

Obsah

Úvodní slovo.....	6
Schema programu	7
Orientační plán Kongresového centra Aldis.....	9
Organizační a programový výbor konference ISSS 2002.....	12

Program

Program konference ISSS 2002	13
Firemní přednášky	18

Dokumenty

Přehled projektů Akčního plánu SIP pro rok 2003.....	29
Informace o činnosti ŘV pro dopracování, projednávání a kontrolu RS	35
<i>Vladimír Šiška, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Analýza možných variant uspořádání vztahu mezi soukromou a veřejnou sférou v oblasti zajišťování IS	40
<i>Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Elektronický obchod v ČR má Zelenou knihu.....	44
<i>Ivana Gorgolová, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Bezpečnostní politika informačních systémů veřejné správy – metodika tvorby.....	50
<i>Ing. Ebbo Petříkovits, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Biblioweb – soutěž o nejlepší internetové stránky českých knihoven	57
<i>Ing. Aleš Brožek, ředitel, Severočeská vědecká knihovna</i>	
Geoaplikace roku 2001	58
Soutěž Český zavináč	59
Čtvrtý ročník soutěže Zlatý erb – zájem roste	60
<i>Dr. Ing. Jan Savický, sdružení Zlatý erb</i>	
Blind Friendly Web	61
<i>RNDr. Hana Bubeníčková, koordinátor projektu</i>	
Komise pro informační systémy měst a obcí (komise ISMO).....	63
<i>RNDr. Tomáš Renčín, předseda komise, zástupce starostky obce Měšice</i>	
Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – nejdůležitější statistická akce desetiletí.....	64
<i>Ing. Jan Tuček, Ing. Petra Kuncová, Český statistický úřad</i>	
Tvorba internetových stránek obcí	66
<i>Dr. Ing. Jan Savický, sdružení Zlatý erb</i>	
Výstava historické výpočetní techniky	67
<i>Ing. Jaroslav Pipota, Technické muzeum v Brně</i>	

Přednášky

Využívání nových informačních technologií pro lepší zpřístupnění služeb VS občanům.....	71
<i>PhDr. Vladimír Špidla, 1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí</i>	
Úvodní vystoupení ministra Ing. Karla Březiny na zahájení ISSS 2002.....	73
Pozdrav ministra vnitra Stanislava Grosse účastníkům konference ISSS 2002	77

Sborník přednášek ISSS 2002	78
1. etapa informatizace krajských úřadů.....	78
<i>Ing. Rostislav Babarik, Krajský úřad Moravskoslezského kraje</i>	
Počítačové viry.....	81
<i>Ing. Pavel Baudiš, ALWIL</i>	
Využití informačních technologií při tvorbě a správě Havarijního plánu města Ostravy	82
<i>Ing. Petr Berglowiec, Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje</i>	
Možnost praktické implementace zákona o elektronickém podpisu.....	84
<i>Ing. Stanislav Bíža, IBM Česká republika, spol. s r. o.</i>	
Informační systém pro plánování civilních zdrojů ARGIS 2.0.....	85
<i>Mgr. Pavel Brázda, CSc., Správa státních hmotných rezerv</i>	
Vystoupení ministra Ing. Karla Březiny na ISSS 2002 k tematice telekomunikačních služeb	88
Infrastrukturní služby informačních systémů veřejné správy	91
<i>RNDr. Jan Brodský CSc., ANECT, a. s.</i>	
Reinženýring jako metoda racionalizace a zkvalitňování práce	94
<i>RNDr. Pavel Bureš, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Daňové příznání elektronicky – opravdu rozumněji, levněji, rychleji?.....	97
<i>Ing. Michal Faltýnek, Ministerstvo financí ČR</i>	
KI ISVS a obchodní koncept Českého Telecomu pro poskytování služeb veřejné správě	99
<i>Ing. Ondřej Felix, CSc., Ing. Jiří Šmahel, ČESKÝ TELECOM, a. s.</i>	
Záměr a poskytování služeb obecním úřadům s rozšířenou působností v oblasti IT.....	100
<i>Bc. Zdeňka Hauerlandová, Okresní úřad Nymburk</i>	
Program rozvoje Národní geoinformační infrastruktury ČR v letech 2001–2005.....	101
<i>Josef Hojdar, Česká asociace pro geoinformace</i>	
Životní situace a veřejné informační služby	104
<i>Josef Hojdar, Sdružení TERIS</i>	
MIDAS, Katalog geodat veřejné správy, součást Národní geoinformační infrastruktury ČR	107
<i>Dr. Ing. Bronislava Horáková, Česká asociace pro geoinformace (CAGI)</i>	
Portál veřejné správy v kontextu eGovernmentu	110
<i>Ing. Radim Jäger, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
E-procurement a veřejná správa.....	113
<i>Ing. Michal Polehňa, Ing. Petr Jirásek, PVT, a. s., Plk. v.z. Ing. Pavel Stošek, CSc., CRCG servis</i>	
Možnosti využití KIS AČR při vojenských i nevojenských krizových situacích	115
<i>plk. gšt. Ing. Jan Kaše, Generální štáb Armády České republiky</i>	
Úřední formuláře v digitální formě.....	120
<i>Ing. Ladislav Kendík, Magistrát hl. m. Prahy, Martin Páral, M.B.A., Corpus Solutions, a. s.</i>	
Atestace a kontrola v rámci ISVS	121
<i>Ing. Jaroslav Kokeš, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Elektronický podpis v praxi	122
<i>Jakub Kopecký, KPNQwest Czechia, s. r. o.</i>	
Komunikace občanů s úřady	125
<i>Ladislav Košťák, Oracle Czech, s. r. o.</i>	
Registr obcí – představení projektu	126
<i>Václav Koudele, Krajský úřad Plzeňského kraje</i>	
Metainformační vyhledávací systém.....	127
<i>RNDr. Miroslav Kozák, ISMO</i>	
Elektronické formuláře (elektronický podpis) v IS SSP	130
<i>Ing. Roman Kučera, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i>	
Řešení elektronického výkonu veřejné správy.....	132
<i>Ing. Aleš Kučera, Novell-Praha, s. r. o.</i>	
Program Kultura on-line – základní informace, stav příprav.....	138
<i>PhDr. Antonín Kudláč, Ministerstvo kultury ČR</i>	
Digitalizace dokumentů založených ve sb. listin OR a jejich zpřístupnění na Internetu.....	139
<i>Ing. Petr Landkammer, RNDr. Jaroslav Martaus, Ministerstvo spravedlnosti ČR</i>	

Navigace vozidel IZS.....	142
<i>Mgr. Jaroslav Lepeška, Krajský úřad Plzeňského kraje</i>	
Pilotní projekty využívání čipových karet v IS SSP.....	145
<i>Mgr. Karel Lux, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i>	
Správní a dopravně správní evidence	148
<i>RNDr. Jiří Malátek, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Přístup k EO (evidenci obyvatel) a připojení obcí III. typu.....	152
<i>RNDr. Jiří Malátek, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Neplatné cestovní doklady na webu Ministerstva vnitra.....	152
<i>RNDr. Jiří Malátek, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Liberty Alliance project.....	153
<i>Jaroslav Malina, Sun Microsystems Czech, s. r. o.</i>	
Regionální a municipální informační systém (RAMIS).....	155
<i>Ing. Jaroslav Malý, CSC., PVT, a. s.</i>	
Autentizace uživatelů a elektronický podpis	157
<i>Vašek Matyáš, Data Security Management</i>	
Portál veřejné správy jako služba občanům.....	159
<i>Ing. Břetislav Moc, IBM Česká republika, spol. s r. o.</i>	
mySAP Veřejný sektor – Mapa řešení.....	160
<i>Ing. Karel Nekuža, SAP ČR, spol. s r. o.</i>	
Bezdrátové připojení do internetu a jeho zabezpečení	162
<i>Ing. Ivo Němeček, CISCO Systems, s. r. o.</i>	
Vzájemná komunikace informačních systémů veřejné správy	163
<i>Ing. Miroslav Nováček, Ing. Libor Neumann, CSC., ANECT, a. s.</i>	
E-podatelná	167
<i>Jaroslav Novotný, PVT, a. s.</i>	
Zavedení elektronické spisové služby na městském úřadě Poděbrady.....	170
<i>Miloslav Odvarko, město Poděbrady; Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.</i>	
Program Zdravotnictví on line	172
<i>Ing. Radek Papp, Ministerstvo zdravotnictví ČR</i>	
Služby veřejné správy ve světle srovnávacích kritérií EU pro eGovernment	174
<i>Ing. Petr Paukner, Oracle Czech, s. r. o.</i>	
Třetí ročník soutěže Geoaplikace roku	175
<i>Ing. Eva Pauknerová, CSc., České asociace pro geoinformace</i>	
Využití informačních technologií a internetu v krizovém řízení	177
<i>Ing. Jaroslav Pejčoch, člen rady ředitelů české pobočky AFCEA</i>	
Domény 3. řádu ve veřejné správě – návrh koncepce řešení.....	181
<i>Ing. Ebbo Petrikovits, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Standard ISVS pro provoz elektronických podatel (informace o stavu řešení).....	184
<i>Ing. Ebbo Petrikovits, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Registry veřejné správy – stav řešení	186
<i>Ing. Ebbo Petrikovits, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	
Možné přístupy k řešení poskytování služeb a metodické pomoci v oblasti informačních a komunikačních technologií uzemním orgánům veřejné správy	189
<i>Ing. Jan Pokorný, Okresní úřad Třebíč</i>	
Zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání 112 v České republice.....	190
<i>mjr. Ing. Luděk Prudil, MV-ředitelství HZS ČR</i>	
Veřejný internet a knihovny	193
<i>PhDr. Vít Richter, Národní knihovna ČR</i>	
Popis pilotních projektů čipových karet MPSV	198
<i>Ing. Ivo Rosol, CSc., Mgr. Jindřich Štěpánek, OKsystem, s. r. o.</i>	
Komunikační platforma pro napojení na centrálně spravované datové zdroje finančních údajů na Ministerstva financí	203
<i>Ing. Jiří Roudný, Ministerstvo financí ČR</i>	

Přímé bankovníctví České spořitelny..... <i>Rostislav Schwarz, Česká spořitelna, a. s.</i>	205
Hlavní směry rozvoje komplexní informatizace krajských úřadů ..... <i>Ing. Jaroslav Škrábal, Ministerstvo vnitra ČR</i>	208
Účinněji proti novým virům..... <i>Radek Smolík, Symantec (ČR & SR)</i>	213
Portál státní správy pro podnikatele: Integrovaný systém pro podnikání a export..... <i>Mgr. Michal Sontodino, Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade</i> <i>Ing. Miroslav Marčan, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR</i>	217
Přečíslování veřejných telefonních sítí a vznik nových Telefonních obvodů ..... <i>Ing. David Stádník, Český telekomunikační úřad</i>	220
Uživatelské potřeby veřejnosti ve vztahu k veřejné správě ..... <i>Bc. Lenka Štěpánová, Bc. Miroslav Kříž, TNS Factum, s. r. o.</i>	221
Řízení provozních a investičních nákladů rozpočtem..... <i>Ing. Igor Štverka, MBA, Petr Kopecký, Oracle Czech, s. r. o.</i>	223
Informační standard ISVS..... <i>Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR</i>	225
Praktické ukázky z webů veřejné správy ..... <i>Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR</i>	227
Životní situace a standard ISVS ..... <i>Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR</i>	228
Elektronická vlídná administrativa – EVA ..... <i>Ing. Vlastimil Tlustý, CSc., PSP ČR</i>	232
Strategie využití informačních technologií ve veřejné správě..... <i>Ing. Jan Toman, Microsoft, s. r. o.</i>	235
Jak levně nakoupit produkty společnosti Microsoft ..... <i>Ing. Jan Toman, Microsoft, s. r. o.</i>	238
Komunikační infrastruktura resortu MPSV – síť WAN IS SSP..... <i>Ing. Miroslav Vaněk, Ministerstvo práce a sociálních věcí</i>	240
Přehled fondů a sbírek archivů ČR – novinka na webu Ministerstva vnitra ..... <i>Michal Wanner, Ministerstvo vnitra ČR</i>	242
Internet na veřejně dostupných místech..... <i>Jaroslav Winter, BMI sdružení</i>	243
Perspektivní architektura informačních systémů ve veřejné správě ..... <i>Ing. Jaroslav Zeman, Oracle Czech, s. r. o.</i>	249
Seminář místní a regionální informační společnosti 250	
E-government v rakouských městech..... <i>Eberhard Binder, Správa města Vídně</i>	250
Projekt E-MuniS ..... <i>Bojil Dobrev, Mechthild Stoewer, Lambros Makris, Eleonora Getsova</i>	251
TeleCities – odrazový můstek do e-Evropy ..... <i>Ingrid Götzl, TeleCities, město Vídeň</i>	252
Telecities ..... <i>Ingrid Götzl, město Vídeň, Teresa Serra, město Barcelona</i>	254
Iniciativa eEurope+ a její implementace v podmínkách České republiky ..... <i>Ing. Jiří Krump, Úřad pro veřejné informační systémy</i>	255
Infoville: Rozsáhlá implementace modelu Inteligentní komunity ..... <i>Manuel Muro Perez, Oracle Iberria</i>	257
e-MINDER..... <i>Sara Riso, ELANET/CEMR</i>	259
EUSlanD ..... <i>Sara Riso, ELANET/CEMR</i>	260
Prezentace Urban Data Management Society ..... <i>Dr. Ing. Massimo Rumor, Urban Data Management Society</i>	261

Praha – informatika a e-government ve správě města	262
<i>Ing. Jaroslav Šolc, Magistrát hl. m. Prahy</i>	
Projekt EAP	265
<i>Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Rada Evropských municipalit a regionů (CEMR)	268
ELANET	269
Asociace evropských regionů pro informační společnost	270
Práce orgánů veřejné správy v sítích – poslání IDA	271
Projekt PANISCO	272

Katalog

Generální partner konference	275
Hlavní partneři konference	276
Partneři konference	277
Prezentace ostatní	278
Firemní prezentace	279
Dostupný, rychlý a bezpečný Internet pro každého	291
<i>Irina Zálíšová, BMI sdružení</i>	
České fórum pro informační společnost	292
Úřad pro veřejné informační systém	293

Vážení přátelé,

blíží se už V. ročník konference Internet ve státní správě a samosprávě. Konference se stala místem každoročního hodnocení pokroku v oblasti využití nejmodernějších informačních a komunikačních technologií (ICT) na místní, regionální a celostátní úrovni. Od samého počátku má ISSS také důležitý mezinárodní rozměr, který se zvláště v posledních ročnících zvýraznil úzkou spoluprací s podobně orientovanými iniciativami v zemích Evropské unie, jakož i účastí významných představitelů Evropské komise.

Odpovědní představitelé státní správy a samosprávy stejně jako zástupci podnikatelské sféry si už nedokáží představit, že by v České republice neexistovalo široké diskusní fórum o využití ICT, jakým se konference za čtyři roky své existence stala. Bohatý program přednášek, diskusí, workshopů, prezentací ale také slavnostních vyhlášení vítězů v soutěžích hodnotících pokrok ve využívání moderních technologií v oblasti veřejné správy činí z pořadatelského Hradce Králové na dva dny „ICT metropoli“ České republiky.

Heslem loňského ročníku ISSS bylo „Od prezentace ke komunikaci“. Mottem ročníku letošního je „Rozumněji, levněji, rychleji“. Výhody využití moderních informačních a komunikačních technologií ve všech oblastech života společnosti jsou natolik zřejmé, že postupně mizí potřeba o nich přesvědčovat širokou veřejnost. Lze bez nadsázky říci, že skončilo období poněkud abstraktního vysvětlování výhod ICT a nastalo období, kdy – také za už nepostradatelného využití ICT – diskutujeme o tom, jak upravit mechanismy fungování veřejné správy, aby s pomocí existujících technických prostředků pracovala skutečně „rozumněji, levněji a rychleji“.

To vůbec neznamená, že dřívější fungování veřejné správy nepoznamenané využitím ICT postrádalo logiku, bylo neefektivní a pomalé, jak se často značně zkratkovitě snaží tvrdit horliví proroci informačního věku. Těchto názorů našťastí rychle ubývá, stejně jako postupně slábne odpor a nedůvěra k moderním technologiím citelná zejména zpočátku uvnitř úřadů veřejné správy. Odborníci z oblasti ICT a zástupci veřejné správy se naučili komunikovat. Zároveň pochopili, že cesta vpřed předpokládá úzkou systémovou spolupráci a nikoli pouhé převedení úředních mechanismů do elektronické podoby.

Platí to samozřejmě nejen o České republice, jde o celosvětový trend. Evropská unie, jejímž členem by se Česká republika měla v blízké budoucnosti stát, myšlenku tzv. *e-governmentu*, tedy v širokém slova smyslu aplikace, či ještě lépe integrace ICT do procesu správy věcí veřejných, aktivně prosazuje. Iniciativa e-Europe, na které se v roce 2000 Lisabonu dohodli šéfové vlád a států EU, v tomto smyslu stanovuje ambiciózní cíle: každý občan by měl mít přístup na internet a celá Evropská unie by se měla stát počítačově gramotnou. Tento proces by měl vést k větší sociální soudržnosti a v konečném důsledku k vytvoření nejdynamičtější ekonomiky světa.

Evropa chce těžit z informační společnosti a proto investuje nejen do technologií, ale především do lidí a jejich vzdělání. Heslo „*better on line than in line*“, tedy „*lépe online než ve frontě*“ vtípně vyjadřuje lidský rozměr modernizace společnosti. Nejde jen o čas, který využití ICT šetří. Technologický pokrok má také sociální rozměr: Potřebné znalosti a dovednosti činí z lidí suverénnější občany společnosti, která je oplátkou nenechává stát v potupných frontách na své služby.

Z dalších praktických výhod, které *e-government* přináší, jen namátkou: větší průhlednost veřejné správy, snížení administrativní zátěže podnikatelského prostředí, přiblížení občanů vládě jejich větším zapojením do demokratických procedur či bezbariérovost přístupu k službám veřejné správy pro handicapované občany.

To vše jsou témata, o kterých se bude hovořit na konferenci ISSS 2002 v Hradci Králové. Stejně jako v předchozích letech i program blížící se V. ročník konference předloží účastníkům bohaté menu nabízející položky týkající se globálních, regionálních i lokálních aspektů rozvoje informační společnosti. Umožní výměnu zkušeností mezi představiteli státní správy a krajských a místních samospráv a jejich srovnání s podobnými zkušenostmi v celoevropském kontextu.

Dosavadní ročníky konference založily tradici vrcholného setkání na republikové úrovni a velmi významné akce v celoevropském kontextu. Nadcházející ročník proto připravujeme s vědomím, že jeho účastníci očekávají minimálně stejně kvalitní akci, jaké měli možnost se účastnit v uplynulých letech.

S vědomím odpovědnosti za úspěšný průběh konference a v očekávání Vaší účasti

RNDr. Tomáš Rencín
výkonný ředitel konference

pondělí 25. 3. 2002

Čas	Hlavní sál 1000 míst	Malý sál 200–300 míst	Přednáškový sál 120 míst	Eliščin sál 100 míst/výstava	Jednací sál 150–200 míst
9.00–10.30		Vybrané aplikační syst. a pilotní projekty Čipové karty a KMVS <i>Lux, MPSV, 15'</i> Popis pilot. projektů čip. karet MPSV <i>Ro-sol, Štěpánek, OKsystém, 30'</i> Elektronické formuláře MHMP <i>Kendík, MHMP, Páral, Corpus Solutions 15'</i> Bezdr. řešení pro příp. do internetu a jejich zabezp.+ soutěž o ceny <i>Němeček, CISCO, 30'</i>	Informatizace v procesu transformace VS Poznatky a zkušenosti z realizace projektu základní informatizace KÚ <i>Babarík, 10'</i> Hl. směry rozvoje inform. KÚ <i>Bureš MV, 10'</i> Informatizace KÚ <i>Němec, ICZ, 30'</i> Registr obcí – představení projektu <i>Koudele, Pavlínek, KÚ, 10'</i> Region. a municip. IS (RAMIS) <i>Malý, PVT, 30'</i>	Veřejná správa a e-procurement 60' Využití praktik e-businessu v praxi VS Vypisování veř. zakázek, el. nákupy, el. dokumentace, centrální adresa, el. tržiště – právní výklad a řešení <i>Moderátor: Pliz, SPIS</i> Výhody e-procurement pro VS; elektronické tržiště <i>Compaq, Sun Microsystems, SAP, Oracle</i> E-procurement a veřejná správa <i>Jirásek, Polehňa, Stošek, PVT, 30'</i>	Seminář LRIS Národní studie kandidátských států Zahájení <i>Vlasák, Krump</i> Úvod <i>Lunnas, 10'</i> ČR <i>Svoboda, 15'</i> ; Slovensko <i>Tonhauser, 15'</i> Polsko <i>Bigosinski, 15'</i> ; Maďarsko <i>Farkas 15'</i> Estonsko <i>Sepp, 10'</i> Prezentace současné situace v dalších kandidátských zemích, diskuse 10'
10.40–12.00	Zahájení konference <i>Vlasák, Špidla, Březina, Krump, Dohnal</i> Zástupci EK <i>Götzl, Macbeth, Ossandon, Santucci</i>				
12.00–14.00		13.00 Přímé bankovníctví ČS <i>Schwarz, Česká spořitelna, a. s.</i> 13.30 eGovernment pro veřejnou správu <i>Kučera, Novell</i>	12.15–13.00 TK k ISSS 13.30–14.00 Infrastrukturní služby IS ve VS <i>Brodský, ANECT</i>	12.00–14.00 Oběd ☉ restaurace, Jednací a Eliščin sál	12.00–14.00 Oběd ☉ restaurace, Jednací a Eliščin sál
14.00–14.50	Bez e-munity , diskusní pořad věnovaný otázkám budoucího vývoje e-governmentu <i>Beneš, Březina, Exner, Mlynář, Svoboda</i>				Přestávka na úklid 40'
14.50–15.00	Přestávka	Přestávka	Přestávka	Přestávka	14.40–15.50 Prezentace evropských sítí Eris@ <i>Macbeth, 20'</i> Elanet <i>Ossandon, 20'</i> TELECITIES <i>Götzl, 20'</i> Diskuse 10'
15.00–16.30	Přestavba sálu Přednášková sekce Hlavní sál 100 míst 15.30–17.10 Účinněji proti novým virům <i>Smo-lik, Symantec, 30'</i> Služ. VS ve světle srovnávacích kritérií EU pro eGovernment <i>Paukner, Oracle, 30'</i> Zavedení elektronické spisové služby na městském úřadě Poděbrady <i>Odvarko, Poděbrady, Lechner, Triada, 40'</i>	15.00 Strategie společnosti Microsoft pro elektronickou veřejnou správu <i>Toman, Microsoft, 45'</i> 15.45 Perspektivní architektura IS ve VS <i>Zeman, Oracle, 45'</i>	Podpora procesu informatizace VS Reinženýring IS ve VS <i>Bureš, MV, 10'</i> Převod datových sad z OkÚ <i>Kučírek, MV, 10'</i> Poskyt. služeb obec. úřadům s rozšířenou působností v obl. IT <i>Hauerlandová, Pokorný, MV, 10'</i> Správní a dopr. správní evidence <i>Malátek, MV, 15'</i> Řízení provozních a investičních nákladů rozpočtem <i>Štverka, Kopecký, Oracle, 45'</i>	Změny v číslování a v konfiguraci telekomunikační sítě <i>Stádník ČTÚ, 15'</i> Komunikační infrastruktura VS <i>Müller, ICZ, 30'</i> Komunikace občanů s úřady <i>Košťák, Oracle, 45'</i>	Přestávka 10' 16.00–16.30 Projekt Infoville – Rozsáhlá implementace modulu Inteligentní komunity <i>M. M. Perez, Oracle, 30'</i>
16.30–16.40		Přestávka	Přestávka	Přestávka	Přestávka 10'
16.40–18.00	volno, příprava na večer	Sun ONE a řešení identity na internetu <i>Malina, Sun Microsystems, 30'</i> Bezpečnost informačních systémů Bezp. politika ISVS <i>Petríková, ÚVIS, 15'</i> Základy bezpečnosti OS Windows 2000 <i>Hernady, Microsoft, 15'</i> Počítačové viry <i>Baudiš, 15'</i> Autentizace uživatelů a el. podpis <i>Matyáš, DSM, 15'</i> Bezpečnost dat – zálohování <i>Techl, 15'</i>	Přínosy řešení SAP pro řízení státní správy a samosprávy <i>Nekuza, SAP, 30'</i> Prezentace společnosti AMD A. <i>Netchuyatov, AMD, 30'</i> Elektronická vládná administrativa-EVA <i>Thustý, 20'</i> 18.10–18.30 Neformální diskuzní setkání s řečníky (neveřejné) <i>Moderuje: Pavlonová, SPIS</i>	Jak levně získat produkty MS? <i>Toman, 30'</i> Financování informatizace VS <i>Moderuje: SPIS</i> Projekt Internet do škol a jeho financování, <i>Lev, MŠMT, 10'</i> Modely financování projektů informatizace a jejich legislativní podpora <i>Krump, ÚVIS, 10'</i> Panelová diskuze: Financování informatizace české společnosti účastníci: <i>Březina, Dohnal, Felix, Krump, Piliř, Zlatuška 30'</i>	16.40–18.05 Veřejná správa ve věku ICT CEMR <i>Wenzel, 20'</i> UDMS <i>Rumor, 15'</i> Projekt EUSLanD <i>Riso, 15'</i> Projekt e-MINDER <i>Riso, 10'</i> Projekt E-MUNIS <i>Dobrev, 15'</i> Diskuse 5'
20.00–02.00	Večerní společenský program ve všech prostorách kongresového centra Aldis, vyhlášení: Český zavináč, Geoaplikace roku, Biblioweb, Zlatý erb, Eurocrest , společenský program, rauf				
salonky č. 1, 2, 3	9.00–10.50 setkání Asociace krajů (S1) , 13.30–14.00 Využití portálu ve státní správě <i>Logos (S1)</i> , 14.00–14.30 Tvorba a provoz portálu <i>Logos (S1)</i> , 14.30–15.00 Inventarizace a kontrola používání SW licencí v souladu s usnesením vlády <i>I. Gula, AutoCont (S1)</i> , 14.15–14.30 workshop: Electronic identities for Citizens (S3) , 16.00–17.00 workshop: spolupráce ERISA a regiony CEEC (S1) , 17.30–18.30 společný meeting ELANET, ERISA, TELECITIES a zástupců asociací CEEC (S1) 13.00 Tisková konference MV (S2) , 15.15–16.15 Hydrosoft Veleslavín (S2) , 18.00 Jednání výkonného výboru ČFIS (S2) , 18.00 Zasedání informatiků KÚ <i>Pavlínek (S3)</i>				

úterý 26. 3. 2002

Čas	Přednášková sekce Hlavní sál 100 míst	Malý sál 200–300 míst	Přednáškový sál 120 míst	Eliščin sál 100 míst/projekty	Jednací sál 150–200 míst
8.45–9.00	Geoinformace, internet a VS <i>Moderuje J. Hojdar, CAGI</i> Program rozvoje NGII ČR <i>Hojdar, 10'</i> Metainform. systém o zdrojích geodat MIDAS <i>Horáková, 10'</i> Program vdělávání pracovníků VS <i>Hliss, 10'</i> Geoaplikace 2001 <i>řešitelé projektů, 50'</i> Rozvoj geoinform. složky ISVS <i>Pauknerová, 20'</i> ISKN po implementaci v r. 2001, <i>Jirman ČUZK, 20'</i>	Právní rámec elektronizace VS Rekapitulace dění <i>Smejkal, Maisner, 20'</i> Veřejná správa a elektronický podpis I. Elektronický podpis v praxi <i>Kopecký, KPNQwest, 30'</i> Možnost praktické implementace zákona o elektronickém podpisu <i>Biža, IBM, 30'</i> E-podatelna <i>Novotný, PVT, 20'</i>	8.45 Nabídka el. služ. občanům, VIS Uživ. potřeby ve vztahu k VS <i>Štěpánová, Kříž, TNS Factum, 15'</i> Portál VS v kontextu eGovernmentu <i>Jäger, ÚVIS, 15'</i> Portál VS jako služba občanům <i>Moc, IBM, 15'</i> Informační standard ISVS <i>Svoboda, MV, 10'</i> Metainformační vyhledávací systém <i>Kozák, ISMO, 10'</i> Životní situace a VIS <i>Hojdar, Svoboda, MV, 10'</i> Praktické ukázky z webu VS <i>Svoboda, MV, 10'</i> Archivní fondy ČR <i>Wanner, MV, 10'</i> Přístup k EO (evidenci obyvatel) a připojení obcí III. typu <i>Malátek, MV, 10'</i>	Služby komunikační infrastruktury ISVS I. Poskytování služ. ISVS a RS s ČTc <i>Březina, 20'</i> Informace o činnosti řídicího výb. RS <i>Šiška, ÚVIS, 20'</i> Přístup ČTc ke komunikaci VS <i>Klíma, ČTc, 5'</i> Integrace sítí v rámci KI ISVS: síť MPSV + napojení soc. zabezpečení a úřadů práce <i>Vaněk, MPSV, 15'</i> síť MF <i>Roudný, MF, 10'</i> Vzájemná komunikace IS ve VS <i>Nováček, Neumann, ANECT, 30'</i>	Seminář LRIS Iniciativa eEurope+ a její implementace v podmínkách ČR <i>Krump, JHL, 20'</i> Využití IT v české daňové správě, <i>Faltýnek 10'</i> Program IDA <i>Schnittger, 20'</i> Program eContent <i>Garriba, Hillerová, 20'</i> Projekt PRELUDE <i>Javier Ossandon, 20'</i>
10.30–10.45					Přestávka 15'
10.45–12.20	11.20-12.10 e-Government-portály 50' Koordinace projektu <i>Jäger, ÚVIS</i> Integrovaný systém pro podnikání a export – Businessinfo.cz <i>Sontodino, Czechtrade, Marčan, MPO</i> Portál ve vzdělávání <i>Kordule, MŠMT</i>	Přestávka 10' 10.50 Veřejná správa a elektronický podpis II. Legislativní úprava el. podpisu v ČR <i>Langer, Mlynář, 10'</i> El. formuláře v systému státní sociální podpory <i>Kučera, MPSV, 5'</i> Využití el. podpisu při komunikaci s MF <i>Faltýnek, MF, 5'</i> Závaznost el. dokumentů <i>Landkammer Msp 5'</i> Standard ISVS pro provoz e-podatelna <i>Petrikovičs, ÚVIS, 10'</i> Panelová diskuse: Aplikace el. podpisu ve VS 60' <i>Účastníci: I. Langer, PSČR, V. Mlynář, PSČR, M. Faltýnek, MF; R. Kučera, MPSV; P. Zatloukal, MV; J. Krump, ÚVIS, J. Kodl, Úřad vlády, D. Bosáková, ÚOOÚ, P. Budíš, SPIS</i>	Projekty podporující rozvoj IS Internet na veřejně dostupných místech <i>Jaroslav Winter, BML, 10'</i> AP realizace SIP do konce roku 2003 <i>koordináční výbor AP, Dvořák, 10'</i> Digit. dok., které jsou založeny ve sbírce listin OR a jejich zpřístupnění na síti Internetu <i>Landkammer, Martaus, MSp, 10'</i> Projekt Zdravotnictví on-line <i>Papp, MZ, 15'</i> Sdílení zdravotnických informací-IZIP <i>Hrdlička, IBM, 15'</i> Kultura On-line a Veř. přístupný internet v knihovnách, <i>Kudláč, MK, Richter, Národní knihovna ČR, 20'</i> Elektronický obchod v ČR má Zelenou knihu <i>Gorgolová, ÚVIS, 15'</i>	Služby komunikační infrastruktury ISVS II. <ul style="list-style-type: none"> • KI ISVS a obchodní koncept ČTc. pro poskytnutí služeb VS <i>Felix, Šmahel, ČESKÝ TELECOM, 45' + diskuze Gürlichová, Šiška</i> Fungující řešení elektronické veřejné správy – UK Government Gateway <i>Hemady, Microsoft, 45'</i>	10.45–12.20 Projekt KeeLAN <i>Wenzel 15'</i> e-Government a 6. Rámcový program <i>Santucci, 25'</i> Metodika tvorby municipálních www <i>Savický, 10'</i> Panelová diskuse: zkušenosti s on-line službami poskytovanými městy <i>Dohnal, Santucci, Götzl, Ossandon, Šolc, 45'</i>
12.15–12.30				Přestávka 10'	Přestávka 15'
12.30–14.00	12.30–15.00 výdej obědů ☺		12.30 Seminář internetizace měst a obcí Zkušenosti s evropským programem IST v ČR <i>Hillierová TC ČR, 15'</i> Aplikace ochrany os. údajů, <i>Neuwirt ÚOOÚ, 10'</i> Aplikace zákona 106 v praxi, <i>Kužilek, 10'</i> Domény 3. řádu ve VS <i>Petrikovičs, ÚVIS 20'</i> Komunikační podpora obcí a územních celků – registr obcí, <i>Koudele, Pavlinec, KÚ, 5'</i> Z dílny vítězů soutěže Zlatý erb, <i>diskuze 30'</i>	12.30 Využití IT technologií v krizových situacích Možnost využití KIS AČR při voj. i nevoj. ohroženích státu <i>Kaše, GŠ AČR, 15'</i> Evropské číslo tísňového volání 112 <i>Prudil, MV, 10'</i> Využití IT a internetu v kriz. řízení <i>Pejčoch, 10'</i> Havarijní plány v Ostravě <i>Berglowiec, 10'</i> Navig. syst. pro všechny složky IZS a krizového řízení <i>Lepěška KÚ, 10'</i> Inform. syst. pro plánování civilních zdrojů <i>ARGIS 2.0 Brázda SSHR, 15'</i>	13.00–14.50 e-Government Projekt PANISCO <i>Glomb, 15'</i> Elektronická agenda a portál státní správy <i>Barrington, e-Envoy, London, 20'</i> Praha – informatika a e-government ve správě města <i>Šolc, 20'</i> e-government v rakouských městech <i>Binderr, 20'</i> Vyřizování žádostí Vídeňských občanů <i>Rainer</i> Výměna zkušeností z nejlepších regionálních iniciativ, <i>Erís@, Müller, 20'</i> Projekt PACE <i>TeleCities, Anna Lisa Boni</i> Diskuse 15'
14.00–			14.00–15.00 setkání zástupců dodavatelů sw se zástupci komise ISMO a krajskými informatiky – činnost komise ISMO, spolupráce s dodavateli sw pro VS, Transformace IS OkÚ pro potřeby KÚ a obcí, Registry VS, Atestace		

Organizační a programový výbor konference ISSS 2002

Programový ředitel

Ing. František Dohnal
dohnal@issz.cz
hejtman kraje Vysočina

Programový výbor

RNDr. Tomáš Rencín
rencin@issz.cz
Triada, spol. s r. o.

Ing. Jitka Pavlonová
jitkap@spis.cz
výkonná ředitelka SPIS

Tatjana Jelínková
jelinkovat@uvis.cz
ÚVIS

PhDr. Pavel Dvořák, CSc.
dvorak.pavel@vlada.cz
Úřad vlády

PhDr. Irina Zálišová
bmi@brezen.cz
výkonná ředitelka sdružení BMI

Ing. Eva Pauknerová
eva.pauknerova@terezango.cz
CAGI

Ing. Tomáš Holenda
tholenda@mvr.cz
MV ČR

Výkonný ředitel konference

RNDr. Tomáš Rencín
rencin@issz.cz
Triada, spol. s r. o.

Michaela Šimová
simova@triada.cz
Triada, spol. s r. o. – asistentka

Realizační tým

Radka Kroftová
kroftova@issz.cz
Triada, spol. s r. o.

JUDr. Ing. Antonín Eliáš
elias@triada.cz
Obec a finance

Jan Pokorný
jpokorny@cro.cz
Český rozhlas

Mgr. Jan Brychta
brychta@triada.cz
Triada, spol. s r. o.

Blanka Brychtová
brychtova@triada.cz
Triada, spol. s r. o.

Ing. Petr Palisa
palisa@triada.cz
Triada, spol. s r. o.

Výbor mezinárodní konference

Local and Regional Information Society

Ing. Marie Bednářová
educpr.bednarova@seznam.cz
VCVS

Ing. Jana Voldánová
voldanova@issz.cz
VCVS

Bc. Petra Sýkorová
sykorova@issz.cz
VCVS

Ing. Jaroslav Šolc
jaroslav.solc@mag.mepnet.cz
MHMP

Martin Dvořák
UNMIK

Sekretariát konference

Vedoucí: Blanka Brychtová
Adresa: U svobodárny 12, 190 00 Praha 9
Telefon: 02/84 81 40 41, 84 81 70 17
Fax: 02/84 81 80 27
e-mail: issz@issz.cz, brychtova@triada.cz

Program

Program konference ISSS 2002

pondělí 25. března

Hlavní sál 10.40–12.00

Zahájení konference, úvodní projevy

Ing. Oldřich Vlasák, primátor města Hradec Králové

Využívání nových IT pro lepší zpřístupnění služeb veřejné správy občanům,

PhDr. Vladimír Špidla, 1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí

Hodnotící vystoupení vč. srovnání s EU, *Ing. Karel Březina, ministr vlády ČR*

Strategie e-Government a role ÚVIS, *Ing. Jiří Krump, předseda Úřadu pro veřejné informační systémy*

Úloha a aktivity obcí, měst a regionů v oblasti ICT, *Ing. František Dohnal, Asociace krajů*

Zástupci evropských organizací z oblasti informační společnosti

Ingrid Götzl, prezidentka Telecities

Bill Macbeth, prezident ERISA

Javier Ossandon, prezident ELANET

Gerald Santucci, Evropská komise

14.00–14.50

Bez e-munity

Cílem tohoto programového bloku je pomoci účastníkům konference zorientovat se v názorech politických stran na budoucí vývoj e-governmentu v České republice a odpovědět na otázky, zda a jak bude po volbách pokračovat realizace státní informační politiky a informatizace krajů.

Základní otázky pro diskusi:

Jak hodnotíte státní informační politiku ČR, její konkrétní výsledky a přínosy?

Domníváte se, že informační a komunikační technologie mohou zefektivnit výkon veřejné správy? A jak?

Moderátor: Jan Pokorný

Ing. Miroslav Beneš, poslanec ODS

Ing. Karel Březina, ministr vlády ČR

RNDr. Václav Exner, CSc., poslanec KSČM

Vladimír Mlynář, poslanec US-DEU

Pavel Severa, poslanec KDU-ČSL

Malý sál 9.00–10.30

Vybrané aplikační systémy a pilotní projekty

Čipové karty a KMVS, *Mgr. Karel Lux, MPSV, 15'*

Popis pilotních projektů čipových karet MPSV

Ing. Ivo Rosol, CSc., Mgr. Jindřich Štěpánek, OKsystém, 30' (viz Anotace firemních přednášek)

Elektronické formuláře MHMP – technický popis a praktická ukázka

Ing. Ladislav Kendík, MHMP, Martin Páral, Corpus Solution, 15'

Bezdrátové řešení pro připojení do internetu a jejich zabezpečení + soutěž o ceny

Ivo Němeček, Cisco Systems, 30' (viz Anotace firemních přednášek)

13.00–13.30

Přímé bankovníctví České spořitelny

Richard Schwarz, ČS, a. s. (viz Anotace firemních přednášek)

13.30–14.00

eGovernment pro veřejnou správu

Ing. Aleš Kučera, Novell-Praha (viz Anotace firemních přednášek)

15.00–15.45

Strategie společnosti Microsoft pro elektronickou veřejnou správu

Ing. Jan Toman, Microsoft, 45' (viz Anotace firemních přednášek)

15.45–16.30

Perspektivní architektura IS ve VS

Ing. Jaroslav Zeman, Oracle Czech, 45' (viz Anotace firemních přednášek)

16.40–18.00

Sun ONE a řešení identity na internetu

Jaroslav Malina, Sun Microsystems, 30' (viz Anotace firemních přednášek)

Bezpečnost informačních systémů

Bezpečnostní politika ISVS, *Ing. Ebbo Petrikovits, ÚVIS, 15'*

Základy bezpečnosti OS Windows 2000

Robert Hernady, Microsoft, 15' (viz Anotace firemních přednášek)

Počítačové viry, *Ing. Pavel Baudiš ALWIL, 15'*

Autentizace uživatelů a elektronický podpis, *Vašek Matyáš, Data Security Management, 15'*

Bezpečnost dat – zálohování, *Jaroslav Techl, 15'*

Přednáškový sál 9.00–10.30

Informatizace v procesu transformace VS

Poznatky a zkušenosti z realizace projektu základní informatizace KÚ, *Babarič, 10'*

Hlavní směry rozvoje komplexní informatizace KÚ, *Ing. Jaroslav Škrábal, MV, 10'*

Informatizace KÚ, *Jiří Němec, CSc., ICZ, 30' (viz Anotace firemních přednášek)*

Registr obcí – představení projektu, *Václav Koudele, Petr Pavlinec KÚ, 10'*

Regionální a municipální informační systém (RAMIS)

Ing. Jaroslav Malý, CSc., PVT, 30' (viz Anotace firemních přednášek)

12.15–13.00

Tisková konference k ISSS

13.30–14.00

Infrastrukturní služby IS ve VS, *RNDr. Jan Brodský CSc., ANECT (viz Anotace firemních přednášek)*

- Přednáškový sál** 15.00–16.30 **Podpora procesu informatizace veřejné správy**
 Reinženýring jako metoda racionalizace a zkvalitňování práce i jako nástroj účelného a hospodárného rozvoje informačních systémů, *RNDr. Pavel Bureš, MV, 10'*
 Převod datových sad z OkÚ, *Ing. Václav Kučírek, MV, 10'*
 Poskytování služeb obecním úřadům s rozšířenou působností v oblasti IT
Bc. Zdeňka Hauerlandová, Ing. Jan Pokorný, MV, 10'
 Správní a dopravně správní evidence, *RNDr. Jiří Malátek, MV, 15'*
 Řízení provozních a investičních nákladů rozpočtem
Ing. Igor Šíverka MBA, Petr Kopecký, Oracle Czech, 45' (viz Anotace firemních přednášek)
- 16.40–18.00 **Přínosy řešení SAP pro řízení státní správy a samosprávy**
Ing. Karel Nekuža SAP 30' (viz Anotace firemních přednášek)
Prezentace společnosti AMD, Alexey Netchuyatov, AMD, 30'
Elektronická vlídná administrativa (EVA)
Ing. Vlastimil Thustý CSc., poslanec Poslanecké sněmovny, 20'
- 18.10–18.30 **Neformální diskusní setkání s řečníky**
 Neformální setkání řečníků s členy SPIS, novináři a dalšími zvanými hosty. Cílem je diskutovat o otázkách, které nebyly zodpovězeny z časových důvodů v rámci hlavních diskusních bloků. Diskuse bude nahrávána a zveřejněna na webu SPIS a webových stránkách konference ISSS.
Moderuje Ing. Jitka Pavlonová, prezidentka SPIS
- Eliščin sál** 9.00–10.30 **Veřejná správa a e-procurement**
 E-Procurement patří k řešením, jejichž implementace slibuje významné úspory nákladů v nákupní oblasti. Využívá internet a nové informační technologie k zásadnímu reengineeringu vedoucímu k zefektivnění základních nákupních procesů ve státní správě, a to pro všechny typy nákupů, od služeb, přes investiční majetek až po nákupy kancelářských potřeb.
Moderátor: Zdeněk Pilz, člen představenstva SPIS
Výhody e-Procurement pro veřejnou správu, elektronické tržiště, Compaq, Sun Microsystems, Oracle Czech, SAP
E-procurement a veřejná správa (viz Anotace firemních přednášek)
Ing. Michal Polehňa, Ing. Petr Jirásek, PVT, Plk. v.z., Ing. Pavel Stošek CSc., CRCG servis o.p.s., 30'
- 15.00–16.30 **Přečíslování veřejných telefonních sítí a vznik nových Telefonních obvodů**
Ing. David Stádník, Český telekomunikační úřad, 15'
Komunikační infrastruktura veřejné správy, Jan Müller, ICZ, 30' (viz Anotace firemních přednášek)
Komunikace občanů s úřady, Ladislav Košík, Oracle Czech (viz Anotace firemních přednášek)
- 16.40–18.00 **Jak levně získat služby Microsoftu?, Ing. Jan Toman, Microsoft, 40' (viz Anotace firemních přednášek)**
Financování informatizace VS
 Projekt Internet do škol a jeho financování, *Ing. Vladimír Lev, MŠMT, 10'*
 Modely financování projektů informatizace a jejich legislativní podpora
Ing. Jiří Krump, ÚVIS, 10'
 Panelová diskuze: Financování informatizace české společnosti
 Účastníci: *Ing. Karel Březina, Ing. František Dohnal, Ing. Ondřej Felix, CSc., Ing. Jiří Krump, Ivan Pilip, prof. Jiří Zlatuška, 30'*
- Hlavní sál** 15.30–17.10 **Účinněji proti novým virům, Radek Smolik, Symantec, 30' (viz Anotace firemních přednášek)**
Přednášková sekce **Služby veřejné správy ve světle srovnávacích kritérií EU pro eGovernment**
Ing. Petr Paukner, Oracle Czech (viz Anotace firemních přednášek)
Zavedení elektronické spisové služby na městském úřadě Poděbrady
Miloslav Odvarko, město Poděbrady, Mgr. Tomáš Lechner, Triada, 40'
- Jednací sál** 9.00–10.30 **Seminář Místní a regionální informační společnost**
Národní studie kandidátských států
 Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Estonsko a další kandidátské země
- 14.40–15.50 **Prezentace evropských organizací**
 ERISA, ELANET, TELECITIES
- 16.00–16.30 **Projekt Infoville – Rozsáhlá implementace modulu Inteligentní komunity**
M. M. Perez, Oracle Iberria, 30'
- 16.40–18.05 **Veřejná správa ve věku ICT**
CEMR – Rada Evropských municipalit a regionů *Walter Wenzel, 20'*
UDMS (Společnost pro řízení městských informačních systémů) *Massimo Rumor, 15'*
Projekt EUSLanD (Evropský systém pro síťové domény orgánů místní správy) *Sara Riso, 15'*
Projekt e-MINDER (Elektronická komerční vyrovnávací síť pro rozvoj evropských regionů) *Sara Riso, 10'*
Projekt E-MUNIS (Elektronické municipální informační služby) *Bojil Dobrev, 15'*

Salónek č. 1	9.00–10.50	Setkání Asociace krajů
	13.30–14.00	Využití portálu ve státní správě, <i>Logos, člen sk. AutoCont</i>
	14.00–14.30	Tvorba a provoz portálu, <i>Logos</i>
	14.30–15.00	Inventarizace a kontrola používání SW licencí v souladu s usnesením vlády, <i>I. Gula, AutoCont</i>
	16.00–17.00	Workshop: Spolupráce ERISA a regiony CEEC
	17.30–18.00	Společný meeting ELANET, ERISA, TELECITIES a zástupců asociací CEEC
Salónek č. 2	13.00–13.45	Tisková konference Ministerstva vnitra
	15.00–16.00	Řešení GIS společností Hydrosoft a Sirion pro veřejnou správu, <i>Hydrosoft</i>
	18.00	Jednání výkonného výboru ČFIS
Salónek č. 3	14.15–14.30	Workshop: Electronic identities for Citizens
	18.00	Zasedání informatiků KÚ, <i>Pavlinec</i>
Kongresové centrum Aldis	20.00–02.00	Večerní společenský program
		Vyhlášení Českého zavináče
		Vyhlášení Geoaplikace roku
		Vyhlášení Biblioweby
		Vyhlášení Zlatého erbu
		Vyhlášení Eurocrestu
		společenský program, raut

úterý 26. března

- Hlavní sál** 8.45–10.45 **Geoinformace, internet a veřejná správa**
Moderuje RNDr. Josef Hodar, CAGI
 Program rozvoje NGII ČR, RNDr. Josef Hojdar, 10'
 Metainformační systém o zdrojích geodat MIDAS, Dr. Ing. Bronislava Horáková, CAGI, 10'
 Program vzdělávání pracovníků veřejné správy, Dr. Jiří Hiess, KrÚ Vysočina, 10''
 Geoaplikace 2001, řešitelé projektů, 50'
 Rozvoj geoinformační složky ISVS, Ing. Eva Pauknerová, 20''
 ISKN po implementaci v roce 2001, Ing. Jirman, ČUZK, 20'
- 11.20–12.10 **e-Government portály**
 Koordinace projektu, Ing. Radim Jäger, ÚVIS
 Integrovaný systém pro podnikání a export – Businessinfo.cz
 Mgr. Michal Sontodínomo, Czechtrade, Ing. Miloslav Marčan, MPO
 Portál ve vzdělávání, Ing. Petr Kordule, MŠMT
- Malý sál** 9.00–10.40 **Právní rámec elektronizace VS**
 Rekapitulace dění, Smejkal, Maisner, 20'
- Veřejná správa a elektronický podpis I.**
Elektronický podpis v praxi, Jakub Kopecký, KPNQwest Czechia, 30'
Možnosti praktické implementace zákona o elektronickém podpisu
 Ing. Stanislav Běza, IBM, 30'
 E-podatelna, Jaroslav Novotný, PVT, 20'
- 10.50–12.25 **Veřejná správa a elektronický podpis II.**
 Cílem tohoto bloku je informovat účastníky konference o aktuálním vývoji v používání elektronického podpisu při komunikaci mezi státem a občanem, diskutovat právní rámec a informovat o existujících pilotních projektech a aplikacích.
Moderátor: Ing. Jitka Pavlonová, prezidentka SPIS
 Legislativní úprava elektronického podpisu v České republice
 MUDr. Ivan Langer, Vladimír Mlynář, Poslanecká sněmovna, 10'
 Elektronické formuláře v systému státní sociální podpory, Ing. Roman Kučera, MPSV, 5'
 Využití elektronického podpisu při komunikaci s Ministerstvem financí
 Ing. Michal Faltýnek, Ministerstvo financí, 5'
 Závaznost elektronických dokumentů, Ing. Petr Landkammer, Ministerstvo spravedlnosti, 5'
 Standard k ISVS pro provoz e-podatelen, Ing. Ebo Petrikovits, ÚVIS, 5'
Panelová diskuse: Aplikace elektronického podpisu ve veřejné správě, 60'
 Diskusní témata: Prováděcí předpisy k zákonu (vyhláška ÚOOÚ, nařízení vlády, standardy ÚVIS); akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb; organizační a finanční předpoklady implementace elektronického podpisu
 Účastníci: Ivan Langer, PSP, Vladimír Mlynář, PSP, Michal Faltýnek, MF, Roman Kučera, MPSV, Petr Zatloukal, MV, Jiří Krump, předseda ÚVIS, Jindřich Kodl, Úřad vlády, Dagmar Bosáková, ÚOOÚ, Petr Budiš, SPIS
- Přednáškový sál** 8.45–10.30 **Nabídka elektronických služeb občanům**
 Veřejné informační služby, moderátor Ing. Tomáš Holenda
 V tomto bloku vám pracovníci Ministersva vnitra a ÚVISu představí dosavadní výsledky nadresortního projektu Akčního plánu realizace Státní informační politiky „Veřejné informační služby“.
 Uživatelské potřeby veřejnosti ve vztahu k veřejné správě – trendy
 Bc. Lenka Štěpánová, Bc. Miroslav Kříž, TNS Factum, 15'
 Portál veřejné správy v kontextu eGovernment, Ing. Radim Jäger, ÚVIS, 15'
Portál veřejné správy jako služba občanům
 Ing. Břetislav Moc, IBM, 15' (viz Anotace firemních přednášek)
 Informační standard ÚVIS, Jaroslav Svoboda MV 10'
 Metainformační vyhledávací systém, RNDr. Miroslav Kozák ISMO 10'
 Životní situace a veřejné informační služby, RNDr. Josef Hojdar CAGI, Jaroslav Svoboda, MV, 10'
 Praktické ukázky z webů veřejné správy, Jaroslav Svoboda, MV, 10'
 Archivní fondy ČR, Michal Wanner, MV, 10'
 Přístup k evidenci obyvatel a připojení obcí III. typu, RNDr. Jiří Malátek, MV, 10'
- Přednáškový sál** 10.45–12.20 **Projekty podporující rozvoj IS**
 Internet na veřejně dostupných místech, Jaroslav Winter, BMI, 10'
 AP realizace SIP do konce roku 2003 – koordinační výbor
 PhDr. Pavel Dvořák, CSc., Úřad vlády, 10'
 Digitalizace dokumentů, které jsou založeny ve sbírce listin obchodního rejstříku a jejich zpřístupnění na síti Internetu
 Ing. Petr Landkammer, RNDr. Jaroslav Martaus, Ministerstvo spravedlnosti, 10'
 Projekt Zdravotnictví on-line, Ing. Radek Papp, Ministerstvo zahraničí, 15'

Přednáškový sál
Sdílení zdravotnických informací – IZIP, Ing. Pavel Hrdlička, IBM, 15'

(viz Anotace firemních přednášek)

Kultura On-line a Veřejně přístupný internet v knihovnách

PhDr. Antonín Kudláček, Ministerstvo kultury, PhDr. Vít Richter, Národní knihovna ČR, 20'

Elektronický obchod v ČR má Zelenou knihu, Ivana Gorgolová, ÚVIS, 15'

12.30–14.00 Seminář internetizace měst a obcí

Zkušenosti s evropským programem IST v ČR, Eva Hillerová, Technology Centr AS ČR, 15'

Aplikace ochrany osobních údajů a zákona 106 v praxi

Ing. Oldřich Kužilek, František Neuwirth, ÚOOÚ, 20'

Domény 3. řádu ve veřejné správě, Ing. Ebbo Petrikovits, ÚVIS, 20'

Komunikační podpora obcí a územních celků-registr obcí,

Ing. Václav Koudele, Ing. Petr Pavlinec, KÚ, 5'

Z dílny vítězů soutěže Zlatý erb, diskuse, 30'

14.00–15.00

Setkání zástupců dodavatelů sw se zástupci komise ISMO a krajskými informatiky
 činnost komise ISMO, spolupráce s dodavateli sw pro VS, Transformace IS OkÚ pro potřeby KÚ a obcí, Registry veřejné správy, Atestace

Eliščin sál

9.00–10.30

Služby komunikační infrastruktury ISVS I.

Poskytování služeb ISVS a rámcová smlouva s ČTc., Ing. Karel Březina, ministr vlády ČR, 20'

Informace o činnosti řídicího výboru Rámcové smlouvy, Vladimír Šiška, ÚVIS, 20'

Přístup ČTc. ke komunikaci VS, RNDr. Přemysl Klíma, CSc., ČESKÝ TELECOM, a. s., 5'

Integrace sítí komunikační infrastruktury ISVS:

Komunikační infrastruktura resortu MPSV–sít' WAN IS SSP, Ing. Miloslav Vaněk, MPSV, 15'

Komunikační platforma Ministerstva financí, Ing. Jiří Roudný, Ministerstvo financí, 10'

Vzájemná komunikace informačních systémů ve veřejné správě

Ing. Miroslav Nováček, Ing. Libor Neumann, ANECT, 30' (viz Anotace firemních přednášek)

10.45–12.20

Služby komunikační infrastruktury ISVS II.
Komunikační infrastruktura ISVS a obchodní koncept ČTc. pro poskytování služeb veřejné správy, (viz Anotace firemních přednášek)

Ing. Ondřej Felix, CSc., Ing. Jiří Šmahel, 45' + diskuse, M. Gürlichová, V. Šiška

Fungující řešení elektronické veřejné správy – UK Government Gateway

Robert Hernady, Microsoft, 45'

12.30–13.35

Využití informačních technologií v krizových situacích

Možnost využití KIS AČR při vojenských i nevojenských ohroženích státu

plk. gšt. Ing. Jan Kaše, Generální štáb Armády České republiky, 15'

Evropské číslo tísňového volání 112, mj. Ing. Luděk Prudil MV, 10'

Využití IT a internetu v krizovém řízení, Ing. Jaroslav Pejšoch, 10'

Havarijní plány v Ostravě, Ing. Petr Berglowiec, Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje, 10'

Navigační systém pro všechny složky IZS a krizového řízení, Ing. Jaroslav Lepěška, KÚ, 10'

Informační systém pro plánování civilních zdrojů ARGIS 2.0

Mgr. Pavel Brázda, CSc., Správa státních hmotných rezerv, 15'

Jednací sál

9.00–10.30

Seminář Místní a regionální informační společnost

Iniciativa eEurope+ a její implementace v podmínkách ČR,

Ing. Jiří Krump, člen JHLC, předseda Úřadu pro veřejné informační systémy

Program IDA – Práce orgánů veřejné správy v sítích, Bernhard Schnittger, 20'

Program eContent, Massimo Garriba, Eva Hillerová, Technology Centr AS ČR

PRELUDE, Javier Ossandon 20'

10.45–12.20

 Projekt **KeeLAN**, Walter Wenzel 15'

e-Government a 6. Rámcový program, Gerald Santucci 15'

Metodika tvorby municipálních www, Jan Savický

Panelová diskuze: Zkušenosti s on-line službami poskytovanými městy, František Dohnal

Gerald Santucci, Ingrid Götzl, Jaroslav Šolc

13.00–14.50

e-Government

 Projekt **PANISCO**, Krzysztof Glomb, 15'

Elektronická agenda a portál státní správy, Barrington, e-Envoy, London, 20'

Praha – informatika a e-government ve správě města, Jaroslav Šolc, 20'

e-government v rakouských městech, Riedel Rainer

Výměna zkušeností z nejlepších regionálních iniciativ, Eris@, Mathias Müller, 20'

 Projekt **PACE**, Anna Lisa Boni, TeleCities,

Salónek č. 1

Společná schůzka ERISA, ELANET, TELECITIES

Firemní přednášky

ANECT, a. s.

Infrastrukturní služby informačních systémů veřejné správy

Příspěvek je zaměřen na infrastrukturní služby a systémy, bezpečnostní technologie a nástroje jejich dohledu a správy v komunikačních sítích IS VS. Důraz je přitom kladen na principy využívání otevřených řešení a standardů s odkazy na realizované projekty.

RNDr. Jan Brodský CSc., Manažer technologického rozvoje

Vzájemná komunikace informačních systémů veřejné správy

Prezentace je zaměřena na filozofii a koncepci mezirezortních komunikací a dalších externích komunikací, zkušenosti s touto problematikou ve veřejné správě v ČR a na informace o podobných řešeních v Evropské unii

Ing. Libor Neumann, CSc., systémový architekt

Ing. Miroslav Nováček, Manažer strategických zakázek

CISCO Systems, s. r. o.

Bezdrátové řešení pro připojení do internetu a jejich zabezpečení + soutěž o ceny

Kromě tradičních způsobů připojení do Internetu se postupně prosazují různé varianty technologií DSL (Digital Subscriber Line), propojení přes rozvody kabelových televizí, přístup přes optická vlákna a v neposlední řadě i bezdrátový přístup. Přednáška se bude věnovat zejména standardizované technologii 802.11b.

Další část prezentace zmíní připravované standardy bezdrátového přenosu, které dovolí několikanásobně zvýšit rychlost přenosu, zabezpečení a výhledy bezdrátových technologií v nejbližší budoucnosti.

Ing. Ivo Němeček, Systems Engineer

Časopis Data Security Management

Autentizace uživatelů a elektronický podpis

Digitální/elektronický podpis se stává nezbytným stavebním prvkem mnoha systémů a jeho právní ošetření už v první fázi bylo také provedeno. V tomto příspěvku se zabýváme především aspektem autentizace uživatele a perspektivou využití biometrických systémů a čipových karet. Mj. ukážeme, že biometriky jako takové nemohou být použity k autentizaci zpráv tak jako digitální podpisy, ale mohou být s výhodou použity (zejména v kombinaci s bezpečným hardwarem) k ochraně soukromých klíčů.

Klíčová slova: autentizace, biometriky, čipové karty, digitální a elektronický podpis

RNDr., PhDr. Vašek Matyáš, M. Sc., šéfredaktor Data Security Management

Česká spořitelna, a. s.

Přímé bankovníctví České spořitelny, a. s.

Česká spořitelna, a. s., za 18 měsíců transformace (od července 2000 do konce roku 2001) v oblasti elektronického bankovníctví rozšířila nabídku o nové produkty, které jsou atraktivní pro privátní a firemní klientelu.

Rostislav Schwarz, úsek přímého bankovníctví

ČESKÝ TELECOM, a. s.

Komunikační infrastruktura Informačních systémů a veřejné správy a obchodní koncept ČESKÉHO TELECOMU pro poskytování služeb veřejné správě

Vláda ČR schválila Rámcový kontrakt mezi ČESKÝM TELECOMEM, a. s., a vládou ČR o poskytování služeb Komunikační infrastruktury Informačních systémů veřejné správy (KI ISVS). Přednáška se zabývá mj. obchodním konceptem pro prodej služeb KI ISVS orgánům veřejné správy, možnostmi, které jim jsou otevírány a poskytoványi výhodami. Zástupci veřejné správy by dále mj. měli být seznámeni s produkty, připravenými v rámci vládního kontraktu speciálně pro potřeby veřejné správy.

Ing. Ondřej Felix, CSc., předseda představenstva

Ing. Jiří Šmahel, výkonný ředitel pro speciální projekty

IBM Česká republika, spol. s r. o.

Možnost praktické implementace zákona o elektronickém podpisu

Přednáška poskytne základní přehled funkcí a komponent infrastruktury veřejného klíče a detailněji se bude zabývat problematikou používání elektronických certifikátů a podpisů ve správních agendách veřejné správy, základními požadavky na úpravu aplikací a součinnost s poskytovateli certifikačních služeb.

Ing. Stanislav Bíža, IT Architect

Portál veřejné správy jako služba občanům

Portál veřejné správy jako klíč k e-governmentu, přínosy portálu veřejné správy pro občany a komerční sféru, základní principy a koncepty řešení, elektronické služby veřejnosti, zahraniční zkušenosti a příklady.

Ing. Břetislav Moc, Government solutions manager

Projekt zdravotnických informací – IZIP

Sdílení informací o pacientovi ve zdravotnictví oprávněnými osobami. Principy sdílení informací na základě přístupu zdravotnických zařízení, pacientu a lékařské odborné veřejnosti prostřednictvím technologií sítě Internet.

Ing. Pavel Hrdlička

ICZ, a. s.

Komunikační infrastruktura VS

Příspěvek se zabývá analýzou potřeb veřejné správy z hlediska efektivní a bezpečné sdílené komunikační infrastruktury a vyhodnocuje možnosti jednotlivých řešení. Příspěvek shrnuje různá pojetí termínu KI, rozebírá jejich použitelnost v kontextu protichůdných požadavků na bezpečnost klíčových aplikací ve sdílených sítích a popisuje některá řešení, schopná skloubit jak ekonomickou efektivnost sdílené KI, tak i bezpečnost jednotlivých IS.

Jan Müller, vedoucí odboru strategie

Informatizace krajských úřadů

Příspěvek shrnuje hlavní teze typového projektu základní informatizace krajských úřadů a poznatky získané v průběhu jeho realizace z prosince 2001. Jsou diskutovány možnosti využití těchto zkušeností pro návrh a realizaci druhé etapy informatizace krajských úřadů v závislosti na aktuální vývoji v oblasti reformy veřejné správy.

Jiří Němec, CSc., vedoucí odboru vývoje

KPNQwest Czechia s.r.o.**Elektronický podpis v praxi**

V přípravách na používání digitálních certifikátů ušla Česká republika dlouhou cestu. Máme zákon o elektronickém podpisu, vyhlášku Úřadu pro ochranu osobních údajů pro akreditaci poskytovatelů certifikačních služeb. Příspěvek se bude zabývat neprávinným přehledem legislativy, která již v této době zahrnuje rámec elektronického podpisu, a možnosti jejich využití.

Jakub Kopecký, Special project manager

Microsoft, spol. s r. o.**Jak levně získat produkty MS?**

Představení licenčních programů spol. Microsoft

Microsoft FPP, OPEN, Microsoft Select a OEM licence

Vize vývoje licenčních programů

Licence Software Assurance, Stanovování cen Software Assurance

Finanční efekty využívání licence Software Assurance

Návody jak nejefektivněji přejít do nového způsobu licencování

Využití licence Upgrade Advantage

Příklady (kalkulace) nákupu pro veřejnou právu nebo školství

Organizace přenosu licencí spol. Microsoft ve veřejné správě a školství ČR

Ing. Jan Toman, zástupce společnosti Microsoft pro školství a samosprávu

Fungující řešení elektronické veřejné správy – UK Government Gateway

UK Government Gateway představuje realizaci vize vlády UK reformu v rámci zavádění informačních technologií do státní správy. Government Gateway představuje centralizovaný, zabezpečený a výkonný komunikační kanál pro všechny resorty a úřady vlády Spojeného království. Přednáška představí základní koncept UK GG.

Robert Hernady, Technický specialista

Strategie společnosti Microsoft pro elektronickou veřejnou správu

Pohled občana, firmy, veřejné správy na problematiku E-Government

Rozsah a charakteristika E-Government

Kritické faktory úspěchu vzniku, zavádění a rozvoje E-Government

Strategické iniciativy spol. Microsoft pro E-Government

Nabídka společnosti Microsoft – .NET pro E-Government

Systém informačních technologií ve veřejné správě

Standardizace pracovních postupů a obchodních postupů

Portál veřejné správy – „Architektura pro integrovanou elektronickou veřejnou správu“

Integrace služeb občanům a obchodních služeb – Integrované portály veřejné správy

Digitální společenství

Zkušenosti z projektů – UK GG, EU Imagine, TaXml aj.

Ing. Jan Toman, zástupce společnosti Microsoft pro školství a samosprávu

Základy bezpečnosti OS Windows 2000

Přednáška se zaměří na základní přehled možností zabezpečení OS Windows 2000 s doplněním základních informací o technologiích použitých v OS.

Robert Hernady, Technický specialista

Novell Praha, s. r. o.**eGovernment pro veřejnou správu**

Řešení elektronického výkonu veřejné správy pro všechny úrovně výkonu veřejné správy zahrnuje využití elektronické identity a zabezpečeného přístupu k informacím jak pro občany tak pro veřejnosprávní úředníky.

Ing. Aleš Kučera, ředitel

OKsystem, spol. s r. o.**Popis pilotních projektů čipových karet MPSV**

Príspevek popisuje pilotní projekty implementace profesních a klientských čipových karet v rámci informačního systému státní sociální podpory.

Ing. Ivo Rosol, CSc., ředitel divize vzdělávání

Mgr. Jindřich Štěpánek, vedoucí oddělení technického rozvoje

Oracle Czech, s. r. o.**Fungující úřad – rozpočet a plán jako klíčový nástroj řízení úřadu, jeho kontrola a optimální využití**

Rozpočet a plán je klíčovým nástrojem řízení státní správy. Spojení rozpočtovacího systému s automatizací nákupních činností je předpokladem účinné kontroly a optimálního využití přidělených rozpočtových prostředků. Představíme vám úplné řešení, které automatizuje proces od přípravy rozpočtu až po vyřízení objednávky provozních potřeb, služeb i investic.

Ing. Igor Štverka, Ing. Petr Kopecký, obchodní konzultanti

Perspektivní architektura informačních systémů ve veřejné správě aneb Jak vyhovět požadavkům na IT a nezbláznit se z toho?

Koncepční přístup ke konsolidaci ISVS, ochraně existujících investic a efektivnímu využití nových standardů. Příspěvek demonstruje možnosti konsolidace informačních systémů na úrovni správy dat, vrstvy provozovaných aplikací a zjednodušení uživatelského přístupu. Celkový koncept je doplněn příklady realizovaných řešení pro vybrané oblasti veřejné správy.

Ing. Jaroslav Zeman, vedoucí konzultant

Projekt „Infoville“ – informatizace regionu Valencie ve Španělsku

Popis výchozí úrovně informatizace regionu a cílů projektu Infoville. Role úřadů veřejné správy, zapojení občanů do projektu. Zvolený model – Městský portál. Zajištění financování, rozsah služeb nabízených občanům. Současný stav projektu a jeho rozvoj, základní statistické údaje. Základní faktory úspěchu a získané zkušenosti.

Manuel Muro Perez, Oracle Iberria, Marketing Director

Služby veřejné správy ve světle srovnávacích kritérií EU pro eGovernment

Stručný přehled řešení firmy Oracle a jejích partnerů pro oblast veřejné správy. Celkový koncept poskytovaných služeb je doplněn příklady realizovaných řešení pro vybrané oblasti veřejné správy. Všechna uváděná řešení jsou zasazena do rámce srovnávacích kritérií EU pro poskytování služeb eGovernmentu.

Ing. Petr Paukner, ředitel pro technologická řešení

Komunikace občanů s úřady - Co všechno můžete pro své občany udělat?

Popis způsobů komunikace mezi občanem a úřady prostřednictvím různých komunikačních kanálů. Možnosti poskytování informací, evidence žádostí a problémů občanů, průběžné sledování stavu jejich řešení, apod.

Ladislav Košťák, obchodní konzultant pro CRM řešení

PVT, a. s.**E-procurement a veřejná správa**

Téma: Elektronické služby: e-... (-procurement, -business, -services, -commerce)

Příspěvek pojednává o rozdílech a závislostech mezi tradiční a dlouhodobě se rozvíjející strategií CALS, která reprezentuje zralé formy zabezpečování materiálu na úrovni produktivního předávání dat, a moderními technologiemi všeobecně označovanými e-business. V prezentaci bude představen i výzkumný projekt STRATECH, v jehož rámci se řeší problematika CALS z pohledu komunikace mezi státní správou a průmyslem.

Petr Jirásek, Michal Polehňa PVT, a. s., a Pavel Stošek CRCG servis, o. p. s.

RAMIS

Téma: Představení přístupu PVT, a. s., k problematice informačních systémů pro podporu rozhodování ve veřejné správě.

Bude vysvětlena filozofie systému, datové zdroje, zabezpečení integrity IS VS a přiblížena věcná specifikace prezentační vrstvy Regionálního a municipálního informačního systému (RAMIS).

Ing. Jaroslav Malý, CSc., vedoucí konzultant úseku veřejné správy, PVT, a. s.

Elektronická podatelna

Téma: Elektronická podatelna

Legislativa, model řešení, podání formuláře občanem na úřad, zpracování formuláře a předání do spisové služby podatelnou úřadu.

Jaroslav Novotný, senior programátor v úseku vývoje

SAP ČR, spol. s r. o.**Přínosy řešení SAP pro řízení státní správy a samosprávy**

Použití nástrojů BackOffice (jako jsou rozpočet, personalistika, integrační komponenty, ...) pro zlepšení chodu úřadu a zvýšení informovanosti vedoucích pracovníků.

Použití dalších softwarových nástrojů pro zlepšení styku s veřejností, respektive podporu rozvoje regionu (např. portály)

Ing. Karel Nekuža, Account Manager

Společnost AMD**Prezentace společnosti AMD, Advanced Micro Devices, Inc., druhý největší světový výrobce integrovaných obvodů**

Alexey Netchuyatov, Commercial Marketing Manager

SUN MICROSYSTEMS CZECH, s. r. o.**Sun ONE a řešení identity na internetu**

Otevřeně a univerzálně na standardech založené řešení problematiky identity v prostředí Internetu je jedním ze základních předpokladů pro další rozvoj celého IT průmyslu, zejména s ohledem na otvírání nových obchodních možností. Projekt Liberty a společnosti, které se do něho zapojily jsou zárukou toho, že se podaří vytvořit standardy, které budou splňovat všechny požadavky na řešení problematiky identity a umožní jednotlivým dodavatelům soutěžit na trhu o nejlepší implementace a řešení na nich založených. Největší přínos to potom bude mít pro uživatele, kteří si budou moci svobodně zvolit svého poskytovatele služeb pro identitu na síti.

Jaroslav Malina, obchodní ředitel pro Public Segment

Symantec (ČR & SR))

Účinněji proti novým virům

Přednáška bude pojednávat o základních trendech ve vývoji počítačových virů a dopadech, jak na straně výrobců, tak i na straně zákazníků, bude Vás informovat o nově uzavřeném licenčním ujednání mezi Ministerstvem vnitra ČR a společností Symantec a zároveň blíže specifikuje co tato smlouva umožňuje a jaké složky MV ČR do tohoto ujednání spadají.

Radek Smolík, obchodní ředitel pro Českou a Slovenskou Republiku

Triada, spol. s r. o.

Zavedení elektronické spisové služby na městském úřadě Poděbrady

Jednotlivé aspekty spisové služby a zavádění její elektronické podoby budou ilustrovány na příkladě městského úřadu Poděbrady. Ukážeme zejména organizační členění úřadu a jeho úpravu v souvislosti s oběhem dokumentů. Dále se budeme věnovat druhům a způsobům třídění došlých zásilek (elektronických i papírových) na jednotlivé odbory a kontrolním mechanismům v rozdělování písemností k vyřízení. Představíme též výpravnu dokumentů. V závěru naznačíme další kroky ve využívání bohatých možností elektronické spisové služby Kancelář systému Munis.

Miloslav Odvarko, město Poděbrady

Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.

Setkání uživatelů MUNIS v rámci konference ISSS 2002

Kromě uživatelů informačního systému MUNIS jsou zváni všichni, kteří mají zájem seznámit se s tímto uceleným informačním systémem i ti, kteří se chtějí podělit o zkušenosti s provozem informačních systémů na městských a obecních úřadech.

pondělí 25. března

expozice Triada	9.15–10.15	Kancelář pro obce Provoz kancelářského systému na malém úřadě <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
	13.20–13.50	Komunální odpad představení nového modulu Komunální odpad <i>Marek Štěpina, Triada</i>
	14.00–15.20	Elektronické bankovníctví a jeho dopad do IS Vazby mezi ekonomickými subsystémy, párování plateb, automatické zaúčtování, oběh dokladů <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
	15.30–16.15	Sociální dávky Představení agendy Sociální dávky <i>Petr Palisa, Triada</i>
Hlavní sál	16.30–17.10	Zavedení elektronické spisové služby na městském úřadě Poděbrady <i>Miloslav Odvárko, MěÚ Poděbrady, Tomáš Lechner, Triada,</i>
expozice Triada	17.30–18.00	Elektronická podatelna Seznámení s funkcemi Elektronické podatelny <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
	průběžně	Výměna zkušeností – vzorové projekty referenčních úřadů Individuální konzultace se školiteli

úterý 26. března

expozice Triada	9.30–11.00	Kancelář pro města Síťový provoz kancelářského systému <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
	11.15–12.00	Příprava volebních seznamů Definice okrsků, možnosti hromadných přiřazení, tiskové sestavy <i>Marek Štěpina, Triada</i>
	průběžně	Výměna zkušeností – vzorové projekty referenčních úřadů Individuální konzultace se školiteli

Setkání dodavatelů software pro veřejnou správu s komisí ISMO

Komise ISMO pořádá setkání dodavatelů software pro oblast veřejné správy se zástupci komise ISMO, Úřadu pro veřejné informační systémy a Ministerstva vnitra. Setkání se uskuteční v rámci konference ISSS 2002 v Hradci Králové dne 26. 3. 2002 v salóncu č. 1. Začátek setkání ve 14.00 hod.

Program

Uvítání

Tomáš Renčín, předseda komise ISMO

Činnost komise a její úkoly

Cyril Čapka, člen komise ISMO

- činnost komise v minulém období a její úkoly v roce 2002

Činnost OPS a OPS měst a obcí

Olga Hrabánková, Radomír Klíma, členové OPS

- shrnutí činnosti OPS v minulém období řešené problémy, oblasti spolupráce

ISMOPPP

Luděk Galbavý, člen komise ISMO

- dosavadní zkušenosti a návrh další spolupráce komise ISMO a dodavatelů sw

Informace MV

Tomáš Holenda, MVČR

- předpokládané transformace informačních systémů OkÚ pro potřeby krajů a obcí od 01. 2003
- HW a SW
- komunikační propojení obcí III typu na resortní systémy
- datové zdroje OkÚ (převody včetně vazeb na smluvní podmínky při vzniku datových sad OkÚ, zejména data pro GIS),
- lidské zdroje (stávající stav a výhledy)

Informace UVIS

Ebbo Petrikovits, Jaroslav Kokeš, ÚVIS

- Problematika atestací, registry VS

Dokumenty

Přehled projektů Akčního plánu SIP pro rok 2003

Následující tabulky obsahují základní přehled projektů Akčního plánu pro rok 2003 v návaznosti na prioritní oblasti Státní informační politiky. Součástí přehledu je základní charakteristika cílů eEurope+. Pro každou prioritní oblast jsou také informativně uvedeny základní ukazatele, které jsou sledovány z hlediska dosahování cílů SIP a eEurope+.

I. Informační gramotnost

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
I. Informační gramotnost <i>Cíl: dosažení informační gramotnosti všech občanů, ovládnutí práce s informacemi s využitím informačních a komunikačních technologií (ICT), integrace ICT do výuky, vzdělávání zaměstnanců VS, celoživotní vzdělávání, distanční vzdělávání, rekvalifikace atd.</i>	1. Levnější, rychlejší, bezpečný Internet 1 b) Rychlejší Internet pro výzkumné pracovníky a studenty 2. Investice do lidí a dovedností 2 a) Evropská mládež v digitálním věku 2 b) Práce v ekonomice založené na znalostech	Rámcový program Informační gramotnost Projekt Informační gramotnost Projekt Veřejné informační služby knihoven Projekt Vzdělávání pracovníků veřejné správy	I. etapa Realizace státní informační politiky ve vzdělávání – Program 1 – Informační gramotnost I. etapa Realizace státní informační politiky ve vzdělávání – Program 2 – Vzdělávací software a informační zdroje I. etapa Realizace státní informační politiky ve vzdělávání – Program 3 – Infrastruktura Veřejné informační služby knihoven Vzdělávání pracovníků veřejné správy v ICT Zvyšování informační gramotnosti a zlepšování možností rekvalifikací

Související indikátory eEurope+	
1.b	Rychlost propojení a dostupné služby uvnitř a mezi národními výzkumnými a vzdělávacími sítěmi (NREN) s EU a celosvětově.
2.a	Počet počítačů na 100 žáků na základních/středních/vysokých školách.
2.a	Počet počítačů připojených k Internetu na 100 žáků na základních/středních/vysokých školách.
2.a	Počet počítačů s rychlým připojením na Internet na 100 žáků na základních, středních a vysokých školách.
2.a	Procento učitelů pravidelně používajících Internet při výuce „nepočítačových“ předmětů.
2.b	Procento pracovníků, kteří absolvovali (alespoň) základní školení v oblasti IT.
2.b	Počet míst a absolventů vysokoškolských oborů se vztahem k ICT.

II. Informatizovaná demokracie

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
II. Informatizovaná demokracie <i>Cíl: realizace práva občana na přímý přístup k informacím.</i>	2. Investice do lidí a dovedností 2 c) Účast všech v ekonomice založené na znalostech 3. Podpora používání Internetu 3 b) Veřejná správa on-line: elektronický přístup k veřejným službám 3 c) Zdravotnictví on-line 3 d) Evropské digitální informace pro globální síť	Rámcový program Elektronická veřejná správa Program Veřejné informační služby – Informační zdroje VIS: Projekt Sběrka listin Projekt Úřední desky soudů Projekt Monitoring územního plánování Projekt IS výzkumu a vývoje Program Komunikační kanály pro styk občanů s VS Projekt Veřejné informační služby Portál Kontaktní místa VS Kiosky Projekt Zdravotnictví on-line Rejstřík trestů	Informační systém výzkumu a vývoje (VaV) Kontaktní místa veřejné správy (KMVS) Monitoring územního plánování Agrární web portál Elektronické podatelny Veřejné informační služby Sběrka listin Rejstřík trestů Evidence periodického tisku Evidence knihoven Zdravotnictví on-line Portál životního prostředí EUROSOP

Související indikátory eEurope+	
2.c	Počet veřejných internetových míst (PIAP) na 1000 obyvatel.
2.c	Procento webových stránek ústředních orgánů státní správy odpovídající směrnicím WAI na úrovni A.
3.b	Procento základních služeb veřejného sektoru dostupných on-line.
3.b	Využívání on-line služeb veřejného sektoru veřejností – pro získání informací nebo pro podání úředních listin.
3.c	Procento odborníků ve zdravotnictví, kteří mají přístup na Internet.
3.c	Využití různých kategorií informačního obsahu webu zdravotnickými odborníky.
3.d	Podíl stránek EU na 50 nejnavštěvovanějších národních stránkách.
3.d	Další ukazatele a indikátory budou předmětem jednání JHLC v průběhu roku 2002.

III. Rozvoj informačních systémů veřejné správy

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
<p>III. Rozvoj informačních systémů veřejné správy</p> <p><i>Cíl: s využitím informačních technologií zlepšit služby poskytované občanům veřejnou správou.</i></p>	<p>0. Urychlená realizace základních stavebních prvků informační společnosti</p> <p>0 b) Přijetí a implementace acquis ve vztahu k informační společnosti</p> <p>2. Investice do lidí a dovedností</p> <p>2 b) Práce v ekonomice založené na znalostech</p> <p>3. Podpora používání Internetu</p> <p>3 b) Veřejná správa on-line (e-government): elektronický přístup k veřejným službám</p> <p>3 e) Inteligentní dopravní systémy a služby (ITS)</p>	<p>Rámcový program Elektronická veřejná správa</p> <p>Program Elektronické služby veřejné správy – ISVS</p> <p>Projekt Referenční rozhraní</p> <p>Projekt Metasystém ISVS</p> <p>Projekt Reinženýring</p> <p>Projekt Registry</p> <p>Projekt Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy</p> <p>Projekt Národní geografická infrastruktura</p>	<p>Program: Budování ISVS dle zákona č. 365/2000 Sb.</p> <p>Databáze aquis communautaire v oblasti informační společnosti</p> <p>Legislativní zajištění základních registrů</p> <p>Základní registr ekonomických subjektů (ZRES)</p> <p>Ústřední evidence podnikatelů – Registr živnostenského podnikání (RŽP)</p> <p>Základní registr územní identifikace a nemovitostí (ZRÚIN)</p> <p>Katastr nemovitostí (ISKN)</p> <p>Územně identifikační registr – adresy (UIR-ADR)</p> <p>Základní registr obyvatel</p> <p>Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy</p> <p>Automatizovaný transakční systém Laser ATS</p> <p>Integrovaný administrativní a kontrolní systém IACS</p> <p>Reinženýring VS</p> <p>Informatizace a internetizace obcí (skupina projektů)</p> <p>Komplexní informatizace krajských úřadů</p> <p>IS Vězeňské služby</p> <p>Registr kulturních památek</p> <p>Centrální evidence sbírek (CES)</p> <p>Databáze předmětů kulturní hodnoty pocházející z majetku obětí holocaustu</p> <p>Registr osob s povolením k restaurování kulturních památek</p> <p>Rejstřík církví a náboženských společností, rejstřík církevních právnických osob, rejstřík svazů církví a náboženských společností *</p> <p>Evidence výrobců a distributorů audiovizuálních děl, kteří živnostensky podnikají</p> <p>Seznam zprostředkovatelů kolektivních a hromadných smluv</p> <p>Registr území s archeologickými nálezy</p> <p>Registr vydaných osvědčení</p> <p>Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví</p> <p>Inteligentní dopravní systémy a služby (ITS)</p> <p>Administrativní informační systém Ministerstva životního prostředí</p> <p>Národní geoinformační infrastruktura</p>

Související indikátory eEurope+	
0.b	Kontrolní seznam bude obsahovat výčet nejvýznamnějších předpisů vztahujících se k informační společnosti.
2.b	Procento pracovníků využívající práci na dálku.
3.e	Procento délky dálniční sítě (ve srovnání s celkovou délkou silničních sítí) vybavené informačním a řídicím systémem pro dopravní kongesce.
3.e	Další srovnávací ukazatele budou předmětem jednání JHLC v průběhu roku 2002.

IV. Komunikační infrastruktura

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
<p>IV. Komunikační infrastruktura</p> <p><i>Cíl: vybudování komunikační infrastruktury jako podstatného předpokladu rozvoje informační společnosti.</i></p>	<p>0. Urychlená realizace základních stavebních prvků informační společnosti</p> <p>0 a) Urychlení zabezpečení přístupu k dostupným komunikačním službám pro všechny</p> <p>1. Levnější, rychlejší a bezpečnější Internet</p> <p>1a) Levnější a rychlejší přístup k Internetu</p>	<p>Rámcový program Elektronická veřejná správa</p> <p>Program Elektronické služby veřejné správy - ISVS</p> <p>Projekt Komunikační infrastruktura</p>	<p>Komunikační infrastruktura ISVS</p> <p>Vytvoření vrstvy společných služeb pro veřejnou správu v území</p> <p>Komunikační infrastruktura IIS Mze</p> <p>Obnova resortní sítě</p> <p>Propojení české zahraniční služby do informačního systému 2. pilíře EU (pracovní název)</p>

Související indikátory eEurope+	
0.a	Procento domácností s pevnou telefonní linkou.
0.a	Procento domácností s přístupem k některé telekomunikační službě umožňující přístup na Internet (bude definováno).
0.a	Cena za připojení.
0.a	Kontrolní seznam se vztahem k přenositelnosti, licenční smlouvě atd.
0.a	Konečný seznam a detaily budou dohodnuty na jednání Společného výboru na vysoké úrovni v průběhu roku 2002.
1.a	Procento obyvatel pravidelně používající Internet.
1.a	Procento domácností s přístupem na Internet z domova.
1.a	Náklady na připojení k Internetu.

V. Důvěryhodnost a bezpečnost informačních systémů a ochrana osobních údajů

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
<p>V. Důvěryhodnost a bezpečnost IS a ochrana osobních údajů</p> <p><i>Cíl: zabezpečení důvěryhodnosti, bezpečnosti a pořádku ve specifických podmínkách informační společnosti s využitím elektronických identifikátorů a zajištění ochrany osobních údajů.</i></p>	<p>1. Levnější, rychlejší a bezpečnější Internet</p> <p>1c) Bezpečné sítě a inteligentní čipové karty</p>	<p>Rámcový program Elektronická veřejná správa</p> <p>Projekt Bezpečnost IS ve veřejné správě</p> <p>Program Identifikace osob</p> <p>Projekt Elektronické identifikátory</p>	<p>Bezpečnostní politika ISVS</p> <p>Elektronické identifikátory</p>

Související indikátory eEurope+	
1.c	Počet zabezpečených serverů na 1 milion obyvatel.
1.c	Procento veřejnosti využívající Internet mající zkušenosti s problémy z oblasti bezpečnosti.

VI. Elektronický obchod

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
VI. Elektronický obchod <i>Cíl: vytvoření předpokladů pro rozvoj elektronického obchodu jako nutné podmínky k zapojení do globální ekonomiky.</i>	3. Podpora používání Internetu 3 a) Urychlení elektronického obchodu	Rámcový program Elektronický obchod Program Zelená kniha o elektronickém obchodu Program Akreditační infrastruktura Rámcový program Elektronická veřejná správa Program Veřejné informační služby (VIS) – Informační zdroje VIS Projekt IS o veřejných zakázkách	Bílá kniha o elektronickém obchodu Program legislativních změn na podporu EO Informační systém zveřejňování zákonem předepsaných informací IS zadávání veřejných zakázek Elektronický aukční systém Intervenční informační systém IRIS

Související indikátory eEurope+

3.a	Procento firem nakupujících a prodávajících přes Internet.
-----	--

VII. Transparentní ekonomické prostředí

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
VII. Transparentní ekonomické prostředí <i>Cíl: vytvoření transparentního ekonomického prostředí jak v soukromé, tak i ve veřejné správě.</i>	3. Podpora používání Internetu 3 b) Veřejná správa on-line: elektronický přístup k veřejným službám	Rámcový program Elektronická veřejná správa Program Veřejné informační služby (VIS) – Informační zdroje VIS Projekt Integrovaný systém pro podnikání a export Projekt IS duševního vlastnictví Projekt Monitoring strukturálních fondů	IS Strukturálních fondů IS duševního vlastnictví Prosazování práv duševního vlastnictví (projekt PHARE) Integrovaný systém pro podnikání a export (ISI)

Související indikátory eEurope+

3.b	Procento veřejných zakázek, které mohou být prováděny on-line.
-----	--

VIII. Informační společnost stabilní a bezpečná

Priorita SIP	Cíle eEurope+ [Národní AP eEurope+ (ČR)]	AP SIP 2002	AP SIP 2003
VIII. Informační společnost stabilní a bezpečná Cíl: zajištění stabilní a bezpečné informační společnosti jako nutné podmínky realizace předchozích oblastí SIP.	3. Podpora používání Internetu 3 b) Veřejná správa on-line: elektronický přístup k veřejným službám 3 f) Životní prostředí on-line	Rámcový program Elektronická veřejná správa Projekt Krizový management	Tísňové volání na číslo 112 Krizové řízení Podprojekt Krizového řízení: Projekt IS ARGIS Datový a informační clearinghouse (CHM) Automatizovaný indikátorový systém Jednotný informační systém o ŽP

Související indikátory eEurope+	
3.f	Míra realizace pracovního programu EEA v dané zemi.
3.f	Míra úplnosti sebraných údajů v dané zemi podle požadavků EEA.
3.f	Počet institucí v zemi napojených na síť EIONET.
3.f	Indikátory budou předmětem jednání JHLC v průběhu roku 2002.

Informace o činnosti Řídícího výboru pro dopracování, projednávání a kontrolu Rámcové smlouvy, plán postupu zavedení poskytování služeb KI ISVS

Vladimír Šiška, náměstek předsedy, Úřad pro veřejné informační systémy

Usnesením vlády ČR číslo 789/2001 vláda schválila návrh Rámcové smlouvy a zřízení Řídícího výboru pro dopracování, projednávání a kontrolu Rámcové smlouvy. Zároveň pověřila předsedu Úřadu pro veřejné informační systémy podpisem a realizací rámcové smlouvy. Pověřila jej také jednáními ve věcech realizace služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy a uložila mu projednat a dopracovat návrh příloh Rámcové smlouvy. V návaznosti na to předložit vládě statut a složení Řídícího výboru a podepsat do 30. 9. 2001 Rámcovou smlouvu.

Na základě tohoto usnesení pokračovala v ÚVIS příprava příloh Rámcové smlouvy s tím, že v průběhu měsíce srpna 2001 prošel celý materiál předkládaný vládě meziresortním připomínkovým řízením. Po jeho projednání jej ministr a vedoucí Úřadu vlády ve spolupráci s předsedou Úřadu pro veřejné informační systémy předložili vládě. Materiál byl schválen dne 10. října 2001 včetně statutu Řídícího výboru a bylo uloženo:

- ústředním orgánům jmenovat členy Řídícího výboru a předsedovi Řídícího výboru požádat do 6. listopadu 2001 představitele Asociace krajských hejtmanů, Svazu měst a obcí a společnosti ČESKÝ TELECOM, a. s. o jmenování člena Řídícího výboru.
- členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, předložit do 15. listopadu 2001 předsedovi ÚVIS specifikaci předpokladu odebíraných služeb komunikační infrastruktury, včetně vyčíslení předpokládaných výdajů na rok 2002 členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy:
  - uzavřít do dvou měsíců od uzavření Základní prováděcí smlouvy příslušné Prováděcí smlouvy podle Rámcové smlouvy, jejichž předmětem budou všechny služby dosud poskytované Poskytovatelem a které nejsou předmětem Základní prováděcí smlouvy,
  - uzavírat na nově odebírané komunikační služby obsažené v Rámcové smlouvě, Prováděcí smlouvy podle Rámcové smlouvy,
  - zahájit do 31. března 2002 jednání s představiteli Poskytovatele o uzavření integračních smluv v oblasti poskytování služeb komunikační infrastruktury podle Rámcové smlouvy,
- členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy a vedoucím státních orgánů zastavit od 1. ledna 2002 investice do meziresortních a resortních sítí s výjimkou sítí pro účely Armády České republiky, Policie České republiky, krizové komunikace státních orgánů a územních samosprávných orgánů a složek Integrovaného záchranného systému, Vězeňské služby České republiky a Bezpečnostní informační služby s tím, že se toto omezení nevztahuje na lokální sítě a dále s tím, že zastavení investic do sítí Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva financí bude realizováno od 1. ledna 2003;

Následně vláda změnila usnesení vlády číslo 789/2001, tak, že uložila předsedovi ÚVIS podepsat Rámcovou smlouvu do 1 měsíce po schválení příloh Rámcové smlouvy vládou.

Rámcová smlouva včetně příloh byla na ÚVIS podepsána oběma stranami dne 23. října 2001. Po jejím podpisu byly na jednotlivé resorty zaslány požadavky na vyčíslení očekávaných výdajů státního rozpočtu na rok 2002, a to ve struktuře přijaté usnesením vlády číslo 1026/2001 členěné dále na služby zajišťované v rámci smluvních vztahů, které spadají pod Rámcovou smlouvu a jednak služby zajišťované jinými smluvními vztahy (viz text).

Iniciativa koordinátora vedoucí k formulování dodatku č. 1, a jeho následný podpis, otevřela možnost zahájit realizaci projektu KI ISVS i bez současného podepsání Základní prováděcí smlouvy. Takto vzniklá příznivá situace umožňuje zahájit okamžitý start procesu integrace rezortních sítí pod služby KI ISVS. Jeden z nejrozsáhlejších komunikačních projektů v historii země umožní do dvou let připojit a vzájemně propojit všechny subjekty veřejné správy (ministerstva, centrální orgány, krajské úřady, obecní úřady, úřady práce, finanční úřady, školy, knihovny apod.) a současně jim zajistit bezpečnou a ekonomickou komunikaci (datovou i hlasovou) včetně přístupu k centrálním informačním

zdrojům. V rámci komunikační infrastruktury bude možné rovněž připojení kontaktních míst veřejné správy, která jsou nezbytná pro přístup občanů k informacím z této oblasti. Spolehlivé a finančně dostupné služby komunikační infrastruktury jsou základem pro vybudování všech projektů Informačních systémů veřejné správy. Tento integrační proces bude probíhat ve dvou etapách.

Etapa 1 – Sjednocení ceny stávajících služeb

Motto: veřejná správa = jeden zákazník

Úvaha: Veřejná správa v souhrnu dnes platí částku X. Některým resortům jsou vzhledem k objemu odebíraných služeb poskytována cenová zvýhodnění. Tyto resorty tvoří více než 80% celkového současného objemu financí, které dnes stát ze státního rozpočtu platí poskytovateli za komunikační služby. Dosažení jednotné cenové hladiny přijatelné pro všechny resorty a zakotvení těchto cen do smluvních vztahů z poskytovatelem přinese zvýhodnění cen také pro ostatní orgány veřejné správy. Pokračující integrace a připojování orgánů veřejné správy dále zefektivní provoz služeb pro poskytovatele a otevírá širší prostor k vyjednávání o cenách do budoucna.

Cíl: Dosažení jednotného cenového modelu poskytovatele s nejméně výhodnější cenou pro zákazníka za v současnosti užívané služby pomocí mandátu Řídicího výboru vyjednat a sjednotit ceny pro celou veřejnou správu za smluvně zajištěnou kvalitu služeb, a dosažení její nejnižší možné úrovně se zachováním výhodnosti pro všechny zúčastněné strany, tedy státní rozpočet, veřejnou správu i poskytovatele služeb

Výstup: Optimalizované katalogové listy (příloha M Rámcové smlouvy) a uzavřené Prováděcí smlouvy.

Etapa 2 – Přejít na integrovanou kvalitu služby

Motto: Technologická stránka fungování služby je starostí poskytovatele.

Úvaha: Pro uživatele KI ISVS není podstatné na jakých technologických principech služba funguje, jediné pro něj důležité je odebírat službu v definované kvalitě, včetně garantované bezpečnosti dat za které je uživatel odpovědný ze zákona. Současná technologická úroveň (MPLS VPN) umožňuje zákazníkovi oprostít se od technologických úvah. Jedná se o službu nové generace umožňující vytváření IP sítí zákazníků (i samostatných součástí jedné organizace) nad IP infrastrukturou poskytovatele při zajištění privátnosti a definovaných parametrů kvality služby s důrazem na bezpečnost.

Cíl: Přejít od služeb definovaných v katalogových listech B1-B5 (pronájem okruhů) a B12-B16 (pronájem pevných linek) ke službám definovaným v katalogových listech B7-B11 (služba IP VPN (BGP/MPLS)).

Výstup: Dodatek prováděcích smluv a přechod na novou kvalitu služby.

Znění Rámcové smlouvy o poskytování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy naleznete na www.uvis.cz

S t a t u t

Řídicího výboru pro dopracování, projednávání a kontrolu Rámcové smlouvy o poskytování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy

Článek 1 Úvodní ustanovení

1. Řídicí výbor pro dopracování, projednávání a kontrolu Rámcové smlouvy o poskytování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy (dále jen "Řídicí výbor" a dále jen "Rámcová smlouva") je řídicím orgánem pro zabezpečení služeb komunikační infrastruktury ve veřejné správě, včetně jejich financování. Byl zřízen usnesením vlády z 25. července 2001 č. 789, k návrhu Rámcové smlouvy o poskytování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy.

Článek 2 Poslání Řídícího výboru

1. Posláním Řídícího výboru je dopracování, projednávání a kontrola plnění Rámcové smlouvy a následných smluvních vztahů a sledování, vyhodnocování a zprostředkování spolupráce při zabezpečení služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy.

2. Řídící výbor

a) připravuje a ve spolupráci s Radou vlády České republiky pro státní informační politiku předkládá vládě návrhy strategických a koncepčních dokumentů v oblasti zabezpečení služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy,

b) předkládá stanoviska k harmonizaci právního řádu České republiky se státy Evropské unie v oblasti služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy,

c) předkládá vládě návrhy dlouhodobé strategie financování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy,

d) navrhuje úpravy a projednává text Rámcové smlouvy, Základní prováděcí smlouvy v oblasti zabezpečení služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy s jejich poskytovatelem,

e) iniciuje žádost o změnu Rámcové smlouvy nebo žádost o prodloužení Rámcové smlouvy,

f) navrhuje poradenské společnosti, které by měly provést nezávislé analýzy podle Rámcové smlouvy,

g) připravuje pro předsedu Úřadu pro veřejné informační systémy zprávu o realizaci Rámcové smlouvy, a to vždy k 31. květnu a k 30. listopadu každého kalendářního roku,

h) projednává a navrhuje řešení problémů v oblasti zabezpečení služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy mezi jejich poskytovatelem a uživateli,

i) řeší problematiku utajovaných skutečností v oblasti služeb komunikační infrastruktury pouze z hlediska jejich vazeb na služby komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy.

3. Řídící výbor ve spolupráci s Ministerstvem financí

a) posuzuje a doporučuje samostatnou část střednědobého výhledu a navrhuje výši a účast státního rozpočtu na financování programu za oblast služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy,

b) posuzuje a doporučuje rozdělení celkových výdajů na jednotlivé projekty v rámci programu služby komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy do kapitol státního rozpočtu,

c) hodnotí plnění státního rozpočtu a rozpočtu územních samosprávných celků v oblasti financování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy.

Článek 3 Složení Řídícího výboru

1. Řídící výbor se skládá z jedenácti členů.

2. Složení Řídícího výboru se obměňuje po 1 roce.

3. Členy Řídícího výboru pro první rok platnosti Rámcové smlouvy jsou zástupci:

a) Úřadu pro veřejné informační systémy - 1 zástupce,

b) Úřadu vlády - 1 zástupce,

c) Ministerstva dopravy a spojů - 1 zástupce,

d) Ministerstva financí - 1 zástupce,

e) Ministerstva obrany - 1 zástupce,

f) Ministerstva práce a sociálních věcí - 1 zástupce,

g) Ministerstva vnitra - 1 zástupce,

h) Ministerstva zahraničních věcí - 1 zástupce,

i) Asociace krajských hejtmanů - 1 zástupce,

j) Svazu měst a obcí - 1 zástupce,

k) Poskytovatele - 1 zástupce.

4. Členy Řídícího výboru pro další roky platnosti Rámcové smlouvy jsou:

a) zástupce Úřadu pro veřejné informační systémy,

b) zástupce Úřadu vlády,

- c) zástupci čtyř největších uživatelů služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy za ústřední orgány státní správy v předchozím kalendářním roce,
- d) zástupci dvou největších uživatelů služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy za kraje v předchozím kalendářním roce,
- e) zástupci dvou uživatelů služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy za města a obce v předchozím kalendářním roce,
- f) zástupce Poskytovatele.

5. Pokud budou existovat uživatelé služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy se shodným objemem odebraných služeb, rozhodne o jejich zařazení do Řídícího výboru los.

Článek 4 Předseda Řídícího výboru

1. Předsedou Řídícího výboru je člen Řídícího výboru, který zastupuje Úřad pro veřejné informační systémy.
2. Předseda Řídícího výboru odpovídá za činnost Řídícího výboru.
3. Předseda Řídícího výboru řídí činnost Řídícího výboru a svolává jeho zasedání nejméně jednou za tři měsíce.
4. Předseda Řídícího výboru předkládá vládě návrhy a podněty z oblasti působnosti Řídícího výboru.

Článek 5 Místopředseda Řídícího výboru

1. Místopředsedou Řídícího výboru je člen Řídícího výboru, kterého na návrh Řídícího výboru jmenuje předseda Úřadu pro veřejné informační systémy.
2. Místopředseda Řídícího výboru zastupuje v plném rozsahu předsedu Řídícího výboru v době jeho nepřítomnosti.

Článek 6 Členové Řídícího výboru

1. Členy Řídícího výboru jmenují ministři a vedoucí ostatních ústředních orgánů, uvedených v článku 3 tohoto statutu a mají právo tohoto svého zástupce kdykoliv odvolat a nahradit jiným. Zástupce dalších orgánů nebo organizací jmenují na vyžádání předsedy Řídícího výboru vedoucí orgánů nebo určí organizace uvedené v článku 3 tohoto statutu. Odborné zaměření členů Řídícího výboru musí odpovídat článku 2 tohoto statutu.
2. Člena Řídícího výboru - zástupce Poskytovatele - jmenuje a odvolává statutární zástupce Poskytovatele.
3. Členové Řídícího výboru vystupují při jednání Řídícího výboru jménem orgánu veřejné správy nebo organizace, kterou v Řídícím výboru zastupují.
4. Členové Řídícího výboru jsou povinni se účastnit jednání Řídícího výboru a aktivně se podílet na jeho práci.
5. Členství v Řídícím výboru je nezastupitelné. Přítomnost náhradníka, který nemá hlasovací právo na jednání Řídícího výboru podléhá předchozímu schválení předsedou Řídícího výboru, v případě nepřítomnosti předsedy Řídícího výboru, místopředsedou Řídícího výboru.

Článek 7 Host Řídícího výboru

1. Host Řídícího výboru zastupuje uživatele (orgán veřejné správy, který využívá služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy), jehož se týká projednávaný bod programu.
2. Hosty Řídícího výboru schvaluje Řídící výbor.

Článek 8

Sekretariát Řídícího výboru

Činnost Řídícího výboru administrativně a organizačně zabezpečuje Úřad pro veřejné informační systémy, který plní funkci sekretariátu Řídícího výboru.

Článek 9

Poradní orgány a externí spolupráce

1. Pro přípravu projednávaných materiálů a jako své poradní orgány ustavuje Řídící výbor expertní skupiny.
2. Členy expertních skupin jsou osoby navržené členy Řídícího výboru a schválené usnesením Řídícího výboru. Členy expertních skupin jmenuje předseda Řídícího výboru.
3. Činnost každé expertní skupiny řídí jeden ze členů Řídícího výboru.

Článek 10

Jednání Řídícího výboru

1. Jednání Řídícího výboru se řídí Jednacím řádem Řídícího výboru.
2. Jednací řád Řídícího výboru schvaluje Řídící výbor.

Článek 11

Náhrady výdajů

1. Náhrady výdajů členů Řídícího výboru spojených s výkonem jejich funkce se hradí z rozpočtových prostředků orgánů veřejné správy a organizací, které tyto členy delegovaly.
2. Odměny a náhrady členů expertních skupin se hradí z rozpočtových prostředků Úřadu pro veřejné informační systémy.

Článek 12

Závěrečné ustanovení

Tento statut nabývá účinnosti dne 10. října 2001.

Analýza možných variant uspořádání vztahu mezi soukromou a veřejnou sférou v oblasti zajišťování informačních služeb

Úřad pro veřejné informační systémy

Vývoj informačních a komunikačních technologií (ICT) je velice dynamický, neustále se zrychluje, přičemž zavádění jejich aplikací vyžaduje nemalé investiční prostředky. V posledních letech jsou to zejména technologie Internetu, které sice významně napomáhají šíření informací v kategoriích podnikatelských subjektů, orgánů veřejné správy i domácností, ale které jsou vesměs podmíněny nezanedbatelným objemem lidských a zejména finančních zdrojů. Tyto zdroje je třeba nejen získat, ale je třeba mít je k dispozici v krátkém čase, nemá-li dojít ke zpoždění zavádění ICT v naší společnosti a našemu posunu do nižší kategorie v rámci Evropské unie.

Přestože urychlené zavádění ICT bude mít podstatný vliv na celkové aktivity všech subjektů našeho státu a přinášet jim odpovídající výhody, pro veřejnou správu ČR se ukazuje jako finančně a personálně neúnosné a často i neefektivní, aby všechny činnosti související s vývojem, provozem a údržbou informačních systémů veřejné správy (ISVS) zajišťovala vlastními silami.

Vláda ČR si je toho vědoma a tak kromě svého Programového prohlášení ze srpna 1998, kde deklarovala záměr vytvářet předpoklady pro přechod k informační společnosti, zdůraznila při přijetí Státní informační politiky (SIP) v květnu 1999, že rozvoj informační společnosti je nejen úlohou vlády a státu, ale že základem úspěchu v této oblasti je partnerství státní správy a samosprávy, občanů, podnikatelské veřejnosti, informačního průmyslu, akademické a výzkumné sféry.

Zároveň se vláda, v rámci aktualizace Akčního plánu realizace SIP, rozhodla podporovat a systematicky reagovat na mezinárodní iniciativy v oblasti rozvoje informační společnosti. Dokumenty EU (např. eEurope) obsahují celou řadu námětů na spolupráci veřejné správy a podnikatelského sektoru a stávají se tak inspirací pro české projekty připravované v rámci projektů Private Public Partnership (PPP).

Předkládaný materiál vychází z myšlenek formulovaných v materiálu „Analýza možností spolupráce s veřejností a s podnikatelskou sférou pro naplňování cílů SIP“ a dále je rozpracovává v souladu s usnesením vlády ČR č. 1047 ze dne 23. října 2000.

Vláda tímto usnesením pověřila ÚVIS připravit podkladový materiál obsahující právní, finanční a procesní analýzu možností zpracovanou do modelů PPP, které při respektování platné legislativy umožní uskutečnit oboustranně partnersky, ale především celospolečensky výhodnou spolupráci subjektů celé veřejné správy s podnikatelskými subjekty působícími na území ČR.

Uvedené záměry nelze samozřejmě realizovat bez zájmu a aktivní účasti podnikatelské sféry, která ale bude pochopitelně požadovat na vládě, aby vytvořila a rozvíjela celkový rámec, který umožní a bude vzájemně výhodnou spolupráci veřejné správy a soukromé sféry stimulovat. Veřejná správa musí svou otevřeností při přípravě strategických záměrů a celospolečenskou diskusí se soukromým sektorem budovat ovzduší vzájemné důvěry. Z druhé strany se očekává, že podnikatelská sféra se ztotožní s cíli Státní informační politiky a nabídne možnosti řešení, společného financování projektů, pilotní projekty apod., které by přispěly k urychlení a zefektivnění realizace SIP.

Předkládaný materiál se zabývá podmínkami, které pro popsanou spolupráci vytváří současná legislativa a metodika práce ve veřejné správě a rozpracovává je do řady modelů zohledňujících známé vstupní a očekávané výstupní podmínky. Z hlediska metodického určení materiálu nejsou zahrnuty postupy, které budou mít výjimečný charakter nebo si vynutí rozhodování na nejvyšší úrovni. Jsou to např. vytvoření specializované celostátní organizace pro prodej informačních služeb (úspěšná řešení např. katastru nemovitostí v Nizozemsku a ve Velké Británii) nebo celostátní organizace pro nákup výrobků a služeb pro celou ústřední správu (USA, Department of Public Works and Government Services v Kanadě a další).

Jako v technologicky a věcně plně realizovatelné se současné době jeví přejít na externí zabezpečování informačních služeb – proto se tímto postupem zabývá jedna skupina popsanych modelů. Příslušné články veřejné správy pak vystupují jako zadavatelé obsahu a struktury příslušné informační služby a dodavatel takové informační služby na sebe přebírá veškeré činnosti a investice potřebné pro její vývoj, zavedení a provozování. Veřejná správa za poskytování informační služby umožní navrá-

cení vložených investic s přiměřeným ziskem komerčnímu sektoru a zachová si samozřejmě plnou kontrolu nad aktuálním datovým fondem, na základě kterého je taková služba poskytována. Materiál klade důraz na to, aby byly vybrány projekty, kde se celkové náklady na realizaci poskytování informačních služeb tímto způsobem sníží, sníží se i rizika jejich výstavby a provozu, protože se platí za hotovou a provozovanou službu.

Podstatou získaných úspor je v těchto případech nahrazení nevyhnutelných a obvykle značně drahých parciálních dodávek ze soukromého sektoru (studií, projektů, strojového vybavení, programového vybavení, podpory, konzultací a servisu) komplexní službou, **jejíž požadované výsledky se dají lépe definovat a při které se lépe využije specializace a schopností soukromé sféry.**

Je nutno zdůraznit, že v případě partnerství veřejné správy a soukromého sektoru se nejedná jen o dodávky služeb nebo financování projektů PPP soukromým sektorem výměnou za budoucí příjmy, ale obecně o využití schopností soukromého sektoru k účinnému zajištění a realizaci projektů veřejné správy s cílem poskytování kvalitních služeb občanovi.

Spolupráce veřejné správy a soukromé sféry přitom musí vycházet z určitých, oboustranně akceptovatelných principů nebo procesů. Jsou to:

- Princip oboustranné výhodnosti
- Princip odpovědnosti veřejné správy. (Odpovědnost orgánů veřejné správy, vyplývající ze zákonů. Smluvně musí být zajištěna kontinuita služeb v případě obtíží soukromého subjektu, vlastnictví státu k datům a vliv státu na ceny za produkty a poskytované služby).
- Princip otevřeného dialogu
- Definovaný proces schvalování akceptačního rámce. (Akceptační rámec potvrzuje porozumění problému a potřebě konkrétních řešení a slouží k vyhodnocení námětů na možné koncepce řešení.)
- Definovaný proces vyhodnocování příležitostí a souvisejících procesů. (Tento proces vyžaduje zavést kritéria pro rozhodování v krocích problém – náměty – projekt a v každém z nich formulovat priority.)

Osm finančních modelů PPP, ke kterým se při rozboru potenciálních možností takových projektů dospělo a jsou v přehledu popsány dále v základním materiálu a podrobně v příloze B, zohledňuje zásadní kritéria, která se v praxi mohou vyskytnout a která musí být obsloužena v příslušných smlouvách PPP. Další tři modely, jejichž realizovatelnost je podmíněna výkladem pojmu „nepotřebnost majetku“ nebo umožněním získání informačního systému zpět státu za zbytkovou hodnotu, jsou vyřazeny a uvedeny pro ilustraci v příloze D.

- Za hlavní kritéria pro popis a kategorizaci těchto modelů bylo možno považovat: pořízení ICT kryje DS pouze částečně, pořízení ICT kryje plně veřejná správa)
- Podíl na financování provozu ISVS (financování provozu ISVS kryje plně dodavatel služeb, financování provozu ISVS kryje dodavatel částečně, financování provozu ISVS kryje plně VS)
- Podíl na financování rozvoje ISVS (financování rozvoje ISVS kryje plně dodavatel služeb, financování rozvoje ISVS kryje dodavatel částečně, financování rozvoje ISVS kryje plně VS)
- Umístění HW a SW k provozu (v původních prostorách, v prostorách dodavatele služeb)
- Další provozování ISVS (nové pořízení/výstavba, ISVS v původním technickém a aplikačním rozsahu, v původním technickém a aplikačním rozsahu s předpokládaným dalším rozvojem)
- Zabezpečení vývoje/rozvoje projektu (pod vedením projektového manažera externího nebo vlastního)
- Převod obslužných pracovníků projektu ISVS (pracovníci zůstávají ve stavu VS, pracovníci přestupují na externí subjekt dodavatele bezúplatně, pracovníci se převádějí na externí subjekt dodavatele proti dohodnuté kompenzaci)
- Doba realizace převodu prostředků ICT (event. dalších zdrojů).

Jako u všech metodických materiálů s touto mírou obecnosti je ve vlastní zprávě a především v přílohách kladen důraz na to, jaké možnosti existují, které předpisy je nutno respektovat, na jaké aspekty nezapomenout.

V tomto smyslu je velice zdůrazněn princip retroaktivity, tj. možnosti uniknout z nevyhovujícího vztahu. Tomu musí být podřízena smlouva, způsob řízení, práva k aplikačnímu programovému vybavení a zejména k datům a databázím. Proto se vždy předpokládá návrat informačního systému (alespoň dat, databází a potřebných autorských práv, pokud převedení hmotných komponent brání § 12 zákona č. 219/2000 Sb.) zpět veřejné správě. Toto ustanovení se předpokládá smluvně aplikovat tak, aby mohlo být realizováno s převodem na nového partnera, případně mohl být vyhovující vztah prodloužen. Návrat k provozování IS opět vlastními prostředky veřejné správy se předpokládá jen výjimečně.

Alternativní způsoby financování v jednotlivých modelech kladou nároky na posouzení, jak při realizaci spolupráce veřejné a soukromé sféry postupovat v případě výběru partnera. **Při vypsání obchodní veřejné soutěže (případně výzvy) bude postupováno podle části druhé, případně části třetí zákona č. 199/1994 Sb. o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů pouze tehdy, kdy půjde o veřejnou zakázku ve smyslu tohoto zákona, tedy o výdaj finančních prostředků zadavatele. V ostatních případech bude postupováno podle příslušných ustanovení obchodního zákoníku.** Popis jednotlivých modelů je koncipován pokud možno konkrétně, ale při aplikaci je třeba vzít v úvahu, že precizní posouzení právních aspektů jednotlivých postupů podle těchto modelů bude vždy možné až po jejich promítnutí do konkrétní smluvní podoby.

Přehled finančních modelů spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti zajišťování informačních služeb

Model 1: Zabezpečení provozu a údržba v pozáruční době

VS vlastní a provozuje informační systém (sr. § 2 (b) zák. 365/2000 Sb.). Skončila záruka, kterou na jeho komponenty poskytoval dodavatel. Cílem VS je zabezpečit efektivní provoz stávajícího informačního systému. Proto VS vypíše OVS (obchodní veřejná soutěž podle části druhé, popř. jiné způsoby zadání veřejných zakázek podle části třetí zákona č. 199/1994 Sb.) na službu zabezpečení provozování a údržby stávajícího informačního systému. S vítězem OVS uzavře VS smlouvu na poskytování služby provozu a údržby. Za tuto službu, uzavřenou na dobu určitou, VS platí SouS buď paušální poplatky nebo za „zásahy“ (dobu zásahu, práce, opravy PC, LAN, ...). Vlastníkem zařízení po celou dobu trvání smluvního vztahu je VS a ta sama pokrývá veškeré finanční náklady vyplývající za smlouvy.

Model 2: Návrh – výstavba – zabezpečení provozu v záruční době

VS uzavře na základě OVS (obchodní veřejná soutěž podle části druhé, popř. jiné způsoby zadání veřejných zakázek podle části třetí zákona č. 199/1994 Sb.) smlouvu s vítězem na návrh a výstavbu informačního systému. To plně odpovídá normám a požadavkům zadaným v předmětu OVS. Jakmile je výstavba informačního systému dokončena, jeho vlastníkem je VS, která provozuje informační systém vlastními silami a je za něj odpovědná.

VS financuje výstavbu (investiční náklady) i jeho provoz (provozní náklady).

Model 3: Návrh – výstavba (dodávka) – zabezpečení provozu v záruční i pozáruční době

VS uzavře na základě OVS (obchodní veřejná soutěž podle části druhé, popř. jiné způsoby zadání veřejných zakázek podle části třetí zákona č. 199/1994 Sb.) smlouvu s vítězem na návrh, výstavbu a provoz informačního systému. To plně odpovídá normám a požadavkům zadaným v předmětu OVS. Jakmile je informační systém postaven – dodán, dodavatel realizuje provoz po dobu pevně stanovenou na základě smlouvy s VS. Vlastníkem informačního systému je VS a je za jeho provoz zodpovědná. VS financuje výstavbu (investiční náklady) i jeho provoz (provozní náklady).

Model 4: Pronájem – výstavba – zabezpečení provozu

VS pro splnění svých cílů specifikuje požávku, vyhlásí OVS (obchodní veřejná soutěž podle části druhé, popř. jiné způsoby zadání veřejných zakázek podle části třetí zákona č. 199/1994 Sb.) s přesně stanovenými požadavky na funkcionalitu (poskytování služeb). Vítěz OVS uzavírá s VS smlouvu na návrh, výstavbu, pronájem zadavateli a následné zabezpečení provozu informačního systému. *Celý*

proces (obchodní veřejnou soutěž, smlouvu, výstavbu a provoz) je nutno řešit jako jeden celek. Soukromý partner je smlouvou s VS zavázán financováním výstavby informačního systému. Tento IS je vlastnictvím SouS. *Protože součástí smlouvy je pronájem, za který bude veřejná správa vydávat finanční prostředky, je nutno postupovat podle zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek.* Soukromý partner – komerční firma v rámci smlouvy uzavřené na základě výše uvedené OVS pronajme na určitou dobu informační systém veřejné správě. Po dobu pronájmu SouS provozuje informační systém, vybírá poplatky za nájem a další služby, aby pokryl finanční náklady na výstavbu a provoz informačního systému a obdržel přiměřený zisk.

Model 5: Pronájem – inovace – zabezpečení provozu

Existující informační systém je pronajat na základě OVS (obchodní veřejná soutěž podle části druhé, popř. jiné způsoby zadání veřejných zakázek podle části třetí zákona č. 199/1994 Sb.), kde předmětem poptávky je: pronájem informačního systému VS SouS (nájemce), povinnost rozšíření a modernizace pronajatého informačního systému, financování rozšíření a modernizace pronajatého informačního systému, pronájem modernizované části VS, zabezpečení následného provozu.

Celý proces (obchodní veřejnou soutěž, smlouvu, inovace a provoz) je nutno řešit jako jeden celek. Podmínky uvedené soutěže nebo výzvy musí zahrnovat uzavření jediné smlouvy pro všechny uvedené fáze. Protože součástí bude pronájem modernizované části a zabezpečování provozu, za které bude veřejná správa vydávat finanční prostředky, je nutno postupovat podle zákona č. 199/1994 Sb. Soukromý sektor si pronajme informační systém od veřejné správy, provede jeho rozšíření a modernizaci, potom informační systém provozuje podle podmínek kontraktu. Proinvestuje rozšíření a modernizaci a je stanovená doba na získání vložených prostředků a přiměřeného zisku. Po skončení nájmu provoz informačního systému zabezpečuje VS.

Model 6: Výstavba – převod – zabezpečení provozu

Veřejná správa na základě výsledků OVS (obchodní veřejná soutěž podle části druhé, popř. jiné způsoby zadání veřejných zakázek podle části třetí zákona č. 199/1994 Sb.) uzavře smlouvu se soukromým partnerem (SouS) na výstavbu informačního systému a financování realizace výstavby. Financování výstavby probíhá běžným způsobem, tj. *VS platí za provedené dodávky* komponent systému nebo jeho celku. Součástí smlouvy je, že po dokončení VS pronajme systém soukromému partnerovi, který jej nadále provozuje ve vlastní režii. Po stanovené době pronájem končí. Informační systém je stále ve vlastnictví VS. Smyslem tohoto postupu je dosažení příznivé ceny za výstavbu a provoz systému, umožněného tím, že SouS pokrývá část nákladů z poskytování služeb třetím stranám.

Model 7: Výstavba – vlastnictví – koncese – zabezpečení provozu

VS na základě OVS (obchodní zákoník):

- zadává provozování stávajícího informačního systému poskytující služby veřejnosti SouS,
- uzavírá se SouS smlouvu na výstavbu a provoz nového informačního systému poskytující služby veřejnosti.

Soukromý partner financuje výstavbu informačního systému a vybírá poplatky za poskytování služeb.

Model 8: Sdružování finančních prostředků VS a SouS – výstavba nebo inovace – zabezpečení provozu

VS na základě smlouvy o sdružení finančních prostředků pro budování informačního systému ve prospěch VS a s právem užití pro SouS sdružuje tyto prostředky. VS na základě OVS (obchodní veřejná soutěž podle části druhé, popř. jiné způsoby zadání veřejných zakázek podle části třetí zákona č. 199/1994 Sb.) uzavírá se SouS smlouvu na vypracování návrhu, výstavbu nebo inovaci a zabezpečení provozu nově vystavěného nebo inovovaného informačního systému, kterou VS financuje ze sdružených zdrojů VS a SouS. Po uvedení informačního systému do rutinního provozu se VS stává jeho vlastníkem. VS a SouS využívají nově vystavěný nebo inovovaný informační systém v rozsahu stanoveném smlouvou o sdružení finančních prostředků pro jeho budování nebo inovaci.

Tento dokument najdete v úplném znění na www.uvis.cz.

Elektronický obchod v ČR má Zelenou knihu

*Ivana Gorgolová, poradce předsedy a vedoucí expertní skupiny elektronického obchodu,
Úřad pro veřejné informační systémy*

Zelená kniha o e-obchodu je jedním ze základních projektů Akčního plánu, který byl schválen usnesením vlády č. 527 ze dne 31. 5. 2001. Zelená kniha o e-obchodu identifikuje podmínky a předpoklady rozvoje elektronického obchodu v ČR a současné aktivity v této oblasti podle vzoru obdobných dokumentů vypracovaných v rámci EU (Green Paper on e-Commerce) a navrhuje základní postupy na odstranění identifikovaných bariér a k dosažení harmonického rozvoje v této oblasti s EU. Účelem Zelené knihy o e-obchodu bylo rozpracovat základní opatření a přístupy k rozvoji elektronického obchodu v ČR, které poskytnou subjektům jistotu, že u EO jde o formu obchodu dostatečně bezpečnou, prakticky i formálně akceptovatelnou a rovnocennou tradiční obchodní praxi.

Elektronický obchod v ČR má Zelenou knihu

Český trh e-commerce je na poměry střední Evropy velmi pokročilý. Podle zprávy IDC z července loňského roku čeští uživatelé utratili za produkty objednané on-line v roce 2000 odhadem 45 mil. dolarů, pro porovnání ze stejného pramene celková hodnota e-commerce transakcí ve zemích ČR, Slovenska, Polska a Maďarska byla kolem 100 mil. dolarů. Podle průzkumu The Economist Intelligence Unit se koeficient v r. 2001 tzv. „e-readiness“, jednoduše řečeno připravenosti České republiky, posunul na 5,71. Tím jsme se dostali již na 27. místo na světě a nechali tak za sebou všechny výše zmíněné země ze skupiny Visegrádské čtyřky.

Základem nové ekonomiky jsou především efektivní procesy založené na principech elektronického obchodu, které podstatným způsobem mění zavedené postupy. Cílem není pouhé zavedení výměny dat v elektronické formě, ale především nastavení vnitřních procesů v organizacích a firmách tak, aby bylo možné využít nových technologií pro získání konkurenčních výhod. Je velice důležité, aby tento přístup přijala i tradiční odvětví a ne pouze odvětví založená na nových technologiích.

S cílem urychlit rozvoj elektronického obchodování v ČR byl pověřen Úřad pro veřejné informační systémy (ÚVIS) na základě usnesení vlády č. 527 z 31. 5. 2001 zpracováním velmi důležitého dokumentu **Zelená kniha o elektronickém obchodu**. Požadovaný materiál je nazvaný podle obdobných dokumentů připravovaných v Evropské unii (Green Paper on e-Commerce). Tento materiál, který je jedním ze základních projektů Akčního plánu státní informační politiky, byl 9. ledna letošního roku schválen vládou ČR. Tento materiál připravila Česká republika jako nejen jako první z uvedených zemí, ale je to vůbec poprvé co vláda ČR definuje svou pozici vůči elektronickému obchodu.

Pro tvorbu dokumentu Zelená kniha o elektronickém obchodu byla ustanovena na ÚVIS jeho předsedou, ing. Jiřím Krumpem, expertní skupina. Tato skupina byla složena ze zástupců resortů, privátní a akademické sféry. Tato skupina pracovala mimo jiné i na souladu materiálu s programem Akčního plánu kandidátských zemí **eEurope+ 2003** pro vstup do Evropské unie. Začátkem srpna 2001 byla dokončena pracovní verze a probíhala několikaměsíční diskuze nad jednotlivými kapitoly. Dne 8.11.2001 byl dokument předložen Radě vlády pro státní informační politiku, která se prostřednictvím mnoha členů k materiálu velmi pochvalně vyjádřila a jednomyslně vzala materiál na vědomí. Po rozsáhlém připomínkovém řízení (celkem 130 míst), do kterého byly zapojeny i obce a hejtmanství, byl dokument předložen vládě k projednání.

Malým stínem nad zpracováním dokumentu byl malý zájem veřejnosti, a to zejména lobbistických sdružení, o spolupráci na tomto materiálu. Chtělo by to více iniciativy. „*Veřejnost, nikoliv odborná, přikládá slovu lobbismus pejorativní význam, přisuzuje mu negativní atributy a mnohdy se domnívá, že jde o činnost podivnou, spíše nekalou a na hranici zákona. V literatuře ale najdeme že to je soubor činností individuálních či kolektivních subjektů, které kontaktují legislativní orgány s cílem prosadit své zájmy nevládní cestou*“, říká JUDr. Emil Ruffer, člen expertní skupiny elektronického obchodu ÚVIS. Již v úvodu dokumentu najdeme výzvu, kde vláda vyzývá soukromý sektor, aby se na procesu spolupráce privátní a veřejné správy podílel formou vlastních akceptovaných doporučení.

„Společně můžeme vytvořit lepší podmínky pro budoucnost celé České republiky se stabilním makroekonomickým prostředím a nastolit pravidelné a udržitelné tempo růstu“, píše se v něm.

Zelená kniha o elektronickém obchodu není dokument strategický, nýbrž popisný. Cílem dokumentu byla formulace problémů a identifikace podmínek a předpokladů rozvoje elektronického obchodu v ČR a ten se také podařilo splnit. Materiál shrnuje aktuální stav, aby se z něj dal vyvodit další postup. Navrhuje i základní postupy na odstranění identifikovaných bariér k dosažení rozvoje v této oblasti. Na cestě transformace naší ekonomiky v ekonomiku znalostní nelze ignorovat žádné faktory, mimo jiné jsme se k tomu i v Göteborgu přijetím již zmíněného programu eEurope+ 2003 zavázali. Zelená kniha o elektronickém obchodu tu popisuje roli, kterou vláda a soukromý sektor musí hrát pro zvýšení konkurenceschopnosti státu. Aby překonal rozdíl ve výkonnosti. A to nejen ve smyslu produktivity, ale i schopností vyrábět inovované produkty. To je sice úkol zejména pro soukromou sféru, vláda musí ale vytvořit správné právní prostředí pro úspěch a poskytnout ekonomický rámec, který je nejen stabilní, ale umožňuje i podnikům nové iniciativy. Nové přístupy v podnikání, zmiňované v dokumentu, nejsou jen technologie, ty jsou pouze prostředkem, ale zejména tzv. kultura, která musí umožnit prosazování nových myšlenek a podporu startujících firem. Vláda má zájem napomoci dalšímu rozvoji elektronického obchodu v rámci svých kompetencí a zdrojů, které má k dispozici. Navíc se musí vzdělávat a reformovat stejně jako privátní sféra. Česká republika potřebuje nejen více skutečných podnikatelů, ale i příslušné inovace ve státním sektoru.

Zelená kniha o elektronickém obchodu je určena zástupcům veřejné správy, soukromého sektoru a akademické sféry. Klade důraz na efektivní vzájemnou spolupráci s cílem zjednodušit úlohu člověka jako občana ve znalostní ekonomice. „Účelem Zelené knihy o elektronickém obchodu bylo rozpracovat základní opatření a přístupy k rozvoji elektronického obchodu v ČR, které poskytnou subjektům jistotu, že u elektronického obchodu jde o formu obchodu dostatečně bezpečnou, prakticky i formálně akceptovatelnou a rovnocennou tradiční obchodní praxi“, říká Jiří Krump, předseda ÚVIS. Dokument se skládá z devíti částí a ze tří příloh. Jednotlivé kapitoly jsou: Legislativa, Elektronická komunikace s veřejnou správou, Telekomunikační a logistická infrastruktura, Bezpečnost a ochrana spotřebitele, Podnikatelské prostředí, Vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů, Příklady modelových přístupů a zmíněná Vládní opatření. Všechny kapitoly Zelené knihy o elektronickém obchodu jsou vzájemně propojeny společnými aspekty elektronického obchodu, tj. zejména legislativou, následovanou vzděláváním a infrastrukturou. Materiál má tři přílohy, kterými jsou Terminologie pro účely Zelené knihy o elektronickém obchodu, Studie o elektronickém obchodování v malých a středních firmách a Návrh analýzy právních předpisů. Posledně zmíněná je jakousi legislativní „inventura“, jejíž cílem bylo identifikovat všechna místa ve stávajících zákonech a vyhláškách, která efektivně brání nebo znesnadňují plné využití principů elektronického obchodu.

Programové aktivity Zelené knihy o elektronickém obchodu se netýkají pouze České republiky. Naše ekonomická a politická stabilita spočívá v Evropě, našem budoucím domovském trhu. Potřebujeme spolupracovat s evropskými partnery a vytvořit rovnocenné podmínky po celé Evropě, kde si budou moci společnosti volně konkurovat, vyvíjet a využívat nové technologie a nabízet stálá pracovní místa.

V Zelené knize o elektronickém obchodu lze také nalézt základní zaměření pro dokumenty, které v rámci podpory elektronického obchodu budou v ČR na Zelenou knihu o elektronickém obchodu navazovat. Jedním z prvních, který již vláda usnesením č. 20 z 9. 1. 2002 schválila je **Bílá kniha o elektronickém obchodu** (White Paper on e-Commerce). Tento materiál by měl obsahovat skutečnou strategii státu a akcentovat důležitost partnerství mezi soukromým sektorem a veřejnou správou ve znalostní ekonomice.

Obsah Zelené knihy o elektronickém obchodu

1. Legislativa
2. Elektronická komunikace s veřejnou správou
3. Telekomunikační a logistická infrastruktura
4. Bezpečnost a ochrana spotřebitele
5. Podnikatelské prostředí

6. Vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů
7. Příklady modelových přístupů EU
8. Vládní opatření
9. Přílohy
  - I. Terminologie Zelené knihy
  - II. Návrh analýzy právních předpisů vypůvající z usnesení vlády č. 56/2000
  - III. Studie o elektronickém obchodování v malých a středních podnicích

Z kapitoly Příklady modelových přístupů EU

Evropská unie spolu s členskými státy podporují elektronický obchod již řadu let prostřednictvím různých opatření, počínaje vytvářením společného legislativního rámce, až po financování projektů výzkumu a vývoje. Cílem všech opatření je zastavit prohlubující se zaostávání EU za USA v oblasti využívání počítačů, včetně elektronického obchodu.

Legislativní opatření

V obecné rovině lze konstatovat, že prvotním cílem pro přijímání speciální právní úpravy pro elektronický obchod je paradoxně zajištění ekvivalentního postavení právních vztahů, vzniklých za použití elektronických médií – zejména internetu – a jejich účastníků s obdobnými vztahy, vzniklými „klasickými způsoby“. Různé aspekty elektronického obchodu vytvářejí natolik specifické právní problémy, že jejich řešení vyžaduje speciální právní úpravu. Jedná se především o zajištění technologické neutrality.

Dalším cílem legislativních opatření je maximálně využít příležitostí, které pro volný obchod nabízí jednotný vnitřní trh EU. Proto je pro každou společnost, obchodující nebo jiným způsobem podnikající v EU, velmi důležité znát platný legislativní rámec, ale i budoucí trendy vývoje. Zákony jednotlivých členských států a úprava EU jsou sice vzájemně závislé, právní akt ES (Evropské společenství) má ovšem právní sílu vyšší.

Směrnice jsou nejčastější formou legislativy ES. Jsou to závazné pokyny pro členské státy k zavedení či revizi vnitrostátní legislativy. Uvádějí cíle, kterých má být dosaženo, neurčují však jakým způsobem. Jinými slovy, provedení a právní prostředky jsou ponechány na členských státech. Členské státy mají určité období od vydání směrnice na to, aby ji implementovaly do vnitrostátního právního řádu.

Směrnice o elektronickém obchodu 2000/31/EC

Cílem směrnice EU o elektronickém obchodu je zajistit, aby tzv. *služby informační společnosti* těžily z principů fungování vnitřního trhu. Obecně řečeno, služby informační společnosti lze poskytovat na celém území Evropské unie za podmínky, že jsou v souladu s úpravou členského státu jejich původu. Rozhodným právním řádem je právní řád státu sídla poskytovatele služeb, což je princip, užívaný v rámci jednotného vnitřního trhu. Prvořadým předpokladem pro bezproblémové fungování principu je dostatečná harmonizace relevantních předpisů v členských státech. Jednotlivé členské státy a orgány EU disponují řadou nástrojů, zajišťujících pokračující harmonizaci a řešení případných sporů.

Z celosvětového hlediska je zakotvení tohoto principu v mezinárodním právu obecně považováno za obtížně prosaditelné, zejména s ohledem na rozdílnosti v přístupech k ochraně spotřebitele. Vedle výše uvedeného přiměřeného stupně harmonizace v právu EU se otázkami ochrany spotřebitele zabývá čl. 5 Směrnice. V ustanovení jsou obsaženy základní informační povinnosti poskytovatele služeb. Jedná se o informace, které bývají při běžném styku zřejmé, v elektronickém obchodě však nikoliv. Ustanovení je třeba chápat ve smyslu výše uvedené zásady. Spotřebitelům je třeba zajistit stejnou úroveň ochrany bez ohledu na použitou formu či médium. Podle Směrnice o elektronickém obchodu jsou členské státy povinny zajistit, aby jejich právní systémy umožňovaly (i když s určitými výjimkami) uzavírání smluv elektronickými prostředky. Ve vazbě na příslušné judikáty Evropského soudního dvora je třeba tyto výjimky chápat restriktivně.

Směrnice o elektronickém obchodu pokrývá všechny formy elektronického obchodu, včetně B2B (business to business) a B2C (business to customer). Nevztahuje se na služby poskytovatelů sídlících v zemích mimo území EU.

Směrnice o ochraně spotřebitele při smlouvách uzavíraných na dálku

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 97/7/ES o ochraně spotřebitele při smlouvách uzavíraných na dálku se vztahuje na elektronické obchodování mezi podnikatelem a spotřebitelem. Tato směrnice byla do právního řádu ČR implementována zákonem č. 367/2000 Sb. a upravuje zejména:

- Stanoví, že prostředky komunikace na dálku, umožňující individuální jednání mohou být použity jen tehdy, jestliže spotřebitel jejich použití neodmítl.
- Ukládá dodavateli, aby s dostatečným časovým předstihem předal spotřebiteli informace, jež musí být formulovány jasně, srozumitelně, a musí být poskytnuty způsobem odpovídajícím povaze použitých komunikačních prostředků na dálku; obchodní účel těchto informací musí být zřejmý.
- Ukládá dodavateli, aby informace zvláště důležité pro rozhodnutí spotřebitele a uzavření smlouvy písemně potvrdil; jde zejména o údaje dostatečně identifikující dodavatele a informace o službách, zárukách a právu spotřebitele odstoupit od smlouvy nebo ji zrušit.
- Opravňuje spotřebitele, aby od smlouvy uzavřené na dálku, odstoupil bez udání důvodů a bez úhrady jakýchkoliv sankcí v sedmidenní lhůtě.
- Ukládá dodavateli splnit objednávku nejpozději do 30 dnů.
- Stanoví, že spotřebitel není povinen vracet zboží, které si neobjednal.

Zelená kniha pro novou organizaci práce

Tento dokument Evropské komise (Green Paper, 1997: Partnership for New Organisation of Labour) pojednává o možnostech zlepšení zaměstnanosti a vyšší konkurenceschopnosti. Tyto nové procesy vyplývající z elektronického obchodování, jsou založeny především na efektivnější organizaci práce, vysoké kvalifikaci, důvěryhodnosti a kvalitě. Zelená kniha postihuje přístup vedení podniků a jejich zaměstnanců k novým výzvám - chopit se iniciativy, zlepšit kvalitu nabízeného zboží a poskytovaných služeb, uskutečnit inovace, rozvíjet výrobní proces a prohlubovat vztahy se spotřebiteli.

Účelem Zelené knihy je především iniciovat debatu na evropské úrovni o nových formách organizace práce s cílem uvolnit evropský potenciál.

Jejími klíčovými částmi jsou následující body: Souvislosti trhu práce, Modernizace právního, smluvního a politického rámce, Vzdělání a zvyšování kvalifikace: celoživotní učení, Pracovní právo a průmyslové vztahy, Mzdové systémy, Pracovní doba: nový přístup, Zdanění, Sociální zabezpečení, Ochrana zdraví a bezpečnosti při práci, Otázky ochrany životního prostředí, Politika rovných příležitostí, Integrace lidí s postižením, Politika trhu práce, Modernizace veřejného sektoru, Telework (práce na dálku), Budování partnerství pro novou organizaci práce, Výzva pro sociální partnery, Výzva pro politiky

Vybrané modelové přístupy členských států EU

Vlády jednotlivých členských zemí EU mimo tvorby vhodného právního rámce (v převážné míře opřeného o komunitární právo) podporují a zavádějí iniciativy, zaměřené na zvyšování schopností obyvatel pro práci s novými technologiemi, školicí a rekvalifikační programy a další aktivity přímo či nepřímo podporující rozvoj elektronického obchodu.

V návaznosti na výše uvedenou směrnici a na příslušná opatření, vyplývající z Prodiho iniciativy eEurope+ aplikují členské státy v oblasti elektronického obchodu různé modely a přístupy, jejichž společným cílem je podpora jeho rozvoje. Mezi takové přístupy patří mimo jiné:

- podpora vytváření pravidel chování zúčastněných subjektů (tzv. Codes of Conduct). Tato pravidla bývají vypracována zájmovými asociacemi (např. spotřebitelské svazy) a upravují různé otázky, které nemusejí vyplývat jednoznačně z veřejného práva. Jako příklad lze zmínit zajištění ochrany osobních údajů, který okamžik je považován za uzavření kontraktu, rozhodčí doložky či odkaz na právo rozhodné. Tyto Codes of Conduct či Codes of Good Practice bývají různými odkazy vtaženy do soukromoprávního kontraktu a jako jeho součást jsou soudně vynutitelné (tzv.

self-regulation). Rozvinutá praxe je v dané oblasti např. ve Velké Británii. Jednotlivé Codes of Conduct mohou obdržet „certifikát“ od speciální polostátní entity UK TRUST. Obdržením certifikátu se však zhotovitel daného Code of Conduct zbavuje výlučného vlastnictví k tomuto dokumentu, který je zveřejněn, a jakákoliv další osoba se k němu může přihlásit. S ohledem na rozdílnosti v praxi jednotlivých odvětví bývají nejúspěšnější Codes of Conduct považovány za vzorové pro dané odvětví. Tento přístup bývá občas označován jako co-regulation. Na mezinárodní úrovni je v dané oblasti aktivní ECE – CEFACT (Economic Commission for Europe – Center for the Facilitation of Procedures and Practices for Administration, Commerce and Transport) a v poslední době se na evropské úrovni v EK zvažuje vydávání vzorových Codes of Conduct s doporučeními:

- zvýšená pozornost zajištění rovnocenné ochrany spotřebitele, např.:
  - zavádění institutu tzv. ombudsmana spotřebitele (buď s obecnou působností nebo zvláště pro oblast vztahů v oblasti elektronického obchodu) – např. ve Finsku,
  - vytvářením specifických útvarů, které kontrolují dodržování povinností (např. základní informační povinnosti ve smyslu směrnice 2000/31/EC) subjekty, nabízejícími své zboží/služby na internetu – např. v Belgii
- zavádění a udělování známek kvality podnikatelům v oblasti elektronického obchodu
- zahrnutí portálů či odkazů na internetové stránky jednotlivých podnikatelů jako součásti podpory podnikání, prováděné státní rozpočtovou/příspěvkovou organizací, včetně provádění aktualizace, nepřímo nutící podnikatele k aktivitě ve vztahu k internetu – např. Holandsko
- podpora alternativního (mimosoudního) řešení vzniklých

Základní opatření Zelené knihy o elektronickém obchodu

I. Elektronická komunikace se státní správou a místní samosprávou

- Přednostně podporovat ve všech programech modernizace veřejné správy takové projekty a programy, jejichž podstatnou součástí je využití principů elektronického obchodu, využití informačních a komunikačních technologií, hlavně pak elektronické komunikace mezi veřejnou institucí a občanem či firmou;
- Prosadit standardy pro prezentaci a rozsah údajů a stanovit správce dat pro jednotlivé oblasti, odpovědné za aktuálnost údajů;
- Prosazovat implementaci vybraných procesů spadajících do elektronického obchodování (jmenovitě vybrané procesy v rámci elektronické komunikace s veřejnou správou) a pečovat o jejich trvalý rozvoj, plnohodnotné fungování a uživatelskou podporu pro všechny vrstvy obyvatelstva;
- Využívat k zabezpečování materiálních potřeb veřejné správy principů elektronického nakupování (tzv. e-procurement). Jako inspirace může sloužit právě tržiště GeM, které je v současné době v pilotním provozu na ÚVISu. (Výhodou tohoto řešení je, že umožňuje i propojení s veřejnými soutěžemi podle zákona č. 199/1994 Sb. o veřejných soutěžích.);
- Zpracovat přípravu konkrétních programů včetně harmonogramů, očekávaných přínosů, odpovědných osob a zdůvodnění potřebných zdrojů.

II. Telekomunikační a logistická infrastruktura

- Bude třeba transponovat soubor připravovaných předpisů Evropského společenství, který bude zaměřen zejména na konvergenci telekomunikací, multimédií a informačních technologií do českého právního řádu;
- V zájmu podpory elektronického obchodování liberalizovat místní smyčku;
- Zvážit rozšíření univerzální služby pro poskytování přístupu k internetu;
- Blíže a efektivněji spolupracovat s odborníky ze soukromého sektoru, jež se těmito otázkami zabývají z profesního hlediska;
- Pravidelně vyhodnocovat dopady opatření ze strany telekomunikačního regulátora, aby se mohlo posoudit, zda uplatňovaná regulační opatření jsou ještě ve veřejném zájmu, či zda je třeba je upravit či zrušit.

III. Bezpečnost a ochrana spotřebitele

- Zprůhlednit a zefektivnit procesy přijímání nově vznikajících standardů, které jsou důležité pro korektní fungování principů elektronického obchodování v místních podmínkách v návaznosti na mezinárodní prostředí;
- Spolupracovat s již existujícími sdruženími a organizacemi, které tuto problematiku řeší prostřednictvím vlastních iniciativ;
- Vyřešit v souladu s již existujícími pravidly Evropské komise otázku ochrany spotřebitele před nevyžádanými reklamními sděleními, která jsou rozesílána elektronickou poštou a obsahují klamná sdělení, uvádějící spotřebitele záměrně v omyl.

IV. Podnikatelské prostředí

- Vytvořit vzdělávací programy pro střední a malé podniky a spotřebitele realizované na regionální bázi, a to jak v oblasti obecného vzdělávání o této problematice, tak z hlediska právních, procesních, organizačních a technologických požadavků na tyto subjekty;
- Vydefinovat závazné právní normy a obecná pravidla nutná pro vymezení podnikatelského prostředí při používání elektronického modelu obchodování;
- Vytvořit motivační a podpůrné programy, které pomohou malým a středním podnikům při zavádění elektronického obchodování.

V. Vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů

- Zařazovat v programech rozvoje vzdělávání, ekonomiky a sociálního i regionálního rozvoje položky na vytváření podmínek pro široký a rovnoprávný přístup k vzdělávání (jmenovitě e-vzdělávání) umožňujícím zapojit se do elektronického obchodování, k prostředkům elektronického obchodování a k informacím o metodách, využívání a podpoře zavádění elektronického obchodování ve všech oblastech ekonomiky (jmenovitě malých a středních podniků) a veřejné správy;
- Podporovat zavádění e-vzdělávání nebo jeho dílčích aspektů jako doplňkových, či alternativních forem, prostředků nebo metod do soustavy veřejného vzdělávání, do rekvalifikačních programů, jmenovitě vzdělávání učitelů, pracovníků veřejné správy, žen na mateřské dovolené, zdravotně postižených občanů;
- Podporovat výzkum a vývoj v oblasti e-vzdělávání a jeho výsledky poskytovat zejména pro další podporu elektronického obchodování;
- Vytvářet podmínky (jmenovitě legislativní, bezpečnostní, regulační opatření v telekomunikacích, v jednáních o vstupu do EU) pro rozvoj e-vzdělávání nejen v národním prostředí a i tak, aby se české vzdělávací instituce mohly zapojit do mezinárodního trhu vzdělávání;
- Podporovat spolupráci soukromých podniků s vysokými školami v oblasti výzkumu a vývoje a využívání potenciálu pracovní síly v podobě studentů vysokých škol formou integrace stáží do osnov;
- Realizovat programy na podporu schopností ovládat informační a komunikační technologie a používat je k efektivnějšímu vyhledávání nových pracovních příležitostí, zvyšování vlastní kvalifikace, popř. kompletní rekvalifikace;
- Podporovat účast jednotlivců ve vyhlášených prioritních programech (program získávání znalostí ve využití a aplikacích informačních technologií, program rozšiřování znalosti cizích jazyků atd.), realizovat vybraná opatření pro naplňování klíčových priorit ve vztahu k elektronickému obchodování, vyplývajících z operačních plánů rozvoje lidských zdrojů za podpory Strukturálních fondů a Phare.

Bezpečnostní politika informačních systémů veřejné správy – metodika tvorby

Ing. Ebbo Petrikovits, Úřad pro veřejné informační systémy

1. Úvod

Příspěvek byl vypracován na základě metodické příručky Bezpečnostní politika informačních systémů veřejné správy ČR, kterou zpracoval externí dodavatel v rámci řešení problematiky bezpečnosti informačních systémů veřejné správy v ÚVIS. Příručka vychází z ČSN ISO/IEC 17799, která přebírá v nezměněné podobě ISO/IEC 17799 tj. BS 7799. Byly převzaty všechny části normy ISO/IEC 17799/2000, které jsou relevantní pro prostředí ISVS, přičemž tato norma byla modifikována všude tam, kde si to specifika ISVS vyžádala.

Vzhledem ke skutečnosti, že britská norma BS 7799 je jednou z norem v oblasti bezpečnosti, které překročily hranice země původu a je široce využívána v mnoha zemích světa, je považována její implementace do českého prostředí formou technického předpisu za ideální příležitost, jak podpořit vytvoření bezpečnostní politiky ISVS plně kompatibilní s obdobnými politikami v jiných zemích.

2. Legislativní základ bezpečnostní politiky ISVS

2.1 Zákon č. 365/2000 Sb. a řízení bezpečnosti ISVS

Základem nové právní úpravy informačních systémů veřejné správy je zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

Důsledky zákona o ISVS směřují jednak interně, tj. vzhledem k činnosti a poslání ÚVIS, jednak externě, tj. vzhledem k jiným právním předpisům upravujícím veřejnou správu a její výkon, resp. adresátům těchto předpisů, kterými jsou zejména orgány veřejnou správu vykonávající, jakož i další subjekty práva.

2.2 Bezpečnost ISVS a kompetence ÚVIS

Problematika bezpečnosti ISVS je integrální součástí procesu vytváření, užívání, provozu a dalšího rozvoje informačních systémů veřejné správy, jak jsou upraveny zákonem 363/2000 Sb.

Z hlediska řízení bezpečnosti ISVS budou podle citovaného zákona uplatňovány zejména tyto funkce:

- strategické řízení bezpečnosti ISVS (§ 2 odst. 2 písm. b);
- řízení bezpečnosti prostřednictvím standardů (§ 2 odst. 2 písm. e, § 3 písm. c) a v rámci vyjadřování se k projektům informačních systémů veřejné správy (§ 3 písm. i);
- řízení a správa (výkon) bezpečnosti v rámci toho, že ÚVIS stanoví a spravuje referenční rozhraní (§ 2 odst. 2 písm. f) a stanoví pravidla pro sdílení dat a služby mezi jednotlivými informačními systémy veřejné správy prostřednictvím referenčního rozhraní (§ 3 písm. e);
- kontrola bezpečnosti ISVS u orgánů veřejné správy v rámci kontroly dodržování povinností stanovených tímto zákonem (§ 3 písm. a).

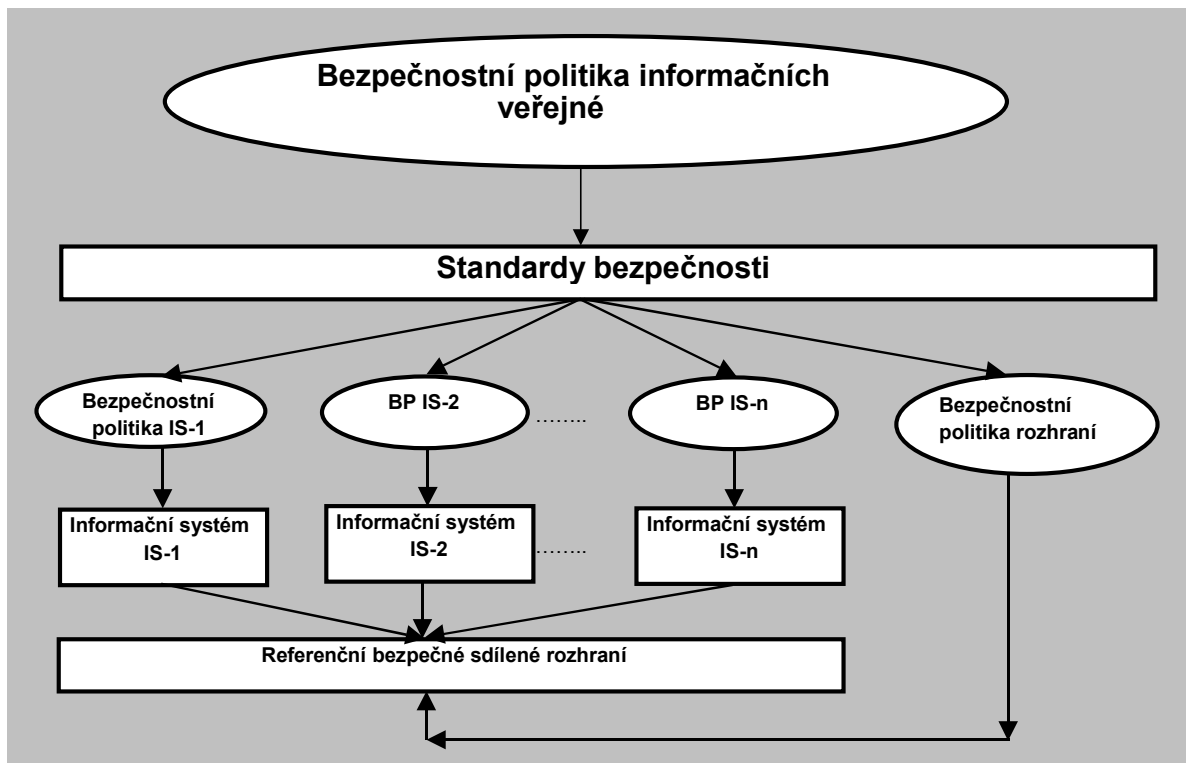
V rámci koordinace a výkonu dozoru v oblasti ISVS přísluší v oblasti bezpečnosti ÚVIS řada závažných oprávnění, přičemž z hlediska tohoto dokumentu lze zdůraznit zejména následující:

- stanovit metodiku, případně i další náležitosti související s bezpečností ISVS v rámci standardů ISVS vydaných podle zákona o ISVS;
- vyjadřovat se k projektům informačních systémů veřejné správy a jejich finančním nárokům rovněž z hlediska bezpečnosti;
- provádět správní dozor nad dodržováním zákona u orgánů veřejné správy, a to včetně dozoru nad zajištěním bezpečnosti soustavy ISVS.

Vzájemný vztah bezpečnosti soustavy ISVS a bezpečnosti jednotlivých ISVS

Co se týká vzájemného vztahu bezpečnosti soustavy ISVS a bezpečnosti jednotlivých ISVS, je třeba rozlišit:

- bezpečnost celé soustavy informačních systémů veřejné správy tvořené jednotlivými (bezpečnými) informačními systémy veřejné správy a jejich (bezpečné) vzájemné komunikace prostřednictvím (bezpečného) referenčního rozhraní;
- bezpečnost konkrétních ISVS;
- bezpečnost referenčního rozhraní ISVS.

Vzájemný vztah včetně vymezení postavení ÚVIS

2.3 Standardy ISVS

Oblast ISVS je upravena zákonem o ISVS a tento zákon předpokládá vydávání standardů ISVS jako souboru pravidel pro výkon odborných činností spojených s vytvářením, rozvojem a využíváním informačních systémů veřejné správy uveřejněný ve Věstníku [§ 2 písm. f) a § 4 odst. 3 písm. j)]. Podle § 3 odst. 7 provozovatel je povinen při provozování informačního systému [§ 2 písm. d)] dodržovat závazná ustanovení standardů, zajišťovat ochranu a bezpečnost informací v rámci provozovaného informačního systému. Z toho vyplývá jediná vhodná možnost, a to řešit otázku bezpečnosti ISVS v obecné, metodické a normativní rovině, prostřednictvím standardů ISVS.

3. Organizace a řízení bezpečnosti v organizaci

3.1 Základní požadavky

V rámci organizační a odpovědnostní struktury musí být stanoveny povinnosti organizačních celků (pracovišť, úseků, odborů, oddělení) a jednotlivých pracovníků vzhledem k ochraně informací. Tyto povinnosti musí být uloženy v popisech práce všech pracovníků, kteří mohou jakkoli ovlivnit bezpečnost informací. Každý organizační celek a každý pracovník musí mít jednoznačně definovanou odpovědnost. Odpovědnost na žádné úrovni se nesmí překrývat.

Na všech stupních organizační výstavby je nezbytné uplatňovat princip oddělení pravomocí. Každý by měl mít jen takové pravomoci, jaké skutečně potřebuje. Jakákoli kumulace pravomocí je nebezpečná, je žádoucí vyloučit neomezené pravomoci kteréhokoli článku organizační výstavby.

Je nezbytné určit organizační celek zodpovědný za zajištění bezpečnosti informací.

Tento organizační celek :

- musí mít stanoveny pravomoci a vztahy s ostatními organizačními celky; zejména musí být nezávislý na organizačních celcích informačních technologií, interního auditu a personálního a organizačního úseku;
- musí mít zásadní podporu nejvyššího vedení organizace (toto je nezbytná podmínka úspěchu);
- musí být dostatečně dotován odborně připravenými pracovníky.

Dále v organizaci musí

- být vypracován systém přípravy, schvalování, zavádění a novelizace pracovních (technologických) postupů. Tyto pracovní postupy by měly obsahovat takové úkoly jednotlivých organizačních celků a jednotlivých pracovníků, které podporují bezpečnost informací na všech etapách jejich zpracování v informačním systému;
- být vypracován systém přípravy, schvalování, zavádění a novelizace interních pokynů, předpisů a dokumentace jako součást systému administrativního řízení a kontrol informačního systému tak, aby tato činnost byla standardizována. Pokyny, předpisy a dokumentace se zpracovávají pro podmínky normálního chodu organizace a pro nestandardní situace;
- být stanoveno, který organizační celek zodpovídá za vypracování, kontrolu dodržování a aktuálnost jednotlivých pokynů, předpisů a dokumentace;
- být definována správa výjimek ze stanovené bezpečnostní politiky.

3.2 Role v rámci řízení bezpečnosti ISVS

Vedoucí pracovníci

Všichni vedoucí pracovníci na všech úrovních řízení nesou odpovědnost za realizaci bezpečnostních opatření. Jsou odpovědní za:

- znalost aktiv a obslužných činností, za něž nesou odpovědnost;
- znalost příslušných kontrolních požadavků a zajištění účinného využití případných kontrolních zařízení;
- zajištění, že veškeré vybavení je použito pouze pro účely, které byly schváleny vedením organizace;
- přidělování vlastnické pravomoci a odpovědnosti za všechna informační aktiva;
- zajištění, že se všem zaměstnancům dostane příslušný bezpečnostní výcvik a bezpečnostní uvědomění;
- včasnou a účinnou reakci na ztrátu nebo zneužití informačních aktiv nebo při ohrožení bezpečnosti;
- vypracování a schvalování místních bezpečnostních politik, projektů a opatření.

Vlastníci informací

Vlastník informace je manažer nebo vedoucí pracovník s odpovědností kontrolovat a dohlížet nad určitými informacemi, povolovat přístup k nim uživatelům, třídit informace a pověřovat správce informací povinnostmi.

Správci informací

Správce informací je obvykle pracovník, který vykonává činnosti správce systému a přebírá, ukládá, zpracovává a vytváří informace pro vlastníka informací.

Uživatelé informací

Úspěch bezpečnosti v praxi závisí především na chování uživatelů informací. Uživatel informací je pracovník, který má od vlastníka informací povolení k přístupu a k používání jeho informací.

Externí smluvní spolupracovníci a dodavatelé

Externí smluvní spolupracovník je dodavatel obslužných činností zpracovávajících informace pro jiné a/nebo pro sebe za účelem podpory aktivit správce ISVS.

3.3 Organizace a řízení bezpečnosti v oblasti ISVS

Bezpečnost ISVS bude řízena, budována a kontrolována na základě spolupráce dvou složek:

- složka řídicí a kontrolní,
- složka výkonná,

při současném důsledném oddělování odpovědnosti za řízení a kontrolu na straně jedné a za realizaci na straně druhé.

a) Složka řídicí a kontrolní

Vychází zejména z obecné analýzy hrozeb a konkrétní analýzy bezpečnostních incidentů s cílem eliminovat nebo podchytit citlivá a zranitelná místa. Tato složka stanovuje metodiku a její dodržování, provádí řízení a kontrolu bezpečnostního systému.

Činnost interního auditu

Činnost interního auditu musí zahrnovat zejména následující dvě základní oblasti:

- audit informačních technologií ISVS a jejich bezpečnosti;
- audit pracovních postupů v organizaci.

Útvar bezpečnosti

- má postavení nezávislého organizačního útvaru a měl by disponovat plnou důvěrou a podporou vedení organizace;
- je v oboru své působnosti vybaven dostatečnými kompetencemi; především musí mít práva nařizovací, doporučovací a kontrolní a v přesně vymezených případech právo „veta“;
- odpovídá za koordinaci a komplexnost ochrany i v případech, kdy některá bezpečnostní opatření řeší, zajišťují nebo provádějí jiné úseky;
- provádí mj. následné a průběžné kontroly práce podle odsouhlasených postupů a dodržování vnější i vnitřní legislativy organizace tak, jak je dosud běžné.

V rámci tohoto útvaru by měli působit:

- bezpečnostní manažer – osoba odpovědná za bezpečnost organizace a jejího IS, obvykle ředitel odboru bezpečnosti;
- bezpečnostní inspektoři – osoby odpovědné za kontrolu nad dodržováním bezpečnosti v jednotlivých oblastech;
- bezpečnostní architekt – osoba odpovědná za návrh a realizaci bezpečnostních projektů.

b) Složka výkonná

Jedná se o útvar informačních technologií resp. útvary administrace informační technologie v organizačních složkách.

V rámci těchto útvarů by mělo být zásadně oddělena správa systému, správa dat informačního systému a správa bezpečnosti. Proto se doporučuje následující minimální personální členění:

- správce systému a sítě,
- bezpečnostní správce,
- administrátor databáze.

4. Analýza bezpečnostních rizik informačních systémů veřejné správy

Aby mohly být bezpečně budovány a užívány ISVS, je třeba určit jejich bezpečnostní požadavky. K tomu existují tři hlavní důvody:

- Prvním vyplývá z hodnocení rizik, která ISVS hrozí. Za pomoci hodnocení bezpečnostních rizik se určují hrozby působící vůči aktivům, zranitelnost vůči hrozbám i pravděpodobnost výskytu a provádí se odhad jejich potenciálního dopadu.
- Druhým zdrojem jsou požadavky zákonů a jiných právních norem a smluvní požadavky, které ISVS, jejich správci a provozovatelé musí splňovat.
- Třetím zdrojem jsou konkrétní principy, cíle a požadavky na zpracování informací v rámci informačních systémů veřejné správy.

Požadavky na bezpečnost jsou stanoveny za pomoci metodického hodnocení bezpečnostních rizik.

4.1 Klasifikace informací v oblasti ISVS

Jednou z rozhodujících otázek pro řešení bezpečnostní politiky ISVS je stanovení charakteru zpracovávaných, přenášených, uchovávaných a archivovaných dat, dále pak se stanovením zpracovávaných objemů jednotlivých typů chráněných dat apod. Jednoznačně musí celková klasifikace dat navazovat a být v souladu s klasifikacemi dat realizovanými pro jednotlivé informační systémy a jejich členěním do definovaných tříd.

V případě ISVS by základní členění mělo spočívat v rozdělení informací pouze do dvou kategorií, tj. informace: Citlivé (neveřejné) a veřejné.

4.2 Metody analýzy rizik

Kvalitativní metody

Kvantitativní se vyznačují tím, že rizika jsou vyjádřena v určitém rozsahu (např. 1 až 10 nebo malé, střední, velké). Úroveň je určována kvalifikovaným odhadem. Kvalitativní metody jsou jednodušší a rychlejší, ale i více subjektivní. Obvykle přináší problémy v oblasti zvládnání rizik, při posuzování přijatelnosti finančních nákladů nutných na eliminaci hrozby, která může být kvalitativní metodou charakterizována např. jako "velká až kritická". Tím, že chybí jednoznačné finanční vyjádření, se znesnadňuje kontrola efektivnosti nákladů.

Kvantitativní metody

Kvalitativní jsou založeny na matematickém výpočtu rizika z frekvence výskytu hrozby a jejího dopadu. Vyjadřují dopad obvykle ve finančních termínech např. tisíce Kč. Nejčastěji je vyjádřeno riziko ve formě roční předpokládané ztráty (ALE, Annualized Loss Expectancy), která je vyjádřena finanční částkou. Kvalitativní metody jsou více exaktní, než kvantitativní, ale jejich provedení vyžaduje více času a úsilí; poskytují však finanční vyjádření rizik, které je výhodnější pro jejich zvládnání.

4.3 Volby strategie analýzy rizik

Volba metodiky analýzy rizik vychází z návaznosti na ČSN ISO/IEC TR 13335, kde jsou popsány čtyři hlavní přístupy: základní přístup, neformální přístup, podrobná analýza rizik a kombinovaný přístup.

Při analýze rizik pro soustavu ISVS je výhodné využít základního nebo neformálního přístupu k realizaci analýzy rizik. Při posuzování vlastních ISVS pak výběr metod můžeme rozšířit i do oblasti podrobné analýzy rizik či využít pro daný účel kombinaci uvedených přístupů.

Lze říci, že realizaci analýzy rizik dělíme do dvou základních kroků.

Orientační analýza rizik slouží pro následné rozhodování o volbě metody (strategie) pro vlastní analýzu rizik konkrétního ISVS. Nejprve je provedena pro každý systém orientační analýza rizik za účelem posouzení, který z informačních systémů nebo jeho subsystémů je klíčový pro činnost organizace (správce) a který je vystaven značným rizikům.

Pro klíčové systémy by měla být následně provedena **detailní analýza rizik**, a to některou z výše uvedených metod, případně oběma, přičemž kombinace metod je pravděpodobně nejvhodnější, ale nejnákladnější a nejdéle trvající cestou.

Pro rozhodnutí, který přístup je pro daný systém vhodný, je třeba uvažovat zejména následující skutečnosti:

- jakých cílů má být použitím IS dosaženo (k jakým účelům slouží);
- jaká je hodnota aktiv IS;
- zda jsou funkce, které IS poskytuje, kritické a pro koho;
- jaká je úroveň investic do IS a jaká je výše nákladů na obnovení jeho funkčnosti.

5. Vybrané oblasti bezpečnostní politiky

5.1 Personální politika a bezpečnostní kultura

Personální práce se řídí personální politikou organizace, kterou schválí vedení.

Pro pracovníky, kteří zaujímají jakoukoliv pozici v rámci bezpečnostního systému, je nutné stanovit vyšší požadavky pro jejich výběr a prověřování. Požadavky budou zapracovány do personální politiky a zveřejněny. Bude zpracován systém pro zajištění trvalé informovanosti o důležitých pracovnících, vypracován seznam funkcí resp. jmenný seznam těchto pracovníků a zajištěn jejich souhlas se shromažďováním specifikovaných informací (osobní poměry, majetkové poměry, drogové závislosti, záliby jako např. sázení apod.).

Velmi důležitou součástí bezpečnostního systému je vzdělávání pracovníků v otázkách bezpečnostní kultury.

Bezpečnostní kultura je uvědomělé a dobrovolné dodržování bezpečnostní politiky.

5.2 Bezpečnost jednotlivých ISVS

Prostředky informačních technologií

Hardware a software se smí pořizovat pouze od schválených výrobců a ze schválených zdrojů, u kterých bude zajištěna plná podpora výrobce (dodavatele). Pro všechna zařízení musí být podepsány dohody o zajištění údržby a servisu.

Lze používat pouze autorizované verze operačního systému. Veškeré změny a aktualizace musí probíhat v rámci změnového řízení.

Koncoví uživatelé a pracovníci provozu nesmí mít přístup k příkazům operačního systému. Pokud budou potřebovat použít systémové příkazy, musí být aktivovány z omezeného menu.

Všechny nové aplikace a změny aplikací musí být předepsaným způsobem autorizovány.

Musí být identifikována rizika vlastní jednotlivým aplikacím, a to již ve stadiu vývoje software, za spolupráce dalších odpovídajících týmů. Pro eliminaci těchto rizik se musí vyvinout vhodné automatické i manuální kontroly.

Ani v hardwaru, ani v komunikačních konfiguracích nesmí existovat místo, jehož výpadek by znamenal výpadek celého systému. U rozhodujících komponentů musí být zajištěno odpovídající zálohování. Pro případ ztráty některé z významných komponent systému musí být zavedena odpovídající havarijní opatření (zálohování, restart, obnovení).

Identifikace a autentizace

Systém musí jednoznačně identifikovat a autentizovat oprávněné uživatele. Tato identifikace a autentizace musí předcházet všem interakcím mezi systémem a uživatelem. Jiné aktivity jsou možné pouze po úspěšné identifikaci a autentizaci. Při identifikaci a autentizaci musí uživatel zadat svou jednoznačnou uživatelskou identifikaci a dodatečnou autentizační informaci, například heslo. Autentizační informace musí být uložena tak, aby byla přístupná pouze autorizovaným uživatelům

Není požadováno, aby systém poskytoval právě autentizaci heslem. Systém může místo toho poskytovat jakýkoli ekvivalentní nebo silnější autentizační mechanismus, například čipové karty, kryptografickou autentizaci nebo biometrickou autentizaci.

Řízení přístupu k prostředkům ISVS

Jakmile je uživatel identifikován a autentizován, ISVS musí určit, ke kterým datům má uživatel přístup. Na základě těchto informací musí systém po celou dobu interakce s uživatelem zprostředkovávat uživateli přístup k těm prostředkům ISVS, ke kterým má uživatel právo přístupu.

Účtovatelnost a auditovatelnost

Systém musí zajistit, že mohou být zaznamenávány důležité informace o akcích, prováděných uživateli a procesy, běžícími pod jejich jménem. Tyto informace musí být zaznamenávány takovým způsobem, aby jejich interpretace byla jednoznačná a prokazatelná. Systém musí zaznamenávat informace postačující pro pozdější vyšetřování akcí porušujících důvěrnost, integritu a dostupnost. Systém musí zajišťovat účtovatelnost akcí relevantních pro bezpečnost až na úroveň jednotlivých uživatelů. Systém musí chránit informace potřebné k účtování před neautorizovaným přístupem a modifikací.

Přenos dat

Systém musí zajišťovat bezpečný přenos dat pomocí komunikačních kanálů. Služby ochrany dat v síťovém prostředí jsou vymezeny v rámci bezpečnostního projektu např. v souladu s klasifikací bezpečnostních služeb podle mezinárodního standardu ISO 7498-2 ISO/OSI Security Architecture, a stanovených v bezpečnostních standardech ISVS, zejména:

- Systém musí provádět identifikaci a autentizaci protistrany při komunikaci komunikačním kanálem.
- Systém musí poskytovat možnost začlenění kryptografických prostředků zajištění důvěrnosti a integrity přenášených zpráv.
- Tam, kde je to nutné, musí systém poskytovat prostředky pro neodmítnutelnost zodpovědnosti odesílatele zprávy s využitím elektronického podpisu.

Provozní dokumentace

Součástí produktu musí být dokumentace pro uživatele, správce a operátory. Tato dokumentace musí zajistit dostatek informací pro bezpečnou instalaci, provoz, spravování a používání produktu. Požadavky na dokumentaci mají za úkol omezit případy, kdy dojde k bezpečnostnímu incidentu z důvodu, že dostupné bezpečnostní mechanismy nejsou použity nebo jsou použity nesprávně. Součástí produktu musí být dokumentace, ve které jsou popsány bezpečnostní charakteristiky produktu. Tato dokumentace musí být ve třech oddělených verzích – pro uživatele, pro operátory a pro správce.

Bezpečnost vývojového prostředí

Součástí vývojového procesu musí být systém řízení konfigurace a přijímací procedura. Konfigurační seznam musí vyjmenovat všechny základní komponenty, ze kterých je systém postaven. Daný systém, jeho základní komponenty a veškerá dokumentace, včetně manuálů, zdrojových textů a hardwarových schémat, musí mít jednotný identifikátor. Užití tohoto jednotného identifikátoru je povinné ve všech odkazech. Systém řízení konfigurace musí potvrdit, že systém odpovídá poskytnuté dokumentaci a že jsou možné pouze jeho autorizované změny.

5.3 Doporučení pro provoz IT v prostředí soustavy ISVS

Bezpečnost při přístupu třetí strany

Třetí stranou je v případě prostředí ISVS chápána každá osoba nebo organizace která není organizačně svázána s jednotlivým daným ISVS. Cílem řešení otázek bezpečnosti přístupu třetí strany je zajištění bezpečnosti zařízení IS a informací jím zpracovávaných ke kterým má přístup třetí strana. Bezpečnost každého z informačních systémů veřejné správy může být narušena přístupem třetí strany, u které není na adekvátní úrovni vazba na oprávnění k přístupu. Proto musí být v případě přístupu třetí strany provedena analýza rizik tímto vyvolaných, aby stanovila bezpečnostní důsledky a z nich vyplývající požadavky na zajištění bezpečnosti v souladu se stanovenými bezpečnostními politikami jednotlivých ISVS nebo v návaznosti na úpravu provedenou zvláštními předpisy. Analýza rizik má vzít v úvahu především požadovaný typ přístupu, hodnotu a charakter sdílených informací a bezpečnostní opatření používaná třetí stranou.

6. Závěr

Vypracování bezpečnostní politiky informačních systémů veřejné správy je považováno i nezávislými experty v oblasti bezpečnosti za velice složité a náročné, které si vyžádá úzkou spolupráci orgánů veřejné správy a privátní sféry. Základní otázkou zůstává, zda je možno problematiku tvorby bezpečnostní politiky natolik zobecnit, aby bylo možno vytvořit dokument platný pro celou soustavu informačních systémů veřejné správy. Z dosavadních zkušeností při rozpracovávání materiálů o bezpečnosti ISVS se domníváme, že to není možné. Spíše se kloníme k názoru, že je účelné mít vhodnou příručku a ve vazbě na ni konkrétní problémy řešit formou standardů ISVS pro vybrané oblasti bezpečnosti informačních systémů veřejné správy.

Biblioweb – soutěž o nejlepší internetové stránky českých knihoven

Ing. Aleš Brožek, ředitel, Severočeská vědecká knihovna

Na konferenci Internet ve státní správě a samosprávě v Hradci Králové se v loňském roce poprvé slavnostně vyhlášovaly výsledky soutěže o nejlepší internetové stránky českých knihoven. Přitom knihovny patří mezi kulturní instituce, které si velmi rychle uvědomily výhody prezentování se na Síti. Svědčí o tom i stále rostoucí počet veřejných knihoven, které vystavují své stránky na Internetu. Jestliže na konci roku 1998 jich bylo v Čechách a na Moravě jen 61, o dvanáct měsíců později jejich počet vzrostl na 102. (Na konci roku 2001 jsme mohli najít na Internetu stránky dokonce více než 220 veřejných českých knihoven.) Dalším ukazatelem je i růst elektronických, kterých bylo na konci r. 2001 vystaveno 114.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků vyhlásil 1. ročník soutěže o nejlepší internetové stránky českých knihoven. Soutěž neomezil pouze na veřejné knihovny, takže se do ní přihlásilo 55 veřejných a odborných knihoven v roce 2000.

Na mezinárodní konferenci Inforum, která se koná každoročně v Praze v květnu, byly vyhlášené výsledky 1. ročníku a nejlepší knihovny převzaly ceny.

Rostoucí počet veřejných knihoven (na konci r. 2000 jich bylo 157) a zájem o soutěž vedl Svaz knihovníků a informačních pracovníků k rozhodnutí, aby soutěž vyhlásil pouze pro knihovny zřizované obcí nebo okresním úřadem. Zápolit tedy nemohly jak státní vědecké knihovny, které v té době zřizovalo Ministerstvo kultury, ani vysokoškolská zařízení. Přesto se přihlásilo 41 veřejných knihoven, což bylo o deset knihoven více než v r. 2000. Soutěž v tomto roce dostala název Biblioweb a hezké logo, které navrhla Silvie Hejlová. Odborná porota se rozrostla o dva další odborníky. Aby menší knihovny, které mají mnohem horší materiální a personální podmínky při tvorbě internetových stránek, nebyly v nevýhodě oproti větším, soutěžilo se ve dvou kategoriích – knihovny v obcích do 20 tisíc obyvatel a nad 20 tisíc obyvatel.

Komise postupovala podle předem stanovených a oznámených podmínek.

Nejvíce bodů získala v 1. kategorii Knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, následovaná okresní knihovnou v Teplíčkách a Knihovnou Jana Drdy v Příbrami. U stránek zlínské knihovny komise ocenila, že počítá i s textovým prohlížečem stránek, pro přehlednost má mapu stránek, vyhledávač jednotlivých slov vyskytujících se na stránkách knihovny, umožňuje objednat besedu v knihovně, prodlužovat knihy e-mailem ze stránek, stahovat seznam CD-disků a objednat publikaci Kalendárium 2001.

Ve 2. kategorii se nejlépe umístila městská knihovna v Třeboni před pelhřimovskou a rožnovskou městskou knihovnou. Mezi klady treboňských stránek patřila příjemně působící grafika, webová kamera umožňující sledovat aktuální dění v internetové kavárně, interaktivní plánec knihovny (při přejíždění myší po něm se objevují fotografie jednotlivých odd.) a bohatá nabídka služeb i akcí (příprava časopisu dětského odd., literární soutěž, besedy).

Ve chvíli, kdy píší tyto řádky, se přihlašují veřejné knihovny do 3. ročníku Biblioweb. Soutěžít budou moci i krajské knihovny, stránky bude hodnotit opět pětičlenná komise. Ta tentokrát bude více zvýhodňovat knihovny, které budou poskytovat i informace pro státní správu a samosprávu a zpřístupňovat elektronické informační zdroje. Vítěz bude vyhlášen v Hradci Králové

Geoaplikace roku 2001

V pondělí 25. března 2002 vrcholí v Hradci Králové v rámci konference „Internet ve státní správě a samosprávě“ třetí ročník soutěže Geoaplikace roku. Jejím smyslem je představit prostřednictvím zdařilých projektů nejrůznější možnosti, které nabízejí geografické informační systémy (GIS) a dálkový průzkum Země (DPZ) pro zlepšení výkonu veřejné správy. Geoaplikaci roku již tradičně vyhlašuje Česká asociace pro geoinformace spolu s komisí ISMO Svazu měst a obcí České republiky. Záštitu nad třetím ročníkem soutěže převzal pan RNDr. Josef Postránecký, náměstek ministra vnitra pro reformu veřejné správy.

Předmětem soutěže jsou realizované projekty, které s využitím geografických informačních systémů, případně dálkového průzkumu Země a Internetu nebo Intranetu slouží některému z orgánů veřejné správy pro podporu provozu správních agend a plánovacích, rozhodovacích, kontrolních aj. činností, které souvisejí se správou území. Přihlašované mohou být pouze funkční aplikace, tzn. skutečně sloužící pro výkon veřejné správy.

Soutěží se ve třech kategoriích – podle územní působnosti orgánů veřejné správy využívajících GIS a DPZ:

- A) Česká republika,
- B) regiony, kraje a okresy,
- C) města a obce.

Odborné pětičlenné poroty hodnotí u přihlášených projektů zejména:

- praktický přínos pro výkon veřejné správy (zrychlení výkonu a rozhodování v reálném čase, zpracování větších objemů dat, zlepšení veřejných informačních služeb),
- posílení mezioborové, regionální a mezisektorové spolupráce.

Projekty oceněné cenou Geoaplikace 2001 budou na konferenci ISSS prezentovány v průběhu bloku „Geoinformace, Internet a veřejná správa“ v úterý 26. března dopoledne a na výstavě posterů. Podmínky soutěže, pravidla a kritéria hodnocení a výsledky předešlých ročníků s ukázkami projektů úspěšných v letech 2000 a 2001 najdou zájemci na www.cagi.cz.

Případné dotazy zodpoví Ing. Eva Pauknerová, ředitelka CAGI
eva.pauknerova@terezango.cz

Soutěž Český zavináč

Jako již tradičně je i letos pořádána soutěž Český zavináč. Vítěz bude vyhlášen na slavnostním večeru dne 25. 3. 2002 v Hradci Králové v průběhu konference Internet ve státní správě a samosprávě.

Cílem soutěže je ocenit vynikající projekt, který významně přispěl k rozvoji informační společnosti zejména s přihlédnutím k potřebám státní správy a samosprávy.

V roce 1999, tedy v prvním ročníku této soutěže, si toto ocenění odnesl ministr spravedlnosti Otakar Motejl, a to za mimořádný počín – zpřístupnění obchodního rejstříku (www.justice.cz) na síti Internet a také za dlouhodobě otevřený přístup nositele tohoto ocenění k potřebám široké veřejnosti.

V roce 2000 nezávislá porota rozhodla, že vítězem druhého ročníku této soutěže se stala Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR za projekt Digitální knihovna Český parlament (www.psp.cz/eknih), což je společný projekt Parlamentní knihovny a odboru informatiky Kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Digitální knihovna obsahuje archiv digitalizovaných tiskopisných zpráv z jednání Českého parlamentu od roku 1918 do současnosti. Současně jsou do digitální knihovny doplňovány již po třetí volební období nejaktuálnější dokumenty parlamentu.

V roce 2001 cenu získalo Ministerstvo vnitra České republiky a to za projekty Pátrání po vozidlech, Neplatné doklady a Úřad není labyrint, provozovaných na internetových stránkách www.mvcr.cz. Projekty jsou zaměřeny na praktickou pomoc občanům a mají u veřejnosti mimořádný ohlas o čemž svědčí dlouhodobě vysoká sledovanost.

Pořadatel

Sdružení Český zavináč

U svobodárny 12/1110

190 00 Praha 9

e-mail: cesky@issc.cz

Čtvrtý ročník soutěže Zlatý erb – zájem roste

Dr. Ing. Jan Savický, sdružení Zlatý erb

V roce 2002 byl vyhlášen již čtvrtý ročník soutěže Zlatý erb (<http://zlatyerb.obce.cz>) o nejlepší internetové stránky měst, obcí a regionů. Soutěž vyhlašuje **Svaz měst a obcí České republiky** a **Ministerstvo vnitra ČR**. Osobní záštitu nad soutěží převzal **RNDr. Josef Postránecký**, náměstek ministra vnitra pro reformu veřejné správy. Soutěž je součástí iniciativ v rámci kampaně **Měsíc internetu (Sdružení BMI)**. Pořádá **Sdružení Zlatý erb** ve spolupráci s **portálem Města a obce online**. Vyhlášení vítězů probíhá tradičně na slavnostním večeru na konferenci ISSS.

Cílem soutěže je podpořit využívání internetu pro poskytování informací orgány územní správy a samosprávy a online prezentaci měst a obcí České republiky. Soutěží se ve třech kategoriích: města, obce a regiony.

Letos soutěží rekordních 242 soutěžících, z toho 105 měst, 107 obcí a 30 regionů. Do nominálního kola přišlo již přes 2000 ověřených hlasů. Úroveň soutěžních webů stále roste, a proto rozhodování poroty, soutěžících i veřejnosti není proto lehké.

Novinkou soutěže jsou mimořádné zvláštní ceny:

- **Zvláštní cena ministra vnitra udělená ministrem vnitra Stanislavem Grossem za nejlepší bezbariérový přístup na webové stránky při soutěži Zlatý erb v roce 2002**
- **Cena veřejnosti udělená Sdružením BMI při soutěži Zlatý erb v roce 2002** (<http://www.brezen.cz>)

Odborná porota hodnotí nominované weby ve třech kritériích:

- **Obsažnost.** Hodnocen je přínos webové stránky z hlediska rozsahu poskytovaných informací, jejich podrobnosti a praktické užitečnosti s ohledem na potřeby uživatelů. Rozhodující jsou poskytované informace o výkonu veřejné správy. Samozřejmou podmínkou úspěchu jsou zákonem uložené povinnosti (zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím) a kvalita jejich provedení. Důraz je kladen také na poskytování informací nad rámec zákona. Hodnotitel však může ocenit i péči o atraktivnost stránek dalším obsahem, např. ze života obce a dobré nápady.
- **Aktuálnost.** Hlavní důraz je kladen na přínos stránky z hlediska šíře a aktuálnosti pravidelně zveřejňovaných informací. Hodnocena je plánovitost a soustavnost zveřejňování informací bez zbytečného odkladu. Úspěšné mohou být zejména stránky, z nichž je patrné zaujetí pro věc a přiměřená až každodenní práce se stránkou a její zapojení do komunikační infrastruktury úřadu.
- **Přístupnost informací a grafické zpracování.** Důraz je kladen na přehledné a logické uspořádání informací a vybavení stránek vyhledávacími nástroji. Současně je hodnocena přiměřenost výtvarného řešení k prezentovému obsahu a optimalizovanost grafických prvků z hlediska rychlosti načítání informací při zachování profesionální prezentační funkce stránek. Přihlíží se také k bezbariérovému přístupu pro handicapované uživatele.

Hlavní cena je udělena soutěžícímu se stránkou s nejvyšším celkovým součtem bodů za uvedená tři kritéria. Jednotlivá kritéria mají pro celkové hodnocení stejnou váhu.

Soutěž je v maximální možné míře otevřená, všechna hodnocení při nominacích i výběru finalistů jsou až na úroveň bodů od jednotlivých hodnotitelů zveřejněna na internetu. Účast soutěžících na hodnocení je soutěžícími vnímána i přes značnou pracnost pozitivně a samotná soutěž jako objektivní.

Přehled minulých ročníků soutěže Zlatý erb

ročník 1999: 87 soutěžících, z toho 59 měst, 28 obcí

ročník 2000: 134 soutěžících, z toho 63 obcí, 65 měst, 6 regionů

ročník 2001: 134 soutěžících, z toho 66 měst, 49 obcí, 19 regionů

ročník 2002: 242 soutěžících, z toho 105 měst, 107 obcí, 30 regionů

Blind Friendly Web

RNDr. Hana Bubeníčková, koordinátor projektu

Zásady přístupnosti WWW stránek pro těžce zrakově postižené uživatele.

1. Trochu statistických čísel

Těžké zrakové postižení je široká škála zrakových vad od velmi těžké krátkozrakosti až po úplnou slepotu. 0,6 až 1,5 % populace trpí těžkým zrakovým postižením a budeme-li se držet středu, asi **100 tisíc obyvatel ČR trpí těžkou zrakovou vadou**, kterou nelze kompenzovat běžnými dioptrickými brýlemi a značně omezuje vykonávání běžných základních životních úkonů. Z nich asi pouze 12 tisíc je úplně slepých. U zbylých 88 tisíc se může jednat o vážně poškozenou ostrost vidění (vÍzus) nebo může být značně omezeno zorné pole (zúžené zorné pole pod 5 % je definováno jako praktická slepota), mnohdy se však jedná o kombinaci poškození. Existují lidé s výpadkem centrálního vidění, kteří jsou schopni se relativně dobře orientovat, ale naprosto nic nepřečtou, neboť nejsou schopni rozeznat detaily, nebo naopak existují lidé s výpadkem periferního vidění, kteří musí k orientaci a chůzi používat bílou hůl, ale pokud svým zúženým zorným polem najdou, co hledají, rozeznají i nepřilíši zvětšené písmo na kontrastním pozadí. Asi 65 % všech těžce zrakově postižených jsou lidé ve věku nad 60 let a asi 35 % zrakově postižených občanů je v produktivním věku.

Dá se tedy odhadnout, že mezi uživateli osobních počítačů a internetu mohou být desítky tisíc těžce zrakově postižených občanů.

2. Co je pro běžného občana alternativa, stává se pro zrakově postiženého jediná možnost a mnohdy osvobození od závislosti

Pro tyto uživatele Internetu navíc platí, že právě Internet a jeho možnosti jim dává nové (a mnohdy jediné) alternativy v přístupu k informacím, komunikaci a službám. Samozřejmě, že tyto nové možnosti jsou užitečné a významné i pro ostatní uživatele, avšak **pro uživatele se zrakovým postižením je určitě méně náročné získat určité informace z Internetu**, než např. z knihy zapůjčené v knihovně, nebo zaslat krátkou textovou zprávu (SMS) na libovolné telefonní číslo pomocí služby Internetu než pomocí svého mobilního telefonu. Pro zrakově postiženého člověka je náročné jen dojít do budovy knihovny a orientovat se v ní, náročné (a někdy nemožné) pro něj může být samotné čtení knihy. Těž je pro něj těžkopádné či nemožné použít svého mobilního telefonu k odeslání SMS zprávy. Stručně lze říci, že možnosti Internetu (a výpočetní techniky vůbec) mohou nemalou měrou napomoci k překonání několika bariér, které zrakově postiženým lidem komplikují život. Máme tím na mysli především bariéry informační, komunikační a ztíženou mobilitu.

K samotné obsluze Internetu je většinou třeba znát obsluhu samotného počítače a těžce zrakově postižení uživatele k obsluze počítače musejí zvládnout i obsluhu doprovodné technologie, která jim zajišťuje přístupnost informací na monitoru počítače (tzv. screen-readery, zvětšovací programy a další). **Samotné zvládnutí obsluhy výpočetní techniky**, která je primárně založena na vizuálním výstupu, **je pro takto postiženého uživatele obecně náročnější než pro uživatele běžného.**

Dalším kamenem úrazu v přístupnosti informací a služeb pro skupinu uživatelů s tímto postižením je ten fakt, že právě WWW stránky, které pro ně mohou mít řadu přínosů, jsou jim z mnoha důvodů nepřístupné či přístupné velmi těžce. Například čím dál větší **orientace tvůrců WWW stránek na grafickou (netextovou) formu prezentace**, nebo kladení většího důrazu na vizuální výsledek stránky než na strukturu obsahu, či často nevhodná volba barevné kombinace stránky jsou některé z nich. Tímto však rozhodně nemáme v úmyslu toto obvyklé zaměření tvůrců stránek odsoudit a napsat, že tímto způsobem nelze stránku pro zrakově postiženého vytvořit přístupnou. Kladení důrazu na grafické a vizuální hledisko se s cílem vytvořit stránku přístupnou i pro zrakově postiženého nemusí vylučovat. I když pochopitelně ne ve všech případech lze dojít k tomuto konsensu.

Nejsme proti grafice, řešení přístupnosti je v dodržování zásad.

3. Jak lze přístupnosti stránek dosáhnout?

Naštěstí je v definici HTML jazyka (HTML 4.0 podle doporučení konsorcia W3C) definováno nemálo prvků, které této přístupnosti mohou napomoci. Mnohé z nich však bohužel nejsou v praxi často využívány. Stejně tak lze při tvorbě stránky dodržet několik dalších pravidel, které často ani neovlivní její vizuální podobu. **Pokud tato pravidla budou dodržena, stane se web přístupný** pro další skupinu lidí, která může nemálo zvýšit jeho návštěvnost. A např. v případě WWW stránek, které jsou virtuálním obchodem, lze tak dosáhnout i zvýšení obrátu.

Dodržení určitých pravidel totiž nemusí vést jen ke zlepšení přístupnosti pro uživatele se zrakovým postižením, ale některá pravidla mohou napomoci k přístupnosti pro uživatele s postižením jiným – například s postižením pohybovým (ovládání počítače myší je nemožné), s menšími mentálními poruchami (pomalé reakce na vizuální podněty) a další. Stejně tak může dodržení určitých pravidel zvýšit návštěvnost stránek i například o uživatele, kteří nemají možnost používat prohlížeče v grafickém režimu (jsou jim tedy dostupné pouze informace textové), nebo o ty, kteří nepoužívají barevnou obrazovku, či o uživatele, kteří mají velmi pomalé připojení k Internetu. Též zmiňme ty potencionální návštěvníky stránek, kteří mají z různých důvodů vypnuto zobrazování grafických objektů nebo ty, jenž mají ve svých prohlížečích zakázáno spouštění aktivních prvků (Java, ActiveX, JavaScript), nebo jejich prohlížeče tyto prvky nepodporují. Tím se, myslíme, velikost skupiny „nových“ uživatelů rozrůstá již větší měrou.

Projekt BLIND FRIENDLY WEB Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých ČR se snaží nabídnout řešení a především návod, jak web co nejvíce zpřístupnit nevidomým a slabozrakým uživatelům, aniž by to obnášelo časově a finančně náročné práce pro daný web. Na internetové adrese <http://www.blindfriendly.cz/doc/bfw.html> najdete podrobný metodický návod a možná budete překvapení jednoduchostí řešení. Avšak je třeba zdůraznit, že tyto zásady řeší přístupnost, nikoli rozsáhlost a nepřehlednost, jak tomu u některých webů bývá. Dokument Zásady přístupnosti WWW stránek pro těžce zrakově postižené uživatele definuje **7 zásad přístupnosti webu**. Dále metodický návod popisuje **20 prvků jazyka HTML s popisem použití a stanovením priority (5 stupňů)**. Každý webmaster, který chce mít své stránky přístupné zrakově postiženým uživatelům, by se měl především zaměřit na prvky s nejvyššími prioritou. Text obsahuje příklady a na závěr i návod na zběžnou kontrolu přístupnosti.

Komise pro informační systémy měst a obcí (komise ISMO)

RNDr. Tomáš Renčín, předseda komise, zástupce starostky obce Měšice

Chyba! Neznámý argument přepínače.

Komise ISMO je jednou z 18 komisí Svazu měst a obcí (SMO), který je dobrovolným sdružením měst a obcí ČR. Ve svazu je v současné době 2192 obcí, ve kterých žije 70 % obyvatel ČR.

V komisi jsou zastoupeni zástupci měst a obcí, aktivní informatici městských a obecních úřadů a přidružení členové z dalších oblastí činnosti. Komise se podílí převážně na připomínkování zákonů a dalších norem a materiálů v oblasti ICT z pohledu měst a obcí. Protože SMO je respektovanou autoritou v oblasti veřejné správy, jsou návrhy, připomínky a podněty brány v úvahu při přípravě diskutovaných, připomínkových a oponovaných materiálů, ať už zákonných nebo jiných podnětů. V oblasti ICT má tato komise zastoupení i v dalších orgánech, např. Radě vlády pro informační politiku, odborné pracovní skupině této rady, Nemoforum a dalších.

Komise pro informační systémy měst a obcí si pro svou práci vytkla tyto hlavní cíle:

- **efektivní samospráva měst a obcí a státní správa v přenesené působnosti za podpory informačních technologií a služeb** (Internetizace měst a obcí, napojování škol a knihoven na Internet, využívání údajů základních registrů, využívání služeb ISVS, využívání referenčního rozhraní, usnadnění přístupu k údajům včetně cenové dostupnosti, ochrana osobních a důvěrných údajů, metodika provozu, vzdělávání pracovníků samosprávy, atd.)
- otevíraná komunikace s občany a s podnikateli s maximálním využitím veřejných informačních služeb (pro efektivní správu života měst a obcí)
- **města a obce budou rovnoprávnými členy mezinárodního společenství informační společnosti** (podílet se na projektech, sdílet údaje, přebírat a předávat zkušenosti, vytvářet jazykové mutace prezentací měst a obcí na Internetu, atd.)

Předseda komise zastupuje SMO v Radě vlády pro státní informační politiku, komise má své aktivního zástupce také v Odborných pracovních skupinách (OPS) této rady. Další členové pracují v Nemoforu (při ČÚZK) a podílí se na práci skupiny pro legislativní otázky katastru nemovitostí (s předpokládaným řešením celé oblasti registrů o území), skupiny pro dálkový přístup, která se nyní zabývá např. problémy s uvedením do plného provozu informačního systému na Internet s autorizovaným přístupem za úplatu. Poslední skupina se věnuje otázkám GIS z pohledu zpracovávání grafických informací o území. Další oblastí, kterou se komise zabývá, je informační systém na Internetu (www.munet.cz), který v současné době je zaměřen na informace o práci komise a je i místem několika Internetových konferencí o ISMO. V provozu jsou konference o denních problémech i s možností retrospektivního přístupu přes archiv na MuNetu. Vedle toho se členové komise podílí i na dalších aktivitách.

Při pravidelných zasedáních komise je projednávána především legislativa vztahující se k informačním a komunikačním technologiím (zákon o ochraně osobních údajů). Diskutuje se také problematika multilicenčních smluv pro města a obce, standardizace některých datových prvků, problematika atestací programového vybavení a v neposlední řadě pak i zahraniční aktivity komise. K nejuspěšnějším akcím komise v roce 2001 patřila účast na březnové konferenci **Internet ve státní správě a samosprávě v Hradci Králové**. Komise se také již tradičně podílela na přípravě soutěže Zlatý erb – soutěže o nejlepší internetové stránky měst a obcí.

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – nejdůležitější statistická akce desetiletí

Ing. Jan Tuček, Ing. Petra Kuncová, Český statistický úřad

Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) je největším (a v některých případech jediným) zdrojem statistických informací o obyvatelstvu, o kvalitě jeho bydlení, o struktuře domácností, bytového a domovního fondu. Poslední SLDB proběhlo k 1. březnu 2001 a provázelo ho mnoho problémů na straně jedné a zároveň mnoho novinek na straně druhé.

K čemu je vlastně sčítání dobré

V současné době neexistuje žádný důvěryhodný zdroj informací o obyvatelstvu, domácnostech, domech ani bytech, který by poskytoval stejně kvalitní a podrobné informace jako Census – tedy sčítání lidu, domů a bytů. Nikde není k dispozici například struktura obyvatel podle vzdělání, žádná instituce nemá k dispozici informace o složení rodin (z hlediska věku, společného hospodaření či bydlení), vybavenosti domácností a kvalitě bytového fondu. A tak bychom mohli pokračovat dál například v obrovské přesnosti v územním členění dat apod. Tyto informace jsou nutné pro kvalitní rozhodování – ať už místních zastupitelstev, různých ministerstev nebo podnikatelů a široké veřejnosti vůbec.

Příprava SLDB 2002

Vlastní sčítání začíná přípravou a následným přijetím zvláštního zákona – zákona o Sčítání lidu, domů a bytů (158/99 Sb.). Na jeho návrhu se pracuje několik let před vlastním termínem cenzu a měly by se zde promítnout zkušenosti ze světa i moderní technologie. Poté je potřeba zajistit mnoho dalších věcí – pro představu zde uvádíme jen některé činnosti, protože úplný výčet by vyplnil několik stránek – je nutné zajistit vytištění přibližně 35 milionů tiskopisů (dotazník pro každého člověka, každý byt, každý dům, za sčítací obvod, revizní obvod a mnoho dalších „pomocných“ formulářů), tiskopisy rozvést a zorganizovat svoz vyplněných (a tedy pečlivě chráněných) dotazníků k jejich dalšímu zpracování, pečlivě vybrat, najmout a zaškolit více než 50 tisíc lidí pro práci sčítacích komisařů a revizorů (což představuje mj. připravit pro každého z nich dohodu o pracovní činnosti v několika výtiscích, zorganizovat pro ně tisíc školení, vypočítat jejich odměnu, tu rozeslat atd.). Dotazníky pro obyvatele byly připraveny v mnoha jazykových verzích. Během přípravy sčítání bylo také pečlivě zmapováno území republiky včetně jakési „inventury“ domů. Z těchto informací pak byly pro každého komisaře a revizora vytištěny mapy, které mu pomáhaly v orientaci v terénu).

Propagace

Stále větší roli hraje při tak velkých akcích, jakou SLDB bezesporu je, propagace. Hlavně proto, že „statistika může být jen tak dobrá, jak dobré dostane od respondentů údaje“. (Jistě znáte oblíbené klišé: Statistika je přesný součet nepřesných čísel.) Aby byly výsledky co nejlepší, byla naplánována propagační kampaň, která byla bohužel nepříznivě ovlivněna aktivitou médií, „rádobyodborníků“ a také Úřadu na ochranu osobních údajů.

Součástí propagace bylo také zprovoznění poměrně rozsáhlé internetové prezentace, která nebyla vytvářena pro jednorázové užití, ale funguje i nyní a bude fungovat i v budoucnosti pro zveřejňování výsledků (o tom se zmíníme podrobněji dále). Samozřejmostí bylo zřízení e-mailové adresy, na kterou přišlo během sčítání několik tisíc dotazů, a bezplatná telefonní linka (občas bohužel zahlcená množstvím volajících).

„Problém“ rodného čísla

Velké diskuse vyvolala přítomnost rodného čísla v dotazníku. Ač ho každý z nás vyplňuje na kdejaké vrátnici, zde bylo některým solí v očích. Proč tam vlastně bylo třeba? Mělo dva základní účely: tím méně důležitým byla kontrola data narození a pohlaví; tím hlavním pak možnost odstranit duplicity (tedy osoby dvakrát sečtené v různých místech).

Rozhodným okamžikem sčítání byla půlnoc ze soboty 2. 3. na neděli 3. 3. 2001. V daný okamžik bylo mnoho lidí na horách, v cizině nebo zkrátka kdekoli jinde než ve svém trvalém bydlišti. Díky tomu mohli být – a někdy také byli – sečtení dvakrát. Rodné číslo je pak jediným prostředkem, který umožňuje kontrolu a to, že je každý sečten jen jednou.

Výsledky

Zveřejňování výsledků probíhá v několika etapách. Naší snahou je poskytnout informace všem, kteří je potřebují, co nejdříve a v co nejvyšší kvalitě.

Při práci s daty na dotaznících, v databázích nebo v publikacích striktně dodržujeme ochranu osobních údajů – sami víme, že důvěra respondentů se buduje velmi dlouho, ale dá se ztratit během chvíličky.

- První – **předběžné** – výsledky byly zveřejněny začátkem července 2001 – pouhé čtyři měsíce od rozhodného okamžiku! Možná vám to – v dnešní elektronické době – připadá dlouho, ale věřte, že je to celosvětově téměř unikátní doba. Předběžné výsledky vznikly ručním sečtením výsledků z pomocných archů, které připravili sčítací komisaři. Výsledkem pak bylo vydání publikací za ČR, jednotlivé kraje i okresy (v tištěné i elektronické podobě – byly k dispozici na disketách i zdarma na internetu). Největší hodnotou těchto výsledků je právě rychlost, s níž se dostanou k uživatelům. Všichni uživatelé (včetně Ministerstva financí) také byli upozorněni na možné nepřesnosti a problémy, které z rychlosti a způsobu výpočtu vyplývají.
- **Průběžné** výsledky – od července 2001 připravovaly týmy specializovaných pracovníků Českého statistického úřadu všechny sčítací tiskopisy pro další zpracování. Mimo jiné se např. kódovaly slovní odpovědi v některých otázkách, kontrolovala se správnost vyplnění identifikačních údajů, správná posloupnost řazení tiskopisů apod. Vlastní pořízení dat probíhalo – poprvé v historii našich sčítání – optickým snímáním formulářů a následným rozpoznáváním znaků (technologie OCR/ICR). Po kontrolách úplnosti, přípustnosti a logiky vyplnění následovala fáze zpracování dat a vytváření tabulek pro „Průběžné výsledky“ sčítání lidu, domů a bytů 2001. Byly zveřejňovány postupně na internetových stránkách ČSÚ – vždy po ukončení zpracování příslušného okresu. Ani průběžné výsledky ještě nejsou údaji definitivními. Ty budou známy až po pořízení údajů za všechny okresy republiky, kdy bude možné provést kontrolu a odstranění duplicitně (viz výše) pořízených dat.
- **Definitivní výsledky** jsou cílem celého našeho snažení a budou z nich čerpat statistici, pracovníci veřejné i státní správy, vědci, analytici, studenti, mezinárodní instituce – prostě všichni, kteří budou mít zájem – dalších deset let. Hlavním médiem, které umožní rychlý a rovný přístup k informacím je internet. Právě na stránkách Českého statistického úřadu (www.czso.cz) bude k dispozici nevídané množství údajů ze sčítání lidu – a to v tabulkách, časových řadách, mapách; v excelu, v pdf, ... (zkrátka, co koho napadne).

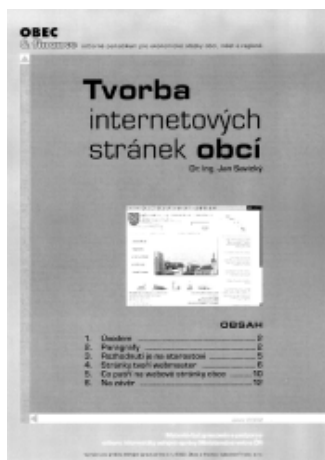
Pro ty, kteří si v práci s internetem, soubory a různými formáty nejsou příliš jistí, budou vytištěny koncem letošního roku tabulkové publikace – tři s výsledky za Českou republiku a jedna publikace pro každý okres a kraj. V následujícím roce pak vyjdou publikace podrobnější, analytické za jednotlivé kraje a okresy, které budou obsahovat data i za obce, části obcí, různá srovnání, vývojové tendence, grafy, mapy apod.

Shrnutí

SLDB 2001 je ve své závěrečné fázi a nyní už budeme „jen“ čerpat z obrovského zdroje dat, které díky Sčítání lidu, domů a bytů máme. Závěr by mohla tvořit věta: „Těšme se na Sčítání lidu, domů a bytů 2011!“. Takové tvrzení by však nebylo přesné, protože všichni statistici na světě – tedy i my – řeší otázku, zda jsou užitečnější data z cenzů nebo informace průběžně evidované v registrech.

Tvorba internetových stránek obcí

Dr. Ing. Jan Savický, sdružení Zlatý erb

Koncem roku 2001 vznikl s podporou odboru informatiky veřejné správy MVČR metodický materiál o tvorbě internetových stránek obcí. V tištěné podobě vyšel ve Veřejné správě online č. 1/2002, příloze časopisu Obec a finance.

Metodika shrnuje praktické rady pro všechny úrovně zapojené do realizace stránek úřadů našich municipalit. Materiál pokrývá současné požadavky na stránky municipálních úřadů, tedy zejména elektronické publikování s jednoduchými interaktivními prvky. Materiál chce oslovit pracovníky úřadů, ale mohl by být přínosem i pro dodavatelské firmy.

Poděkování za konzultace při přípravě materiálu patří zejména Ing. Tomáši Holendovi a Ing. Jaroslavu Svobodovi z odboru informatizace veřejné správy MVČR. Dále pak RNDr. Haně Bubeníčkové a Radkovi Pavlíčkovi ze Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých a kolegovi Radomíru Klímovi. Řada zkušeností a podnětů vznikla při práci

Sdružení Zlatý erb, která organizuje stejnojmennou soutěž o nejlepší stránku měst, obcí a regionů. Článek a online přílohu k článku naleznete na adrese http://www.obce.cz/tvorba_stranek_obci.

Text v úvodu shrnuje povinnosti vyplývající ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a požadavky Standardu ISVS, není však jejich právnickým výkladem. Stručně zmiňuje další související zákony.

Občan, který navštěvuje aktivně rostoucí komerční servery, přirozeně očekává přesné, dynamické, důvěryhodné a na různých elektronických kanálech přístupné online informace a služby i od svého místního úřadu. Materiál pojmenovává nejdůležitější rozhodnutí vedení obce pro zahájení a činnost příspěvateľů, o obsahu stránek ve vztahu k povinně zveřejňovaným informacím, zaměření stránek a jejich cílové skupiny. Je třeba se rozhodnout o míře interaktivity online služeb ve vztahu k možnostem úřadu. Možná je vhodné vytvořit redakční radu, redakční řád a pravidla kontroly aktualizace stránek. Je třeba zajistit technickou realizaci stránek a případně vybrat redakční systém. Jakou adresu stránek zvolit?

Metodika se dále věnuje práci webmastera, jehož úkolem je zajistit technické, programátorské a poradenské služby, vytvořit stránky a pečovat o jejich provoz. Je zodpovědný za přístupnost informací z hlediska jejich správného uspořádání a formátování ve shodě se standardy a užívanými technologiemi. Webmaster také někdy zajišťuje správnou funkčnost technického zařízení serveru.

Kapitola „Doporučení pro jednotlivé stránky“ se vyjadřuje k dílčím technickým otázkám jako rozlišení obrazovky, kódování diakritiky, formátu dokumentů, strukturování textu, volba písma, barev, vyznačení odkazů apod. Podmínkou dobré přístupnosti stránek je správná práce s tabulkami a obrázky. Důraz je kladen na bezbariérový přístup. V kapitole „Doporučení pro úroveň webu“ se materiál vyjadřuje k požadavku jednotného vzhledu a uspořádání stránek, užití rámců (frames) a např. k volbě názvů souborů. Významné je vytvoření vhodného způsobu navigace. Metodika stručně kategorizuje používané typy navigačních prvků jakými jsou obsah, orientace podle potřeby uživatele, cílové skupiny, novinky, vybraná témata, vyhledávací nástroje, mapa webu apod. Zvláštní pozornost je věnována obsahu a řešení titulní stránky. Trendem tvorby stránek je použití redakčních systémů.

Kvalitní stránku tvoří především její obsah. Kapitola „Co patří na webové stránky obce“ nabízí rozdělení obsahu do několika skupin: povinné, očekávané, doporučené a vítané služby a informace. Zamýšlí se i nad tím, co by na stránkách být nemělo.

Online poskytování služeb a informací je novým oborem práce úřadů, který vyžaduje soustředěnou pozornost, určitou změnu myšlení a stanovení nových priorit a postupů. Nejlepším studijním materiálem jsou reálné stránky obcí. Jsou často odrazem pozoruhodné tvůrčí schopnosti svých webmasterů a odpovědného přístupu představitelů obcí a jejich úřadů. Inspirativním zdrojem jsou některé zahraniční stránky a projekty. Vzniká potřeba se učit, sledovat vývoj a inspirovat se vzorovými řešeními. Motivací může být i snaha vyniknout mezi kolegy a obstát při odborném hodnocení. K tomu slouží soutěže jako například v České republice Zlatý erb. Již čtvrtým rokem se bude v rámci soutěže udělovat cena za nejlepší internetové stránky měst, obcí a regionů.

Výstava historické výpočetní techniky

Ing. Jaroslav Pipota, Technické muzeum v Brně

Úvodem několik vět o sbírce výpočetní techniky v Technickém muzeu v Brně (TMB)

TMB se jako jediné v naší republice zabývá dokumentací vývoje výpočetní techniky v plné šíři. Ve staré budově muzea byla také přístupná expozice výpočetní techniky, která byla jediná svého druhu u nás. Těšila se značné pozornosti škol, které ji využívaly v rámci výuky informatiky. V roce 1996 bylo naše muzeum nuceno původní prostory opustit a to také znamenalo konec všech expozic. Nyní sídlí TMB v nově rekonstruované budově v Brně-Králově Poli a připravuje otevření nových expozic. Zahájení provozu je plánováno na červen roku 2003.

Internet je fenomén, který v poslední době pronikl téměř do všech částí společnosti. Většina z nás, ale především mládež, jej přijímají jako naprostou samozřejmost.

Přitom se jedná o poměrně mladou záležitost. Jeho historie začíná v roce 1968. V té době byly v USA velké univerzity, výzkumné ústavy a laboratoře vybaveny výpočetní technikou, která v řadě případů svým výkonem nestačila na problémy, které tyto instituce řešily. Jednalo se především o vojenský výzkum a zakázky pro obranu státu. V té době byla vytvořena za podpory Pentagonu síť ARPANET, která spojovala počítače jednotlivých ústavů s cílem sdílet jejich kapacitu. V té době byla využívána sálová výpočetní technika a minipočítače, nejednalo se tedy o propojení osobních počítačů. V roce 1969 byly do sítě připojeny 4 university. Byl vyvinut přenosový protokol na základě paketů.

V roce 1971 již měla síť ARPANET 15 uzlů a 23 uživatelů, všechny v USA.

V roce 1982 byl zaveden přenosový protokol TCP/IP, který se pro přenos paketů v Internetu používá dodnes a byl poprvé definován pojem Internet, jako propojená soustava počítačových sítí, používajících přenosový protokol TCP/IP. Začíná velký rozvoj lokálních sítí, které se pomocí uzlových bodů připojují do sítě ARPANET.

Komunikace po síti byla v té době vedena pouze v textovém režimu. V letech 1989 a 1990 je vytvořen první hypertextový systém a zveřejněn první program pro www stránky. Roku 1992 je ve světě asi 50 webových serverů, využívajících převážně textový prohlížeč (Gopher). V tomto roce uveden na síť první grafický prohlížeč MOZILA, který je základem současných internetových prohlížečů. Internet je již celosvětovou záležitostí a velmi prudce se rozvíjí. V roce 1995 je ve světě již téměř 100 tisíc webových serverů a pro srovnání koncem roku 2001 více než 36 milionů!

V naší malé výstavce představujeme minipočítač PDP 11. Na těchto typech počítačů pracovaly první směrovače sítě ARPANET.

Pro účely evidence byly používána různá zařízení od všemožných výrobců. Zpočátku se využívaly stroje na děrné štítky a s vývojem techniky se postupně přecházelo na modernější a výkonnější systémy. Z období 80. let minulého století ještě představujeme zařízení Olivetti DE 523, které bylo využíváno pro pořizování a výběr dat na Povodí Moravy v Brně.

Ve druhé části výstavy představujeme počátky používání početních pomůcek a mechanické kalkulátory, jejichž princip stál i u kolébky prvních počítačů. Je zde možno spatřit různé početní pomůcky, které ulehčovaly základní matematické operace již od 17. století, ale některé z nich (např. logaritmická pravítka) se používaly ještě v minulém století. Mechanické kalkulátory, které byly pokračováním početních pomůcek reprezentují ukázky strojů z přelomu 19. a 20. století a z první poloviny 20. století. Jsou zde ukázky malých – stolních strojů i velkého fakturačního stroje.

S nástupem elektroniky se vyvíjely i kalkulátory a počítače. Vzhledem k prostorovým podmínkám se v naší výstavce soustředíme pouze na kalkulátory. V závěru výstavy ukazujeme vývoj médií pro uchování dat. Jejich zdokonalování a především zvyšování kapacity a přístupové rychlosti je jedním ze základních faktorů vývoje informačních systémů. Je zajímavé porovnat rychlost jejich vývoje za poslední roky.

Přednášky

Využívání nových informačních technologií pro lepší zpřístupnění služeb veřejné správy občanům

PhDr. Vladimír Špidla, 1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí

Dokument Státní informační politika, považuje zefektivnění veřejné správy a její zpřístupnění veřejnosti prostřednictvím moderních informačních a komunikačních technologií a metod za jednu z rozhodujících součástí státní informační politiky. Hlavní cíle jsou :

a) zvýšení efektivity a autority veřejné správy

využíváním prostředků informačních a komunikačních technologií a vytvořením nových postupů v oblasti procesů, činností a transakcí veřejné správy,

b) posílení důvěry občanů ve veřejnou správu

především samotným zvýšením efektivnosti a zkvalitněním činnosti veřejné správy, stejně jako koncepčním řešením procesů, o které se veřejná správa na bázi ISVS opírá, zajištěním věrohodnosti a aktuálnosti spravovaných informací/údajů a bezpečnosti systémů, dále pak veřejnými informačními službami, které zajistí přístup k informacím o činnosti veřejné správy a umožní veřejnou kontrolu,

c) zvýšení transparentnosti a rozvoje ekonomického prostředí

zpřístupněním veřejných údajů o podnikatelských subjektech a o subjektech veřejné správy, jejich aktivitách a majetkových vazbách (včetně propojení s obdobnými systémy v zemích Evropské unie) umožnit veřejnou kontrolu a zajistit lepší podmínky pro zefektivnění boje s různými formami kriminality; vytvářením informačního zázemí podpořit rozvoj podnikání.

„Koncepce informatiky resortu MPSV na období 2001 až 2003“ akceptuje uvedené základní cíle s tím, že efektivní implementace nových informačních a komunikačních technologií by v sociální oblasti měla zejména přispět ke zjednodušení a zkvalitnění styku občanů s veřejnou správou a zajistit lepší zpřístupnění poskytovaných služeb. V té souvislosti je důležité i zkvalitnění informační podpory všech odborných i administrativních činností ministerstva a jím řízených organizací. Předpokládáme rovněž prohloubení spolupráce útvaru informatiky s odbornými a legislativními útvary, což se samozřejmě netýká jen resortu MPSV. Cílem je změnit stále přetrvávající a nevyhovující stav, při kterém se až po schválení nové legislativní normy analyzuje a řeší informační systém, navrhuji formuláře, zpracovávají podrobné metodické postupy, což často způsobuje administrativní.

Ministerstvo práce a sociálních věcí připravuje již delší dobu široké uplatnění elektronického podpisu pro podávání žádostí a hlášení změn prostřednictvím elektronických formulářů a Internetu. Využití informačních kiosků a Internetu pro bezpečný přístup k osobním údajům a uplatnění elektronického podpisu, tedy nabídka elektronické alternativy klasického postupu při kontaktu s klienty na přepážkách úřadů, má za cíl zejména zkvalitnění a lepší zpřístupnění sociálních služeb.

Dne 10. prosince 2001 proběhlo v Telči slavnostní ukončení výstavby datové sítě WAN (Wide Area Network) systému státní sociální podpory, který plošně pokrývá celou ČR a prostřednictvím referátů státní sociální podpory okresních úřadů a kontaktních míst zabezpečuje přiznávání a výplatu dávek.. Právě dokončená datová síť WAN umožní na území celé ČR podstatné zjednodušení způsobu potvrzování příjmů a dokládání dalších skutečností, které jsou rozhodné pro přiznání a stanovení výše sociálních dávek. Potvrzování příjmů se zrychlilo ze dnů na vteřiny a přineslo výrazné zvýšení komfortu zejména žadatelům o dávky SSP. Klienti již nemusí obíhat s papírovými formuláři okresní správy sociálního zabezpečení, úřady práce, finanční úřady, ČSSZ a další orgány. Místo toho si úředníci vyměňují datové soubory a klienti z informačního kiosku mají možnost on-line přistoupit k evidovaným údajům.

Dalším zkvalitněním pro občany je zpřístupnění možnosti elektronického podání žádosti o dávky státní sociální podpory. Novelizace zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, umožnila, že v současné době je již na internetové adrese www.mpsv.cz - *sociální problematika - státní sociální podpora - formuláře státní sociální podpory*, zveřejněno více než 20 potřebných elektronických formulářů žádostí, potvrzení, dokladů a prohlášení, zatím určených a) pouze k vytištění, ručnímu vyplnění a podepsání a b) k elektronickému vyplnění (i částečnému), vytištění a ručnímu podepsání.

I tak však považujeme tuto možnost pro žadatele o dávky státní sociální podpory za zjednodušení komunikace občana s veřejnou správou, protože i (prozatím) bez realizace elektronického podpisu žadatel o dávku minimálně uspoří cestu na úřad pro papírový tiskopis. Možnost plného elektronického podání žádostí je již v podstatě připravena a bude zpřístupněna v souladu s reálnou možností používání zaručeného elektronického podpisu občany ve styku s veřejnou správou. Pro realizaci v roce 2002 se plánuje také možnost využít pro přístup k formulářům informačních kiosků.

Pilotní projekty využívání čipových karet realizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí jako hlavní nositel dvou programů „Akčního plánu realizace Státní informační politiky“. V rámci programu „Elektronické identifikátory ve veřejné správě“ se realizuje pilotní projekt vydání cca 4000 kusů profesních čipových karet pracovníkům na úseku SSP a dalším pracovníkům MPSV. S pomocí profesních čipových karet a programového vybavení se zajistí podstatně kvalitnější zabezpečení ochrany dat s využitím šifrování a elektronického podpisu. Současně je v rámci programu „Vytváření kontaktních míst veřejné správy“ realizován obdobný pilotní projekt, vydání tentokrát klientských čipových karet klientům SSP, a to ve dvou regionech. V Praze 2 bude vydáno cca 350 klientských čipových karet a v regionu Děčín bude vydáno cca 650 těchto karet.

Klientská čipová karta (dále jen KČK) bude především sloužit jako elektronický identifikátor. Bude obsahovat elektronicky uložená identifikační data držitele, která umožní zefektivnit práci s informačním systémem SSP a výhledově i v dalších informačních systémech veřejné správy. S pomocí KČK se bude možné přihlásit k informačnímu kiosku a zjistit údaje, které jsou uloženy na čipové kartě a údaje, které jsou o držiteli čipové karty (klientovi) uloženy v databázi státní sociální podpory. Některé údaje bude moci dokonce držitel KČK sám měnit, aniž bude muset čekat ve frontě u přepážky. Na úřadech práce bude v budoucnu možné na informačních kioscích vyhledávat volná místa vhodná pro držitele KČK. Až budou k dispozici certifikáty vydávané akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb, bude možné je na této KČK uložit a vytvářet tak elektronický podpis podle zákona o elektronickém podpisu.

V rámci Správy služeb zaměstnanosti bylo zajištěno napojení všech úřadů práce a jejich detašovaných informačních pracovišť do dokončené WAN IS SSP (více než 260 pracovišť) a vytvořena on-line přístupná centrální databáze volných pracovních míst, která je k dispozici i na internetových stránkách www.ssz.mpsv.cz (připravuje se navíc interaktivní přístup pro nabídku i vyhledávání volných pracovních míst). Pro poradenství byl vypracován informační systém o typových pozicích (popisný katalog typových pracovních pozic, přičemž při hledání uplatnění jednotlivce se analyzuje jeho individuální způsobilost). V oblasti rekvalifikací byly na jednotlivých úřadech práce vytvořeny databáze vzdělávacích zařízení, zabezpečujících rekvalifikační procesy a připravuje se i napojení na EURES - evropskou síť služeb zaměstnanosti.

Česká správa sociálního zabezpečení zajistila komplexní digitalizaci, což je i předpokladem k případnému vytvoření individuálních účtů pojištěnců. Práce na digitalizaci soupisových lístků začaly v roce 1996. Úspěšně proběhl zejména podprojekt digitalizace veškerých nárokových podkladů pojištěnců, který probíhal od 1.11.2001 do 14. 1.2002 (tedy 75 dnů), přičemž původní termín ukončení digitalizace byl stanoven na 25.10.2002. Na přípravě a realizaci tohoto podprojektu se podílelo cca 2.000 osob. Jednalo se o podklady od cca 5 milionů pojištěnců v papírové formě, které byly uloženy od roku 1936 v mechanizované kartotéce (29,8 milionu nárokových podkladů v 2584 zásuvkách o délce 3 metry, ke třídění a skenování byly předány v 17550 přepravkách a bylo vytvořeno 16,2 milionu image). Zároveň byly vytvořeny bezpečnostní kopie mimo budovy ústředí ČSSZ. Hlavními přínosy digitalizace jsou lepší ochrana před katastrofami, ztrátou, poškozením, nepřípustnou manipulací, zautomatizování oběhu dokladů, rychlý přístup a zrychlení toku informací, zvýšení efektivity práce s doklady, snížení pracnosti i nákladů.

Konference „Internet ve státní správě a samosprávě 2002“ při účasti řady specialistů a odborníků na informatiku z oblasti veřejné správy i privátní sféry jistě přispěje – vzájemnou výměnou zkušeností i představením řady úspěšných projektů – k rychlejší a efektivnější implementaci informačních a komunikačních technologií pro zkvalitnění činnosti veřejné správy.

Úvodní vystoupení ministra Ing. Karla Březiny na zahájení ISSS 2002

Jsem velmi rád, že mohu být přítomen na této konferenci, která si již vydobyla své nezastupitelné místo nejen v kalendáři organizátorů, ale i členů vlády, pracovníků veřejné správy na všech stupních řízení, odborných asociací a firem. S potěšením mohu i konstatovat že konference ISSS nabývá nepochybně i mezinárodního významu a je jedním z klíčových míst pro výměnu zkušeností, třibení názorů i prezentaci dobrých příkladů.

Rád bych na úvod svého vystoupení připomněl, pro řadu z Vás opakovaně, za co může být vláda a ostatní články demokratické společnosti činěny odpovědnými.

Úkolem vlády v rozvoji informační společnosti, mimo její angažovanosti v oblasti e-governmentu, tedy elektronické veřejné správy, a podpoře rozvoje e-gramotnosti, je zejména „nepřekážet“, ale jasně formulovat celospolečenské cíle a principy informační politiky a zároveň vytvářet stimulační, motivační rámec pro rozvoj soukromých iniciativ, resp. iniciativ občanské společnosti.

Chtěl bych také připomenout, že vláda si je vědoma toho, že cesta k informační společnosti je i cestou k trvalému růstu produktivity práce ve všech odvětvích.

Myslím, že právě na této konferenci si všichni dobře uvědomujeme, že trvalý růst produktivity práce, který je jedním z nejpodstatnějších parametrů moderní národní ekonomiky, je neoddelitelně spjatý s racionálním uplatněním informačních a komunikačních technologií ve všech odvětvích.

Jistě se mnou budete souhlasit, že v moderní tržní ekonomice a demokratické společnosti ani racionální uplatnění ICT patří mezi věci, které vláda nemůže ani nařídít a ani zařídit, ale jen stimulovat, nepřímo ovlivňovat a nejlépe jít sama příkladem.

Pokud budu hovořit za veřejnou správu mohu konstatovat, že uplatnění ICT ve veřejné správě je teprve na počátku a musíme najít ty nejhodnější způsoby jak urychlit tento proces a dosáhnout hmatatelných a pro občany a podnikatelskou sféru srozumitelných a výhodných výsledků.

Jak jsem již připomenul v úvodu vystoupení, nemůžete samozřejmě od vlády očekávat, že bude řešit problematiku uplatnění ICT v jednotlivých podnicích a odvětvích.

Podle názoru této vlády jsou její hlavní úkoly v této oblasti následující:

- V stanovení obecných priorit rozvoje informační společnosti ve formě národní (státní) informační politiky, takové národní informační politiky v různé podobě přijaly a přijímají všechny země EU již koncem 90 let,
- V sestavení a prosazení konkrétních projektů podporujících e-government a e-gramotnost,
- V trvalém vytváření legislativního rámce, podporujícího a umožňujícího rozvoj využití informačních a komunikačních technologií nejen ve veřejné správě,
- V stimulaci privátních investic do informačních a komunikačních technologií.

Rád bych se s Vámi podělil o některé zkušenosti, které jsem získal za období mého působení v roli ministra a předsedy rady vlády pro státní informační politiku jak vláda tyto úkoly postupně plní.

Nejdříve mi dovoluete trochu historického pohledu na využití ICT ve veřejné správě.

V prvním období po roce 1990 došlo k extenzivnímu rozvoji využívání ICT ve veřejné správě. Pro tuto etapu extenzivního růstu bylo charakteristické zejména:

- absence národní informační politiky, chyběla vize cesty k informační společnosti,
- informační systémy veřejné správy byly budovány jako izolované systémy, podstatné snahy o jejich integraci,
- tvorba systémů byla orientována spíše na podporu práce úředníků než na službu občanům a podnikatelské veřejnosti,
- absence právního rámce pro efektivní uplatnění ICT,
- nedostatky z hlediska uplatnění moderních architektur informačních systémů,
- orientace na evidenční přístup a s tím spojená absence procesního přístupu k tvorbě informačních systémů.

Přestože se vedly platonické diskuse na téma státní informační systém jako jednotný celostní systém, nikdo neuvažoval o cestách a prostředcích efektivní integrace informačních systémů a všichni správci i tvůrci systémů prosazovali svůj omezený resortní přístup.

Druhé období mi dovoluňte začít v roce 1998 a charakterizovat je jako období snahy po koordinaci rozvoje informační společnosti.

Jistě víte, že tato jako první vláda ČR přijala již v roce 1999 základní politický dokument – Státní informační politika, v roce 2000 pak Akční plán realizace SIP s celou řadou konkrétních projektů a pro rok 2001 se podařilo prosadit do státního rozpočtu 865 mil. Kč na projekty tohoto Akčního plánu.

V dubnu 1999 vláda přijala Národní Telekomunikační politiku, jejímž hlavním obsahem bylo vytvořit postupně liberalizovaný, otevřený trh moderních komunikačních služeb.

To, že tyto kroky vedly správným směrem indikuje mj. i to, že EU přijala obdobný, modelově pojatý strategický dokument, známá iniciativu eEurope o rok později.

V roce 2002 jsme se přihlásili k iniciativě eEurope+, Modifikaci tohoto dokumentu pro kandidátské země. Náš Akční plán je tedy postupně harmonizován s iniciativou eEurope+ přijatou v Göteborgu v červnu t.r. Bohužel v současném návrhu rozpočtu se nám nedostává na řadu projektů, podle tohoto programu a bude muset řešit jejich financování důsledným uplatněním jiných forem financování, např. outsourcingu.

Na závěr historického přehledu mi dovoluňte připomenout pozitivní hodnocení této oblasti v letošní hodnotící zprávě EU o pokroku ČR při přistoupení k EU, která konstatovala:

„ Významný pokrok byl dosažen v oblasti informační společnosti, zákon o veřejných informačních systémech nabyt účinnosti na podzim 2000 ...“ . Zpráva ocenila legislativní pokrok v ČR, který je plně srovnatelný se zeměmi EU. Upozornila však na potřebu se soustředit na zajištění proveditelnosti přijatých zákonů v oblasti rozvoje informační společnosti.

Jestliže, je podstatným úkolem vlády a parlamentu vytvářet odpovídající legislativní prostředí pak mi dovoluňte abych připomněl dosud přijaté zákony v oblasti uplatnění informačních a komunikačních technologií - tj. základní právní rámec realizace SIP. Vláda a parlament začaly postupně za období této vlády přijímat důležité zákony

- 101/1999 (od ochrany osobních údajů),
- 106/1999 (o poskytování informací),
- 227/2000 (o elektronickém podpisu) a 365/2000 (o ISVS).

V roce 2002 jsme se věnovali intenzivně přípravě zákonů, upravujících fungování back-office elektronických služeb veřejné správy. Jde zejména o zákon o registrech veřejné správy, který by měl jasněji vymezit úkolů správců informačních systémů veřejné správy při tvorbě, vedení a provozování registrů. Návrh věcného záměru tohoto zákona byl konce roku 2001 přijat vládou.

Jedním z klíčových principů tohoto zákona je to, aby občané a podnikatelé nemuseli opakovaně na různých místech dokladovat řadu údajů, ale aby jednou vložené údaje byly v prostředí soustavy ISVS předávány oprávněným orgánům bez zbytečného obtěžování občanů a podnikatelů, ale při zachování důvěrnosti a bezpečnosti dat.

V oblasti modernizace základních registrů jsou letos zahájeny práce na novém registru ekonomických subjektů, jehož obsah a služby by měly přispět k zvýšení transparentnosti ekonomického prostředí, které je důležité i pro fungování bankovního sektoru. V průběhu roku 2002 bude výsledkem prací modernizace živnostenského registru, jako podstatné části registru ekonomických subjektů a pilotní projekt tohoto registru. Celý systém bude řešen v návaznosti na reformu veřejné správy a připravované změny legislativy v oblasti živnostenského podnikání, vč. harmonizace s legislativou EU a v návaznosti na připravovanou legislativní úpravu v oblasti registrů veřejné správy.

S jakými bariérami a překážkami se setkáváme při realizaci SIP a z ní vyplývajících opatření, projektů a konkrétních kroků:

Nedostatek disponibilních zdrojů státního rozpočtu. Jednoduché prosté konstatování však souvisí nejen s nedostatkem zdrojů, ale také současně s nekoordinovaným budováním nejrůznějších informačních systémů, častými duplicitami a tedy jejich neefektivním využíváním. **Ani po třech letech úsilí se nepodařilo tento plně problém vyřešit. Nyní je sice část prostředků již vynakládána koordinovaným způsobem, ale přesto je to jen necelá 1/5 celkových prostředků,** využitých na pořízení či obnovu informačních systémů ve veřejné správě. Typickým příkladem je nekoordinované bu-

dování komunikačních infrastruktur různými resorty státní správy či nízká úroveň kompatibility ISVS. Jak na to reagujeme? Např.

- Snahou o jednotné zajištění služeb komunikační infrastruktury veřejné správy volbou jednoho poskytovatele. To byl jeden z důvodů smluvních ujednání se společností ČESKÝ TELECOM a.s., přijatých v minulém roce, které jsou tento rok postupně implementovány.
- Snahou o využití různých forem outsourcingu pro budování a provozování některých komponent soustavy ISVS, pokud to umožní daná legislativa (zák. č. 199/94 Sb.).
- Snahou o využití tzv. programového financování, tj. stanovení delšího finančního a věcného rámce projektů v rámci přípravy státního rozpočtu.

Tam, kde se podařilo soustředit nadresortní prostředky a věnovat je na připravený projekt, tam byly také dosaženy výsledky. Příkladem je např. projekt knihovny on-line (koncem roku 2001 mělo 90% obyvatel ČR přístup k Internetu prostřednictvím veřejných knihoven) či projekty z oblasti zdravotnictví on-line.

Právní rámec realizace SIP. Vláda a parlament začaly postupně přijímat důležité zákony. Přesto, že za období této vlády, byly přijaty výše uvedené zákony, nemůžeme být spokojeni s celkovým právním, resp. normativním, rámcem rozvoje informační společnosti. Stále existuje řada norem, které vyžadují paralelní prokazování a dokazování různých skutečností jak v elektronické, tak papírové formě. To je, podle zkušeností z implementace zákona o el. podpisu, jednou z rozhodujících bariér rychlé a efektivní realizace projektů informační společnosti státních i privátních.

Nepodařilo se zatím vytvořit dostatečně rozumný, komplexní a racionální právní rámec, který by neobtěžoval a nevytvářel překážky k rozvoji elektronických služeb nejen veřejné správy, ale stimuloval k jejich vytváření a využívání.

V tomto směru očekáváme i v dalším období po volbách rozumnou shodu všech parlamentních stran k rychlému přijetí či modernizaci zákonů upravujících rámec rozvoje informační společnosti. Příkladem bude jistě zákon o registrech veřejné správy, kterým chceme pokračovat v racionalizaci back-office či návrh novelizace zákona o el. podpisu.

Byrokratické bariéry a nedostatek vůle úředníků, hájících pouze resortní zájmy a stanoviska. Ponechám vaši bohaté zkušenosti všechny konkrétní projevy tohoto trendu, který se nám zatím nepodařilo účinně zastavit a který nabývá stále rafinovanějších podob. Byrokratické bariéry a resortismus se promítají i do trvalého prodlužování termínů všech možných úkolů a projektů.

Obsahová, věcná nepřipravenost konkrétních projektů informačních systémů veřejné správy, resp. i projektů Akčního plánu v minulých letech, která se promítá do jen pozvolného startu reálných projektů a konkrétních výsledků. Tato nepřipravenost projektů je často spojená s jistou nepružností a nedostatečným profesionálním vybavením všech orgánů veřejné správy, podílejících se na využití ICT, vč. ÚVISu. Nepřipravenost projektů souvisí i se zastaralým pojetím projektů, které se bohužel nesoustřeďuje dostatečně na vytvoření systému elektronizovaných služeb veřejné správy.

Nepodařilo se dostatečně pružně, s předstihem a efektivně propojit realizaci úkolů v oblasti e-governmentu s příslušnými etapami reformy veřejné správy. Důsledky byly a jsou často dramaticky vnímány při informatizaci krajských úřadů a musíme učinit vše proto, aby se situace neopakovala v dalších fázích reformy veřejné správy.

V dalších krocích vlády ve spolupráci se samosprávou a soukromým sektorem je potřeba daleko větší pozornost věnovat obsahu elektronických služeb veřejné správy a dopadu konvergence telekomunikačních a informačních technologií do oblasti e-governmentu.

S tím souvisí i zvážení integrace dvou politických dokumentů Státní informační politiky a Národní informační politiky. Samozřejmě důvody pro tyto úvahy nenalzáme jen v oblasti e-government, ale také v objektivním charakteru změn, souvisejících s rolí informačních a komunikačních technologií.

Předpokládám, že před koncem funkčního období této vlády připravíme systematické vyhodnocení implementace výše zmíněných dokumentů, analýzu bariér i příležitostí a pro příští vládu připravíme návrhy dalších opatření, které může využít ve své činnosti.

Jestliže jsem před rokem na závěr svého vystoupení na úvod konference ISSS 2001 zdánlivě okrajově připomněl, že ČR nyní stojí před historickou příležitostí zachytit trend nástupu „znalostní

ekonomiky“, která reprezentuje v současné době cestu k prosperitě a trvale udržitelnému rozvoji nejen národní ale i světové ekonomiky, musím se k tomuto tématu opět vrátit.

Podle mého názoru nemůžeme ani při diskusích informatizace veřejné správy pominout širší souvislosti znalostní ekonomiky, resp. znalostní společnosti. Informační a komunikační infrastruktura je jednou z důležitých složek znalostní ekonomiky, nicméně však jen jednou ze složek.

Vláda musí brát v úvahu i další podstatné složky znalostní ekonomiky, kterými jsou zejména:

- Celkový rámec tržní ekonomiky a rámec politických a sociálních institucí, který umožňuje trvale odbourávat bariéry pro efektivní uplatnění znalostí a stimuluje rozvoj společnosti, využívající stále ve větší míře znalostí,
- Kvalita lidských zdrojů a efektivní systém vzdělávání vč. systémů trvalého systematického vzdělávání,
- Inovační systém, podporující uplatnění nejnovějších technologických inovací, rozvoj systému výzkumu a vývoje i transfer nemodernějších světových technologií.

Obsahem nové ekonomiky je zejména, (tak, jak nedávno připomněl P. Drucker v článku „Next Society“ v časopise Economist) zvyšující se podíl znalostí na zvyšování produktivity práce a tempem růstu. Nejde samozřejmě jen a jen o informační a komunikační technologie, ale i ostatní jako jsou např. biotechnologie, nanotechnologie, apod. Vše vede k dalšímu zvýšení produktivity práce.

Imperativ využití nových znalostí a ICT samozřejmě platí i pro zvyšování produktivity výkonu veřejné správy. Možná, že věnovat se produktivitě práce nemusí být příliš populární u budoucích voličů, tak u některých skupin podnikatelů či pracovníků veřejné správy. Je to jistě nepřilíš populární u těch, kteří vidí jen rychlý úspěch, co nejlépe „prodaný“ prostřednictvím médií. Je také jistou iluzí, že cesta k znalostní společnosti, vč. zvýšení efektivity výkonu vede jen prostřednictvím různých, jakkoli důležitých, opatření typu privatizace, zavedení volného trhu, reorganizace územních celků apod.

Všechna tato opatření jsou sice nutná, ale bez svého obsahu – tj. dosažení vyšší produktivity dané činnosti jsou prázdnými hesly. A dosažení vyšší produktivity práce není možné bez vědomého akceptování trendů moderní informační společnosti a důrazného odstraňování bariér jejího rozvoje.

Jedním z kroků, které může vláda učinit je právě systematické vytváření pobídek pro uplatnění zahraničních investic nejen pro oblast průmyslu, ale zejména pro všechny oblasti moderních technologií, vč. ICT. Připomínám, že již v roce 2000 vláda na základě zkušeností z pilotních projektů navrhla zákon č. 72/2000 Sb. o investičních pobídkách. Přijetím tohoto zákona, akceptovaného Evropskou komisí, došlo k vytvoření důvěryhodného prostředí pro zahraniční investory. Díky ucelenému systému investičních pobídek, programu podpory subdodavatelů a programu na podporu průmyslových zón došlo k výraznému zlepšení investičního prostředí a následnému přílivu zahraničních investic. Vláda ČR v rámci dalšího zdokonalování tohoto systému schválila pro rok 2001 pravidla pro ověření pilotních projektů investičních pobídek i pro oblast moderních technologií a s nimi spojených služeb. To se týká i projektů z oblasti informačních služeb, které nepochybně budou i své okolí stimulovat k vyššímu zapojení do rozvoje informační společnosti. V současné době jsou připravovány další opatření v této oblasti, vč. podpory výzkumu a vývoje.

V závěru svého vystoupení jsem připomněl, že uplatnění informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě nemůžeme oddělit od rozvoje znalostní společnosti ve všech jejích stránkách a rovinách vč. důrazu na produktivitu práce.

Přeji tedy konferenci ISSS 2002, aby se i v letošním roce podílela na efektivním uplatnění ICT ve veřejné správě a aby se toto úsilí promítlo do dalšího zvýšení produktivity práce na všech úrovních veřejné správy ve vztahu k občanům i podnikatelům.

Pozdrav ministra vnitra Stanislava Grosse účastníkům konference ISSS 2002

Vážení vystavovatelé, účastníci konference, milí příznivci Internetu, dámy a pánové, dovoluji, abych Vás srdečně pozdravil u příležitosti zahájení letošního ročníku konference Internet ve státní správě a samosprávě. Velmi mě mrzí, že se z pracovních důvodů nemohu konference zúčastnit, protože ji považuji za mimořádně významnou příležitost k získání nových poznatků, výměně zkušeností a navázání nových kontaktů mezi odborníky a nadšenci pro informační technologie a těmi, kterým Internet prostě pouze usnadňuje práci nebo život.

Informatika a zejména Internet prodělaly v posledních letech obrovský rozmach a pronikly takřka do všech oblastí života člověka a společnosti. Ani státní správa nezůstala ušetřena. Bohudíky. Jsem velmi rád, že rezort, který řídím, ve využívání možností Internetu nezaostává. Dokladem je Český zavináč 2001 pro webovou prezentaci Ministerstva vnitra, který jsem přebíral na této konferenci v loňském roce. Přestože jsme na ocenění náležitě hrdí, neusnuli jsme na vavřínech a připravili jsme několik dalších webových projektů. Na konferenci představujeme rozsáhlou databázi archivních fondů a sbírek téměř stovky archivů, řady muzeí a dalších kulturních institucí České republiky, která bude nepochybně vítanou pomůckou pro odborné archiváře i soukromé badatele. Přínosem pro oblast prevence kriminality je rozšíření oblíbené databáze neplatných dokladů o neplatné cestovní pasy.

Obrovský rozmach prodělaly i internetové stránky řady měst a obcí. Mnohé jsou skvěle graficky zpracované, přehledné i vtipné. Některé z nich zde získají cenu Zlatý erb. Je mi potěšením, že jsem také mohl udělit zvláštní cenu za stránky s bezbariérovým přístupem pro zrakově postižené občany. V soutěži Geoaplikace roku se úspěšně umístily některé realizace okresních úřadů. Je dobře, že i v posledním roce svého působení se některé okresní úřady intenzivně zabývaly rozvojem svých informačních systémů. Věřím, že výsledky jejich práce najdou uplatnění i v nové struktuře veřejné správy. Autorům vítězných stránek srdečně blahopřeji a přeji hodně tvůrčí invence.

Stránky státních úřadů i obcí musí postupně projít změnami, aby splnily standardy vydané Úřadem pro veřejné informační systémy. Cílem je, aby všechny informace byly snadno a rychle dostupné i pro laiky, a to kdekoli v celé republice. Hlavním smyslem budoucí elektronické vlády (e-governmentu) je, aby si občan mohl vyřídit většinu potřebných záležitostí z domova, z pošty, případně ze svého obecního úřadu. Tato vize bude s realizací řady projektů informatizace veřejné správy postupně naplňována. Informatizace se tak stává velmi významnou součástí reformy veřejné správy a může zásadním způsobem ovlivnit kvalitu a dostupnost veřejných informačních služeb pro občany.

Věřím, že i tato konference příznivě ovlivní pronikání informačních systémů do úřadování i do praktického života nás všech.

Přeji Vám hodně úspěchů, nových informací a rychlé připojení.

Sborník přednášek ISSS 2002

(řazeno abecedně dle jména autora)

1. etapa informatizace krajských úřadů

Ing. Rostislav Babarík, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad Moravskoslezského kraje

Úvod

Na základě zákona č. 129/2000 Sb. o krajích, ve znění pozdějších změn, byl dán základ k zřízení regionální samosprávy, která v sobě zahrnovala tzv. smíšený model, který vykonává samostatnou působnost a přenesenou působnost v oblasti výkonu státní správy.

Geneze schvalování financování informatizace krajských úřadů

Vláda svým usnesením ze dne 7. března 2001 č. 216 schválila předložený návrh postupu informatizace krajských úřadů. V návrhu MV byly vládou odsouhlaseny tři etapy postupu informatizace krajských úřadů.

První etapa měla být ukončena 31. května 2001 a mělo na ni být vynaloženo 154 mil. Kč. Tato etapa byla označována jako etapa k zabezpečení podmínek pro základní informatizaci krajských úřadů. Druhá etapa měla termín 31. prosince 2001 a mělo na ni být vyčleněno 540 mil. Kč. Etapa byla označována jako etapa integrace a systémového rozvoje základní informatizace krajských úřadů. První a druhá etapa byly také označovány jako etapy **základní informatizace krajských úřadů**. Třetí etapa měla proběhnout do konce roku 2002 tak, aby plná funkčnost krajských úřadů byla zajištěna v souladu s druhou fází reformy veřejné správy (zrušení okresních úřadů) k 1.1. 2003. Finanční výše 3. etapy nebyla stanovena. Třetí etapa se označovala jako etapa **komplexní informatizace krajských úřadů**. Obecně se hovořilo, že výše finančních prostředků uvolněných na informatizaci krajských úřadů se bude pohybovat někde kolem 1 mld. Kč. Přestože vláda navržený postup schválila, neuvolnila tímto usnesením žádné finanční prostředky.

Na základě jednání hejtmanů s ministry vlády dne 19. března 2001 a deklarování, že současná situace je pro kraje velmi svízelná, schválila vláda svým usnesením 25. dubna 2001 č. 398 postup realizace a financování 1. etapy informatizace krajských úřadů. Termín ukončení realizace 1. etapy byl stanoven na 30. září 2001 a vláda schválila finanční prostředky ve výši 198 mil. Kč.

Ministr vnitra uvolnil v březnu roku 2001 pro řešení nejaktuálnějších potřeb krajů z resortního rozpočtu částku 22 mil. Kč. Tato částka byla na kraje rozdělena rovným dílem (mimo Prahu) a někdy bývá tento mezikrok označován jako 0. etapa informatizace krajských úřadů. V průběhu vlastní realizace 1. etapy informatizace krajských úřadů byla usnesením Rady vlády pro státní informační politiku dne 8. listopadu 2001 posílena celková částka o dalších 9 366 tis. Kč. Náklady uvolněné státem na 1. etapu informatizace krajských úřadů tak dosáhly v roce 2001 celkové výše cca **229 366 tis. Kč**.

Cíl 1. etapy informatizace krajských úřadů

Základním cílem 1. etapy informatizace krajských úřadů bylo položit základ k vybavení krajských úřadů v oblasti informačních technologií (dále jen „IT“).

Cíl realizace byl zaměřen do několika směrů: počítačové sítě, technické vybavení, programové vybavení.

V oblasti počítačových sítí šlo o zajištění provozuschopnosti a požadované funkčnosti lokální počítačové sítě, včetně základních prvků zajištění bezpečnosti dat a informačních systémů v návaznosti na vybudované strukturované kabelové rozvody jako součást jednotlivých staveb krajských sídel, popř. i v provizorních podmínkách současných sídel některých krajských úřadů, tj. dodávka aktivních prvků sítě podle topologie lokálních sítí jednotlivých krajských úřadů, jejich konfigurace a

nastavení se zajištěním vazby na externí a interní datovou komunikaci, připojení na Internet a zprovoznění souvisejících služeb.

V oblasti technického vybavení se jednalo o dodávku, instalaci a konfiguraci serverů nejen pro jádro informačního systému krajského úřadu řešící pro každý krajský úřad minimálně problematiku souborového, databázového, aplikačního serveru a systému pro zálohování dat, ale také problematiku provozních serverů pro zajištění oddělení vnitřní sítě od konektivity do Internetu pomocí tzv. demilitarizované zóny, zajištění sledování provozu vlastní počítačové sítě, včetně systémového programového vybavení. Dále se jednalo o dodávku personálních počítačů (pracovních stanic), včetně základního (systémového) software, stolních a síťových tiskáren a dalších potřebných technických prostředků (scannery, jednotky archivace dat, UPS apod.)

V oblasti programového vybavení musel být dán základ k zajištění vlastního chodu úřadu. Jednalo se hlavně o specifikace aplikačního provozního software minimálně v rozsahu: ekonomický systém, personální systém, elektronická pošta, kancelářský systém, antivirová ochrana, systém právních informací, systém oběhu dokumentů, včetně spisové služby.

Systém oběhu dokumentu nakonec nebyl preferován ve všech krajích.

Průběh 1. etapy informatizace krajských úřadů

Na základě usnesení vlády č. 216 ze dne 7.3.2001 a č. 398 ze dne 25.4. 2001 byl definován postup pro 1. etapu informatizace krajských úřadů a způsob postupu výběru systémového integrátora. Tyto materiály odrážely požadavek na zajištění postupu informatizace dle požadavků, které vzešly na základě vzájemné dohody mezi ministrem vnitra a hejtmany krajů. K zajištění objektivitu a transparentnosti celého procesu bylo dohodnuto, že přípravu zadání připraví expertní skupina inženýrů z krajských úřadů a zástupců MV a výběr systémového integrátora zajistí komise jmenovaná ministrem Grosse, která se bude skládat z 12 členů, kde 6 členů bude delegováno z řad centrálních orgánů a 6 členů bude navrženo z krajů.

Vlastní výběr systémového integrátora se skládal ze dvou základních kroků. Prvním krokem bylo zajištění vypracování projektů, které se staly podkladovou dokumentací k vlastnímu výběru systémového integrátora. Ve všech směrech musel být respektován individuální požadavek potřeb jednotlivých krajských úřadů, jež vyjadřoval jednak odlišnost výstavby realizaci sídel a také odlišnost přístupu k IT jednotlivých krajů.

Veřejná zakázka na vypracování projektové dokumentace

V zadání k vypracování projektové dokumentace byly specifikovány následující požadavky

- vypracování typového projektu základní informatizace krajských úřadů, se samostatnou částí, řešící bezpečnostní politiku informačního systému krajského úřadu,
- zpracování realizačních projektů základní informatizace jednotlivých krajských úřadů, navazujících na typový projekt dle bodu A), vycházejících z analýzy současného stavu a zohledňujících výchozí situaci jednotlivých krajských úřadů,
- dozor při plnění realizačních projektů dle bodu B), s povinností uskutečnit změny v projektech v případě zjištění věcných a formálních vad a nedostatků v průběhu realizace, za předpokladu souhlasu zadavatele a zástupců jednotlivých krajských úřadů.

Bylo osloveno celkem 8 firem, které byly specifikovány výběrovou komisí, jež také specifikovala podmínky hodnocení. Na základě doporučení výběrové komise a schválením MV byla podepsána smlouva na realizaci projektové dokumentace se společností ICZ, a. s. Smlouva byla podepsána 10. 8. 2001 s termínem odevzdání do 22 pracovních dnů od podpisu smlouvy. Po odevzdání probíhala oponentura projektu a dodavatel projektové dokumentace musel dle smlouvy zapracovat připomínky do třech dnů od obdržení.

Veřejná zakázka na funkci systémového integrátora

Předaná projektová dokumentace se stala zadávací dokumentací pro výběr systémového integrátora. Dne 21. září 2001 byla výzva na výběr systémového integrátora odeslána a do 14 dnů musely být předloženy nabídky firem. Lhůta na celou realizaci byla v zadání veřejné zakázky omezena na 45 dnů.

Tento termín byl zvolen z důvodu nutnosti čerpání finančních prostředků ještě v roce 2001 a jejímu řádnému vyúčtování. Bylo osloveno opět 8 firem.

Výběrová komise vyhodnotila jako nejlepší nabídku od firmy KPNQwest Czechia s. r. o. Protože všechny nabídky překročily vyhrazené finanční prostředky určené k realizaci 1. etapy informatizace krajských úřadů, muselo MV buď najít ve svém rozpočtu další navýšení finančních prostředků nebo celou veřejnou zakázku zrušit. První varianta, navýšení finančních prostředků, se vzhledem k pokročilému termínu již nedala zajistit, a MV se rozhodlo ke zrušení veřejné zakázky.

V této chvíli se dostal celý projekt 1. etapy informatizace krajských úřadů do velmi svízelné situace. Odbor informatizace veřejné správy MV po projednání se zástupci krajů a vedení MV předložil materiál do vlády ČR o využití § 50 odst. 1 písm. a) zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, ve věci urychleného výběru systémového integrátora pro realizaci dodávky technických a programových prostředků s tím, že kraje upraví své požadavky tak, aby celková částka byla respektována. Vláda svým usnesením č. 1204 přijala tento návrh a na základě doporučení výběrové komise vybrala systémového integrátora firmu KPNQwest Czechia, s. r. o. Smlouva, se systémovým integrátorem byla podepsána 29. 11. 2001 s termínem realizace do 17. 12. 2001.

Vlastní průběh realizace

Dodávky jednotlivých technických a programových prvků 1. etapy informatizace krajských úřadů byly ukončeny 17. prosincem. Současně s oživováním techniky byla zahájena školení uživatelů a určité integrační kroky, nezbytné pro spolupráci dodaných programových systémů. Dne 18. prosince byly podepsány na všech krajích akceptační protokoly s výpisem případných vad a nedodělků a dne 21. prosince byl podepsán dodatek smlouvy o dílo se zhotovitelem, který stanovuje harmonogram odstranění většiny vad a nedodělků do 31. ledna 2002 (pouze některé dílčí otázky implementací aplikačního programového vybavení a školení pracovníků budou dokončeny 31. březnem 2002). Tím budou všechny úkoly základní informatizace krajských úřadů prakticky dokončeny.

V rámci dodávek technických a programových prostředků a systémové integrace základní informatizace krajských úřadů byly zprovozněny lokální počítačové sítě v budovách krajských sídel, dodány základní komponenty pro zajištění bezpečnosti dat a informačních systémů, zajištěny licence systémového a základního programového vybavení, bylo realizováno bezpečné připojení do sítě Internet a elektronická pošta, zajištěny programové systémy sekundárních funkcí krajského úřadu atd. Celkem bylo dodáno 700 ks personálních počítačů (pracovních stanic), 250 tiskáren (včetně síťových), 180 serverů (včetně serverů služebních) atd.

Závěr

Z uvedeného materiálu je zřejmé, že po velmi složité a krkolomné cestě se cíl stanovený tímto projektem naplní. Z výčtu jednotlivých termínů je zřejmé, že vlastní příprava projektu trvala bezmála celý rok a smluvní realizace základních dodávek se musela vejít do cca 3 týdnů, přičemž skutečná implementace bude trvat necelé 4 měsíce. Tento stav odráží celkovou náročnost celého projektu. Během necelých čtyř měsíců vlastní realizace nebylo jednoduché zajistit veškeré aspekty celého projektu, které se rozpadaly do dílčích podmínek 14 krajských úřadů. Koordinace, a zabezpečení vyžadovalo od všech zúčastněných – dodavatel, MV, krajské úřady – vynaložit značné úsilí mnoho času a sil, aby byl projekt dotažen až do konce. Z uvedeného průběhu je nutno si vzít ponaučení a při přípravě dalších projektů specifikovat rizika a snažit se je eliminovat již v počátku.

Rozhodně je nutno vyzvednout skutečnost, že projekt naplnil očekávání a krajské úřady dostaly do začátku základní vybavení v oblasti informačních technologií. Předpokládáme, že v dalších etapách informatizace krajských úřadů se bude jednat o další rozšíření základního vybavení krajských úřadů a rozvoj informačních technologií krajských úřadů směrem k občanům a obcím.

Počítačové viry

Ing. Pavel Baudiš, ALWIL

S počítačovými viry se dnes setkal takřka každý uživatel počítače – ty tam jsou doby, kdy viry patřily spíše k legendám než ke každodenní realitě. Přesto v této oblasti panuje řada pověr a předsudků. Co tedy viry jsou a jaké problémy nám mohou způsobit? Viry jsou normální programy, které se od ostatních liší pouze v jediném aspektu: jsou schopny se „množit“, kopírovat sebe sama do jiných programů či na jiné počítače. K tomu využívají okolní prostředí – vlastnosti operačních systémů, aplikací, či počítačových sítí. Toto prostředí se samozřejmě vyvíjí a mění – a proto se mění i vlastnosti počítačových virů. Zatímco před deseti lety se viry šířily hlavně pomocí disket, dnes je hlavním kanálem bezesporu elektronická pošta, kterou samy aktivně využívají. Přesto na virech není nic magického, nemohou vzniknout samovolně, někdo je musí vytvořit, řada z nich obsahuje tak závažné chyby, že jejich šíření není vůbec jednoduché.

Viry rozhodně nejsou na počítači žádoucím programem. Kromě toho, že mění programy a data, jež mohou i úmyslně poškodit či smazat, mohou způsobit řadu dalších komplikací – od zahlcení pošty až přes odesílání citlivých informací až po otevření bezpečnostních děr a zadních vrátek. Proto je potřeba problematice virů alespoň trochu porozumět a naučit se dodržovat základní pravidla, jejichž dodržování může nebezpečí a rizika působení virů výrazně snížit.

Je veliký rozdíl v zabezpečení počítače, používaného pro domácí použití, a v ochraně rozsáhlé počítačové sítě velké firmy. Pro domácí počítač stačí nasadit jednoduchý antivirový program (některé z nich jsou dokonce pro nekomerční využití zdarma – například avast!) a ten pravidelně aktualizovat. Není na škodu pořídit si i jednoduchý firewall, který takový počítač ochrání před průniky zvenčí (opět zdarma je například ZoneAlarm). S ochranou větší sítě je to mnohem složitější: je potřeba zabezpečit nejen poštovní a souborové servery, ale i všechny pracovní stanice včetně mobilních, a to jak z hlediska nastavení tak provádění aktualizací či získávání a vyhodnocování výsledků. Je jasné, že bez centrální správy se takový úkol neobejde. Nejdůležitější je otázka aktualizací – dnešní viry jsou schopny se rozšířit po celém světě během několika hodin a organizace, která nemá vypracován pro takové případy krizový scénář a otestován způsob, jak dostat aktualizace rychle a automaticky na všechny počítače, se může dostat do velkých problémů. Na poštovních serverech, které dnes tvoří hlavní vstupní bránu pro viry, je kromě antivirových programů možno využít i další organizační řešení, které může nebezpečí virů radikálně snížit: podle jedné anglické firmy prošlo během jediného dne jejími poštovními servery 11000 výkonných programů typu EXE, z nichž 8000 obsahovalo virus, 2700 různé známé žertovné programy a jen 300 jich bylo neznámých. Podobná čísla určitě platí i pro další „nebezpečné“ typy souborů, jako jsou PIF či VBS. Pokud je tedy poštovní server nakonfigurován tak, že tyto typy souborů k uživateli nepropustí, viry nemají šanci se k uživatelům dostat. Podobných příkladů by se určitě našla celá řada.

Jak už jsme si řekli, viry zaznamenávají prudký vývoj. Jejich autoři se naučili aktivně využívat elektronickou poštu, bezpečnostní díry v operačních systémech a aplikacích a také psychologické metody, kterými se snaží přesvědčit uživatele, aby připojený soubor spustil. Viry dnes k uživateli přicházejí od jeho známých, od lidí s nimiž je zvyklý normálně komunikovat. Právě proto by si měli všichni dávat pozor na nevyžádané soubory. Velkou výhodou našeho prostředí je to, že většina virů používá angličtinu či španělštinu, a proto může takový mail od člověka, se kterým jinak komunikují výhradně česky, vzbudit podezření.

K nejrozšířenějším virům dnes patří bezesporu Win32:Sircam, Win32:Badtrans-B a Win32:Hybris. Již zítra se však může objevit další. Jde jen o to, abyste na něj Vy a Vaše firma byli připraveni.

Využití informačních technologií při tvorbě a správě Havarijního plánu města Ostravy

*Ing. Petr Berglowiec, náměstek krajského ředitele pro operační a krizové řízení,
Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje*

Příspěvek je věnován přístupu Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje a Statutárního města Ostravy k tvorbě Havarijního plánu města Ostravy s využitím informačních technologií. Popisuje důvody, které vedly zpracovatele k nasazení široké škály informačních technologií v oblasti, která je doposud řešena pouze ojedinělými pokusy specializovaných softwarových firem. V závěru jsou pak shrnuty další záměry k rozšíření a nasazení tohoto produktu.

Projekt CTV

3. listopadu 1995 byl v Ostravě uveden v život pilotní projekt společného dispečerského pracoviště čtyř složek integrovaného záchranného systému města – hasičů, zdravotnické záchranné služby, městské policie a Policie České republiky. Toto pracoviště bylo nazváno Centrum tísňového volání Ostrava (dále jen CTV). Součástí CTV je i prostorové a technologické zázemí pro práci krizového štábu města Ostravy. Vzhledem k tomu, že o CTV byla napsána řada článků a odborných pojednání, není účelem tohoto příspěvku zabývat se detailněji popisem pracoviště a jeho technologického zázemí. Komplexní řešení CTV bylo mimo jiné oceněno v roce 1999 udělením prestižní ceny European IST Prize a geografický informační systém, který je plně integrován do systému CTV pak byl oceněn v témž roce Českou asociací pro geoaplikace prvním místem v soutěži GEOAPLIKACE roku 1999. Největší zátěž pro celý systém představovalo řešení katastrofální povodně na území města Ostravy v roce 1997. Personál CTV s pomocí špičkových informačních technologií byl významným pomocníkem krizovému managementu města a Integrovanému záchrannému systému města Ostravy při zvládnutí katastrofální povodně a eliminaci tragických následků.

Počátky přípravy Havarijního plánu města Ostravy

Z vyhodnocení největší plošné katastrofy na území města Ostravy vyplynulo, že rozsáhlé katastrofy a mimořádné události nelze zvládat improvizací (byť často velmi mistrnou), ale je třeba v době „míru“ volit komplexní systematickou přípravu a koordinovat kroky samosprávy i státních institucí v oblasti, která je nazvána krizové a havarijní plánování. Rada města Ostravy proto v roce 1998 jmenovala odbornou pracovní skupinu pro zpracování Havarijního plánu města Ostravy (dále jen HPMO), která začala na základě tehdejší „provizorní legislativy“ pracovat na analýze rizik na území města Ostravy a stanovila základní postupy k vypracování uceleného materiálu.

Již v tomto období bylo jednoznačně řečeno, že zpracování HPMO nemůže skončit listinným vyjádřením shromážděných údajů a dat, ale že naopak musíme hledat nástroj, který nejen umožní efektivní zpracovávání jednotlivých částí HPMO, ale usnadní jeho pozdější (prakticky každodenní) aktualizaci

S ohledem na připravované zákonné úpravy v oblasti integrovaného záchranného systému a krizového řízení (které byly realizovány nabytím účinnosti celého „balíku“ zákonů k 1. lednu 2001) se částečně pozdržely práce na finální verzi HPMO. V září 2001 byla konečná verze HPMO podepsána primátorem města Ostravy. Souběžně s dokončováním HPMO však bylo zřejmé, že cesta tvorby havarijních plánů prostřednictvím prostých textových editorů (byť například s využitím HTML odkazů, částečných podkladů z GISů, excelovských tabulek) je cestou neefektivní a v konečném důsledku (zejména při nutnosti průběžných aktualizací) i cestou kontraproduktivní.

Základní požadavky pro nasazení informačních technologií v oblasti zpracování, aktualizace a využívání HPMO

Vzhledem k tomu, že centrální řešení v této oblasti se rodí ve velkých bolestech, bylo rozhodnuto, že se pokusíme ve spolupráci s firmou, která realizovala komplexní řešení CTV Ostrava, připravit nástroj pro převedení stávajícího HPMO do systému, jenž koncepčně sjednotí databáze, umožní jed-

noduchou a průběžnou aktualizaci a škálovatelnost výstupů s propojením do GIS. Stanovili jsme následující striktní požadavky :

- robustnost řešení,
- Intranetová technologie,
- bezpečnost dat,
- uživatelsky „přítulné prostředí“,
- „GISovské výstupy
- možnost využití dat z CTV
- možnost využití HPMO i v každodenní činnosti složek IZS na CTV.

Ke konci roku 2001 se podařilo instalovat základní hardwarové vybavení a převést data HPMO.

Popis zvoleného řešení

Použitý informační systém je vytvořen jako webová aplikace v jazyce ASP, s možným nasazením v lokálním intranetu nebo chráněné internetové podobě. Uživatelům stačí k provozu pouze internetový prohlížeč, i ovládání vychází z webových zvyklostí. Zpracování běží na dvou serverech s platformou Intel/Microsoft. Aplikační server se stará o webové zpracování, vlastní aplikaci a také mapové služby díky programu ARCIMS. Úschovu dat zajišťuje databázový server se špičkovou databází Oracle 8i. Zpracování na jednom místě zjednodušuje zabezpečení a archivaci informací, a uživatelé k nim díky výkonu použitých technologií mohou přistupovat dostatečně rychle a spolehlivě.

Systém může spravovat data více složek a organizací, a přitom řídí přístup oprávněného uživatele ke konkrétnímu plánu, i jednotlivému datovému záznamu. Podle potřeby je tak možné některá data sdílet a spolupracovat na jejich přípravě, zatímco jiná jsou separátní. Systém je uzpůsoben hierarchii státní správy, a může zabezpečit zpracování havarijních a krizových plánů od obcí až po kraj, včetně automatického přístupu k plánům podřízených složek. Tato možnost spolupráce nad jedním systémem je výhledově velmi zajímavá.

Samotné menu aplikace je dělené na dvě oblasti. Administrační část umožňuje zpracování jednotlivých druhů dat. Jsou tady evidence místopisných údajů, ohrožujících a ohrožených objektů, údajů o osobách, organizacích, kontaktech, možných mimořádných událostech, použitelných silách a prostředcích, zkrátka potřebná datová základna. Kromě editace si může uživatel vytvářet vlastní pohledy podle zvolených kritérií, a definovat výstupy. Důležitá je práce s mapovými podklady – provázání datové a mapové složky a zpřístupnění výsledků potřebným složkám.

Plán je uvědomělým seřazením dat, a v aplikaci ho popisuje druhá část menu, jejíž struktura odpovídá kapitolám tištěné podoby plánu. Obsahově jde buď o sestavy z datové základny, s přesnou definicí řazení záznamů, např. skladba havarijní komise, kde záleží na výčtu i pořadí, nebo sestavy určené jen výběrovým kritériem. Poslední možností jsou texty s libovolným obsahem. Kombinací těchto prvků se získá výsledná podoba. Její strukturu mohou určit pověření uživatelé, takže lze vytvořit plán podle vlastních představ. Pomocí definic menu má metodik silný nástroj k sjednocení stylu práce, a naopak může sloužit i k odebrání přístupu k některým částem aplikace pro konkrétní uživatele.

Jednou z funkcí aplikace je samozřejmě generování výsledného plánu jako souboru pro tisk, ale zásadní přínos je v možnosti průběžné práce. Datová základna teď může být zdrojem pro další analýzu nebo okamžité využití. Statická podoba plánu je povinnost, ale stále zřetelnější je, že nejde o to, kterou fází krizového managementu právě řešíme, ale jde o dostupnost informací. Data, bez ohledu na to, kde vznikají, musí být využitelná tím, kdo je potřebuje, ve chvíli, kdy je potřebuje. A jednou z cest je pro nás i zpracování HPMO formou informačního systému.

Možnost praktické implementace zákona o elektronickém podpisu

Ing. Stanislav Biža, IT Architect, IBM Česká republika, spol. s r. o.

Zákon č. 227/2000 o elektronickém podpisu definuje pravidla pro používání infrastruktury veřejného klíče v rámci komunikace občana se subjekty státní správy a samosprávy. Infrastruktura veřejného klíče (PKI) je termín, který se obecně používá pro popis mechanismů, entit, politik a vztahů, které slouží ke spojení veřejných šifrovacích klíčů, založených na asymetrické kryptografii, s identitou jejich majitele. Skládá se z programů, datových formátů, komunikačních protokolů, institucionálních politik a postupů vyžadovaných pro použití šifrování veřejným klíčem v rámci určité bezpečnostní domény.

Existuje mnoho požadavků na implementaci efektivní infrastruktury veřejného klíče. Jmenujme dále jen tři nejdůležitější:

- Zásadním požadavkem je důvěryhodnost PKI. Infrastruktura veřejného klíče je systém založený na důvěryhodné třetí straně, která zaručuje svázání identity uživatele (uživatelé může být fyzická osoba, aplikace nebo např. síťový prvek) s jeho veřejným klíčem. Jakékoli narušení důvěryhodnosti této třetí strany (obvykle nazývané certifikační autorita) snižuje důvěryhodnost všech navazujících systémů.
- Pro využití PKI je nezbytné, aby uživatelé měli možnost používat autentizaci, šifrování a elektronický podpis v aplikacích, se kterými pracují.
- Důležitá je také transparentnost PKI, což – zjednodušeně řečeno - znamená, že pro používání autentizace, šifrování a elektronického podpisu uživatel nemusí rozumět principům fungování PKI.

Přednáška poskytne základní přehled funkcí a komponent infrastruktury veřejného klíče a detailněji se bude zabývat problematikou používání elektronických certifikátů a podpisů ve správních agendách veřejné správy, základními požadavky na úpravu aplikací a součinnost s poskytovateli certifikačních služeb.

Informační systém pro plánování civilních zdrojů ARGIS 2.0

Mgr. Pavel Brázda, CSc., Správa státních hmotných rezerv

Úvod

Krizové situace se překonávají mobilizací sil a prostředků, které má odpovědný orgán krizového řízení k dispozici. Příprava na řešení krizových situací a jejich zvládnutí je nedílnou součástí výkonu a povinností orgánů státní správy. Ke kvalitnímu a rychlému rozhodování potřebují tyto orgány mít k dispozici přístup ke značnému rozsahu informací. Informace je třeba shromažďovat a ověřovat, třídit, seskupovat a analyzovat, aby v případě vzniklé krizové situace bylo možné je efektivně využít. Informační potřebu takového rozsahu lze pokrýt s výhodou využitím výpočetní techniky a k tomu vytvořeným informačním systémem na podporu rozhodování krizového managementu.

Působnost Správy státních hmotných rezerv

Správa státních hmotných rezerv (Správa) je jeden z mála z ústředních správních úřadů, který je svojí hlavní působností předurčen k podpoře opatření státu směřujících ke zvládnutí krizových situací značného rozsahu. Za realizaci některých opatření přímo odpovídá (oblast ropné bezpečnosti), nebo koordinuje opatření k jejich zajištění (systém hospodářských opatření).

Ze znění § 1 odst. 1 zákona č. 97/1993 Sb. "Správa státních hmotných rezerv je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv" vyplývá plná a neoddělitelná odpovědnost Správy též za řešení problematiky informační podpory v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy.

V rámci své zákonné působnosti Správa koordinuje přípravu a zpracovává "**Plán vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti České republiky**", který je projednáván bezpečnostními strukturami ČR. Správa zpracovává "**Zprávu o stavu civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti České republiky**". Uvedené dokumenty jsou výstupem rozsáhlé plánovací činnosti orgánů krizového řízení všech stupňů od úrovně obce, přes okres, kraj až na centrální úroveň ústředních správních úřadů.

Na podporu těchto úkolů bylo na základě výběrového řízení rozhodnuto v roce 1998 o vývoji a uvedení do provozu Informačního systému pro plánování civilních zdrojů ARGIS 2.0 (IS ARGIS). Dodavatelsky řeší zakázku firma T-SOFT, spol. s r.o.

Základní cíle řešení informačního systému ARGIS 2.0

Hlavním a neměnným požadavkem, ze kterého se vycházelo při zadávání tvorby (IS ARGIS), je informační podpora realizace zákona č.241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

Z pohledu uživatele je potřebné, aby IS ARGIS poskytoval komplexní informační podporu procesu krizového plánování a řízení tak, aby byla zajištěna:

- úplnost informační podpory (IS ARGIS musí obsahovat a poskytovat uživateli všechny potřebné informace),
- minimalizace sběru dat (maximální využití existujících informačních zdrojů),
- dostupnost informací (všechny informace v místě využití),
- informace o nejbližším okolí.

IS ARGIS je od samého počátku navrhován jako komunikační. Jednotlivé prvky jsou vzájemně propojeny přes centrální systém. Toto řešení zjednodušuje architekturu komunikačního systému a umožňuje realizovat řadu funkcí, které by byly jinak neřešitelné, nebo s velkými obtížemi. Z pohledu uživatelů jsou jako nedílná součást řešení zabezpečovány informační vazby:

- horizontální (okres-okres, ÚO-ÚO)
- vertikální (dodavatel nezbytné dodávky(podnikatel)- okres, okres-ÚO).

Značná pozornost je věnována uživatelské přívětivosti řešení. Tato skutečnost často rozhoduje o tom, zda IS ARGIS uspěje u konečného uživatele, nebo je odsunut na okraj zájmu. Proto jsme se zaměřili na:

- standardizaci použití IS ARGIS,

- jednoduchost a srozumitelnost uživatelské obsluhy bez nutnosti znát podstatu použitých informačních technologií,
- standardizaci postupů obsluhy IS ARGIS,
- dostupnost řešení (HW, SW předpoklady),
- snížení rutinní pracovní zátěže.

Cílem řešení je vybudovat celostátní systém efektivní správy informací z oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy, tj. zefektivnit činnosti, které jsou prováděny v přímé i nepřímé souvislosti s civilním nouzovým plánováním a krizovým řízením a zvýšit připravenost státní a místní správy, průmyslové sféry a obyvatel na případné mimořádné a krizové situace.

Cílový stav systému IS ARGIS je:

- Dostupnost relevantních informací ve snadno srozumitelném a užitečném tvaru, tj. naplnění systému znalostmi a zkušenostmi, využití kumulativních údajů, map, schémat, plánků, grafů, trvalý provoz informačních zdrojů, zálohování proti výpadkům, bezpečnost, jednoduchost obsluhy.
- Vytvoření efektivního systému sběru a aktualizace informací, což vyžaduje systémové pojetí, využití existujících a tvorba nových standardů a číselníků, zajištění automatizované aktualizace a replikace dat, zajištění bezpečnosti informací a snadný přístup.
- Zajištění interoperability zapojených složek a organizací, tj. vzájemná, bezpečná komunikace, sjednocení terminologie a standardů, formalizace dokumentů a zajištění společné informační kultury.

Technické a programové řešení IS ARGIS

Vývoj IS ARGIS probíhá od roku 1998. Verze ARGIS 1.1, kde základním článkem v IS byly instalace IS na okresní úrovni, byla v roce 2001 nahrazena verzí ARGIS 2.0, založenou na principu centrálního zpracování, využitím serveru Správy státních hmotných rezerv s jednotným komunikačním prostředím síť Internet. Bylo to dáno obtížností udržování provozuschopnosti IS ARGIS z důvodu nejednotnosti vybavení uživatelů výpočetní technikou a z toho vyplývajících komunikačních problémů.

K změně filosofie zpracování dat přispěla i jednotlivé kroky reformy veřejné správy, která by mohla ohrozit kontinuitu využití IS ARGIS.

Pro vývoj aplikací programového vybavení byly zvoleny vývojové nástroje a komponenty Microsoft, založené na jazyku HTML pro vývoj klientského uživatelského rozhraní. Aplikace, z uživatelského pohledu využití, předpokládá pouze přístup k prostředí prohlížeče MS Internet Explorer 5.0 a vyšší verze.

Pro uložení dat je využívána databáze ORACLE na centrálním serveru. K zobrazení replikovaných dat na správních úřadech v lokální aplikaci IS ARGIS se používá databáze Personal Oracle.

Geografická část IS ARGIS je řešena jako integrální součást pomocí technologie MultiMedia MaGIS. Je možné využít instalované mapové podklady (DMÚ 200,25 nebo atlas) nebo uživatel má možnost se připojit na Státní mapové centrum a v přímém přístupu využívat odtud mapové podklady v potřebném měřítku.

Komunikace a bezpečnost přístupu uživatelů je zabezpečena prostřednictvím struktury hierarchicky členěných uživatelských účtů, využitím prostředků Windows 2000. Data jsou při uživatelském přístupu k serveru přenášena pomocí protokolu SSL.

Bezpečnost přenosu replikovaných dat na správní úřady je řešena vytvořením virtuální privátní sítě pomocí síťového bezpečnostního systému Permit.

IS ARGIS má modulární strukturu. Je to dáno především skutečností, že tak rozsáhlý IS nelze vytvořit v rámci jednoho kroku a také tím, že jednotlivé informačně podporované aktivity tvoří relativně nezávislé okruhy. Modulární strukturu má jak centrální IS, tak i lokální aplikace.

Nad společnou servisní částí IS ARGIS, která obsahuje:

- správu číselníků a registrů
- nástroje pro práci s mapovými podklady
- komunikační podsystém
- bezpečnostní podsystém se správou účtů a práv

jsou vytvářeny moduly jednotlivých aplikací. V současné době je provozován modul nouzového hospodářství. Připravuje se modul pro práci s objekty a modul pro informační napojení na účetní a evidenční systém Správy IRAP.

Možnosti přístupu k využití IS ARGIS

Uživatelé IS ARGIS jsou zejména správní úřady jednotlivých stupňů krizového řízení. Pro každý z těchto stupňů je v IS ARGIS vytvořen administrátorský účet, umožňující vytvářet a spravovat uživatelské účty na úrovni správního úřadu. Uživatelé se potom mohou přihlásit svým účtem k IS ARGIS.

Pro získání informací o IS ARGIS je vytvořena internetová stránka www.argis.cz, kde je možné nalézt základní informace o IS ARGIS a postupy k využívání. Uživatelé jsou zde informováni o stavu, souvisejícím s reálným provozem systému.

V současné době je využíván IS ARGIS na okresní úrovni, kde probíhá základní sběr informací, umožněný legislativou. Přehled o nezbytných dodávkách spolu ze státními hmotnými rezervami tvoří základ pro materiální zabezpečení krizových situací na území státu.

Shrnutí

ARGIS 2.0 je veřejným IS podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy v platném znění.

Informace krizového managementu mají životně důležitý význam pro občany, obce, regiony, podniky, instituce, státní orgány i mezinárodní organizace při prevenci, přípravě k racionálnímu chování i odstraňování následků v případě mimořádných a krizových situací i v širším pohledu, bezpečnostních rizik vojenských i nevojenských, včetně války. Proto si obdobné IS jako je ARGIS 2.0, vytváří každý stát ve své působnosti za podmínek vymezenými vlastními zákony.

Celková koncepce IS ARGIS vychází z představ o cílovém uspořádání problematiky krizového managementu v České republice v návaznosti na existující i připravované právní předpisy, ze stávajícího technického a programového vybavení a z ekonomických aspektů dlouhodobého rozvoje a užití takového systému.

Informační systém plánování civilních zdrojů ARGIS 2.0 navazuje na „Strategii výstavby IS na podporu krizového plánování a řízení ve státní správě“, která je zpracována na základě plánu práce Bezpečnostní rady státu a jejím gestorem je MV. Skutečnost, že Správa zahájila budování geografického IS ARGIS 2.0 již v roce 1998 s cílem propojení systému na okresní úřady, přinesla nutnost řešit řadu systémových, organizačních a technických problémů. Správa se tak stala průkopníkem implementace těchto technologií v oblasti krizového managementu.

Vystoupení ministra Ing. Karla Březiny na konferenci ISSS 2002 k tematice telekomunikačních služeb

Když v roce 1999 přijímala tato vláda Státní informační politiku konstatovala, že nezbytným předpokladem dosažení jisté úrovně informační společnosti je všeobecná dostupnost telekomunikačních služeb. Samozřejmě měla na mysli telekomunikační služby pro společnost obecně, tak specificky pro potřeby veřejné správy.

SIP pak v souvislosti s budováním soustavy ISVS požadovala ve své prioritě IV. zajistit spolehlivé, rychlé a levné služby komunikační infrastruktury pro provozování informačních systémů veřejné správy. Požadovala zaměřit se na úspory v oblasti komunikačních služeb, které souvisí s možností sdílení společných služeb solidní komunikační infrastruktury. Vycházela přitom z výsledků analýzy stávající praxe -řada resortů, bez opory v zákoně, buduje vlastní komunikační sítě a to samozřejmě se snažnými nároky na investiční prostředky státního rozpočtu, které by bylo možno daleko efektivněji využít pro budování vlastních ISVS a jejich elektronizovaných služeb pro občany i podnikatele. Mimochodem na tuto skutečnost opakovaně poukazyval NKÚ.

SIP předpokládá, že zabezpečení služeb komunikační infrastruktury veřejné správy podpoří a urychlí efektivní realizaci ostatních věcně zaměřených významných projektů z oblasti Státní informační politiky, a to zejména projektů rozvoje informační gramotnosti, projektů informační podpory reformy veřejné správy a projektů, vyplývajících ze zajištění proveditelnosti zákonů v této oblasti (např. zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy). Jak se nám podařilo zajistit do této doby realizaci této priority z pohledu rozvoje e-governementu, tedy služeb elektronické veřejné správy? Dovolte mi nejprve úvodem shrnout základní kroky, které naše vlády v záležitosti komunikačních služeb ISVS v loňském roce učinila.

Od roku 2000 probíhala intenzivní analýza a příprava koncepčního řešení tohoto úkolu. V březnu 2001 přijala usnesení vlády č. 271/2001, jehož obsahem bylo schválení výzvy jednomu zájemci tj. ČTc., dle §50 zák. o zadávání veřejných zakázek. Zároveň ustavila meziresortní komisi, která zpracovávala podklady pro výzvu, projednávala obsah potenciální smlouvy a jednala s ČTc. Tato komise také projednávala a schvalovala jednotlivé části dokumentu.

V červenci 2001 vláda přijala usnesení vlády č. 789/2001 jehož obsahem bylo **schválení textu rámcové smlouvy** a uložení úkolů v dopracování soustavy smluvních vztahů. Ke schválení Rámcové smlouvy uložila projednat její přílohy. Určila také ÚVIS koordinátorem služeb komunikační infrastruktury ISVS. V říjnu 2001 pak vláda projednala přílohy Rámcové smlouvy a přijala usnesení č. 1026/2001. Toto usnesení, až na vyjmenované výjimky, uložilo zastavit investice do resortních sítí, budovaných orgány veřejné správy.

Usnesením vlády číslo 1026 z 10. října 2001 o přílohách Rámcové smlouvy o poskytování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy a o statutu Řídícího výboru pro dopracování, projednávání a kontrolu Rámcové smlouvy o poskytování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy bylo členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů dále uloženo, mimo jiné:

- uzavřít Prováděcí smlouvy podle Rámcové smlouvy,
- zahájit jednání o uzavírání integračních smluv v oblasti poskytování služeb komunikační infrastruktury podle Rámcové smlouvy.

Zásadním cílem našeho úsilí bylo zajistit v krátkodobé perspektivě – tj. ještě za funkčního období této vlády a bez v podstatných investičních nákladů – **koncepční budování a reálné fungování národní infrastruktury poskytování komunikačních a informačních služeb** (chceme-li použít zkratku „govnet“). Tato infrastruktura se připojit k obdobné soustavě v rámci EU v souladu s jejími doporučeními a programy jako je např. IDA. Současně chceme učinit podstatný krok ke snížení investičních nároků na státní rozpočet v této oblasti a zajistit jednu podstatnou část koordinace výdajů na realizaci státní informační politiky.

Jaká je celá soustava navrhovaných smluvních vztahů, vyplývajících z dosavadních schválených usnesení? ÚVIS jako koordinátor služeb komunikační infrastruktury uzavřel s ČTc. rámcovou smlou-

vu (na 5 let, dále RS), která ve svých přílohách obsahuje vymezení obsahu, předmětu, portfolia služeb a cenová ujednání. ÚVIS uzavře dále za celou veřejnou správu **Základní prováděcí smlouvu** (dále ZPS), jejímž obsahem bude poskytování nadresortních či společných komunikačních služeb (hlasových a datových).

Jednotlivé orgány veřejné správy uzavřou dále postupně své **prováděcí smlouvy** (nejméně na 3 roky, dále PS) o poskytování služeb komunikační infrastruktury ISVS podle svých specifických podmínek. Orgán veřejné správy bude moci uzavřít i více smluv, např. zvlášť na hlasové služby a na služby datové apod.

Z hlediska provozních nákladů se předpokládá, že významná část úhrady existující i budoucích komunikačních služeb ISVS bude navázána na plnění podle ZPS, které bude koordinovat a kontrolovat ÚVIS.

Příslušná příloha Rámcové smlouvy obsahuje cenová ujednání, týkající se poskytovaných služeb. Tato příloha bude každý rok aktualizovaná podle dohodnutých pravidel tak, aby při sestavování rozpočtu na příští rok byly známy příslušné, upravené ceny. Při dojednávání úpravy cen se bude vycházet z benchmarkingových modelů, které odpovídají nejvýhodnější ceně na trhu.

Z hlediska investičních (kapitálových) nákladů – tj. budování vlastních komunikačních sítí či jejich obnovy a údržby se předpokládají v souladu se stanoviskem MF následující opatření:

Postupně se řádově sníží investiční výdaje státního rozpočtu na budování vlastní komunikační infrastruktury. V současné době se odhadují roční investiční výdaje na tyto projekty ve výši min. 1,5 – 2 mld. Kč ročně. Dle evidence MF lze **investiční náklady, které byly za poslední 3 roky investovány, odhadnout nejméně ve výši 4, 2 mld Kč.**

Principiálně by se dále neměly výdaje na investice do vlastních komunikačních sítí orgánů veřejné správy schvalovat a zahrnovat do rozpočtu, protože orgány veřejné správy (až na výjimky bezpečnostního charakteru – armáda, policie, služby) by komunikační sítě neměly vlastnit. Toto stanovisko je i v plném souladu s nálezy NKÚ (kontrolní závěr 00/18 Majetek státu a prostředky SR související s realizací státní informační politiky ve státní správě) projednanými ve vládě dne 5.9. 2001. Je evidentní, že je nutno dosáhnout zastavení budování vlastních sítí a uspořít tak investiční náklady ve výši řádově ve výši desítek až stovek milionů Kč ročně.

Je nutno upozornit na to, že pokud se bude prodlužovat doba, kdy na jedné straně budou resorty využívat některých nabízených služeb dle RS a zároveň budou budovat své vlastní sítě, nebude dosaženo očekávaného výsledku a nadále se budou vynakládat prostředky neefektivně (sice s nižšími celkovými náklady, ale nedosáhne se dramatického snížení celkových výdajů).

Z hlediska odkoupení existujících, orgány veřejné správy vlastněných komunikačních sítí, je nutno zajistit přípravu budoucího odkoupení sítí zvoleným poskytovatelem komunikačních služeb prostřednictvím tzv. **integračních smluv**.

Integrační smlouvy (v různých variantách) by měly umožnit v cílovém stavu odkoupení stávajících sítí resortů a jejich propojení-integraci na nadresortně zajišťovanou soustavu služeb komunikační infrastruktury ISVS dle RS. Samozřejmě podle specifických podmínek jednotlivých resortů a v odpovídajícím časovém rámci, který nezkomplikuje výkon státní správy.

Je nepochybné, že navrhovaná opatření jsou správná, jak mimo jiné ukazují i příklady ze zahraničí v EU, kde vlády postupují stejným způsobem, dokonce ještě rasantněji. Rád bych, kdyby tato vláda ještě za svého funkčního období mohla dokončit implementaci podstatných částí celé soustavy smluv zajišťujících národní komunikační infrastrukturu služeb pro potřeby orgánů veřejné správy.

Shrneme-li tedy současný stav naplňování příslušné priority SIP tak můžeme konstatovat, že pokud se podaří implementovat výše uvedenou soustavu smluvních ujednání, zapojit prostřednictvím společnosti ČESKÝ TELECOM další firmy z oblasti ICT a uspořít investiční náklady státního rozpočtu, dosáhneme významného pokroku.

Samozřejmě, že zajištění služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy je jen nástrojem, i když jedním z klíčových, pro rozvoj služeb e-governmentu. Proto se také musíme věnovat v projektech e-governmentu rozvoji elektronických služeb veřejné správy. Musíme se věnovat zákazníkům – tj. občanům a podnikatelské veřejnosti – i obsahu těchto služeb.

Realizace soustavy smluvních vztahů s ČTc. k zajištění komunikačních služeb pro potřeby ISVS umožní soustředit omezené prostředky na budování elektronických služeb veřejné správy.

Musíme také prokázat výhodnost – chceme-li přidanou hodnotu - této formy interakce občanů i podnikatelské sféry s veřejnou správou i výhodnost této formy mezi orgány veřejné správy.

Musíme začít zpřístupňovat takové služby e-governmentu, které osloví svojí přidanou hodnotou dostatečně velkou část občanské i podnikatelské populace. Nesmíme zapomenout také na to, že využívání elektronické komunikace bude také reprezentovat určité investice na straně občanů, podnikatelské sféry i veřejné správy.

Tyto investice pak nutně budou poměřovány s příslušnými přínosy. Rozšíření služeb e-governmentu je pak závislé na dosažení kritické masy uživatelů i dostatečného portfolia e-government služeb. Stručně řečeno – musíme rychle připravit takové služby e-governmentu, které budou pro rozhodující cílové skupiny občanů i podnikatelské sféry reprezentovat určitou přidanou hodnotu ve srovnání s dosavadní papírovou praxí a obíháním úřadů. Takovou hodnotou je např. nesporně urychlení některých správních procesů (např. v souvislosti se stavebním řízením, s celním řízením apod.).

Není možno zamlčet, že uvedená zakázka se setkala s výhradami konkurence ČTc. i s výhradami k aplikaci §50 zákona o zadávání veřejných zakázek. ÚHOS nevyslovil k postupu vlády výhrady. Vzhledem k rozsahu a charakteru požadovaných služeb a požadavků na garance ze strany poskytovatele služeb a provozovatele komunikační infrastruktury ISVS se jedná o specializovanou veřejnou zakázku, jejíž plnění v plném rozsahu a v požadovaném čase může reálně naplnit pouze velmi omezený počet subjektů.

Mezi podstatné charakteristiky specializované zakázky, vyplývající z povahy a rozsahu požadovaných služeb, patří zejména:

- celoplošná výkonná telekomunikační infrastruktura,
- vlastnictví potřebného portfolia licencí a registrací ke generálním licencím podle zákona č. 151/2000Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů,
- poskytování „universální služby“ podle zákona č. 151/2000Sb., o telekomunikacích,
- bezpečnostní prověření organizace, postavení společnosti jako národního operátora ve vztahu k NATO
- dostatečná finanční síla,
- dosavadní spolupráce a poskytování služeb na úrovni jednotlivých ústředních úřadů státní správy představuje objem cca 1.4 mld Kč ročně
- aktuálně dostupné technologické předpoklady,
- dostatečné kapacity, řádově převyšující v aktuálně poskytovaném objemu uvažovaný objem služeb pro zajištění potřeb komunikační infrastruktury ISVS,
- dostatečný disponibilní profesionální potenciál lidských zdrojů.

Je tedy evidentní, že jde o celý soubor podstatných rysů specializované zakázky, kde specializace je dána **kombinací aktuálně dostupných a okamžitě mobilizovatelných** technologických, kapacitních, finančních a lidských zdrojů potenciálního komunikačního operátora.

Důležitým rysem je skutečnost, že požadované charakteristiky operátora jsou dostupné v této době a nikoli až v určité době po podpisu smlouvy a po nemalých a nejistých investicích (a zvyšování již tak vysoké rizikové zadluženosti nově na trh vstupujících komunikačních operátorů).

Specializovaný charakter zakázky je tedy vztahován k aktuálním, nikoli potenciálním vlastnostem možných komunikačních operátorů.

Nemůžeme pominout i to, že jako jediný má ČTc. natolik silný ekonomický potenciál, že je schopen ve styku se státem nést plnou finanční garanci za sebe, i za své subdodavatele, popř. složit i odpovídající jistinu v hotovosti, kterou bude stát od dodavatele požadovat v případě vymáhání svých práv. Stejně tak je tato společnost jako jediná schopna realizovat díky své ekonomické síle případné požadavky státu na odkoupení existujících sítí či financovat případné investice bez účasti státu.

Přiklonění se k volbě dané postupu vedlo i vyhodnocení situace na trhu. Telekomunikační trh se i u nás potýká trvale s narůstajícími problémy s likviditou a zhoršováním schopností operátorů financovat rozvoj z vlastních zdrojů. Toto riziko bylo v případě ČTc. vyhodnoceno jako nejmenší v porovnání s ostatními potenciálními operátory.

Infrastrukturní služby informačních systémů veřejné správy

RNDr. Jan Brodský CSc., manažer technologického rozvoje, ANECT, a. s.

Úvod

Příspěvek je zaměřen na infrastrukturní služby a systémy, bezpečnostní technologie a nástroje jejich dohledu a správy v komunikačních sítích IS VS. Důraz je přitom kladen na principy využívání otevřených řešení a standardů s odkazy na realizované projekty.

Základní síťové služby

Při realizaci komunikační sítě (infrastruktury) pro elektronickou komunikaci jsou její uživatelé zvyklí obdržet kromě IP konektivity (při použití komunikačních protokolů TCP/IP) i další infrastrukturní služby. K nim patří základní služby jako jsou DNS, DHCP a NTP. K dalším takovým službám se dnes již řadí i adresářové služby s protokolem LDAP, http/S apod. Všechny takové služby je třeba realizovat i s ohledem na různá operační prostředí, zejména serverů. K těm hlavním patří Microsoft Windows, UNIX – Sun Solaris, HP-UX, LINUX. Tyto služby rovněž musí reflektovat i vlastnosti skutečně rozsáhlých sítí, např. hierarchickým a redundantním návrhem (architekturou) – např. u DNS poměrně složitou strukturou primárních a sekundárních DNS serverů, u NTP pak např. hierarchií zdrojů síťového času Stratum-1 až Stratum-n (radiopřijímače, GPS, NTP servery v Internetu). Pro bezpečné připojení privátních vnitřních sítí IS VS k Internetu je vhodné z bezpečnostních důvodů navrhnout tzv. násobnou (např. duální) DNS soustavu, kdy jsou privátní a veřejný jmenný prostor odděleny a udržovány v oddělených DNS systémech.

Taková řešení jsou použita například v IS SSP, FINet-MAN, FINet-CIS.

Systémy elektronické pošty

Elektronická pošta je nástrojem, který se používá pro elektronickou komunikaci nejen uvnitř organizací veřejné správy (tedy ve vnitřní síti OVS), ale i mezi organizacemi veřejné správy a veřejností (tedy přes Internet). Vnitřní síť mohou být značně rozsáhlé, to spolu s požadavkem na vysokou dostupnost této služby vede opět k robustním hierarchickým návrhům soustavy poštovních serverů a jejich vzájemné komunikace nejbližší možnou cestou (např. komunikace mezi organizacemi VS prostřednictvím GOVBONE). Systémy elektronické pošty jsou těsně svázány s bezpečným připojením vnitřní sítě IS VS na Internet, mj. s DNS a neobejdou se bez antivirové ochrany jak pošty přichozí, odchozí a uložené v poštovních schránkách. Důsledné dodržování standardů pak umožňuje poštovní systémy dále propojovat bez nutnosti dalších investic pouze změnou jejich konfigurace.

Jako příklad realizace může sloužit hierarchie více než 100 poštovních serverů MS Exchange v IS SSP, systém elektronické pošty ve FINet a další.

Bezpečnostní technologie

Bezpečnostní technologie jsou životně důležité pro **dostupnost**¹, **důvěrnost**², a **integritu**³ dat v IS VS, ukládaných a přenášných mezi nimi. ANECT v návrhu infrastrukturních služeb využívá všech dostupných technologií. Pro oddělenou IP konektivitu využívá technologie IP VPN MPLS, pro bezpečné připojení k Internetu a vzájemně bezpečnému propojení vnitřních sítí využívá firewallové soustavy, doplněné průběžnou antivirovou ochranou všech komponent (souborových serverů, serverů elektronické pošty, služebních serverů).

Na síťové úrovni je bezpečnost zajištěna mechanismy NAT, ACL, AAA a rovněž dynamickým odhalováním pokusů o průnik – IDS (Intrusion Detectin Scanning), nejlépe ve všech exponovaných částech sítě. Bezpečnostní technologie je vhodné stejně jako ostatní komponenty dohlížet. Vhodným je rovněž periodický audit zranitelnosti. Příkladem realizace je MPLS/VPN IS SSP, pro bezpečné připojení k Internetu firewallová soustava FINet.

1 Dostupnost – vlastnost dat (informace), která je přístupná a použitelná v té chvíli, kdy je vyžadována.

2 Důvěrnost – vlastnost dat (informace), která nebyla odhalena neautorizovaným způsobem.

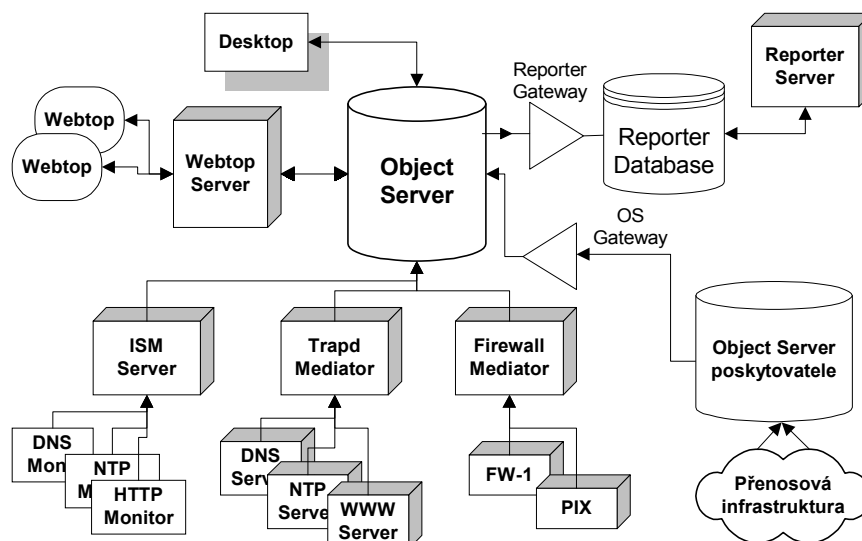
3 Integrita – vlastnost dat (informace), která nebyla změněna nebo zničena nedovoleným způsobem.

Dohled infrastrukturních služeb

Dohled by se měl týkat nejen infrastrukturních služeb, ale i všech ostatních komponent. Ve smyslu modelu ISO pro dohled a správu sítí je definováno pět oblastí dohledu a správy:

- Fault management – detekce, nalezení příčiny (isolation), ohlášení a oprava chyb vzniklých v dohlížených systémech,
- Configuration Management – konfigurační funkce dohledu a správy – správa konfiguračních souborů, inventurní funkce, správa software,
- Performance Management – monitorování a měření různých výkonnostních charakteristik tak, aby celková výkonnost byla udržována na přijatelné úrovni,
- Security Management – zajištění řízeného přístupu k systémům a aplikacím uživatelům,
- Accounting Management – zajištění informací o užívání systémů a aplikací.

Technologicky jsou aktuálně k dispozici dva filosofické směry – modulární a frameworková. První směr (a ANECT) se drží koncepce otevřených systémů a při dodržování standardů kombinuje specializované systémy dohledu do jednoho funkčního, na míru šitého celku. Framework směr se snaží integraci specializovaných modulů podřídít jedinému prostředí – zpravidla závislém na jediném výrobci. Architekturu systému dohledu a správy služeb a dalších komponent IS VS navrhujeme jako vícevrstvou.

Obrázek 1: Architektura systému dohledu a správy

Funkčně nejbližší dohlíženým komponentám je vrstva agentů pro sběr informací z jednotlivých dohlížených systémů, aplikací, služeb, bezpečnostních technologií a zařízení. Typicky to jsou SNMP/MIB agenti, RMON sondy, CIM, WMI – Windows Management Instrumentation, syslog soubory, emulovaní klienti jednotlivých služeb (DNS, NTP, http).

V sousední vyšší vrstvě pracují standardní nástroje dohledu pro jednotlivé komponenty nebo standardní prostředky operačních systémů či aplikací. Typicky to jsou HP OV NNM - Network Node Manager pro dohled sítí, MOM - Microsoft Operations Manager pro dohled serverů a služeb, SSLW, Syslog analyzátor, trapd mediatory, konzoly SNMP/MIB agentů, Service Monitory pro sledování dostupnosti a kvality dohlížených služeb (např. ISM – Internet Service Monitory NetCool).

V nejvyšší, přehledové vrstvě se nachází konzolidovaná centrální databáze, shromažďující informace jak od agentů, tak z podřízených dohledových systémů. Jejím hlavním účelem je provádět filtrace, korelace a analýzu všech událostí v dohlížených systémech a aplikacích a redukovat tak jinak nutnou analytickou činnost operátorů dohledu. Vedlejším, přesto důležitým je web a nástroje pro tvorbu reportů. Neméně důležitým funkčním rysem je i možnost spolupráce s konzolidovanými centrálními dohledovými databázemi poskytovatelů. Typickým nástrojem je Cisco Info Center (resp. Micromuse NetCool Object Server). Příkladem realizace je Centrální bezpečnostní systém MF.

Outsourcing, outtasking

Infrastrukturní služby IS VS jsou na sobě závislé, jejich realizace je vysoce odbornou záležitostí a i zjišťování jejich provozu není vždy zcela triviální. Proto stále více nabývá na významu outsourcing (vytěsnění určitého celku činností z organizace a její nákup jako služby od poskytovatele), případně outtasking (vytěsnění jen jedné určité činnosti).

Outsourcing/outtasking lze aplikovat na téměř všechny komponenty IS VS. Poměrně často žádanou formou je outtasking některé části IS VS nebo komunikační infrastruktury (LAN, WAN). Příkladem takového outtaskingu je poskytování bezpečného připojení vnitřní sítě IS VS do GOVBONE či do Internetu jako služby. Rozsah takové poskytované služby je dán požadavky klienta a zpravidla zahrnuje audit existujícího stavu, studii proveditelnosti a projektovou dokumentaci. Na základě těchto oběma stranami odsouhlasených dokumentů je podrobně definován obsah služby a její úroveň (SLA - způsob hodnocení kvality dodávané služby). Součástí služby může být i dodávka technických prostředků a provozní podpora, vzdálený dohled, analýzy trendů apod.

Outsourcing/outtasking je o důvěře mezi zákazníkem a poskytovatelem, proto je důležité i správné nastavení komunikačních kanálů mezi nimi, včetně otevřeného a poctivého reportingu. Příkladem outtaskingu je připojení sítě MZe do GOVBONE, kterou ANECT poskytuje jako službu.

Provozní portál

Portál je představitelem moderního přístupu k řešení vnitro- i mezi podnikové komunikace. Kromě web rozhraní a http jako hlavního komunikačního protokolu mezi klientskou stanicí a serverem jde totiž o nástroj integrace web s tzv. portlety, standardními informačními komponentami, které umožní přístup a komunikaci s dalšími aplikacemi a informačními zdroji.

Portál dále nabízí prostředky a služby pro autentizaci a autorizaci včetně návaznosti na adresářové služby, tedy umožňuje definovat uživatelské účty, pomocí kterých se uživatelé logují na portál a zařazovat je do skupin.

Součástí portálu rovněž bývá „vývojové prostředí“, nástroj pro umístování „obrazovky portletu“ na obrazovku klientské stanice. Uživatelé si tak mohou sami volbou portletů zvolit svůj osobní pohled na portál (Portal view), tj. tvář portálu přizpůsobit svým potřebám a podle práv, daných jejich pracovní rolí. Může si např. na stránku přidávat odkazy na WWW servery, které často navštěvuje. Tyto odkazy se zobrazí pouze jemu, ostatní uživatelé mají odkazy jiné.

Výrobci portálových produktů jsou zpravidla i výrobci sady portletů, administrátor portálu však může vytvářet portlety na míru v dané organizaci a tak rozšiřovat jejich repertoár. Klasickým případem takových portletů je webovské rozhraní ke stávajícím aplikacím.

Administrátor může jednotlivým uživatelům nebo skupinám uživatelů obohatit jejich pohled zařazením dalšího (podnikového portletu), či řídit přístup k aplikacím přidělením/odebráním příslušných přístupových práv a rovněž monitorovat a vyhodnocovat činnost uživatelů na portálu.

Příkladem vhodného použití je tzv. provozní portál, kde jsou shromážděny všechny provozní dokumenty jako směrnice, provozní dokumentace IT, příkladem informací jsou aktuální informace o stavu nebo přehled vydaných a zaplacených faktur. Příkladem aplikací s web rozhraním může být docházkový systém, kontaktní báze, spisová služba – personalizovaný pohled jen na spisy k nimž má uživatel nějaké oprávnění.

Shrnutí

ANECT a.s. je dnes nejen „čistou síťářskou“ firmou, ale i „architektem komunikačních a systémových infrastruktur pro veřejnou správu“. Infrastrukturní služby jsou již v provozu u všech našich zákazníků ve veřejné správě. Jde vesměs o rozsáhlé systémy, kde se z hlediska kompatibility a ochrany investic vyplatilo dodržovat doporučení známá jako RFC a další otevřené standardy.

Reinženýring jako metoda racionalizace a zkvalitňování práce

*RNDr. Pavel Bureš, zástupce ředitele odboru informatizace veřejné správy,
Ministerstvo vnitra ČR*

Reinženýring lze obecně definovat jednak jako soubor metod a nástrojů v oblasti organizačních a procesních analýz, jednak jako trvalou metodu a styl práce, směřující ke zkvalitňování a zhospodárnění veškerých činností příslušného subjektu. Reinženýringem veřejné správy chápeme pracovní postup, spočívající v soupisu, popisu, analýze a následné restrukturalizaci procesů, probíhajících v celé oblasti veřejné správy. Cílem je, aby u procesů realizovaných ve veřejné správě byly odstraněny zbytečné a neefektivní kroky a byly tak vytvořeny podmínky pro účelné a racionální využívání informačních systémů.

Řešení úkolu **Reinženýring veřejné správy a informační systémy veřejné správy** vyplývá z Akčního plánu realizace státní informační politiky, kde je zahrnut jako podprogram programu Reforma veřejné správy. Z toho vyplývá, že jde o úkol, který tvoří nedílnou součást reformy veřejné správy v České republice.

Jedním ze základních východisek je, že úkol, uskutečňovaný metodou popisu, analýzy a **změny** procesů (činností) probíhajících ve veřejné správě, logicky musí využívat, ale také prosazovat a vytvářet podmínky pro zavádění moderních informačních systémů a technologií.

Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o značně rozsáhlý a komplexní úkol, zahrnující také organizační, legislativní a obecně metodické aspekty, bylo především nutné jeho bližší vymezení.

Z posouzení možností organizace řešení úkolu, možných rámcových metodik postupu (včetně rozboru obecných charakteristik procesního přístupu a reinženýringu) vyplynula dekompozice úkolu jednak z hlediska časového, jednak z hlediska věcných přístupů. Z hlediska časového je úkol členěn do etap, kdy definovaná **1. etapa**, uskutečněná v závěru roku 2001, představovala řešení a ověření formou pilotního projektu, tj. na omezeném počtu subjektů územních orgánů veřejné správy a pro omezený vybraný okruh procesů (činností) v těchto subjektech. Z hlediska věcného úkol v rámci 1. etapy zahrnul tři aktivity:

Aktivita 1. – Metodologie procesních analýz v územních orgánech veřejné správy – tato aktivita představovala především vypracování studie, mapující jednotlivé metody reinženýringu, analýzy a reorganizace procesů, vždy s ohledem na použití ve veřejné správě. V rámci veřejné zakázky byl vybrán velmi kvalitní dokument, vypracovaný firmou IBM Česká republika, spol. s r. o.

Aktivita 2. – Nákup licencí softwarového nástroje/nástrojů pro popis a analýzu procesů ve veřejné správě – v rámci této aktivity, na základě posouzení nabídek programových nástrojů organizačních a procesních analýz podle jejich charakteristik, účelu a možnosti užití ve veřejné správě, byly vybrány programové nástroje řady FirstStep a zakoupeny potřebné počty licencí pro realizaci pilotního projektu. Součástí dodávky od vybrané firmy Notes CS, a. s., bylo také vypracování metodiky aplikace vybraných programových nástrojů na procesy vykonávané ve veřejné správě.

Aktivita 3. – Realizace pilotního projektu na vybraných subjektech územních orgánů veřejné správy – obsahem této aktivity byl výběr odborného partnera, znalého metodologie organizačních a procesních analýz s využitím programových nástrojů včetně návrhu vybraných procesů. Jako odborný partner pro tuto aktivitu byla vybrána firma LBMS, s. r. o.

Po výběru subjektů územních orgánů veřejné správy byl realizován a vyhodnocen pilotní projekt, jehož cílem bylo zejména ověřit reálnost využití vypracovaných metodik a vybraných programových nástrojů v podmínkách územních orgánů veřejné správy. Je tedy nutné zdůraznit, že v 1. etapě řešení úkolu nebylo cílem navrhnout konkrétní změny organizačních struktur či změny procesů v příslušných územních orgánech veřejné správy.

Pro řešení pilotního projektu byly vybrány tyto subjekty územních orgánů veřejné správy:

- na úrovni kraje Krajský úřad Plzeňského kraje
- na úrovni okresu Okresní úřad Ústí nad Orlicí
- na úrovni budoucí obce III. Městský úřad Kostelec nad Orlicí

Procesy, zahrnuté do pilotního projektu měly postihnout úroveň **hlavních procesů** (procesy primárních funkcí, tj. funkcí výkonu státní správy), které jsou rozdílné podle stupně státní správy, a

procesy podpůrné (procesy sekundárních funkcí), které jsou podobné v jednotlivých úrovních výkonu státní správy a liší se pouze podle velikosti úřadu. Další faktor, který ovlivnil výběr vhodných procesů pro reinženýring v rámci tohoto pilotního ověření, byl již zmíněný faktor času. Z tohoto důvodu bylo nezbytné, aby vybrané procesy nebyly rozsáhlé a byly zejména jednoznačně definované. Při výběru procesů bylo také přihlédnuto k rozsahu a složitosti souvisejících zákonů, vyhlášek a prováděcích předpisů.

Hlavní procesy – primární funkce

V oblasti působnosti **krajských úřadů** – nebyly vybrány žádné.

V oblasti působnosti **okresních úřadů**:

- Proces funkce vydávání a potvrzení o občanském průkazu.

Na tomto procesu byla snaha ověřit možnosti kapacitní analýzy a efektivity podpory informačními systémy při sdílení a distribuci dat. Cílem bylo prověřit zejména vhodnost metodologie reinženýringu z pohledu identifikace a optimalizace kontrolních mechanismů.

- Proces funkce vydávání a evidence řidičských oprávnění

Tento proces je typickým reprezentantem zákaznický orientovaných procesů, které jsou iniciovány požadavkem občana. Četnost požadavků nelze předem ovlivnit, ale pouze predikovat na základě statistických údajů. Zde bylo cílem prověřit metodologii z hlediska vhodnosti reinženýringu na procesy s dynamicky se měnící zátěží.

V oblasti působnosti **obcí**:

- Proces funkce stavebního řízení: Cílem bylo otestovat vhodnost metodologie v případě zapojení většího počtu stran do celého procesu. Do procesu byly zahrnuty potřebné prodlevy na zpracování vyjádření všech zainteresovaných stran a zpětných smyček v případě nekompletnosti vstupních dokumentů nebo nesouhlasného stanoviska některé ze zúčastněných stran. Zároveň byla věnována pozornost testování vhodnosti metodologie z hlediska vizualizace výměny informací mezi jednotlivými úřady výkonu státní správy a efektivity procesů výměny a ověření těchto informací.
- Proces funkce vedení matriky: V rámci tohoto procesu se ověřovala vhodnost metodologie u procesu, vyžadujícího sadu kontrolních mechanismů, které zajišťují kvalitu pořízení primárních záznamů. Tyto záznamy jsou základními daty a slouží jako společná základna pro ostatní záznamy a informace, pořizované v evidenci jiných úřadů výkonu státní správy.
- Proces funkce správa poplatků: Na tomto procesu se ověřovala vhodnost metodologie při vizualizaci správy finančních toků a provázanost na obecně platná finanční pravidla. Jedná se o provázanost procesních a finančních toků při správě poplatků, vybíraných v rámci územního celku. Pro pilotní ověření se ukázalo jako vhodné využít transparentnější, nicméně velmi rozmanité prostředí obce při výkonu přenesené působnosti státní správy.

Podpůrné procesy – sekundární funkce (zabezpečující chod úřadu):

V oblasti působnosti **krajských úřadů**:

- Proces vzdělávání zaměstnanců státní správy: Tento proces je typicky procesem interním, nicméně velmi důležitým neboť zajišťuje znalostní skladbu interních zdrojů. Na tomto procesu se ověřovala metodologie z pohledu její vhodnosti pro procesy, získávající vstupy ve formě požadavků na znalostní skladbu lidských zdrojů výkonu státní správy, pro monitoring a evidenci současného stavu, pro plánování změny a ověření úspěšnosti provedené změny.
- Proces schvalování a likvidace faktur: Tento proces podléhá obecně závazným finančním předpisům, které jsou interními předpisy dále rozpracovávány. Proto se na tomto procesu provádělo ověření metodologie v rámci procesů interních, se zapracováním předpisů obecných a interních předpisů v časovém rámci.

V oblasti působnosti **okresních úřadů**:

- Proces zadávání veřejných zakázek: Na tomto procesu bylo cílem ověřit schopnost metodologie vytvářet a analyzovat rozsáhle větvené procesy a vytvářet přehledné intuitivní mapy procesů. Na

přehlednosti tohoto procesního schématu závisí pochopení jednotlivých pracovníků, zúčastněných v celém procesu, a efektivita vzdělávání v této problematice.

V oblasti působnosti **obcí**:

- Proces zařazování majetku do evidence subjektu: V rámci toho interního procesu byla ověřena metodologie z pohledu vhodnosti analýzy procesních vazeb na veškeré útvary v rámci jednoho subjektu výkonu veřejné správy.

Z realizace pilotního projektu byly vyvozeny následující hlavní obecné **závěry**:

- Celkově se vytvořená metodika realizace pilotního projektu osvědčila jako vhodná pro obecné a praktické použití v oblasti veřejné správy. Přestože byla metodika realizace pilotního projektu v určitých aspektech záměrně zredukována, je možné ji doporučit nejenom pro realizaci projektů souvisejících s projektem Reinženýring veřejné správy a informační systémy veřejné správy, ale rovněž pro **kontinuální operativní řízení procesů a organizačních struktur územních orgánů veřejné správy**.
- Standardně užívané programové nástroje, vybrané pro realizaci pilotního projektu, jsou vhodné a účinné pro realizaci procesních a organizačních analýz i modelování procesů veřejné správy.
- Účinné a důsledné využívání metod a nástrojů reinženýringu je samo o sobě mimořádně složitým a náročným procesem, vyžadujícím vysokou kvalifikovanost realizátorů. Jednoznačně lze konstatovat, že požadovanou účinnost a výslednost lze dosáhnout **výhradně** úzkou spoluprací příslušných pracovníků, podílejících se na analyzovaném procesu (tj. úředníků, vykonávajících příslušnou činnost, tedy „znalců“ veřejné správy) a vysoce kvalifikovaného partnera, majícího dostatek zkušeností v předmětném oboru uplatňování metod a nástrojů reinženýringu. Tento požadavek je relevantní zejména při požadavku procesních a organizačních analýz pro uskutečnění „revoluční“ změny (změny „skokem“), nevylučuje však možnost (a je to do budoucna žádoucí) pro pracovníky veřejné správy získat potřebnou know-how pro kontinuální uplatňování příslušných metod, nástrojů a modelů v řídicí praxi, zejména při potřebě zohlednění nových aktivit a procesů v organizačních a řídicích strukturách.
- Zmíněná potřeba zapojení příslušných pracovníků veřejné správy do spolupráce s odborným partnerem není myslitelná bez předchozího proškolení těchto pracovníků v oblasti metodologie reinženýringu a seznámení s programovými nástroji procesních a organizačních analýz. V tomto směru lze také velmi pozitivně hodnotit aktivní zapojení účastníků pilotního projektu do kompletního procesu jeho realizace. Pracovníci firmy LBMS s.r.o. a spolupracující firmy Notes CS a.s. takto získávali od účastníků důležitá vstupní data a informace, ocenili též poskytnutí podkladových materiálů a možnost seznámení se s realizací vybraných procesů v praxi. **Aktivní podpora z řad pracovníků územních orgánů veřejné správy** byla důležitá a bude také jedním z klíčových momentů, zásadně ovlivňujících úspěšnost budoucí implementace procesního řízení ve veřejné správě.
- V návaznosti na předchozí závěr je třeba zdůraznit nezbytnost aktivního přístupu a podpory ze strany vrcholového managementu každého úřadu. Ty jsou důležité nejen pro účinné uskutečnění úkonů souvisejících s realizací procesních a organizačních analýz, ale především pro možnost **uplatnění žádoucích změn** v činnostech a strukturách každého úřadu. I v této souvislosti lze konstatovat, že právě pochopení a podpora vedení pilotních úřadů významným způsobem přispěla k jeho úspěšné realizaci. Jedním z rozhodujících faktorů do budoucna však musí být odpovídající **motivace** především vedoucích pracovníků k realizaci navrhovaných změn.

Závěrem je třeba uvést, že pro Ministerstvo vnitra, jako realizátora projektu, bylo velmi obtížné vybrat subjekty k realizaci pilotního řešení. Důvodem nebyl nezáměr, ale naopak eminentní snaha celé řady úřadů na všech stupních územní veřejné správy o aktivní zapojení do projektu. To svědčí nejen o pochopení důležitosti procesního přístupu, ale je i příslibem možnosti úspěšného řešení dalších etap projektu, jehož výsledky by mohly významně přispět k efektivní transformaci územních orgánů veřejné správy v rámci procesu reformy veřejné správy v České republice. Limitujícím faktorem jsou však finanční prostředky, které doposud nebyly na pokračování projektu schváleny, přestože patří mezi priority Akčního plánu realizace státní informační politiky.

Daňové přiznání elektronicky – opravdu rozumněji, levněji, rychleji?

*Ing. Michal Faltýnek, ředitel odboru Automatizace daňové soustavy
a informačních technologií, Ministerstvo financí ČR*

Pro zavádění elektronického podpisu se v naší zemi již poměrně dlouho automaticky používá jako příklad daňové přiznání. A to jak v tisku, televizi, ale i od různých politiků. Nejčastěji se lze setkat asi s touto představou: „Daňové přiznání se v počítači vyplní, podepíše a pošle (mailem) na úřad a pro občana to bude strašně výhodné, protože ušetří spoustu času stání ve frontě, a to pokud možno ještě letos“. Podívejme se proto důkladně na tuto představu a ukažme si, kde jsou problémy.

První háček je hned na začátku. Většina lidí si při slovech, že se má daňové přiznání vyplnit, automaticky představí více či méně známý formulář. Všechny formuláře jsou přece dostupné na internetu, někde jen jako soubor ve formátu PDF, do kterých nelze snadno údaje přímo vpisovat, ale jinde i s možností vyplnění přímo na internetu. Vždyť pak přece není nic snazšího, než takovýto soubor „podepsat“ a poslat – poplatník splnil svou povinnost.

Ale co se stane na finančním úřadu – začne tam docházet množství různých zpráv v různých formátech a tvarech. Většinu z toho není možné automatizovaně zpracovávat. Takže do úvahy přichází jediné řešení – přijatou zprávu, tedy obrázek vyplněného daňového přiznání, vytisknout a hezky „nařukat“ znovu do počítače. Takové řešení ale není ani rychlé a ani levné – úředníci budou dělat nejen stejnou práci jako dosud, ale navíc si budou ještě všechna přiznání tisknout, a to všechno za peníze nás všech – a o jeho „rozumnosti“ už vůbec nelze mluvit. Kromě toho budou takové soubory poměrně velké, takže při archivaci budou poměrně velké nároky na diskovou kapacitu.

Řešení vyplývá i z toho, co vlastně daňová správa potřebuje – vlastní údaje z přiznání. Jde tedy o obsah, nikoliv formu. Je proto třeba vytvořit program, který bude umět pracovat s jednoznačně definovaným souborem, a to jak takovýto soubor z vložených dat vytvořit, tak i zpětně načíst a zobrazit data na „příslušných místech“ ve formuláři, tento program dát k dispozici na internet a zároveň stanovit, že jen v takovémto formátu lze daňová přiznání podávat. Definici formátu lze provést obecně různými způsoby – např. jako databázi, textový řetězec anebo dnes nejvýhodnější XML formát. Jedině tak bude řešení rychlé, levné a rozumné.

Daňová správa na takovémto řešení intenzivně pracuje, pro daň silniční je program již třetí rok k dispozici, byť vlastní komunikace s finančním úřadem je zatím prostřednictvím diskety a zjednodušeného listinného dokladu, v letošním roce byla zprovozněn program pro daň z nemovitostí, byť zatím bez možnosti pořizování dat z formuláře, ale jen načtením s předem připraveného souboru. Ve stádiu testování je přiznání k DPH hlášení o vyplacených nezdaněných částkách a pro všechny typy i přímá komunikace přes internet se zjednodušeným listinným dokladem (do novelizace zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, tak, aby umožnil elektronické podepisování daňových přiznání). Součástí programů je vždy i kontrolní výpočet.

Postupme však k dalšímu problému, a to je posílání zpráv. Zde si opět většina běžných uživatelů představuje normální elektronickou poštu, kterou pošle přiznání na příslušný úřad. Jenomže právě e-mail je kamenem úrazu – nelze totiž zaručit, kdy taková zpráva skutečně dorazí ke svému příjemci, či zda dorazí vůbec, jde totiž o off-line komunikaci. Často se totiž může stát to, že mailová zpráva od odesílatele k příjemci, který je o pár bloků dál, může putovat i přes půl zeměkoule se všemi z toho vyplývajícími riziky. A protože u takového elektronického podání nelze z právního hlediska průkazným způsobem stanovit čas odeslání, byl by rozhodující okamžik doručení zprávy jejímu příjemci, což však může být s již uvedeným značným časovým zpožděním, nebo také nikdy. Tím pádem by takovéto řešení rozhodně nebylo pro občana lacinější, ale naopak podstatně nákladnější, a to až o 10 % z přiznané daně.

Řešení je opět poměrně jednoduché – on-line komunikace přímo přes internet, tedy prostřednictvím přímo navázaného spojení mezi PC odesílatele a serverem příjemce. Tento způsob již dnes používá celá řada prodejců nejrůznějšího zboží po internetu. Zároveň to však znamená, že nelze předpokládat, že všechny finanční úřady budou mít vlastní internetový server, ale že bude jeden centrální pro všechny finanční úřady, na něm budou zprávy přijímány a rozeslání přijatých přiznání na jednotlivé konkrétní úřady bude zajištěno již v rámci daňové správy. Zároveň tak jsou vytvořeny předpokla-

dy pro bezpečné a cenově dostupné zálohování všech přijatých daňových přiznání na jednom místě. Daňová správa uvedený způsob podávání přiznání.

Nejkontroverznější problém úvodní představy jsou náklady na zavedení elektronické komunikace, a to na obou stranách – státní správě i u občana. Začneme nejprve s tím, co bude muset financovat daňová správa. Bude to již zmíněný program, který bude vytvářet a zpětně číst soubory s přiznáními v definované struktuře, musí si zajistit úpravu svých programů, aby bylo možné data automatizovaně načíst, musí vytvořit bezpečné uložení všech takto doručených souborů v odpovídajících datových úložištích, zajistit výkonné servery včetně jejich připojení na síť internetu. Všechno toto musí učinit předtím, než celý systém vůbec začne fungovat. A pokud hledáte ty mnohokrát zmíněné úspory, tak ty nastanou až v okamžiku výraznějšího využití této technologie daňovými subjekty, a to ve formě úspory pracovních sil do té doby určených na pořizování dat z listinných dokladů do systému. Není přitom úkolem odborníků na informatiku, zda tyto ušetřené pracovní síly budou využity na jinou činnost nebo o ně snížen celkový počet zaměstnanců daňové správy. Je tedy zřejmé, že prvním krokem musí být jisté finanční náklady, a to ne zrovna ve zcela „zanedbatelné“ výši. Teprve po určité době začne celý projekt přinášet finanční efekt.

Druhý pohled na finanční náročnost je ze strany daňových subjektů – občanů. To je možná ještě více opomíjený problém než náklady daňové správy. Každý daňový subjekt, který bude chtít elektronicky podepisovat daňová přiznání, si bude muset opatřit nezbytné náležitosti, tedy data pro vytváření elektronického podpisu a vlastní certifikát, a to včetně jejich uložení, za bezpečné lez přitom považovat uložení na čipové kartě, tedy nutná bude i čtečka čipových karet, samozřejmostí je PC s přístupem na internet. To vše bude něco stát. Za vydání certifikátu se platí každoroční poplatek, jeho výše u nás zatím není jasná, ale bude se zcela jistě pohybovat v řádu stokorun – pro srovnání ve Velké Británii činí tento roční poplatek za vydání certifikátu činí 50 GBP, tedy asi 2700 Kč. Ve Finsku asi 30 euro, což je něco přes 1000 Kč. Něco bude stát čipová karta (300–500 Kč v závislosti na typu), čtečka čipových karet (cca 1000 Kč), software na její ovládání, takže úvodní náklady pro občana, který bude chtít elektronicky komunikovat pravděpodobně přesáhnou 2000 Kč a každý další rok bude nucen určitou sumu hradit. Je tedy otázkou, jak velký počet subjektů si toto vybavení skutečně pořídí, protože je nereálné, že by si jej někdo pořizoval jen pro podání daňového přiznání jednou za rok – to by bylo finančně výhodnější dojet na finanční úřad taxíkem. Je proto jasné, že nebude-li pro občany nějaká další možnost využití elektronického podpisu, než je podávání daňových přiznání, nedojde k masivnímu využití této technologie. Je tedy nutný rozvoj využití i v jiných oblastech, případně též aktivní podpora státu, např. v již zmiňované Velké Británii jsou občané k používání čipových karet motivováni i tím, že v prvním roce používání ve styku se státní správou je občanům státní správou vrácena částka 50 GBP za vydání certifikátu. Tento fakt je tedy do jisté míry v rozporu se všeobecným očekáváním, že elektronická komunikace bude levnější, jak tvrdí i motto letošní konference.

Poslední problém je čas potřebný na zavedení této komunikace. Smiřme se s tím, že to nepůjde tak rychle, jak si mnozí představují. Stačí se opět podívat do různých zemích EU, kde obvykle zjistíte, že celý proces je naplánován na 3–5 let a zároveň je zajištěno velice solidní finanční krytí celé akce. Pokud bude čas na vývoj zkrácen, hrozí velké riziko vzniku chyb v systému a tím ohrožení fungování celého systému. Takže jak je to s tou rozumností, levností a rychlostí? Rozumné elektronické podávání přiznání zřejmě je – když se to udělá dobře. Rychlé bude taky, ale nelze je rychle zavést, jak si mnozí myslí. Největší problém je však s náklady. Daňové správě se po určité době vrátí, v tomto smyslu se tedy vyplatí i pro občana – stát bude fungovat laciněji. Ale pro konkrétní peněženku jednotlivého občana to budou zcela jasně výdaje navíc. A bude na každém, aby zvážil, co je pro něj výhodnější – zaplatit si nástroje pro elektronický podpis nebo komunikovat klasicky případně elektronicky s následným podepsaným zjednodušeným listinným dokladem.

Tímto článkem jsem chtěl upozornit na některé skutečnosti, o kterých se zatím příliš často nemluví a nepíše, takže je většina běžných uživatelů vůbec netuší. To vyplývá i z dosavadních zkušeností daňové správy s elektronickou komunikací mezi některými daňovými subjekty a daňovou správou. Konference o internetu ve státní správě a samosprávě je jednou z možností, jak na tyto jevy upoutat větší pozornost.

Komunikační infrastruktura Informačních systémů a veřejné správy a obchodní koncept Českého Telecomu pro poskytování služeb veřejné správy

Ing. Ondřej Felix, CSc., Ing. Jiří Šmahel, ČESKÝ TELECOM, a. s.

Rozhodnutím vlády ČR ze dne 21. 3. 2001 byla společnost ČESKÝ TELECOM, a. s., oslovena jako jediný zájemce, se kterým má být uzavřen rámcový kontrakt na poskytování služeb Komunikační infrastruktury Informačních systémů veřejné správy (KI ISVS). Podpisem Rámcové smlouvy na služby Komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy (dále jen rámcový kontrakt) mezi Vládou ČR a ČESKÝM TELECOMEM a. s., byla odstartována realizace jednoho z nejrozsáhlejších komunikačních projektů v historii země.

Komunikační infrastruktura ČESKÉHO TELECOMU, a. s., umožní do dvou let připojit a vzájemně propojit všechny subjekty veřejné správy (ministerstva, centrální orgány, krajské úřady, obecní úřady, úřady práce, finanční úřady, školy, knihovny apod.). Cílem projektu je zajistit bezpečnou a ekonomickou komunikaci (datovou i hlasovou) včetně přístupu k centrálním informačním zdrojům. V rámci komunikační infrastruktury tak bude možné rovněž připojení kontaktních míst veřejné správy, která jsou nezbytná pro přístup občanů k informacím z této oblasti.

Obchodní koncept poskytování služeb KI ISVS

V návaznosti na tyto kroky připravil mj. ČESKÝ TELECOM obchodní koncept pro poskytování služeb veřejné správy, při respektování následujících pravidel: Sjednání podmínek pro všechny subjekty veřejné správy, Vyčlenění nadresortních služeb do Základní prováděcí smlouvy, Individuální smluvní vztahy s jednotlivými resorty, Prostor pro začlenění současných řešení na straně veřejné správy, Zvýšení efektivnosti veřejné správy, Úspora rozpočtových prostředků zejména v oblasti investic, Perspektivnost řešení.

Podmínky resortů a obcí

Rámcový kontrakt předpokládá ukončit v resortech a centrálních orgánech budování vlastních fyzických komunikačních sítí a nadále odebírat komunikační servis jako službu od společnosti ČESKÝ TELECOM, a. s. Výjimky byly povoleny v některých případech, souvisejících například s obranou a bezpečností státu.

Postavení ostatních subjektů veřejné správy, jako jsou obce, je odlišné. Rámcová smlouva pro ně vytváří příznivé finanční i organizační podmínky, garance kvality a eliminuje bezpečnostní rizika, spojená se zajišťováním komunikačních služeb.

Obce, které se připojí k Rámcové smlouvě na služby Komunikační infrastruktury Informačních systémů veřejné správy a uzavřou v jeho rámci vlastní tzv. prováděcí smlouvy, získají následující možnosti (které jsou zároveň konkurenčními výhodami pro společnost ČESKÝ TELECOM, a. s.):

- Budou odebírat přesně definované služby garantované kvality v takovém rozsahu, jaký jejich region vyžaduje, za ceny, vytvořené speciálně pro veřejnou správu.
- Připojení se k rámcovému kontraktu umožňuje obcím zahájit přímá jednání s generálním dodavatelem, společností ČESKÝ TELECOM, a. s., o odebírání konkrétních služeb.
- Zmizí hrozby administrativních a smluvních potíží, kvalitativních a bezpečnostních rizik.
- Umožní rozšíření současných služeb na základě konkrétních požadavků
- Nadresortní služby páteřní sítě KI ISVS budou v budoucnu předmětem tzv. Základní prováděcí smlouvy mezi ČESKÝM TELECOMEM, a. s. a Úřadem pro veřejné informační systémy. Bude se jednat nejen o hlasové a datové propojení centrálních orgánů, krajských úřadů a 388 pověřených obcí, ale i zajištění jejich přístupu na Internet. Na služby, odebírané nad rámec páteřní sítě, budou uzavírány kontrakty s jednotlivými resorty a se subjekty veřejné správy.

Záměr a poskytování služeb obecním úřadům s rozšířenou působností v oblasti IT

Bc. Zdeňka Hauerlandová, vedoucí oddělení IDC Okresního úřadu Nymburk

Úvod

Příspěvek se zabývá problematikou spolupráce Okresního úřadu Nymburk s obecními úřady

Největší spolupráce s obecními úřady v oblasti IS začala při budování geografického informačního systému (GIS).

- Na okresním úřadě v Nymburce se začal budovat GIS od roku 1993. V roce 1994 jsme byli již vybaveni vektorovými daty 1:10 000. Podrobněji bylo zpracováno do vektorové podoby území bývalého vojenského prostoru Milovice-Mladá. Ze systémových softwarů se používá PC ArcInfo, Topol, ArcView. Významnou součástí digitálních geografických dat se stala rastrová katastrální mapa poskytnutá Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním.
- Koncepce budování IS okresu Nymburk zahrnovala i možnost dálkového propojení mezi okresním úřadem a dalšími státními i nestátními subjekty (okresní policejní ředitelství, katastrální úřad, úřad práce, městské úřady, hasičský záchranný sbor, záchranná služba). Díky snížení cen technologií, které umožňují dálkové propojení, se i tyto body koncepce dařilo naplňovat.

V roce 1998 jsme se rozhodli na základě koncepce budování GISu vytvořit aplikaci vyhledávání adresných bodů a využít internetových technologií pro provoz aplikace.

Při vytváření datové základny adresných bodů jsme začali aktivně spolupracovat s obecními úřady. S jejich pomocí se podařilo zpřesnit vrstvu adresných bodů a připravit ji pro reálný provoz. Tato spolupráce zahrnuje stálou průběžnou aktualizaci dat příslušného katastrálního území.

Pro zpřístupnění dat z GISu byla jako nejvhodnější vybrána technologie internetového mapového serveru. Toto řešení vyhovuje nejenom potřebám okresního úřadu, ale hlavně naprosto minimalizuje náklady obecních úřadů, jejichž prostředky na budování vlastního GISu jsou nedostatečné. Vzhledem k připravované reformě veřejné správy jsme právě tuto orientaci považovali za zásadní.

Výsledky spolupráce

Tato řešení vkládá do rukou obecních úřadů nástroj pro práci s geografickými daty, aniž by musely investovat do nákupu specializovaného softwaru, dat a vyškolení odborného personálu. Další oblastí, ve které se uplatnila pomoc pracovníků oddělení informatiky obecním úřadům, je tvorba internetových stránek, jakožto nejvhodnější způsob pro naplnění povinnosti zveřejňování příslušných dokumentů, vyplývající ze zákona č. 106/1999 Sb., a jejich bezplatné umístění na internetovém serveru Okresního úřadu Nymburk. Po zahájení rutinního provozu mapového serveru byla nastolena otázka ze strany obecních úřadů ohledně perspektivy kontinuity systému i po 31. 12. 2002.

Jen do hardwarového vybavení, nákupu programů a licencí Okresní úřad Nymburk vložil desítky milionů korun. Za proškolení pracovníků oddělení informatiky zaplatil stát také nemalou část finančních prostředků. Na Okresním úřadě v Nymburce se provozuje na 90 různých aplikací na podporu výkonu státní správy. Vzhledem k rozvoji IT vznikla myšlenka vytvořit informační datové centrum i s týmem pracovníků informatiky na jednom místě. Využít jejich znalostí a tím snížit počet problémů, které jistě nastanou při převodu státní správy na pověřená města. Podstatnou úlohu hraje i fakt, že budoucí sídlo pověřeného Městského úřadu Nymburk bude v budově nynějšího okresního úřadu. Díky vybudovanému dálkovému propojení všech budov okresního úřadu a výše jmenovaných institucí bude možné spravovat z jednoho místa počítačové sítě, aplikace, provádět zálohování, antivirové kontroly, aktualizovat a rozvíjet GIS všech pověřených měst s rozšířenou působností. GIS bude možné poskytovat i dalším vhodným zájemcům.

V současné době je částečně vyřešena oblast technického zabezpečení provozu zůstává ještě upřesnit zařazení pracovníků.

Program rozvoje Národní geoinformační infrastruktury ČR v letech 2001–2005

Josef Hojdar, předseda, Česká asociace pro geoinformace

Úvod

Príspevek predstavuje problematiku geoinformační infrastruktury v prostředí České republiky. Program rozvoje Národní geoinformační infrastruktury ČR byl připraven v rámci Sdružení Nemoforum a přijat v roce 2001 jeho členy. Následně byl projednán Radou vlády pro státní informační politiku, která jej podpořila.

Geoinformační infrastruktura České republiky

Geoinformační infrastrukturu lze vymezit jako soubor vzájemně provázaných podmínek, které umožňují zajistit a zpřístupnit co největšímu okruhu uživatelů širokou škálu geoinformací, a to uživatelsky vhodnou formou při plném využití potenciálu moderních geoinformačních a komunikačních technologií.

Při tomto vymezení lze pak geoinformační infrastrukturu členit do několika problémových okruhů. Pro potřeby zhodnocení stavu geoinformační infrastruktury v ČR a navržení klíčových úkolů pro její rozvoj v dalším období bylo přijato členění do následujících deseti okruhů:

- existence Programu rozvoje NGII a jeho všeobecné přijetí orgány veřejné správy a samosprávy,
- vytváření NGII ve vazbě na související evropské a světové iniciativy,
- koordinace a spolupráce subjektů působících v oblasti geomatiky a geoinformatiky,
- technické podmínky pro zpracovávání a zpřístupňování geodat a geoinformací,
- organizační, legislativní, finanční a další podmínky pro dostupnost geodat a geoinformací,
- základní datové fondy (datové báze) geodat,
- informovanost o dostupných datových fondech geodat, jejich zdrojových místech,
- standardní přenosové formáty geodat a jejich souborů, popis datových fondů,
- kvalifikace odborných pracovníků z oblasti geomatiky a geoinformatiky,
- znalostní úroveň uživatelů z široké.

V rámci přípravy Programu rozvoje Národní geoinformační infrastruktury ČR v letech 2001–2005 byl zhodnocen i dosažený stav v ČR. V České republice je již funkční řada důležitých prvků NGII, zatím však bez potřebné koordinace, komplexnosti a jednotného koncepčního zázemí ve formě programu rozvoje NGII. Současné prostředí NGII vytvářejí samostatně rozvíjené aktivity v působnosti jednotlivých orgánů veřejné správy a dalších subjektů (uvedeny v závorkách v abecedním pořadí), jejichž výstupy reprezentují především:

- prostorový referenční rámec geodetických bodů (ČÚZK),
- státní mapové dílo v analogové a digitální formě (ČÚZK, MO),
- rezortní tématické mapy (MD, MMR, MZe, MŽP),
- Základní báze geografických dat (ČÚZK),
- základní registry informačních systémů veřejné správy (ÚVIS a příslušné ústřední orgány),
- celoplošná přenosová síť Informačního systému katastru nemovitostí (ČÚZK),
- nové studijní předměty z oblasti ve studijních programech vysokých,
- vzdělávací program pro zajištění relevantní odborné způsobilosti pracovníků veřejné,
- metainformační systémy o zdrojích geoinformací (CAGI, MZe, MŽP, ÚVIS),
- standardizace v oblasti geoinformací (CAGI, Český normalizační institut-ČSNI, ČÚZK, ÚVIS),
- stabilizovaný rámec pravidelně pořádaných odborných.

Potřebný rámec pro rozvoj NGII vytváří (obecná) informační infrastruktura, a to zejména:

- existencí obecně závazných,
- všeobecnou dostupností informačních a komunikačních technologií.

Česká asociace pro geoinformace a Sdružení Nemoforum

Česká asociace pro geoinformace (CAGI) sdružuje ve svých řadách uživatele i producenty geodat a geoinformací, firmy produkující a distribuující informační technologie pro práci s geodaty (IT GIS) nebo vytvářející uživatelské aplikace bez aplikačních oblastí, vysokoškolská pracoviště vyučující studijní obory geoinformatiky, geomatiky, geografie, geodézie, kartografie, DPZ a další, odborníky jednotlivce z široké škály uživatelských pracovišť včetně orgánů a úřadů veřejné správy a odborné společnosti (Český svaz geodetů a kartografů, Kartografická společnost ČR) apod. Je reprezentantem geoinformační komunity v rámci ČR.

Ve své činnosti dlouhodobě podporovala koordinovaný postup všech relevantních subjektů racionálně vedoucí z rozvoji NGII v České republice. Úspěšně iniciovala zohlednění problematiky geoinformací v dokumentu státní informační politiky (SIP) a stala se nositelem úkolu připravit program dalšího rozvoje NGII. Stejně tak iniciovala i explicitní začlenění této problematiky do Koncepce budování informačních systémů veřejné správy (ISVS).

Sdružení Nemoforum sdružuje významné subjekty z oblastí veřejné správy na straně jedné (tzv. Platforma veřejné správy) a subjekty ze sféry profesní samosprávy a jejich prostřednictvím i soukromého sektoru (tzv. Profesní platforma). V současnosti jsou členy: Veřejná platforma - Český úřad zeměměřický a katastrální, Ministerstvo financí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zemědělství, Svaz měst a obcí ČR, Úřad pro veřejné informační systémy, Profesní platforma - Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska, Česká asociace pro geoinformace, Česká společnost certifikovaných odhadců majetku, Komora geodetů a kartografů, Masarykova univerzita Brno, Notářská komora ČR, Sdružení správců sítí středních Čech, Sdružení správců sítí východních Čech, Svaz vlastníků půdy a soukromých rolníků v ČR, Západočeská univerzita Plzeň a předpokládá se přistoupení dalších subjektů.

Ve své činnosti se Sdružení Nemoforum orientuje jak na problematiku nemovitostí (katastr nemovitostí, trh s nemovitostmi, tak na geoinformační problematiku v obecném pojetí. Jedním z hlavních výsledků společné spolupráce je právě příprava Programu rozvoje NGII ČR. Na platformě Nemoforma tak mj. došlo i k účinné spolupráci CAGI jako nositele úkolu přípravy programu rozvoje NGII v rámci SIP a Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK) jako nositele obdobného úkolu z Koncepce budování ISVS. Právě CAGI a ČÚZK jsou významnými protagonisty Sdružení Nemoforum a vedoucími jednotlivých platform.

Program rozvoje NGII

Návrh programu rozvoje NGII na další období (Program rozvoje NGII ČR v letech 2001 - 2005) vychází ze zhodnocení současného stavu v České republice a formuluje hlavní strategické cíle. K jejich naplnění pak formou projektů a opatření vytyčuje i konkrétní realizační kroky a navrhuje okruhy gestorů pro jednotlivé projekty a opatření. V rámci možností tohoto příspěvku uvedme alespoň jejich přehled.

Opatření 1.1: Předložit ke schválení Program rozvoje NGII Radě vlády pro státní informační politiku. Gesce: Nemoforum spolu s ČÚZK, ÚVIS.

Opatření 1.2: Rozhodnout o postupném začlenění projektů Programu rozvoje NGII do Akčního plánu realizace státní informační politiky. Gesce: Rada vlády pro SIP spolu s ČÚZK, MO, MV, ÚVIS.

Opatření 2.1: Využít struktur sdružení Nemoforum (pracovní skupina č.1 - Národní geoinformační infrastruktura) ke zlepšení koordinace mezinárodních kontaktů v oblasti geoinformací a ke zvýšení informovanosti o zahraničních i domácích projektech, trendech a iniciativách. Gesce: Nemoforum.

Opatření 3.1: Zaměřit činnost sdružení Nemoforum na hodnocení plnění Programu NGII a rozvoj vzájemné spolupráce orgánů veřejné správy, vysokých škol a orgánů profesní samosprávy. Gesce: Nemoforum.

Opatření 3.2: Pověřit sdružení Nemoforum ke zpracování průběžného hodnocení plnění Programu rozvoje NGII a jeho jednotlivých projektů obsažených v Akčním plánu a k předložení tohoto

hodnocení vždy v souladu s potřebou hodnocení projektů Akčního plánu. Gesce: Rada vlády pro SIP spolu s ÚVIS.

Projekt 4.1: Zpracovat Koncepci rozvoje využití geodat a geoinformací ve veřejné správě a školství. Gesce: MŠMT, MV, ÚVIS ve spolupráci s CAGI.

Projekt 5.1: Vytvoření metodického pokynu (souboru pravidel) pro dostupnost a obchodování s geodaty a geoinformacemi. Gesce: CAGI spolu s ČÚZK, MF, MK, ÚVIS.

Opatření 5.2: Vyhlásit pravidla pro dostupnost a obchodování s geodaty a geoinformacemi pro orgány veřejné správy v návaznosti na jejich přípravu (projekt 5.1). Gesce: Rada vlády pro SIP spolu s MF, ÚVIS.

Projekt 5.3: Zpracování požadavků na autorský zákon, které by respektovaly potřeby v oblasti geodat a geoinformací, a jejich příprava pro novelu autorského zákona. Gesce: CAGI spolu s ČÚZK, MK, Nemoforum, ÚVIS.

Opatření 6.1: Vymezit základní datové fondy geodat a zpracovat analýzu jejich současného stavu. Gesce: ČÚZK, Nemoforum, ÚVIS.

Projekt 6.2: Základní báze geografických dat ZABAGED (projekt je již zařazen do Akčního plánu realizace SIP). Gesce: ČÚZK.

Projekt 6.3: Ortofotografické zobrazení území ČR (projekt je již zařazen do Akčního plánu realizace SIP). Gesce: ČÚZK, MO, MZe.

Projekt 6.4: Digitální katastrální mapa (projekt je již zařazen do Akčního plánu realizace SIP). Gesce: ČÚZK.

Projekt 6.5: Základní registr prostorové identifikace a nemovitostí (projekt je již zařazen do Akčního plánu realizace SIP). Gesce: ČÚZK.

Projekt 7.1: Provoz a rozvoj Metainformačního systému o zdrojích geodat MIDAS jako podprojektu metainformačního systému ISVS. Gesce: CAGI, ÚVIS.

Projekt 8.1: Vymezení soustavy standardů pro přenos geodat. Gesce: CAGI, ČÚZK spolu s ČSNI, MO, ÚVIS, případně dalšími ústředními orgány).

Projekt 8.2: Příprava dalších přenosových formátů na podkladě vymezení soustavy standardů. Gesce: podle navržené příslušnosti.

Projekt 8.3: Vydání výkladového terminologického slovníku z oblasti geomatiky a geoinformatiky. Gesce: CAGI, ČSNI, ČÚZK.

Opatření 9.1: Připravit doporučení k obsahu a inovaci vysokoškolských studijních programů z oblasti geomatiky a geoinformatiky s uvážením interdisciplinárního charakteru těchto oborů. Gesce: CAGI spolu s příslušnými vysokými školami.

Projekt 10.1: Program vzdělávání pracovníků veřejné správy pro práci s geoinformacemi. Gesce: CAGI spolu s MV.

Projekt 10.2: Projekt GLOBE na českých základních a středních školách. Gesce: Sdružení TEREZA spolu s CAGI, MŠMT, MŽP.

Projekt 10.3: Naučně-vzdělávací pořady a další publicita významu práce s geoinformacemi. Gesce: CAGI spolu se Sdružením TEREZA, MŠMT, MŽP.

Shrnutí

Programový dokument NGII se po přijetí členy Sdružení Nemoforum a po projednání a podporou Rady vlády pro státní informační politiku stal pro veřejnou správu i soukromý sektor důležitým východiskem ke koordinovanému a účinnému rozvoji geoinformační infrastruktury v České republice v dalším období. Na jeho naplnění by se mělo soustředit úsilí všech gestorů, ale i dalších subjektů geoinformační komunity ČR. Významnou skutečností je i širší kontext tohoto programu v rámci Evropské geoinformační infrastruktury a světových iniciativ obdobného charakteru. Dosažený stav v ČR i tento dokument jsou v evropském měřítku vysoce hodnoceny. Česká asociace pro geoinformace podpořila realizační kroky řadou opatření a její úkoly v rámci Programu rozvoje NGII tvoří i páteř programu CAGI pro další období.

Životní situace a veřejné informační služby

Josef Hojdar, Sdružení TERIS

Veřejné informační služby doznávají v posledních létech značného rozvoje nejen v zahraničí, ale srovnatelně i v České republice. Dokladem jsou zejména četné a úspěšné realizace mnoha orgánů a úřadů veřejné správy ČR přístupné v síti Internet (označované často jako WWW stránky těchto subjektů). Každoročně je zejména na tyto služby zaměřena i výstavní a konferenční akce Internet ve státní správě a samosprávě, Hradec Králové.

Rozvoj těchto služeb a jejich využívání je jistě podmíněno technologickými a provozními možnostmi současnosti. Především je však spojeno s rozšiřující se demokratizací vyspělých společností včetně společnosti české, kdy je patrný přerod pojmání funkcí veřejné správy na skutečné služby poskytované nejširší občanské i podnikatelské veřejnosti státem a jeho orgány a úřady. Stupeň realizace a využívání veřejných informačních služeb je tak i dokladem vyspělosti demokracie ve společnosti a správě státu.

Jednou z významných funkcí veřejných informačních služeb je poskytnout veřejnosti podporu pro racionální řešení situací, ve kterých se životně ocitá a které jsou jakýmkoli způsobem spojeny s orgány veřejné správy. Tj. situací, kdy je možné a účelné, jindy nezbytné a povinné veřejnou správu kontaktovat, učinit u jejích orgánů a úřadů určitá podání, ohlášení, podat příznání, žádosti apod. Takové situace občanů i podnikatelských subjektů se obvykle označují jako „životní situace“. V pojetí veřejných informačních služeb jsou s nimi spojené „postupy“, někdy též „návodů“ pro řešení životních situací, nazývané z pohledu orgánů a úřadů veřejné správy též „popisy postupů činností orgánů veřejné správy při vyřizování žádostí, návrhů a jiných dožadání veřejnosti“ apod.

Vhodně pojaté členění životních situací, jednotný popis návodů či postupů při resp. pro jejich řešení, stejně jako víceúčelově pojatá klasifikace činností orgánů a úřadů veřejné správy využitelná i pro další významné potřeby (např. popis libovolných dokumentů veřejné správy) jsou nezbytnými předpoklady pro tvorbu veřejných informačních služeb.

Na tuto problematiku byly zaměřeny i významné práce, které probíhaly a dále pokračují v gesci Ministerstva vnitra. Příspěvek je orientován na přehled dosažených výsledků a výstupy úkolů spojených zejména s přípravou a provozem řízených slovníků a číselníků nezbytných ve výše uvedené oblasti.

Projekt Informační a komunikační služby a systémy veřejné správy („projekt Phare“)

V roce 2000 proběhla fáze koncepčně pojaté přípravy a realizace veřejných informačních služeb (VIS) v ČR. V gesci Ministerstva vnitra a za finanční podpory projektu Phare byla analyzována celková problematika VIS v širokém kontextu vývoje a reformy veřejné správy a byly zpracovány návrhy od konceptu pojetí VIS až po konkrétní návrhy některých komponent nutných pro jejich realizaci, zejména návrhy pro vytvoření nezbytných organizačních a systémových podmínek.

Standard ISVS pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup

Standard je jedním z konkrétních výstupů výše uvedené fáze „projektu Phare“. Standard nabyt účinností od roku 2001. Jeho předmětem je výčet a struktura nejdůležitějších informací zveřejňovaných orgánem veřejné správy způsobem umožňujícím dálkový přístup. Standard tak podporuje realizaci zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Jeho součástí je jak seznam povinně zveřejňovaných informací, tak s příspěvkem přímo související osnova popisu postupů veřejnosti při vyřizování všech žádostí, návrhů a dožadání při styku s orgány veřejné správy (ve výše uvedeném smyslu i v dikci standardu ekvivalentních návodů pro řešení životních situací).

Podrobný výklad standardu a s ním spojené problematiky a zkušenosti nabyté při jeho uplatňování jsou předmětem samostatného příspěvku na konferenci ISSS 2002.

Metainformační vyhledávací systém

Pro zpřístupnění informací, které jsou výstupem veřejných informačních služeb, je nezbytný informační systém, který umožní vkládání potřebných údajů na úrovni metadat (metapopisů) pracovníky

orgánů a úřadů veřejné správy na straně vstupů a na straně výstupů pak vytvoří vhodné uživatelské rozhraní umožňující využívání nejširší veřejností v prostředí sítě Internet. Takový systém pod názvem Metainformační vyhledávací systém (MIVS) byl jedním z výstupů prací v roce 2001, které navázaly na „projekt Phare“. Problematice MIVS je věnován též samostatný příspěvek na konferenci ISSS 2002. Návazně pak bude pilotní verze MIVS v ukázce předvedena.

Řízené slovníky a číselníky pro VIS

Pro uvedení konkrétních hodnot jednotlivých atributů zveřejňovaných položek je v případech, že nejde o uvádění jednoduchých číselných hodnot typu datum, číslo jednací apod., ale jedná se o uvádění slovních charakteristik (hlavní témata dokumentu, oblast působnosti orgánu veřejné správy, název životní situace apod.), nezbytné mít pro VIS k dispozici řadu připravených seznamů zejména na úrovni řízených slovníků (tezaurů) a číselníků. Příprava slovníků a číselníků je ve většině případů značně náročná, mají-li být zajištěny některé základní nezpochybnitelné vlastnosti jako je jejich dostatečná univerzálnost (možnost využití v široké škále konkrétních případů) nebo společná využitelnost na různých úrovních veřejné správy umožňující mj. i propojitelnost lokálních metainformačních zdrojů a jejich jednotné, pro uživatele z řad veřejnosti srozumitelné a transparentní zpřístupnění.

Na závažnost tohoto okruhu VIS upozornil již „projekt Phare“ a v roce 2001 bylo problematice řízených slovníků a číselníků pro VIS věnována samostatná etapa řešitelských prací (projekt „Vytvoření metodik, dokončení číselníků a kódů, řízené slovníky pro VIS“) předcházející etapu vlastní projekce a implementace MIVS. Výstupem prací byl návrh jednotné datové struktury založený na tzv. schématech, která obsahují zmíněné řízené slovníky a číselníky a která též zabezpečují i další významné funkce (časovou historii variant slovníků a číselníků, jinojazyčné verze a další).

Zde uvedme alespoň výčet hlavních schémat s některými jejich hlavními charakteristikami:

- schéma EUROVOC: polytematický tezaurus zaměřený na oblast práva a politiky EU. Obsahuje termíny z oblasti práva, politiky, mezinárodních vztahů, ekonomiky, národního hospodářství, sociálních vztahů, vzdělávání, vědy,
- schéma VISUI: prostorové celky do úrovně městských částí,
- schéma VISCS: označení charakteristické cílové skupiny osob, pro kterou je informační zdroj (dokument) určen,
- schéma VISTOPIC: činnosti vykonávané orgány veřejné správy (klasifikace VISDOKUMENT) a návody k řešení životních situací (Seznam názvů návodů pro řešení životních situací),
- schéma OKEC: povaha ekonomických aktivit, k nimž se obsah dokumentu vztahuje,
- schéma VISCREATOR: zahrnuje ústřední orgány státní správy, organizační jednotky státu, orgány samosprávy případně jejich organizační jednotky,
- schéma VISFORMAT: typy digitální reprezentace zdroje informace (např. dokumentu)
- schéma VISMEDIUM: materiál nebo fyzický nosič zdroje informací
- schéma RFC3066: kódy pro názvy jazyků používaných ve VIS,
- schéma DCMIType: seznam typů používaný na kategorizaci podstaty nebo žánru obsahu zdroje,
- schéma VISMANDAT: typ (kategorie) dokumentu

Jestliže v mnoha případech bylo možné převzít nebo alespoň podstatně využít existující informační zdroje (řízené slovníky, klasifikace, registry, číselníky apod.), bylo nutné v klíčových oblastech:

- členění oblastí činností orgánů a úřadů veřejné správy (podklad pro vymezení předmětu resp. tématu či obsahu libovolného dokumentu veřejné správy) a
- členění životních situací (podklad pro zařazení příslušných popisů postupů apod.)

vytvořit pro potřeby VIS vlastní klasifikaci VISDOKUMENT resp. Seznam názvů návodů pro řešení životních situací.

Klasifikace VISDOKUMENT pro vymezení předmětu libovolného dokumentu

Klasifikace VISDOKUMENT je pojata jako pětiúrovňová klasifikace pokrývající veškeré činnosti veřejné správy a moci ČR. Její první až třetí úroveň vychází ze statistické klasifikace funkcí vládních institucí CZ-

COFOG, která navazuje na evropské klasifikace tohoto druhu. Čtvrtá a pátá úroveň pak vychází z metodiky k CZ-COFOG, z kompetenčního zákona a dalších právních předpisů a z organizačních řádů a spisových a skartačních řádů v oblasti české veřejné správy. Na 3.–5. úrovni vyjadřuje činnosti resp. agendy veřejné správy a moci. Její koncepce umožňuje (a předpokládá) vedení a aktualizaci v přímé kompetenci jednotlivých ústředních orgánů veřejné správy nebo samosprávných orgánů.

Klasifikace je pro potřeby VIS součástí schématu VISTOPIC a jeho prostřednictvím by měla být začleněna a jednotně využívána ve všech VIS.

Zde je možné pro přiblížení uvést jen malý příklad z obsahu klasifikace VISDOKUMENT:

Seznam názvů návodů pro řešení základních životních situací

Při rozboru problematiky životních situací se zejména ukázalo, že je třeba zvažovat životní situace dvou kategorií:

- životní situace, které lze z pohledu veřejnosti nazvat „základními“ či „jednoduchými“ a které prakticky odpovídají potřebě vyřídit určitou konkrétní věc s orgány či úřadem veřejné správy (odpovídají jim de facto popisy postupů činností orgánů veřejné správy při vyřizování žádostí, návrhů a jiných dožadání veřejnosti jednotlivých žádostí, podání ve výše uváděném smyslu),
- životní situace „komplexní“ či „složené“, které odpovídají obecnějším životním situacím, s nimiž se občan nebo podnikatelský subjekt skutečně ve svém životě a praxi setkávají (např. stěhování - zahrnuje mnohé praktické činnosti s veřejnou správou nesouvisející jako obstarání stěhovatelských služeb, změny pojištění apod., tak několik činností s veřejnou správou souvisejících jako ohlášení změny trvalého pobytu, výměnu občanského průkazu, ohlášení změny adresy v evidenci řidičů a výměnu řidičského průkazu a další).

Ukazuje se, že v současné době je prakticky možné zvládnout problematiku životních situací základních či jednoduchých, právě proto, že přímo odpovídají jednotlivým činnostem veřejné správy. V návaznosti na výše popsanou klasifikaci VISDOKUMENT byl připraven základ Seznamu životních situací, který navazuje na třetí úroveň této klasifikace a obsahuje seznam v současnosti postihnutelných životních situací této kategorie. Vlastní seznam je členěn do dvou úrovní:

- první úroveň popisuje jednotlivé návody,
- druhá úroveň uvádí podrobnější specifiky jednotlivých návodů.

I tento seznam je součástí schématu VISTOPIC a obdobně jako v případě klasifikace VISDOKUMENT by Seznam životních situací měl být začleněn a jednotně využíván ve všech VIS.

Také v tomto případě je pro ilustraci možné uvést jen krátký příklad se Seznamu:

Resortní příslušnost	Kódy klasifikace VISDOKUMENT			Označení 3. úrovně klasifikace VISDOKUMENT	Seznam názvů návodů pro řešení základních životních situací	
					1. úroveň	2. úroveň
MV	01	6	000	Všeobecné veřejné služby jinde neuvedené		
MV					přihlášení k pobytu	
MV						cestovní doklad pro osoby do věku 14 let

Je potřebné, aby postupné naplnění a stabilizace Seznamu názvů návodů pro řešení životních situací probíhalo v úzké spolupráci zejména s těmi orgány a úřady veřejné správy, které již mají vlastní dlouhodobější zkušenosti a významně se v rozvíjení vlastních VIS angažují.

Shrnutí

Úspěšné řešení veřejných informačních služeb v celorepublikovém měřítku vyžaduje jednotnou soustavu řízených slovníků a číselníků. Taková soustava byla v roce 2001 v gesci Ministerstva vnitra zpracována a je k dispozici v rámci Metainformačního vyhledávacího systému.

Významnou problémovou oblastí je vytváření návodů pro řešení životních situací a jejich kategorizace. I tato problematika byla v roce 2001 podrobně analyzována a výstupy pro praktické použití a doporučení pro postup v následujícím období jsou součástí dokumentace úkolu VIS, projektu Vytvoření metodik, dokončení číselníků a kódů, řízené slovníky pro VIS.

MIDAS, Katalog geodat veřejné správy, součást Národní geoinformační infrastruktury ČR

Dr. Ing. Bronislava Horáková, vedoucí projektu MIDAS, Česká asociace pro geoinformace (CAGI)

Abstrakt

Příspěvek je rekapitulací výsledků dvouletého provozu systému MIDAS jako metainformačního systému veřejné správy pod garancí a koordinací Úřadu pro veřejné informační systémy. Poukazuje na důležité mezníky, které ovlivnily obsah a vývoj systému směrem k potřebám veřejné správy. Zabývá se etapami naplňování systému metadaty centrálních orgánů a okresních úřadů včetně stručného shrnutí výsledků analýzy, jejíž úkolem bylo zhodnotit stav geodat na Okresních úřadech a napomoci rozhodování o dalším využití těchto dat v souvislosti s reformou veřejné správy.

Vývoj a profilování systému MIDAS

Metainformační systém České asociace pro geoinformace (dále jen CAGI) datuje počátky svého vzniku do roku 1999, kdy byla připravena úvodní studie a byly zahájeny práce na tvorbě systému. Pilotní verze systému byla spuštěna už v tomtéž roce. V rámci CAGI vznikla odborná komise (dále jen OK), jejímž cílem byl postupný rozvoj systému a především jeho naplňování metadaty o geodatech dostupných v ČR, a to jak v rámci státní správy tak soukromé sféry. Důležité byly konzultace v rámci mezi-resortní skupiny tvořené zástupci CAGI, Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR), Ministerstvem zemědělství (MZe), Ministerstvem vnitra (dále jen MV), Ministerstvem životního prostředí (MŽP) a Úřadu pro veřejné informační systémy (dále jen ÚVIS).

Od počátku kladla OK CAGI při tvorbě systému velký důraz na dodržování v Evropě platných norem a standardů. A to i proto, že v ČR obdobná závazná pravidla neexistovala.

Z technického hlediska prodělal metainformační systém CAGI během svého vývoje výrazné změny v souladu s přijímanými a do praxe aplikovanými novými technologickými směry, pravidly a doporučeními. Rozhodnou měrou zasáhly do tvorby systému také požadavky státní správy. Už zhruba od roku 1992 vyzývali odborní pracovníci pracovišť GIS Okresních úřadů (dále jen OkÚ) odpovědná ministerstva k účasti na organizaci koncepce v oblasti evidence geodat pořizovaných v rámci státní správy. Výzvy nebyly vyslyšeny, proto CAGI, jako profesní platforma všemožně podporující oblast geoinformatiky, učinila první a zásadní krok tím, že se rozhodla v rámci svých možností absenci veřejně přístupného katalogu o geodatech řešit. Důležitost a významnost tohoto rozhodnutí se v podstatě ukazuje až dnes, kdy CAGI za finanční a organizační podpory ÚVIS provozuje jediný oborový metainformační systém v ČR a veřejnosti tak poskytuje informace o cca 3000 datových.

V roce 2000 získal metainformační systém pro popis geodat označení MIDAS. MIDAS slouží jako centrální katalog geodat veřejné správy pod dohledem a patronací ÚVIS a do doby vybudování metainformačního systému ISVS také jako katalog informačních zdrojů veřejné správy. Projekt Provoz a rozvoj Metainformačního systému o zdrojích geodat MIDAS jako podprojektu metainformačního systému ISVS je zakotven v dokumentu Národní geoinformační infrastruktura České republiky.

Přes uvedené úspěchy zůstává nadále situace v evidenci zdrojů geodat ale i dalších informačních zdrojů veřejné správy neutěšená. Problémy spočívají v dlouhodobém nekonceptním přístupu státu k nastolení pravidel a procesních mechanismů zajišťujících pravidelnou evidenci státem spravovaných informačních zdrojů. Důsledky této absence se dnes mimo jiné projevují také při naplňování metainformačního systému MIDAS.

Na konci roku 2000 byl zahájen sběr vybraných resortních metadat o geodatech na jednotlivých ministerstvech. ÚVIS (v současnosti ÚVIS) rozeslal k rukám náměstků ministra žádosti o poskytnutí těchto metadat. Po zkušenostech, které jsme v rámci tohoto projektu získali, můžeme konstatovat, že se jednoznačně prokázala absence jasně vymezených pravidel a mechanismů, které by jednoznačně určovaly kompetence, povinnosti, toky a procesy při pořizování a poskytování metadat o geoinformačních zdrojích veřejné správy. Ukázalo se, že poskytování metadat závisí na libovůli a ochotě úředníků. Uplynulý rok 2001 znamenal pro MIDAS výrazný posun kupředu. Podstatné výsledky lze shrnout do tří základních bodů:

Nová verze MIDAS

V první polovině roku probíhaly intenzivní práce na tvorbě nové, zcela přepracované verzi systému. MIDAS doznal změn jak po stránce uživatelského prostředí tak po stránce obsahu a struktury, které byly vyvolány přijetím nového Standardu ISVS pro strukturu a výměnný formát metadat informačních zdrojů (věstník ÚVIS) vydaného ÚVIS na začátku roku. Nová verze MIDAS je dostupná na adrese: <http://gis.vsb.cz/midas> nebo www.cagi.cz/midas.

Evidence geodat na okresních úřadech.

Od června až zhruba do konce listopadu byla pod patronací ÚVIS a MV provedena v rámci veřejné správy první rozsáhlá evidence geodat na OkÚ. Závěrečná zpráva „Analýza GIS na OkÚ“ je k dispozici na stránkách MIDAS na adrese <http://gis.vsb.cz/metis/Dokumenty/formular2.htm>.

Předmětem evidence GIS na OkÚ byly kromě geodat také údaje o pracovištích GIS okresních úřadů. Předmětem evidence pracovišť GIS byly údaje o softwarovém a hardwarovém vybavení pracovišť, údaje o zajištění personálního obsazení specializovanými pracovníky GIS včetně jejich úvazků na specializované práce v geoinformační oblasti.

MIDASLite –metainformační systém pro organizace veřejné správy

Byla připravena a pro účely veřejné správy předána aplikace MIDASLite. MIDASLite je lokální metainformační systém, který je určen pro pořizování a správu metadat a jejich přenos do centrálního skladu – systému MIDAS. Bližší informace jsou uvedeny v následující kapitole.

MIDASLite - metainformační systém pro organizace veřejné správy

Důvodem vytvoření off-line aplikace MIDASLite bylo poskytnout organizacím veřejné správy, které upřednostňují lokální systém před řešením vyžadujícím vzdálený přístup do systému přes Internet, lokální metainformační systém jehož prostřednictvím bude možné pořizovat metadata a zasílat je do centrální databáze systému MIDAS. Druhým neméně důležitým důvodem bylo poskytnout organizacím jednoduchý metainformační systém pro pořizování, správu a prohlížení vlastních.

Aplikace umožňuje pořizovat, editovat, aktualizovat metadata a provádět základní vyhledávání. Metadata jsou ukládána do relační databáze (do souboru MDB), která svoji strukturou a obsahem zcela odpovídá platnému Standardu ISVS pro strukturu a výměnný formát metadat informačních zdrojů (věstník ÚVIS). Aplikace je dále určena k tomu, aby metadata pořizena nebo aktualizována v organizacích veřejné správy byla v odpovídající formě předána do metainformačního systému MIDAS. Při splnění pravidel o publikování těchto zdrojů budou veřejnosti k dispozici prostřednictvím webového rozhraní systému MIDAS. Aplikace je dostupná uživatelům veřejné správy zdarma. Podrobné informace jsou uvedeny na webových stránkách systému MIDAS <http://gis.vsb.cz/midas>.

Výsledky evidence geodat a vyplývající ponaučení

Evidence geodat na OkÚ a následně provedená analýza pořizovaných a nashromážděných metadat potvrdila a prokázala dlouhodobě přetrvávající problémy, na které bylo poukazováno delší dobu především odbornými pracovníky OkÚ, kde se nachází velká část státního fondu geografických dat.

- **Problém počtu DS**
  - není ukazatelem stavu a kvality GIS databáze OkÚ,
  - chybí exaktní pravidlo pro jednoznačné vymezení DS.
- **Problém terminologie**
  - názvy DS nejednotné.
- **Problém klasifikace DS**
  - řada DS je mezioborových – klasifikace není jednoznačná,
  - závisí na zkušenostech a názorech pořizovatele metadat.
- **Problém kvality metadat**
  - krátký čas na pořízení metadat,
  - rozdíly v pečlivosti, erudovanosti a přístupu jednotlivých pracovníků,
  - velká fluktuace pracovníků GIS – dnešní často nemají přehled o datech na svém pracovišti,

- neexistence dokumentace (metadat) k datům GIS – řada údajů již není snadno k dispozici, proto nebyla vyplněna.

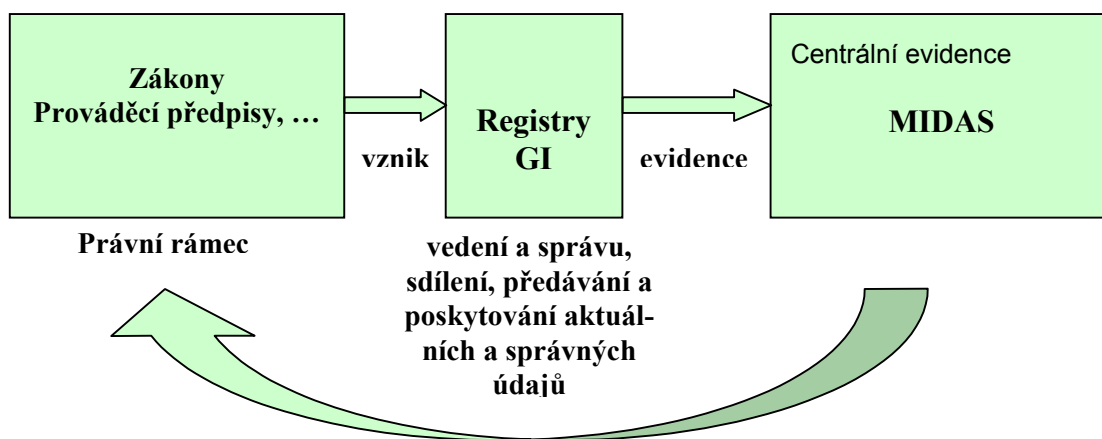
Kořeny tohoto stavu jsou v chaotickém růstu systémů GIS, který měl několik příčin. Řada z nich byla odrazem doby vzniku. Ze strany nadřízených orgánů převládal resortní přístup bez vzájemné koordinace. Geografické informační systémy vznikaly na okresních úřadech v podstatě jako pilotní řešení odpovídající specifickým podmínkám konkrétního území. Byly zakládány v době, kdy neexistovaly technologické podmínky a technická infrastruktura umožňující integraci tak, aby odpovídala požadavkům a možnostem počátku 21. tisíciletí. Prvotní řešení GIS vznikala entusiasticky a odrážela spíše možnosti technologií než skutečné potřeby a právní a terminologický rámec platný pro výkon veřejné správy. Také oborové normy (standards a terminologie) procházely v 90. letech postupným vývojem.

Důsledky

- nejednotnost v obsahu GIS databáze,
- nekompatibilita dat na úrovni metodiky sběru dat, klasifikace (domén), datové struktury i prostorové přesnosti,
- nedostatečná dokumentace (metadata), která znemožňuje automatické převzetí dat a jejich jednoznačnou interpretaci.

Apel	Cesta k řešení
potřeba standardizace geodat veřejné správy (nekompatibilita dat na úrovni metodiky sběru dat, klasifikace (domén), datové struktury a prostorové přesnosti)	Jednotná pravidla napříč veřejnou správou Zákon o registrech VS Zákon o ZRUIN, Zákon o RGI, ... navazující zákony a předpisy, ...
potřeba standardizace obsahu GIS ve veřejné správě (chaotický růst GIS v 90. letech zapříčiněný nekoordinovaností ze strany nadřízených orgánů – nekonceptnost tvorby GIS uvnitř jednotlivých organizací státní správy)	
potřeba dokumentace (metadata) a centrální evidence	zakotvení zákonné povinnosti evidovat registry GI v centrální evidenci MIDAS

Role MIDAS v procesech vzniku a existence geodat ve VS

Z analýzy metadat okresních úřadů je zřejmé, jak se nekoordinovanost pracovišť GIS OkÚ podepsala na kvalitě dat i jejich použitelnosti v rámci republiky. Dalo by se říci, že úsilí i peníze byly vynaloženy značně nevhodně vzhledem k další použitelnosti těchto systémů v podmínkách transformace veřejné správy. Co se týče zavádění technologie GIS, v podobné situaci jako byly okresy zhruba před 10 lety, jsou dnes krajské úřady. Pokud nebude vyřešena urychleně koncepce budování GIS ve veřejné správě, setkáme se zde opět s živelným a nekoordinovaným vývojem.

Apelujeme na kompetentní orgány a podporujeme současné snahy a kroky ÚVIS a dalších centrálních orgánů k vytvoření a prosazení koncepce vytváření a poskytování geodat ve veřejné správě v návaznosti na platnou legislativu definující jednotlivé správní úkony ve veřejné správě.

Portál veřejné správy v kontextu eGovernmentu

Ing. Radim Jäger, poradce předsedy, Úřad pro veřejné informační systémy

Problém

Zákon č. 106/1999 Sb. formálně zaručuje svobodný přístup k informacím vztahujících se k působnosti státních a samosprávných orgánů. Řada dalších právních norem stanovuje orgánům veřejné správy mnoho dalších informačních povinností. Povinné subjekty stojí před otázkou, kde tyto informace vzít, jak je ověřit a jak je efektivně poskytovat. V našem právním řádu totiž není kromě autorského a knihovnického zákona právní norma, která by upravovala nakládání s informacemi veřejné správy, tedy přesněji řečeno s jejich intelektuálním obsahem.

Dalším problémem je poskytování informací mezi jednotlivými organizacemi veřejného sektoru, výměna informací s podnikatelskou sférou a poskytování informací zahraničním státním orgánům. Tyto entity jsou budoucí klientelou portálu veřejné správy.

Konečně posledním a hlavním problémem je závazek státu poskytovat služby eGovernment a zejména nutnost zajistit hladký přístup k těmto službám.

Co s tím?

Ukazuje se, že nezbyvá, než stanovit dostatečně obecná pravidla nakládání s informacemi tak, aby bylo možno tyto informace identifikovat, popsat, prohledávat, ověřovat jejich pravost a distribuovat. Je nutno stanovit referenční bod, ze kterého budou informace veřejného sektoru přístupné. Pokud nechceme měnit právní řád, nemůže být pro veřejnou správu tímto bodem být nic jiného než Portál veřejné správy.

Bude-li existovat takový bod pro přístup k informacím veřejné správy nebo, chceme-li, státu, je účelné v témže bodě poskytovat i další služby, které nemají ryze lokální, regionální nebo resortní charakter. S výhodou lze v tomto bodě publikovat zaručené informace o státu, návody k řešení životních situací, postupy správné praxe, odpovědi na často kladené otázky a podobně. Stejně tak je výhodné na stejném místě poskytovat nebo zprostředkovat poskytování tzv. transakčních služeb, jako je např. podávání daňových přiznání, poskytování ověřených informací (výpis z katastru nemovitostí, výpis z obchodního rejstříku, apod.).

Pro klienty ze zahraničí se zde zpřístupní prezentace veřejné správy České republiky a výměna informací s veřejnou správou v cizích jazycích.

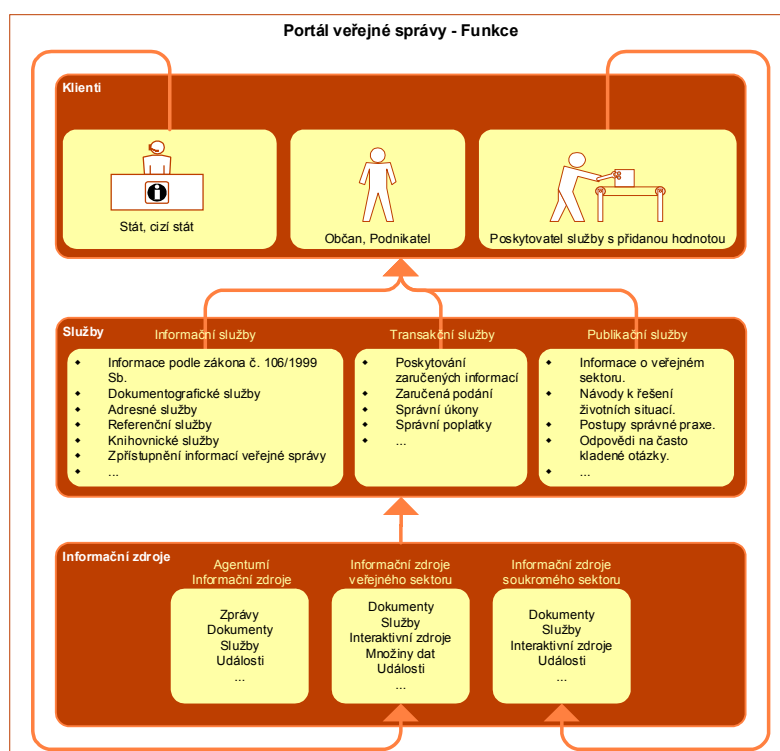
Z dlouhodobého hlediska má smysl zpřístupnit jen takové zdroje a služby, u kterých si je stát jako poskytovatel a tvůrce jist jejich pravostí. Informace z neověřených nebo neověřitelných zdrojů

může poskytovat a poskytuje kdokoli a nemusejí být na takovou službu vynakládány peníze daňových poplatníků.

Konečně celá myšlenka eGovernment stojí na důvěryhodnosti elektronickou cestou vyměňovaných informací.

Jak to bude fungovat?

Je zřejmé, že informace a služby musejí být také doručeny klientům. Pro občany a podniky to bude znamenat, že služby veřejné správy, podobně jako služby finančního, maloobchodního či jiného sektoru, budou dostupné prostřednictvím celé řady médií. Hlavním prostředkem bude Internet, ať již se do něj bude vstupovat přes osobní počítače, digitální televizi, mobilní telefony s bezdrátovým aplikačním protokolem (WAP) či jiné přístroje nebo dojde ke zprostředkování operátorem telefonického centra nebo při osobním kontaktu. Služby budou k dispozici z více míst a v době, která bude vyhovovat klientům.

Funkční schéma portálu veřejné správy

Portál veřejné správy bude občanům sloužit jako vstupní brána ke všem důležitým službám ústředních i místních orgánů. Bude zajišťovat ověřování totožnosti a ochranu soukromí. Bude schopen individualizace, takže občané budou moci portál využívat tak, jak to odpovídá jejich situaci a zájmům. Portál bude podporovat technologii umožňující zasílat klientovi na jeho přání e-mailové informace nebo požadavky týkající se služeb. On-line zdroje budou vhodně označené a lehce k nalezení.

Budou zajisté také existovat resortní, regionální, místní a sektoriální portály.

Jak to bude zorganizováno?

Zákonem č. 365/2000 Sb. o veřejných informačních systémech je stanovena Úřadu pro veřejné informační systémy (ÚVIS) povinnost vytvářet a spravovat portál veřejné správy. ÚVIS se tak stává ze zákona nositelem projektu.

Tvorba a správa portálu je komplikovaný proces, který lze znázornit jako pyramidu.

Na vrcholu je vrcholové řízení a plánování. To má za úkol ukázat cestu – navrhnout koncepci stanovit strategické cíle a sledovat jejich dosažení, tedy volit taktiku jejich prosazování. K této strate-

gické činnosti má ÚVIS k dispozici čtyři silné nástroje - standardy, finanční řízení, oporu v legislativě a prostředky pro zajištění informovanosti.

Ve střední části pyramidy jsou taktické činnosti zaměřené především na organizaci informačního obsahu a zajištění obsahové a funkční dostupnosti informačních zdrojů a služeb.

Konečně základnu pyramidy tvoří operativní činnosti, jimiž je zabezpečen vlastní technický provoz infrastruktury portálu, je zajištěna bezpečnost údajů a technická dostupnost služeb.

Jak budou dosaženy vytčené cíle?

Jak je vidět, je celý projekt dosti složitý na to, aby byl řízen jako jediný „obchodní případ“. Projekt je složen z celé řady tematicky zaměřených a provázaných projektových úloh. Tyto projektové úlohy jsou řízeny samostatně a vzájemně koordinovány projektovým týmem.

Projektové úlohy mají v zásadě trojí charakter: Analytický, organizační a realizační. Analytické úlohy poskytnou nositeli projektu základní informace a východiska pro zadání a revizi organizačních a realizačních úloh a pro plánování dalšího rozvoje. V organizačních úlohách se tvoří a upravují pravidla a postupy a činí se potřebná legislativní, finanční a organizační opatření. Konečně v realizačních úlohách se vytvářejí výstupy, na které si může sáhnout i klientela, pro niž je portál veřejné správy vytvářen.

Řešení projektu projde několika etapami.

Přípravná etapa – to je ta, ve které se právě nacházíme, je základním kamenem celého projektu. V této etapě probíhají tolik potřebné informační průzkumy, které zjistí

- jaké jsou možnosti a schopnost veřejného sektoru u nás a v zahraničí využívat funkce jiných objektů při komunikaci s klienty,
- jak jsou dnes identifikovány informační zdroje u nás i v mezinárodním měřítku,
- jaké jsou informační potřeby klientů,
- jaké jsou informační povinnosti státních orgánů,
- jaké jsou možnosti financování projektu.

Po vyhodnocení průzkumů přijde řada na přípravu organizačních opatření, která umožní stanovit klíčové podmínky pro úspěšnou realizaci projektu. Projekt nebude úspěšný, nebude-li probíhat hladká výměna informací mezi státem a jeho klienty. Pro její zajištění bude stanoven hlavní pilíř eGovernment, kterým je rámcová soustava standardů, strategií pro poskytování informací a pravidel pro správní procesy. Tento pilíř je tedy rámcem funkční spolupráce. V tomto rámci budou definována pravidla pro vývoj a implementaci metadatových standardů ve veřejné správě, čímž bude vymezen tzv. metadatový rámeček.

Posledním viditelným organizačním opatřením přípravné etapy bude přijetí základní sady patnácti metadatových prvků mezinárodní metadatové iniciativy Dublin Core za obecný metadatový standard ISVS. Tímto krokem budou splněny všechny předpoklady pro zahájení tvorby katalogu informačních zdrojů veřejné správy, bez kterého je zpřístupnění informací veřejné správy nemyslitelné. Přípravná etapa skončí koncem roku 2001 zveřejněním první verze katalogu informačních zdrojů veřejné správy.

Další etapa bude probíhat v roce 2002 a bude zaměřena do tří oblastí. Hlavním úkolem bude příprava vyhledávací služby veřejné správy, která zajistí jednoznačnou identifikaci a usnadní katalogizaci informačních zdrojů veřejné správy. Kromě přijetí řady organizačních opatření bude vytvořen i vyhledávací robot, který usnadní vyhledání a katalogizaci těch informačních zdrojů veřejné správy, které jsou dostupné na Internetu. Dalším velice důležitým úkolem bude organizační zajištění řízení informačního obsahu Portálu veřejné správy, průběžného informačního průzkumu a plánování dalšího rozvoje. Posledním, nikoli nepodstatným úkolem druhé etapy bude návrh a implementace strukturovaného multimediálního uživatelského prostředí a vytvoření technologické a bezpečnostní infrastruktury. Na konci druhé etapy koncem roku 2002 budou tedy známa pravidla pro aplikaci metadatových standardů, bude fungovat vyhledávací služba veřejné správy. Bude zajištěn o řízení informačního obsahu Portálu veřejné správy a bude zajištěna bezpečná technologická infrastruktura pro publikační prostředí. Dílčí úkoly budou, pochopitelně, splněny dříve než na konci celé etapy.

Třetí etapa výstavby portálu veřejné správy, která proběhne v roce 2003 bude zaměřena na transakční služby a služby s přidanou hodnotou.

E-procurement a veřejná správa

Ing. Michal Polehňa, ředitel odboru systémové integrace PVT, a. s.

Ing. Petr Jirásek, Key Account Manager PVT, a. s.

Plk. v.z. Ing. Pavel Stošek, CSc., ředitel CRCG servis, o. p. s.

Úvod

V současné době se velmi často v různých spojeních objevuje slůvko „elektronický“. Svět přímo přetéká pojmy jako například e-business, e-commerce, e-shop, e-services, e-procurement, e-government, e-trade atd.

Co tato slova znamenají? Co se za nimi skrývá? Názory a definice se různí a neexistuje snad jediný celosvětově přijímaný pohled. Nicméně pokusíme se v našem příspěvku tyto pojmy definovat, a to v kontextu dalšího fenoménu, kterým je zcela jistě strategie CALS.

E-business a ti další

Jak již bylo v úvodu předestřeno existují různé definice výše uvedených „e-pojmů“, pro naši potřebu je však zásadní uvědomit si následující:

„E-business je průnik mezi institucemi, jejich procesy a technologiemi.“

Tato definice postihuje hlavní činitele a přitom neimplikuje konkrétní technologie, což je důležité zejména z hlediska neustálého vývoje a hledání nových a stále dokonalejších technologických forem. Oproti tomu stojí definice, které přímo obsahují vazby na konkrétní technologie (např. internet), takový přístup je ve svém důsledku většinou zavádějící. Lze to snadno dokázat právě na zmíněném příkladu úzké vazby mezi e-business a internetem jako jeho nedílnou, takřka až nosnou součástí - jak poté nahlížet na celou řadu e-business řešení, které jsou realizovány například formou uzavřených privátních sítí.

Velmi zajímavá a z tohoto pohledu „nezávadná“ je definice e-business uvedená v Zelené knize o elektronickém obchodu (ÚVIS, ZK EO): **„e-business je série procesů, sledujících konkrétní cíl, zahrnujících více než jeden subjekt a realizovaných elektronickými prostředky.“**

Tyto definice jsou určující pro objasnění dalších e-pojmů, kde se již jen mění hlavní činitelé. Pokud tedy hovoříme o e-procurementu, hovoříme o procesech procurementu realizovaného elektronickými prostředky. V případě e-commerce se mění technologie, což je de-facto pouze způsob realizace elektronickými prostředky.

Velmi zajímavá je v tomto kontextu míra inovativního přístupu oproti pouhé e-verzi tradičního obchodního modelu, která je ovlivněna zejména možností transformovat klasicky realizované procesy do e-podoby.

V podstatě je tedy možné říci, že „e-hysterie“ v současné době završuje principiálně velmi starou a dlouhodobou snahu transformovat tradiční procesy do technologicky vyšších pater. Fenomenální je rychlost s jakou k transformacím v poslední době dochází.

Z tohoto pohledu je zásadní a pozitivní zájem veřejné správy, protože je obecně známým a zdůvodnitelným faktem, že veřejná správa reaguje opatrněji a pomaleji na změny odehrávající se v tržním prostředí fungující ekonomiky.

Vedle technologického progresu posledních let tu stojí dlouholeté aktivity bez kterých si e-business technologie není možné představit, tyto aktivity prezentované zejména strategií CALS jsou zaměřeny více na standardizaci a optimalizaci procesů jako takových, než na konkrétní technologie. V následující kapitole jsou uvedeny základní koncepty strategie CALS.

CALS (Continuous acquisition and life-cycle support)

Vize

Elektronická integrace ekonomických subjektů a kontinuální zlepšování obchodních procesů jako prostředek k globálnímu ekonomickému růstu.

Cíl

Umožnit ekonomickým subjektům a veřejné správě realizaci obchodních procesů v reálném čase v digitálním prostředí nad společně sdílenými daty pro akvizici, design, vývoj, výrobu, zásobování a podporu produktu v provozu.

Strategie

- Sdílené datové prostředí. (Share Data Environment - SHADE alt. SDE)
- Re-inženýring obchodních procesů. (Business Process Engineering - BPR)
- Aplikace principů souběžného projektování. (Concurrent Engineering - CE)
- Efektivní využití informačních technologií a mezinárodních standardů pro výměnu dat o produktu.

Ucelený popis a vyjasnění jednotlivých oblastí a strategií by mohlo být předmětem několika příspěvků tohoto druhu, v následujícím textu se proto zaměříme pouze na objasnění základních charakteristik, nutných při hledání synergie.

Koncept strategie CALS je charakteristický svým zaměřením na znovupoužitelné a dobře standardizovatelné typy informací. Jsou to zejména informace zaměřené na popis produktu ve fázích provozu a údržby, návrhu a výměny obchodních dat. Pro každou tuto oblast existují doporučené standardy a typy dat. Pro provozní a údržbová data jsou charakteristická zejména textová data a standardy SGML, XML, pro data návrhová jsou to obrázky a velmi využívaný standard STEP, pro výměnu obchodních dat je využíváno zavedených standardů EDI (ebXML).

Strategie CALS v sobě zahrnuje standardy a metody zaměřené primárně na produkt v celém jeho životním cyklu, technologie jsou prostředkem k dosažení optimálních výrobních, akvizičních a logistických procesů.

Synergie CALS a e-business

Základní synergický efekt je ve vzájemném ovlivňování a absorpci know-how, stojí zde dlouholetá standardizační snaha proti překotnému vývoji technologií.

Význam strategie CALS pro veřejnou správu

Propojením všech podpůrných informačních zdrojů a systémů (sdílení informací) organizace a propojením tohoto systému se systémy dodavatelů a partnerů lze dosáhnout maximálního využití dostupných informací v organizaci, a tím zefektivnění procesů v organizaci probíhajících a k ekonomické úspoře. To je i cílem a významem strategie CALS.

Prosazování principů CALS v ČR

Skutečnost, že veřejná správa pociťuje potřebu zabývat se prosazováním principů CALS lze doložit několika významnými projekty vypsány veřejnou správou a v současné době realizovanými. Mezi nejvýznamnější z nich patří projekt „Implementace standardizovaných postupů CALS do procesů předvýrobních etap výrobků.“ vyhlášený v rámci programu STRATECH Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. Rovněž Ministerstvo obrany ČR vyhlásilo a podílí se na projektu zabývajícím se implementací strategie CALS v České republice.

Možnosti využití komunikačních a informačních systémů (KIS) Armády České republiky (AČR) při vojenských i nevojenských krizových situacích

plk. gšt. Ing. Jan Kaše, náčelník odboru rozvoje KIS – zástupce náčelníka sekce velení a řízení GŠ AČR, Generální štáb Armády České republiky

1. Úvod

Komunikační a informační podpora činnosti orgánů krizového řízení je nutným předpokladem pro efektivní fungování celého krizového řízení. Zvláštní pozornost je potřebné věnovat komunikační a informační infrastruktuře k řešení krizových situací, a to nejen pro potřeby státní správy a samosprávy, ale i pro zajištění spojení pro orgány krizového řízení a činnost ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů a havarijních služeb v postižených oblastech. **V souladu se zákony číslo 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, 240/2000 Sb., o krizovém řízení a 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, můžeme krizové situace rozdělit na:**

- situace s nevojenským charakterem ohrožení (nevojenské krizové situace),
- situace s vojenským charakterem ohrožení (vojenské krizové situace – stav ohrožení státu a válečný stav).

Rozhodující úlohu v rámci krizového řízení sehrávají Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany. Ministerstvo vnitra odpovídá za koordinaci přípravy a řešení nevojenských krizových situací. Za stavu ohrožení státu a za válečného stavu je odpovědnost za přípravu na tyto krizové situace a jejich řešení v kompetenci Ministerstva obrany.

Uvedeným skutečností musí odpovídat i komunikační a informační infrastruktura.

V současné době jsou v České republice provozovány veřejné pevné a mobilní telekomunikační sítě určené pro poskytování veřejných telekomunikačních služeb, prostřednictvím kterých je zabezpečena vzájemná komunikace i přenos informací ke všem orgánům krizového řízení.

Podle zákona číslo 151/2000 Sb., o telekomunikacích, státní správu ve věcech telekomunikací vykonává Ministerstvo dopravy a spojů a Český telekomunikační úřad. Tyto ústřední správní úřady mají v době krizových situací k provozovatelům veřejných telekomunikačních sítí a vlastníkům a provozovatelům ostatních telekomunikačních sítí a zařízení rozsáhlé pravomoci, včetně uložení povinnosti zabezpečení telekomunikačních služeb. Uvedená oprávnění se netýkají sítí a zařízení ozbrojených sil, ozbrojených sborů a složek integrovaného záchranného systému.

Pro vzájemnou komunikaci a přenos informací za krizových situací je možné využít komunikační a informační systémy (KIS) Ministerstva vnitra (MV) a Ministerstva obrany (MO). Cílem mého příspěvku je stručně popsat KIS používané v Armádě České republiky (AČR), jako součásti MO a současně nastínit možnosti spolupráce KIS AČR s obdobnými systémy MV a integrovaného záchranného systému (IZS) při vojenských i nevojenských krizových situacích.

Popis komunikační a informační infrastruktury AČR

Cílem této části je předložit základní informace o vybraných systémech komunikační a informační infrastruktury AČR.

Komunikační a informační infrastruktura AČR je vytvářena množinou komunikačních systémů (KS) a informačních systémů (IS), které v AČR pracují.

Komunikační infrastruktura je základním prostředkem podpory velení a řízení v AČR. Tvoří ji:

- stálá vojenská spojovací síť na bázi linkového, rádiového a radioreléového spojení a systém poštovního spojení,
- polní vojenská spojovací síť složená z jednotlivých prvků systému TAKOM a polního poštovního spojení.

Informační infrastruktura poskytuje uživatelům podporu při jejich činnostech v míru i pro bojovou činnost. Informační infrastruktura resortu MO, která je v plné míře využívána i součástími AČR, se dělí na:

- administrativně štábní informační systémy – IS MO, finanční IS, personalistický IS, IS logistiky a štábní IS,
- oborové informační systémy – IS vojenské policie, IS mobilizačních příprav, IS vojenského zdravotnictví, IS vojenské zdravotnické služby, integrovaný řídicí a informační systém topografické služby, IS krizového řízení, komplexní IS zabezpečení a řízení letového provozu, IS vojenských škol,
- informační systémy pro řízení bojové činnosti – operačně taktický systém velení a řízení pozemních sil, operačně taktický systém velení a řízení vzdušných sil.

Vzhledem k rozsahu příspěvku a časové kalkulaci nebudu charakterizovat veškeré systémy, kterými resort MO a AČR, jako součást resortu, disponuje. Zaměřím se jenom na systémy základní.

Komunikační infrastruktura

Tvoří ji vojenská stálá spojovací síť a vojenská polní spojovací síť.

Stálá vojenská spojovací síť

Zahrnuje následujícími systémy:

- vojenská digitální síť integrovaných služeb ALCATEL,
- celoarmádní datová síť (CADS),
- stacionární vojenská mikrovlnná síť TEMPO,
- ostatní stacionární systémy.

Vojenská digitální síť integrovaných služeb ALCATEL

Je řešena jako vysokorychlostní, bezpečná, řízená a spolehlivá digitální síť s implementovanými službami. Je vybudována celoplošně na teritoriu celé České republiky. Pokrývá potřeby resortu obrany od nejvyšších stupňů do posádky, útvaru či vojenského zařízení včetně. Je určena pro zabezpečení automatizovaného telefonního a faxového spojení, poskytuje přenosové prostředí pro datové spojení mezi účastníky sítě. Zabezpečuje propojení na polní operačně taktické systémy velení a řízení. Dále umožňuje napojení na mimoresortní síť, včetně sítě NATO.

Síť je budována na bázi telefonních ústředí ALCATEL typu 4300L a 4400. Přenosové prostředí pro tuto síť poskytuje vojenská mikrovlnná síť TEMPO a pronajaté prostředí od různých poskytovatelů s převahou pronájmů od společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.

Síť je zatím využívána pouze pro spojení útvarů Ministerstva obrany a Armády České republiky. Obecně je však možné konstatovat, že z hlediska možného použití a konfigurace je telekomunikační síť Ministerstva obrany připravena vyhovět potřebám komunikace krizového řízení při situacích vojenských i nevojenských.

Správa sítě zajištěna vlastním provozním personálem.

Celoarmádní datová síť (CADS)

Komplexně zabezpečuje provoz sítě typu WAN s implementovanými službami k zabezpečení potřeb datových komunikací IS resortu obrany. Zároveň zabezpečuje distribuci potřebných datových toků pro bojové a operačně taktické systémy. Postupně má být zabezpečeno pokrytí celého resortu do posádky, útvaru a vojenského zařízení včetně. Funkce systému CADS je nezbytná pro činnost veškerých IS budovaných v resortu obrany. Systém umožňuje propojení s mimoresortními IS, s IS zahraničních pracovišť a se systémy NATO. Přenosové prostředí je řešeno vyčleněnými kanály v systému TEMPO a je on-line zálohováno ISDN kanály sítě ALCATEL.

Celoarmádní datová síť je tvořena TCP/IP páteří sítí s napojením uživatelských míst velení a LAN sítí v posádkách a objektech resortu MO. Přenosové prostředí v páteřní síti má přenosovou

rychlost 2 Mbit/s, přenosové prostředí přístupové sítě je tvořeno spínanými $n \times 64$ Kbit/s kanály sítě ALCATEL.

Je vybudováno 7 páteřních a 146 přístupových uzlů pro hlavní místa velení AČR a IS resortu MO.

Stacionární vojenská mikrovlnná síť TEMPO

Vojenskou mikrovlnnou síť TEMPO tvoří vzájemně propojené stacionární radioreléové uzly a stacionární koncové radioreléové stanice. Radioreléové uzly jsou rozmístěny ve vhodných lokalitách, převážně na terénních dominantách, umožňujících pokrytí zájmových prostorů na celém území státu. Koncové stanice jsou umístěny převážně v objektech vojenských spojovacích uzlů.

Je vybudována za účelem vytvoření vlastního (vojenského) přenosového prostředí pro komunikační infrastrukturu resortu obrany, včetně polních bojových a operačně taktických systémů velení a řízení. Dalším cílem je dosažení určitého stupně nezávislosti na přenosovém prostředí poskytovatelů telekomunikačních služeb. Systém je budován jako celoplošný telekomunikační systém na digitální technologii, kterou zabezpečuje tuzemský výrobce.

Kapacita přenosového prostředí poskytuje uživatelům telekomunikační okruhy s přenosovou rychlostí 64 Kbit/s a 2 Mbit/s. Šíření signálu je zabezpečeno z 53 objektů v majetku vojenské správy, dalších 9 objektů je pronajato od jiných provozovatelů.

Polní vojenská spojovací síť

Současnou polní spojovací síť AČR tvoří nově vyvinuté provozovny systému taktických komunikací – TAKOM a starší analogové prostředky, které jsou ale postupně nahrazovány novými. Proces zavádění nových polních prostředků je prozatím pomalý, závislý na finančních zdrojích. Podíl nových polních prostředků, využívajících digitálního přenosu informací, se ale každým rokem zvyšuje.

Polní taktický komunikační systém TAKOM

Nový polní taktický komunikační systém TAKOM, průběžně zaváděný do útvarů a jednotek Armády České republiky, umožňuje využívání nových technologií a digitálního přenosu informací.

TAKOM je polní komunikační systém AČR nové generace. Vytváří komunikační prostředí pro operačně taktické systémy velení a řízení pozemních i vzdušných sil. Je určen pro velitele a štáby operačního a taktického stupně a pro automatizované systémy velení a řízení na těchto stupních velení, dále pro zabezpečení řízení zbraňových systémů. Systém využívá digitální ústředny MAKO, mikrovlnné radioreléové stanice RACEK pracující v kmitočtových pásmech 200–400 MHz a 1350–1750 MHz a přenosné a převozní radiové stanice v pásmech KV a VKV.

Systém je možné připojit do stacionární vojenské mikrovlnné sítě TEMPO a prostřednictvím ní k dalším uživatelům.

TAKOM se postupně zavádí do jednotek a útvarů AČR. Přednostně jsou systémem vybavovány jednotky sil okamžité reakce, do roku 2005 bude systém zaveden u sil rychlé reakce a v dalších letech se předpokládá postupné vybavování hlavních obranných sil.

Analogové polní prostředky

Tyto spojovací prostředky využívají analogové přenosové prostředí a analogové telefonní ústředny.

Přenosové prostředí je zabezpečováno mobilními radioreléovými stanicemi RDM 6 a RDM 12, které umožňují připojení míst velení na stálou radioreléovou síť a vytváření přímých spojů mezi místy velení a k podřízeným jednotkám. Na taktickém stupni jsou zpravidla zakončeny šňůrovými přepojovacími. Na operačně taktickém stupni jsou místa velení vybavena automatickými telefonními ústřednami.

Většina těchto prostředků je zastaralých, s malou spolehlivostí provozu a nízkou ochranou proti průzkumu a rušení. Tyto prostředky jsou postupně nahrazovány moderními digitálními provozovami.

Informační infrastruktura

V přehledu uvedu pouze některé IS, využívané především pro zabezpečení velení a řízení v AČR.

Štábní informační systém AČR (ŠIS)

Je budován jako celoplošný, pružný, hierarchicky členěný IS pro podporu každodenních procesů a činností, které jsou realizovány v systému velení a řízení na strategickém, operačním a taktickém stupni.

Systém je založen na propojených lokálních počítačových sítích jednotlivých stupňů velení a na službách celoarmádní datové sítě. Je určen velitelům a štábům na zmíněných stupních velení a řízení a má zlepšit informovanost, zrychlit komunikaci a usnadnit provádění administrativních činností a rozhodovacího procesu.

ŠIS je budován jako páteří systém a má vazbu na nejvýznamnější resortní informační systémy. Předává velitelům a štábům agregované informace z těchto systémů. Komunikační prostředí systému je zcela závislé na výstavbě celoarmádní datové sítě – CADS. V současné době má informační systém 1164 koncových uživatelských stanic.

Systémový software je založen na prostředí WINDOWS, z čehož vyplývá možnost využívat aplikace z MS Office a MS Outlook. V současné době může tento systém zpracovávat pouze neutajované informace. Probíhají procesy potřebné pro certifikaci systému na stupeň VYHRAZENÉ.

Operačně-taktický systém velení a řízení pozemních sil a operačně-taktický systém velení a řízení vzdušných sil

Cílem výstavby operačně taktického systému velení a řízení pozemních sil je zabezpečit automatizované velení a řízení vojsk, zbraňových systémů a podporu rozhodovacích procesů velitelů a štábů na operačním a taktickém stupni velení. Má usnadnit velitelům příslušných složek přístup k informacím a zjednodušit proces plánování a rozhodování.

Operačně - taktický systém velení a řízení pozemních sil je budován s vazbami na operačně - taktický systém velení a řízení vzdušných sil a cílově i na ŠIS AČR.

Výstavba byla zahájena v roce 1998 a nyní je plánováno postupné zavádění do vojsk s prioritním vybavováním jednotek a útvarů sil okamžité a rychlé reakce.

Cílem výstavby operačně taktického systému velení a řízení vzdušných sil je vytvořit systém, který bude splňovat obdobné požadavky, které byly zmíněny u operačně taktického systému velení a řízení pozemních sil. Dalším cílem je zpřístupnit velitelům a štábům na operační a taktické úrovni velení a řízení aktuální údaje o vzdušné situaci, stavu sil a prostředků, zbraňových systémů, jejich možnostech a dosažených výsledcích v rámci bojové činnosti vzdušných sil AČR. Uživatelé systému jsou protiletadlové raketové jednotky a letectvo.

Systém je propojen s civilními KIS pro řízení letového provozu a pracuje v návaznosti na něm.

Možnosti spolupráce KIS AČR s obdobnými systémy Ministerstva vnitra České republiky (MV ČR) a integrovaného záchranného systému (IZS) při vojenských i nevojenských krizových situacích

V oblasti telekomunikací, využívání KIS i v dalších oblastech se předpokládá vzájemná součinnost mezi MO ČR a MV ČR a jejich součástí. Uvedu následující příklady součinnosti:

- systém PEGAS,
- návrh společné telekomunikační sítě.

Systém PEGAS

Zavedení systému hromadných rádiových sítí MC 9600 nazývaného systém PEGAS vyplynulo z potřeby zabezpečit systémové řešení rádiového spojení pro vybrané účastníky pohyblivých služeb v AČR. Účast v systému přijala AČR na základě nabídky ministra vnitra ke spolupráci při výstavbě, využívání a správě celostátního systému pro potřeby složek IZS.

Radiokomunikační systém MC 9600 (PEGAS) s celostátní působností, určený pro veřejné bezpečnostní služby a IZS, je plně digitální systém založen na standardu TETRAPOL.

Je určen pro zabezpečení automatizovaných telefonních, faxových a částečně datových služeb IZS. Infrastrukturu tohoto systému zabezpečuje MV ČR a pokrytí území České republiky je zabezpečeno ve vnitřně propojených regionálních sítích. Resort obrany vytváří v rámci systému vlastní flotilu. V této flotile je v současné době 446 terminálů, které jsou určeny pro různé složky MO a AČR.

System má zabezpečit i propojení na mimoresortní síť a strukturu NATO. V současné době je pomocí tohoto systému řešeno i spojení jednotek u budovy redakce Svobodné Evropy v Praze.

Návrh společné telekomunikační sítě

Příkladem součinnosti resortů MO ČR a MV ČR je vzájemná spolupráce v oblasti telekomunikací. Probíhají jednání, cílem kterých by mělo být dosažení dohody o propojení neveřejných telekomunikačních sítí uvedených ministerstev a jejich využívání při vojenských i nevojenských krizových situacích. Základem u MV ČR i MO ČR je automatizovaná digitální síť ALCATEL, tvořená navzájem propojenými telefonními ústřednami. Obě telekomunikační sítě jsou vybudovány plošně na území celé ČR, disponují vlastním přenosovým prostředím, dostatečně dimenzovaným a mají vlastní provozní personál.

Telefonní spojení se, po propojení, navrhuje zabezpečit vyvedením účastnických poboček z pobočkových ústředí telekomunikační sítě Ministerstva obrany nebo Ministerstva vnitra na pracoviště vybraných funkcionářů a orgánů krizového řízení.

Do navrhované telekomunikační sítě se předpokládá začlenit pracoviště vybraných útvarů, zajišťujících krizové řízení, následujících úřadů a složek:

- ústřední správní úřady,
- krajské úřady,
- orgány samosprávy pověřené výkonem státní správy,
- základní složky integrovaného záchranného systému,
- záložní krizová pracoviště vybraných správních úřadů,
- Armáda České republiky,
- určené orgány NATO.

Návrh společné telekomunikační sítě bude v květnu 2002 projednán v Bezpečnostní radě státu a po schválení bude zahájena realizace, kterou se účelně a efektivně využije stávající kapacita uvedených telekomunikačních sítí a současně bude rozšířena možnost vzájemné komunikace mezi orgány krizového řízení.

Závěr

Cílem mého příspěvku bylo ve stručnosti informovat o vybraných komunikačních a informačních systémech zavedených v resortu MO ČR a AČR. Pochopitelně, z časových důvodů není možné charakterizovat systémy do detailů a nelze také charakterizovat veškeré zavedené systémy.

System podpory řešení krizových stavů je složitý proces. Vyžaduje se koordinace a spolupráce v rámci několika správních úřadů a vzájemné předávání informací mezi jednotlivými správními úřady, složkami a skupinami odpovědnými za řešení krizových situací. Proto jsou kladeny požadavky na zajištění kompatibility KIS. Pro řešení krizových situací byla součinnost a spolupráce v oblasti KIS zahájena a je předpoklad dalšího rozvoje.

Úřední formuláře v digitální formě

*Ing. Ladislav Kendík, pracovník odboru informatiky, Magistrát hl. m. Prahy;
Martin Páral, M.B.A., obchodní manažer, Corpus Solutions, a. s.*

Úvod

Referát představí na konkrétním projektu Hlavního města Prahy řešení výroby úředních formulářů v digitální formě, způsoby jejich odevzdání a možnosti dalšího zpracování. Řešení je vytvořeno v konceptu otevřených informačních systémů s využitím technologií Java a XML. V souladu s tímto konceptem byla důsledně použita komponentová architektura celého systému.

Obsah referátu

Výroba formulářů – HTML editor

Možnosti odevzdání formulářů

- Vytisknutí z webu, ruční vyplnění, podepsání a odeslání poštou
- Uložení pro off-line vyplnění na počítači, konverze do PDF, vytisknutí, podepsání a odeslání poštou
- Uložení pro off-line vyplnění na počítači, elektronické podepsání a elektronické odeslání (http)
- Uložení pro off-line vyplnění na počítači, elektronické podepsání a elektronické odeslání (mail)

Detailní pohled na vybranou variantu

- Elektronické odevzdání bez elektronického podpisu
- Off-line vyplnění formuláře v prostředí WWW prohlížeče
- Využití XML
- Napojení na Spisovou službu

Jednotné úložiště XML dokumentů

- Zpřístupnění dat z formulářů různým aplikacím

Technologické a bezpečnostní aspekty řešení

- Aplikace konceptu otevřených informačních systémů
- Java a XML
- Komponentová architektura

Shrnutí

Přednáška si klade za cíl poskytnout informace o technologii používaného řešení (fa Corpus Solutions a.s.) a praktické zkušenosti z reálného provozu na Magistrátu hl.m. Prahy.

Atestace a kontrola v rámci ISVS

*Ing. Jaroslav Kokeš, vedoucí oddělení standardů a atestací,
Úřad pro veřejné informační systémy*

Povinnost atestace se, podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, vztahuje pouze na tzv. IS veřejné správy, tj. na ty systémy, které podporují výkon veřejné správy. Výkonem veřejné správy rozumíme souhrn činností na úseku státní správy a samosprávy, svěřených do působnosti orgánu veřejné správy zvláštním zákonem. Výkon veřejné správy nezahrnuje např. vedení účetnictví, správu majetku, personální a jiné provozní agendy atp. Výkon veřejné správy není také např. poskytování informací, i když je taková povinnost uložena zákonem.

Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a Standardy ISVS, které oblast atestací vymezují rozlišují čtyři základní druhy atestačních zkoušek.

Tři druhy, pro správce ISVS, povinných atestačních zkoušek:

- Atestace připojení k referenčnímu rozhraní
- Atestace pro stanovení stupně bezpečnosti IS
- Atestace shody IS se standardy ISVS

a jako nepovinný druh atestační zkoušky

- Atestace jakosti produktu

Povinné druhy atestačních zkoušek si objednává a náklady hradí správce ISVS, atestaci jakosti produktu hradí dodavatel.

V současné době se povinnost atestovat IS vztahuje pouze na atestace shody IS se standardy ISVS. (Standardy referenčního rozhraní, ani metodiky atestování stupně bezpečnosti nejsou ještě stanoveny). Atestace shody se standardy je nutno chápat jednak jako přípravu pro připojení k referenčnímu rozhraní a jednak jako prostředek pro uvedení dokumentace IS do stavu požadovaném nejen standardy, ale zejména praxí a potřebou připravovaného metainformačního systému.

Rozsah a termíny atestací shody jsou stanoveny pro všechny standardy vydané do poloviny roku 2001 v Standardu ISVS pro atestace shody IS se standardy ISVS, verze 1.1, zveřejněném ve Věstníku ÚVIS 2001/částka 9.

Pro IS, které byly vyvíjené pro veřejnou správu na zakázku před 24.10.2000, platí povinnost zajistit atestování shody se standardem ISVS pro náležitosti životního cyklu IS (pouze pro IS dodávané na zakázku, tedy ne tzv. komerční, konfekční SW) a se standardy ISVS pro popis datových prvků a katalogy jednoduchých a složených datových prvků do 24.10.2002.

U nově pořizovaných IS a jiných IT produktů je vhodné zahrnout požadavek na udělení atestu jakosti produktu do podmínek výběrového řízení. Toto lze uplatnit zejména u produktů, které mají charakter komerčního, konfekčního SW. Pokud se bude jednat současně o ISVS, bude součástí atestu i shoda se standardy.

Tato praxe by měla být zásadní pro IS měst a obcí. Ty budou muset mít atestován svůj systém jako celek na shodu se standardem ISVS pro životní cyklus IS (verze 2.1!) a každá jeho údržby (akvizice nového modulu) by měla být podmíněna atestací shody se všemi relevantními standardy.

U informačních systémů uváděných do provozu po 24.10.2000 je udělení atestu na shodu se standardy podmínkou tohoto uvedení do provozu a mělo by být podmínkou akceptace dodávky IS zákazníkem.

Atest jakosti produktu garantuje splnění všech podmínek na uživatelskou dokumentaci, splnění všech dodavatelem inzerovaných vlastností produktu, vlastní posouzení jakosti produktu a bezpečnosti. Součástí atestačního řízení bude také posouzení shody s vybranými technickými normami a technickými nebo funkčními ustanoveními právních předpisů.

Úřad pro veřejné informační systémy vydal k 20.3.2002 šest pověření k výkonu atestací. Jde o firmy secunet, organizační složka, Medicont Group, a.s., ADA s.r.o., BDO IT a.s., Relsie spol. s r.o. a EQUICA, a.s.

Elektronický podpis v praxi

Jakub Kopecký, Special project manager, KPNQwest Czechia, s. r. o.

O elektronickém podpisu se velmi často hovoří a píše. Bohužel ne každý přesně ví, co se za označením elektronický podpis skrývá, jak je možné jej použít? Podívejme se nejprve na hlavní vlastnosti při každodenním používání elektronického podpisu při podepisování elektronických zpráv.

Elektronická pošta je velmi dobrým příkladem, protože pro řadu lidí zajišťuje velmi významnou část z celkového objemu denní komunikace. Zvykli jsme si elektronické poště důvěřovat, ale můžeme si být stoprocentně jisti odesílatem? Určitě ne. Technicky je velmi snadné přepsat hlavičku e-mailu, tak aby adresát nepoznal, kdo je skutečným autorem zprávy. Přepíšeme v hlavičce jméno a e-mailovou adresu odesílatele a sdělené informace jsou podvrženy – jak snadné. Nasazením elektronického podpisu však máme k dispozici spolehlivé a velmi efektivní řešení.

Co elektronicky podepsaná zpráva příjemci přinese?

Identifikaci – z přijaté zprávy musí jednoznačně vyplývat, od koho pochází, tedy kdo je jejím autorem. Údaj o autorovi musí být dostatečně věrohodný, pouhá hlavička e-mailu nestačí. Autora určuje **Identifikace**, ověření skutečné identity se nazývá **Autentikace**. V tomto případě obě tyto vlastnosti hodně splývají.)

Příjemce chce mít kromě toho jistotu i o obsahu zprávy. Byla zpráva od svého podepsání změněna? Jedná se o vlastnost nazvanou **Integrita**, která zaručuje neporušenost obsahu zprávy. Další významnou vlastností je **Nepopiratelnost**. Autor nemůže později popřít autorství zprávy, resp. souhlas s obsahem zprávy. Jedná se tedy o téměř dokonalou analogii s podpisem vlastnoručním.

Příjemce k provedení takto významných operací nepotřebuje kontakt s třetí stranou, přesto však může ověřit pravost certifikátu prostřednictvím certifikační autority (poskytovatele certifikačních služeb), která daný digitální certifikát odesílatele vydala. O všechny výše uvedené operace se stará běžně dostupný klientský software (např. Microsoft Outlook apod.). Pokud příjemce obdrží od někoho elektronickou zprávu opatřenou elektronickým podpisem, může si být jistý jednak autorem zprávy, dále tím, že zpráva nebyla od svého elektronického podepsání pozměněna. Má také jistotu, že autor nemůže v budoucnu popřít autorství příslušné zprávy. Přenesme se však od teorie k praxi. Vlastností, kterých je možno v souvislosti s elektronickým podpisem využít, je celá řada. Používání může působit značně složitě, je však velmi jednoduché. Podívejme se, co se za podepisováním elektronických zpráv skutečně skrývá. Pro příklad jsme použili software Microsoft Outlook Express 5.

Po získání a instalaci digitálního certifikátu do příslušného software můžeme okamžitě začít elektronicky podepisovat všechny zprávy. Novou zprávu elektronické pošty vytvoříme stejně, jak jsme zvyklí v okénku **Nová zpráva**. Navíc je nutné pro elektronické podepsání zprávy kliknout na ikonu **Podepsat**, pro šifrování zprávy kliknout na **Šifrovat**. To je celé. Kliknutím na tlačítko **Odeslat** obdrží příjemce odesílatel podepsanou elektronickou poštu.

Co to jsou digitální certifikáty a proč je potřebujeme

V reálném světě člověk prokazuje svoji identitu pomocí různých listin a průkazů. Tento způsob prokazování totožnosti však nelze jednoduše použít ve virtuálním světě počítačů, ve kterém se stále více pohybujeme. Proto bylo zapotřebí zavést technologie a užívat prostředky, které umožňují spojit reálného člověka s jasnou identifikací, které počítače "rozumí". K tomuto účelu se stále častěji užívají asymetrické šifrovací techniky a digitální certifikáty, s nimiž dovedou pracovat oblíbené a široce rozšířené programy pro elektronickou poštu i internetové prohlížeče.

Základem je dvojice klíčů

Každý člověk, který chce asymetrické šifrovací techniky používat, potřebuje dvojici klíčů: klíč soukromý, jenž je třeba pečlivě sčezit, aby nedošlo k jeho prozrazení a zneužití, a klíč veřejný, který je třeba dát k dispozici ostatním účastníkům komunikace. Dvojice klíčů vzniká (je generována) v programovém vybavení, například v internetových prohlížečích.

Mezi veřejným a soukromým klíčem je jistý matematický vztah a platí, že z veřejného klíče nelze dostupnými výpočetními prostředky odvodit klíč soukromý. Veřejný klíč je tedy možné publi-

kovat bez nebezpečí prozrazení soukromého klíče. Neodvoditelnost soukromého klíče je vždy založena na některém výpočetně složitějším matematickém problému.

Data zašifrovaná soukromým klíčem lze dešifrovat pouze veřejným klíčem z dané dvojice a naopak. Pokud vlastník soukromého klíče zašifruje data soukromým klíčem, může je kdokoliv dešifrovat veřejným klíčem z dané dvojice, pokud je tento klíč publikován. Zašifrovaná data nejsou chráněna proti prozrazení, protože veřejný klíč je dostupný pro každého, ale zašifrování soukromým klíčem pomáhá určit původ dat. Pokud se data podařilo dešifrovat veřejným klíčem, musela být zašifrována odpovídajícím soukromým klíčem. Pokud vlastník soukromého klíče tento klíč pečlivě střeží, musel data zašifrovat on. Pokud naopak chceme, aby data nepřečetl nikdo jiný, než jistá osoba, zašifrujeme data jejím veřejným klíčem. Takto zašifrovaná data nemůže přečíst nikdo jiný, než držitel soukromého klíče. Pokud klíč nezneužije někdo jiný, může data dešifrovat jedině právoplatný adresát.

Certifikační autorita – poskytovatel certifikačních služeb

Z výše uvedených případů je zřejmé, že na mechanismus dvojice klíčů se dá spolehnout pouze tehdy, pokud vlastník chrání soukromý klíč proti zneužití.

V obou případech je rovněž důležité, abychom věděli, že daný veřejný klíč skutečně patří dotyčné osobě. Pokud by se v prvním případě někomu podařilo vydávat svůj veřejný klíč za klíč někoho jiného, mohl by předstírat, že je touto osobou. Zašifroval by data svým soukromým klíčem, příjemce by data dešifroval odpovídajícím veřejným klíčem, o kterém by však předpokládal, že patří někomu jinému. Původ dat by byl tímto způsobem zfalšován. V druhém případě by použití „falešného“ veřejného klíče vedlo k prozrazení dat, která má znát jenom jistá osoba. Proto se veřejné klíče nepublikují samy o sobě, ale ve formě takzvaných certifikátů veřejných klíčů. Důvěryhodná instituce – certifikační autorita – určitým způsobem prověří, že veřejný klíč patří danému subjektu a vydá o tom digitální potvrzení – digitální certifikát. Digitální certifikát obsahuje především veřejný klíč a identifikaci vlastníka klíče, dobu platnosti certifikátu, údaje o tom, kdo certifikát vydal, a další data.

Pečlivě střežený soukromý klíč spolu s digitálním certifikátem veřejného klíče vydaným důvěryhodnou certifikační autoritou jsou tím „digitálním průkazem“, který lze použít ve světě počítačů. Některé běžně dostupné počítačové programy umějí s tímto průkazem pracovat a užívat ho k zabezpečení dat. Takových programů stále přibývá a přibývá i certifikačních autorit vydávajících certifikáty veřejných klíčů s různým stupněm ověření vlastnictví veřejného klíče. Každý, kdo používá certifikáty vydané určitou certifikační autoritou, by se měl seznámit s podmínkami, za kterých certifikační autorita certifikáty vydává, aby mohl posoudit, zda způsob prověření žadatele o certifikát a ostatní okolnosti, za kterých je certifikát vydán, považuje za postačující pro daný účel, ke kterému má být certifikát použit.

Jak digitální certifikáty použít

Masové nasazení a používání digitálních certifikátů je námětem budoucnosti. Na českém Internetu sice již nalezneme řadu uživatelů elektronických podpisů, ovšem většina lidí s přístupem k síti teprve čeká na ten správný důvod, aby si i oni digitální certifikát opatřili. Důvodem budou bezesporu efektivní možnosti používání.

Finanční služby a elektronické bankovníctví – v ČR jedna z prvních komerčních aplikací digitálních certifikátů. Uživatelé používají pro svou autentikaci nejen uživatelské jméno a heslo, ale rovněž digitální certifikát. Certifikát je rovněž prostředkem elektronického podepsání všech operací, které si klient přeje prostřednictvím systému realizovat. Následně díky analogii, má elektronicky podepsaný, příkaz stejnou váhu, jako vlastnoruční podpis klienta na formuláři.

„Technologické vlastnosti“ digitálních certifikátů – aktuálně nejčastější způsob nasazení. Podepisujeme zprávy elektronické pošty, zprávy lze rovněž šifrovat. Prostřednictvím certifikátů se můžete přihlásit k on-line aplikacím. To jsme však na poli tzv. klientských certifikátů. Certifikáty ovšem existují i serverové. Ty identifikují nějaký subjekt v síti – server. Obecně však platí, že oba typy certifikátů nám usnadňují řadu úloh. Následující obrázky mohou alespoň z části, jak elektronické podpis napomáhá významu a růstu elektronického obchodu.

Elektronický obchod – představte si dvě společnosti. Jedna je výrobní firma, druhá obchodní společnost. Sídli nedaleko sebe a majitelé se velmi dobře znají. Obchodují spolu řadu let. Majitelé pro objednávání a potvrzování objednávek používají elektronickou poštu. Jedná se přeci o velmi rychlý a

efektivní prostředek komunikace. Nemusí ovšem být vždy 100% bezpečný. Nezabezpečená e-mail komunikace může být zneužita. Například tak, že případný narušitel změní obsah zprávy. Místo 5000 kusů zboží, výrobní závod dostane objednávku na 500.000 kusů. Pro výrobní závod jistě skvělá zpráva, díky mnohaleté důvěře není důvod nedůvěřovat. Pokud závod vyrobí „požadované“ množství zboží, dostává se i obchodní společnost do vážných ekonomických problémů.

Použitím digitálních certifikátů je však možné se řadě nepříznivých vnějších vlivů vyvarovat. Jednak je možné jednoznačně identifikovat autora objednávky, zajistit integritu dat – neporušenost obsahu po elektronickém podepsání, případně zprávu zašifrovat.

Podobně je tomu i serverových digitálních certifikátů. Zajišťují uživatelům možnost ověřit si s jakým serverem skutečně komunikují tak, že adresa serveru uvedená v certifikátu musí shodná s adresou serveru, na který se uživatel připojil. Toto je důležité hlavně v okamžiku, kdy nějaký on-line server umožňuje, či vyžaduje vkládání citlivých údajů. Uživatel chce pochopitelně komunikovat se správným serverem a vyvarovat se případnému podvržení pirátského serveru – aplikace.

Dalším, velmi častým důvodem nasazení serverových digitálních certifikátů je šifrování přenášených dat mezi klientem a serverem prostřednictvím bezpečnostního protokolu SSL. Jedná se opět o velmi důležitou funkci ochrany. Možná právě instalace serverových certifikátů a následná aplikace bezpečnostních možností bude pro většinu zákazníků rozhodující.

Tělesně postižené osoby – snaha vlády a bezesporu i řady komerčních organizací je umožnit občanům a svým klientům realizovat svá podání a požadavky elektronickou cestou. Zavedení elektronických aplikací akceptujících elektronické podpisy obecně představuje zmírnění povinnosti nás všech vyřizovat vše osobně na úřadech. Tělesně postižení tedy nebudou muset prodělávat fyzicky náročné návštěvy úřadu, navíc v rámci virtuálního světa on-line sítí se budou moci zcela zařadit mezi uživatele bez tělesného postižení. Podle mého názoru to lidem s handicapem otevře další možnosti, jak se začlenit do společnosti a uplatnit beze zbytku své schopnosti.

Zdravotnictví – i zde se začínají pomalu, ale jistě digitální certifikáty uplatňovat. Zdravotní pojišťovny zavádějí klientské aplikace, které pro autentikaci uživatele a úkonů akceptují elektronické podpisy. Principiálně se jedná o totožné aplikace s on-line bankovníctvím.

Další významným počinem pro růst významu elektronického podpisu ve zdravotnictví je novelizovaný zákon č. 260/2001 Sb. o péči o zdraví lidu. Ten lékařům nabízí dvě možnosti zpracování, správy a archivace dat pacientů. v elektronické podobě. V tomto případě ovšem musí být každý zápis opatřen zaručeným elektronickým podpisem.

S pohledu certifikační autority, kterou KPNQwest Czechia již řadu měsíců provozuje můžeme pohovořit i o méně obecných způsobech nasazení digitálních certifikátů u našich klientů. Vesměs se jedná o použití elektronických podpisů, které se řídí speciálními smlouvami. Jde například o obchodní smlouvy, velmi často také smlouvy pracovní.

Představme si situaci, kdy hlavní úloha elektronického podpisu je formalizace, resp. přirozená filtrace elektronické pošty. Elektronická pošta se stala pro řadu organizací nezbytností, stala se nástrojem rychlé komunikace. Je však tato komunikace vždy efektivní? Nemusí být, zmiňme se o případu, kdy například ředitel organizace je zavalován obrovským objemem interních e-mailů, jejichž obsah rozhodně nelze specifikovat jako důležitý, natož jej adresovat převážně řediteli firmy. Díky vlastnostem elektronické pošty je vlastně možné snadno, rychle napsat a odeslat cokoliv; navíc nepříliš závazně. Proto organizace zavedla do interních závazných směrnic rámeček elektronického podpisu, čímž byly popsány i důsledky s tím spojené: identifikace autora a nepopiratelnost autorství. Elektronický podpis je pochopitelně nutné použít kdykoliv v interní komunikaci. Závěrem tedy dochází k odesílání a přijímání pouze rozumných, věcných a adresných zpráv. Elektronický podpis se stává nástrojem zvyšování efektivity elektronické komunikace. Příklad je trochu přitažen za vlasy, avšak zákazníci to vnímají jinak.

Podpisování elektronických formulářů, vlastnosti podpisů jsou stále shodné, možnosti použití extrémně široké. Na obrázku je interní publikační systém, může však jít o jakýkoliv jiný systém, kde za jednotlivé stavy zpracování je odpovědná určitá osoba. Chceme mít jistotu, že je každý za svůj odpovědný a že vím, kdo jej napsal. Prostřednictvím certifikátů se uživatelé pochopitelně do systému přihlašují. Každá událost v systému je zapsána a elektronicky podepsána. I KPNQwest podobný systém interně využívá, a zcela zodpovědně mohu říci, že zkušenosti jsou ty nejlepší.

Komunikace občanů s úřady

Ladislav Košťák, obchodní konzultant pro CRM řešení, Oracle Czech, s. r. o.

V souvislosti se zvyšujícími se požadavky ze strany občanů na úroveň a šíři poskytovaných informací a služeb, zvyšují se nároky na úřady a na jejich schopnost těmto trendům vyhovět. Velmi výrazně se tak postupně mění dosavadní způsob a forma komunikace mezi občanem a úřadem.

Občané očekávají, že požadované informace a žádosti budou vyřízeny ve zvýšené kvalitě při zachování, nebo lépe zkrácení, doby jejich zpracování. Zároveň se rozšiřuje škála komunikačních kanálů, kterými jsou občané schopni komunikovat a obdobný způsob komunikace očekávají i ze strany úřadů. Postupně se tak zvyšuje objem komunikace uskutečněné prostřednictvím faxu, emailu, ale především telefonu. Telefonní kontakt se tak stále více prosazuje jako významný komunikační nástroj pro poskytování informací nejrůznějšího typu, ale rovněž jako kanál pro zadávání a řešení dílčích požadavků a žádostí občanů.

Jednotlivé úřady postupně opouštějí své zaměření na každodenní vyřizování běžné agendy a do středu jejich zájmu se dostává občan a jeho konkrétní potřeby. Úřady se stále více orientují na řešení žádostí a požadavků občanů a skutečně tak poskytují služby občanům. Nezbytnou podmínkou pro kvalitní poskytování služeb je dostatečná znalost občana. Nejedná se pouze o schopnost znát jeho jméno a adresu, ale především o schopnost znát jeho požadavky a mít informace o dosavadní vzájemné komunikaci. Vlastní proces komunikace však musí probíhat prostřednictvím libovolného komunikačního kanálu při zachování jednotnosti poskytovaných informací.

Mění se způsob komunikace mezi občanem a úřadem musí být, především na straně úřadu, podpořen informačními technologiemi, jejichž využití umožní zvýšit kvalitu a efektivitu vzájemné komunikace. Jedná se o tzv. Centrum komunikace s občany, které úřadům umožní zaznamenávat a využívat potřebné informace o občanech, umožní zadat a sledovat žádosti občanů, včetně podpory jejich vyřízení. Systém umožňuje komunikovat prostřednictvím celé řady komunikačních kanálů, přičemž informace o každé komunikaci jsou velmi důsledně zaznamenávány. Velmi výrazně tak dochází ke zjednodušení vzájemné komunikace mezi občanem a úřadem a výsledná doba vyřízení žádosti se podstatně zkracuje. Cílem a přínosem takového řešení je především zkvalitnění práce úřadu ve vztahu k občanům.

Registr obcí – představení projektu

Václav Koudele, vedoucí oddělení informatiky, Krajský úřad Plzeňského kraje

Hlavní a specifické cíle

- pro potřeby komunikace mezi subjekty veřejné správy a občany vytvořit a provozovat vždy aktuální registr obcí
- pomoci obcím naplnit zákon 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím
- Využít informace pro potřeby krizového řízení a IZS
- Rozšířit databázi obcí o další údaje o dané obci (jméno starosty, telefon na OÚ, e-mail, WWW)
- Zajistit aktuálnost takto vzniklé databáze a distribucí zodpovědnosti za údaje o sobě přímo jednotlivým obcím (v první fázi prostřednictvím Okresních úřadů, nebo obcí III)
- Zamezit duplicitnímu opětovnému zjišťování údajů o obcích při styku s ostatními subjekty veřejné správy
- Rozšíření o popis správního a územního členění obcí, např. spádovost k matrice, stavebnímu úřadu, kontaktnímu místu SSP atd.

Základní teze

- soulad s připravovaným zákonem o základních registrech (UIR-ADR)
- standard ISVS, Věstník ÚVIS č.7/2001
- umožnit provoz na různých platformách (Oracle, MS SQL, IIS, Apache.....)

Technické řešení

Serverová část

Internet Information Server (IIS), Apache; Professional Home Pages (PHP); Microsoft SQL Server, Oracle; Integrace s ActiveDirectory

Klientská část

Internet Explorer 5.0+, Opera 5.0+, Netscape Navigator 6.0+

Struktura vedení projektu

Zadavatel: Ministerstvo vnitra; **Dodavatel:** Plzeňský holding, a. s.

Řídící výbor: Ing. Tomáš Holenda – Ministerstvo vnitra, Ing. Karel Pokorný – Plzeňský kraj, Ing. Martin Vimr – Plzeňský holding, a. s., Václav Koudele – Plzeňský kraj, Mgr. Jiří Leščinský - Plzeňský kraj, Mgr. Zdeněk Vacík – Plzeňský kraj, Ing. Petr Pavlinec - Kraj Vysočina

Vedení projektu: Norbert Szabó – Plzeňský kraj, Ing. Jaroslav Svoboda - Ministerstvo vnitra, Ing. Pavel Hádek – Plzeňský holding, a. s., Mgr. Daniela Vošahlíková – Plzeňský kraj, Petr Cop – Kraj Vysočina

Rámcový harmonogram

Odsouhlasení DM – 25. 1. 2002; vývoj aplikace – 25. 1.–18. 2. 2002; instalace beta verze na KÚPK – 18. 2. 2002; dokončení aplikace (plnění) – 18. 2.–1. 3. 2002; instalace verze pro zkušební provoz – 1. 3. 2002; podpora zkušebního provozu – 4.3.–15. 3. 2002; zapracovní připomínek – 18. 3.–20. 3. 2002; instalace final verze – 20. 3.–23. 3. 2002; prezentace projektu na konferenci ISSS – 26. 3. 2002; dokumentace – 29. 3. 2002; produktivní provoz – 1. 4. 2002; závěrečná akceptace – 30. 4. 2002

Kontakty: Norbert Szabó – norbert.szabo@kr-plzensky.cz; Václav Koudele – vaclav.koudele@kr-plzensky.cz, www.kr-plzensky.cz

Metainformační vyhledávací systém

RNDr. Miroslav Kozák, člen komise ISMO při SMO ČR

Úvod

Jedním ze základních cílů veřejných informačních služeb orgánů veřejné správy (dále jen VIS) je podpora veřejné informovanosti o činnostech veřejné správy. Tato snaha je součástí transformace veřejné správy tak, aby se stala skutečným poskytovatelem služeb pro občanskou a podnikatelskou veřejnost (dále jen veřejnost).

Pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě umožňující dálkový přístup (zejména pak ve smyslu par. 5 zákona 106/1999 Sb. – popisy postupů pro vyřizování záležitostí) je důležité nejen dokumenty vytvořit ve správné struktuře a obsahu, ale též zpracovat jejich další formální i věcné charakteristiky (popis dokumentu) tak, aby pomocí nich mohl být zveřejňovaný dokument snadno identifikován a následně zpřístupněn.

Získávání (tvorba), zpracování, ukládání, vyhledávání a distribuce dokumentů je podstatnou složkou informační činnosti veřejné správy. Popis dokumentů, který je součástí procesu zpracování dokumentů, má zajistit vyjádření obsahových i formálních charakteristik dokumentu tak, aby bylo možné provést jeho zpětné vyhledání v informačním systému.

Strukturovaný popis představuje sekundární data (metadata) o vlastním dokumentu a vytváří tak tzv. profil dokumentu.

Proto je přirozená idea (**meta**) **informačního systému (MIVS)**, který umožní v prostředí sítě Internet vytvořit centrální databázi profilů cíleně zveřejňovaných dokumentů a nabídnout veřejnosti sadu nástrojů pro jejich následné zpřístupnění, neboť součástí každého profilu budou i údaje, které jednoznačně identifikují popisovaný dokument, zejména pak jeho URL, který umožní jeho prostřednictvím sítě Internet jeho snadné zpřístupnění.

Předpokladem k jeho realizaci je pak standardizace struktury popisu dokumentu, způsobu vyplňování profilu a poskytnutí nástrojů k jejich vytváření a zpracování v centrální databázi.

Tyto nástroje včetně podpůrných aplikací musí být k dispozici všem poskytovatelům popisů dokumentů, kteří se na tvorbě centrální databáze metadat podílejí.

Koncepce MIVS byla v tomto smyslu navržena v projektu "Informační a komunikační služby a systémy veřejné správy" PHARE CZ0703-01-01-03-01, activity 01 (dále jen Phare 97) řešeném v roce 2000.

Návrh metadatových prvků, hodnotových schémat, návrh jejich datových struktur a návrh způsobu jejich aktualizace byly zpracovány v navazujícím projektu 02-314046-2 – **Vytvoření metodik, dokončení číselníků a kódů, řízené slovníky pro VIS** řešeném v roce 2001.

V návaznost na tyto projekty přistoupilo MV ČR koncem roku 2001 jako zadavatel řešení projektu 02-314 046 0004 – **Metainformační vyhledávací systém pro veřejné informační služby.**

Metainformační vyhledávací systém (MIVS)

Základní principy řešení MIVS:

- MIVS nebude v 1. fázi zpracovávat dokumenty určené orgány VS ke zveřejnění v rámci VIS (primární informace), ale vytvářet a spravovat centrální databázi popisů těchto dokumentů (metadata, sekundární informace). Součástí metadat bude i identifikátor zdrojového dokumentu, pomocí kterého služby MIVS zajistí zpřístupnění dokumentu uživateli. Bude tedy pouze zprostředkovatelem nabídky dokumentů vytvářené jednotlivými poskytovateli.
- Poskytovatel ve spolupráci s tvůrcem dokumentu rozhodne o tom, které informace chce zveřejnit prostřednictvím služeb MIVS, a zpracuje pro ně sekundární informace (metadata) ve stanovené struktuře ve formátu XML souboru nebo přímo prostřednictvím HTML formuláře v centrální databázi.
- Rozsah a struktura zpracovávaných metainformací bude vycházet ze standardizovaných formátů Dublin Core mezinárodní iniciativy Dublin Core Metadata Initiative (DCMI).
- Přípravené soubory s metadaty zapsanými v jazyce XML budou poskytovateli odeslány resp. budou speciální aplikací MIVS stahovány do centrální databáze metadat.

- Centrální server bude svými nástroji z metadat generovat celkovou nabídku pro veřejnost.
- Obsah dokumentu i jeho úplný popis bude uživatelům zpřístupněn prostřednictvím veřejně přístupných a bezplatných služeb.
- Struktura metadat a i řízení slovníky pro vyplnění jejich povolených hodnot musí být k dispozici na centrálním serveru MIVS k vytváření nabídky veřejných informací a k jejich vyhledávání i u pořizovatelů sekundárních informací k zpracování metadat.
- Zobrazování informací pro veřejnost zprostředkované MIVS
  - zobrazení strukturované nabídky uživatelům (dle předmětu – obsahu resp. témat, územního členění, cílové skupiny),
  - dynamické vyhledávání dokumentů podle kritérií obsažených v metainformacích a zadaných uživatelem před vlastním procesem vyhledání,
  - plnotextové vyhledávání,
  - zobrazení vyhledaných dokumentů resp. zobrazení popisných informací o dokumentu.
- Navržené řešení bude nezávislé na hardwarovém a softwarovém řešení jednotlivých informačních systémů poskytovatelů dokumentů i jejich popisů.
- Odpovědnost za správnost a aktuálnost zveřejňovaných dokumentů i jejich popisů je plně na jejich poskytovateli.

Funkční dekompozice MIVS

Na základě zachování principů lze MIVS dekomponovat na sadu aplikačních modulů, které umožní:

- Správu poskytovatelů popisů dokumentů a jejich přístupových práv.
- Správu číselníků a řízených slovníků pro vyplňování hodnot profilu dokumentu.
- Vytvoření profilu dokumentu a jeho uložení do centrální databáze On line způsobem prostřednictvím WWW formuláře.
- Vytváření profilů v aplikaci pracující ve vlastních LAN, vytvoření sběrného souhrnného souboru profilů zveřejňovaných dokumentů a jeho zveřejnění pro aplikaci, která tento sběrný (RSS) soubor zpracuje do centrální databáze.
- Dávkové stažení RSS souborů od registrovaných poskytovatelů a aktualizace centrální databáze, poskytovatel obdrží e mailem protokol o způsobu provedení aktualizace.
- Vytvoření nabídky pro vyhledávání informací pro veřejnost -
  - procházení rozcestníků odkazů členěných dle řízených slovníků – zejména dle
    - témat,
    - cílových skupin,
    - územního pokrytí,
    - životních situací,
  - dynamické vyhledávání na základě hodnot zadaných uživatelem,
  - vyhledávání v částech popisu odkazu.

Navržené řešení může sloužit i pro jiné portály, které budou respektovat výše uvedené principy (např. pro krajské portály zpracovávající regionální problematiku), resp. bude alespoň možno využít některé řízené slovníky pro popisy dokumentů ve vlastních IS.

Centrální databáze dokumentů zveřejňovaných orgány veřejné správy

Ministerstvo vnitra ČR jako zadavatel projektu preferuje od počátku zaměření MIVS především na zveřejňování popisů postupů vyřizování záležitostí dle par. 5 zákona 106/1999 Sb. Jedním z hlavních výstupů projektu Phare97 návrh osnovy těchto popisů, který posléze vyústil ve Standard ISVS pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup. Tyto popisy postupů, standardem vymezené jako „strukturované popisy činností, které musí občan (veřejnost) vykonat při vyřizování žádosti, návrhu nebo jiného dožádání ve vztahu k veřejné správě...“, odpovídají ve smyslu Phare 97 a předkládané zprávy „návodům k řešení základních životních situací“.

Osnova obsahuje 30 položek popisu, které se dále člení na základní a rozšířené.

Základní položky umožňují zpracovat obecný popis, platný zpravidla pro území celé ČR, proto bude účelné, aby tyto obecné popisy byly zpracovány na centrální úrovni a k nim na místních úrovních připojeny pouze rozšířené s odkazem na popis obecný.

Proto bude mít každý popis přidělen vlastní jednoznačný identifikátor a prostřednictvím těchto identifikátorů se budou provádět vzájemné odkazy mezi popisy.

Pro tuto kategorii zveřejňovaných dokumentů bude též vhodné, aby v budoucnu byly uloženy v centrálním datovém fondu a ve strukturované formě (databáze, resp. XML), odkud by mohly být dynamicky zobrazovány (výsledný dokument vznikne složením různých položek různých popisů).

Proto v 2. etapě řešení MIVS dojde k rozšíření funkčnosti jednotlivých modulů tak, aby bylo možno vytvořit centrální databázi postupů díky níž bude možno realizovat výše uvedené požadavky.

Technické prostředky řešení

- K vývoji aplikace je na serverové straně použit free software označovaný zkratkou **LAMP – Linux, Apache, MySQL, PHP**.
- Aplikace pro pořizovatele popisů je vyvinuta ve Visual Basicu 6 a pracuje nad databází Access.
- Sběrný RSS soubor je předáván v jazyce XML a respektuje návrh standardy konsorcia W3C.
- Centrální aplikace bude pracovat na HP NetServer LH 3000, 2× Pentium 3 Xeon na 1 GHz, 2.1 GB RAM, 300 GB HDD.

Shrnutí

Realizací MIVS dojde k významnému posunu v nabídce veřejných informačních služeb. Umožní veřejnosti z jednoho místa získat informace o způsobu vyřizování záležitostí bez nutnosti vědět, který orgán veřejné správy popis daného postupu zpracoval a na kterém serveru ho případně hledat.

Dále lze předpokládat, že se MIVS stane integrální součástí portálu veřejné správy smyslu jeho vymezení v Akčním plánu realizace SIP do roku 2002.

Předpokladem úspěšnosti realizace bude ochota jednotlivých subjektů veřejné správy VS k vzájemné spolupráci na vertikální i horizontální úrovni, k aktivní spolupráci i s expertní skupinou, která bude rozvíjet jednotlivé řízené slovníky i ochota přijmout nové pracovní postupy v případě zatím ne zcela běžných zpracování popisů dokumentů a převzetí plné odpovědnosti za věcnou správnost a aktuálnost zveřejňovaných informací.

Elektronické formuláře (elektronický podpis) v IS SSP

Ing. Roman Kučera, ředitel odboru informatiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí připravuje již delší dobu široké uplatnění elektronického podpisu pro podávání žádostí a hlášení změn prostřednictvím elektronických formulářů a Internetu zejména v informačním systému státní sociální podpory. Využití informačních kiosků a Internetu pro bezpečný přístup k osobním údajům a uplatnění elektronického podpisu by mělo být usnadněno vytvořením infrastruktury veřejných klíčů veřejné správy a vydáním čipových karet pro identifikaci občanů vůči veřejné správě. Uvedená cesta uplatnění moderních informačních technologií v sociální oblasti a nabídka elektronické alternativy klasického postupu při kontaktu s klienty na přepážkách úřadů má za cíl zejména zkvalitnění a lepší zpřístupnění sociálních služeb.

Dne 10. prosince 2001 proběhlo v Telči slavnostní ukončení výstavby datové sítě WAN (Wide Area Network) systému státní sociální podpory. Právě dokončená datová síť WAN umožní na území celé ČR zejména podstatné zjednodušení způsobu potvrzování příjmů a dokládání dalších skutečností, které jsou rozhodné pro přiznání a stanovení výše sociálních dávek.

Dalším zkvalitněním pro občany je zpřístupnění možnosti elektronického podání žádostí o dávky státní sociální podpory. V zákoně č. 271/2001 Sb., ze dne 10. července 2001, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře je již uvedeno, že „... podání nebo jiný úkon lze učinit ... i v elektronické podobě a elektronicky podepsat podle zvláštního právního předpisu (tj. zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu), pokud MPSV příslušný tiskopis v elektronické podobě zveřejnilo“.

V současné době jsou již na internetové adrese www.mpsv.cz - *sociální problematika - státní sociální podpora - formuláře státní sociální podpory* zveřejněny tyto elektronické formuláře

- přídavek na dítě
- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení
- příspěvek na dopravu
- rodičovský příspěvek
- zaopatřovací příspěvek
  - pro nezaopatřené děti vojáka
  - pro manželku vojáka nebo pro osobu, vůči níž má voják vyživovací povinnost
- dávky péstounské péče
  - příspěvek na úhradu potřeb dítěte
  - odměna péstouna
  - příspěvek při převzetí dítěte
  - příspěvek na zakoupení motorového vozidla
- porodné
- pohřebné,

zatím určené a) pouze k vytištění, ručnímu vyplnění a podepsání a b) k elektronickému vyplnění (i částečnému), vytištění a ručnímu podepsání.

V době přípravy tohoto článku probíhaly dokončovací práce na dalších formulářích provázejících podání žádosti o dávku státní sociální podpory. Jedná se o následující potvrzení, doklady a prohlášení:

- potvrzení o studiu
- potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce pro uchazeče o zaměstnání po skončení povinné školní docházky do 18. roku věku
- potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- potvrzení o zdravotním stavu
- potvrzení o době trvání služby

- doklad o návštěvě dítěte a délce trvání této návštěvy v jeslích, mateřské škole nebo jiném zařízení pro děti předškolního věku
- potvrzení nároku na dávky ovlivňující výši rodičovského příspěvku
- potvrzení o studiu (pouze pro období do 30.9.2001)
- doklad o výši čtvrtletního příjmu
- doklad o výši ročního příjmu
- doklad o výši příjmu (pouze pro období do 30.9.2001)
- potvrzení o době trvání služby (pouze pro období do 30.9.2001)
- doklad o návštěvě dítěte a délce trvání této návštěvy v jeslích, mateřské škole nebo jiném zařízení pro děti předškolního věku (pouze do 30.9.2001)
- prohlášení osob, které nemají příjmy rozhodně pro nárok na dávky.

Posledním formulářem, který bude uveřejněn, je Formulář hlášení změn.

Možnost vytištění či vyplnění a vytištění příslušného formuláře pro žadatele o dávky státní sociální podpory považujeme za zjednodušení komunikace občana s veřejnou správou, protože i (prozatím) bez realizace elektronického podpisu žadatel o dávku minimálně uspoří cestu na úřad pro papírový tiskopis.

Pro realizaci v roce 2002 se plánuje také možnost využít pro přístup k formulářům informačních kiosků, které jsou umístěny na každém referátu státní sociální podpory v republice. Předpokládá se rovněž využívání klientských čipových karet. Až budou k dispozici certifikáty vydávané akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb, bude možné je na této kartě uložit a vytvářet tak elektronický podpis podle zákona o elektronickém podpisu. Žádosti o státní sociální podporu nebo i jiné žádosti, podání a přiznání, bude možné vyřídit pomocí informačního kiosku nebo i z domácího osobního počítače prostřednictvím Internetu.

Právě praktická realizace zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), narazila na několik problémů, z nichž tím nejaktuálnějším a nejdůležitějším z pohledu Ministerstva práce a sociálních věcí je naprosto jednoznačná identifikace podepisující osoby.

Zákon o elektronickém podpisu (§ 12) stanovuje, že mezi náležitosti kvalifikovaného certifikátu náleží jméno a příjmení podepisující osoby nebo její pseudonym (písm. c) a zvláštní znaky podepisující osoby, vyžaduje-li to účel kvalifikovaného certifikátu (písm.d). Problém je v tom, že pokud referát státní sociální podpory přijme podání (např. žádost o dávku), a tato žádost nebude vyžadovat další zákonem vyžadovaná potvrzení a elektronický podpis bude v pořádku, přesto nebude zřejmé, o jakou osobu se konkrétně jedná, protože v databázi jsou záznamy o cca 7,5 milionech klientů SSP a v mnoha případech není možné pouze podle jména a příjmení osobu 100% identifikovat. Proto za těchto okolností musíme podání podle správního řádu přijmout, ale žadatele vyzvat k prokázání totožnosti na kontaktním místě SSP – výhoda elektronické komunikace by tedy byla nulová.

MPSV si uvědomuje, že řešení problému jednoznačné identifikace není triviální, avšak považuje obecně za nanejvýš nutné, aby certifikát uváděl takovou identifikaci podepisující osoby, která bude naprosto jednoznačná, tj. např. jméno, příjmení, rodné příjmení a rodné číslo, nebo jednoznačný bezvýznamový identifikátor, či jiným způsobem.

Ministerstvo práce a sociálních věcí má v současné době pro žadatele o státní sociální podporu zveřejněny na Internetu dva druhy elektronických formulářů. Jednak určené pouze k vytištění, ručnímu vyplnění a podepsání, jednak s možností elektronického vyplnění, následného vytištění a ručního podepsání. Pro realizaci v roce 2002 se plánuje také možnost využít pro přístup k formulářům informačních kiosků, které jsou umístěny na každém referátu státní sociální podpory v republice. Předpokládá se rovněž využívání klientských čipových karet. Až budou k dispozici certifikáty vydávané akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb, bude možné je na této kartě uložit a vytvářet tak elektronický podpis podle zákona o elektronickém podpisu. Žádosti o státní sociální podporu nebo i jiné žádosti, podání a přiznání, bude možné vyřídit pomocí informačního kiosku nebo i z domácího osobního počítače prostřednictvím Internetu.

Řešení elektronického výkonu veřejné správy pro všechny úrovně výkonu veřejné správy zahrnuje využití elektronické identity a zabezpečeného přístupu k informacím jak pro občany tak pro veřejnosprávní úředníky

Ing. Aleš Kučera, ředitel, Novell-Praha, s. r. o.

Základní schéma výkonu veřejné správy

Základní schéma výkonu veřejné správy je překvapivě shodné v různých legislativách jak u nás, tak v zemích EU nebo v USA či Kanadě. Legislativní rámec je vytvářen parlamenty či jinými zákonodárny tělesy. Správa samotná je vykonávána víceúrovňovou strukturou, typicky centrálními orgány, regionálními orgány a poté na úrovni místních správních orgánů. Soudy potom řeší případné spory či konflikty ať již v pravidlech (ústavní soud) či spory mezi jednotlivými „hráči“ (správní soudnictví.)

Pro občana je potom prvním úskalím zvládnout rozhraní tohoto schématu. Musí se naučit, kde a jak řešit různé situace při komunikaci s veřejnou správou, některé záležitosti vyřeší s místní samosprávou, jiné záležitosti řešení na „okrese“, na „krají“, atd. Právě ta skutečnost, že místo výkonu veřejné správy se liší podle vykonávané agendy (příčinou je procedura výkonu příslušného zákona, kterou obvykle stanoví příslušné ministerstvo) a ta skutečnost, že vykonavatelé jednotlivých agent nespolupracují, je prvotní příčinou občany neoblíbených požadavků na obíhání několika míst výkonu veřejné správy (úřadů) pro zajištění jediné žádosti o to, co potřebují.

Občan jako střed systému výkonu veřejné správy (Citizen centric public administration)

Stále ještě nikdo neřekl slovo informační technologie a zatím pro to opravdu nebyl důvod. Naopak, kdo v tomto okamžiku začne uvažovat o „nasazení“ počítačů, vydává se na cestu do pekel dlážděnou dobrými úmysly.

Pojďme nejprve vyslovit smělou myšlenku: pokud by občan se všemi svými požadavky chodil za jediným úředníkem, netrápil by se v obvyklých kolečcích a nerozetnutelných procedurálních kruzích.

V komerční sféře je běžné, že například účastník telefonní sítě mobilního operátora se se všemi svými problémy obrací na jediného „úředníka“. Není snad z komerční sféry znám případ více call center dodavatele jednoho produktu či služby. Proč tedy takto nemůže fungovat výkon veřejné správy? Důvody jsou v podstatě dva: za prvé výkon veřejné správy je podstatně složitějším a vícevrstevnějším problémem a za druhé je jakákoli změna ve výkonu veřejné správy řízena legislativním procesem, který je z podstaty věci méně pružný než autokratické rozhodnutí managementu komerční organizace.

Pojďme nicméně načrtnout takovéto schéma výkonu veřejné správy a hledat cesty k jeho realizaci, jinými slovy předpokládejme, že legislativní rámec bude zákonodárnymi orgány vytvořen, protože legislativci budou přesvědčeni o jeho užitečnosti. Po takovéto procedurální reformě výkonu veřejné správy je zřejmé, že vše je krásné až na to, že styčný úředník pro všechny občany záležitosti je buďto génius, anebo takovýto systém nefunguje, protože úředník nemá potřebné informace a ani všichni občany záležitosti řešit neumí.

Otočme problém z druhé strany a předpokládejme, že takový styčný úředník existuje. Změny, které je nutno vykonat v celém legislativním rámci jsou jen těžko představitelné zejména z pohledu dostatečně rychlého provedení těchto změn, tak, aby se v průběhu změnového řízení dramaticky neproměnilo schéma výkonu veřejné správy.

Občan jako střed systému výkonu veřejné správy – legislativní a realizační stránka tohoto systému

Pojďme nicméně načrtnout takovéto schéma výkonu veřejné správy a hledat cesty k jeho realizaci.

Předpokládejme, že legislativní rámec bude zákonodárnými orgány vytvořen, protože legislativci budou přesvědčeni o jeho užitečnosti. Po takovéto procedurální reformě výkonu veřejné správy je zřejmé, že vše je naprosto skvělé.

Problémem je to, že styčný úředník na kontaktním místě veřejné správy pro všechny občany záležitosti je buďto génius, anebo takovýto systém nefunguje, protože úředník nemá potřebné informace a ani všechny občany záležitosti řešit neumí.

Otočme problém z druhé strany a předpokládejme, že takový styčný úředník existuje.

Po takovéto legislativní reformě je vše naprosto skvělé a funguje ke spokojenosti občana.

Změny, které je nutno vykonat v celém legislativním rámci jsou jen těžko představitelné zejména z pohledu dostatečně rychlého provedení těchto změn, tak, aby se v průběhu změnového řízení dramaticky neproměnilo schéma výkonu veřejné správy.

Kontaktní místa veřejné správy jako místa realizace vztahu (relace) občan – veřejná správa.

Stále ještě bez zmínění informačních technologií, můžeme uvažovat o základním následujícím schématu:

Občan vyřizuje většinu svých požadavků na vztah (relaci) s veřejnou správou na univerzálním kontaktním místě veřejné správy*

Občan vyřizuje menšinu svých požadavků na vztah (relaci) s veřejnou správou na specializovaném kontaktním místě, zde občan řeší opravdu velmi málo požadavků na vztah, většina občanů takovéto požadavky má jen několikrát za život.

Občan zastupující ekonomicky aktivní subjekt rovněž řeší většinu svých potřeb na těchto kontaktních místech.

Ekonomicky aktivní subjekty s velkoobjemovými požadavky na vztah (relaci) s veřejnou správou na univerzálním kontaktním místě pro velký objem.

Co potřebuje úředník pracující na kontaktním místě veřejné správy?

Zmiňovaný styčný úředník na univerzálním kontaktním místě veřejné správy má být podle tohoto konceptu schopen řešit většinu požadavků občana na vztah (relaci) s veřejnou správou. Nejenže musí být pro tuto činnost náležitě vybaven znalostmi, musí mít rovněž k dispozici přístup k příslušným informačním zdrojům. Na scéně se tak poprvé objevuje nutnost nasazení informačních technologií. Teprve v tomto okamžiku, a to jako speciální zdroj pro dosažení konkrétního jasně cíle, v situaci, kdy je zřejmá existence legislativního rámce a existence prováděcího předpisu ke každé jednotlivé agendě, je oprávněné nasazení informačních technologií. Důvod je velice prostý – momentálně neexistuje jiný speciální zdroj, který by mohl univerzálnímu úředníkovi zprostředkovat přístup k takového množině informací. Tyto informace se vyskytují v současné době v jednotlivých informačních skladech (ve formě digitální nebo papírové) jednotlivých ministerstev, krajských úřadů, atd.

Portál veřejné správy - pohled ze strany univerzálního úředníka.

Informační zdroje, které potřebuje univerzální úředník, jsou za použití informačních technologií úředníkovi dodány prostřednictvím portálu veřejné správy. Technologické řešení rozeznává tu skutečnost, že k informacím přistupuje univerzální úředník (mimo jiné rozeznává, kdo je tento úředník, jaká má oprávnění, atd. – to není v tuto chvíli podstatné). Tyto informace jsou několikrát druhu: zahrnují prostý informační obsah, úředníkovu poštovní schránku, kalendář a další nástroje pro spolupráci, informační toky (streaming), přístup ke kancelářským aplikacím a přístup k aplikacím typu klient-server. Z mnoha důvodů (vysvětlení technologických důvodů následuje) je přístupovou platformou pro univerzálního úředníka internetový prohlížeč, aplikace jsou dodávány terminálovým způsobem, ke klient-server aplikacím přistupuje úředník prostřednictvím webových (nikoli nativních) klientů integrovaných do portálu.

Hovoříme o třech základních typech přístupových míst (univerzální, specializované, velkoobjemové), dodané informační zdroje se pochopitelně liší, princip však zůstává stejný. Je to opět technologie pracující v pozadí, která rozeznává, které zdroje má úředník (právo) obdržet.

Občan a eGovernment – očekávání a představy.

Občan samozřejmě očekává, že nasazení eGovernmentu, zlepší... Ale kdepak, občanů, kteří chápou, co je eGovernment, je v populaci menšina (a z ní většina má zkreslenou nebo zcela špatnou představu). Občané požadují zjednodušení výkonu veřejné správy. Navíc je jim jedno, „jak si to veřejná správa vyřeší“. Chtějí zlepšení, které jsou schopni rozeznat, provedené s takovým gradientem vylepšení, který jsou schopni rozeznat. Většina občanů bude naprosto spokojená, budou-li kontaktní místa veřejné správy fungovat tak, že je zbaví nutnosti objíždět různé úředníky. Univerzální úředník v rámci tohoto konceptu je schopen jejich požadavky řešit.

Jen internetová veřejnost je v tomto okamžiku schopna identifikovat cokoli e- jako věc, kterou mohou najít na Internetu, která jim může usnadnit život ještě více. Internetová veřejnost přivítá elektronické univerzální kontaktní místo veřejné správy. To je samozřejmě jenom jedno, na druhou stranu funguje 24 hodin denně, 365(6)dní v roce. S postupujícím porozuměním problému na všech stranách může míst elektronické univerzální kontaktní místo širší množinu poskytovaných relací než místo neelektronické. Internetový občan vstupuje do elektronického univerzálního přístupového místa dveřmi, které ostatně dobře zná. Na dveřích nevisí otevírací doba, dokonce ani email: podatelna@úřad.cz, nýbrž <https://www.podatelna.úřad.cz> atd. Neelektronickým místům obecně budeme nadále říkat kamenná.

Portál veřejné správy – pohled ze strany internetového občana.

Internetový občan, který vstoupil do elektronického univerzálního kontaktního místa hledí (na internetovou stránku – to asi není překvapující konstatování). Technologické řešení rozeznává tu skutečnost, že k informacím přistupuje občan (mimo jiné rozeznává, kdo je tento občan, jaká má oprávnění). Informační zdroje, které potřebuje občan (aby se obešel bez přímo asistujícího univerzálního úředníka), jsou za použití informačních technologií občanu dodány prostřednictvím portálu veřejné správy, a to v té skladbě a sestavě, kterou občan potřebuje.

Tyto informace jsou několikerého druhu: zahrnují prostý informační obsah, poštovní schránku, kalendář a další nástroje pro spolupráci (pokud internetový občan využil možnosti používat poštovního klienta nabízeného portálem veřejné správy), informační toky (streaming) a přístup k aplikacím typu klient-server. Ke klient-server aplikacím přistupuje občan prostřednictvím webových (nikoli nativních) klientů integrovaných do portálu, samozřejmě veškerý přístup je autentizován a využívá technologie jednotného přístupu k aplikacím. Občan tak může vyplňovat formuláře přímo do aplikací a stejně tak přijímat výstupy těchto transakcí. Technologie využívá několika základních kamenů: elektronické identifikace, autentizace a autorizace a elektronického podpisu.

Legislativní rámec

Předmětem tohoto příspěvku na téma eGovernment pro veřejnou správu rozhodně není vyslovovat doporučení jak se má změnit legislativa. Příklady úspěšným implementací procedurálních změn v několika zemích jasně dokládají, že cestou může být vytvoření další legislativní struktury univerzálního úředníka. Velká Británie, Francie a Norsko, země, jejich legislativy vycházejí z různých principů a historických souvislostí, země, jejich stávající přístup k designu vztahu stát – občan zasahuje od konceptu naprosto liberálního (Norsko) k víceméně paternalistickému (Francie), zvolili shodně tuto legislativní cestu. A to samozřejmě včetně doporučení EU v případě Velké Británie a Francie. Mohlo by se zdát, že jde obecně o nejschůdnější cestu, konstrukce další legislativní struktury pravděpodobně představuje menší nebezpečí rozkolísání celkové legislativní stavby. Opakuji: nevolám po vytvoření další legislativní struktury, ale je vhodné poučit se v okolí.

Informační technologie – speciální zdroj k dosažení vytčeného cíle

Pro lepší představu je potřeba projít jednotlivé váze „vývoje“ výše popisovaného portálu veřejné správy jako speciálního zdroje nutného pro realizaci konceptu univerzálního úředníka.

Výchozím stavem je dnes nejběžnější prostředí desktop aplikací a proprietárních systémů veřejné správy.

Stavy přechodné zahrnují řízenou distribuci aplikací a informačních zdrojů na základě přihlášení uživatele, autentizaci uživatele systému na základě znalosti jeho elektronické identity a zesílení této autentizace i vně firewallu, tedy rozšíření tohoto konceptu tak, že umožňuje vznik elektronického univerzálního kontaktního místa veřejné správy.

Stav cílový popisuje technologické řešení portálu veřejné správy umožňující realizaci této koncepce nezávislé na lokalitě a totálního přístupu k informačním zdrojům a možnost dostatečně autorizovaných a elektronicky podepsaných transakcí vůči nyní již Informačnímu systému veřejné správy.

Nenajdete zde detailní diskuse na téma referenčního rozhraní, registrů a podobných pojmů tak často se vyskytujících v podobných úvahách, i když zde čas od času odkaz na tyto pojmy naleznete.

Technologie – výchozí stav

(Následující popis nemá nikoho urazit, věřím, že jsou na řadě míst funkční vyspělejší architektury.)

Nejčastější technologický stav je dnes reprezentován počítačem v libovolném místě výkonu veřejné správy. Uživatel používá nativního klienta elektronické pošty nebo kompletního kolaborativního řešení (Lotus Notes**, Novell GroupWise, Microsoft Exchange, atd.). Uživatel používá běžné kancelářské aplikace (textový procesor, tabulkový procesor), nativním protokolem síťového operačního systému tiskne dopisy na tiskárně. Opět nativním klientem přistupuje k řadě aplikací typu klient – server. Používá Internet pro přístup k (většinou) statickému obsahu, částečně již i v rámci rezortního intranetu. Informační zdroje jsou typicky distribuovány živou osobou za pomoci instalačních CD, vzácně podle databází uživatelů v rámci jednotlivých domén v případě LAN architektury, v případě WAN ve zcela nebo částečně privátních (řízených) sítích.

Technologie – přechodný stav.

Stavy přechodné zahrnují řízenou distribuci aplikací a informačních zdrojů na základě přihlášení uživatele, autentizaci uživatele systému na základě znalosti jeho elektronické identity a zesílení této autentizace i vně firewallu, tedy rozšíření tohoto konceptu tak, že umožňuje vznik elektronického univerzálního kontaktního místa veřejné správy.

Řízená distribuce aplikací a informačních zdrojů již bezpodmínečně vyžaduje implementaci adresářových služeb a technologie řízené distribuce programového vybavení (software deployment). Adresářové služby společnosti Novell (prodávané pod obchodním názvem eDirectory) využívá k dnešnímu dni přes 170 miliónů uživatelů, 31 miliónů z nich potom využívá technologii řízené distribuce zdrojů (prodávané pod obchodním názvem ZENworks). Uživatel se přihlásí do sítě, je autentizován proti adresáři a na jeho (libovolného) desktop klienta jsou dodány aplikace podle stanovených politik.

Rozšířená distribuce zahrnuje rovněž práci s tenkým klientem. Aplikace a distribuční politiky jsou rozšířené i na terminálové servery. Aplikace tak mohou být spouštěny dynamicky v terminálovém okně za podpory příslušných technologií společnosti Novell (obchodovaných pod jménem Novell OnDemand Services).

Technologie – cílový stav.

Stav cílový popisuje technologické řešení portálu veřejné správy umožňující realizaci této koncepce nezávislé na lokalitě a totálního přístupu k informačním zdrojům a možnost dostatečně autorizovaných a elektronicky podepsaných transakcí vůči nyní již Informačnímu systému veřejné správy.

V této fázi je řízená distribuce zdrojů možná nejen na stanici s operačním systémem, ale na jakékoli terminálové zařízení schopné spustit internetový prohlížeč. Řešení personalizovaného portálu

založených na technologiích společnosti Novell (obchodovaných pod jménem Novell Portal Services a ZENworks Synergy) umožňují řízenou distribuci aplikací do webového portálu.

Silná autentizace využívající inteligentní autentizační proxy server (Novell iChain) umožňuje přístup i z vně extranetu či intranetu nebo LAN sítě veřejné správy. Jediné přihlášení ke všem zdrojům, které jsou dodány uživatele portálu (nyní již Informačního systému veřejné správy) je zajištěna technologií společnosti Novell, Novell Secure Login.

Výchozími platformami tohoto komplexního a již dnes dostupného řešení jsou adresářové služby Novell eDirectory, Novell NetWare, Microsoft Windows 2000 a Sun Solaris, MS Windows Terminal Server a Citrix MetaFrame.

Řešení pro samosprávu – case study: Bracknell Forrest Borough Council

Tlak na místní správu nebyl nikdy větší než dnes. Obyvatelé požadují více služeb, jejich lepší dostupnost a lépe vědí, jak vládní úředníci utrácení peníze daňových poplatníků. A současně vláda stupňuje požadavky na typ a kvalitu služeb, které musejí poskytovat místní subjekty.

Vedoucí pracovníci v místní správě musejí být schopni reagovat. Proto musejí přejít od tradiční správy k elektronické správě a efektivně a moudře využívat informační technologie, aby mohli transformovat a integrovat obchodní procesy, posílit vztahy s občany a dát znovu smysl společenství lidí, které se vláda snaží podporovat. Řešení Novell® Local Government je navrženo tak, aby místní správě pomohlo tuto transformaci zjednodušit, zrychlit a bezpečně realizovat. Toto řešení jako jediné zjednodušuje interní procesy i komunikaci s obyvateli.

Řešení Novell Local Government integruje nejlepší komponenty od společností Novell a Metastorm, aby zefektivnilo interní procesy a zkvalitnilo komunikaci s občany. Jak? Tím, že automatizuje časově náročné a chybami provázené manuální zpracování zpráv o výdajích, žádostí o dovolenou, požadavků na nákup, pracovních výkazů, převodů finančních prostředků apod. A také tím, že automatizuje zpracování žádostí občanů o služby, jakými jsou například opravy výmolů, odstraňování výtvorů sprejerů, kácení nebezpečných stromů, evidence a kontrola zvířat, nahrazování chybějících a poškozených dopravních značek, odvoz odpadu a jiné záležitosti. S řešením Novell Local Government můžete:

- Poskytovat občanům vysoce kvalitní služby s podstatně nižšími náklady.
- Nabízet obyvatelům služby online, abyste zaručili rychlou dostupnost pro větší počet lidí.
- Snížit náklady odstraněním zdvojených činností a zrychlením schvalovacích a posuzovacích cyklů.
- Snížit plýtvání a riziko podvodů pomocí silných mechanismů zajištění kontrolovatelnosti a odpovědnosti.
- Dosáhnout dalších úspor nákladů prostřednictvím koordinace a spolupráce přes hranice obvodu, obce, města a kraje.

Viz <http://www.bracknell-forest.gov.uk/index.htm>

Řešení pro státní správu – Francouzský daňový úřad volí Novell

Novell právě získal svůj doposud největší evropský projekt eGovernment: adresářové řešení pro Direction Générale des Impôts (DGI), francouzský Daňový úřad.

Toto řešení bude používat 35 milionů francouzských plátců daně. Od této obchodní transakce se očekává, že software síťových služeb Novell eDirectory, iChain a DirXML vytvoří základní infrastrukturu pro všechny internetové aplikace Daňového úřadu a umožní tak všem plátcům daně online přístup k těmto aplikacím. Software a služby dodané podle této smlouvy dosáhnou v období tří let celkové hodnoty více než 9 milionů euro.

„Adresářové řešení společnosti Novell bude hrát klíčovou roli při vývoji nových služeb a integraci interních systémů v celém Daňovém úřadu,“ vysvětluje Bernard Gueux, vedoucí pracovník DGI zodpovědný za rozvoj informačních technologií. „Rozhodnutí použít adresářové řešení společnosti Novell vycházelo z naší potřeby použít produkt, který vyhovuje standardům, je nezávislý na platformě a spolehlivě podporuje velké objemy dat.“

Řešení francouzského Daňového úřadu bude sloužit třem rozdílným skupinám uživatelů: jeho zaměstnancům, partnerským organizacím a jednotlivcům a podnikům platícím daně. Plátcí daně budou moci podávat svá daňová přiznání a kontrolovat své daňové údaje.

eDirectory, iChain a DirXML společnosti Novell dodají online daňovému systému Daňovému úřadu výkonné řešení zabezpečení, které umožní, aby bezpečnostní a kontrolní aplikace třetích stran používaly adresář jako jednotný identifikační mechanismus. Když jsou uživatelé – a jejich přístupová práva – jednoznačně identifikováni, řízený přístup k různým částem systému je udělován na základě požadavků jednotlivých uživatelů. To umožňuje centrální správu všech uživatelů – od zaměstnanců až po plátce daně. A tím se šetří náklady na konfiguraci a údržbu a zlepšují se služby zákazníkům a zvyšuje se přesnost.

Francouzský Daňový úřad DGI je součástí Ministerstva financí (MEFI), které pro celou Francii určuje daňovou strategii vůči fyzickým osobám a podnikům. Úlohou Daňového úřadu v rámci ministerstva je vyměřovat daně jednotlivcům a podnikům a zajistit, aby tyto skupiny plátců platily správné částky ve správném čase. Plátcí daně ve Francii v současné době podávají daňová přiznání a platí daně tradičním způsobem: vyplňují daňové formuláře a zasílají je poštou. Po plném uvedení řešení do provozu bude mít 35 milionů uzlů přístup k daňovým aplikacím, takže plátcí daně budou moci podávat daňová přiznání a platit online.

*) termíny univerzálním kontaktní místo (výkonu veřejné správy), elektronické univerzálním kontaktní místo, specializované kontaktní místo, univerzálním kontaktní místo pro zpracování velkého objemu dat a další podobné termíny jsou neregistrované pracovními termíny nepochybně ve vlastnictví Sdružení pro informační společnost

**) všechny zde uvedené názvy produktů a technologií různých výrobců jsou v jejich výhradním vlastnictví a mohou být registrovány v USA a některých dalších jurisdikcích

Program Kultura on-line – základní informace, stav příprav

PhDr. Antonín Kudláč, odbor umění a knihoven Ministerstva kultury ČR

Ministerstvo kultury ČR si dobře uvědomuje, že digitalizace kulturních zdrojů patří v současné době mezi způsoby, jak efektivně rozšířit tradiční formy prezentace kultury a kulturního dědictví a v neposlední řadě jak začlenit kulturu do výchovně-vzdělávacího systému v prostředí dynamicky se rozvíjejících informačních technologií, a proto v roce 2001 zahájilo přípravu programu s pracovním názvem „Kultura on-line“. Cílem tohoto programu je podle vzoru podobně zaměřených projektů v zahraničí vytvořit ucelený, obecně dostupný a odbornou i širokou veřejností využitelný systém informací z oblasti kultury ve formě internetového portálu, jehož primárním smyslem by nemělo být vytváření nových, nýbrž především plně využít a propojit již existující informační zdroje, včetně registrů, evidencí, databází apod.

Současná verze návrhu programu počítá se zahrnutím dat z následujících oblastí:

- **knihovny** (garant: Národní knihovna ČR) – Souborný katalog knihoven ČR, programy Memoriae Mundi Series Bohemica a Kramerius, evidence veřejných knihoven a další informace
- **performing art** (garant: Divadelní ústav) – katalog fondu knihovny DÚ, databáze divadel, bibliografická databáze novinových a časopiseckých článků, divadelní adresář, webové stránky Národní kanceláře programu Culture 2000, seznam titulů divadelní literatury knihkupectví Prospero ad.
- **hudba** (garant: Muzikus, Hudební informační středisko) – propojení existujících hudebních databází (program Česká hudba on-line, databáze skladeb, Český hudební adresář, adresář Muzikontakt, Středoevropská hudební databáze, fond archivu HIS, programová databáze Muzikus)
- **muzea a galerie** (garant: MK, vybrané příspěvkové organizace) – Centrální evidence sbírek (CES), databáze uměleckých děl pocházejících z majetku holocaustu, databáze žádostí o vydání osvědčení dle zák. č. 71/1994 Sb.
- **památková péče** (garant: Státní ústav památkové péče + regionální státní památkové ústavy) – zejména Ústřední seznam kulturních památek (nemovitá část – rejstřík) a Státní archeologický seznam (vybraná část), případně plánovaná digitální databáze uměleckých památek v Čechách

V budoucnu nelze vyloučit ani zapojení dat z dalších oblastí kultury (např. rejstřík církevních subjektů nebo databáze evidence periodického tisku). V první fázi by se však měl projekt soustředit především na oblast hmotného kulturního dědictví. I z tohoto důvodu bude úzce kooperovat s programy „Kulturní dědictví pro všechny“ a VISK.

Dosavadní práce na přípravě programu probíhají souběžně v několika institucích. Pracovní skupina Asociace muzeí a galerií ČR připravila zadání „feasibility study“, jejíž výsledky budou relevantní pro konkrétní podobu programu. Firma CMS/LORD Culture Consulting v současné době pracuje na základní koncepci internetového portálu (případnou jeho demoverzi ovšem nelze vytvořit bez financování z veřejných zdrojů, které se zatím nepodařilo zajistit). Národní knihovna ČR participuje na přípravách v oblasti knihoven – její úloha v projektu je velmi důležitá, neboť by měla působit jako odborný koordinátor všech aktivit v rámci připravovaného portálu.

Odbor umění a knihoven Ministerstva kultury průběžně shromažďuje ode všech účastníků přípravných prací informace, jejichž výsledkem bude materiál pro jednání vlády, který bude nárokovat finanční prostředky na realizaci uvedeného programu ze státního rozpočtu na rok 2003. Tento materiál by měl být hotov nejpozději v dubnu tohoto roku.

Jak je vidět, celý program je teprve v první fázi příprav. Lze jen doufat, že se vše podaří realizovat v plné míře tak, aby i Česká republika disponovala koordinovaným projektem přístupu ke kulturnímu dědictví pomocí digitálních technologií a v on-line podobě, jako je tomu ve většině vyspělých evropských zemí.

Digitalizace dokumentů, které jsou založeny ve sbírce listin obchodního rejstříku a jejich zpřístupnění na síti Internetu

*Ing. Petr Landkammer, ředitel odboru, Ministerstvo spravedlnosti
RNDr. Jaroslav Martaus, Ministerstvo spravedlnosti*

Úvod

Dlouhodobou snahou Ministerstva spravedlnosti je zpřístupnění všech veřejných informací na síti Internetu. Bylo to právě Ministerstvo spravedlnosti, které dne 15.9.1997 jako první orgán státní správy, zajistilo přístup veřejnosti k databázi obchodního rejstříku pomocí sítě Internetu. O dva roky později byla zpřístupněna, a to již s využitím technologie XML, další významná evidence pro podnikatelskou veřejnost – evidence úpadců. V současné době se dokončuje další velmi rozsáhlý projekt, který mimo jiné umožní vytvořit další velmi bohatý a validní zdroj informací o podnikatelských subjektech v České republice. Rada vlády pro státní informační politiku zařadila tento projekt s ohledem na jeho důležitost v roce 2001 mezi projekty tzv. Akčního plánu vlády pro státní informační politiku.

Cílem tohoto příspěvku je stručně seznámit s problematikou sbírky listin, naznačit způsob řešení včetně harmonogramu dalších kroků, které by měly být zakončeny zpřístupněním celé evidence pomocí sítě Internetu.

Legislativní rámec a popis problematiky

Zákonem č.370/2000 Sb, který doplňuje a mění obchodní zákoník (513/1991 Sb.), bylo upraveno vedení obchodního rejstříku a v § 27a, § 27b, §27c jsou pak definovány podmínky a vyjmenovány dokumenty, které musí firmy založit do sbírky listin. Ustanovení § 27a výše uvedeného zákona zejména stanoví, že „Obchodní rejstřík je každému přístupný. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy. Na požádání vydá rejstříkový soud úředně ověřený úplný nebo částečný opis zápisu nebo listiny uložené ve sbírce listin, výpis nebo potvrzení o určitém zápisu nebo potvrzení o tom, že v obchodním rejstříku určitý zápis není. Úředním ověřením se potvrzuje shoda opisu nebo výpisu se zápisem v obchodním rejstříku nebo listinou uloženou ve sbírce listin.“

- Pro úplnost je vhodné připomenout, že Sbírkou listin jako součástí obchodního rejstříku vedou příslušné rejstříkové soudy.

Množství uložených dokumentů ve sbírce listin (kvalifikovaný odhad) dle jednotlivých rejstříkových soudů dokumentuje následující tabulka.

Předpokládaný celkový počet dokumentů a listů, uložených do sbírky listin k 1.1. 2002			
RS	Počet dokumentů	Počet listů	Počet ekvivalentních listů
Praha	143 810	1 713 851	2 163 737
Č.Budějovice	38 803	307 173	387 806
Plzeň	32 271	233 435	294 712
Ústí nad Labem	56 550	469 365	592 573
Hr. Králové	45 980	385 482	486 671
Brno	135 792	1 025 998	1 295 322
Ostrava	45 793	673 086	849 771
CELKEM	498 999	4 808 390	6 070 592

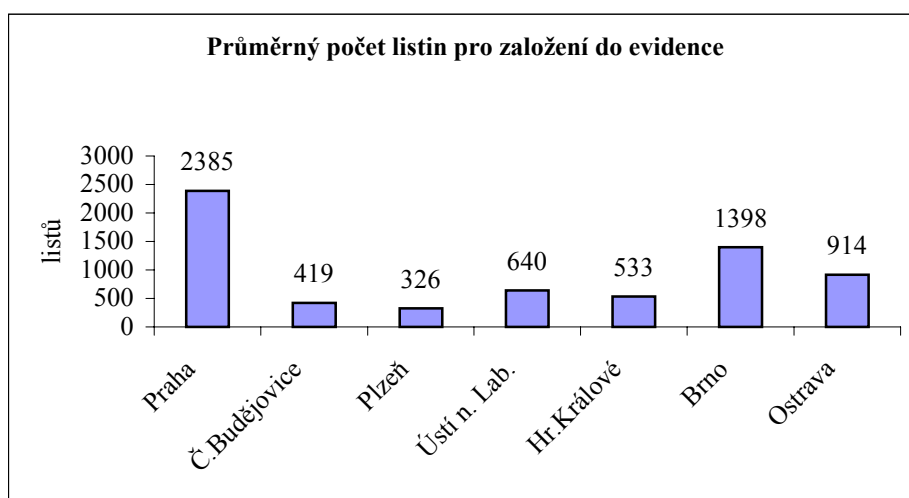
Denně každý rejstříkový soud eviduje poměrně značné množství dokumentů, které je nezbytné založit do sbírky listin obchodního rejstříku. Následující graf obsahuje průměrné počty nově zakládaných dokumentů (počty stran) dle jednotlivých rejstříkových soudů.

Stručný popis řešení

Zásadním způsobem bude změněna současná praxe, kdy na každém rejstříkovém soudě jsou primárně evidované údaje o firmách zapisovány do lokálních databází a následující noc jsou tyto informace

distribučovány na další rejstříkové soudy a do databáze, která je vystavena pro síť Internetu. Platnost záznamů v nové evidenční části bude odvozena od zápisu evidenčních údajů do centrální databáze sbírky listin a teprve pak bude možno údaje z evidence sbírky listin prezentovat na pracovišti na rejstříkových soudech a na internetu. Prvotní záznamy do evidenční části sbírky listin však budou nadále vytvářeny výlučně na pracovištích všech rejstříkových soudů.

Kromě zapisování záznamů do evidenční části sbírky listin bude probíhat digitalizování uložených a ukládaných dokumentů sbírky listin tak, že v konečné fázi bude prakticky ke každé položce v evidenční části sbírky listin k dispozici digitální obraz dokumentu, který se k této položce váže.

Vlastní digitalizace dokumentů sbírky listin se bude provádět na pracovištích rejstříkových soudů (popř. na jiném vyhrazeném místě v obvodu daného soudu). Předpokládáme, že tyto dokumenty budou snímány jako grafické bitmapy v rozlišení vhodném pro tisk (300 dpi) a budou ukládány do úložiště dat v tomto rozlišení. Zároveň budou ukládány do úložiště dat i náhledy, určené hlavně k zobrazování na obrazovce v rozlišení 100 dpi. Obrazy v rozlišení 300 dpi budou uloženy pouze v úložištích dat na pracovištích rejstříkových soudů, jejich náhledy v rozlišení 100 dpi budou kromě toho ukládány i do centrálního úložiště dat, které bude provozováno na MSp. K přenosu bude využita vyhrazena síť ministerstva spravedlnosti. Z centrální evidence obsahu sbírky listin a z centrálního úložiště dat budou poskytovány informace prostřednictvím Internetu všem orgánům státní správy i široké veřejnosti.

V souladu se zákonem bude v současné době žádat úřední opis listiny založené ve sbírce listin výlučně na lokální úrovni (u rejstříkového soudu, který vede spisovou evidenci o dané firmě). Po schválení akreditované certifikační autority bude rovněž Ministerstvo spravedlnosti hledat cestu, jak poskytovat digitálně podepsané sdělení o obsahu listin založených v evidenci sbírky listin obchodního rejstříku tak, aby tento postup odpovídal požadavku zákona č. 227/2000, o elektronickém podpisu, a nařízení vlády České republiky č. 304/2001 Sb., kterým se tento zákon provádí.

Vlastní proces digitalizace dokumentů ve Sbírce listin je navržen především z organizačních důvodů tak, aby byl maximálně nezávislý na evidenční části aplikace.

Aplikační programové vybavení Sbírky listin bude pracovat se dvěma databázemi – jedna je klasická, relační databáze obsahující evidenční údaje o spisech a druhá, dokumentová databáze, která slouží k uchování rozsáhlých digitalizovaných dat.

Tento „dvoj-databázový“ princip bude platit jak na jednotlivých rejstříkových pracovištích, tak i na centrální úrovni, kde bude databáze obsahovat datové záznamy a dokumenty ze všech rejstříkových soudů.

Centrála bude tedy realizována jako mohutný databázový server, který bude obsahovat data kumulovaná jak z evidenční aplikace sbírky listin, tak i z vlastních obchodních rejstříků. Odhadujeme, že se bude jednat o velikost databáze do 20 GB se 150-200 tabulkami (největší z nich budou mít milióny až desetimilióny záznamů).

Druhá databáze (nazývaná úložiště dokumentů) bude centrálním datovým skladem digitalizovaných dokumentů, jejichž objem byl odhadován na základě podkladů na cca 1 TB s meziročním nárůstem v řádu 100 GB. Z těchto čísel plyne, že dané centrální řešení bude muset být po stránce hardware i software dimenzováno tak, aby bylo schopno pracovat s daty v úhrnné kapacitě v řádu terabytů (10^{12} Bytů).

Data a digitální obrazy dokumentů na centrálním pracovišti budou zakládány prostřednictvím aktualizací na základě změn příslušných databází u jednotlivých rejstříkových soudů. Předpokládáme, že zatímco aktualizací postup v relačních datech bude postaven na možnostech trvalého on-line připojení, tak aktualizace digitalizovaných dokumentů bude s ohledem na jejich velký objem probíhat asynchronně a vlastní přenosy se budou konat dávkově (off-line) v návaznosti na aktuální zátěži propojovací sítě.

Nedílnou součástí prezentační aplikace bude i statistický modul, který umožní sledovat využívání dané aplikace uživateli, a v případě zpoplatnění některé ze služeb se může stát základem účtovacího (billing) systému.

Odhady nákladů

Studie proveditelnosti, která byla zpracována v roce 2000 odhadovala, že celkové náklady na pořízení systému se budou pohybovat kolem 85 mil. Kč. Již nyní je zřejmé, že náklady na pořízení systému včetně nákupu potřebných technických prostředků budou výrazně nižší (méně než 50 mil Kč). Velmi obtížné bude stanovení nákladů na vlastní pořízení databáze digitální kopie listin, které jsou založeny ve sbírce listin obchodního rejstříku. Odhadujeme však, že tyto náklady by neměly překročit částku 15 mil. Kč.

Předpokládaný harmonogram plnění

Ministerstvo spravedlnosti vypsal v roce 2000 v souladu se zákonem č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, veřejnou soutěž a dne 12.12.2000 uzavřelo s vítězem soutěže firmou PVT a.s. smlouvu na dodávku aplikačního programového vybavení. Harmonogram smlouvy předpokládal, že aplikační programové vybavení bude dokončeno a předáno do konce roku 2001. Tento cíl se bohužel nepodařilo naplnit, neboť výběrová řízení na základě kterých byl plánován nákup techniky (zejména skenery a servery) provázela řada obtíží a soutěž na dodavatele serverů byla v lednu roku 2002 zrušena. Přestože prvotní návrh aplikace byl firmou PVT a.s. dokončen koncem roku 2001, nebylo možné pro absenci technického vybavení zahájit ověřovací provoz.

Ministerstvo spravedlnosti připravuje vyhlásit v průběhu měsíce března veřejnou obchodní soutěž na dodavatele techniky a v termínu do 30.6.2002 zahájit ověřovací provoz na pilotních pracovištích.

Termín pro dokončení digitalizace všech dokumentů, které jsou zařazeny do sbírky listin obchodního rejstříku, nelze přesně stanovit. Bude se jednat o postupné kroky, kdy budou postupně zveřejňovány snímané digitální obrazy dokumentů založených do sbírky listin. Vytvoření kompletní databáze digitální kopie dokumentů založených do evidence sbírky listin může trvat i několik let. Rychlost postupu bude závislá na splnění celé řady podmínek, zejména však nezbytného personálního vybavení rejstříkových soudů a zajištění dostatečného množství finančních prostředků. Vlastní proces digitalizace bude patrně zajišťován dodavatelským způsobem a to využitím odsouzených osob nebo zapojením osob se sníženou pracovní schopností. Nelze vyloučit, že plnění některých částí projektu bude rovněž zajištěno specializovanými firmami dodavatelským způsobem.

Shrnutí

Sbírka listin je jedna z částí agendy obchodního rejstříku, která je v souladu s ustanovením § 27a zákona č. 513/1991 Sb, obchodní zákoník, veřejně přístupná. V této evidenci jsou založeny důležité listiny, které dokumentují historii i současný stav dané firmy. Snahou Ministerstva spravedlnosti je převést všechny uložené listiny do digitálního tvaru a zpřístupnit jejich obsah všem orgánům státní správy i široké veřejnosti pomocí sítě Internetu.

Navigace vozidel IZS

Mgr. Jaroslav Lepeška, správce GIS, Krajský úřad Plzeňského kraje

Úvod

V srpnu 2001 ředitelé okresních zdravotnických záchranných služeb oslovili ředitele Zdravotnické záchranné služby Plzeň-sever, oddělení informačních technologií Krajského úřadu Plzeňského kraje s žádostí o pomoc při tvorbě geografického informačního systému. Systém měl umožnit rychlé navádění vozidel na adresu, odkud byla dispečinku nahlášena mimořádná událost.

Hlavním cílem zavedení systému je zkrácením doby mezi nahlášením události a zásahem výjezdové skupiny přispět k záchraně lidských životů i hmotných statků. Podle zkušeností ZZS Plzeň-sever získaných při pokusech v minulých letech dochází ke zkrácení doby zásahu až o 10 minut.

Vznik

Současná verze aplikace vznikla ve spolupráci:

- Krajského úřadu Plzeňského kraje
- ZZS Plzeň-sever

Urgentní medicína – nový obor

Obor, který svou náplní pokrývá speciální činnost lékařů při prvním styku s postiženým pacientem ohroženým na životě. Zahrnuje nezbytné znalosti a dovednosti potřebné pro poskytování racionální odborné pomoci postiženému co nejdříve po příhodě a to mimo zdravotnická zařízení.

Nový obor, nová věc, vše co je nové postrádá dostatek zkušeností a informovanosti. To je důvod, který mne vede k předání zkušeností s navigačním systémem jenž testujeme na pracovišti Zdravotnické záchranné službě Plzeň-sever.

Systém navigace vozidel ZZS popisuje pouze část z komplexního řešení integrovaného záchranného systému, který zpracovává Odbor strategické marketingu a informatiky Krajského úřadu Plzeňského kraje na popud Zdravotnické záchranné služby Plzeň-sever (na základě zkušeností z dřívějšího projektu, který skončil pro nespolehlivost firmy zajišťující technické řešení).

Poskytnutí rychlé a kvalitní lékařské pomoci pacientovi je výsledkem dobře organizovaného týmu pracovníků s potřebným technickým vybavením. Již od prvního okamžiku při předávání informací o postiženém jde o čas. Jako jedno z hlavních kritérií je požadována dojezdová doba – často diskutovaných („sít'otvorných“) 15 minut od převzetí výzvy, tedy okamžiku, kdy víme, kde máme zasáhnout. Dojezdy nelze zkracovat rychlostí vozidla vzhledem k vzrůstajícímu silničnímu provozu a stále se zhoršujícímu stavu komunikací.

Doby

- od začátku zazvonění tísňové linky do převzetí výzvy a
- dojezdového času rychlým vyhledáním cíle a využitím nejbližší posádky lze výrazně zkrátit.

Ad a) volající je v tísni, zmáteně předává informace o místě zásahu, není výjimkou (dle skutečných záznamů), že předání místa zásahu zabere 2–3 minuty. Volající neví přesně – druhá nebo třetí ulice – na vesnicích lidé neznají názvy ulic, mnohdy ani ulice názvy nemají. Neví, ze které strany posádka do obce přijede, a tak dostáváme zrcadlový popis místa (druhý dům od konce vpravo = druhý dům od vjezdu vlevo). Volající, buď sám postižený či mající vedle sebe těžce nemocného člena rodiny, se soustředí spíše na popis zdravotních obtíží a nechápe nutnost vysvětlení místa zásahu. Mnohdy bývá na operátorku i velmi hrubý.

Ad b) označením bodu na mapě v zásahovém vozidle kurzorem a určením pozice vozidla druhým kurzorem.

Základní předpoklad rychlého a úspěšného zásahu :

- mít přesné informace o místě pacienta na základě standardní identifikace

- přesunout posádku RLP na místo – bez stresových situací v silničním provozu z důvodů „vyšetření si nějakého toho času na hledání místa zásahu“
- zastavit a poskytnout pomoc přesně na místě – bez hledání a vyptávání se volajících či kolemjdoucích

V našem regionu je 210 obcí s 72 000 obyvateli a řada chatových oblastí (přehrada Hracholusky, Úteřín, Manětín, povodí Berounky). Jenom oblast přehrady Hracholusky v letních měsících využívá až 30 000 obyvatel ve stálých chatových osadách, o nichž jsme dosud neměli přehled.

Za standardní identifikaci o místě zásahu jsme zvolili adresní body podle názvu obce a čísla popisné nebo názvu obce, název ulice a číslo evidenční. Dispečerské pracoviště je vybaveno PC s mapovými podklady obcí a již během přebírání tísňové výzvy dispečerka zadává identifikační údaje o místě zásahu do počítače.

V zásahovém vozidle RLP se po spuštění zobrazí na display mapový podklad s přesnou polohou vozidla v podobě kurzoru. Posádka při výjezdu vloží údaje do notebooku a na display se jí v podobě jiného kurzoru na mapovém podkladu zobrazí cíl cesty – tedy přesné místo zásahu (adresní bod objektu ve kterém se nachází). Při jízdě se mapový podklad pohybuje a osádka sleduje oba kurzory jak se k sobě přibližují.

Výsledkem zavedení GIS – projektu je

- zkrácení doby převzetí výzvy dotazem pouze na adresu
- zkrácení doby, kdy dispečerka vysvětluje řidiči posádky, jak se dostane na místo zásahu
- zkrácení dojezdového času ne rychlostí vozu, ale přesností navedení
- v neposlední řadě též odečtení pozice pro případnou pomoc letecké záchranné služby

To není málo, uvědomíme-li si, že mozková buňka při nedostatku kyslíku hyne do 3–5 minut.

Z technického hlediska jde o otevřený projekt s velkými možnostmi dalšího doplňování.

Historie aplikace

1996

ZZS Plzeň-sever testuje první systém navigace vozidel

1997

potíže s licencováním dat, dodavatel hardware nedostává svým závazkům, krach projektu

srpen 2001

navázaná spolupráce ZZS Plzeň-sever a KÚ Plzeňského kraje, průzkum dostupnosti mapových děl

říjen 2001

získání vrstvy adresních bodů od ČSÚ, návrh technického řešení, nákup komponent systému pro navigaci, základní testy funkčnosti

listopad–prosinec 2001

doplnění prvních referenčních dat od ŘSD, operační nasazení systému u ZZS Plzeň-sever

leden 2002

vyhodnocení zkušeností z operačního nasazení, konzultace se zástupci všech základních složek IZS, příprava projektu pro nasazení systému ve všech složkách IZS, doplnění referenčních dat DMÚ 25 od VTOPÚ

Východiska

- IZS a krizové řízení jsou jednou z hlavních priorit
- vyvíjíme funkční doplněk k řešení nasazenému v CTV v Ostravě
- poučení vývojem sázíme na:

- otevřenost řešení
- mapová díla vytvářená státními organizacemi
- kvalitu a spolehlivost
- spolupráci se všemi složkami IZS
- realizaci řešení formou projektu

Programy

- pro mobilní jednotku ArcPad (velký potenciál, ale ještě „má mouchy“)
- pro dispečink v roce 2001 provizorně ArcExplorer
- nově ArcIMS s nadstavbou pro práci s daty územní identifikace
- ArcView 8 pro přípravu dat
- Transmap (ArcPad zatím nezvládá S-JTSK)

Počítače

- **přenosné PC** pro navigaci ve vozidlech IZS
- **kapesní PDA** pro mapování a sběr dat
- **server pro provoz ArcIMS** KÚ Plzeňského kraje

GPS

Pathfinder Pocket firmy TRIMBLE, vodotěsná, nárazuvzdorná atd., testovaná ESRI a bundlovaná s PDA a programem ArcPad, testovaná na KÚ s PDA i přenosným počítačem

Shrnutí

Řešíme

- dílčí úlohu informačního a komunikačního systému IZS
- doplněk k řešení CTV Ostrava
- otevřený systém propojitelný s „velkými“ systémy, postavený na standardech

Zkušenosti

- provoz geoaplikace potvrdil:
- předpoklad o zkrácení doby zásahu
- spolehlivost řešení sestaveného z běžně dostupných komponent
- variabilnost programu ArcPad (práce pod různými OS, navigace, sběr dat)
- schopnost značkové GPS přijímat signál i v nepříznivém terénu s velkou přesností
- kromě technického řešení je třeba věnovat pozornost školení obsluh, tvorbě metodik
- krajský úřad je schopen koordinovat realizaci rozsáhlých projektů

Pilotní projekty využívání čipových karet v IS SSP

Mgr. Karel Lux, vedoucí oddělení koncepce informatiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí

Pilotní projekty využívání čipových karet realizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí jako hlavní nositel dvou programů „Akčního plánu realizace Státní informační politiky“. V rámci programu „Elektronické identifikátory ve veřejné správě“ se realizuje pilotní projekt vydání cca 4.000 kusů profesních čipových karet pracovníkům na úseku SSP a dalším pracovníkům MPSV. Současně je v rámci programu „Vytváření kontaktních míst veřejné správy“ realizován obdobný pilotní projekt vydání tentokrát klientských čipových karet klientům SSP, a to ve dvou regionech. V Praze 2 bude vydáno cca 350 klientských čipových karet a v regionu Děčín bude vydáno cca 650 těchto karet.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zvažovalo možnosti použití čipových karet k elektronické identifikaci klientů sociálních systémů již delší dobu. V roce 1997 se ministerstvo připojilo k pilotnímu projektu „Mácha“, který v okresním městě Litoměřice realizovaly ještě Ministerstvo zdravotnictví a Všeobecná zdravotní pojišťovna. Celkem bylo v první fázi občanům vydáno 10000 čipových karet, které sloužily jako průkaz zdravotní pojišťovny a zdravotní průkaz. Čtečkami byly vybaveny sanitní vozy, nemocnice, někteří lékaři a lékárny. Údaje klientů systému státní sociální podpory byly doplněny do dalších 17000 čipových karet, vydaných ve druhé fázi pilotního projektu. Čtečkami byla vybavena všechna pracoviště SSP okresního úřadu, která jsou určena pro styk s veřejností. Dále byl instalován jednoúčelový informační sloup (pouze jednoduchá forma informačního kiosku bez obrazovky, která je nahrazena tiskárnou, a tento kiosk není připojen do sítě), kde se mohli majitelé čipové karty přesvědčit o jejím obsahu.

Nutnost využívání elektronických identifikátorů ve veřejné správě je zdůrazněna i v dokumentu **Státní informační politika**, schváleném usnesením vlády ČR č. 525 ze dne 31. května 1999. Pro oblast III. - Rozvoj informačních systémů veřejné správy – se uvádí, že *...podmínkou elektronické komunikace občanů s veřejnou správou je využívání elektronického podpisu a autentizace (nejlépe s využitím elektronických identifikátorů)...*, přičemž toto využívání je nutné co nejrychleji legislativně vyřešit. Pro oblast V. - Důvěryhodnost a bezpečnost informačních systémů a ochrana osobních dat – se uvádí, že *...elektronické identifikátory jsou bezpečným základem pro nejrůznější hospodářské a správní procesy ... naleznou uplatnění v informační společnosti 21. století ve všech aplikacích, v nichž hraje roli bezpečnost, identifikace a ukládání chráněných dat ... například osobní identifikátor.*

V **Koncepci budování ISVS**, schválené usnesením vlády ČR č. 1059 ze dne 11. října 1999, se v kapitole 4. - Zajištění funkčnosti ISVS, bod 4.8. - Další informační a komunikační technologie - uvádí, že *...využití moderních identifikačních metod (elektronické identifikátory, např. čipové karty) ve veřejné správě ... je efektivní převážně v oblasti identifikace a autentizace osob a v oblasti potvrzování platnosti elektronických dokumentů (elektronický podpis).* Byl navržen i úkol zpracovat návrh, obsahující technické, organizační, finanční a další podmínky zavádění identifikačních metod ve veřejné správě i v dalších oblastech s termínem vyhotovení 04/2000.

Splněním úkolu byl pověřen odbor koncepce a metodiky ÚVIS ve spolupráci s v říjnu 1999 ustavenou expertní skupinou pro čipové karty (členové zejména ÚVIS, MPSV, MZdr, VZP, ...). Vypracovaný materiál *„Využití identifikačních metod (zejména čipových karet) ve veřejné správě a v dalších oblastech“* byl projednán v expertní skupině, připomínkován např. Českou asociací pro čipové karty a předložen na jednání Odborné pracovní skupiny (OPS) dne 16.12.1999. V materiálu byly navrženy zásady řešení, postup řešení, nastíněna ekonomická náročnost a uveden harmonogram dalšího postupu (dopracování materiálu podle připomínek a závěrů OPS, předložení Radě vlády pro SIP, další realizace podle rozhodnutí Rady v souladu s Koncepcí ISVS, a připravovanými zákony o ISVS, o základních registrech, atd.). Tehdejší vedení ÚVIS materiál bohužel na jednání Rady vlády nepředložilo a činnost expertní skupiny byla přerušena.

Pro **Akční plán realizace SIP**, schválený usnesením vlády ČR č. 527 ze dne 31. května 2000, MPSV navrhlo a je hlavním nositelem programu (ve spolupráci zejména s MZdr a VZP) „Elektronické identifikátory ve veřejné správě“. Program má za cíl *vytvořit datové, právní, standardizační a organizační předpoklady pro vydávání elektronických identifikátorů obyvatelům a orgánům v návaznosti na přijatý zákon o elektronickém podpisu* (předpokládalo se vydání společné čipové karty

MPSV, MZdr a VZP). S touto problematikou úzce souvisí další program Akčního plánu, jehož je MPSV nositelem, a to „Kontaktní místa veřejné správy“, na kterých se využívání elektronických identifikátorů při styku občanů s veřejnou správou pochopitelně předpokládá.

V roce 2000 MPSV v rámci programu čipových karet realizovalo zpracování

- převodníku mezi evidencí klientů MPSV a evidencí pojištěnců VZP ČR
- studie proveditelnosti využívání elektronického podpisu na čipových kartách v rámci veřejné správy
- studie využití čipových karet pro účely elektronické identifikace osob v návaznosti na jednotnou identifikaci osob ve veřejné správě
  - návrhu použití společné čipové karty pro sociální a zdravotní oblast
  - programu využití čipových karet v informačních kioscích pro elektronickou identifikaci osob a dálkový přístup občanů s využitím elektronického podpisu pro provádění vybraných úkonů v rámci IS SSP

Práce ve VZP byly ale časově posunuty, zatím byl ukončen výběr auditora projektu a bude vy-psána obchodní veřejná soutěž na zpracovatele analytické části.

V roce 2001 MPSV v rámci obou programů Akčního plánu realizovalo zpracování

- podrobné studie předpokladů právní úpravy užití čipových karet ve veřejné správě, zejména v resortu sociálního zabezpečení a zdravotnictví (advokátní kancelář Fiala, Profous, Maisner a spol.)
- studie legislativních předpokladů pro vytvoření KMVS
- studie možností využití stávajících pracovišť resortů pro vytváření KMVS, a zejména dvou pilotních projektů
- pilotní projekt vydání cca 4.000 profesních čipových karet (PČK) pracovníkům v rámci systému státní sociální podpory a MPSV
- pilotní projekt vydání cca 1.000 klientských čipových karet (KČK) klientům státní sociální podpory ve dvou vybraných regionech.

Obsah a vzhled čipových karet MPSV byl přitom konzultován i s projektem „Standardy profesní čipové karty“, realizovaném od srpna 2001 na ÚVIS.

S využitím závěrů ze získaných studií a provedených analýz optimálních technických řešení uvedených dvou pilotních projektů, byla pro jejich realizaci vybrána čipová karta Schlumberger CyberFlex Access 32K. Uvedená karta má otevřený systém Java Card™, podporuje kryptografické operace, umožňuje uložení několika certifikátů, má dostatečně velikou paměť a s použitím programového vybavení dodávaného výrobcem je bez problémů kompatibilní s Windows 2000 a MS Outlook. Základní technické parametry čipové karty: EEPROM paměť pro aplikace – 32 KB, 8 bit CPU mikroprocesor, frekvence procesoru 1 až 7,5 Mhz, 16 bit kryptoprocessor pro šifrování. Z bezpečnostních rysů stojí za zmínku zejména šifrování a podepisování, podpora šifrovacích algoritmů RSA a 3DES a generování RSA klíčů délky až 1024 bitů na kartě. Programové vybavení uložené na kartě (tzv. aplety) je možné kdykoli nahrávat a měnit prostřednictvím bezpečného komunikačního kanálu. Jednotlivé aplety jsou mezi sebou úplně oddělené (firewalling) a umožňují multiaplikační využití karty.

Profesní čipová karta bude bezpečným nástrojem pro vytvoření elektronického podpisu a umožní pracovníkům autentizaci k operačnímu systému počítače a k aplikačnímu programovému vybavení (OKdávky). S pomocí profesních čipových karet a programového vybavení se zajistí podstatně kvalitnější zabezpečení přenosu dat s využitím šifrování a elektronického podpisu, přístup k datům klientů na jejich čipových kartách a další možnosti.

V rámci pilotního projektu vydání klientských čipových karet klientům SSP bude v Praze 2 vydáno cca 350 klientských čipových karet a v regionu Děčín bude vydáno cca 650 těchto karet. Klientská čipová karta (dále jen KČK) bude především sloužit jako elektronický identifikátor. Bude obsahovat elektronicky uložená identifikační data držitele, která umožní zefektivnit práci s informačním systémem SSP a výhledově i v dalších informačních systémech veřejné správy. S pomocí KČK se bude možné přihlásit k informačnímu kiosku a zjistit údaje, které jsou uloženy na čipové kartě a údaje, které jsou o držiteli čipové karty (klientovi) uloženy v databázi státní sociální podpory. Některé údaje bude moci dokonce držitel KČK sám měnit, aniž bude muset čekat ve frontě u přepážky. Na

úřadech práce bude v budoucnu možné na informačních kioscích vyhledávat volná místa vhodná pro držitele KČK.

KČK obsahuje datové soubory s definovanými přístupovými právy – od veřejných údajů až po údaje přístupné pouze pro úředníka s PČK. KČK bude obsahovat i šifrovací klíče a certifikáty. V rámci elektronické pošty, web aplikací a na informačním kiosku bude možné s KČK vytvořit elektronický podpis a navíc pomocí certifikátů šifrovat data. Klíče na kartě budou chráněny přístupovým kódem (PIN). Až budou k dispozici certifikáty vydávané akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb, bude možné je na této KČK uložit a vytvářet tak elektronický podpis podle zákona o elektronickém podpisu. Žádosti o státní sociální podporu nebo i jiné žádosti, podání a přiznání, bude možné vyřídit pomocí informačního kiosku nebo i z domácího osobního počítače prostřednictvím Internetu. Podstatné je, že elektronický podpis bude bezpečně vytvořen pomocí KČK na kterémkoli počítači vybaveném čtečkou čipových karet.

Jaký bude další předpokládaný postup prací v roce 2002? V rámci prostředků na realizaci projektů Akčního plánu připravuje MPSV vydání čipových karet pro ČSSZ a úřady práce (cca 8.300 a 5.500 Kč). Předpokládáme i vydání několika čipových karet pro vybrané pracovníky ÚVIS a případně i pro pracovníky dalších orgánů veřejné správy (zejména pro ověřování využití elektronického podpisu). V rámci výzkumu a vývoje (granty MPSV) byly zadány projekty „Monitoring evropských aktivit eEurope SCC a EHTEL, případně aktivit dalších vyspělých zemí světa (Švýcarska, USA, Kanady) v oblasti užití čipových karet ve vazbě na IS a na využití v sociální oblasti“ a „Revize praktického využití technologie IT/čipových karet“, v návrhu je i projekt „Elektronická komunikace mezi orgány veřejné správy a s občany s využitím čipových karet“ (podklad i australský projekt).

S využitím všech získaných zkušeností MPSV a za spolupráce zainteresovaných resortů a odborných institucí (koordinovaných v rámci činnosti obnovené expertní skupiny) by měl být v letošním roce konečně vypracován a projednán minimálně na úrovni Rady vlády pro SIP postup plošného celorepublikového nasazení čipových karet, včetně obsahu této čipové karty a stanovení datových, právních, standardizačních a organizačních předpokladů pro jejich vydávání a využívání. Nezávisle na tom by měly být vydány standardy profesní čipové karty.

Oba projekty profesních i klientských čipových karet MPSV by měly být z velké části realizovány do konce 1. čtvrtletí letošního roku. Průběžné informace o postupu a výsledcích jsou uveřejňovány na internetové adrese www.mpsv.cz a společně s podrobnými informacemi o elektronických formulářích a komunikační infrastruktuře resortu MPSV budou uvedeny i na letošní konferenci „ISSS 2002“. Podrobné informace zejména k technickému řešení obou pilotních projektů zde budou prezentovány i řešitelskou firmou OKsystem.

Správní a dopravně správní evidence

*RNDr. Jiří Malátek, zástupce ředitele odboru informatizace veřejné správy
Ministerstva vnitra*

Úvod

V článku je stručně objasněn pojem správních a dopravně správních evidencí. Je zde nastíněna historie jejich budování, současný stav a výhled do blízké budoucnosti ve vazbě na reformu veřejné správy a připravované zákony o základních registrech.

Co jsou to správní a dopravně správní evidence

Pravděpodobně všichni zainteresovaní a většina laické veřejnosti ví, co se rozumí pod těmito pojmy. Přesto si raději pro úplnost definujeme:

správní evidence

- evidence obyvatel (EO),
- evidence občanských průkazů (EOP),
- evidence cestovních dokladů (ECD),

dopravně správní evidence

- evidence motorových a přípojných vozidel (EMVO),
- evidence řidičů a řidičských průkazů (EŘ).

Trochu historie a legislativy

Různé formy evidencí či přehledů mají v našich zemích již dlouhodobou tradici a to od dob Rakousko-uherské říše. Způsob vedení farních záznamů (později matričních) se víceméně zachoval i za tzv. 1. republiky. V roce 1954 byla založena tehdy manuální centrální evidence občanů. V roce 1980 se začal budovat centrální registr občanů na základě dat ze sčítání lidu v roce 1980 a to s dosti velkou chybovostí. V roce 1990 byl na MV zpracován projekt JIS – „Jednotný informační systém státní správy“, který již zahrnoval integraci správních evidencí (tehdy včetně evidence zbraní) a byl stavěn dvoustupňově okres – centrum. Základní filosofie a koncepce řešení JIS se používá dodnes.

Dnes vedení evidencí upravují následující zákony:

1999 - zákon č. 328, 329/1999 Sb., o občanských průkazech a cestovních dokladech,

zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za provoz vozidla,

2000 - zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel,

zákon č. 361/2000 Sb., o provozu vozidel na pozemních komunikacích,

zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení,

2001 - zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

Současný stav

Ministerstvo vnitra na základě výše uvedených zákonů a na základě smlouvy mezi MV a MDS provozuje následující evidence – EO, EOP, ECD, EŘ, EMVO. Pro tyto systémy je na okresní úrovni zpracovatelem dat příslušný okresní úřad (resp. magistrát). Systém vedení výše zmíněných evidencí probíhá postupně na třech úrovních: informační zdroj–okres–centrum.

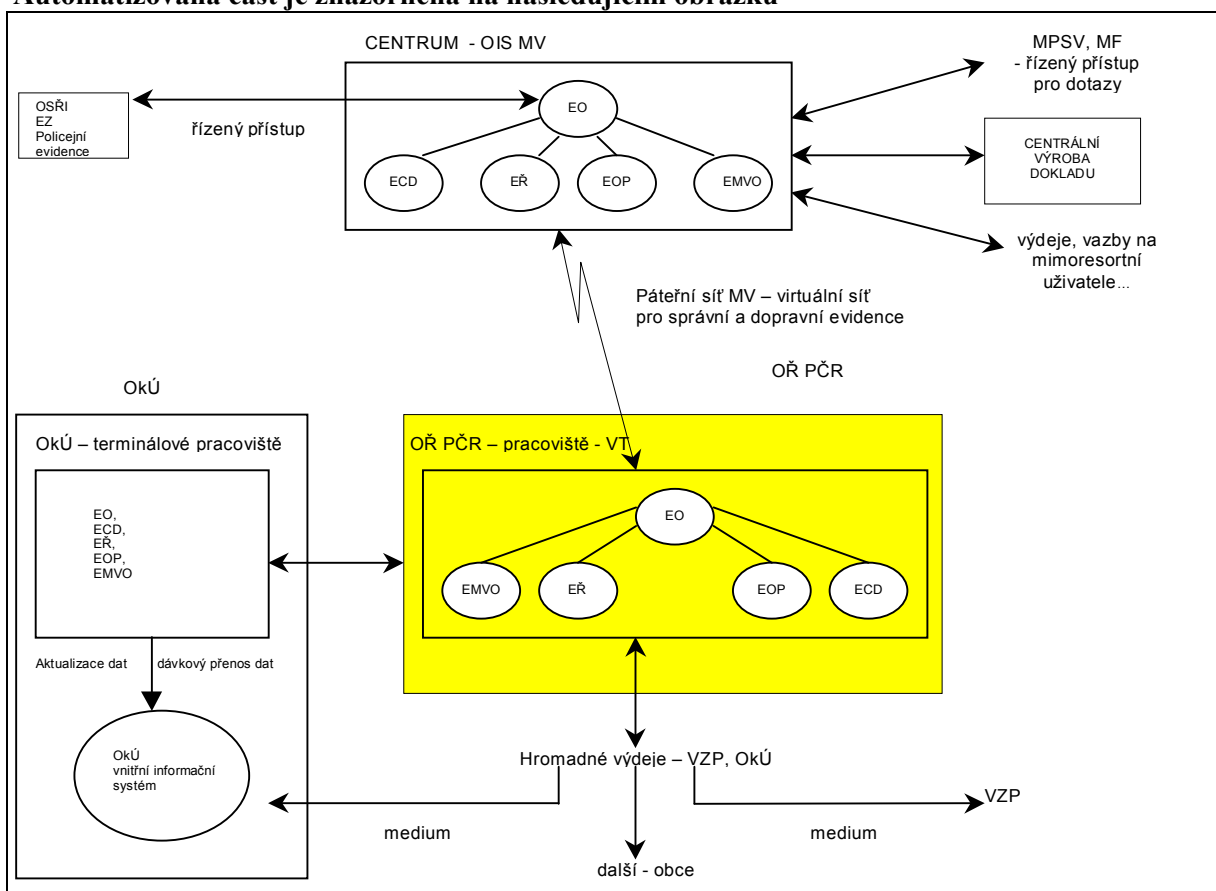
Z hlediska automatizované části je systém dvouúrovňový okres–centrum. Propojení mezi okresem a centrum je ON-LINE na páteřní síti MV, na které jsou provozovány i policejní evidence a na které byla vytvořena samostatná vrstva sítě pro správní a dopravní evidence.

Použitá platforma – UNIX, INFORMIX (na nových počítačích SUN SOLARIS)

Pro zajištění bezpečnosti systému je síť MV fyzicky oddělena od dalších sítí (např. vnitřní lokální síť jednotlivých OkÚ).

To je jeden z důvodů proč se např. data evidence obyvatel pro potřeby jednotlivých OkÚ (i obcí) předávají z pracoviště OŘ PČR na mediu, i když jsou tato pracoviště (OkÚ) pořizovatelem dat.

Automatizovaná část je znázorněna na následujícím obrázku

Výhled

V souvislosti s reformou veřejné správy, s přípravou zákonů o základních registrech a se zánikem okresů k 1. 1. 2003, čekají stávající systémy základní koncepční změny. Je nutné zabezpečit bezpečný přístup k datům všem oprávněným subjektům. Vzájemné vazby jednotlivých systémů není možné pevně stanovit, protože jak legislativní podmínky, tak vývoj technologií – i odlišná technologická úroveň jednotlivých systémů a uživatelů, může tyto vazby (a přístupy) významně ovlivnit. Je tedy nutné postavit takové technologické řešení, které bude adaptabilní.

MV přehodnotilo svůj původní záměr na vytvoření nové dvouúrovňové struktury kraj-centrum a připravilo projekt pouze centrálního vedení těchto evidencí s využitím WEB technologií.

Tato víceúrovňová architektura (z pohledu uživatelů) s využitím webového rozhraní umožní přístup uživatelům na všech úrovních s velkou otevřeností do budoucna. Navíc je v souladu s předpokládaným vytvořením základních registrů veřejné správy.

Přístup k EO (evidenci obyvatel) a připojení obcí III. typu

RNDr. Jiří Malátek, zástupce ředitele odboru informatizace veřejné správy
Ministerstva vnitra ČR

Úvod

V článku je velmi zjednodušeně nastíněna současná problematika připojení externích uživatelů k EO. Samostatně jsou rozebrány důvody, které nyní brání některým uživatelům být přímo připojeni k EO a návrh MV jak tyto překážky odstranit.

Současnost

V článku správní a dopravně správní evidence je rámcově popsán systém správních a dopravně správních evidencí (rozuměj jedná se o pět samostatných evidencí, ale jsou vzájemně provázány a tvoří jeden systém). Pro pohodlnější čtenáře ale v krátkosti shrneme.

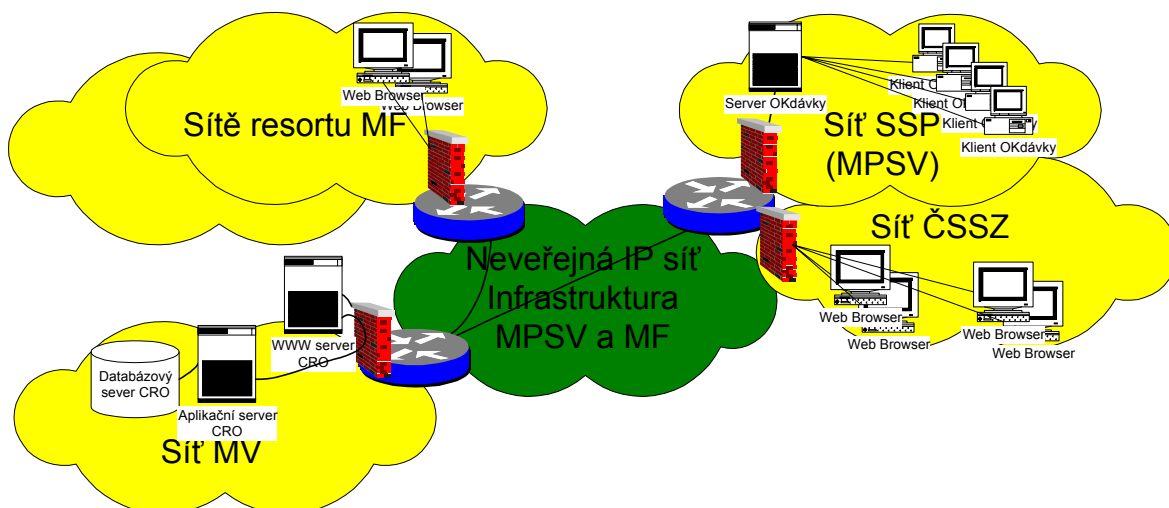
Základem tohoto systému (a nejen tohoto) je EO. Všechny ostatní evidence nevedou data o obyvatelech, ale přes tzv. PČO (počítačové číslo obyvatele) tyto data pro své potřeby využívají.

Bohužel není to obecné pravidlo ve veřejné správě, kde dosud velké množství systémů vede tyto údaje samostatně (tudíž duplicitně) bez vazby na EO. K tomu se ale vrátíme v další části. Systém správních a dopravně správních evidencí provozuje MV a to na vlastní VT a na vlastní páteřní síti, na níž je pro potřeby tohoto systému vyčleněna samostatná vrstva.

Systém je dvouúrovňový okres – centrum, propojen ON-LINE. Data se vedou na obou úrovních. Tolik k základnímu popisu.

Přístup do EO – proč někdo ano, jiný ne

Jak již bylo řečeno EO je základem většiny systémů a to jak ve veřejné správě, tak v komerční sféře. Přitom ale jen velmi málo systémů přímo využívá dat z EO a pořizuje si tato data duplicitně. Nejen, že je to drahé, zatěžuje to nadbytečně občana, ale navíc dochází k chybám. Občan je znovu a znovu nucen dokladovat něco, co již jinde doložil. Nemluvě o nadbytečné administrativě, papírování a dalších (i personálních) aspektech. Proč tedy všichni nevyužívají EO. Základní důvody jsou dva.

První legislativní důvod

Zákon č. 133/2000 Sb. o EO a zákon č. 101/2000 Sb. sice naše data chrání, ale bohužel i v mnohých případech brání jejich efektivnějšímu využívání. Tuto část ale nebudeme řešit. Snad je upraví rozuměné novely a zákon o základních registrech VS. Druhý důvod je technický (a tedy i částečně finanční) Klasický je případ stávajících OkÚ a obcí. OkÚ je zpracovatelem většiny dat EO, může i někdy musí je ze zákona využívat (obdobně obce), ale!

EO je provozována na vyhrazené vrstvě páteřní sítě MV. Vnitřní systémy OkÚ, které tyto data potřebují jsou povětšinou propojeny na Internet (s různou mírou ochrany). MV na této síti provozuje i jiné systémy. Tak se pochopitelně obává možného narušení této sítě. Dochází tak k paradoxní situaci. OkÚ zavádí data do EO, kde jsou ON-LINE zpracovávána, ale OkÚ dostává cca 1× měsíčně dávkově na mediu data z EO pro své potřeby. Jak z toho. Technicky zabezpečit bezpečný přístup. Říká se tomu RBSR (referenční a bezpečné sdílené rozhraní) a v omezené míře to již využívá MPSV, MF a MS na centrální úrovni (viz obrázek, který již proběhl mnoha publikacemi).

Výhled – jak si to představuje MV

Představa i technické řešení je vcelku jednoduché, ale bohužel odvislé od přidělení finančních prostředků cca 150 mil. Kč (pokud MV vybaví všechny obce III. typu) nebo 90 mil. Kč, pokud MV pouze zajistí jejich připojení, ale vlastní vybavení si obce pořídí sami. Není to moc, ale pokud nebudou, jsme v oblasti teorií.

Návrh zákona o základních registrech navrhuje povinnost všem systémům veřejné správy data o občanovi přebírat ze základního registru obyvatel (tak je v návrhu pojmenovaná evidence obyvatel). Podle tohoto návrhu by v budoucnu měl vzniknout tzv. informační systém veřejné správy (IS VS).

V souladu s tím chce MV restrukturalizovat systém na pouze centrální článek s využitím moderní víceúrovňové architektury (z pohledu uživatele) a technologie WEB aplikací s webovým uživatelským rozhraním. V praxi to znamená, že MV vytvoří pouze centrum, vybaví potřebnou technikou všechny obce III. typu (pro oblast správních a dopravních evidencí a zajistí provoz tohoto systému sice na vrstvě sítě na páteři MV, ale s možností přímého připojení oprávněných uživatelů na úrovni obec, kraj, centrum. Tj. MV zajistí i síťové připojení obcí III. typu. Proč chce MV vybavit obce III. typu (pro tento systém) jednotnou technikou a proč chce tento systém provozovat na své síti (a nikoliv, alespoň prozatím, na tolik diskutované síti veřejné správy) je nad rámec tohoto materiálu. Jen samotná studie je obsáhlejší celého sborníku.

Neplatné cestovní doklady na webu Ministerstva vnitra

*RNDr. Jiří Malátek, zástupce ředitele odboru informatizace veřejné správy
Ministerstva vnitra ČR*

Od ledna 2001 nabízí Ministerstvo vnitra na své internetové stránce databázi neplatných občanských průkazů. Pro občany tak byla otevřena možnost ověřit si zadáním čísla, že se konkrétní doklad nenachází v databázi neplatných. V žádném případě nedochází ke zveřejnění osobních údajů. Tazatel získá pouze informaci, zda doklad je nebo není v databázi. Přítomnost v evidenci znamená velkou pravděpodobnost, že s dokladem není něco v pořádku. Možnost kontroly sníží šance podvodníků prokazovat se odcizenými nebo nalezenými doklady. Tuto možnost oceňují hotely, zastavárny, půjčovny, leasingové společnosti a další subjekty, kde je důležité prokázání totožnosti občanským průkazem.

V současnosti jsme tuto službu rozšířili o možnost ověření cestovních pasů, zatím ve zkušební podobě. Pro uživatele je postup obdobný jako u neplatných občanských průkazů. Na základě zadání čísla pasu (a typu) systém sdělí, zda se pas vyskytuje v souboru ztracených či odcizených pasů, které by jinak dle data platnosti mohly ještě platit.

Soubor se denně aktualizuje. Ke dni 15. 2. 2002 obsahoval:

- 726 centrálně vydaných pasů (fialové barvy),
- 7467 pasů vydaných okresními úřady s osmimístným číslem (zelené barvy),
- 122171 pasů vydaných okresními úřady se sedmimístným číslem (zelené barvy).

Pro vysvětlení souvislostí je dobré ještě přiblížit Evidenci cestovních dokladů (ECD), která obsahuje údaje o cestovních pasech, cestovních průkazech, námořnických knížkách, průkazech k překračování hranic. Evidence se vede dvouúrovňově: okres – centrum. Data se vkládají vždy na příslušném okresním úřadě. Evidence obsahuje základní údaje o dokladu – typ dokladu, datum vydání, datum platnosti, číslo dokladu, kdo doklad vydal, stav dokladu (platný, ztracený, odcizený, datum účinnosti ...). U centrálně vydaných pasů i digitalizovanou fotografii a podpis. Údaje o držiteli, případně jeho dětech (u pasů), se přebírají z evidence obyvatel.

Centrální ECD obsahuje 7 272 000 dokladů. Z toho je 7 266 000 pasů a 6 000 ostatních dokladů. Jsou to doklady vydávané od r. 1993 (tj. Českou republikou). Původní doklady (dnes již neplatné) vydávané ČSSR či ČSFR evidence neobsahuje. Největší část evidence tvoří cestovní pasy, které jsou trojího druhu. Původní se sedmimístným číslem (vydávané na okrese), nové s osmimístným číslem (vydávané OkÚ) s lepenou fotografií a centrálně vydávané – s tištěnou fotografií a podpisem (rovněž osmimístné).

Liberty Alliance project

Jaroslav Malina, obchodní ředitel pro Public Segment, Sun Microsystems Czech, s. r. o.

Otázka identity

Název Liberty Alliance Project (dále jen Alliance) vyvolává pocit svobody, otevřenosti a společenství – smysl pro účelnost a odhodlání. Z těchto důvodů jej použily některé z nejvýznamnějších světových podniků jako kódové označení pro svůj ambiciózní projekt, který zahájily v září minulého roku.

Můžeme citovat z prvního prohlášení pro tisk, že „cílem Alliance je vytvořit otevřené společné řešení pro určení identity na internetu – které umožní jednoduché přihlašování, decentralizované ověření pravosti a otevřenou autorizaci z jakéhokoli zařízení připojeného na internet...“.

„Jakékoli zařízení“ přitom znamená víc než jen váš stolní počítač. Alliance usiluje o určování identity jakéhokoli zařízení – mobilního telefonu, ledničky, automobilu, prodejního terminálu nebo televizoru – které je poháněné elektřinou a má svoji IP adresu.

Za touto iniciativou stojí třiatřicet významných podniků, které představují více než jednu miliardu zákazníků, zaměstnanců a obchodních partnerů. Úplný seznam všech zakládajících členů můžete najít na internetových stránkách Alliance; na seznamu jsou například podniky jako American Airlines, Bank of America, Cisco Systems, Dun and Bradstreet, eBay, Nokia, NTT DoCoMo, RSA Security, Sony, Sun Microsystems, Travelocity a Vodaphone.

I dalších 21 členů patří mezi významné firmy představující průřez nejrůznějšími obory, zájmy a geografickým rozmístěním. Zakládající členové, kteří nejednají přímo se svými zákazníky, zpracovávají každým dnem miliony a možná dokonce miliardy jednotlivých položek softwaru a dat.

Alliance vznikla na základě společného zájmu vytvořit jednotné a bezpečné otevřené řešení identifikace, které je základem pro distribuci služeb poskytovaných na internetu.

Zároveň ale vyvolává nové otázky a problémy.

Propojený svět

Žijeme ve vzájemně propojeném světě, v němž nedostatek jednotného identifikačního systému vytváří globální problémy národní bezpečnosti. V minulých letech řešily podniky v jednotlivých oborech a úřední orgány otázky identifikace jak nejlépe dovedly způsobem, který nejvíce vyhovoval jejich zájmům. Svět nyní stojí před úkolem sjednotit tyto samostatné identifikační systémy, které byly původně zavedeny pro potřeby různých nezávislých společenství, jako jsou finanční služby, počítačové sítě, telekomunikace, doprava, výroba a státní úřady.

Když ale převedete programy a služby z kontrolovaného podnikového prostředí, kde existuje přísná byrokratická a technická infrastruktura, do prostředí, jaké panuje na internetu, je to jako nová hra s ohněm. Přestanete znát lidi, s nimiž jednáte, a nevíte ani, odkud pochází každá část softwaru. Je to, jako když se přestěhujete z vesnice do velkého města. Neznáte už svoje sousedy a nesdílíte s nimi společné hodnoty – náhle se pravidla chování, odpovědnost, právo a etika stanou spleťtější a neprůhlednější.

Jedním z nejvýznamnějších úkolů Alliance je vytvořit společné chápání pravidel a vztahů, kterými se řídí veškeré e-obchodování a e-úřadování. Nebude to snadné. Velmi zjednodušený příklad: Evropané mají velké obavy před příliš velkou mocí podniků, ale jen málo je zajímá pravomoc úřadů; Američané se rozčilují, když mají úřady příliš velké pravomoci, ale moc nedbají o to, zda mají nad nimi nadměrnou moc podniky.

Další klíčovou záležitostí identifikace je otázka anonymity. Můžeme opět použít analogii vesnice/město, protože jedním z důvodů, proč se lidé stěhují z malých vesnic do měst, je to, aby získali větší anonymitu. Volba stupně anonymity musí být zabudována do společných identifikačních systémů. Avšak v každém takovém systému, a ten náš není výjimkou, se setkáváme s trestnými činy, jako je podvod a krádež. Řešení takovýchto problémů však není vždy jednoduché a účinné. Jedním z úkolů Alliance bude využít nahromaděné vědomosti, rozpoznat chyby a určit nejlepší způsob realizace těchto identifikačních systémů.

Stroje oživnou

Celý úkol je ale ve skutečnosti mnohem složitější. Identifikace lidí je pouze jednou a zdaleka ne největší součástí těchto systémů. Je třeba identifikovat každý stroj a každou část softwaru. Stroje nyní začínají konverzovat navzájem a nebude dlouho trvat a vzájemné interakce strojů vytlačí konverzaci mezi lidmi. Pak budeme potřebovat úplně nový soubor nástrojů pro identifikaci a autentizaci.

Současné otázky identifikace se soustřeďují na elektronickou poštu a internet; v budoucnosti se budeme muset soustředit na komplexní internetové aplikace a služby. A s velkou pravděpodobností se dočkáme i toho, že vaše lednička se přímo spojí s počítačem vašeho dodavatele elektřiny a vyjedná si s ním nejvýhodnější tarif pro odběr.

Někteří lidé budou možná považovat tuto společnou iniciativu za pokus mocností vytvořit systém pro sledování chování jednotlivců, který bude možné zneužít pro komerční účely. Jiní v tom mohou vidět i zlověstnější věci a budou upozorňovat na to, že bude možné spojit geografické a vizuální údaje s údaji o jednotlivých transakcích, a vytvořit tak neobyčejně podrobné individuální profily.

Jedním z největších skutečných nebezpečí, kterým musíme přitom čelit, je to, aby se ta nebo ona jednotka, ať již bude soukromá nebo státní, nestala jediným místem, kde budou uloženy naše kritické identifikační údaje – ať již se jde o údaje pro identifikaci lidí nebo strojů.

S ohledem na události, k nimž došlo 11. září, musíme celosvětově přehodnotit, co znamená identifikace a jak se bude využívat. Musíme si umět odpovědět na otázky: Jak je možné, že se teroristé tak snadno zamíchali do naší společnosti a našli místa, kde mohli v klidu připravovat svoje útoky; Proč selhalo zabezpečení letecké dopravy; Odkud se vzal antrax; Jak můžeme odhalit potenciální pachatele, aniž bychom se zbavili občanských svobod; Bylo by vhodné zavést celostátní občanské osobní průkazy, které budou používat dokonalou nepadělatelnou technologii?

Bude však mít architektura Aliance dostatečnou sílu a flexibilitu, aby vyřešila všechny tyto otázky? Je dobré, že Aliance spojila zkušené a odhodlané lidi, kteří již vypracovali systémy, jaké se v každodenním životě používají pro identifikaci v oborech jejich působnosti. Ale bude mít Aliance, kterou tvoří jen obratní podnikatelé, dostatečně širokou členskou základnu, jaká je zapotřebí pro vyřešení těchto a dalších složitých problémů? Neměla by snad Aliance přizvat do svého vedení také geopolitické strategy, odborníky na světové kultury, filozofy, umělce nebo básníky?

Jak se zapojit

Nikdo nemůžeme popřít existenci těchto technologií a iniciativ – lomit rukama ani schovávat se nepomáhá. Mnohem lepší bude, když se všichni zúčastníme, seznámíme se s tím, co se děje, a budeme se snažit určit směr, kterým se má ubírat potřebná technika.

Naštěstí je struktura Svobodné aliance taková, že se do ní může zapojit spousta lidí – včetně vás. Najděte si chvíli času a prohlédněte si internetové stránky Aliance. Zjistěte, jak můžete pomoci právě vy. Identifikujte se – a zapojte se.

Chcete-li se dozvědět bližší podrobnosti, navštivte internetové stránky projektu Svobodné aliance: www.projectliberty.org.

Regionální a municipální informační systém (RAMIS)

Ing. Jaroslav Malý, CSc., vedoucí konzultant úseku Veřejné správy PVT, a.s.

RAMIS je informačním nástrojem orgánů veřejné správy pro podporu rozhodování. V prvních fázích jeho vývoje byl zaměřen především na orgány krajů, ale v souvislosti s novými technologickými možnostmi, které nabízí databáze ORACLE 9i, se prosazuje tendence uplatnění RAMIS pro informační podporu orgánů NUTS 2, centrálních orgánů a v případě dostatečného zpodrobnění soustavy ukazatelů může RAMIS významně podpořit i kvalitu rozhodování orgánů obcí, především obcí 3. stupně. O jeho informační síle rozhoduje :

- obsah datových proudů
- multidimenzionální přístup
- pružnost tvorby pohledů s využitím všech prezentačních nástrojů.

O jeho úspěšnosti rozhodují jeho uživatelé, t.j. zastupitelé, členové rad a úředníci úřadů, kteří v něm musí nalézt významného pomocníka při hledání optimálních řešení komunálních a oblastních problémů.

RAMIS se především opírá o jednotlivé části státních informačních systémů, které pracují stabilizovaně, mají své vnitřní řídicí a organizační statuty, své prověřené režimy a jsou legislativně ošetřeny.

Problémem je zabezpečení přidělení dat z těchto systémů pro potřeby jednotlivých krajů v rámci RAMISu. Tímto řešením je jednoznačně podporována integrita informačních systémů veřejné správy ČR a také tím je zabezpečena realizace úprav informačních systémů ve smyslu potřeb a standardů EU.

Po věcné stránce se RAMIS dělí na tři podsystémy:

- ekonomický informační systém kraje
- podpora prostorového rozvoje
- řízení odvětví.

Ekonomický informační systém se zaměřuje na analýzy plnění rozpočtu kraje a analýzy rozpočtového potenciálu. Dále se orientuje na oblast finančních analýz a poměrové ukazatele, které umožňují hodnotit finanční efektivitu příspěvkového hospodářství a mezikrajově porovnat nákladovou stránku činnosti příspěvkových organizací, případně porovnávat ekonomické činnosti chování srovnatelných příspěvkových organizací mezi sebou.

Podpora prostorového rozvoje je zaměřena na analýzy sociální sféry, ekonomické sféry, sféry služeb a přírodní sféru.

Sociální sféra sleduje oblasti:

- osídlení
- obyvatelstvo
- životní úroveň
- trh práce

Ekonomická sféra sleduje oblasti:

- primér
- sekundér
- terciér
- daňová výtěžnost území
- ekonomická aktivita
- podnikatelské subjekty
- podpora malého a středního podnikání
- produkce
- vnější vztahy
- pracovní úrazovost.

Ve sféře služeb jsou sledovány tyto oblasti:

- školství,
- zdravotnictví,
- sociální péče,
- kultura,
- technická infrastruktura,
- bydlení,
- veřejná správa a její zařízení,
- cestovní ruch.

V přírodní sféře jsou sledovány :

- území,
- kvalita přírodní sféry,
- ekologická charakteristika.

IS pro podporu prostorového rozvoje je zaměřen na kvalifikované posuzování stavu a vývoje území, na hodnocení disparit subregionů a na informační podporu činností souvisejících s územním plánem.

Informační systémy pro řízení odvětví se týkají:

- školství,
- dopravy a silničního hospodářství,
- zdravotnictví,
- sociálních služeb a dalších odvětví podle specifických požadavků krajů.

Základní model tohoto informačního systému spočívá v tom, že analyzuje odvětví jako celek z hlediska personální vybavenosti, materiální vybavenosti, nákladů, výkonů a eventuálně výnosů.

Kromě toho je v tomto informačním systému zpracován pasport každé příspěvkové organizace příslušející do příslušného odvětví. Tento pasport obsahuje základní charakteristiku organizace, její materiální a personální vybavenost, výkony, náklady a srovnatelné ukazatele, účetní výkazy a ukazatele finanční analýzy vhodné pro danou organizaci. Součástí pasportu organizace je i hodnocení kvality činnosti, a to v přímém i v přeneseném významu, např. kvalita činnosti SÚS se projeví v kvalitě příslušného silničního fondu, což zobrazuje Silniční databanka. Naopak v případě škol kvalita jejich činností je dána obsahem inspekčních zpráv ČŠI.

Shrnutí

V současné době byl ukončen vývoj RAMISu v první verzi, kdy se technologicky opírá o DB Oracle 8i s uplatněním architektury klient-server. Systém je řádně zdokumentován a byly zahájeny práce na druhé plné verzi, s plným rozvinutím funkcí, přičemž se druhá verze opírá o DB Oracle 9i.

Autentizace uživatelů a elektronický podpis

Vašek Matyáš, Data Security Management (za spolupráce Z. Řihy a P. Švédy, FI MU Brno)

Úvod

Digitální podpis – nebo chcete-li podpis elektronický – a věci s ním související, jako např. infrastruktury veřejných klíčů a prokazatelné zajištění autenticity dokumentů, jsou dnes středem pozornosti při rozšiřování a budování většiny komplexních informačních systémů. Základem všech dnešních systémů digitálního podpisu je samozřejmě kryptografie. V tomto příspěvku ovšem nediskutujeme detailní aspekty kryptografie, ale praktické aspekty její aplikace v oblasti elektronického podpisu, které souvisí s autentizací uživatelů.

Při použití symetrických šifrovacích metod sdílí dvě strany tajný klíč, pomocí něhož provádějí jak šifrování, tak dešifrování. V asymetrických šifrovacích metodách se používají klíče dva – klíč soukromý a klíč veřejný. *Soukromý klíč* se používá k dešifrování a/nebo k podepisování dat a je nezbytně nutné jej udržovat v tajnosti. Na druhou stranu *veřejný klíč* není tajný a může (většinou by dokonce měl) být veřejně publikován, například v nějakém seznamu. Pomocí veřejného klíče se šifruje a/nebo ověřuje digitální podpis. Pro správné ověření digitálního podpisu je nutné použít správný veřejný klíč. Je zřejmé, že při použití nesprávného veřejného klíče můžeme úspěšně ověřit podpis provedený zcela jiným soukromým klíčem.

Autentizace uživatelů

Existují tři základní způsoby autentizace. Jsou založeny na: něčem, co *známe*; něčem, co *máme*; něčem, co *jsme*. Tradiční metody autentizace jsou založeny na něčem, co uživatel zná nebo má. Uživatelé mohou „znát“ svá hesla, PINy nebo jiné informace. Tyto informace však mohou být zapomenuty nebo prozrazeny. Systémy, které jsou založeny na něčem, co uživatel má, vyžadují, aby tento objekt byl předložen. Tímto objektem může být token, pas nebo magnetická či čipová karta. Takové objekty však uživatelé často ztrácejí nebo někde zapomínají. Biometrická autentizace je založena na uživatelských samotných. Biometrické údaje však nejsou tajné a někdy ani dostatečně neměnné.

Čipové karty

Vlastní nápad použití čipu v rámci plastické karty je přibližně stejně starý jako samotná kryptografie na bázi veřejného klíče – jedny z prvních patentů se objevily koncem sedmdesátých let. První produkty se na trhu povětšinou objevují až v polovině devadesátých let. Současné čipové karty však zdaleka nutně nemusejí mít tvar a velikost kreditní karty. Navíc k jejich spolupráci s počítačem není ve všech případech nutné speciální čtecí zařízení. Ve formě identifikačního předmětu (tzv. *token*) jim postačuje ke komunikaci obyčejný port USB, jimiž jsou již několik let počítače vybavovány standardně.

V souvislosti s elektronickým podpisem má cenu uvažovat pouze o *kryptografických čipových kartách*. Tyto karty jsou samostatně schopny provádět kryptografické operace. To znamená, že uživatelsky citlivá data (v našem případě soukromý klíč), jsou vygenerována a uchovávána pouze v rámci čipu karty. Neměla by opustit hranice křemíkového čipu odolného vůči narušení a neměla by existovat možnost je jednoduše vyčíst, ačkoliv realita je často jiná. Čipové karty ve formě pouhého nosiče informace, který je pod neustálou kontrolou uživatele a neprovádí žádné kryptografické operace, není vůbec vhodné používat v aplikacích určených čistě pro elektronický podpis.

Biometricky

Biometrické metody autentizace poskytují automatizovanou verifikaci identity či identifikaci na základě měřitelných fyziologických charakteristik či charakteristik chování, jakými jsou například otisk prstu či vzorek hlasu. Tyto charakteristiky by měly být neměnné, měřitelné, jedinečné a nezkopírovatelné. Dříve, než může uživatel použít biometrický systém, musí být jeho biometrická data sejmuta, zpracována a uložena. Tento proces se nazývá registrace (anglicky též *enrollment*). Biometrický systém může být použit ve dvou režimech. Při *verifikaci* musí nejprve uživatel předložit svou identitu a podle této identity se srovnávají pouze patřičné biometrické vzorky. Při *identifikaci* není identita pře-

dem známa. Biometrické autentizační systémy nedávají při požadavku na autentizaci jednoduché odpovědi typu ano/ne jako tradiční autentizační systémy.

Vzájemná pozice karet a biometrik

Na biometrické systémy nelze s ohledem na elektronický podpis pohlížet jako na přímou konkurenci klasických čipových karet či hesel. Na základě výše uvedených faktů a důvodů lze tedy tvrdit, že *biometriky nemají dostatečnou vypovídací schopnost o vztahu podepsané osoby k podepsované datové zprávě*. S ohledem na náklady, spolehlivost a bezpečnost není v současných technologických podmínkách vhodné biometriky používat jakou náhradu všech ostatních.

Autentizace dat a uživatelů

Všichni víme, že takzvaný elektronický podpis se v současnosti rovná podpisu digitálnímu. Ovšem začínají se již projevovat některá nereálná očekávání takzvaného elektronického podpisu založeného na biometrickách (dále biometrického podpisu). Ve všeobecném (ne-IT) tisku se objevují nejružnější návrhy biometrických podpisů. Využití biometrik by (jak slýcháváme) eliminovalo použití kryptografie a/nebo by biometrická data nahradila digitální podpis, který se přidává k dokumentům, které podepisujeme. My však považujeme tato tvrzení o biometrických podpisech za matoucí. Budeme tedy někdy používat biometrické podpisy místo podpisů digitálních? Existuje celá řada autentizačních technik, tyto techniky mohou být použity k autentizaci: počítačů; dat/zpráv a uživatelů. Typicky se uživatel nejprve autentizuje svému počítači a počítač poté autentizuje uživatelskou zprávu.

uživatel – počítač – data

Digitální podpisy jsou určeny především k autentizaci dat, ale mohou být také (nepřímo) použity k autentizaci počítačů či uživatelů. Digitální podpisy pracují spolehlivě, jestliže ověřovatel podpisu zná veřejný klíč podepsaného a podepsaný udržuje svůj soukromý klíč skutečně v tajnosti. Jestliže tento soukromý klíč není udržován v tajnosti, pak digitální podpis nemá žádnou hodnotu. Biometriky jsou, na druhou stranu, určeny výhradně pro autentizaci uživatelů. Biometrický systém zná uživatelevo biometrická data (takzvaný *registrační záznam*) a srovnává, zda současná biometrická data odpovídají uloženému záznamu. Biometrická data nemohou být v žádném případě považována za tajná. Lidé zanechávají své otisky prstů na všem, čeho se dotknou a obrázky našich obličejů mohou být jednoduše získány bez našeho vědomí (a svolení).

Proto biometriky nemohou být použity pro autentizaci zpráv. Přidávat biometrický podpis ve formě biometrických charakteristik ke zprávě nemá žádný smysl. Jestliže náš otisk prstu není tajný, pak jeho přidání ke každé zprávě, kterou jsme napsali, nemá žádný význam. Kdokoli jiný může udělat totéž. Odvozování kryptografických klíčů z biometrických dat přináší stejnou (tj. žádnou) úroveň bezpečnosti. Jestliže vzor mojí duhovky není tajný, pak použití kódu duhovky (angl. *iriscode*, charakteristika popisující duhovku) jako klíče je nesmysl. Nehledě na nemožnost případné změny biometrických charakteristik a množství 100% shodných částí biometrických dat při několika následných snímaních dat.

Podpis a biometriky

Biometriky nejsou tajné a nemohou být použity k autentizaci zpráv jako digitální podpisy. Biometriky nikdy nebudou bezpečnou a bezproblémovou náhradou za digitální podpisy, jak se nám někteří lidé snaží namluvit. Místo, kde biometriky mohou pomoci digitálnímu podpisu, je zabezpečení soukromého klíče. Soukromé klíče jsou typicky chráněny hesly či PINy. Zabezpečení soukromého klíče biometrickým systémem může zlepšit jeho ochranu i jednoduchost použití. V každém případě však ani takto zabezpečený systém nebude superspolehlivý. Jestliže bude například počítač podepsaného uživatele napaden trojským koněm, pak takový systém může podepsat zfalšovaný dokument bez ohledu na to, zda je soukromý klíč chráněn heslem, PINem či biometrickým systémem.

Portál veřejné správy jako služba občanům

Ing. Břetislav Moc, Government solutions manager, IBM Česká republika, spol. s r. o.

Spolu s dynamickým rozvojem moderních technologií a Internetu a především pak tzv. e-businessu, se postupně začíná připravovat i modernizace veřejné správy. Snahou je v maximální míře využít metody, zkušenosti a řešení z oblasti komerční sféry – objevuje se proto řešení tzv. e-governmentu, neboli elektronické veřejné správy, ve kterém jde o uplatnění myšlenek a technologií e-businessu a Internetu v prostředí veřejné správy.

e-government (elektronická veřejná správa) umožňuje veřejné správě poskytovat služby lépe a kvalitněji a to především díky těmto základním faktorům:

- vyšší dostupnosti služeb
- jednoduchosti přístupu k informacím a službám veřejné správy
- vyšší rychlosti
- ekonomickým efektům (snížení nákladů, zvýšení efektivity práce, ...)
- vyšší míře průhlednosti (protikorupční efekty)

Portál veřejné správy je základním stavebním kamenem e-governmentu, umožňuje integrovat informace a služby organizací veřejné správy v jednom bodě – „Portálu veřejné správy“ – prostřednictvím kterého mohou občané i komerční subjekty k těmto informacím a službám jednoduše přistupovat a využívat je.

Portál veřejné správy by se měl dotýkat všech následujících oblastí řešení:

- Veřejná správa směrem k občanům a privátním subjektům
Oblast G2C (Government to Customer)
- Veřejná správa směrem k dodavatelům veřejné správy
Oblast G2B (Government to Business) respektive G2S (Government to Supplier)
- Služby mezi subjekty veřejné správy navzájem
Oblast G2G (Government to Government) respektive G2E (Government to Employees)

Při řešení a návrhu portálu veřejné správy hrají důležitou roli nejen moderní technologie a architektura řešení, ale především legislativní podpora a legislativní rámec, modely ekonomického fungování portálu veřejné správy a primárně pak práce s informacemi a daty, tedy vlastní obsahovou stránkou portálu.

mySAP Veřejný sektor – Mapa řešení

Ing. Karel Nekuža, Account manager, SAP ČR, spol s r. o.

Prizpůsobená na míru vašim strategickým cílům

Mapa řešení pro mySAP Veřejný sektor znázorňuje rozsah procesů poskytovaných řešením mySAP Veřejný sektor, které vyhovují nejrozličnějším požadavkům **státní správy** a institucí na všech úrovních. Procesy organizace, obsahující jedinečnou úroveň technologické propracovanosti a funkční kompetence jsou zde zkombinovány za účelem vytvoření komplexních inovačních řešení pro restrukturalizaci státní správy na celém světě.

Naše Mapa řešení popisuje aplikace a procesy, jež poskytují státní správě příležitost **využít nové strategie** informačních technologií. Tyto aplikace vynikají nejen díky své výkonné funkčnosti, ale také mimořádnou flexibilitou a adaptabilitou po celou dobu svého životního cyklu. Rozsáhlé portfolio softwaru, jež Mapa řešení systému mySAP Veřejný sektor zahrnuje, zpřístupňuje návrhu zákazníka různé možnosti prozíravého řešení umožňující řízení státní správy orientované na výkon a náklady. Základní komponenty obsahují procesy pro **personalistiku** a **správu rozpočtu**, jež jsou specifické pro veřejný sektor. Osvědčené obchodní postupy, získané ze standardních aplikací systému **R/3** nebo **mySAP.com**, tyto procesy doplňují; uživatelsky přívětivé nástroje a funkce podporují logistické a administrativní procedury a v reálném čase poskytují potřebné informace na dosah ruky těm, kteří rozhodují.

Integrované technologie jako workflow, optická archivace a správa dokumentů rozšiřují prostor pro navrhování kompletních inovačních řešení. A co více, administrativní procesy a služby můžete jednodušším způsobem řídit prostřednictvím internetu a intranetu. Systém mySAP Veřejný sektor definuje základ informačních technologií pro digitální samoobslužné funkce, pro elektronické obchodování a transakční zpracování prostřednictvím sítí World Wide Web.

Procesy v systému mySAP Veřejný sektor

Mapa řešení SAP organizuje softwarové řešení mySAP Veřejný sektor do sedmi aplikačních oblastí, z nichž každá zahrnuje určité klíčové procesy a funkce:

Řízení organizace

Správa rozpočtu, komerčně orientované finanční účetnictví a controlling tvoří tři pilíře účetnictví v řešení mySAP Veřejný sektor. Výkonné funkce zjednodušují všechny procesy obsažené v definici, správě a čerpání rozpočtu. Podvojně a nákladové účetnictví lze používat paralelně bez omezení. Můžete je rovněž použít v oddělených časových úsecích. Moderní controllingové nástroje také skýtají nová pojetí plánování a sledování nákladu tím, že poskytují výkonově orientovaný pohled na struktury, procesy a produkty.

Správa styku s občanem

Podobně jako privátní sektor, státní správa potřebuje podrobné informace o občanech, aby mohla rovněž poskytovat lepší služby. Systém mySAP Veřejný sektor vám umožní vytvořit pro splnění těchto požadavků „evidenci okruhu občanů“. Použijete ji ke správě a údržbě všech relevantních informací při současném dodržení všech předpisů o utajení dat. Zodpovídání zákaznických dotazů a poskytování služeb je tím daleko jednodušší. Stisknutím tlačítka tak máte na dosah ruky potřebné adresy, minulé transakce, korespondenci nebo archivy za účelem znatelného usnadnění rychlých a spolehlivých služeb.

Řízení programu o projektu

Řešení mySAP Veřejný sektor vám nabízí nástroje k sestavení, ocenění, financování a realizaci programu veřejného sektoru. Tyto procesy vám rovněž pomohou definovat, plánovat a koordinovat projekty, jež se pojí s programy během všech fází. Všechny procesy a nástroje potřebné pro řízení všech operačních kroků jsou integrovány do profesionálního řízení projektu.

Personalistika

Tyto procesy optimalizují a podporují všechny aspekty personalistiky ve veřejném sektoru, včetně administrace personálu, organizačního a situačního plánování, náborových a propagačních kampaní. Tyto výkonné procesy usnadňují časový management, zúčtování mezd a platu a spojují úkoly personalistiky se správou rozpočtu.

Správa dokumentu

V řešení mySAP Veřejný sektor jsou klasické transakce v "papírové" formě nahrazeny elektronickými soubory a pracovními adresáři; automatický workflow urychluje zpracování dat. Událostmi řízené elektronické cesty umožňují přesný pohyb dokumentů z pracoviště na pracoviště. Integrované procedury vám navíc umožní dokumenty prozkoumat, potvrdit a autorizovat připojením digitálního podpisu. Systém zobrazuje aktuální stav transakcí a usnadňuje přístup k souborům odkudkoliv a v kterémkoli okamžiku. Tyto funkce správy záznamu vnášejí do zpracování dat ve státní správě nový rozměr rychlosti a průhlednosti.

Podpora pořízení materiálu a služeb

Systém mySAP Veřejný sektor zjednodušuje a urychluje pořizování a správu materiálu a služeb spojováním vzájemně navazujících procesů pro celý rozsah úkolu, plánování potřeb, nákup, likvidace faktur, skladování a vedení zásob. Tyto funkce začleňují zúčtovací procesy do správy rozpočtu a usnadňují správu smluv. Řešení mySAP Veřejný sektor podporuje správu vozového parku a výkony v údržbě technického vybavení, systému a budov.

Podpora organizace

Jestliže potřebujete pomoc ve správě majetku, správě nemovitostí, zúčtování cestovních nákladů, funkce podpory podnikání řešení mySAP Veřejný sektor pokrývají úlohy ve všech oblastech. Tyto procesy ulehčují rutinní práci a povyšují aktuální informace na precizní úroveň, kterou požadujete.

Specifické operační systémy

Státní správa rozvíjí celou řadu specifických operačních systémů pro podporu specializovaných oddělení, jako např. justice, GIS, obrana, národní bezpečnost. Systém mySAP Veřejný sektor nabízí otevřená a standardizovaná rozhraní pro přímé spojení těchto systémů s procesy Mapy řešení.

Více informací: www.sap.com/cz

Bezdrátové připojení do internetu a jeho zabezpečení

Ing. Ivo Němeček, Systems Engineer, CISCO Systems, s. r. o.

Možnosti připojení uživatelů do Internetu se rozšiřují o nové technologie. Kromě tradičních způsobů připojení pevnými linkami, analogovým modemem nebo přes ISDN se postupně prosazují různé varianty technologií DSL (Digital Subscriber Line), propojení přes rozvody kabelových televizí, přístup přes optická vlákna a v neposlední řadě i bezdrátový přístup. Přednáška se bude věnovat zejména standardizované technologii 802.11b.

Tato technologie pracuje v pásmu 2,4 GHz a dovoluje v současné době připojovat uživatele rychlostí až 11 Mbit/s. Výhodou této technologie je její velké rozšíření, spolupráce mezi zařízeními různých výrobců, relativní jednoduchost instalace a rozumná spolehlivost spojení. Prezentace představí základní způsoby připojení uživatelů a lokálních sítí do Internetu pomocí 802.11b, zmíní možné technické problémy a způsoby jejich řešení. Bude se věnovat otázkám zabezpečené komunikace, prioritizace dat, sdílené pásma a dalším oblastem. Velmi stručně představí řadu produktů Cisco Aironet 350, bezdrátové adaptéry do počítačů, přístupová zařízení Access Point, mosty a některé další produkty.

V nedávné době se objevily publikace, které dokumentují slabiny protokolu zabezpečujícího bezdrátovou komunikaci – tzv. WEP protokolu (Wired Equivalency Protocol). Tyto slabiny jsou způsobeny jednak nevhodným použitím algoritmu RC4 pro šifrování a prověřování přenášených dat. Prezentace se pokusí vysvětlit tyto slabiny a hrozby, které z nich vyplývají, a bude se věnovat možným způsobům zdokonalení bezpečnosti bezdrátového přenosu.

Závěrečná část prezentace zmíní připravované standardy bezdrátového přenosu, které dovolí několikanásobně zvýšit rychlost přenosu, a výhledy bezdrátových technologií v nejbližší budoucnosti.

Vzájemná komunikace informačních systémů veřejné správy

Ing. Miroslav Nováček, Ing. Libor Neumann, CSc., ANECT, a. s.

Prezentace je zaměřena na filozofii a koncepci mezirezortních komunikací a dalších externích komunikací, zkušenosti s touto problematikou ve veřejné správě v ČR a na informace o podobných řešeních v Evropské unii.

Východiska

Koncept řešení vzájemné komunikace mezi organizacemi veřejné správy vychází z existujících organizačních principů veřejné správy. Ty koncept považuje za prioritní zadání. Využívá možností současných informačních a komunikačních technologií k tomu, aby vyhověl potřebám VS a nevynucuje nějaké podstatné zásahy do organizačního uspořádání VS.

Koncept je založen na principu otevřených distribuovaných systémů. To znamená, že je velmi flexibilní, a že řešení v jedné oblasti minimálně ovlivňuje jiné části systému. Základem dlouhodobé stability takového řešení je používání jasně definovaných rozhraní a služeb či protokolů.

Koncept je založen na mezinárodně standardizovaných ověřených technologiích široce nasazovaných zejména v komerční sféře a v poslední době stále častěji také v oblasti informatizace veřejné správy v různých zemích. **Vychází z technologií a organizačních principů používaných na Internetu, aplikovaných do mnohem bezpečnějšího prostředí neveřejné sítě.**

Zajištění bezpečnosti se prolíná celým konceptem. Je zahrnuto již v základním návrhu, který specifikuje základní úroveň bezpečnosti a otevírá možnosti pro využití dalších bezpečnostních technologií tam, kde se to ukáže jako potřebné a cenově odůvodnitelné.

Základní bezpečnost je založena na jasném stanovení odpovědností v souladu s technickými možnostmi bezpečnost ovlivňovat.

Celé řešení vychází z autonomie jednotlivých organizací veřejné správy (OVS), které mají vlastní datové zdroje, vlastní aplikace a tedy i vlastní vnitřní síť. To je základní prvek konceptu. Data ani aplikace potřebné pro vlastní výkon VS, tedy pro podporu rozhodovacích procesů ve VS nejsou nikde jinde než právě uvnitř jednotlivých IS v příslušných OVS a tedy je zřejmé že za ně i tato OVS odpovídá v plném rozsahu.

Vzájemná komunikace je založena na jediné IP neveřejné síti nazývané GOVBONE a vychází z principů poskytování komunikačních služeb pro aplikace.

Základní principy

Koncept je založen na následujících principech:

- Každá připojená organizace VS odpovídá za svoje. Tedy za své datové zdroje, za svůj informační systém, za svoji komunikační síť i za své pracovníky.
- Spolupráce připojených organizací je založena na zákonem upravených vztazích nebo přímých smluvních vztazích.
- Je definována společná bezpečnostní politika (bezpečnostní zásady) pro vzájemnou komunikaci.
- Jsou definována pravidla (standarty) vzájemné komunikace v jen rozsahu bezpodmínečně nutném k efektivní a bezpečné vzájemné komunikaci.
- Přístup k datům řídí vlastník dat na základě důvěryhodných informací o tom, kdo data používá.
- Organizace VS využívající data jiných OVS zajišťuje potřebné důvěryhodné informace o svých pracovnících a poskytuje je ostatním pro potřeby řízení přístupu k jejich datovým zdrojům.
- Jsou používány standardizované v praxi ověřené a na trhu dostupné informační technologie zejména technologie mezinárodně standardizované, především technologie používané na Internetu (standarty RFC). Vzájemná komunikace je založena pouze na protokolové sadě TCP/IP.
- Ke vzájemné komunikaci je využívána jediná neveřejná národní síť veřejné správy nazývaná GOVBONE.
- Každá připojená organizace VS je připojena ke GOVBONE jako celek v jediném zabezpečeném bodě a má možnost komunikovat se všemi ostatními připojenými OVS.

- Je možné sdílet bezpečným způsobem přenosovou infrastrukturu různých OVS včetně GOVBONE.
- Které služby a jak bude používat konkrétní aplikace v konkrétní OVS rozhoduje OVS sama v mezích stanovených společnými pravidly (standardy).
- GOVBONE nijak nezpracovává ani jinak nemodifikuje data, která přenáší mezi OVS.
- Bezpečnostní prvky GOVBONE mohou a musí zamezit přenosu dat odporujícím společné bezpečnostní politice (ochrana před neoprávněným průnikem, antivirová ochrana, ...).

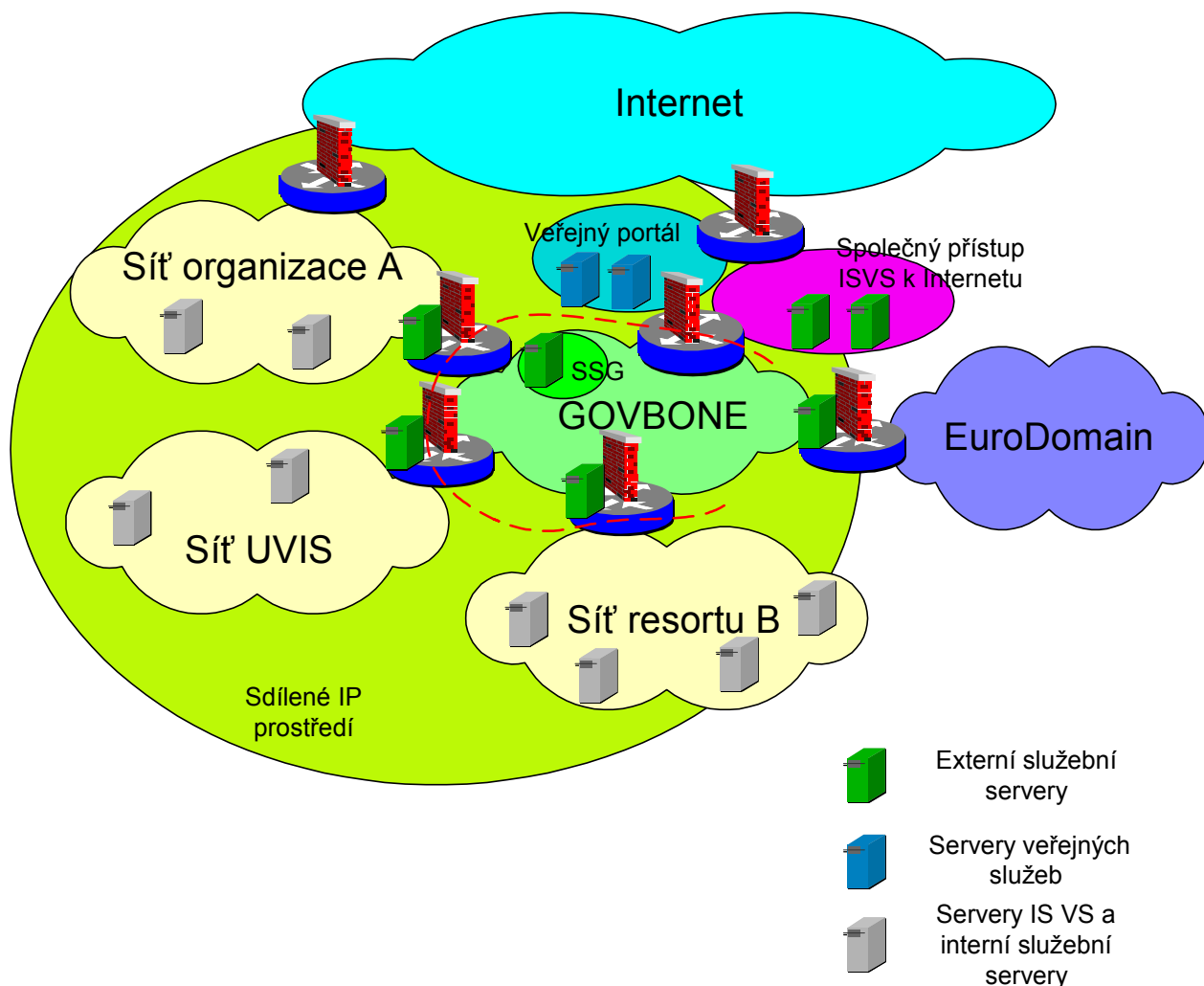
Bezpečnostní principy

Bezpečnostní principy jsou charakterizovány:

- Nedělitelná odpovědnost a pravomoc připojené OVS za vlastní zdroje (datové zdroje, informační a komunikační systém, vnitřní bezpečnostní politiku a své pracovníky).
- Vlastník dat řídí přístup k datům včetně stanovení pravidel přístupu a to na základě důvěryhodných informací o uživateli dat, které získá od OVS uživatele.
- GOVBONE pouze zprostředkovává přístup k externím datům. Data jsou stále v informačních systémech připojených OVS. GOVBONE obsahuje jen data potřebná k provozu GOVBONE.
- GOVBONE může zprostředkovat službu hostování některých služeb včetně dat k tomu potřebných na základě souhlasu konkrétní OVS pro tuto OVS, pokud tím nebudou porušena pravidla ochrany těchto dat.
- Základní bezpečnostní technikou je síťová bezpečnost. Ta umožňuje řídit přístup k datům a zdrojům připojených informačních systémů na základě informací odkud, kam a jak daný uživatel či aplikace přistupuje.
- Rozšířená bezpečnostní technika umožňuje individuální řízení přístupu k datům (autorizaci) na základě bezpečné autentizace konkrétního uživatele.
- Obě tyto techniky tj. síťová bezpečnost a technologie externí autorizace mohou být kombinovány.
- Bezpečné propojení mezi vnitřními sítěmi jedné OVS a GOVBONE je jen v jediném zabezpečeném bodě (který může být fyzicky distribuován ve více lokalitách pro zajištění provozního zálohování).

Technologický popis

Základní koncept vychází z prakticky ověřených realizací ve veřejné správě ČR, zejména ve státní správě, které se ukázaly být životaschopné v praxi a ověřily nejen technickou funkčnost, ale i kompatibilitu s organizačním uspořádáním VS a schopnost vyhovět potřebám každodenní činnosti VS. Základní logické schéma návrhu koncepčního řešení je zobrazeno na následujícím obrázku.

obrázek 2 - principiální logické schéma

Koncept specifikuje řadu služeb, které mohou použít buď přímo uživatelé, tedy pracovníci VS, nebo je mohou používat aplikace (APV) které jsou součástí jednotlivých IS VS.

Přesto, že technologie použité v konceptu umožňují využití celé řady speciálních protokolů, je doporučeno takové protokoly využívat jen když to bude velmi výhodné (zejména ekonomicky či z hlediska rychlosti nasazení), a to jen jako přechodné řešení. **Je kladen důraz na použití standardních protokolů a standardních formátů dat (jazyků).**

Proto koncept podporuje využití protokolů http resp. https pro přímou on-line komunikaci, smtp pro komunikaci pomocí elektronické pošty a případně i použití protokolu ftp pro přenos souborů.

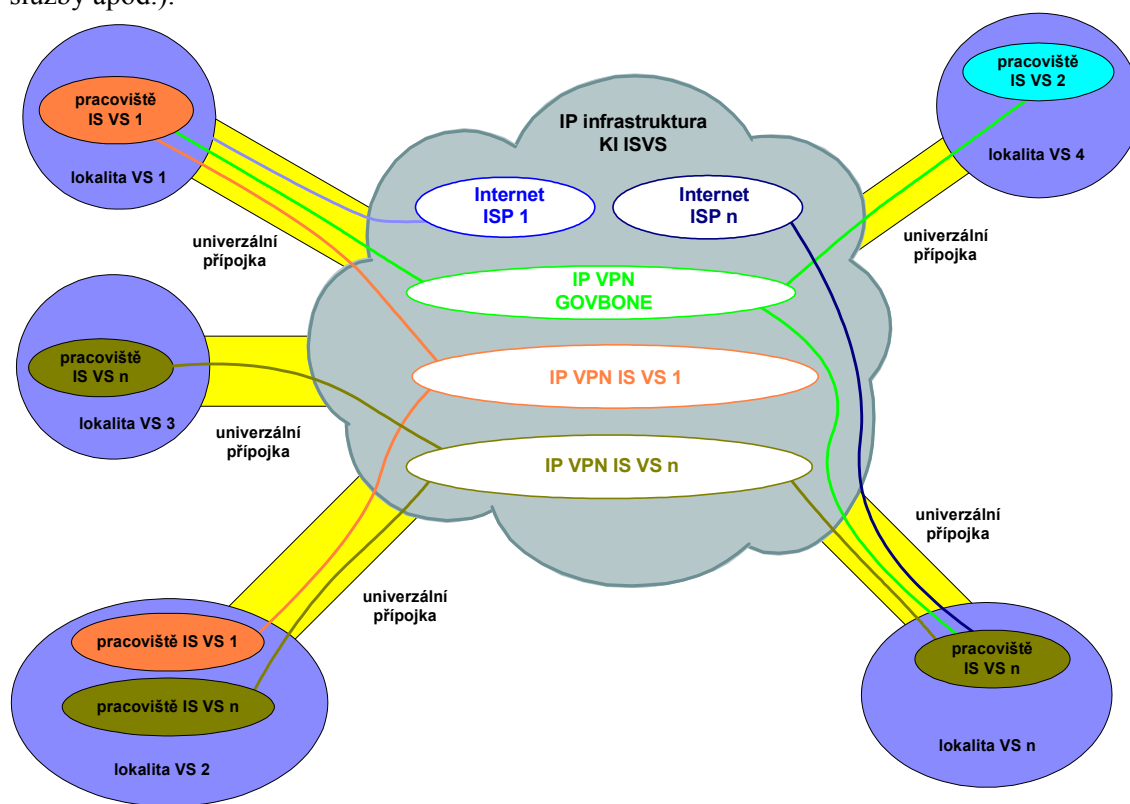
Z hlediska formátů dat je doporučeno používat také mezinárodních standardů, a to HTML pro komunikaci člověk-aplikace, XML pro komunikaci aplikace-aplikace nebo člověk-aplikace, MIME (S-MIME) pro přílohy elektronické pošty.

Koncept počítá s přímou komunikací mezi aplikacemi navzájem či mezi člověkem a aplikací. Tedy služby poskytované aplikacím a uživatelům jsou transparentní on-line služby s možností hostování některých služeb.

Princip připojení lokality

Jedna lokalita VS bude připojena k IP infrastruktuře KI IS VS obvykle pomocí jedné univerzální přípojky (i když samotný koncept univerzální přípojky nijak nebrání připojení dané lokality pomocí několika univerzálních přípojek, bude-li to z nějakých důvodů potřebné) tak, jak je zobrazeno na následujícím obrázku 2. Univerzální přípojka umožní v rámci jedné lokality VS připojit k IP infrastruktuře KI IS VS jedno nebo více pracovišť IS VS. Jednotlivá pracoviště IS VS v dané lokalitě VS budou pomocí univerzální přípojky připojena především do svých dedikovaných virtuálních privátní IP sítí (platí pro ty IS VS, jejichž pracoviště jsou rozmístěna po celém území ČR, např. IS SSP apod.). Vybraná pracoviště daného IS VS, resp. dané OVS budou prostřednictvím univerzální přípojky rovněž připojena do sdílené národní IP sítě GOVBONE, resp. IP sítě EuroDomain, a volitelně i do světové sítě Internet.

Univerzální přípojka zajistí pro připojované lokality VS nejenom IP konektivitu s ostatními částmi IP infrastruktury KI IS VS – virtuální privátní IP sítě jednotlivých IS VS, IP síť GOVBONE, světová síť Internet apod., ale i dostupnost dalších služeb KI IS VS (např. DNS, NTP, adresářové služby apod.).

Obrázek 3: Princip připojení lokality VS k IP infrastruktuře KI ISVS

Z pohledu dané lokality VS bude univerzální přípojka propojovat IP infrastrukturu dané lokality VS, vytvořenou technickými prostředky LAN sítí jednotlivých pracovišť VS s IP infrastrukturou KI IS VS vytvořenou technickými prostředky poskytovatelů přenosových služeb (např. MPLS VPN).

Koncept vychází z praktických zkušeností získaných jak v různých projektech zpracovaných pro VS v minulosti, tak z analýzy praktických zkušeností z některých jiných států a z EU.

Shrnutí:

Podle popsaného konceptu komunikuje v současné době již řada resortů a dalších organizací VS. K datu uzávěrky textu bylo připojeno 7 resortů a jiných centrálních orgánů státní správy, 10 krajských úřadů, 46 okresních úřadů přímo a několik set pracovišť VS nepřímo prostřednictvím příslušných resortních sítí. Další připojení jsou v realizaci.

E-podatelna

Jaroslav Novotný, senior programátor v úseku vývoje PVT, a. s.

Úvod

Obsahem příspěvku je stručný popis typové aplikace pro veřejnou správu, která umožňuje zabezpečenou elektronickou komunikaci v prostředí internetu, přičemž využívá elektronického podpisu.

Princip a architektura E-podatelny.

E-podatelna vytváří základnu pro usnadnění a zkvalitnění kontaktu občanů s orgány veřejné a státní správy. V případě širšího nasazení E-podatelny na různých orgánech veřejné správy umožní i komunikaci mezi těmito orgány. Systém řeší elektronický oběh dokumentu, tzn. vznik dokumentu na straně občana, transport do datového úložiště, elektronickou podatelnu, jako místo pro příjem dokladu úřadem, dále rozhraní na spisovou službu orgánu státní a veřejné správy a zpětnou informaci občanovi. Součástí E-podatelny je i jednoduché řešení spisové služby pro úřad, který dosud nemá vlastní systém spisové služby. Občan pomocí E-podatelny si může vybraný formulář vyplnit, podepsat a odeslat přes zabezpečené internetové spojení. Nezbytným vybavením občana pro vytvoření podepsaného podání je kvalifikovaný certifikát. Občan, který certifikát nemá, může E-podatelnu použít k vytvoření „anonymního“ podání, tj. může zaslat taková podání, která nevyžadují elektronický podpis. Úřad realizuje vlastní příjem podání, přičemž nemusí mít on line připojení na internet. E-podatelna má oddělenou část pro on line příjem podání tzv. překladiště. Popis předností E-podatelny.

Text příspěvku rozdělený do kapitol

E-podatelna umožňuje občanovi komunikovat kdykoliv nezávisle na pracovní době úřadu. Produkt je kompletní řešení elektronické podatelny, návaznost na spisovou službu orgánů veřejné a státní správy, případně řešení následného zpracování dokumentů pomocí modulu spisové služby. Systém řeší vytvoření a podepsání dokumentů, jejich ukládání, ověření elektronického podpisu, potvrzení o přijetí dokumentu, případně vytvoření a odeslání elektronické odpovědi občanovi. Zavedení standardů pro elektronické dokumenty a jejich zpracování umožní hromadné vyhledávání v datech, případně další návazné zpracování a kompletování dokumentů.

Princip a způsob obsluhy E-podatelny ze strany občana:

- znalosti práce s počítačem a internetovým prohlížečem
- občan si musí obstarat certifikát a správně ho nainstalovat
- zajištění bezpečného uložení soukromého klíče a zabránění jeho zneužití
- zvolení orgánu veřejné správy vyhledá příslušný dokument na webové stránce
- vyplnění zvoleného formuláře, podepsání a odeslání

Princip a způsob obsluhy E-podatelny ze strany zúčastněných orgánů veřejné a státní správy:

- vedení evidence pracovníků, kteří dostanou certifikáty a zajišťovat jejich průběžnou aktualizaci.
- příjem dokladu, ověření podpisu, následné zpracování nebo informace občanovi o důvodu nepřijetí dokumentu.

Výčet činností při zpracování elektronických dokumentů:

Pořízení formuláře včetně odeslání (občan)

- Výběr odpovídajícího formuláře
- Vyplnění formuláře
- Podepsání formuláře
- Zašifrování formuláře
- Odeslání formuláře

Uložení formuláře na serveru

- Uložení formuláře do příslušných složek obce podle parametru "TO" a "FROM"

Příjem formuláře na obec (úřad)

- Rozšifrování formuláře
- Ověření podpisu
- Vyhodnocení formuláře
- Zaevydování podání
- Odeslání zprávy o stavu zpět na server
- Odeslání notifikace

Vyzvednutí zprávy (formuláře) občanem

Archivace formuláře

Navržený způsob komunikace, včetně její bezpečnosti:

Autentizace občana

Jako nejefektivnější způsob autentizace občana v elektronickém systému se v současné době jeví využití elektronického podpisu ve spojení s certifikáty vydanými důvěryhodným poskytovatelem certifikačních služeb (certifikační autoritou – CA). Certifikáty mohou obsahovat různé informace využitelné i k přímé identifikaci občana. Do budoucna se předpokládá použití čipové karty s certifikátem a daty pro vytváření elektronických podpisů na čipové kartě, jako v současné době velmi efektivního a bezpečného úložiště.

Ochrana osobních údajů

Systém zpracovává osobní údaje ve smyslu §4 zákona 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. V některých případech se jedná dokonce o zpracování citlivých osobních údajů. Správcem osobních údajů je příslušný orgán veřejné správy.

Vzhledem k použití standardizovaných kryptografických algoritmů a k používaným komunikačním protokolům při přenosu informací mezi občanem a úřadem je v tomto úseku bezpečnost osobních údajů zajištěna. Režim ochrany osobních údajů uvnitř úřadu veřejné správy je záležitostí příslušného úřadu.

Úroveň bezpečnosti a spolehlivosti elektronické podatelny

V systému se nevyskytují utajované skutečnosti podle zákona 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností. Na druhé straně se zde bude pracovat s osobními údaji ve smyslu zákona 101/2000 Sb. Bezpečnost a spolehlivost je založena na následujících komponentách:

- použití šifrování při přenosu informace (komunikační protokol SSH/SSL, VPN),
- použití elektronického podpisu založeného na asymetrickém šifrovacím algoritmu RSA s mohutností klíče 1024 bitů,
- použití technologie čipových karet jako úložiště dat pro vytváření elektronických podpisů a osobních certifikátů,
- použití osobních certifikátů akreditované CA podle zákona 227/2000 Sb.,

Navržené bezpečnostní komponenty plně vyhovují platným národním i mezinárodním standardům.

Shrnutí

E-podatelna při svém dalším vývoji z hlediska věcného bude sledovat příslušné legislativní změny a prováděcí pokyny, týkající se zejména zpracování elektronických odpovědí občanům, dále elektronické komunikace mezi orgány veřejné správy. Z hlediska technického připravujeme variantnost databázového prostředí a nezávislost na webovém prohlížeči. Z hlediska vazeb na ostatní IS se budou řešit

vazby na ostatní spisové služby, případně další návazné aplikace. Připravuje se atest elektronické podatelny.

Zavedení elektronické spisové služby na městském úřadě Poděbrady

Miloslav Odvarko, město Poděbrady; Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.

Spisová služba

Kdybychom úřad přirovnali k živému organismu, pak by spisová služba byla jeho nervovým systémem, který propojuje jednotlivé části mezi sebou tokem dokumentů a řadou kontrolních vazeb. Celkový oběh písemností se zakládá na spisovém řádu vydaném jako vnitřní norma úřadu, která dále úzce souvisí s archivním a skartačním řádem. Zpracování došlých zásilek, jejich vyřizování, vytváření odpovědí nebo vlastních zásilek a jejich vypravení z úřadu závisí zejména na organizační struktuře úřadu a agendách, které přísluší do jeho působnosti.

Zpracování písemností na městském úřadě

Obecně lze zpracování písemností rozdělit na čtyři části:

- Podání zásilky, rozřídění a předání příslušnému odboru.
- Zpracování písemností na odboru, zakládání spisů a vytváření přidružených vlastních dokumentů.
- Vypravení zásilek z úřadu.
- Archivace písemností a jejich následné vyřazování na základě skartačního řádu.

První a třetí část zpracování se řídí výhradně danou vnitřní normou – spisovým řádem. Všechny došlé zásilky, ať již klasické nebo elektronické, se zapisují do doručovací knížky. Mezi základní sledované údaje patří zejména datum podání, které je určujícím datem pro lhůty vyřizování písemností, jméno odesílatele a číslo jednací. Formát čísla jednacího se úřad od úřadu liší. Většinou je kombinací čísla roku, pořadového čísla a zkratky odboru, na něž bude písemnost předána.

Vypravení zásilek vytvořených jako odpověď nebo jako vlastní písemnost se děje prostřednictvím výpravny dokumentů s datem odeslání jako rozhodujícím údajem.

Druhá část zpracování písemností závisí nejen na spisovém řádu, ale také na pravidlech, jimiž se řídí příslušná konkrétní agenda, např. stavební úřad, účetnictví, agenda sociálních dávek atd. Společným rysem je zakládání spisů. Každý jednotlivý spis jen tvořen veškerými písemnostmi týkajícími se téže věci. Číslování spisů je možné dvojím způsobem: Častější případ je takový, kdy spis dostane číslo odpovídající číslu jednacímu prvotní zásilky, která spis zakládá. Méně častým případem je samostatné číslování vlastní číselnou řadou, která pak musí být vhodně označena, aby nedocházelo k záměně s jiným číslem jednacím.

Údaje o zpracování zásilky, vytvoření spisu nebo založení do již existujícího spisu, popřípadě odeslání odpovědi se zapisují do podacího deníku, který může být buď centrální, společný pro celý úřad, nebo dělený, pro každý odbor zvlášť. Konkrétní řešení závisí zejména na velikosti úřadu a množství zpracovávaných písemností. Do podacího deníku se zapisují i písemnosti vzniklé u odborů z jejich činnosti – tj. vlastní zásilky.

Archivaci a skartaci dokumentů upravují příslušné zákony.

Zavádění elektronické spisové služby

Zavedení elektronické spisové služby je složitý proces, jehož náročnost vychází zejména z rozsahu využití a z variability způsobů vyřizování. Každý odbor má své řešení vedení jemu příslušné agendy, na jejímž vstupu jsou dokumenty došlé, rozříděné a předané právě prostřednictvím spisové služby (žádosti o sociální dávky, faktury, stížnosti atd.) Písemnosti vzniklé na odboru (odpovědi, rozhodnutí, vyhlášky atp.) je třeba zase zařadit do spisové služby pro jejich vypravení a následnou archivaci. Spisová služba se tak dotýká každého pracovníka úřadu, který musí být seznámen s jejími funkcemi v potřebném rozsahu.

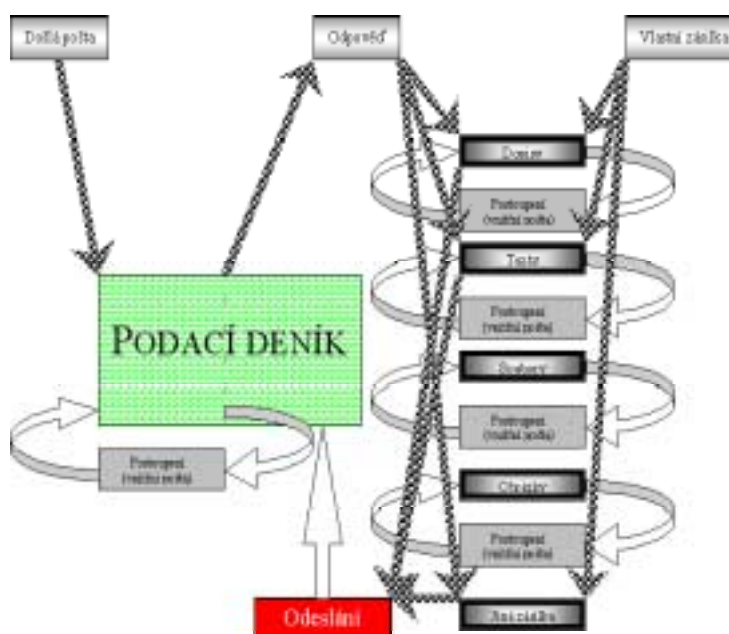
Vlastní elektronická spisová služba může mít dvě podoby:

- Konkrétní písemnosti existují v klasické (papírové) podobě a v elektronické podobě se vedou jen tzv. elektronické průvodky dokumentů.
- Písemnosti jsou zcela v elektronické podobě včetně všech popisných údajů.

Konkrétní řešení je pak většinou kombinací obou těchto možností, kdy zásilky doručené zůstávají v klasické podobě a do spisové služby se zavádí jen jejich elektronické průvodky sloužící k identifikaci dokumentu a jeho vyhledávání. Písemnosti, které se na úřadě vytvářejí, jsou většinou psány v textových editorech, jenž mohou mít přímou vazbu na spisovou službu, a zavedení dokumentu do hierarchie spisové služby je tak automatické. Podobně jsou na tom i zásilky došlé v elektronické podobě prostřednictvím internetu nebo na záznamových nosičích dat.

Výhody elektronické spisové služby jsou zejména v přehlednějším třídění a rozdělování dokumentů, v rychlejším vyhledávání písemností včetně jejich historie pohybu po úřadě, v automatickém hlídání termínů vyřízení či nabytí právní moci a v možnosti statistických výstupů. V případě úplné integrace celých dokumentů do spisové služby je výhodou i elektronická archivace.

Zjednodušené schéma oběhu dokumentů v modulu Kancelář systému Munis

Zavádění spisové služby na městském úřadě Poděbrady

Jednotlivé aspekty spisové služby a zavádění její elektronické podoby budou ilustrovány na příkladě městského úřadu Poděbrady, který si zvolil pro tuto oblast produkt Kancelář ze souboru modulů Munis firmy Triada. Ukážeme zejména organizační členění úřadu a jeho úpravu v souvislosti s oběhem dokumentů. Dále se budeme věnovat druhům a způsobům třídění došlých zásilek na jednotlivé odbory a kontrolním mechanismům v rozdělování písemností k vyřízení. Popíšeme postupné zavádění dalších úkonů souvisejících s vedením spisové služby na jednom konkrétním příkladu vybraného odboru. Představíme též výpravnu dokumentů. V závěru naznačíme další kroky ve využívání bohatých možností elektronické spisové služby Kancelář systému Munis.

Program Zdravotnictví on line

Ing. Radek Papp, ředitel odboru informatiky, Ministerstvo zdravotnictví ČR

Anotace

Program Zdravotnictví on line reaguje na nové potřeby zdravotnictví v oblasti informačních systémů a telekomunikačních technologií. Řeší modernizaci centrálních informačních systémů resortu, zejména národních zdravotních registrů, dále se zabývá otázkami zavedení telemedicínských postupů do praxe. Velmi důležitou částí je vyřešení praktického vedení elektronické zdravotní dokumentace a to zejména s ohledem na komunikační a datové standardy, identifikaci pacienta a nasazení elektronického podpisu ve zdravotnictví.

ÚVOD

Na počátku roku 2000 stála zdravotnická informatika před vážnými dlouhodobě neřešenými problémy. Jedním z nich byla definice práce se zdravotnickou dokumentací a formální ustanovení informačních systémů pro sběr údajů ve zdravotnictví zejména v souvislosti s přijetím zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Nebyly ani započaty práce na sjednocení systému národních zdravotních registrů, resortní informační systémy byly vedeny na zastaralých technických prostředcích a nebyli jsme skutečně připraveni na nové úkoly, které před zdravotnictví a zdravotnickou informatiku kladl pokrok v budování informační společnosti v České republice.

Napravení formálních nedostatků jako základní podmínky rozvoje zdravotnické informatiky napomohl zákon č. 260/2001 Sb., který je novelizací zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Tuto novelu připravili poslanci MUDr. Rostislav Čevela a MUDr. Milan Cabrnok s podporou odboru informatiky Ministerstva zdravotnictví ČR. Je zde stanovena povinnost zdravotnických zařízení vést zdravotnickou dokumentaci, podmínky jejího vedení, je zohledněn požadavek zdravotnické veřejnosti umožnit vedení zdravotnické dokumentace pouze v elektronické formě. V další části novela definuje Národní zdravotnický informační systém (NZIS) jako základní soubor zdravotnických údajů včetně Národních zdravotních registrů. Zákon tak umožňuje další rozvoj zdravotnické informatiky.

Odbor informatiky ministerstva zdravotnictví od počátku roku 2000 připravoval rozsáhlý projekt postupné rekonstrukce a modernizace centralizovaných informačních systémů, zejména některých částí NZIS a systému národních zdravotních registrů. Vláda České republiky schválila v roce 2000 Akční plán realizace státní informační politiky pro období do konce roku 2002, kde je jako jedna z hlavních priorit uveden program Zdravotnictví on line. Během roku 2001 došlo k sjednocení tohoto Akčního plánu s obdobnými dokumenty prosazovanými v Evropské unii (iniciativa Evropské komise „eEurope - An Information Society For All“ a jeho „eEurope Action Plan“ programy „Health online“ a „Smart cards for secure electronic access“).

Zdravotnictví on line

Tento program se sice opírá o zmíněné strategické dokumenty, ale jeho zaměření je zejména věcné. Hlavním cílem je plnění národních i mezinárodních úkolů zdravotnické informatiky na úrovni srovnatelné s ostatními resorty. Jedná se o jeden z největších projektů Akčního plánu, což odpovídá společenskému významu zdravotnické informatiky.

V programu Zdravotnictví on-line jsou stanoveny tři podprogramy jako směry, které je třeba koordinovat a podporovat centrálně.

Národní zdravotní registry

Podprogram technicky a legislativně zřizuje centrální systém národních zdravotních registrů a tím zabrání jejich živelnému vzniku, zdůrazní nutnost dodržování jednotných standardů, zjednoduší vybudování a sdílení technického zázemí. Důležitou součástí je stanovení bezpečnostních mechanismů pro přístup k datům registrů.

Do konce roku 2001 byly realizovány technické a organizační změny například v Národním onkologickém registru, některých registrech hygienické služby atd. Vznikly i nové národní zdravotní registry jako například registr kloubních náhrad.

Pro potřeby jednotného technického zázemí národních zdravotních registrů zřídilo Ministerstvo zdravotnictví k 1. 12. 2000 Koordinační středisko pro resortní zdravotnické informační systémy jako samostatnou příspěvkovou organizaci metodicky podléhající odboru informatiky ministerstva.

Podpora telemedicíny

Technologie telemedicíny mohou přinést zkvalitnění péče o pacienta díky možnosti konzultací nálezů pacienta na dálku na specializovaném pracovišti při současném snížení nákladů. Některá vyšetření, popř. převoz pacienta na specializované pracoviště je možné indikovat kvalifikovaněji díky předchozímu rychlému posouzení vhodnosti postupu pomocí prostředků telemedicíny. Zavedení telemedicínských postupů do praxe je časově i finančně velmi náročné, proto je možné v programu Zdravotnictví on line realizovat pouze modelové projekty. Jedním z nich je projekt propojení nemocnic v Brně v rámci společného systému pro archivaci, přenos a zobrazování obrazových dat ve zdravotnictví, který zde umožní sdílení náročných vyšetřovacích metod mezi nemocnicemi. Obdobný projekt probíhá i v oblasti léčby závažných očních nemocí, které vyžadují zákrok na specializovaném očním pracovišti. I zde se jedná o předávání obrazů očního pozadí na jediné odborné pracoviště v republice bez nutnosti převozu pacienta.

Elektronická forma lékařských zpráv a identifikace pacienta

Podprogram směřuje zejména do oblastí standardizace záznamů o nemocném (nemoci), stanovení jednotných číselníků nutných pro elektronickou výměnu dokumentace, využívání standardních rozhraní a protokolů. Podmínkou používání elektronické formy lékařských zpráv je dostatečná bezpečnost záznamů, vyřešení dlouhodobé archivace v návaznosti na platnou legislativu a zavedení zaručeného elektronického podpisu. Je třeba zajistit použití elektronického podpisu nejen pro komunikaci, ale i pro elektronický podpis zdravotnické dokumentace (analogie s podpisem papírové dokumentace) s uvedením nezpochybnitelné časové značky poslední změny.

Požadavky vhodného nosiče elektronického podpisu pro zdravotní profesionály a moderní elektronické identifikace pacienta se dařilo skloubit v projektu Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR (VZP) s názvem Elektronický identifikátor jako průkaz pojištěnce VZP. Práce na nasazení „čipové karty“ ve zdravotnictví probíhají již od roku 1996. Oproti původním představám o kartě jako nositeli informací o pojištění (pacientovi) a jeho zdravotním stavu nyní prosazujeme spíše kartu jako klíč k dokumentaci uložené jinde, v informačních systémech zdravotnických zařízení.

Zrovnoprávnění elektronické a papírové dokumentace dává možnost plnohodnotně si předávat zdravotnickou dokumentaci mezi zdravotnickými zařízeními v čistě elektronické formě. Ministerstvo zdravotnictví proto ve spolupráci s významnými odborníky a odbornými společnostmi vydalo počátkem letošního roku již několikátou upravenou verzi standardu pro přenos dat mezi zdravotnickými informačními systémy a s tím souvisejícího národního číselníku laboratorních položek přepracovanou do jazyka XML, včetně nástrojů pro snadnou implementaci do stávajících informačních systémů, kontrolních mechanismů, prohlížečů atd. Obdobným způsobem připravujeme pro zdravotnická zařízení i základní podklady k jednotnému řešení bezpečnosti informačních systémů zdravotnických zařízení.

Závěr

Program Zdravotnictví on line rozhodně nezahrnuje všechny priority Ministerstva zdravotnictví ČR ve zdravotnické informatice. K dalším patří rozvoj informačních systémů zdravotnických zařízení, postupné přebudování resortní datové sítě směrem k využití webových technologií, nebo vznik informačního systému podpory hodnocení kvality a efektivity zdravotní péče. Informatika je výrazným pozitivním prvkem vzdělávání ve zdravotnictví a těžko si lze představit bez informatiky rozvoj vědecké a výzkumné práce ve zdravotnictví. Všechny tyto aktivity spolu úzce souvisí a vzájemně se doplňují. Zdravotnickou informatiku chápeme v širších souvislostech jako samostatný medicínský obor, který podobně jako laboratoře, nebo zobrazovací metody, přispívá ke komplexnímu pohledu na pacienta, k jeho léčbě a rozvoji systému poskytování zdravotní péče.

Služby veřejné správy ve světle srovnávacích kritérií EU pro eGovernment

Ing. Petr Paukner, ředitel pro technologická řešení, Oracle Czech, s. r. o.

Přednáška poskytne stručný přehled řešení firmy Oracle a jejích partnerů pro oblast veřejné správy. Celkový koncept poskytovaných služeb je doplněn příklady realizovaných řešení pro vybrané oblasti veřejné správy. Všechna uváděná řešení jsou zasazena do rámce srovnávacích kritérií EU pro poskytování služeb eGovernmentu.

Evropská unie, v zájmu rychlého vytvoření efektivního rámce pro eGovernment, definovala dvacet srovnávacích kritérií (benchmarků). Tato srovnávací kritéria budou uplatňována na všechny členské státy EU a budou rovněž měřítkem pro státy, které se o vstup do EU ucházejí.

Tato přednáška ukazuje systematický přístup firmy Oracle a jejích partnerů při poskytování služeb a řešení, která umožňují splnit požadavky vyplývající z uvedených kritérií.

V první části přednášky bude popsána architektura pro poskytování on-line služeb veřejné správy. Tato architektura je základem pro úspěšné splnění požadavků EU, protože základním kritériem srovnání je procento základních služeb, které veřejná správa dané země poskytuje on-line. Dále bude ukázáno, jak je možné na popsanou architekturu navázat jednotlivé agendy.

Celý rámec je vytvořen tak, aby umožnil efektivně realizovat všechny fáze poskytování on-line služeb, tj.:

- Poskytování informací on-line
- Jednosměrnou interakci mezi občany a orgány VS
- Obousměrnou interakci mezi občany a orgány VS
- Kompletní provedení on-line transakcí (včetně případné platby)

Tento rámec umožní vytvářet a poskytovat jednotlivé služby postupně. Lze tedy navrhnout a realizovat postupné kroky, které jsou v souladu s existující legislativou, technickou infrastrukturou a připraveností jednotlivých složek.

Celá přednáška je proložena příklady úspěšných referenčních řešení uvedené problematiky, tak jak byly uskutečněny v jednotlivých státech. Příklady jsou vybrány tak, aby pokrývaly jak služby poskytované veřejnou správou občanům, tak služby poskytované komerčním subjektům.

U každého příkladu jsou rozebrány základní charakteristiky. Dále je rozebrán postup realizace jednotlivých řešení, včetně jejich namapování na konkrétní prvky infrastruktury, které byly pro zajištění dané funkce třeba.

Příklady jsou vybrány tak, aby demonstrovaly přínos jednotlivých řešení ve zlepšení kvality poskytované služby, při současném snížení nákladů.

Třetí ročník soutěže Geoaplikace roku

Ing. Eva Pauknerová, CSc., výkonná ředitelka, České asociace pro geoinformace

Úvod

Krátce budou uvedeny cíle a kritéria soutěže a shrnuty výsledky a poznatky z průběhu jejího třetího ročníku. Na prezentaci navážou přednášky autorů projektů, které v jednotlivých kategoriích získaly nejvyšší bodové ohodnocení a získaly cenu Geoaplikace 2001.

ISSS a geoinformace

Součástí konference ISSS je již potřetí tematický blok věnovaný geografickým informačním systémům (GIS) a dálkovému průzkumu Země (DPZ), který organizuje Česká asociace pro geoinformace (CAGI). Součástí je seminář „Geoinformace, Internet a veřejná správa“, ale především slavnostní vyhlášení vítězů soutěže „Geoaplikace roku 2001“ a prezentace oceněných projektů. Smyslem semináře a soutěže je (i) rozšiřovat všeobecné povědomí o možnostech DPZ a GIS, (ii) informovat o vývoji a trendech těchto oborů v České republice a (iii) upozornit na týmy nebo organizace, které významně přispěly k praktickému využití GIS a DPZ v oblasti veřejné správy.

Organizace a pravidla třetího ročníku

Přípravu soutěže zajistil přípravný výbor soutěže, tvořený ředitelkou CAGI (Ing. Eva Pauknerová), dvěma členy předsednictva CAGI (RNDr. Josef Hojdar a Josef Falt), předsedou ISMO (RNDr. Tomáš Renčín) a ředitelem odboru informatizace veřejné správy MV ČR (Ing. Tomáš Holenda). Technické zázemí pro realizaci soutěže poskytlo vedle CAGI také Sdružení pro ekologickou výchovu TEREZA a společnost KPNQwest.

Projekty byly rozděleny do tří kategorií - podle územní působnosti orgánů veřejné správy:

- Česká republika,
- regiony, kraje a okresy,
- města a obce.

Některé z podmínek pro přihlášení byly z organizačních důvodů oproti předešlým ročníkům náročnější. K 18. únoru 2002, kdy byla uzávěrka, splnily požadavky soutěže celkem dvacet tři projekty. Všechna přihlášená řešení odpovídají základnímu požadavku – funkční informační systém pracující s prostorově vztaženými informacemi a sloužící veřejné správě.

Platila shodná pravidla pro posuzování jako v předešlých ročnících. Přihlášená řešení byla bodována podle **deseti kritérií**, která souvisejí s přínosem projektu pro výkon veřejné správy, rozvíjení spolupráce a informování veřejnosti. (Plné znění podmínek soutěže a pravidel hodnocení je zveřejněn ve sborníku ISSS 2001 a na www.cagi.cz.) Vítězi jednotlivých kategorií se staly projekty s nejvyšším součtem bodů. Porota měla možnost navrhnout zvláštní cenu.

Členy **čestného výboru** byli: Doc. Ing. Jan Čapek, CSc. (Univerzita Pardubice); RNDr. Josef Hojdar (CAGI); Ing. Jiří Krump (ÚVIS); Ing. Veronika Nedvědová (PS Parlamentu ČR) a RNDr. Jitka Seitlová (Senát Parlamentu ČR).

Odborné poroty pro jednotlivé soutěžní kategorie byly pětičlenné, ve složení:

- Mgr. Jiří Guth; RNDr. Jiří Hiess; PhDr. Miroslava Matoušová; Ing. Helena Potůčková; Doc. RNDr. Vít Voženilek, CSc.;
- RNDr. Pavel Bureš; Ing. Radek Petr; Ing. Věra Skalická; RNDr. Ivo Skrášek; Ing. Karina Uhlíková, CSc.;
- Josef Falt; Ing. Josef Genserek; Ing. Nora Lebrová; RNDr. Ronald Raszka; Ing. Jaroslav Svoboda.

Poznatky z třetího ročníku soutěže

Přes obavy organizátorů, že tato kategorie zůstane nenaplněna, se počet projektů přihlášených do celostátní kategorie A oproti předešlým ročníkům zvýšil (9). Přitom všechna z přihlášených řešení

skutečně pracují s příslušnými daty z celého nebo převážné části území České republiky. Dopady reformy veřejné správy se nepříznivě projeví poklesem přihlášek do kategorie B (regiony, kraje, okresy) na pouhých 6. Přes krátké trvání krajů se objevil již první krajský projekt. V kategorii C (obce a města) bylo přihlášeno 8 řešení. Je patrné, že po počáteční dominanci Prahy a Ostravy se praktické užívání GIS stále více rozšiřuje také do okresních měst a obcí III.stupně.

Obecně lze shrnout, že vzrostla komplexnost přihlášených úloh a zároveň propracovanost způsobu využívání GIS a DPZ pro podporu konkrétních správních agend a veřejných služeb. Mezi uživatelské úlohy tradičně patří krizový management; vyhledávání adres a významných lokalit; správa pozemků a sítí; vytváření a zveřejňování územních a regionálních plánů; informační podpora různých správních řízení aj. Vzrostl počet řešení pracujících s metainformacemi a metainformačními systémy. Nově se objevilo několik zajímavých aplikací, v nichž je provázán aplikovaný výzkum a vědecká činnost ve zdánlivě nepočítačových oborech s praktickými otázkami veřejné správy a informováním veřejnosti. Jedna z úloh ukazuje příkladnou mezioborovou spolupráci i propojené využití geoinformací na úrovních lokální – regionální – národní i nadnárodní a prakticky naplňuje motto „*from local to global information society*“, jehož realizovatelnost byla ještě před několika lety jen obtížně představitelná.

Závěr

Všechny přihlášené projekty splnily požadované vlastnosti. Jedná se o funkční informační systémy a služby, které jsou výsledkem širší spolupráce mezi zástupci různých oborů, organizací i sektorů. Představené geoinformace a informační a komunikační technologie v převážné většině prakticky slouží veřejné správě, značná část zkvalitňuje informování veřejnosti. Předložené projekty ukazují pestrost informačních zdrojů a vysokou odbornou úroveň v České republice. Třetí ročník odráží příznivé i nepříjemné dopady probíhající reformy veřejné správy. Některé z projektů představují možnosti, jak překonat existující překážky (v podobě různorodých geodat a nástrojů, zdánlivých bariér mezi různými orgány veřejné správy atd.)

Řešení oceněná cenou Geoaplikace 2001 budou jejich autoři prezentovat v úterý 26.3. ráno, v bloku „Geoinformace, Internet a veřejná správa“.

Využití informačních technologií a internetu v krizovém řízení

Ing. Jaroslav Pejčoch, člen rady ředitelů české pobočky AFCEA

Anotace

Krizové řízení je stejně jako veškeré jiné řídicí aktivity naprosto závislé na informacích. Vyžaduje rozsáhlé plánování, vedení evidence zdrojů a prostředků, monitorování stavu, modelování různých procesů a situací a konečně v případě nastalé krizové situace i intenzivní komunikaci, kooperativní zpracování informací, podporu ad-hoc řešení a spolupráci naprosto rozdílných státních i nestátních organizací i veřejnosti. Internet a jeho technologie jsou pro tento způsob práce podstatným přínosem a umožňují jeho významné zefektivnění.

Krizové řízení a internet

Tak jako se internet a s ním spojené technologie v poslední době prosazují v klíčových oborech jako jsou bankovníctví, elektronický obchod, státní správa a jiné a vznikají nové oblasti označené jako „e-cokoliv“, ukazuje se výhodnost jejich využití i v krizovém řízení.

Krizové řízení zahrnuje veškeré činnosti sloužící k omezování či zvládnutí takových situací, kdy běžně užívané metody, síly a prostředky nestačí. Krizové řízení začíná tam, kde nejde jen o velký požár či povodeň, které rutinně zvládnou složky Integrovaného záchranného systému (IZS), ale rozsah či povaha katastrofy jsou takové, že je nutno sáhnout například až k opatřením vymykajícím se běžnému legislativnímu stavu – omezovat osobní svobodu, nařizovat využití soukromého majetku, povolovat využití státních rezerv, armády a podobně.

Krizové řízení je o tom, jak přežít a to s co nejmenšími ztrátami a následky. Jak mobilizovat síly dané společnosti k tomu, aby zachovala kontinuitu svého bytí. Jak se připravit tak, aby pokud možno krizové situace nenastávaly a když už nastanou, aby se o jejich příznacích včas vědělo a adekvátně reagovalo.

Krizové řízení prolíná do všech oborů naší existence již od pradávna. A to v celé hierarchii společnosti – od rodiny a malých komunit až po státy a mezinárodní společenství. Představuje jakýsi **imunitní systém**, který zajišťuje včasnou detekci možných problémů a rychlou reakci na ně a v případě velkých zasažení i mimořádná opatření k tomu, aby organismus zůstal naživu.

Z tohoto popisu přímo vyplývá, že k veškerým činnostem v krizovém řízení je zcela zásadní podmínkou informační síť propojená od nejmenších a nejvzdálenějších periferních bodů až po řídicí centra. Síť schopná autonomní činnosti v každé ze svých částí, schopná zajistit komunikaci mezi těmito částmi a konečně i schopná podpořit „globální strategii“ celého systému.

Struktura a funkceschopnost internetu právě takovouto sítí velmi připomínají a proto se také internet a jeho technologie ukazují stále více jako velmi vhodné pro podporu krizového řízení.

Role informací v krizovém řízení

Krizové řízení je řízení jako každé jiné – má svoji hierarchii, kde každá řídicí úroveň vyžaduje různou míru generalizace informací a každá úroveň má své vlastní typové postupy pro různé druhy krizových situací. Co všechny úrovně spojuje je popis infrastruktury – mapy, plány, objekty, zdroje a prostředky a další údaje o realitě. Zde opět každá řídicí úroveň vyžaduje různou míru podrobností a různé formy informací. A co je ještě velmi důležité – je nutno zajistit mezi těmito úrovněmi interoperabilitu tak, aby celá síť správně pracovala, i když se na různých úrovních „mluví různými jazyky“.

Základní otázky, které krizové řízení klade je zjednodušeně možno formulovat takto:

- Co hrozí a čemu, jak, jak hodně a jak často
- Čím se bránit, jak a za kolik
- Jak minimalizovat škody a nastolit normální stav

V prvním případě jde tedy o analýzu rizik, ke které potřebujeme znalost toho, co chceme chránit a toho, co hrozí, ve druhém a třetím případě o povědomost o zdrojích a prostředcích a znalost metod a postupů jak na to. Podle toho, jak složitý a rozsáhlý systém chráníme, máme rozsáhlé a slo-

žité informace anebo aspoň složitou cestu k nim a tomu odpovídající práci s jejich pořízením a udržováním.

Nejčastější činností krizového manažera není rozhodné jednání uprostřed katastrofy, ale pečlivé a leckdy únavné plánování. V této fázi, která trvá vlastně nepřetržitě, je potřeba získávat znalosti o celé infrastruktuře, přemýšlet o možných synergických efektech toho, co se na teritoriu nachází (tj. dávat si dohromady různorodé informace z řady zdrojů), vymýšlet dopředu situace a postupy k jejich zvládnutí a nalézat k tomu lidi a zdroje. Pro tyto činnosti je možno s úspěchem využít i ty nejjednodušší aplikace informačních technologií, jako jsou textové editory a tabulkové procesory a databáze, které mohou uvedené činnosti velmi usnadnit.

Ovšem tím se pouze automatizují rutinní činnosti a nevzniká ona potřebná informační síť. To, co je skutečně potřeba, je propojený informační systém, který zajistí, že informace mají své správce, že podporují složité procesy, které provazují různorodé orgány a instituce, že je možné se na uložená data dívat podle potřeby z různých pohledů a vydolovat z nich informace, které jsou v dané chvíli potřeba. Aktuální telefonní seznam, soupis potápěčů v okolí 100km, předpověď počasí, následky výbuchu zásobníku chlóru a počet lidí, které bude muset evakuovat, stav plnění úkolů, které byly uloženy, disponibilní zásoby pohonných hmot, pitné vody, stanů, možnosti ubytování v blízkém okolí, majitele autobusů, postupy pro likvidaci nakažených zvířat, rozsah povodní směrem zpět v historii atd. atd.

Je zřejmé, že **jeden** takový univerzální informační systém neexistuje. Je potřeba zajistit kooperaci řady velmi různorodých informačních a řídicích systémů, které pracují pro různé orgány a organizace, na různých stupních řízení. A rovněž je potřeba informovat veřejnost, neboť bez toho je řada opatření neúčinných.

A opět jsme u internetu a jeho technologií – poměrně volné propojení informačních zdrojů rozličného původu založené na **standardech**, je velmi výhodným prvkem pro podporu veškerých činností v krizovém řízení.

Základní činnosti v krizovém řízení

Ukážeme si možnosti podpory jednotlivých základních činností v krizovém řízení s využitím internetu a jeho technologií. Základní výhodou je možnost udržovat distribuované informace a zejména **poskytovat služby**. Zejména toto poskytování služeb a s tím související možnost centralizace a koordinace správy systémů, která se jakoby v novém hávu opět po letech objevuje, představuje podstatný pokrok v možnosti využití informačních technologií vůbec. Čím dál více platí teze, že není potřeba informace či programy vlastnit, ale mít k nim přístup.

Plánování

Základní činnost v krizovém řízení. Je potřeba provést analýzu rizik a k tomu sebrat obrovské množství informací, propojit je a vyhodnotit. Využít expertních odhadů a kalkulovat různé varianty. Najít ohrožené a ohrožující objekty, vyhodnotit možné synergické jevy sousedících rizikových objektů či rizik pocházejících z různých oblastí. Vytipovat možné dominové jevy atd.

Naplňovat databáze zdrojů a prostředků, tabulky a schémata pro vyrozumění orgánů a organizací v případě různých typů situací, připravit místa a postupy pro evakuaci, přísun pomoci, koordinaci humanitární pomoci atd.

Při těchto činnostech, kdy je často potřeba sbírat a trvale udržovat aktuálnost množství informací, může právě internet velmi pomoci. Bez nutnosti budovat speciální systémy sběru informací, jejich přepisování či kopírování do evidenčních systémů může zpřístupnit **službu** veškerým subjektům, které s informacemi pracují a tak zajistit aktuálnost „vlastními silami“. Příkladem takového systému je třeba systém ARGIS Správy státních hmotných rezerv (www.argis.cz). K plánovacím činnostem je vždy potřebná mapa. I zde může internet velmi pomoci. Státem udržované mapy je možné využívat opět jako službu – například ve formě Státního mapového centra (www.czmap.cz) .

Monitorování

Hlavním cílem monitorování je jednak včas zjistit, zda se nezvyšuje pravděpodobnost, že nastane určitá krizová situace a včas celý systém o této záležitosti vyrozumět. Toto zjištění může být založeno na jednoduchém faktu (i když třeba velmi složitě získávaném výpočty na superpočítačích) například že se blíží silné deště a tání, nebo na složitém vyhodnocení vztahů různých prvků – například od údajů z technologických zařízení až po monitorování politické situace.

Opět – internet je ideálním prostředím pro informační propojení mnoha takovýchto zdrojů. Například modelovací systém ruského Ministerstva pro mimořádné situace dokáže s využitím vlastních měření, monitorování internetu a sofistikovaných modelů s poměrně velkou přesností určit během několika desítek minut rozsah škod na životech a majetku při zemětřesení v libovolné části světa (www.wapmerr.org).

Koordinace, rozhodování, řízení

Podpora rozhodování a řízení je již po léta známou doménou informačních technologií. Existuje řada specializovaných systémů pro operační střediska různých záchranných složek, nicméně při krizových situacích obvykle leží tíha rozhodování na představitelích státu či regionů a má často i politický podtext.

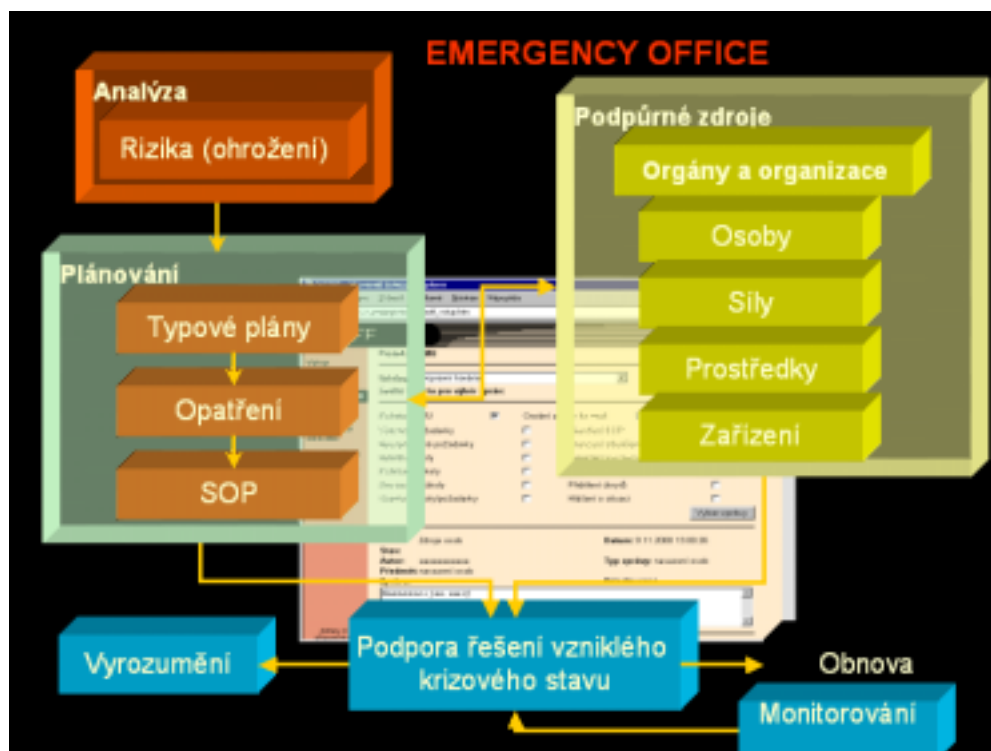
Široký přístup k informacím je opět i zde velmi žádaný a to nejen pro potřeby řídicích štábů, ale i pro veškeré další zúčastněné organizace i občany, pro které obvykle informace zprostředkují sdělovací prostředky. Internet se dá použít pro sdělování autorizovaných informací přímo od zodpovědných orgánů a osob, s evidencí historie a vývoje. V kombinaci s popisem infrastruktury je možno informace uvolňovat i selektivně, podle polohy daného subjektu. Mohou být přijímána i vydávána operativní hlášení o situaci a podobně. (www.monis.cz).

Výchova specialistů, cvičení

Veškeré technologie jsou k ničemu, pokud je nemají v ruce kvalifikovaní a schopní lidé. Na krizové situace a jejich řešení je nutné se připravovat, získávat zkušenosti a trénovat spolupráci. I zde je velmi významná pomoc informačních technologií. Simulační systémy umožňují velmi podstatně zlevnit a zefektivnit výuku a nácvik různých situací.

V poslední době se i tyto simulační systémy přenášejí na internet a tak mohou být nácviky prováděny „od stolu“ z pracovišť rozptýlených prakticky po celém světě. U nás se této oblasti věnuje zejména armáda – pro oblast výuky krizových manažerů například existuje učebna vybavená specializovanými technologiemi ve Vysoké vojenské škole pozemního vojska ve Vyškově.

Typickou sestavu oblastí v krizovém řízení, kterou je vhodné pokrýt službami, ukazuje následující obrázek „kanceláře krizového manažera“, kde má k dispozici podpůrné moduly jak pro vlastní práci, tak pro kooperaci v horizontálním i vertikálním směru.

„Krizové“ a „normální“ systémy

Náš imunitní systém většinou nevyužívá nějakých speciálních svalů, nervů či krve – stejně tak i „krizová“ informatika do značné míry využívá zcela standardních informací, které vznikají a používají se i jinde v řízení.

Proto se jeví i zcela samozřejmou vazba systémů krizového řízení na vznikající aktivity Informačních systémů veřejné správy. Celou řadu informací je možno „vytěžit“ pro účely krizového řízení bez toho, aby byly organizace či občané obtěžováni mnohokrát zadáváním stejných dat. A jak bylo již uvedeno výše, popis infrastruktury (a zejména třeba mapy) je společný pro všechny.

Klíčovým prvkem využití IT v oblasti krizového řízení je **informační bezpečnost**. Informace týkající se krizového řízení obvykle vyžadují zvýšenou ochranu. Tak jako informační technologie zajišťují bezpečnost, je nutno zajistit bezpečnost a „krizový management“ i jich samých. Systémy musí být odolné a musí poskytovat záruku trvalé dostupnosti a zároveň záruku ochrany před nepovoleným přístupem k informacím. Tato problematika sama o sobě je velmi široká a zájemce je možno spíše odkázat na pravidelné konference krizového řízení (viz www.emergency.cz), kde je probírána s náležitou důkladností.

Standardy ISVS budou jistě hrát stále větší roli i při budování a provozu systémů krizového řízení na všech úrovních veřejné správy. Cestou k tomu může být vytváření portálu veřejné správy a jeho součástí zaměřené na krizové řízení. Vhodně strukturované metainformace umožní efektivně získat z existujících informačních zdrojů celou řadu nových informací.

A k tomu je opět internet a jeho využití ve státní správě přímo předurčen.

Závěr

V příspěvku byly stručně charakterizovány možnosti využití informačních technologií a internetu v jednotlivých aktivitách krizového řízení. Bylo uvedeno několik příkladů možného využití s cílem ukázat potenciál, který internetové technologie a internet samotný do tohoto oboru přináší. Byly zmíněny i některé již existující služby, na které je možno se na internetu připojit.

Zájemci o bližší informace mohou využít webovou adresu krizového řízení www.emergency.cz.

Domény 3. řádu ve veřejné správě – návrh koncepce řešení

Ing. Ebbo Petrikovits, ředitel odboru metodiky ISVS, Úřad pro veřejné informační systémy

Úvod

Systematické řešení informačních systémů veřejné správy vyžaduje vnést určitou koncepci do vytváření názvů domén jednotlivých organizací veřejné správy. V tomto smyslu požádal Úřad pro veřejné informační systémy (ÚVIS) správce národní domény přidělení domén 2. řádu, které úzce souvisí s veřejnou správou. Úřadu pro veřejné informační systémy bylo přiděleno pět následujících domén: **gov.cz**, **edu.cz**, **mil.cz**, **org.cz** a **int.cz**.

V návaznosti na tuto skutečnost je třeba vytvořit pravidla pro vytváření a přidělování domén třetího a vyššího řádu v těchto doménách. Protože tyto domény budou využívány pro účely veřejné správy a veřejného sektoru, bude nutno vytvořit taková pravidla, aby se orientoval i občan s minimálními zkušenostmi ve vyhledávání na internetu. Pravidla by měla umožnit, aby občan snadno a intuitivně odvodil internetovou adresu daného úřadu dle jeho názvu, popřípadě funkce. ÚVIS jako koordinátor těchto domén se připravil základní nástin pravidel jako podklad pro diskusi nejen se zástupci příslušných ústředních orgánů státní správy a orgánů samosprávy, ale i s veřejností, která bude tento systém názvů domén používat ve styku s veřejnou správou a institucemi veřejného sektoru.

Obecná pravidla pro domény nižších řádu pro přidělené domény

- Název domény by měl odpovídat právnímu či běžnému názvu organizace. Zvolený název domény by měl minimalizovat riziko záměny s jinou organizací. V případě organizací územní samosprávy bude součástí názvu i územní vymezení (kraj, okre, město, obec).
- Název domény je tvořen dvěma a více písmeny anglické abecedy, jednopísmenný název domény se nepřipouští.
- Název domény je vytvořen jako zkratka názvu organizace nebo jako její plný název.
- Pokud je název domény tvořen zkratkou názvu organizace, bude zkratka vytvořena z počátečních písmen každého slova v názvu, bez použití předložek. Pokud název domény vytvořený pomocí zkratky názvu organizace není jednoznačný, lze domény rozlišit použitím dalších písmen ve slovu v názvu domény.
- Název Česká republika nebo ČR v názvu organizace se použije pouze výjimečně pouze u názvu kde to je vžité.
- Pokud se název domény tvořený plným názvem organizace skládá z více slov, bude název domény tvořen spojením těchto slov bez mezer (např. ustinadlabem). Oddělování podtržítka je v názvu domén nepřipustné.
- U organizací územní samosprávy bude na 3. úrovni vyjádřena úroveň (typ) územního orgánu, tj. kraj, okres, město, obec. Na další úrovni bude vyjádřeno označení příslušné instituce (krajský, okresní, městský, magistrátní, obecní úřad nebo konkrétní organizace)
- Jedna organizace, kraj, město či obec bude moci mít dvě domény. Jednu hlavní a druhou jako alias k hlavní doméně. Toto může být využito pro bezproblémový přechod ze stávající domény na novou.
- Domény nižších řádu pro doménu **gov.cz** spravuje a přiděluje ÚVIS. Správcem domény **edu.cz** se předpokládá MŠMT. Správcem domény **mil.cz** se uvažuje s MO, domény pro **int.cz** a **org.cz** zatím nebudou přidělovány.
- Pro schvalovací a přidělovací proces názvů domén se uvažuje s vytvořením redakční rady. Redakční rada bude také rozhodovat o registraci domén vyjadřující obecné názvy nebo činnosti. Obdobně bude také řešit spory o názvy domén. Ustavení redakční rady zajistí ÚVIS.

Konvence názvů domén v doméně gov.cz

- Správcem této domény je ÚVIS, který zajišťuje přidělování domén nižší úrovně..
- Adresa **www.gov.cz** je vyhrazena pro účely Portálu veřejné správy, který by se měl stát výchozím místem pro kontakt s veřejnou správou.

- Domény ústředních orgánů veřejné moci se tvoří zásadně jako zkratka názvu ústředního orgánu nebo zkratka organizace ústředním orgánem založené (např. ministerstvo financí mf.gov.cz).
- Domény krajů
  - 1) adresa **www.kraj.gov.cz** je vyhrazena pro účely subportálu krajů.
  - 2) Doména kraje - název.kraj.gov.cz (př. vysočina.kraj.gov.cz) nebo názevkraje.gov.cz (vsočinakraj.gov.cz) nebo zkratkakraje.gov.cz (kv.gov.cz)
  - 3) Krajské úřady – ku.název/zkratkakraje.gov.cz (ku.vysočina.kraj.gov.cz)
  - 4) Organizace krajů – zkratkaorganizace.vysočina.kraj.gov.cz

- Domény okresních úřadů - oku.názevměsta.gov.cz

- f) Domény měst a městských obvodů,

Přednostně budou vytvořeny domény pro města jež jsou obcemi III.typu. Pokud se název města skládá z více slov, bude název tvořen spojením slov bez mezer. Pro konstrukci domény města připadají v úvahu dvě varianty: (i) *názevměsta.gov.cz* nebo (ii) *názevměsta.mesto.gov.cz*.

U statutárních měst a hl. města Prahy vzniká ještě potřebou obdobným způsobem označovat městské části nebo městské obvody. Konstrukce bude analogická městu s tím, že doména města se rozšíří o název městského obvodu nebo městské části, tj.: (i) *názevměsta-název městského obvodu.gov.cz* nebo (ii) *název městského obvodu.název města.gov.cz*. V úvahu také připadá možnost podle varianty (ii) domény města.

- Domény magistrátních, obvodních a městských úřadů

Při konstrukci se vychází z konstrukce domény města resp. Městské části a rozšiřuje se o zkratku pro typ úřadu. Použijí se následující zkratky: meu - městský úřad, obu - obvodní úřad, umc - úřad městské části, mau - magistrátní úřad.

Příklad konstrukce domény příslušného úřadu: (i) *meu.názevměsta.gov*, (ii) *meu.názevměsta.mesto.gov.cz* a další varianty podle zvoleného systému domény pro město.

Obdobná pravidla budou platit i pro konstrukci domény organizace uřízené městem. Doporučuje se používat obvyklou zkratku pro název organizace.

- Domény obcí, obecních úřadů a organizací založených obcemi

Přednostně budou vytvořeny domény pro obce jež jsou obcemi III.typu. Pokud se název obce skládá z více slov, bude název tvořen spojením slov bez mezer, výjimečně se doporučuje slova oddělovat pomlčkou a to pokud existuje více obcí stejného jména. V tomto případě budou za pomlčkou rozlišena názvem nejbližšího města nebo kraje, tak jak je u obce zvykem.

Při konstrukci domény připadají v úvahu dvě varianty (i) *názevobce.gov.cz* nebo (ii) *názevobce.obec.gov.cz*.

Doména obecního úřadu se vytvoří přidáním zkratky ou před název obce, buď připojená pomlčkou nebo tečkou k názvu domény obce, tj. *ou-názevobce.gov.cz* nebo *ou.názevobce.gov.cz*. pro variantu (ii) domény obce. Obdobně je možno konstruovat doménu i pro variantu (ii) domény obce.

Domény organizací obcemi zřízených se konstruují stejným způsobem jako doména obecního úřadu.

- Vojenské újezdy

Při konstrukci domény vojenského újezdu se postupuje stejným způsobem jako u konstrukce domény pro obce, obecné úřady a organizace obcemi zřízené.

“název újezdu“.gov.cz (dle britského modelu)

“název újezdu“.ujezd.gov.cz (dle US modelu)

- Domény činností

Specifickým účelům mohou sloužit domény charakteristické pro různé obory lidské činnosti nebo tématické okruhy. Domény s názvy činností jsou vyhrazeny pro účely subportálů/bran zaměřených na jednotlivé oblasti. Správci těchto domén plynou z kompetencí jednotlivých ministerstev a dalších ústředních orgánů.

Konvence názvů domén v doméně edu.cz

Doména edu.cz bude sloužit pro účely organizací spojených se školstvím a vzděláváním. Koordinátorem domén, který je zároveň bude přidělovat se předpokládá MŠMT. Domény budou přidělovány v souladu s přijatými pravidly vydanými jako standard ISVS. Vyhrazenými názvy domén budou obecné názvy typů škol (např. gymnasium, vysokaskola, univerzita, apod).

Doména **www.edu.cz** je vyhrazena pro účely subportálu zaměřeného na školství a vzdělávání, především v souvislosti se SIP ve vzdělávání a projektem Internet do škol.

U univerzit a vysokých škol je se název domény konstruuje ze zaužívané zkratky příslušné vysoké školy nebo univerzity, např. Masarykova univerzita Brno – mu.edu.cz, Karlova univerzita Praha – ku.edu.cz.

Celou soustavu středních a základních škol bude nutno konzultovat s MŠMT. Jedná se o tisíce zařízení, která jsou potenciálními žadateli o doménu pod doménou edu.cz. Zde bude nezbytná vazba na příslušné město nebo obec a následuje buď zkratka nebo plný název školy. Nelze však pominout domény, pod kterými již dané vzdělávací instituce na internetu vystupují. Zde se nabízí možnost přenést tyto domény i do domény edu.cz s cílem jasné identifikace vzdělávací instituce (na rozdíl od existence pod doménou .cz).

Obecně se dá použít pravidlo: název-vzdělávací-instituce.názevměsta.edu.cz.

Konvence názvů domén v doméně mil.cz

Doména mil.cz bude sloužit pro účely organizací spojených s Ministerstvem obrany a Armádou ČR. Koordinátorem domén, který je zároveň bude přidělovat bude ministerstvo obrany. Domény budou přidělovány v souladu s přijatými pravidly vydanými jako standard ISVS. Uživatelé této domény by mohli být okresní a městské vojenské správy, vojenské akademie a školy, jednotlivé vojenské útvary.

Tuto problematiku je nutno přímo prodiskutovat se zástupci ministerstva obrany a zkonfrontovat výše uvedené názory a možnosti s jejich interními potřebami a stanovisky.

Konvence názvů domén v doméně org.cz

V mezinárodních podmínkách se domény .org používá nejen jako tzv. domény nejvyššího řádu, ale také je používána jako doména druhé úrovně pod národní doménou. Je obvyklé, že tato doména slouží pro účely nevládních, nestátních, nevýdělečných organizací, sdružení, nadací. Kromě jednotlivých organizací je možno ještě registrovat neziskové projekty a charitativní akce, které jsou zaměřené na rozvoj občanské společnosti. Obvyklé metody používání v zahraničí se doporučuje implementovat i do českého návrhu. Navrhuje se ke zvážení i možnost registrace domén pro sdružení osob se specifickými potřeby (např. handicapovaní občané, občané s poruchami vidění), pro které mohou být registrační poplatky NIC.CZ bariérou pro používání. Takto lze alespoň dílčím způsobem napomoci rozvoji internetu v této komunitě. Doména org.cz tedy slouží pro účely nevládních, nestátních, nevýdělečných organizací, sdružení, nadací.

Koordinátorem domén, který je zároveň bude přidělovat bude některá vybraná organizace z této oblasti. Domény budou přidělovány v souladu s přijatými pravidly vydanými jako standard ISVS.

Doména **www.org.cz** je vyhrazena pro účely subportálu zaměřeného na nevládní, nestátní, nevýdělečné organizace, sdružení, nadace.

Doména int.cz

V současnosti se neuvažuje s využíváním této domény. Cílově se uvažuje s využitím pro lokální pobočky organizací s mezinárodním významem. Aktuálnost této domény si je třeba uvědomit především v souvislosti se členstvím České republiky v OECD, NATO a vstupem do Evropské unie.

Doména **www.int.cz** bude vyhrazena pro účely zatím blíže nespecifikovaného subportálu zaměřeného na tuto problematiku. (mezinárodní organizace, mezinárodní úmluvy a dohody).

Standard ISVS pro provoz elektronických podatelen (informace o stavu řešení)

Ing. Ebbo Petrikovits, ředitel odboru metodiky ISVS, Úřad pro veřejné informační systémy

Úvod

Informační technologie pronikají stále více do nejrůznějších oblastí činnosti veřejné správy. Jedním z takovýchto fenoménů je zavádění informačních technologií do podatelen orgánů veřejné správy, vytváření tzv. elektronických podatelen v návaznosti na zákon 227/2000 Sb. vydala vláda nařízení č. 306/2001 Sb. O elektronických podatelkách. Jedním z úkolů vyplývajících pro ÚVIS je příprava a vydání standardu pro provoz elektronické podatelny využívající zaručený elektronický podpis při přijímání podání a odesílání rozhodnutí ve sféře veřejné moci.

Předmět standardu a legislativní rámec

Standard pro provoz elektronické podatelny je určen orgánům veřejné moci (ustanovení nařízení vlády 304/2000 Sb.). Stanovuje organizačně technické předpoklady a podklady, které orgán veřejné moci rozpracuje do svých interních opatření k fungování pracovišť pro příjem a odesílání datových zpráv (tzv. elektronických podatelen) v orgánech veřejné moci v souvislosti s používáním elektronického podpisu podle zák. č. 227/2000 Sb. a návazných podzákonných norem.

Standard se vztahuje povinně na orgány státní moci (státní mocí se rozumí státní správa, samospráva, moc soudní a také zákonná), pokud jde o podání podle zvláštních zákonů. Pro jiná podání, než stanoví dále uvedené zvláštní zákony, je pouze doporučený.

Rozhodujícími zákonnými normami pro elektronický podpis a jeho aplikaci v praxi jsou:

- Zákon č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů
- Nařízení vlády č. 304/2001 Sb., kterým se provádí zákon o elektronickém podpisu.
- Vyhláška ÚOOÚ č. 366/2001 Sb. o upřesnění podmínek stanovených v § 6 a 17 zákona o elektronickém podpisu a o upřesnění požadavků na nástroje elektronického podpisu.

Používání zaručeného elektronického podpisu se vztahuje na podání učiněná podle těchto zákonných norem (po jejich novelizaci, která umožní používání i elektronické formy podání orgánům veřejné správy): Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků; Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád); Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád; Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Funkce elektronické podatelny

Funkce elektronické podatelny musí zahrnovat zejména:

- příjem a odesílání datových zpráv dálkovým přístupem i na technickém nosiči dat,
- kontrolu, zda jsou zprávy čitelné a schopné dalšího zpracování v orgánu veřejné moci,
- ověření platnosti certifikátu náležejícího k elektronickému podpisu,

Pro zajištění bezpečného využití elektronické podatelny zveřejnění:

- elektronických adres, jichž je možné pro styk s elektronickou podatelkou,
- seznamu kvalifikovaných certifikátů zaměstnanců určených pro zajištění provozu elektronické podatelny (nebo elektronické adresy, na nichž se kvalifikované certifikáty nacházejí),
- formátu datových zpráv, jež je elektronická podatelna způsobilá přijmout.

Všechny tyto úkoly musí plnit elektronická podatelna v návaznosti na existující organizační a funkční strukturu orgánu veřejné. Práce v elektronické podatelně musí respektovat vnitřní předpisy orgánu veřejné moci a návaznost na jeho organizační strukturu. Elektronická podatelna musí být integrální součástí systému vnitřního oběhu dokumentů.

Podání učiněné elektronickou poštou

Podání učiněné elektronickou poštou je zpráva zaslaná elektronickým poštovním systémem zpravidla přes veřejnou komunikační síť (internet) a přijatá elektronickou podatelnou prostřednictvím zvláštního programového vybavení tzv. poštovního klienta.

Podání může být buď obsahem zprávy zaslané elektronickou poštou nebo přílohou takové zprávy. Elektronicky podepsaná může být buď zpráva jako celek, příloha samostatně nebo obojí.

Podání na technických nosičích dat

Podání předané elektronické podatelně na technickém nosiči dat je soubor informací, zapsaný na technický nosič technickým a programovým vybavením, jehož uživatelem je předkladatel podání.

Podání může být tvořeno jedním souborem nebo několika soubory, z nichž jeden je zpravidla vlastní podání a ostatní jsou jeho přílohami. Elektronický podpis může být připojen ke všem souborům nebo jen k jednomu.

Požadavky na prostředky pro příjem a odesílání elektronické pošty

a) Technické a programové prostředky pro příjem a odesílání elektronické pošty musí umožnit zpracování nejméně ve vazbě na SMTP a POP3 s tím, že další rozšíření (např. IMAP) zveřejní elektronická podatelna spolu s ostatními specifikacemi (na místě veřejně přístupném, www stránky apod.).

b) Kódování znaků národního prostředí. Znaků českého národního prostředí budou kódovány v souladu se standardem ISVS pro komunikaci informačních systémů (Věstník ÚVIS částka 2/2000), přičemž se za základ podkládá ISO 8859-2.

Formáty pro podání učiněné v elektronické poště

Zpráva elektronické pošty, obsahující podání, bude přijímána v textové podobě (formát *.txt) nebo jako hypertextový dokument (formát *.htm, *.html). Organizace veřejné moci může určit další možné přijímané formáty, jejichž seznam zveřejní předepsaným způsobem. Předkladatel podání musí zachovat uvedené přípony jmen souborů.

Zpráva elektronické pošty obsahující podání musí být podepsána v souladu s formátem MIME nebo S/MIME. Elektronická podatelna může určit další možné přijímané formáty připojení elektronického podpisu, jejichž seznam zveřejní předepsaným způsobem.

Formáty pro podání na technickém nosiči

Technickým nosičem pro předávání podání v elektronické podobě je disketa **1.44 MB se souborovým systémem FAT16**. Elektronická podatelna může určit další možné přijímané nosiče informací, jejichž seznam zveřejní předepsaným způsobem (např. CD, ZIP ad.).

Zpráva bude přijímána v textové podobě (formát *.txt) nebo hypertextového dokumentu (*.htm nebo *.html). Elektronická podatelna může určit další možné přijímané formáty, jejichž seznam zveřejní předepsaným způsobem.

Zpráva musí být podepsána elektronickým podpisem v souladu s formátem PKCS#7. Elektronická podatelna může určit další možné přijímané formáty elektronického podpisu, jejichž seznam zveřejní předepsaným způsobem.

Závěr

Výše uvedené stručně charakterizuje principy, na kterých je návrh standardu konstruován. V době přípravy tohoto příspěvku (únor 2002) je zpracován návrh finální verze dokumentu, který bude ještě do konce února předložen do standardního připomínkového řízení. Na základě připomínek bude zpracováno definitivní znění standardu a předloženo ke schválení předsedovi ÚVIS. Dá se očekávat, že schválený standard bude zveřejněn ve Věstníku ÚVIS počátkem dubna t.r.

Registry veřejné správy – stav řešení

Ing. Ebbo Petrikovits, ředitel odboru metodiky ISVS, Úřad pro veřejné informační systémy

Úvod

Koncepce budování informačních systémů veřejné správy navazuje na obsah dvou vládních dokumentů, a to na dokument Koncepce reformy veřejné správy (v působnosti Ministerstva vnitra České republiky; dokument schválený vládou v březnu 1999) a na dokument Státní informační politika (v působnosti Rady vlády České republiky pro státní informační politiku; dokument schválený vládou v květnu 1999).

Jeden z nejvýznamnějších záměrů reformy veřejné správy je reforma a racionalizace procesů, které ve veřejné správě probíhají. Z pohledu aplikace moderních informačních a komunikačních technologií (a nejen jich) vycházíme ze tří základních předpokladů, které podmiňují realizaci efektivní procesní reformy veřejné správy. Jsou to tyto:

- účinná ochrana osobních údajů podložená zákonnou normou,
- vybudování a provozování spolehlivých, úplných a věrohodných základních registrů v elektronické formě,
- fungující spolehlivá komunikační infrastruktura veřejné správy jako nezbytný předpoklad komunikace mezi jednotlivými informačními systémy veřejné správy.

Stručná charakteristika dosaženého stavu v oblasti řešení registrů veřejné správy je náplní toho příspěvku.

Základní registry veřejné správy

Koncepce budování ISVS (říjen 1999) předpokládá vytvoření obsahového jádra soustavy informačních systémů veřejné správy skládajícího se ze čtyř vzájemně komunikujících, datově konzistentních a spolehlivých základních registrů: registru obyvatel, registru ekonomických subjektů, registru nemovitostí a registru územní identifikace. V průběhu řešení věcného i legislativního rámce registrů veřejné správy řešitelé (expertní skupina pro registry při Odborné pracovní skupině Rady vlády pro státní informační politiku) dospěli k závěru, že z hlediska obsahového a zejména racionálního vedení bude účelné registr nemovitostí a registr územní identifikace spojit v jeden základní registr územní identifikace a nemovitostí. V tomto smyslu se v dalším řešení uvažuje o třech základních registrech:

- základní registr obyvatel,
- základní registr ekonomických subjektů,
- základní registr územní identifikace a nemovitostí.

Základní registr obyvatel (ZRO). Základním objektem registrace je obyvatel ČR. Bude obsahovat záznamy o všech občanech České republiky a dalších osobách, kde tak stanoví zvláštní právní předpis. Registr bude také obsahovat nezbytné vazby mezi registrovanými objekty. Správcem (gestorem) registru je ministerstvo vnitra.

Registr ekonomických subjektů (ZRES). Základními objekty registrace jsou (i) ekonomický (podnikatelský i nepodnikatelský) subjekt a (ii) organizační jednotky (provozovny) ekonomického subjektu. Registr zaznamenává údaje o všech ekonomických (podnikatelských i nepodnikatelských) subjektech vykonávajících ekonomickou činnost na území České republiky podle platných právních předpisů a jejich místa výkonu podnikatelské činnosti (provozovny). Správcem (gestorem) registru je Český statistický úřad.

Základní registr územní identifikace a nemovitostí (ZRUIN). Základními objekty registrace jsou základní územní prvky (oblast, kraj, okres, obec, část obce, katastr, základní sídelní jednotka, veřejné prostranství, adresní místo) a nemovitosti (pozemky a budovy) vyskytující se na území ČR. Jedná se koncepčně o nový registr, který bude obsahovat popis jednotlivých typů územních prvků a jejich vazeb. U prvků typu pozemek a budova budou uvedeny ještě informace o vlastnických vztazích. Správcem (gestorem) registru je Český úřad zeměměřický a katastrální.

Připravovaná legislativní úprava registrů veřejné správy se tudíž bude cílově skládat ze čtyř částí. První část představuje zákon o registrech veřejné správy stanovující základní pravidla pro vedení registrů ve veřejné správě. Druhou část tvoří zákon o základním registru obyvatel, třetí část představuje zákon o základním registru ekonomických subjektů a poslední, čtvrtou část vytvoří zákon o základním registru územní identifikace a nemovitostí.

Cíle legislativního zabezpečení registrů veřejné správy

Úprava legislativy je nezbytnou a základní podmínkou řešení registrů, podmínkou, která umožní cílevědomé vytváření registrů veřejné správy, v prvé řadě vytváření základních registrů, jejich vzájemnou komunikaci a jejich využívání k podpoře výkonu a racionalizaci veřejné správy. Půjde o principiální naplnění zásady jednou data o subjektech získat, zaznamenat je a mnohonásobně využívat při kontaktu občana s veřejnou správou.

Předložený a vládou projednaný návrh legislativní úpravy (prosinec 2001) sleduje tři základní cíle:

- postavit elektronickou formu registrů na úroveň listinné formy, aby elektronický dokument měl stejnou váhu při provádění úkonů veřejné správy jako papírový dokument;
- vymezit právní rámec pro vedení věrohodných a spolehlivých registrů tj. stanovit obecná pravidla pro vytváření a vedení registrů veřejné správy v elektronické formě, jejich aktualizaci, předávání a poskytování údajů z registrů veřejné správy a stanovit základní rámec práv a povinností správců registrů a dalších orgánů veřejné správy a ostatních subjektů;
- dotvářet právní rámec pro další rozvoj a vzájemnou součinnost informačních systémů veřejné správy (dále jen ISVS) ve vazbě na zákon č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy.

Aspekt zrovnoprávnění elektronické a listinné formy dokumentů považujeme za zásadní předpoklad pro uskutečňování procesní reformy veřejné správy a její racionalizaci efektivním využíváním prostředků informačních technologií, jinými slovy efektivní informatizace veřejné správy. Návrh legislativní úpravy se nedotýká evidencí vedených dosavadním způsobem v listinné formě (rejstříky, kartotéky, knihy, matriky aj.).

Připravovaná legislativní úprava registrů veřejné správy se tudíž bude cílově skládat ze čtyř částí. První část představuje zákon o registrech veřejné správy stanovující základní pravidla pro vedení registrů ve veřejné správě. Druhou část tvoří zákon o základním registru obyvatel, třetí část představuje zákon o základním registru ekonomických subjektů a poslední, čtvrtou část vytvoří zákon o základním registru územní identifikace a nemovitostí.

Charakteristika návrhu zákona o registrech veřejné správy

V právním řádu České republiky dosud neexistuje právní předpis, kterým by byla upravena jednotná pravidla pro vedení informačních systémů typu registrů (rejstříků, evidencí, seznamů apod.) ve veřejné správě ani pro poskytování údajů mezi nimi.

Povinnost výměny informací je zakotvena omezeně a velmi všeobecně v zákoně č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Obecným právním předpisem pro vedení informačních systémů veřejné správy je zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o ISVS“). Ten stanoví povinnost provozovatelů poskytovat informace z informačních systémů veřejné správy v odůvodněném a potřebném rozsahu jiným orgánům veřejné správy. Prostředkem pro takovou výměnu informací je výhradně referenční, sdílené a bezpečné rozhraní informačních systémů veřejné správy (dále jen „referenční rozhraní“).

Pro poskytování údajů z jednotlivých konkrétních informačních systémů veřejné správy, příp. jejich zveřejňování, neexistuje jednotná právní úprava. Každý informační systém, pokud vůbec má svoji právní úpravu výdeje dat, má ji specifickou, nesjednocenou s jinými informačními systémy.

Připravovaný zákon o registrech veřejné správy bude obsahovat následující části:

- vymezení základních pojmů z oblasti registrů,
- stanovení obecných pravidel pro vedení, aktualizaci a využívání registrů,
- vymezení základních registrů,
- popis povinností subjektů spravujících a provozujících registry,
- výkon dozoru nad dodržováním zákona a sankce za porušení povinností

Jednotlivé zákony o základních registrech a o jakémkoliv dalším registru veřejné správy musí povinně obsahovat minimálně následující specifikace:

- zřízení základního registru a vymezení jeho příslušnosti k informačnímu systému veřejné správy (v souladu se zákonem 365/2000 Sb. o veřejných informačních systémech)
- typy registrovaných objektů,
- popis datové struktury, tj seznam datových prvků, které se o vymezených objektech v registru povedou,
- stanovení primárních a referenčních prvků, využitelnost prvků pro veřejnou správu a pro veřejnost,
- organizace vedení registru (centrální pracoviště, registrační místa, toky dat),
- postup založení a aktualizace dat
- způsoby využívání registru
- pravidla pro ochranu osobních údajů (v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb.).

Závěr

Systematické řešení registrů veřejné správy z legislativního i věcného hlediska patří ke stěžejním úkolům podporujících procesní reformu veřejné správy a pro podporu efektivního rozvoje informatizace veřejné správy jako předpokladu pro podporu efektivního výkonu veřejné správy. Vytváří se tak postupně podmínky pro zjednodušení a zkvalitnění komunikace institucí veřejné správy s občanem a s veřejností vůbec. Vytvářením právního rámce pro fungování registrů se vytváří jeden z důležitých předpokladů pro reformu veřejné správy, jež z hlediska procesního, tak i hlediska institucionálního. Nezanedbatelnou také zůstává problematika zabezpečení a ochrany dat o registrovaných subjektech před zneužitím a poškozením, jež musí být ošetřena jak legislativně tak i prakticky při provozování registrů.

Možné přístupy k řešení poskytování služeb a metodické pomoci v oblasti informačních a komunikačních technologií územním orgánům veřejné správy

Ing. Jan Pokorný, vedoucí Informačního datového centra Okresního úřadu Třebíč

Podpora ICT pro výkon státní správy na Okresních úřadech

Stávající agendy provozované Okresními úřady jsou ve většině případů již plně závislé na podpoře Informačních a komunikačních technologií (ICT). Již i takové drobné agendy jako např. tisk složenek na benzín pro invalidní lidi jsou založeny na využití ICT a nejsou schopny se bez jejich podpory realizovat. A což teprve takové systémy, jako Spisová služba úřadu nebo Informační systém státní sociální podpory. Provoz těchto systémů je založen na každodenní péči inforematiků, přesněji řečeno zaměstnanců Informačních datových center Okresních úřadů. Ti ale, jak se vyjádřil náměstek ministra vnitra RNDr. Postránecký, spadají v rámci reformy veřejné správy do kategorie obslužného personálu Okresních úřadů, tedy kategorie, kde jsou zařazeni spolu s uklízečkami a řidiči služebních vozidel. K tomu se v letošním roce ještě přidávají dva velice důležité úkoly – zabezpečení voleb do Poslanecké sněmovny a Komunálních voleb.

Vezmeme-li v úvahu, že inforematik je ve většině případů vysokoškolsky vzdělaný člověk pracující se špičkovými technologiemi, které se vyvíjí závratnou rychlostí a tudíž tento člověk je nucen se denně vzdělávat, lehce si můžeme spočítat, že tento člověk najde mnohem snadněji uplatnění ve svém oboru, než řidič nebo uklízečka. Proto se naskytá otázka, zda budou Okresní úřady schopny zabezpečit stávající podporu ICT vykonávaným agendám až do konce tohoto roku, respektive do doby převodu těchto agend na jiné úřady. Určitě ne. Jaké se ale nabízí řešení tohoto problému?

Zabezpečení podpory ICT formou poskytnutí služeb

Možných řešení tohoto problému se jistě nabízí celá řada a zřejmě bude velice záležet na místních podmínkách té které lokality. Za předpokladu, že krajský úřad a obce III. typu projeví včasný zájem o stávající inforematiky OkÚ, je pravděpodobné, že se podaří tyto pracovníky podchytit a udržet až do konce životaschopnosti Okresních úřadů. To proto, že jim bude nabídnuta další profesní kariéra v jiné (následnické) instituci na obdobné pozici. Za předpokladu, že tento zájem ze strany kraje nebo obcí III. typu nebude, a takové signály nejsou vůbec vyjimečné, dojde nepochybně k situaci, kdy se stávající odborníci ICT na Okresních úřadech rozhodnou po celých skupinách tyto instituce opustit.

Protože na Okresním úřadě v Třebíči tato situace již reálně nastala a stávající personál Informačního a datového centra se rozhodl odejít ze služeb veřejné správy, rozhodl se přednosta OkÚ spolu s vedoucím Informačního datového centra tuto situaci řešit formou nákupu služeb zabezpečujících chod stávajících agend úřadu od soukromé firmy. Aby Okresní úřad dosáhl dostatečné kvality poskytovaných služeb, volil formu výběrového řízení, ve kterém oslovil několik významných firem. Vzniká zde ale nebezpečí, že výběrové řízení vzhledem k situaci, že jde o projekt s omezenou dobou platnosti několika měsíců a složitostí problematiky zajištění podpory agend OkÚ, skončí neúspěchem. V Třebíči se nám podařilo tento problém částečně eliminovat tím, že mezi oslovenými firmami je i firma, která má dlouholeté zkušenosti s poskytováním služeb veřejné správě a má veliké procento odborníků, kteří sami ještě před nedávnou dobou ve veřejné správě aktivně působili. Očekávaným přínosem výběrového řízení je dosažení co nejlepší kvality poskytovaných služeb.

Shrnutí

Zajištění podpory vykonávaných agend Okresního úřadu formou nákupu služeb od dostatečně kvalitní a spolehlivé firmy dosáhne Okresní úřad Třebíč toho, že jednotlivé agendy budou plně funkční a bez problémů provozovány až do doby jejich převedení na jiné správní orgány veřejné správy. Současně s tím, se otvírá prostor pro zajištění provozu těchto agend i v následujícím období, tedy po převodu např. na obce III. typu. Pokud tyto obce nebudou mít dostatek kvalitních odborníků v ICT, aby si provoz těchto agend zajistili vlastními silami, budou moci tyto služby nakoupit za výrazně levnější ceny od firem, které se již touto problematikou zabývaly právě pro stávající Okresní úřady a mají ji tudíž zmapovanou.

Zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání 112 v České republice

mjr. Ing. Luděk Prudil, MV-ředitelství HZS ČR

Vláda České republiky usnesením č. 391 z 19. dubna 2000 vyslovila souhlas se zavedením jednotného evropského čísla tísňového volání - 112 v České republice od 2. ledna 2003 v souladu s Rozhodnutím Rady Evropských společenství ze dne 29. července 1991 č. 91/396/EHS. Souběžně budou i nadále provozovány současné vnitrostátní linky tísňového volání 150 pro potřeby požární ochrany, 155 pro potřeby zdravotnické záchranné služby, 158 pro potřeby Policie České republiky.

Podle dostupných informací je v evropských zemích tísňové číslo 112 plně zavedeno ve Velké Británii, Dánsku, Finsku, Itálii, Lucembursku, SRN, Nizozemsku, Norsku, Portugalsku, Rakousku, Slovinsku, Švédsku a Turecku. Ve čtyřech případech končí číslo 112 na pracovišti hasičů, respektive hasičů a zdravotníků a ve 2 případech končí u policie. Veškeré evropské země ale tísňové číslo 112 již přijímají, protože musí být zavedeno v mobilních telefonních sítích. Způsob odbavování takového volání není v mnoha státech systematicky zabezpečen.

Zavedením jednotného evropského čísla tísňového volání – 112 se rozumí vytvoření nezbytných technických provozních a organizačních podmínek a opatření k tomu, aby byla vyřizována tísňová volání na číslo 112 adekvátně s národní organizací záchranného systému a technickými možnostmi. V roce 2005 proběhne vyhodnocení situace, a pokud nebude navrhovaný způsob plně vyhovovat, nebo pokud bude kapacita nedostatečná, bude navržena úprava.

Pro zajištění uvedeného úkolu byly vytvořeny zásady pro zavedení čísla 112, které byly od-souhlaseny výše uvedeným usnesením vlády a podle vývoje situace byly následně ještě upraveny.

Hlavní zásady zavedení čísla – 112 jsou následující

ZÁSADY ZAVEDENÍ TÍŠŇOVÉHO ČÍSLA - 112

Zásada č. 1

Jednotné evropské číslo tísňového volání - 112 bude v České republice v souladu s příloženým harmonogramem svedeno na 14 telefonních center tísňového volání na úrovni krajů vybudovaných u krajských operačních a informačních středisek hasičských záchranných sborů krajů.

Zavedením jednotného evropského čísla tísňového volání – 112 se rozumí vytvoření nezbytných technických provozních a organizačních podmínek a opatření k tomu, aby byla vyřizována tísňová volání adekvátně s národní organizací integrovaného záchranného systému a technickými možnostmi. Ověření správné funkčnosti technologie telefonního centra tísňového volání a technologie krajského operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru kraje proběhne na pilotním projektu na území Jihočeského kraje.

Zásada č. 2

Telefonní centrum tísňového volání je pracoviště, které zabezpečuje:

- příjem tísňových volání v české i cizí řeči,
- vyhodnocení tísňové zprávy,
- předání potřebných údajů (zejména identifikace mimořádné události a jejího místa) místně příslušnému operačnímu středisku složky integrovaného záchranného systému odpovědnému vysílat síly a prostředky k místu mimořádné události.

Předávání potřebných údajů na operační střediska složek IZS bude probíhat dvěma základními způsoby :

- informace o mimořádných událostech určené více složkám IZS budou předávány ve formě datové informace a po základním odbavení může být hovor přepojen k předání podrobnějších informací na některé operační středisko složky IZS, případně může být vytvořena telefonická konference,
- informace určené pouze jedné složce IZS, zejména ve zdravotnické oblasti, budou ihned po prvotním upřesnění typu a místa mimořádné události přepojeny na příslušné operační středisko složky IZS a datově budou předány zjištěné údaje.

Cizojazyčná volání budou vyřizována plně na telefonních centrech tísňového volání a pro zajištění odbornosti bude využito vytvoření telefonické konference, zjištěné informace budou předávány datově.

Zásada č. 3

Telefonní centra tísňového volání budou personálně obsazena v závislosti na počtu obyvatel na obsluhovaném území a kvalifikovaném odhadu počtu tísňových volání.

Zásada č. 4

Obsluhu telefonních center tísňového volání budou zabezpečovat příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR. Potřebný počet příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR je řešen v roce 2001 nárůstem početního stavu o 116 příslušníků a dále bude řešeno navýšení počtu obsluh telefonních center tísňového volání o 52 příslušníků v roce 2002 v rámci přiděleného rozpočtu mzdových prostředků v roce 2002 a zvýšením cílového početního stavu příslušníků a občanských zaměstnanců Hasičského záchranného sboru ČR o 52 příslušníků. Přijímány budou pouze osoby s potřebnými jazykovými znalostmi (velmi dobrá znalost anglického, případně německého jazyka), u nichž bude po přijetí zabezpečeno absolvování odborné a jazykové přípravy.

Zásada č. 5

Obsluhy telefonních center tísňového volání budou systematicky jazykově a odborně připravovány pro příjem tísňových zpráv v jazyce anglickém a v jazyce německém. Příjem tísňových zpráv v jiných cizích řečech než angličtina a němčina bude řešen softwarovou podporou, spoluprací s nepřetržitými pracovišti provozovatelů veřejných telekomunikačních sítí a s ostatními operačními středisky základních složek integrovaného záchranného systému. Pro zajištění odborné způsobilosti obsluh pro činnost na telefonních centrech tísňového volání bude vybudováno školní pracoviště jako součást školního operačního a informačního střediska.

Harmonogram zavedení čísla - 112

V průběhu roku 2002

- budou vybudována telefonní centra tísňového volání,
- bude vybudována technologie propojitelnosti na operační střediska složek IZS,
- bude realizována jazyková a odborná příprava obsluh,
- technologie bude odzkoušena ve zkušebním provozu.

V roce 2003

- - od ledna bude spuštěn systém příjmu tísňového volání 112

V roce 2005

- - bude provedeno vyhodnocení dosavadních zkušeností a případně budou navrženy úpravy

Způsob zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání 112 v České republice

Pracoviště pro příjem tísňového čísla 112 bude vybaveno:

- vhodným a jednotným softwarovým a spojovým vybavením, které zabezpečí vzájemné zálohování a rychlé předání tísňové zprávy na ostatní telefonní centra tísňového volání a všechna okresní operační střediska na obsluhovaném území,
- možností propojení telefonního hovoru na příslušné operační středisko (hasiči, Policie ČR, zdravotníci), pokud bude hovor veden v české řeči,
- automatickou identifikací telefonních čísel příchozích hovorů a identifikací adres volající telefonní stanice, případně polohy mobilních telefonů.

Aby byla zabezpečena spolehlivost systému, musí být vybudován spolehlivý systém spojení na všechna operační střediska na území kraje (HZS ČR, Policie ČR, zdravotnická záchranná služba). Jako hlavního prostředku bude využíváno veřejné telefonní síť. Spojový systém telefonních center tísňového volání musí umožnit dva základní způsoby předání tísňové zprávy příslušnému operačnímu středisku: 1) při příjmu tísňové zprávy v češtině nebo cizí řeči dojde k jejímu zpracování na výpočetní technice a na určené operační středisko by měla být zpráva předána formou přenosu dat, 2) v případě, že na tísňovou linku bude volat česky mluvící osoba, musí telekomunikační systém umožnit

okamžité přepojení hovoru na operační středisko příslušné složky IZS, aby mohly být sděleny další podrobnosti k vyslání sil a prostředků.

Telefonní centrum tísňového volání musí mít dostatečnou informační podporu pro identifikaci místa výskytu mimořádné události (např. formou jednotných geografických informačních systémů s identifikací místa podle adresy nebo polohy telefonu). Navrhované technické řešení bude mít dopad na všechna operační střediska na území krajů.

Telefonní centrum tísňového volání ČR bude muset zabezpečovat především:

- příjem, vyhodnocení a předávání tísňových zpráv na tísňovém čísle 112 ze všech telefonních sítí z celého obsluhovaného území,
- příjem, vyhodnocení a předávání tísňových zpráv linky 150 z mobilních telefonů na obsluhovaném území,
- příjem, vyhodnocení a předání tísňových faxových zpráv od sluchově postižených občanů.

Výhody navrhovaného řešení:

- zrychlí se reakce složek IZS na tísňové volání, kdy je nutný zásah více složek IZS – odstraní se dosavadní zdlouhavé předávání informací mezi operačními středisky po telefonu,
- bude systematicky zajištěn přístup k záchranným službám i pro cizince,
- pro tísňové volání budou nově využity i technologie, které nejsou garantovány telekomunikačním zákonem – identifikace polohy mobilních telefonů a nově bude využita i služba identifikace adresy při volání v pevné síti – to výrazně zjednoduší obsluhu tísňových linek a bude eliminovat řadu zlomyslných volání,
- zavedení tísňového volání 112 umožní po čase zrušení národního čísla tísňového volání 150,
- dojde k dalším intenzivním jednáním o spolupráci mezi složkami IZS v oblasti operačního řízení a k možnostem integrace operačních středisek.

Nevýhody navrhovaného řešení

- u specifických tísňových volání určených zejména zdravotnické záchranné službě dojde k malému zdržení, protože před přepojením musí TCTV zjistit údaje nutné k tomuto přepojení, v takovém případě je výhodnější, aby volající volil národní číslo tísňového volání a tak se přímo dovolal k příslušné složce IZS.

Veřejný internet a knihovny

PhDr. Vít Richter, náměstek ředitele Národní knihovny ČR, předseda Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR

Resumé

Příspěvek charakterizuje základní formy nabídky veřejného internetu. Na základě průzkumu jsou uváděny základní statistické údaje o dostupnosti veřejného internetu v ČR prostřednictvím knihoven. V závěru roku 2002 bude 74 % populace žít v obci, kde knihovna nabízí veřejný internet. Prosazování nabídky veřejného internetu se dostává do složité fáze napojení malých měst a obcí. Je hodnocen vliv kritických faktorů, jakými jsou provozní doba, kvalita připojení k internetu, počet stanic připojených k internetu a kvalifikovaná obsluha.

Nové technologie nás stále více obklopují, nutí nás měnit ustálené postupy a postupně nás vtahují do globálního prostoru. S rozvojem ekonomiky založené na znalostech se nedostupnost informačních a komunikačních technologií může stát limitujícím faktorem při využívání ekonomických možností, nabídky volných pracovních příležitostí, sociálních služeb a dalších služeb veřejné správy. Celá řada sociologických průzkumů potvrzuje silnou dynamiku průniku informačních a komunikačních technologií do všech oblastí české společnosti, ale na druhé straně také upozorňuje na stále se rozvírající nůžky mezi tzv. informačně chudými a bohatými.

Rozdíly v přístupu k informačním technologiím se prohlubují v celosvětovém měřítku a to jak mezi jednotlivými státy či regiony, tak i mezi skupinami jejich obyvatel. Znevýhodněné oblasti a sociální skupiny jsou vystaveny podstatně většímu riziku zaostávání z různých důvodů, včetně nízkých příjmů a chudoby, chybějící informační a komunikační infrastruktury, chybějícího povědomí o nabídce vzdělávání, ale také problémům v přístupu k novým technologiím z důvodu tělesného postižení⁴.

Na druhé straně jsou tyto technologie schopny překonat překážky ve vzdálenosti i času, umožňují snadno přenášet a zpřístupnit zdroje znalostí a nabízet občanům nové služby podstatně aktivněji, pružněji a cíleněji, než je tomu u tradičních forem nabídky. Otázka dostupnosti informačních a komunikačních technologií a rovnosti šancí při jejich využívání je jedním z klíčových prvků rozvoje informační společnosti. To je také důvodem, proč jednotlivé státy včetně České republiky různými způsoby cíleně podporují prostřednictvím svých informačních politik princip rovných příležitostí.

Veřejný internet a jeho formy

Veřejným internetem rozumíme veřejně přístupné místo vybavené odpovídajícím technickým zařízením pro přístup k internetu. Typickými představiteli mohou být zejména:

- **Informační kiosky** umístěné na veřejně přístupných místech⁵. V České republice zatím není k dispozici systém informačních kiosků. V současnosti jsou připravovány dva projekty (Český Internet, ČESKÝ TELECOM), které usilují o vybudování sítě veřejně přístupných terminálů (obdoba telefonních automatů), které by kombinovaly bezplatné zpřístupnění určitého typu služeb a informací (např. kontakt s bankou, nákup zboží u vymezené firmy apod.) s možností placeného přístupu k celému internetu. Největší výhodou tohoto typu zařízení je dostupnost po dobu 24 hodin.
- **Internetové kavárny, kluby, informační a mediální centra**, která uživatelům poskytují volný přístup k internetu na komerční bázi. Uživatel tohoto typu zařízení nemá zpravidla k dispozici odbornou pomoc při využívání internetu. Tento typ zařízení se v ČR zpravidla vyskytuje pouze ve větších městech.

⁴ Viz: eEurope+ 2003. Společný program k realizaci informační společnosti v Evropě.

⁵ Do této kategorie nezařazujeme jednoúčelové terminály pro poskytování informací z určité oblasti, např. městský informační systém, informační systém firmy, organizace, orgánu veřejné a státní správy.

- **Veřejně přístupné knihovny** – poskytují uživatelům volný přístup k internetu buď bezplatně nebo za maximální cenu odpovídající vynaloženým nákladům.⁶ Pracovníci knihovny by měli uživateli poskytnout kvalifikovanou asistenci a pomoc při práci s internetem a vyhledávání informačních zdrojů. Charakteristickým rysem nabídky by měla být orientace na služby související se vzděláváním, zprostředkováním kulturního dědictví, informací z oblasti veřejné i státní správy a také poskytování služeb s využitím integrace tištěných i elektronických informačních zdrojů.

Dostupnost veřejného internetu v České republice

V České republice není k dispozici celoplošná síť veřejně přístupných informačních kiosků. Nabídka veřejně přístupného internetu je proto redukována na internetové kavárny a veřejně přístupné knihovny. V červnu 2001 provedla Národní knihovna ČR průzkum českého webu s cílem zjistit informace o počtu internetových kaváren. Podařilo se nalézt celkem 348 zařízení typu internetových kaváren, klubů, heren, multimediálních center apod. Výskyt tohoto typu zařízení však bude zřejmě vyšší, protože ne každá internetová kavárna disponuje vlastní webovou stránkou. Charakteristickým rysem internetových kaváren je skutečnost, že se vyskytují především ve větších městech, přibližně do 8000 obyvatel. Výskyt v menších městech a obcích je spíše výjimkou. Ve velkoměstech působí vždy více internetových kaváren, například v Praze bylo zjištěno 91 internetových kaváren, v Brně 22, Ostravě 16, v Plzni 9. Téměř všude, kde byly zjištěny internetové kavárny, byla k dispozici i veřejná knihovna s internetem. Pouze v 19 obcích byla v provozu internetová kavárna, ale místní veřejná knihovna neměla k dispozici internet.

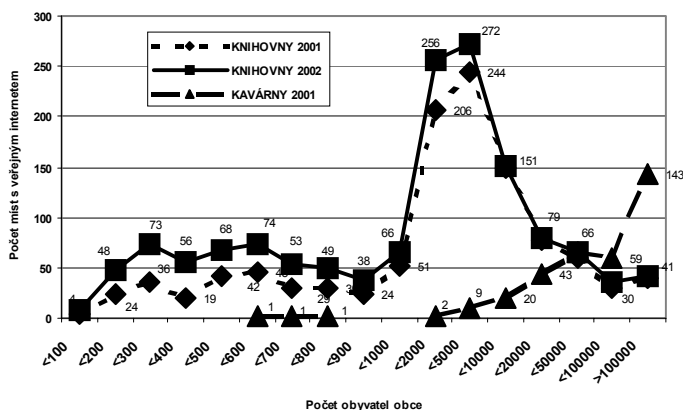
Knihovny v současné době tvoří nejrozsáhlejší síť institucí, které obyvatelům nabízejí veřejný internet. Podle údajů Národní knihovny ČR dosáhne počet obcí a měst, kde knihovna nabízí veřejný internet počtu více než 1330 obcí. Kromě je dalších nejméně 573 odborných knihoven (vysokoškolské knihovny, knihovny z oblasti výzkumu a další odborné knihovny) napojeno na internet⁷. Úloha veřejných knihoven jako garanta rovnosti šancí v přístupu k internetu a informačním zdrojům má v posledních letech mimořádně silnou dynamiku. Zásadní význam má v tomto případě program státní informační politiky „**Veřejné informační služby knihoven**“ (VISK), zejména jeho třetí podprogram VISK 3 – **Informační centra veřejných knihoven**.

---

⁶ Podle § 4 (1) zákona č. 257/2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) budou knihovny od 1. 1. 2001 poskytovat bezplatně přístup zejména k informacím ze státní správy a samosprávy a také k vnějším informačním zdrojům, ke kterým bude mít knihovna bezplatný přístup.

⁷ Podle údajů adresářů Národní knihovny ČR a přehledů přidělených grantů z MK ČR a MMR.

Veřejný internet v knihovnách a internetových kavárnách

Množství napojených knihoven na internet v jednotlivých okresech je značně odlišné. Zatímco například v okrese Znojmo dosáhne počet napojených knihoven letos počtu 58, v okresech Beroun, Jeseník, Rakovník či Tachov se počet napojených knihoven pohybuje v rozmezí od dvou do pěti. Příčinu velkých rozdílů mezi okresy je nutno hledat zejména v aktivitě jednotlivých knihoven a jejich zřizovatelů. Programy na podporu zřizování veřejných internetových stanic přejí aktivním knihovnám a obcím. Naopak tam, kde vládní pasivita ve vztahu informačním technologiím, chybí schopnost využít nabídky státních dotací.

Jiná situace je však z hlediska procenta obsluhované populace, neboť samotný počet připojených knihoven nemusí vždy korespondovat s jeho dostupností, protože jednotlivé okresy vykazují značné rozdíly v počtech obcí i jejich velikosti. V roce 2000 65 % obyvatel ve městech nebo obcích, kde veřejná knihovna nabízela veřejně přístupný internet. V roce 2001 bylo připojeno nejméně 545 knihoven, což znamenalo zvýšení procenta obsluhované populace zvýší cca o 6 %, tj. celkem na 71 %. Předpokládá se, že v průběhu roku 2002 bude připojeno přibližně 300 dalších knihoven a procento obsluhované populace dosáhne 74 %. I přes tato relativně příznivá čísla je nezbytné zdůraznit, že veřejný internet bude stále chybět v 4900 menších obcích.

Poměrně nízké zvyšování procenta obsluhované populace ukazuje, že z hlediska knihoven v podstatě končí připojování k internetu u knihoven ve větších městech a těžiště se razantně přesouvá na menší obce do 2000 obyvatel.⁸ Mezi nejmenší připojované obce patřily v roce 2001 například Ostružno (81 obyvatel, okr. Jičín), Újezd (82 obyvatel, okr. Znojmo), Svatojánský Újezd (85 obyvatel, okr. Jičín).

Přístupnost internetu prostřednictvím veřejných knihoven v okresech ČR – prognóza konec roku 2002

Okres	% obsluhované populace
Plzeň Jih, Beroun, Praha Západ, Rychnov na Kněžnou, Rakovník, Brno Venkov, Kroměříž	38 až 50
Plzeň Sever, Tachov, Žďár nad Sázavou, Nový Jičín, Blansko, Kolín, Jeseník, Havlíčkův Brod, Nymburk, Sokolov	51 až 60
Mělník, Ústí nad Orlicí, Louny, Praha Východ, Uherské Hradiště, Hodonin, Chrudim, Třebíč, Klatovy, Svitavy, Kutná Hora, Příbram, Benešov, Opava, Pelhřimov, Prostějov, Strakonice, Rokycany, Znojmo, Domažlice, Kladno, Litoměřice, Mladá Boleslav, Semily, Česká Lípa, Trutnov	61 až 70
Bruntál, Český Krumlov, Cheb, Jihlava, Jičín, Písek, České Budějovice, Jablonec n Nisou, Vyškov, Liberec, Chomutov, Teplice, Frýdek Místek, Břeclav, Přerov, Zlín	71 až 80

⁸ Podle statistických údajů je v ČR celkem 6244 obcí z toho 5625 má méně než 2000 obyvatel. V obcích do 2000 obyvatel žije 2,6 mil. lidí, což je více než čtvrtina celé populace.

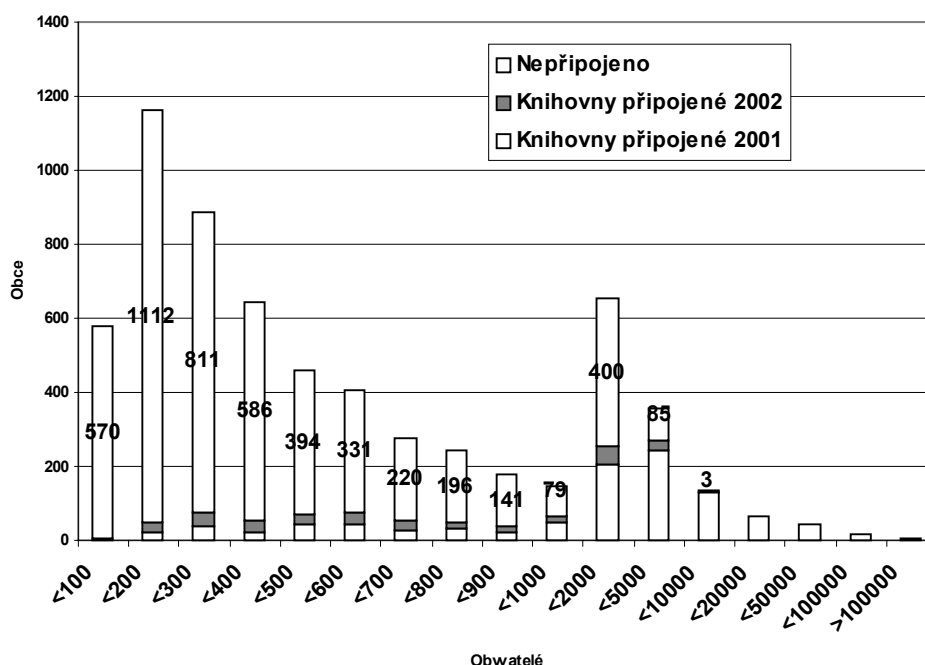
Olomouc, Pardubice, Šumperk, Prachatice, Náchod, Jindřichův Hradec, Hradec Králové, Tábor, Karlovy Vary	81 až 90
Děčín, Most, Vsetín, Ústí nad Labem, Karviná, Brno město, Ostrava, Plzeň, Praha město	91 až 100

Rozšíření i provoz veřejného internetu v menších obcích a městech naráží na celou řadu problémů, které mají především ekonomickou podstatu. Charakterizujeme alespoň některé z nich:

- **Provozní doba** – pro malou obec je finančně značně náročné udržet přijatelný rozsah provozní doby veřejného internetu tak, aby byl obyvatelům skutečně dostupný. Rozsah provozní doby knihoven v obcích do 1000 obyvatel se zpravidla pohybuje v rozmezí od 5 do 20 hodin týdně, přičemž v nejmenších obcích se pohybuje spíše u dolní hranice.
- **Kvalita připojení k internetu** – 40 % knihoven je k internetu připojeno běžnou komutovanou linkou, což je spojeno s nízkou rychlostí připojení i jeho kvalitou. V posledním období začíná být podstatně intenzivněji využíváno připojení pevnou linkou, radiovým pojítkem či ISDN, což je ovšem spojeno s podstatně vyššími komunikačními poplatky.
- **Počet stanic připojených k internetu** – podle průzkumu provedeném v závěru roku 2001 je v knihovnách v obcích do 3000 obyvatel k dispozici pouze jedna stanice a v obcích do 5000 obyvatel 2 stanice připojené k internetu.
- **Kvalifikovaná obsluha** – informační gramotnost české populace je zatím stále velmi nízká – čtyři občané z deseti neumí pracovat s počítačem, nejhorší je situace u starší části populace, například 79 % lidí starších 60 let nemá žádné znalosti pro práci s počítačem. Za těchto okolností je velmi důležité, aby veřejný internet nebyl reprezentován pouze nabídkou technických zařízení, ale byl vždy spojen s kvalifikovanou obsluhou. Z toho také vyplývá požadavek, aby pracovník knihovny měl dobrou úroveň informační gramotnosti. Program VISK nabízí možnost, aby každý pracovník knihovny získal bezplatně potřebnou kvalifikaci.

Kolik knihoven zbývá připojit?

= 4928 knihoven v malých obcích

Závěry

- Knihovny, které poskytují veřejné informační a knihovnické služby tvoří v České republice nejrozsáhlejší síť institucí, která nabízí občanům přístup k internetu. Koncem roku 2002 bude 74 % občanů žít v obci, kde knihovna nabízí veřejný internet.

- Dlouhodobým cílem je, aby všechny veřejné knihovny byly napojeny na internet do 31.12.2006 tak, jak to předpokládá nový knihovní zákon.
- Na rozdíl od jiných institucí nabízejících veřejných internet působí knihovny i v malých obcích. V nejbližším období bude program VISK orientován především na další rozšíření technické infrastruktury knihoven v menších městech a obcích.
- Rozšíření veřejného internetu v knihovnách je zatím velmi nerovnoměrné. Existují značné rozdíly mezi jednotlivými okresy v počtu napojených knihoven a procentu obsluhované populace. Klíčovou úlohu zde hraje zájem zřizovatelů knihoven o zřízení veřejného internetu.
- Prosazování veřejného internetu se dostává do velmi obtížné fáze, neboť zbývá napojit přibližně 4900 menších obcí, kde žije přibližně čtvrtina obyvatel. Pro menší obce představuje zřízení a provoz veřejné internetové stanice vysoké náklady. V této souvislosti je nezbytné, aby dotační programy VISK, Program obnovy venkova a také Internet do škol byly vzájemně provázány a nabízely podporu pro zřízení veřejného internetu.
- Důležitou podmínkou úspěšné realizace cílů programu VISK je soustavné zvyšování informační gramotnosti pracovníků knihoven tak, aby byli schopni zajistit kvalifikovanou podporu při vyhledávání a využívání informačních zdrojů všem uživatelům.

Popis pilotních projektů čipových karet MPSV

Ing. Ivo Rosol, CSc., ředitel divize vzdělávání, OKsystem, s. r. o.

Mgr. Jindřich Štěpánek, vedoucí oddělení technického rozvoje, OKsystem, s. r. o.

Pilotní projekt vydání profesních čipových karet v rámci systému státní sociální podpory

Pilotní projekt byl realizován v období září–prosinec 2001. Generální dodavatel IS SSP Compaq Computer, s. r. o. pověřil realizací pilotního projektu společnost Okssystem, s. r. o. S významnou podporou pracovníků MPSV a okresních úřadů se v relativně krátké době podařilo vytvořit kompletní systém, v jehož rámci bylo vydáno a je v užívání 3.000 profesních čipových karet a připravuje se vydání dalších 15.000 karet v letošním roce.

Základní komponenty systému, vytvořeného v rámci pilotního projektu, jsou:

- čipová karta
- infrastruktura pro příjem žádostí, výdej a údržbu PČK (detašované registrační autority)
- infrastruktura vydavatele PČK (kartové centrum MPSV)
- aplikační programové vybavení

Čipová karta

Klíčovým rozhodnutím byl výběr vhodné čipové karty. Pro výběr byla stanovena následující kritéria:

- Otevřený, multiaplikační operační systém karty, který není svázán s jediným výhradním výrobcem
- Karta musí podporovat kryptografické operace, zejména realizaci elektronického podpisu s použitím algoritmů SHA1/RSA

Pro pilotní projekt PČK byla vybrána čipová karta **Schlumberger CyberFlex Access 32K**. Uvedená karta má otevřený systém Java Card™, podporuje kryptografické operace (certifikována pro FIPS 140-1 level 2), umožňuje uložení několika certifikátů, má dostatečně velkou paměť a s použitím programového vybavení dodávaného výrobcem je bez problémů kompatibilní s Windows 2000 a MS Outlook.

Specifikace Schlumberger CyberFlex Access 32K

Podporované standardy	Technické parametry	Bezpečnostní rysy
ISO 7816	EEPROM paměť pro aplikaci – 32 KB	podpora šifrovacích algoritmů – DES, 3DES, RSA (1024 bitů)
Java Card 2.1.1	8 bit CPU mikroprocesor, 1 až 7,5 MHz	podpora hash algoritmu SHA-1
Open Platform 2.0.1	16 bit kryptoprocessor pro šifrování	generování klíče DES i RSA na kartě
PKCS#11	napájecí napětí od 2,7 V až 5,5 V	oddělení jednotlivých apletů mezi sebou (firewalling)
Microsoft CryptoAPI		chráněné nahrávání a mazání apletů – přes chráněný kanál

Grafické provedení

Potisk čipové karty je nevratná akce a proto byl navržen tak, aby obsahoval pouze minimum nezbytných údajů s dlouhodobou platností. Na následujícím obrázku je uvedena PČK vydaná pro pracovníka MPSV.

Programové vybavení (aplety) na PČK

Karta obsahuje prostředí pro běh Java Card™ aplikací a dva programové aplety.

- aplet Cryptostack, který slouží pro uložení kontejnerů s RSA klíči a certifikáty. Na PČK je rezervováno místo pro maximálně 4 kryptografické kontejnery. Dva kontejnery jsou naplněny klíči, podpisovým certifikátem a autentizačním certifikátem držitele PČK. Třetí kontejner bude naplněn klíči a certifikátem pro přihlášení k Windows 2000 – tento certifikát musí vydat certifikační autorita domény Windows 2000. Čtvrtý kontejner umožní umístit na PČK certifikát vydaný akreditovaným PCS, nebo umožní překlenout dobu od vygenerování klíčů po vydání následného certifikátu, po uplynutí doby platnosti některého z certifikátů na kartě.
- datový aplet (souborový systém). Při personalizaci je do datového apletu nahráno několik souborů s daty, získanými na základě elektronické žádosti o PČK. K souborům je řízen přístup pomocí autentizace a práv pro čtení a zápis.

Infrastruktura pro příjem žádostí, výdej a údržbu PČK (detašované reg. authority)

Současní uživatelé PČK – pracovníci SSP – jsou dislokováni na 98 lokálních kontaktních místech (okresní úřady a pražské městské části) a 298 vzdálených kontaktních místech.

V rámci pilotního projektu bylo navrženo a realizováno 98 pracovišť pro příjem žádostí, výdej a údržbu PČK na stávajících lokálních kontaktních místech SSP – tzv. detašované registrační authority (DRA). DRA jsou připojeny v on-line režimu prostřednictvím WAN sítě MPSV do kartového centra MPSV. Programové vybavení a datové přenosy byly navrženy tak, aby umožnily činnost DRA i v off-line režimu.

Pracoviště DRA jsou vybavena digitálním fotoaparátem, scannerem a aplikačním softwarem.

Realizovaná infrastruktura DRA umožňuje následující činnosti:

- Shromáždit data žadatelů, včetně fotografií a kopií jejich dokladů pro výrobu (personalizaci), evidenci a následnou distribuci PČK
- Bezpečně přenášet podepsaná a šifrovaná data žádostí do kartového centra
- Vydávat PČK žadatelům a vytvářet doklady o převzetí PČK

Infrastruktura vydavatele PČK (kartové centrum MPSV)

Infrastruktura vydavatele byla navržena tak, aby umožnila nárazovou personalizaci cca 5000 karet během krátkého intervalu, evidenci rozpracovaných a vyrobených PČK a dodatečnou výrobu v následném období. Propojení s certifikačními službami umožňuje efektivní vydávání certifikátů a jejich umístění na PČK v zabezpečeném prostředí. Pro centrální výrobu PČK bylo vytvořeno v prostorách MPSV kartové centrum (KC) a začleněno do infrastruktury poskytovatele certifikačních služeb (PCS MPSV).

Výroba PČK v kartovém centru se skládá z následujících operací:

- příjem a validace žádostí od DRA, doplnění off-line žádostí, uložení do databáze KC
- personalizovaný potisk čipové karty
- elektronická inicializace čipové karty, personalizace a nahrání programových apletů
- generování klíčů na kartě s náhodným PIN, vydání a nahrání certifikátů
- tisk PIN do bezpečnostních obálek

KC MPSV je vybaveno databázovým a certifikačním serverem, personalizačními stanicemi vybavenými čtečkami čipových karet a snímači čarového kódu, termosublumační tiskárnou, tiskárnou PIN a skartovacím strojem. S pomocí vyvinutého programového vybavení je výroba v KC plně zajištěna 2 pracovníky.

Aplikace a použití PČK

Profesní čipovou kartu je vhodné použít především jako identifikační a autentizační prostředek a nástroj pro bezpečné vytvoření elektronického podpisu. PČK lze konkrétně využít k následujícím činnostem:

- přihlášení k aplikačnímu programovému vybavení OKdávky
- vytvoření elektronického podpisu (v rámci aplikace nebo klienta elektronické pošty Microsoft Outlook/Outlook Express)
- přihlášení k operačnímu systému Windows 2000/XP
- autentizaci pomocí klientských certifikátů na internetu
- autentizaci k informačnímu kiosku státní sociální podpory
- autentizaci ke kartě klienta (pro čtení/zápis dat)
- úložiště malého objemu dat s řízeným přístupem

Závěr

Řešitelský tým v navrhl architekturu systému, postupy činností, vyhodnotil a specifikoval čipové karty a v relativně krátké době realizoval registrační autority, certifikační autority a kartové centrum, včetně dodávky technického vybavení, a vytvoření potřebného aplikačního programového vybavení. Kartové centrum je schopné vydávat okolo 700 karet denně.

Již v průběhu testování jsme se setkali s pozitivním přijetím profesních čipových karet. Pracovníci státní sociální podpory uvítali zjednodušené přihlašování do informačního systému a mají zájem využívat šifrování a elektronický podpis. Důležité je také zvýšení bezpečnosti informačního systému a ochrana osobních dat.

Pilotní projekt pro ověření funkčnosti různých úrovní kontaktních míst veřejné správy (KMVS), včetně využívání klientských čipových karet (KČK) v rámci systému státní sociální podpory

Pilotní projekt byl realizován v období září – prosinec 2001, v souběhu s pilotním projektem PČK. Generální dodavatel IS SSP Compaq Computer, s.r.o. pověřil realizací pilotního projektu společnost OKsystem s.r.o. Pilotní projekt KČK využil a rozšířil infrastrukturu vytvořenou v rámci projektu PČK.

Pro pilotní projekt byly vybrány 2 regiony

- Region Děčín

- Okresní úřad Děčín a 5 vzdálených kontaktních míst SSP Rumburk, Varnsdorf, Šluknov, Česká Kamenice, Benešov nad Ploučnicí, Děčín
- Úřad práce Děčín, dislokované pracoviště Rumburk
- V regionu Děčín bylo plánováno vydat 650 KČK a byla zde zřízena další 2 pracoviště detašovaných registračních autorit, na pracovištích SSP Rumburk a Varnsdorf.
- Region Praha
  - MPSV
  - Obvodní úřad městské části Praha 2
  - Dislokované pracoviště úřadu práce Praha 2
 V regionu Praha bylo plánováno vydat 350 KČK.
 Architektura systému je podřízena dvěma hlavním cílům pilotního projektu:
- realizovat model kontaktního místa veřejné správy
- ověřit využití klientských čipových karet pro přístup k informacím a službám poskytovaným na těchto kontaktních místech

V pilotním projektu není kontaktním místem nové fyzické ani virtuální místo, ale stávající kontaktní místo státní sociální podpory nebo pracoviště (včetně dislokovaných pracovišť) úřadu práce. Pro přístup k informacím byl vybrán samoobslužný informační kiosk jako základní prostředek pro přístup ke službám kontaktního místa. Ke stávajícím kioskům bylo dodáno dalších 9 informačních kiosků, které jsou nyní umístěny na všech modelových KMVS a připojeny do WAN sítě MPSV.

Informační kiosk využívá komunikační strukturu sítě WAN pro přístup k centrálním databázím. Na straně centra je komunikačním partnerem kiosku předřazený aplikační server. Předřazený server zprostředkovává za klienty přístup k dotazům do centrálních databází. Předřazený server tak plní několik rolí:

- rozhraní ke službám
- směrování požadavků na správnou databázi
- bezpečnostní vrstva (autentizace, kontrola dotazů, vnucené restrikce)
- asynchronní zpracování požadavků
- logování a statistiky přístupů

Pilotní využití KMVS je modelováno „křížovým přístupem“ z informačních kiosků k centrálním databázím SSP a úřadů práce z modelových kontaktních míst veřejné správy.

Klientská čipová karta a její použití

Pro KČK byl použit stejný typ čipové karty jako pro PČK – Schlumberger CyberFlex Access 32K. Potisk a obsah klientské karty je podmnožinou PČK.

Pro klienty byly specifikovány následující oblasti využití KČK:

- silná autentizace k informačnímu kiosku pro přístup k informacím v rámci KMVS
- autentizace certifikáty k web serverům na internetu v rámci protokolu SSL
- realizace elektronického podpisu
- identifikace načtení klienta pomocí karty v APV OKdávky, OKpráce
- čtení a zápis dat autorizovaným úředníkem
- čtení a tisk dat z karty na informačním kiosku
- obslužné funkce – export certifikátů z karty do Windows, údržba PIN, odblokování

Autentizace ke klientské kartě pomocí PČK

V rámci vývoje datového apletu (systému souborů) na KČK byl realizován mechanismus autentizace úředníka vybaveného PČK k datovým souborům, uloženým na KČK. Autentizace je realizována mechanismem generování výzvy z KČK, podpisem výzvy na PČK a ověřením podpisu na KČK. K ověření podpisu je použit autentizační certifikát úředníka, ověřitelný na kartě (CVC). CVC je jednodušší forma certifikátu, který byl vydán společně se standardním autentizačním certifikátem X.509v3. CVC obsahuje identifikaci role (funkční pozice) úředníka. Přístupová práva k souborům na

KČK jsou přidělována skupinám, členové skupin jsou tyto role. Na základě hodnoty role v CVC získává autentizovaný úředník práva pro čtení a zápis souborů na KČK.

Pro ověření CVC byl při personalizaci umístěn do apletu veřejný klíč vydávající certifikační autority.

Poznatky z pilotního projektu

Pilotní projekt ukázal potřebu rozvoje v následujících oblastech:

- doplnění informačních kiosků vhodnou klávesnicí, umožňující plnohodnotnou interakci uživatele, včetně vyplňování formulářů, e-mailu apod. Návrh klávesnice musí umožňovat implementaci bezpečného, restriktivního uživatelského prostředí.
- doplnění kiosků robustní čtečkou čipových karet. Vhodná čtečka by měla znemožnit vytažení karty v nevhodném okamžiku
- začlenění řízeného přístupu na internet z kiosku. Přístupné by měly být pouze vybrané stránky, jejichž (alternativní) formát je vhodný pro ovládání pomocí dotykové obrazovky

V pilotním projektu se projevila relativně malá znalost technologií a aplikací čipových karet u klientů. Za východiska z uvedené situace považujeme zejména:

- vývoj dalších aplikací v širším měřítku veřejné a státní správy, akceptující KČK na kioscích a na internetu
- běžnou dostupnost čteček čipových karet pro připojení k domácím nebo kancelářským počítačům
- informovanost a informační vzdělanost běžných uživatelů

Pilotní projekt dále ukázal, že kontaktní místa SSP jsou vhodným místem pro postupné rozšiřování jejich funkce na kontaktní místa veřejné správy, zejména z následujících důvodů:

- KM SSP jsou přijatelně celoplošně dostupná, obsluhují okolo 2 milionů žadatelů a více než 7 milionů společně posuzovaných osob
- všechna KM SSP jsou připojena do WAN sítě MPSV, mohou tak poskytovat přístup k centrálním datům a k internetu
- KM SSP mají vybavený vyspělý informační systém, informatiky a počítačově vzdělané úředníky

Kromě technického, komunikačního a aplikačního vybavení je nutné řešit i prostorové a personální zabezpečení rozšířených funkcí KMVS. Jedná se zejména o informaci klientů, pomoc klientům s vyplněním a podáním různých formulářů, řešením nestandardních situací

Komunikační platforma pro napojení na centrálně spravované datové zdroje finančních údajů na Ministerstvu financí

Ing. Jiří Roudný, vrchní rada, Ministerstvo financí ČR

Jednou z podmínek zajištění činnosti veřejné správy je centrální správa příjmové a výdajové části finančních prostředků veřejné správy. Ta vyžaduje výměnu finančních a kontrolních dat mezi orgány a organizacemi veřejné správy.

Ministerstvo financí je na základě svých kompetencí odpovědné za oblast centrálně spravovaných datových zdrojů finančních údajů pro oblast příjmovou i výdajovou ze státního rozpočtu a ze zdrojů EU a odpovídající finanční kontroly. K tomu potřebuje vzájemnou komunikaci svých finančních informačních systémů (FIS) včetně navazujících systémů finančních kontrol v rámci resortu MF a přístup k pomocným informačním zdrojům resortu MF, např. Administrativní registr ekonomických subjektů (ARES) a z jiných resortů, např. Územně identifikační registr MPSV (UIR-ADR), Informační systém evidence obyvatel MV (ISEO) a další. Oboustranně je pro vybrané finanční a kontrolní údaje potřebná komunikace mezi FIS MF a jinými resorty včetně orgánů samosprávy. Jedná se zejména o následující IS provozované MF: Automatizovaný rozpočtový informační systém (ARIS), Informační systém programového financování (ISPROFIN), Centrální evidence dotací z rozpočtu (IS CEDR), Kontrolní informační systém (IS CEDR II), Informační systém Národního fondu (IS NF) a informační systémy jiných resortů, např. MMR připravovaný Monitorovací systém strukturálních fondů (MSSF), informační systémy implementačních a platebních agentur, informační systémy pro zpracování dotací jednotlivých resortů (MPSV, MZe, MMR, GA), dále IS vybraných bank (MF provozovaný centrální IS stavebního spoření), ČNB (pohyby na účtech státního rozpočtu - MF provozovaný SÚSR), pojišťovna (MF provozovaný centrální IS penzijních fondů) a kontrolních orgánů (NKÚ, BIS, ...). Tento výčet se bude v budoucnu dále zvětšovat.

Jádrem koncepce řešení komunikační platformy FIS je definice rozhraní centrální brány FIS, pracovně označované e-FGw (e-Financial Gateway). Vychází z realizovaných a provozně ověřených řešení, která postupně vznikala na MF ve spolupráci s řadou dalších resortů. V současnosti je v praktickém použití plnohodnotné připojení k pátevní síti orgánů veřejné správy (GOVBONE) 5 resortů a dalších centrálních orgánů. Další 2 resorty využívají připojení s omezenou funkcí. Dále je připojeno 10 krajských úřadů a 46 OkÚ využívajících připojení s omezenou funkcí (využívají síť MPSV). Kromě toho je plnohodnotně připojeno několik set pracovišť z celé republiky prostřednictvím resortních sítí MF nebo MPSV např. finanční úřady (FÚ), celní úřady (CÚ), úřady práce (ÚP), atd. Další připojení resortů s plně kompatibilním rozhraním e-FGw jsou v současné době ve výstavbě.

Řešení e-FGw vychází z požadavků respektování kompetenční samostatnosti jednotlivých organizací veřejné správy a tím i jejich nedělitelné odpovědnosti a pravomocí při vzájemném poskytování dat, odpovědnosti za obsah dat a odpovědnosti za dodržování pravidel pro přístup k datům. Připojení na GOVBONE konkrétních IS, které jsou ve správě jednotlivých resortů, je v kompetenci těchto resortů.

Při požadavku selektivního přístupu k datům je každá organizace odpovědná za své pracovníky. Je odpovědná za rozsah přístupu k datům svých pracovníků k vlastním datům i k datům jiné organizace veřejné správy a je odpovědná i za údržbu osobních údajů potřebných k řízení přístupu k takovým datům. Řešení využívá princip referenční autorizační databáze (RAD) se členěním na interní autorizační databázi (IAD) a externí autorizační databázi (EAD).

Řešení je ověřováno v reálném provozu i Ministerstvem práce a sociálních věcí při využití komunikační platformy resortní sítě MPSV a GOVBONE. Výhledově toto řešení externí autentizace a autorizace předpokládá využití služeb KIVS s e-Base Českého Telecomu a.s.

Za správu RAD je odpovědná organizace veřejné správy, jejímž je konkrétní pracovník zaměstnancem nebo organizace, na kterou tato práva byla delegována. Legislativa i praktický život vylučují centrální správu takové autorizační databáze, stejně jako vylučují centralizovaný personální informační systém veřejné správy. Každá organizace je správcem osobních údajů o svých pracovnících ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů. Z toho také vyplývá možnost, nikoli povinnost, aby organizace veřejné správy pověřila externí subjekt splňující požadavky bezpečnosti funkcí zpraco-

tele RAD (EAD/IAD) podle svého výběru a rozhodnutí a v souladu s legislativou. Správu RAD nelze z legislativních důvodů centralizovat. Stejně jako u personálních systémů je optimální, aby správu RAD si ji zajišťovala organizace veřejné správy sama nebo ji delegovala např. na svoji nadřízenou složku. Tento princip technické řešení e-FGw plně respektuje.

Komunikační platforma e-FGw je založena na následujících základních principech a ověřených, disponibilních a provozovaných komponentách na Ministerstvu financí a spolupracujících resortech:

- síťové prostředí GOVBONE
- datové rozhraní podle standardů XML
- služby pro externí autentizaci a autorizaci uživatelů (pilotní provoz)

Síťové prostředí GOVBONE ve vazbě na prostředí Internet je základní vrstvou, která vytváří komunikační prostředí pro informační systémy veřejné správy se zaměřením na řešení přístupu k datovým zdrojům MF a komunikaci v rámci FIS.

Jazyk XML je zde chápán jako ucelený standard pro komunikaci mezi IS na bázi XML, který splňuje požadavky na otevřenost, univerzálnost a bezpečnost komunikace v síťovém prostředí.

Služba pro externí autentizaci a autorizaci uživatelů přináší možnost autorizace pracovníků jednoho orgánu veřejné správy ke službám informačního systému jiného orgánu veřejné správy.

Komponenty komunikační platformy e-FGw jsou popsány v materiálech:

- GOVBONE - Principy řešení GOVBONE
- XML - Standardy komunikace na bázi XML
- EA&A - Principy externí autentizace a autorizace GOVBONE

Principy řešení GOVBONE popisují základní komunikační vrstvu využívající neveřejné IP sítě ke komunikaci mezi organizacemi veřejné správy a poskytující základní služby nutné k efektivní, transparentní a bezpečné komunikaci.

Standardy komunikace na bázi XML popisují základní principy použití standardů XML pro komunikaci mezi aplikacemi, zejména pak mezi aplikacemi používanými ve finančních a podpůrných informačních systémech včetně finančních kontrolních systémů.

Principy externí autentizace a autorizace GOVBONE popisují způsob individuální autorizace pracovníků jedné organizace veřejné správy k datovým zdrojům partnerské organizace tedy i způsob autorizace využíváný MF pro bezpečné řízení přístupu k FIS.

Uvedené materiály definují možnosti a pravidla pro realizaci konkrétních rozhraní mezi informačními systémy. Využití všech tří částí v plném rozsahu není povinné. Jednotlivé komponenty FIS používají pouze ty části, které potřebují k realizaci daných rozhraní podle svých specifik. Pokud však potřebují příslušnou funkčnost, musejí ji použít tak, jak je specifikováno. Řešení popisované funkčnosti jiným způsobem by vedla k nestandardnosti, dodatečným nákladům; tedy k nehospodárnosti.

Předložené popisy rozhraní a pravidel jsou základním popisem vycházejícím z prakticky ověřených řešení realizovaných vesměs v průběhu roku 2001. Jedná se zejména o rozhraní dotačních informačních systémů a podpůrných IS jako jsou ARES a ÚIR-ADR (specifikace rozhraní

Popisy rozhraní a pravidel jsou založeny na principech moderních otevřených technologií, nejsou produktově závislé a proto umožňují každé organizaci realizaci podle jejich potřeb a specifik jejího informačního a komunikačního systému.

Přímé bankovníctví České spořitelny

Rostislav Schwarz, úsek přímého bankovníctví, Česká spořitelna, a. s.

Přímé bankovníctví České spořitelny, Definice přímého bankovníctví, Výhody přímého bankovníctví pro klienty.

Dostupnost

- služby jsou nezávislé na místě
- jsou dostupné odkudkoli

Flexibilita

- služby jsou nezávislé na čase
- a znamenají úsporu času

Diskrétnost

- klient využije jemu vyhovující prostředí

Komplexnost

- rostoucí škála produktů a služeb, které lze využívat prostřednictvím přímého bankovníctví

Přímé bankovníctví České spořitelny

Služba:	Pro koho je určena:	V nabídce od:
Sporotel	Občané	1996
Homebanking	Firmy	1997
SMS Sporotel	Občané	1998
Internet banking	Občané/Firmy	05/2001
GSM banking	Občané	06/2001
WAP banking	Občané	07/2001
Servis 24	Občané	09/2001

Mobilní bankovníctví v České spořitelně

Budoucnost v bankovníctví

Internet banking ČS, a. s.

Demo Internet banking

Klientská podpora EB – Internet banking

Nový Internet banking

Stav PKI České spořitelny, a. s.

B2C: Vývoj e-bankovníctví

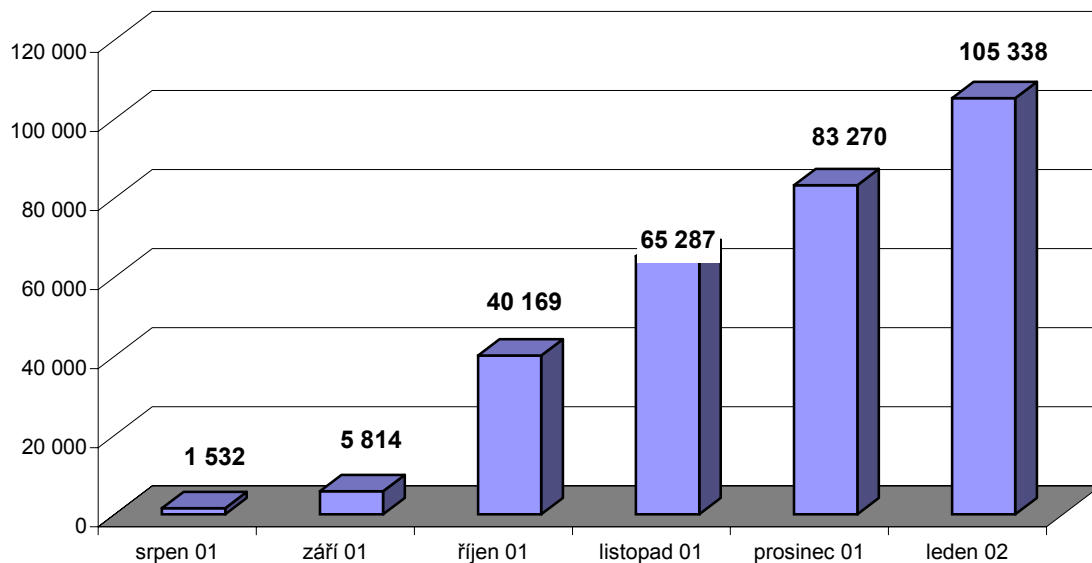
B2C: Scénáře vývoje e-banking

Česká spořitelna, a.s. za 18 měsíců transformace (od července 2000 do konce roku 2001) v oblasti elektronického bankovníctví rozšířila nabídku o nové produkty:

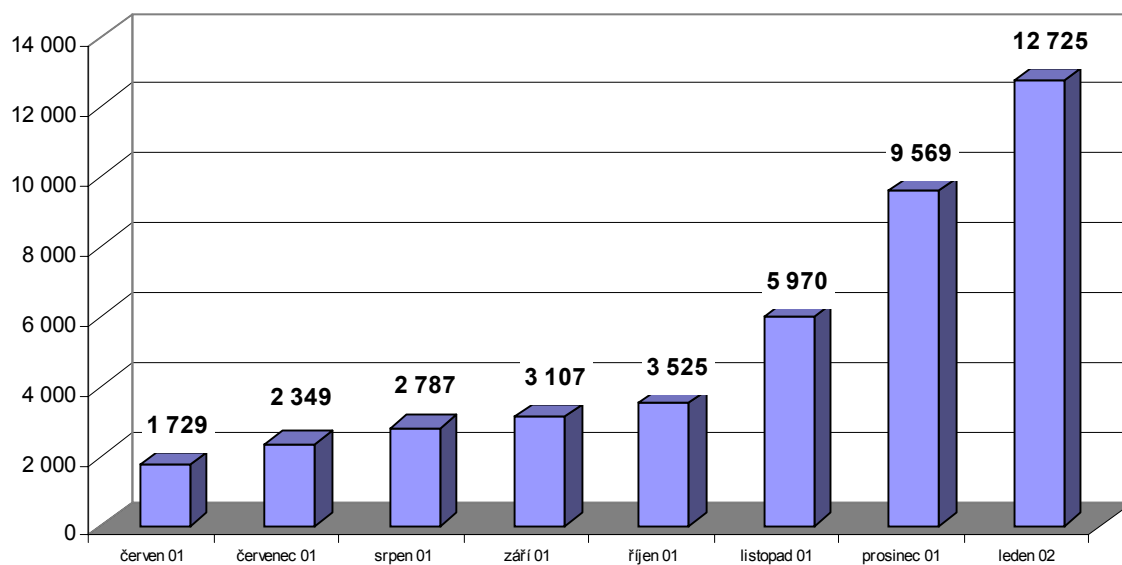
- MultiCash – multibankovní Homebanking pro použití nejen v ČR.
- Internet/WAP banking
- GSM banking SIM ToolKit
- CIC – telefonní zákaznické centrum
- Servis 24 – nová služba telefonního bankovníctví

kteří jsou atraktivní pro privátní a firemní klientelu, což demonstrují následující statistiky:

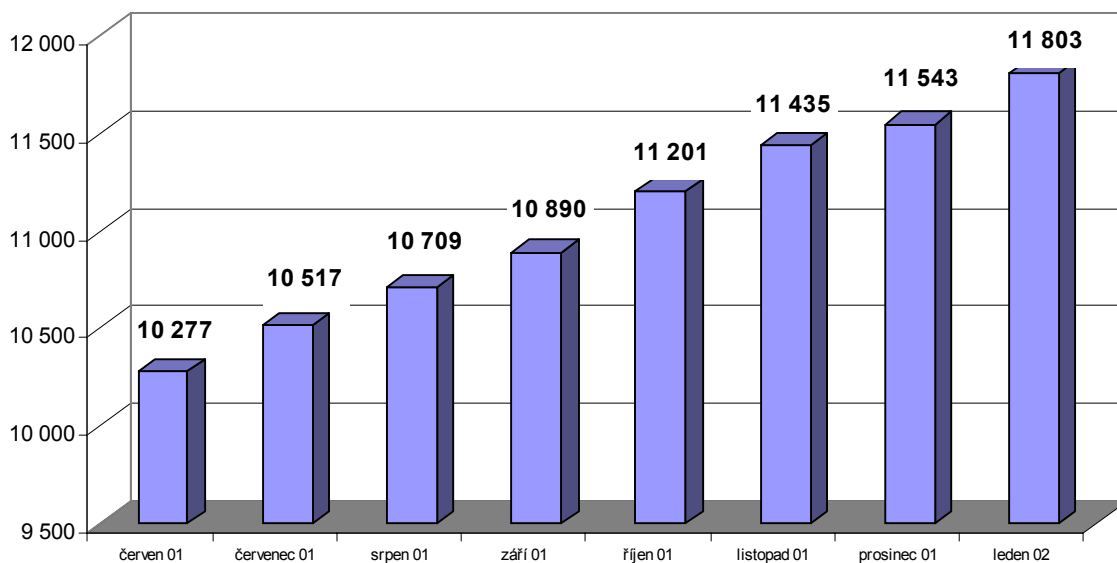
Vývoj počtu klientů SERVIS 24

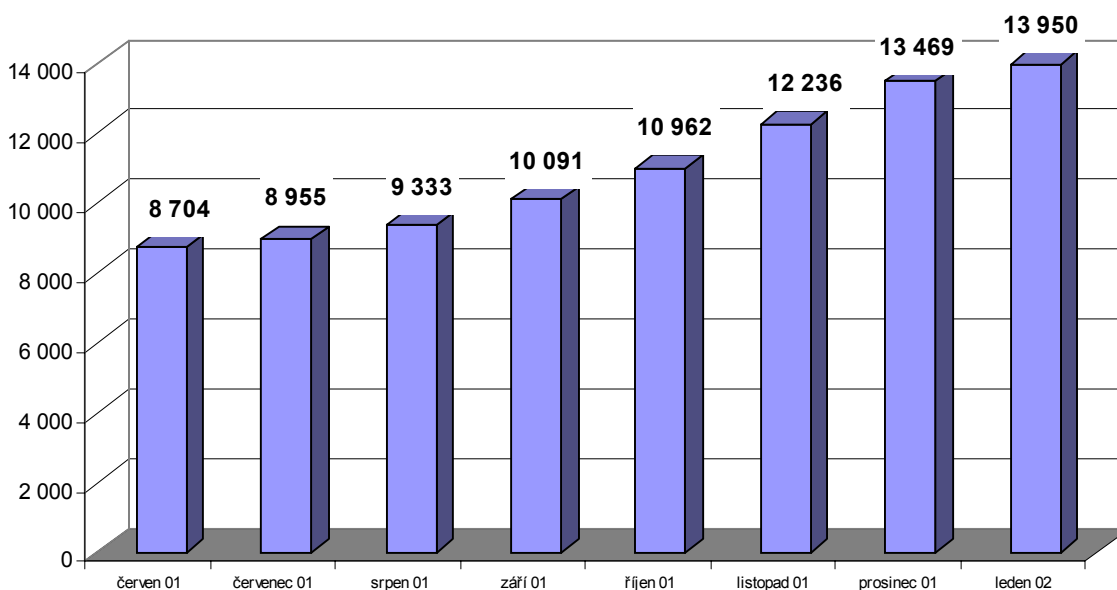
Vývoj počtu klientů Internet bankingu

Vývoj počtu klientů GSM - SMS

Vývoj počtu klientů Homebankingu

Co Vám může konkrétně Česká spořitelna, a.s. nabídnout v oblasti elektronického bankovníctví dnes a co se připravuje v tomto roce se dozvíte na přednášce Rostislava Schwarze z úseku Přímého bankovníctví České spořitelny, který velmi rád zodpoví Vaše dotazy během přednášky v sále i po přednášce na stánku České spořitelny, kam Vás srdečně zveme.

Hlavní směry rozvoje komplexní informatizace krajských úřadů

Ing. Jaroslav Škrábal, pracovník odboru informace veřejné správy Ministerstva vnitra

Úvod

Kraje vznikají po více jak 10 letech rozvoje demokratického státu a vznikají jako prvek, který má samosprávný charakter a vyplňuje tak samosprávnou mezeru mezi úrovní státu a obcí. Přitom po celou dobu 10 let rozhodovací a řídicí činnosti vývoje regionů republiky byly na jedné straně zabezpečovány státem a jeho orgány a na straně druhé samosprávnými obcemi.

Vznikem krajů a procesem vytváření jejich orgánů bylo zahájeno období, jehož cílem je komplexní konstituování orgánů kraje, především krajského úřadu, který je chápán jako odborné a informační zázemí pro výkon samosprávných aktů zastupitelstva, rady a hejtmana na jedné straně a jako výkonný aparát pro výkon státní správy ve smyslu přenesené působnosti krajských úřadů.

Toto všeobecně známé a velice hrubě pojaté vymezení funkcí krajského úřadu je potřebné učinit v souvislosti s vymezením řídicích procesů, které vyplývají z povinností specifikovaných pro tyto orgány.

Tak jak řídicí činnosti mají svoji zvláštní charakteristiku a závislost na činnosti svého okolí ze systémového hlediska, bude muset respektovat i informační systém včetně jeho automatizovaných částí realitu, že kraj je v určitém smyslu subsystémem vyššího systému, tj. státu na jedné straně a musí respektovat uvnitř sebe sama realitu relativně samostatného chování samosprávných obcí a podnikatelských subjektů v území kraje působících.

Z výše uvedeného vyplývá, že kraj je velice složitý systém s velmi těsnými vazbami na okolí, které samo o sobě vytváří složitou strukturu. Z hlediska systémového chápání orgány kraje mají v rámci regionu integrující funkci a je zřejmé, že jejich kompetence se v průběhu času budou nutně vyvíjet podle toho, jak budou nastolovány problémy vývoje regionu. Neoddělitelné povinnosti má kraj k občanské veřejnosti a k problémům každého občana zvlášť. Občané republiky prostřednictvím realizace volebního práva zvolili samosprávné orgány kraje a ze svých daní vytvářejí prostor pro vytvoření jejich optimálního fungování. Z toho vyplývá povinnost orgánů kraje k občanské veřejnosti a k realizaci myšlenky, že všechny orgány kraje jsou pro občana a nikoliv naopak. Vzhledem k tomu, že řízení, vedení a správa jsou v tomto duchu koncipovány a musí být realizovány, mají tyto základní atributy jednoznačný definiční charakter pro funkcionalitu informačního systému především jeho automatizované části.

Informační systém kraje

Výsledkem informatizačního procesu v každém subjektu, tedy i na každém krajském úřadu, musí být vytvoření automatizovaného informačního systému, který bude významným nástrojem řídicího systému, a to jak z hlediska automatizované podpory zpracování informací, tak z hlediska informační podpory poznávacích, řídicích a rozhodovacích procesů. V případě subjektu „kraj“, ve smyslu zákona o krajích, je řízeným subjektem kraj jako prostorový (územní) celek v souhrnu všech jeho složek (sociální, ekonomické, přírodní i složky veřejné správy), řídicím systémem pak složky (orgány) odpovědné za rozvoj kraje jako řízeného subjektu – tedy orgány kraje (zastupitelstvo, rada, hejtman, krajský úřad a zvláštní orgány).

Proto je adekvátní označovat odpovídající informační systém jako "**Informační systém orgánů kraje – ISOK**".

Z pohledu informačního systému ISOK je pak významné, že veškeré činnosti zabezpečující fungování orgánů kraje vykonává krajský úřad. Proces informatizace krajského úřadu je pak třeba chápat jako proces postupné realizace ISOK. Vzhledem k zařazení ISOK v soustavě informačních systémů veřejné správy (ISVS) je žádoucí, aby proces rozvoje ISOK probíhal koordinovaně, zejména z hlediska zabezpečení integrační platformy ISVS, ve smyslu zákona č. 365/2000, o informačních systémech veřejné správy.

Základní podmínkou pro koordinovanou výstavbu ISOK je celkové a systematické řízení tohoto procesu. Řízení procesu musí být definováno tak, aby již při provádění analytických a programátorských prací byly specifikovány a kontrolovány podmínky, které musí řešený projekt splňovat

v rámci systému jako celku. Přitom je třeba dbát na dodržování standardů ISVS, zejména standardu pro životní cyklus informačního systému. Pro ISOK, jako jeden ze soustav ISVS, platí všechny standardy jako pro ostatní systémy veřejné správy. To však nestačí, protože ISOK je samostatný, relativně uzavřený systém. Má proto svoji vlastní vnitřní strukturu, vazby i chování a má vlastní vztahy k okolí (k centrálním orgánům, k právníkům a fyzickým osobám v rámci regionu i mimo regiony, atd.). Kromě oblasti

Pořizování technických a programových prostředků

Výchozím požadavkem pro pořizování technických a programových prostředků je dosažení maximální hospodárnosti při dodržení očekávané efektivity cílového řešení, definovaného v dokumentech státní informační politiky, včetně Akčního plánu její realizace.

Další etapy realizace informatizace krajských úřadů musí zohlednit, pro celkovou efektivity řešení, nejen výchozí stav technického a morálního opotřebení v současném vybavení krajských úřadů výpočetní technikou, ale také stav regionálních sítí a celostátních komunikačních sítí.

Softwarová platforma by měla být provozována na třívrstvé nebo vícevrstvé architektuře. Hardwarové zázemí by mělo podporovat minimum databázových prostředí a nasazených operačních systémů. Vzájemná datová a programová konektivita je v případě implementace programových produktů do různých hardwarových a softwarových prostředí nutností.

V oblasti nákupu technických a programových prostředků je obecně třeba zajišťovat optimální podmínky dodávek, a to z několika pohledů.

Předně je nutné respektovat již uzavřené, popř. rámcové smlouvy na dodávky technických a zejména programových prostředků v oblasti operačních systémů, síťového software a ostatních technologií. Při uzavírání nových smluv je třeba dbát, aby nedošlo k přílišné monopolizaci dodávek a závislosti na jediné technologii nebo jediném dodavateli. Vhodným řešením je uzavírání rámcových smluv s několika vybranými dodavateli, kteří budou garantovat jednotné podmínky dodávek technických a programových prostředků. U dodávek technických prostředků se očekává, že vybraný systémový integrátor nebo další firmy s ním kooperující budou mít uzavřeno partnerství s významnými společnostmi, což může zajistit přístup k nadstandardní technické, licenční a obchodní podpoře.

Na dodávky programových aplikačních produktů by dle zákona č. 365/2000 Sb. měly být uplatněny ve všech fázích životního cyklu informačního systému požadavky, vyplývající ze standardů Úřadu pro veřejné informační systémy (ÚVIS), a to udělením atestů. Systémový integrátor by měl opět v působnosti své integrující role dbát na smluvní zajištění školení uživatelů, a to jak na dodávaný software základní i aplikační, tak i pro správu technických a síťových prostředků.

Požadavkem na splnění komplexní dodávky technických a programových prostředků, včetně aplikačního programového vybavení, je provedení funkčního vyzkoušení vybraných, klíčových (popř. finančně nejnáročnějších) součástí systému podle projektu testování na jednom pilotním krajském úřadu s vystavením akceptačního protokolu a s přímou vazbou na finanční podmínky dodávek pro ostatní kraje.

Budoucí podoba sítě krajských úřadů je podstatně ovlivněna existencí Rámcové smlouvy o poskytování služeb komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy (dále jen "Rámcová smlouva") s firmou Český Telecom a.s. Pro dopracování, projednávání a kontrolu Rámcové smlouvy byl usnesením vlády z 25. července 2001 č. 789 ustaven Řídící výbor, který zabezpečí služby komunikační infrastruktury ve veřejné správě, včetně jejich financování. Statut Řídícího výboru pro dopracování, projednávání a kontrolu Rámcové smlouvy je přílohou usnesení vlády ČR ze dne 10. října 2001 č. 1026. Toto usnesení rovněž uložilo "zastavit od 1. ledna 2002 investice do meziprojektových a resortních sítí s výjimkou sítí pro účely Armády České republiky, Policie České republiky, krizové komunikace státních orgánů a územních samosprávných orgánů a složek Integrovaného záchranného systému, Vězeňské služby České republiky a Bezpečnostní informační služby s tím, že se toto omezení nevztahuje na lokální síť a dále s tím, že zastavení investic do sítě Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva financí bude realizováno od 1. ledna 2003".

Automatizovaná podpora výkonu státní správy

Samotný výkon státní správy na úrovni kraje zajišťuje krajský úřad. Krajský úřad tedy vykonává či bude v souladu s postupem reformy veřejné správy vykonávat řadu agend, souvisejících s přenesenou působností výkonu státní správy, které lze do určité míry zajišťovat automatizovaným způsobem. Jedná se zejména o následující agendy:

- vedení evidence správních poplatků,
- vedení živnostenského rejstříku,
- organizace činností krizového řízení,
- vedení evidence nebezpečných chemických, biologických látek a odpadů,
- vedení evidence státních hmotných rezerv,
- vedení evidence periodických a neperiodických publikací.

Samosprávné činnosti jsou základními činnostmi v samostatné působnosti orgánů kraje. Jejich pojetí a konkrétní výkon jsou plně v kompetenci každého kraje a jsou omezovány jen obecně platnými právními předpisy. Informační potřeby jsou obecně rozsáhlé a vzhledem ke specifickým podmínkám jednotlivých krajů lze je jen obtížně, v každém případě jen částečně, formovat. Stejně je tomu v podpoře výkonu příslušných činností. Je tedy třeba počítat s tím, že automatizovaná podpora samosprávných činností orgánů kraje se bude u jednotlivých krajů lišit. Obecně ale musí splňovat např. požadavky zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a navazující standardy ISVS.

Ve prospěch výkonu činností jednotlivých orgánů kraje a pověřených obecních úřadů, zejména obcí III. typu, musí být zajištěno přebírání potřebných částí centrálních informačních systémů na datové úrovni. V první řadě sem patří data, přebíraná z celostátních systémů správních a dopravně správních evidencí Ministerstva vnitra (Evidence obyvatel...), dále data jednotlivých systémů a registrů Ministerstva financí - Automatizovaný rozpočtový informační systém (ARIS), Automatizovaný registr ekonomických subjektů (ARES), Automatizovaný daňový informační systém (ADIS), Informační systém programového financování (ISPROFIN), Centrální evidence dotací - registr (CEDR). U systémů MF ČR se jedná o vstup, nezávislý na vnitřních informačních systémech orgánů kraje. Dále sem nepochybně patří též statistická data ČSÚ a data resortních a dalších specifických statistik.

Podpora rozhodování orgánů kraje zahrnuje řadu věcně odlišných okruhů (prostorový rozvoj a jeho podpora, finanční řízení, řízení odvětví apod.), pro něž je v jednotlivých komponentách vždy potřebná komplexní datová báze, zahrnující údaje o skutečném i předpokládaném stavu kraje a další. Takto pojatá podpora je realizovatelná podsystémem **Regionální a municipální informační systém – RAMIS**, řešeným v rámci pilotního projektu krajských úřadů. Stejně tak však nelze odhlédnout od potřeby **státních dotací** v této oblasti, a to nejen z hlediska nutnosti zabezpečit integrační platformu ISVS, ale také z důvodů značné finanční náročnosti informatizace odpovídající úrovně a požadované funkčnosti, kterou by se těžko dařilo krajům zajistit z vlastních zdrojů bez újmy v dalších oblastech působnosti a činností krajských orgánů.

Charakteristika způsobu a potřeby financování

Obvyklý model financování je charakteristický tím, že je uzavřena řádná smlouva o dílo, vybraný řešitel provádí realizaci a zadavatel veškeré náklady průběžně uhrazuje (obvykle při převzetí celého díla, nebo při převzetí některé z dílčích částí). V tomto případě se řešitel (podnikatelský subjekt) na financování nepodílí, vše je hrazeno z veřejných rozpočtů. Jak již bylo výše uvedeno, zajistit komplexní financování jen tímto způsobem není možné, do financování musí být finančně zapojeny i podnikatelské subjekty.

Způsobů (modelů) financování s úplným nebo dílčím zapojením podnikatelských subjektů je více. Jejich společnou vlastností je skutečnost, že určitou část vývoje nebo užívání informačních technologií financuje podnikatelský subjekt z vlastních zdrojů, úhrada je prováděna s určitým zpožděním, obvykle rozložena do delšího časového období a mnohdy prováděna formou úhrady nákladů za poskytované služby.

Vlastní způsob úhrady závisí mj. na fázi životního cyklu projektu (návrh, implementace, provoz), zda jde o vytvoření zcela nového projektu, nebo o rozvoj již existujícího projektu, na způsobu

přechodu vlastnictví díla, na způsobu postoupení práv a z nich vyplývajících informačních činností na podnikatelský subjekt, na způsobu provozování projektu apod.

Kvalifikovaný odhad nákladů v roce 2002, o nichž se předpokládá, že budou uvolněny ve státním rozpočtu, představuje částku **cca 350 mil. Kč. Tato částka ale doposud v rozpočtu zajištěna není.** Předpokládá se ovšem, že nad rámec této částky uvolní určité prostředky ještě orgány krajských samospráv, pro řešení specifických potřeb krajů, popř. pro prohloubení funkčnosti systémového řešení potřeb informatizace krajských úřadů.

Další rozvoj informatizace krajských úřadů v etapě komplexní informatizace, která bude s ohledem na možnosti státního rozpočtu a očekávaný postup II. a III. fáze reformy veřejné správy dále rozložena do **let 2003 - 2005**, představuje finální zabezpečení komplexní informatizace krajských úřadů, zejména v intencích potřeb informačního zabezpečení (tj. programového vybavení) jejich činnosti v oblasti přenesené působnosti ve věcech výkonu státní správy. Obsahem řešení bude, kromě dobudování technické, technologické a komunikační infrastruktury, zabezpečení, resp. rozšiřování informační podpory jednotlivých oblastí výkonu státní správy krajských úřadů v přenesené působnosti, spolu s rozšiřováním možností komunikační schopnosti úřadů a včetně zajištění přístupu veřejnosti, zejména občanů, k příslušným databázím a informacím prostřednictvím dálkového přístupu (internetizace).

Současně budou zohledněny nezbytné vazby, resp. nové podmínky vyplývající z realizace úkolů Koncepce budování informačních systémů veřejné správy, Akčního plánu realizace státní informační politiky a zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Náklady této etapy lze odhadnout ve výši cca 450 mil. Kč, v rozdělení **250 mil. Kč/rok 2003, 100 mil. Kč/rok 2004 a 100 mil. Kč/rok 2005.** I pro toto období se předpokládá finanční participace orgánů krajských samospráv. S částkou uvolněnou ze státního rozpočtu ve výši 100 mil. Kč ročně je třeba počítat i pro následující období údržby a inovace příslušných systémů, včetně potřeby zohlednění dalších požadavků a potřeb směřujících ke zkvalitnění a zefektivnění výkonu

Centrální správa a dohled

Proces správy a dohledu nad informačními technologiemi (dále jen IT) infrastrukturou a informačními a komunikačními systémy, zahrnuje nejručnější činnosti odehrávající se ve třech rovinách:

- úroveň správy IT infrastruktury,
- základní správa systému na základě definovaných a známých událostí v informačních systémech,
- správa služeb IT

Zejména druhou a třetí úroveň činnosti IT pracoviště lze řešit nástroji umožňujícími centrální automatizovanou správu a dohled, nejedná se již pouze o vzdálenou diagnostiku a odstraňování problémů PC. Aplikace by měly podporovat vícevrstvou architekturu a měly by být schopny realizovat činnosti správce IT v heterogenním prostředí. Automatizované nástroje pro podporu činnosti IT pracoviště zabezpečí zejména:

- snížení nákladů na správu,
- zvýšení kvality služeb,
- standardizaci a komplexnost služeb IT,
- omezení rutinních činností,
- transparentnost služeb,
- rychlá implementace a zavedení do rutinního provozu.

Povinností správy je zajistit každému oprávněnému pracovníkovi připojení a funkčnost a dostupnost všech sdílených zdrojů. Zabezpečit tvorbu pravidel provozu a kontrolovat jejich dodržování. Vytvářet metodiky a návody pro maximálně efektivní využívání zdrojů.

Správu sítí. Nástroj pro správu sítě musí představovat úplné a ucelené řešení, které poskytne pracovním IT takový stupeň kontroly nad systémem, jakého je zapotřebí pro zajištění spolehlivých síťových služeb pro všechny uživatele a zvládne všechny aspekty stále složitějších a rozsáhlejších firemních síťových prostředí. Na bázi průzkumu a mapování síťové infrastruktury musí systém nabízet

možnost vyhledávání příčin chybových stavů v síťových zařízeních a síťovém provozu. Nástroj pro řízení sítí by měl dále napomoci predikci účinků navrhovaných změn a to ještě předtím než jsou změny provedeny a zakoupeny nové komponenty.

Správu zdrojů (aplikací a systémů). Správa aplikací, systémů a přístupových práv musí být řešena jednotně. Řešení musí být zaměřeno na zajištění kvality služeb poskytovaných pomocí aplikací (Application Quality of Service - QoS). Tento přístup je založen na principu správy z pohledu aplikační služby. Nástroj musí zajistit správu výkonnosti a dostupnosti zdrojů od serverů až po uživatelské stanice.

Dostupnosti dat pro informační systémy. Kromě databází je nutné nástroji pro storage management zajistit i zálohování jiných systémových zdrojů (např. elektronická pošta).

Správu koncových stanic. Efektivní správa stanic musí zajistit rychlou a plnou kontrolu nad systémem se schopností rychle a pružně reagovat na další rozšiřování kapacit. Aplikace by měla dále zajistit správu serverů, síťového operačního prostředí

Internet + security management. Jednou z hlavních hrozeb pro informační a komunikační systémy je násilný průnik z okolí systému a získání neoprávněného přístupu k prostředkům uvnitř sítě. Se stále se množícími bezpečnostními opatřeními a prostředky se objevuje problém s integrovanou správou bezpečnostních opatření. Spravovaná zařízení při tom mohou ležet před firewallem i za ním. Nástroj pro správu bezpečnostních prostředků musí zajistit nejen jejich správu, ale i řešením výkonnosti systému v závislosti na aplikovaných bezpečnostních opatřeních.

Krizové řízení

Instituationalizovat všechny prvky krizového řízení a řízení integrovaného záchranného systému ve smyslu platných zákonů č. 239/2000 Sb. a č. 240/2000 Sb., kde integrovaný systém řízení rizik zvažuje všechny sociální, ekonomické a politické faktory, určuje přijatelnost porušení infrastruktury, rozhoduje o akcích, jež by měly minimalizovat četnost výskytu a následky jejich dopadu.

Veškeré tyto aktivity vyžadují komplexní informace o teritoriu, rizikových oblastech a subjektech, vlastních zdrojích a prostředcích pro řešení mimořádných stavů a taktéž schopnost interoperability jak se sousedními územními celky, tak se státními orgány, specializovanými institucemi (Armáda ČR, složky CO, Hasičský záchranný sbor, České dráhy, spoje, doprava, energetika) a podobně. V některých oblastech k tomu přibývá nutnost příhraniční kooperace. Rovněž tak je nutné prohlubovat efektivní systém komunikace s veřejností.

Systém pro krizový management obsahuje systém informační podpory civilního nouzového plánování (dále jen CNP) a krizového řízení (dále jen KŘ). Tyto systémy zajistí v součinnosti s dalšími informačními zdroji, jak na úrovni správního celku, tak na celostátní úrovni, efektivní zpracování havarijních a krizových plánů, koordinaci aktivit s průmyslovými a dalšími subjekty v teritoriu a vazbu na ostatní orgány a instituce, včetně informování veřejnosti.

Systém musí být schopen komunikovat s různými datovými zdroji různých složek integrovaného záchranného systému a zajistit jejich integrovatelnost do významných datových bází na úrovni štábů krizového řízení, včetně efektivních komunikačních kanálů a nástrojů na podporu rozhodování apod.

Systém musí být začleněn paralelně do základního vybavení krajského úřadu a souvisejících institucí a nutně musí umožňovat selektivní přístup k informacím a analytickým či řídicím nástrojům a službám, přímo podporovat systémy sběru dat a rozhodovací procesy v rámci štábů krizového řízení a bezpečné komunikační cesty k nižším složkám řízení a naopak.

Účinněji proti novým virům

Radek Smolík, ředitel Symantec (Česká republika a Slovenská republika)

Úvod

V této stati stručně pojednám o základních trendech ve vývoji počítačových virů a dopadech, které mají jak na straně výrobců antivirů, tak i na straně zákazníků. Uvedu také informace o nově uzavřeném licenčním ujednání mezi Ministerstvem vnitra ČR a společností Symantec. Tato smlouva umožňuje všem složkám Ministerstva vnitra, Policie České republiky, jakož i všem územním orgánům státní správy a samosprávy, svazům měst a obcí a dalším subjektům, aby za nejvýhodnějších dosažitelných podmínek, daných společně sdíleným počtem licencí a možností v široké míře využít nejpokročilejší antivirové technologie, dosáhli nesrovnatelně vyššího stupně antivirové bezpečnosti.

Dopady trendů vývoje virů na preference zákazníků

V období posledních 2 let sleduji poměrně zásadní změny v trendech, které lze vyzpozorovat z vývoje virových hrozeb:

Zvýšení rychlosti infekce

Jestliže až do roku 2000 platilo, že nejrychleji se šířícím virem zůstávala Melissa, které se za necelých 5 dní podařilo oběhnout svět, pak v květnu 2000 virus LoveLetter tuto hranici definitivně zlomil. Netrvalo ani 4 hodiny, aby zamořil síť po celém světě. To vedlo k prudkému nárůstu rychle se šířících červů odvozených od viru LoveLetter (Symantec klasifikoval jeho plných 82 variant) a ke značnému prohloubení rozdílů mezi antivirovými společnostmi v očích zákazníků.

Jestliže jsem až do roku 2000 často slyšel argumentaci ve prospěch urychlení zásahů proti novým virům tím, že budou využívány produkty lokálních výrobců, kteří se na první pohled zdáli být zákazníkovi blíže, dnes mě zákazníci říkají přesný opak. Ze zkušenosti vědí, že mají často jen několik hodin na to, aby v případě větší infekce dosáhli včasného zabezpečení celé své sítě – a to znamená získat včas varovnou informaci, velmi rychle a automaticky aktualizovat virové definice a současně s nimi celoplošně aktualizovat také programový kód antivirového enginu. Je jim jasné, že se nemohou spoléhat na odesílání vzorků nových virů elektronickou poštou, telefonování výrobcům, které nezřídka teprve sami alarmují a dožadování se aktualizací ve formě, které musejí sami a mnohdy velmi neefektivními nástroji distribuovat. Takový postup by se mýjeli účinkem již pro ten samotný fakt, že většina nových infekcí začíná v době, kdy jsou správci mimo svá pracoviště a nejsou schopni obsluhovat produkty zcela závislé na manuálních nebo manuálně iniciovaných postupech. Antiviroví výrobci se tak velmi zřetelně rozdělili do skupin, které se mezi sebou liší svojí schopností či neschopností zajišťovat trvalou imunitu proti novým virům a dodávat léky proti nim ještě dříve, než se stačí více rozšířit.

Nízká úroveň detekce tradičních antivirů

Jakkoliv by se mohlo zdát, že problém samotné detekce virů by již měl být dávno vyřešen, opak je pravdou. Uvědomuji si to i na tom, že naprostá většina licencí antivirů společnosti Symantec, které jsme v České republice v posledních 2 letech dodali zákazníkům, jsou konkurenčním upgradem. Meziroční růst dodávek antivirů přitom nevyjadřujeme v procentech, ale v násobcích. Společnosti i státní instituce rychle opouštějí tradiční produkty, na které dlouhá léta spoléhali, proto, že se přesvědčují o jejich velmi malé účinnosti. Viděno na příkladu obou lokálních výrobců – velmi prestižní testy prováděné organizací Virus Bulletin a vypovídající o schopnosti detekovat 100% známých virů nedokázal žádný z lokálních výrobců ani jednou od února 2000 splnit (tak je to v případě produktu AVG společnosti Grisoft a situace je ještě podstatně horší v případě produktu AVAST32 společnosti Alwil – blíže viz výsledky testů pravidelně zveřejňované na adrese <http://www.virusbtl.com/100/vb100sum.html>). Přitom se jedná o detekci známých virů, takže ani skutečnost, že produkt AVAST32 reálně není vybaven heuristikou, tento výsledek nezkrsluje. Mezi antivirovými společnostmi je zaveden systém sdílení informací o nových virech, který zajišťuje, že kýmkoliv je virus nalezen, je velmi rychle spolu se základními informacemi poskytnut všem ostatními výrobcům. Všichni tedy mohou mít včas vytvořeny

nové virové definice. Problém však je v programovém srdci produktu – antivirovém engine. Velmi často se stává, že starý engine s novými definicemi je i proti definičně podchycenému zčásti nebo zcela neúčinný. Proto dochází k tak propastným rozdílům mezi schopností jednotlivých produktů viry účinně odhalit (neřku-li je později odstranit nebo infekce opravit). Ti, kdo nedokáží programový kód dostatečně rychle aktualizovat a neposkytují zákazníkům prostředky k tomu, aby i programový kód automatizovaně a bez reinstalací obnovovali, stále více zaostávají. I když mnoho zákazníků tyto technické podrobnosti a zákulisí antivirových výrobců přesně nezná, zkušenost z reálných infekcí je naučila, na co se mohou spolehnout a na co ne.

Zvýšení složitosti a útočného potenciálu

Spolu s tím, jak se zrychlují sítě, zlepšují se transportní mechanismy, zvětšuje se šířka pásma a prodlužuje doba našich připojení k Internetu, stáváme se stále více zranitelnými. Tento trend je ještě zhoršován tím, že nové viry jsou stále agresivnější, dokonalejší, napsané ve vyšších programovacích jazycích a schopné využívat všech možností k prolomení antivirové ochrany. Nepřátelské kódy také mohou být větší, neboť při vyšší rychlosti připojení přestává být problém je relativně nepozorovaně přenášet. V důsledku rostoucí složitosti virů se dnes staly běžnými takové cesty šíření jako přímé infekce síťovými infektory, prolamování přes neošetřená zranitelná místa běžného software (jako je prohlížeč, poštovní klient či komponenty operačního systému). Stále častější jsou případy nových typů poškození – klasickým příkladem jsou nevratné exporty dat prováděné takovými viry, jako je Magistr či Sircam. Velmi frekventovaně se objevují také kombinace virů a trojských koňů, které otvírají „zadní vrátka“ k infikovaným systémům, čehož jedním z posledních dokladů je například Badtrans. Zvláštní kategorií jsou metamorfické viry, které se vyvíjejí tak, že je stále méně možné detekovat je běžnými souborovými skanery. Je nezbytné nasazovat zcela nové přístupy, jako jsou technologie pracující na bázi blokace kódů podle vzorců jejich chování nebo virtuální simulace cílů infekce. Těmito technologiemi však v dostatečném rozsahu a kvalitě disponuje jen velmi úzká skupina předních světových výrobců. Hlavním cílem je zablokovat virus dříve, než může zaútočit a nespoléhat se jen na souborový skaner, který jen v některých případech infekci včas odhalí a většinou pak může nejvýše pomoci při jejím následném odstraňování ze zasaženého systému. To však již znamená narušení bezpečnosti, riziko zničení dat nebo odeslání důvěrných informací neznámým příjemcům, diskreditaci důvěryhodnosti infikované organizace a nemalé provozní výpadky systémů, na nichž jsou zákazníci při své každodenní práci stále více závislí.

Kombinované hrozby

Velmi nebezpečným trendem z posledních měsíců jsou takzvané kombinované útoky. Jedná se o nový druh virů, které jasně demonstrují vzájemné sblížení autorů virů s hackery. Viry jako například CodeRed nebo Nimda napadají počítače vícenásobnými cestami a způsoby. V řadě případů jejich funkce odpovídají spíše způsobům, jakými až dosud útočili především hackeři. Dochází kupříkladu k tomu, že virus využije zranitelného místa, které není dostatečně ošetřeno, získá vládu nad systémem, instaluje a spustí nepřátelský kód a učiní z infikovaného počítače zdroj další nákazy. Nebezpečné kódy, které označujeme jako „kombinované hrozby“ přitom vznikají velmi rychle po odhalení příslušné zranitelnosti, které využívají. V případě viru CodeRed II netrvalo ani jeden měsíc od objevení zranitelnosti komponenty MS Internet Information Server, než byl do oběhu vypuštěn virus, který jí dokázal rozsáhle využít. Současně jsou tyto viry schopny šířit se elektronickou poštou, síťovými infektory, infikovanými stránkami webových serverů, zranitelnými prohlížeči, přímým kopírováním na sdílené disky mezi uživateli a řadou dalších způsobů. Virus Nimda ovládá až 16 způsobů, jimiž je schopna odhalit a zamořit cílový počítač. Přitom vyžaduje minimální asistenci ze strany koncového uživatele. Šíří-li se například elektronickou poštou, není zapotřebí ani otevřít infikovanou zprávu, aby došlo k nakažení Vašeho systému. Útočný potenciál těchto virů je obrovský. Během několika sekund dokáží infikovat statisíce souborů a mají také výrazné účinky na provozuschopnost systémů a dostupnost jejich služeb. Kvůli vysokému riziku opakovaných infekcí může plné obnovení systémů trvat i celé týdny.

Vůči těmto kombinovaným útokům se lze účinně bránit pouze kombinovanou odezvou. Nejvhodnější je použít pokročilý firewall schopný kontrolovat aplikační protokoly, doplnit ho prostředky

detekce narušení sítě, které dokáží odhalit signatury útoků v síťových segmentech a integrovaně s těmito prostředky nasadit antivirovou ochranu od úrovně firewallu či poštovní gatewaye až po koncový desktop. Výrobci, kteří mezi svými produkty mají pouze antiviry, však nedokáží podobné řešení zákazníkům poskytnout. Společnost Symantec, která byla ze strany Gardner Group vyhodnocena jako vedoucí na trhu bezpečnostního software této pozici není. Proto v právě přichozí nové verzi našeho antiviru zavádíme nového klienta pod názvem „Symantec Client Security“, který pod společnou správou kombinuje antivirus a desktop firewall. Proto přicházíme s produktem „Symantec Gateway Security“, který v jenom hardwarovém řešení kombinuje aplikační proxy firewall, detekci narušení sítě podle signatur, filtrování přístupů k webovým stránkám a antivirovou ochranu. Správce takového systému pak ve své konzole vidí již incidenty vznikající na úrovni síťových paketů, je schopen rozpoznat nežádoucí obsah dat procházejících přes firewall, propojit tyto informace se statistickou přístupů uživatelů na web nebo s výskytem transakcí, kterými do společnosti přicházejí viry. To vše z jednoho místa a se společnou konfigurací! Tato řešení zcela mění pravidla hry na trhu s bezpečnostními technologiemi a lépe odpovídají bezpečnostním požadavkům zákazníků.

Informace o nových smluvních podmínkách pro státní správu

Rozsah smlouvy

Jak jsem předeslal v úvodu této stati, došlo koncem loňského roku k tomu, že byly vytvořeny zcela nové, centralizované podmínky, které výrazně usnadňují, aby tyto účinné bezpečnostní a antivirové technologie mohly plně využít také složky Ministerstva vnitra ČR, Policie ČR, Integrovaného záchranného systému, veřejné správy a samosprávy, členové Svazu měst a obcí a mnozí další (zejména všechny jimi řízené či zřizované organizační prvky a subjekty). Realizovaný postup byl předtím ověřen s některými z největších ministerstev, jako jsou například Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR nebo v projektu Ministerstva školství ČR zvaném „Internet do škol“, kde se rovněž stal výchozí licenční bází. Je to tedy vyzkoušený postup, se kterým máme dostatečně dlouhé zkušenosti. Ukazuje se rovněž, že mezi ostatními ústředními orgány státní správy je řada zájemců o využití podobného modelu.

Základní pravidla

V čem spočívá jádro celé myšlenky? Namísto toho, aby jednotlivé organizace a instituce izolovaně nakupovaly dílčí počty licencí ve standardní licenčním modelu, který by jim neumožnil dosáhnout nejvýhodnějších podmínek a vyžadoval by nákup celého počtu licencí předem, v případě globálního licencování je tomu jinak.

Jako náš zákazník jste tak získali oprávnění samolicencování. Může Vám být poskytnut veškerý požadovaný software, budete disponovat plnými instalačními médii a budete oprávněni software sám instalovat a pouze hlásit jeho počty poté, co máte produkty v praxi úspěšně nasazený. To výrazně sníží rizika na Vaší straně a zvýší pružnost v realizaci bezpečnostních potřeb v rámci nejrůznějších rozpočtových a jiných omezení.

Současně platí, že všechny subjekty, na které se taková licenční smlouva vztahuje, sdílejí společný objem a výlučně od tohoto objemu jsou odvozeny jejich nákupní ceny. V daném případě se jedná o ceny nejnižšího cenového pásma, odpovídajícího množství 100 tisíc licencí (tento objem je založen na víceletém odhadu celkových potřeb). V praxi tak získáváte možnost pořídit třeba i 10 licencí pro některý z menších organizačních celků, a to ze cenu danou vždy celkovým předpokládaným objemem. Vedle vynikajících technologických předností uvedeného řešení tak vznikají i zcela bezkonkurenční cenové podmínky, které si v ničem nezadají ani se sníženými cenami té části konkurentů, kteří patří ke skupině technicky výrazně horších a méně účinných řešení. Celá agenda je přitom jednoduchá, protože každá licence (i aktualizace produktů) se do celkového objemu započítává jako jedna jednotka.

Smluvní rámec, který byl vytvořen, je platný po dobu 2 let (tj. počínaje prosincem 2000) a bývá běžné, že je v případě zájmu zákazníka následně prodlužován o stejné období. Všem významnějším institucím, na něž vztahuje, umožňuje buď pořízení produktů od centrálního prodejce, který je uveden v hlavní smlouvě, nebo od vlastního (například výběrem určeného) prodejce, který v takovém případě

bude uveden v jednoduchém dodatku hlavní smlouvy. Nakupovat lze tedy centrálně a pod společným jménem, jakož i lokálně, pod vlastním jménem a z vlastních prostředků.

Globální licencování se vztahuje na všechny produkty společnosti Symantec, které jsou uvedeny v příslušném ceníku. Primárně se odhadovaný počet licencí vztahuje na antivirovou ochranu. V případě Vašeho zájmu je ale možné v rámci stejného a již platného licenčního vztahu nasazovat například pcAnywhere pro bezpečný vzdálený přístup k počítačům, Symantec Ghost pro masové klonování a rychlou migraci operačních systému či aplikací a celou řadu dalších řešení.

Další podstatnou výhodou je to, že v případě všech řešení pro antivirovou ochranu a pro filtraci webových přístupů či elektronické pošty je v mimořádně výhodných cenách navíc již zahrnuta jejich dvouletá aktualizace (jak nové verze kompletních produktů, tak i antivirové enginy, virové definice, či filtrační databáze a slovníky), která trvá po celou dobu platnosti smlouvy.

Konkurenční migrace

Zmíněná licenční smlouva vytvořila jedinečný rámec pro velmi výhodné migrace z libovolných konkurenčních produktů, neboť zavedla také konkurenční upgrade, a to za běžnou cenu globálních upgrade licencí v odhadované objemové kategorii. Není přitom podstatné, zda Váš současný antivirus je ještě aktuální nebo již jeho podpora ze strany jiného výrobce uplynula. Postačí pouhé prohlášení o tom, že konkurenční antivirus používáte a po náhradě ho z užívání vyřadíte. To dále chrání Vaše investice do antivirové bezpečnosti a snižuje nároky na rozpočtové prostředky, aniž se tak jednalo na úkor vysoké úrovně a kvality nově nasazovaných produktů. Tuto možnost již využila řada dotčených subjektů státní správy, zejména pak mnohé krajské úřady.

K tomu všemu navíc přísluší naše přímá podpora (jak obchodní, tak i technická), kterou jsme schopni – jako lokálně působící pobočka – poskytovat dle Vašich potřeb, doplněná o kvalitní služby vybraných a certifikovaných partnerů.

Závěr

Nadcházejí období ukáže, zda takto nastavených podmínek bude možné v plném rozsahu využít a zda splní především Vaše očekávání, což je pro nás tím nejpodstatnějším kritériem. V každém případě byly vytvořeny – a to především zásluhou starostlivosti těch složek Ministerstva vnitra ČR, které v daném oblasti působí – ty nejlepší podmínky k tomu, aby se podstatně zlepšila úroveň antivirové bezpečnosti státní správy, veřejné správy a samosprávy, a to při výrazných úsporách a podstatně vyšší efektivnosti vynakládaných prostředků. Česká pobočka společnosti Symantec Vám v tom bude maximální oporou. Pro více informací navštivte:

- www.symantec.cz,
- <http://securityresponse.symantec.com/avcenter/vinfodb.html>.

Portál státní správy pro podnikatele: Integrovaný systém pro podnikání a export

*Mgr. Michal Sontodino, koordinátor projektu, Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade;
Ing. Miloslav Marčan, ředitel odboru informatiky, Ministerstvo průmyslu a obchodu*

Současná situace velké řady informací poskytovaných státními subjekty je nepřehledná a činí tak informace složité a těžko dostupné pro podnikatelské subjekty, zejména pro malé a střední podniky (MSP) a exportéry. Chybí ucelený systém a propracovaný způsob souhrnné prezentace informací, které by byly jednoduchým a rychlým způsobem dosažitelné pro hospodářskou sféru.

Zřízení integrovaného systému informací typu internetového informačního portálu pro podnikatele na základě koordinace všech existujících státních agentur, institucí i nestátních organizací zajišťuje souhrnnou prezentaci a dostupnost informací z veřejnoprávních zdrojů pro podnikovou sféru. Roztříštěné informace se tak soustředí do uceleného systému, zajistí se jejich průběžná aktualizace a rozvoj. Podle zkušeností a trendů ze zahraničí (např. Kanada, USA, Irsko, Singapur) lze centralizací, utříděním a prezentací všech informací o podnikání z vládních a dalších důležitých zdrojů na jednom dostupném a přehledném místě výrazně přispět k posílení informační konkurenceschopnosti českých hospodářských subjektů a jejich vývozních schopností.

Gestorem projektu s názvem Integrovaný systém pro podnikání a export je Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), koordinací a realizací byl pověřena Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade – příspěvková organizace MPO. Partneři a aktivní poskytovatelé informací, kterých je v současné době 20, jsou sdruženi v České radě na podporu podnikání a exportu vedené MPO. Partneři jsou ministerstva (MZe, MF, MZV, MMR, MPSV), státní instituce a organizace (ARP, CzechInvest, ČEB, EGAP, ČMZRB, SČC, CRR, EIC) a nestátní organizace, svazy a sdružení (SPD ČR, HK ČR, SČMVD, SO ČR, KZPS).

Stručný popis nedostatků současného stavu

Identifikace problému aneb co podnikatelům vadí:

- roztržitost informací pro podnikatele produkovaných veřejnou správou (např. v tradičních vyhledávacích trvá při neznalosti struktury ministerstev vyhledání konkrétního dotazu až 125 kliknutí a 5hodin a strávených na Internetu. Test proveden v lednu 2001 ÚVIS a nezávisle CzechTrade),
- překrývání služeb státních institucí v jednotlivých oblastech (nedostatečná horizontální koordinace mezi ministerstvy),
- neorganizovanost,
- neaktuálnost informací,
- nepřehlednost existujících datových zdrojů vedoucí k obtížnému vyhledávání dané informace,
- „konkurence“ státních institucí vedoucí ke snaze o zachování výlučnosti,
- převážná neexistence sjednocujících metodik a doporučení,
- velké množství „spících“ informací, které jsou k dispozici státním institucím, ale nejsou dostatečně zveřejňovány,
- není definována konkrétní zodpovědnost za zveřejnění informací a z toho vyplývající slabá schopnost tyto informace šířit,
- neexistence jednotného marketingu a propagování informací produkovaných státní správou pro podnikatele,
- nedostatečná nabídka na stávajících internetových stránkách veřejné správy (přes částečné zlepšení zejména MV, MPO a CzechTrade),
- neexistence průřezových informací a služeb veřejné správy,
- nedostatečné kapacity jednotlivých institucí zajistit projekt ve vlastní režii.

Specifikace cílů projektu:

Strategický cíl:

- podpořit konkurenceschopnost českých podniků zpřístupněním informací relevantních pro jejich podnikatelské a exportní aktivity.

Dílčí cíle:

- Všeobecně dostupné jednotné „on-line,, informační místo na Internetu zastřešuje a propojuje nabídku informací ministerstev, vládních agentur a organizací pro podnikání a export.
- Systém umožňuje dynamické vyhledávání dokumentů a informací ve všech zúčastněných orgánech státní správy a organizacích.
- Systém dále umožňuje autorizovanou komunikaci a interaktivní vztah státní správa-podnikatel/občan.
- Systém zajišťuje pravidelnou aktualizaci informací
- Jsou určena pravidla identifikace obsahu informací podle potřeb hospodářských subjektů.
- Vytvořeno metodické a organizační zázemí pro vznik a pořizování průřezových informací a služeb veřejné správy odpovídajících potřebám hospodářských subjektů.
- Jednotný marketing systému.
- Portál bude vybudován jako otevřený systém s možností budování nadstaveb nebo přizpůsobování stávajících částí systému dle rozvoje Internetu a informačních a komunikačních technologií obecně (systém bude budován modulově na základě podpurných projektů a hlavního zastřešujícího projektu)

Návaznost na koncepci a širší strategie

Projekt Integrovaný systém pro podnikání (ISI) a export je součástí Akčního plánu realizace státní informační politiky. Jedná se o meziresortní úkol veřejné správy.

Základním koncepčním dokumentem pro zpracování ISI je vládou schválená Státní informační politika (schválena usnesením vlády č. 525 ze dne 31. května 1999, ISI je jeden z projektů naplňujících prioritu Veřejné informační služby). Vládou dále schválená Koncepce budování informačních systémů veřejné správy (schválena usnesením vlády č. 1059 ze dne 11. října 1999) již pojednává o celém komplexu tzv. Veřejných informačních služeb, jejichž je ISI také součástí. ISI je uveden jako jeden z projektů v rámci Akčního plánu realizace státní informační politiky – rámcový program Elektronická veřejná správa. ISI je také součástí programu MPO a je v souladu s cíli Informační politiky MPO.

ISI je koncipován jako integrovaný systém a portál na Internetu sdružující informace pro podnikatele z informačních zdrojů resortů státní správy a dalších organizací, včetně vývoje aplikací, metodického, redakčního a organizačního zázemí. ISI bude využívat a navazovat na výsledky dalších projektů v rámci AP, například program Portál veřejné správy (ÚVIS), Registry, Metasytém ISVS a další.

Co přináší systém podnikatelům?

Projekt integrovaného systému informací bude fungovat jako informační portál. Cílem je zmenšit bariéru mezi poskytovateli informací především ze státní správy a podnikatelskou veřejností. Britští a kanadští podnikatelé vidí ve fungování takového systému přínosy v několika základních směrech.

- Systém v prvé řadě vytváří jednotné místo, kde jsou přístupné služby státní správy a dalších organizací. Umožňuje tak podnikateli rychlý a snadný přístup k plnému spektru zdrojů, které vyžaduje.
- Nonstop služba - zájemci mohou získat aktuální informace 24 hodin denně, 7 dní v týdnu
- On-line dostupné - je možné se připojit odkudkoli a kdykoli, protože informace jsou dostupné přímo z Internetu, event. na jednom tel. čísle.
- Další důležitou předností systému je možnost vyhledat z jednoho místa informaci o daném problému napříč všemi zúčastněnými institucemi. Vyhledávací služba prohledává vlastní doku-

menty zveřejněné na serveru systému, ale také internetové stránky všech institucí. Například katalog institucí umožní českým podnikatelům vyhledávat jednotlivá klíčová témata, adresy institucí, semináře apod..

- Informace jsou seskupeny a organizovány do složek či kapitol. Tím se získá přehled a snadnější orientaci v moři podnikatelských informací. Kapitoly jsou utvořeny dle požadavků podnikatelů – na základě analýzy jejich informačních potřeb.
- Díky redakčnímu systému vkládání dat a nepřetržitému monitorování informací samotným systémem jsou informace aktuální.
- Zpětná vazba – Informovanost o potřebách podnikatelské sféry se bude moci zvýšit díky koncentrovanému připoutání pozornosti podnikatelů.
- Deklarace státní správy – realizace projektu je jasným a užitečným krokem, který naplňuje informační potřeby podnikatelské sféry. Jednotlivé státní úřady budou deklarovat snahu **společně** pomoci hospodářským subjektům získávat informace.

Závěr

Státní správa na mnoha úrovních produkuje cenné informace, ke kterým je mnohdy stejně časově obtížný přístup jako za dob, kdy člověk musel obcházet či s telefonním seznamem v ruce obvolávat ministerstva osobně. Přestože jsou tyto informace dosažitelné na Internetu, a není jich málo, začíná být těžké se v bludišti jejich poskytovatelů orientovat. Rozvoj Internetu, uvědomění si podstatné části subjektů státní správy, že je nezbytné zveřejňovat své informace na svých stránkách bezplatně, vedl k situaci, že existuje téměř tolik samostatných webovských stránek, kolik je různých státních institucí. Zveřejňování informací produkovaných státní a veřejnou správou je možno chápat jako pozitivní krok. Nicméně samo o sobě nečiní vyhledávání informací výrazně snadnějším.

Internet se stal fenoménem, který již dnes ovlivňuje všechny složky společnosti ve vyspělém světě. Rozšiřuje se tak rychlým tempem, že si můžeme připadat až zahlceni velkým množstvím informací. Přestože počet informací dostupných na Internetu se neustále zvyšuje a neměl by být problém se k nim dostat, je čím dál obtížnější získávat ty správné informace a znalosti, které jsou pro naše podnikání či jinou činnost opravdu důležité. Uživatelé mají k dispozici nové nástroje, které jsou schopny vyhledávat a dopátrat se informací i ze složitých databází v nejrůznějších možných kombinacích. Na druhé straně i producenti informací už postupně chápou, že minulé doby, kdy se vystačilo jen s vystavením informací na webovské stránce. Klíčem k zjednodušení přístupu k vybraným informacím na Internetu se jeví efektivní uspořádání a organizování informací do oblastí či složek v jednom integrovaném systému typu informačního portálu s dalšími službami.

Jedním z důvodů vysoké konkurenční schopnosti podnikatelů v Severní Americe a v mnoha zemích Evropské unie je i přístup k cenným informacím poskytovaných státní správou. Malé a střední podniky v Kanadě mají přístup k novým způsobům využití Internetu a práce s informačními a komunikačními technologiemi (ICT), které jim poskytují jejich státní správa. Úředníci z kanadského Ministerstva průmyslu vytvořili internetový a komunikační projekt, který sdružuje informace a informační zdroje o podnikání ze státní správy i dalších subjektů do jednoho integrovaného systému. Podnikatel tak může využívat efektivně a přehledně uspořádané informace poskytované státní správou. Na jednom on-line přístupném místě lze nalézt v kompletní formě téměř vše o podnikání a exportu. Tento projekt kanadské vlády získal několik prestižních mezinárodních ocenění jako vynikající příspěvek k podpoře podnikání. I v dalších vyspělých zemích jsou obdobné systémy významným příspěvkem státu k informační podpoře podnikatelů. Co je však nejdůležitější, podnikatelé získávají za své daně kvalitnější informační služby rychle, levně a na jednom místě.

Přečíslování veřejných telefonních sítí a vznik nových Telefonních obvodů

Ing. David Stádník, vrchní ředitel, Český telekomunikační úřad

V souladu s Číslovacím plánem veřejných telefonních sítí (dále je „Číslovací plán“), který Český telekomunikační úřad (dále jen „Úřad“) vydal a zveřejnil v Telekomunikačním věstníku bude v noci z 21. 9. na 22. 9. 2002 v České republice provedeno přečíslování veřejných telefonních sítí.

V praxi to bude znamenat, že budou zrušena stávající směrová čísla uzlových telefonních obvodů (UTO podle telefonních seznamů) a z volby bude odstraněn přestupný znak „0“.

Od 22. 9. 2002 tedy zanikne stávajících 159 uzlových telefonních obvodů a nově bude zřízeno 14 telefonní obvodů (dále jen TO) s jednotnou délkou národního (významového) čísla 9 míst, kdy veškeré spojování ve veřejných telefonních sítích bude uvnitř a do jiných telefonních obvodů uskutečňováno vždy devítimístnou volbou (vyjma např. tísňových volání) bez volby přestupného znaku „0“. Ten nebude používán ani při voláních z pevných do mobilních telefonních sítí, ani uvnitř a mezi mobilními telefonními sítěmi.

ČTÚ svým opatřením č. OÚ 5/T/2000 o uspořádání hranic obvodů veřejné telefonní sítě, které bylo vyhlášeno v Telekomunikačním věstníku, částka 10/2000 a 11/2000 (jeho příloha č.1), současně stanovil zařazení jednotlivých obcí a měst do nově zřizovaných TO. Nyní ČTÚ aktuálně prověřuje některé uplatněné návrhy na změnu přiřazení zejména obcí do jednotlivých TO a to vzhledem k historické konfiguraci veřejné telefonní sítě. Případné úpravy ČTÚ vyhlásí formou změny příslušné přílohy uvedeného opatření.

V současné době ČTÚ v této souvislosti připravuje vyhlášení časového zprávního a technických podmínek přechodu na uzavřené číslování. Tento materiál bude řešit jednak časový harmonogram celého přečíslování a jednak i organizační opatření k maximálně možné minimalizaci případných komplikací.

Na připojené mapce České republiky jsou jednak vyznačeny stávající uzlové telefonní obvody a současně jsou pak tučnou čarou vyznačeny i hranice nově vznikajících TO, které v zásadě kopírují hranice vyšších územně správních celků.

Podrobné informace k uvedené problematice jsou pro zájemce k dispozici na internetové stránce ČTÚ www.ctu.cz nebo jsou průběžně zveřejňovány v Telekomunikačním věstníku.

Hranice TO platné od 22. 9. 2002

Uživatelské potřeby veřejnosti ve vztahu k veřejné správě

Bc. Lenka Štěpánová, Bc. Miroslav Kríž, TNS Factum, s. r. o.

V tomto roce bylo již podruhé realizováno šetření iniciované Ministerstvem vnitra zaměřené na uživatelské potřeby veřejnosti ve vztahu k veřejné správě. Cílem tohoto komplexního šetření se prostřednictvím kombinace kvantitativních i kvalitativních metod stalo vytvoření komparativní analýzy spokojenosti populace a v ní vytipovaných specifických cílových skupin (podnikatelé, neziskové organizace a zastupitelé veřejné správy) s dosud poskytovanými službami a informacemi veřejné správy. Nedílnou součástí šetření byla také snaha identifikovat základní stereotypy vyskytující se v komunikaci občanů a veřejné správy, případné informační bariéry a základní směry poptávky po informacích. V rámci výzkumu byla zohledněna i skutečnost, že specifickou skupinou populace ve vztahu k veřejné správě tvoří uživatelé internetu. Je to právě internet, který může být a do značné míry již je klíčovým komunikačním nástrojem institucí a jednotlivců ve všech oblastech. Z tohoto důvodu i v rámci realizovaného šetření se zkoumala současná míra využití internetu z hlediska distribuce informací z oblasti veřejné a státní správy, potenciál využití internetu v této oblasti v blízké budoucnosti a především skutečné informační potřeby uživatelů internetu.

Metodologie

Při realizaci výzkumu byla dotazována populace obyvatel ČR starší 15 let na základě kvótního výběru pomocí kombinace znaků pohlaví, vzdělání, věku, regionu a velikosti místa bydliště. Na rozdíl od již dříve provedeného šetření byl letošní průzkum proveden na větším počtu respondentů - 2503, což díky menší výběrové chybě umožnilo přesnější interpretaci trendů ve vztahu postojů veřejnosti k veřejné správě, a zahrnul do projektu i problematiku nového krajského uspořádání. V případě výzkumu uživatelů internetu (jde o ty, kteří používají internet alespoň několikrát měsíčně), byla použita metoda online dotazníku, na který odpovídal výběrový soubor uživatelů. Oporou výběru se stal iPanel TNS, databáze uživatelů internetu, kterou společnost TNS v České republice pro účely online výzkumů. Z jeho cca 17.000 členů byl proveden náhodný výběr, na jehož základě vznikl výsledný soubor. Tvoří jej 963 případů – respondentů starších 15 let.

Zájem o informace z veřejné správy

Jak naznačila získaná data, každého pátého občana ČR je možné označit za aktivního a informovaného ve vztahu k vyhledávání informací z veřejné správy. Ačkoli se může zdát, že tento zájem je nízký, nezávisle na deklarované aktivitě dvě třetiny občanů se považují za orientované ve zdrojích informací, tj. vědí, kde by potřebné informace z veřejné správy hledali.

Díky možnosti komparace s předchozím šetřením je zřejmé, že roste podíl aktivní populace (aktivní a informovaná, aktivní a neinformovaná), která se intenzivněji zajímá a vyhledává informace z veřejné správy. Tento zájem je však diferencovaný a selektivní v závislosti na povaze potřebných informací. Nelze říci, že by informace z oblasti veřejné a státní správy tvořily vyhraněný typ informace, budící soustředěnou pozornost. O tento typ informací se obvykle lidé zajímají až ve chvíli, kdy je skutečně potřebují, zejména ve styku s úřady. To potvrzují i zjištění z online šetření. Jen 5% uživatelů internetu uvedlo, že se o tyto informace vůbec nezajímá.

Zdroje informací

Mezi nejčastěji využívané zdroje informací o veřejné správě stabilně patří „významní druzí“ – tj. lidé z okruhu rodiny. Více než pětina populace, mezi nimiž dominují podnikatelé, ovšem využívá i možnost přímého osobního jednání na konkrétním úřadě. Jak vyplynulo z šetření uživatelů internetu, internet jako zdroj informací z oblasti veřejné a státní správy zaujímá i z pohledu jeho uživatelů až třetí místo (cca 57% uživatelů jej k tomuto účelu používá alespoň občas). Nejvýznamnější informační v případě uživatelů internetu hrají celostátní média (více než polovina uživatelů internetu z nich čerpá alespoň občas tyto informace). Podobně významným zdrojem jsou rodinní příslušníci. Je pochopitelné, že lidé tyto a další zdroje hojně kombinují.

Klíčovými institucemi pro komunikaci mezi veřejnou správou a občany jsou dlouhodobě obecní úřady, úřady sociálního zabezpečení, okresní úřady, zdravotní pojišťovny a finanční úřady, které jsou základními pilíři v oblasti spravování běžných a základních skutečností každodenního života. Tomu odpovídají také nejen typy vyhledávaných, ale také těch, které veřejnost ze strany úřadů nejvíce postrádá – jsou jimi informace o právech a povinnostech občanů, zdravotní péči, bytu a pozemku, sociálních dávkách a službách, a daních a poplatcích. V případě uživatelů internetu se 60% uživatelů domnívá, že o předpisech, nařízeních a zákonech, které se jich jako občanů bezprostředně dotýkají, jsou informováni jen částečně, 16% pak soudí, že mají jen zcela minimální informace.

Nejvíce navštěvují uživatelé internetu Obchodní rejstřík, který opakovaně navštívilo více než 40% uživatelů internetu. Dále jsou to servery obecních a městských úřadů (37% uživatelů opakovaně navštěvuje tyto stránky) a stránky ministerstev a centrálních úřadů (přes 20%).

Hodnocení informací

V případě obecné populace je příznivě hodnocena aktuálnost a pravdivost poskytovaných informací, nejhůře je vnímána rychlost informací a rovný přístup k nim. Při dotazování uživatelů internetu se nejproblematičtějšími aspekty ukázaly rychlost poskytování informací, jejich srozumitelnost, přehlednost a obecně přístupnost.

Na tomto místě je třeba připomenout další důležitý fakt, a to ten, že se občané ČR obracejí na úřady převážně jen v nezbytně nutných případech nebo pokud předpokládají, že jim úřad opravdu může v jejich záležitosti pomoci. Pouze minimum lidí očekává, že za ně úřady budou řešit jejich problémy.

Obdobné zjištění platí i pro uživatele internetu, kteří preferují aktivní přístup k životu (to není dáno používáním internetu, existují zde společné předpoklady související se vzděláním, typem vykonávané práce a podobně). Téměř dvě třetiny z nich charakterizují svůj přístup k úřadům tak, že od nich nečekají žádnou pomoc a obracejí se na ně jen v nutných případech; další třetina uživatelů se na úřady obrací, pokud věří, že s jejich pomocí může řešit konkrétní problém. Jen 3% pak doufají, že úřady vyřeší jejich problémy za ně.

Závěr

Jak naznačují výsledky výzkumu, občané ČR stále více přistupují aktivně k vyhledávání informací z veřejné správy. Jejich zájem je však zaměřen většinou na konkrétní typy informací, které jsou jimi za dané situace považovány za aktuální. I z tohoto důvodu je možné hovořit o jisté selektivitě ve vyhledávání informací, která je však v současné době nezbytná vzhledem k nepřehlednému množství informací, které se k lidem dostávají.

Většina našich zjištění koresponduje se současnou strukturou populace uživatelů internetu, v níž je možné hledat vysvětlení jejich informačních potřeb ve vztahu k veřejné a státní správě. Ze specifických podskupin české populace je internet zřejmě nejvíce rozšířen mezi podnikateli a ve firmách obecně. Jsou to právě podnikatelé, kteří patří k těm nejaktivnějším v případě vyhledávání informací.

Řízení provozních a investičních nákladů rozpočtem

*Ing. Igor Štverka, MBA, Business Solutions Specialist, Oracle Czech, s. r. o.
Petr Kopecký, Business Solutions Specialist, Oracle Czech, s. r. o.*

Úvod

Rozpočet a plán je klíčovým nástrojem řízení státní správy. Spojení rozpočtovacího systému s automatizací nákupních činností je předpokladem účinné kontroly a optimálního využití přidělených rozpočtových prostředků. Příspěvek představuje úplné řešení, které automatizuje proces od přípravy rozpočtu až po vyřízení objednávky provozních potřeb, služeb i investic.

Konsolidované rozpočtování

Rozpočet formuluje budoucí finanční a provozní cíle a je důležitým nástrojem pro komunikaci i koordinaci aktivit. Vysoké účinnosti řízení rozpočtem nelze dosáhnout bez přímého zapojení zodpovědných manažerů do přípravy detailního rozpočtu. Rozhodujícími kritérii jsou přesnost predikcí, praktická struktura, rychlost zpracování a snadnost kontroly plnění. Neméně důležitou roli hraje spolehlivá konsolidace dílčích rozpočtů, zabezpečení a integrita dat – vlastnosti těžko dosažitelné u tabulkových procesorů. Automatizace rozpočtování a plánování pomocí specializovaného nástroje Oracle Financial Analyzer přináší úsporu nákladů a nabízí nové možnosti řízení v oblasti státní správy.

Oracle Financial Analyzer umožňuje konsolidované rozpočtování na libovolné úrovni státní správy. Přístup k údajům je řízen centrálně, manažeři mohou pracovat na svých rozpočtech současně a výsledky snadno konsolidovat. Pro tvorbu rozpočtu mohou použít historická data a pomocí zabudovaných funkcí je snadno upravit. Podobně mohou vycházet z aktuálních stavů, rozpočtu i historie při pravidelném předpovídání. Systém bezpečně spravuje varianty rozpočtů, předpovědí a plánů. Manažeři mohou snadno provádět podrobné i přehledové analýzy rozdělení fondů a alokací nákladů. Při kontrole plnění rozpočtu pak mají k dispozici bohaté analytické prostředky pro sledování odchylek. Pomocí vícerozměrných reportů mohou analyzovat časové řady či využívat množství funkcí pro finanční analýzy a modelování.

Oracle Financial Analyzer může komunikovat s hlavní knihou. Rozpočtové informace lze využít v aplikacích jako Nákup, Závazky, Projekty pro účely schvalování a kontroly. Díky použití standardních technologií Oracle může být rozpočtovací systém snadno integrován s libovolnými dalšími systémy.

Integrované řešení nákupu

Internetové nákupní aplikace Oracle zabezpečují všechny požadavky na moderní nákupní systém s automatickou návazností na plán a rozpočet. Manažeři státní a veřejné správy, zodpovědní za realizaci rozpočtů, tak mohou mít vždy přesné informace o stavu svých účtů a stavu požadavků na provozní potřeby a investice. Úspor lze dosáhnout přesnou a pružnou kontrolou nákupních požadavků, zjednodušením a optimalizací nákupů a zdokonaleným řízením efektivnosti dodavatelů.

Kontrola nákupních požadavků

Náklady na zpracování požadavků je možné významně snížit tím, že zaměstnanci sami zadávají své nákupní požadavky přímo systému. Dochází tím k úsporám času i papíru a zároveň k eliminaci duplicitního zadávání dat v nákupním oddělení. Zaměstnanci mají přístup do katalogu nakupovaných produktů s kvalitně zpracovaným obsahem a s pokročilými vyhledávacími nástroji, které jim nabídnou rychlé a efektivní vyhledání požadovaného produktu. Celé zpracování je řízeno předdefinovaným workflow – objednávkou počínaje, přes schválení na základě schválených pravomocí a rozpočtových limitů až po příjem a platbu. Ke kontrole požadovaných nákladů proti rozpočtu jsou využívány informace o aktuálním a plánovaném stavu účtů v hlavní knize.

Zjednodušení a optimalizace nákupů

O jaké prostředky přichází vaše organizace z důvodu, že organizace nakupuje jinými cestami, než podle dohodnutých rámcových smluv s množstevními slevami? Bez efektivně fungujícího systému nejsou zaměstnanci schopni dohledávat a dodržovat pravidla rámcových smluv a nakupovat nejlepší produkty za nejlepší ceny. Konsolidací nákupů různých položek je možno dosáhnout významných úspor. Ve většině případů je konsolidace spojena s redukcí počtu dodavatelů. Oracle iProcurement pokrývá zpracování nákupů libovolného zboží a služeb, včetně výroby, administrativy, údržby a oprav, investičního majetku a celé řady dalších druhů položek.

Řízení efektivnosti dodavatelů

Aplikace Oracle využívají řízený samoobslužný (self-service) model, který významně mění proces zpracování požadavků a objednávek. Díky takovému řešení není nutné, aby se centralizované nákupní oddělení věnovalo každodenním rutinním činnostem spojeným s procesem zpracování objednávky. Takto uvolněné zdroje mohou být využity pro analýzu dodavatelů a strategickou a negociační práci s nimi. V praxi to znamená, že ve společnosti nejsou nákupním oddělením individuálně řízeny jednotlivé nákupní transakce, ale jsou předem definována pravidla pro výběr dodavatele, která jsou následně automaticky aplikována na vzniklý nákupní požadavek. Internetové aplikace Oracle umožňující dodavatelům přístup k informacím – detaily obchodních transakcí počínaje a statistikami produktivity konče. Dodavatelé tak mohou být lépe kontrolováni a směřováni k vyšší efektivnosti.

Oracle Financial Analyzer ve spojení s Oracle iProcurement je ideální řešení rozpočtovacího a nákupního systému pro organizace státní správy.

Informační standard ISVS

Jaroslav Svoboda, odbor informatizace veřejné správy, Ministerstvo vnitra ČR

Úvod

Jednou ze základních služeb orgánů veřejné správy je vytváření srozumitelných informací pro občany. Z hlediska budování eGovernmentu, tj. elektronické vlády, je tato fáze označována jako první etapa. Je možno konstatovat, že tato etapa je splněna jednotlivými subjekty ústřední státní resp. veřejné správy. Podle realizovaných průzkumů veřejného mínění je informační povinnost plněna i orgány územní veřejné správy a to nejen na úrovni krajů a okresů, ale zejména v oblasti městských a obecních úřadů. Kvalifikované odhady hovoří o 1800 až 2000 web stránek měst a obcí. Tato informační povinnost, daná zákonem 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, je plněna na různých úrovních. Velké množství publikovaných informací vytváří z pohledu občana nepřehledný soubor mnoha informačních stránek, realizovaných podle individuálního zaměření webmastera (skutečného tvůrce těchto stránek) resp. informatika města nebo obce. Na mnoha stránkách obcí a měst je na Internetu obtížné snadno nalézt základní údaje o obci nebo základní údaje o obecním úřadě.

Standard ISVS

Z důvodu zpřístupnění informací o subjektech veřejné správy byl zpracován standard pro informační systémy veřejné správy (ISVS), zaměřený na pomoc občanovi a přeneseně i na pomoc subjektům veřejné správy. Poskytuje metodiku a pravidla pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup. Zpřístupnění strukturovaných informací o činnosti veřejné správy by mělo být významným sjednocujícím prvkem pro vlastní výkon veřejné správy na všech úrovních a současně by mělo poskytovat přehledné informace občanům.

Standard ISVS si klade několik postupných cílů v oblasti poskytování informací veřejnou správou. V první řadě formalizací základních informací se zjednodušuje jejich vyhledávání na stránkách různých subjektů. Dalším cílem je vyhledávání takových strukturovaných informací pomocí vyhledávacích robotů a následné ukládání metainformací (informací o informacích) v informačních systémech sloužících k dalšímu, multikriteriálnímu vyhledávání. Uvedený standard se kromě definice předmětu standardu a vymezení pojmů zabývá několika oblastmi zveřejňování informací. Jsou to povinně zveřejňované informace definované zákonem 106/1999, §5, písm a) až g), zde metodicky definované, popsané a strukturované.

V další části se zabývá osnovou popisů postupů ve veřejné správě, které by měly být definovány jednotně podle gesce příslušného orgánu veřejné správy na nejvyšší úrovni. Poslední krátkou a z hlediska použití standardu nejvýznamnější kapitolou jsou obecná metodická doporučení k zajištění trvalé aktuálnosti a správnosti zveřejňovaných informací.

Na tomto místě je vhodné upozornit, že jeden měsíc po vydání uvedených pravidel, byly na stránkách Ministerstva financí (www.mfcr.cz) zveřejněny odkazy na Roční výkazy hospodaření všech orgánů napojených na státní rozpočet a tudíž lze položku 8 uvedené metodiky naplnit netriviálním odkazem na příslušný výkaz.

Závěr

Tento příspěvek si klade za cíl upozornit odbornou veřejnost na existenci pravidel pro strukturované zveřejňování vybraných informací o veřejné správě na Internetu bez omezení obsahu, ale s důrazem na jednotnost a úplnost takových informací. Současně se snaží komentovat důvody a možnosti uvedené metodiky.

Povinně zveřejňované informace

Položky, jejichž použití je podle předmětu standardu povinné, jsou vyznačeny stínováním.

č.	Název položky a komentář k obsahu	Uvozovací text, poznámka k zobrazování
1.	Úplný oficiální název povinného subjektu.	Oficiální název
2.	Důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost.	Důvod a způsob založení
3.	Popis organizační struktury povinného subjektu.	Organizační struktura
4.	Kontaktní poštovní adresa, tel, fax, oficiální e-mail, oficiální e-mail pro elektronický podpis (pokud existuje) a pro zaručený elektronický podpis (pokud existuje), jiné možné spojení.	Kontaktní spojení
5.	Bankovní spojení pro všechny v úvahu připadající platby od veřejnosti.	Případné platby můžete poukázat:
6.	Identifikační číslo organizace (IČO).	IČO
7.	Daňové identifikační číslo (DIČ).	DIČ
8.	Údaje o schváleném i upraveném rozpočtu a zveřejnění výkazů za uplynulý rok.	Rozpočet v tomto a předchozím roce:
9.	Místo a způsob, jak získat příslušné informace. <i>Jako jedna z možností podání žádosti o informace se doporučuje použití elektronického formuláře. Pro potřebu podání žádosti o informace nemusí být aplikován elektronický podpis.</i>	Žádosti o informace
10.	Kde lze podat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí.	Příjem žádostí a dalších podání
11.	Místo, lhůta a způsob, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutí povinného subjektu a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, která je třeba dodržovat při těchto činnostech.	Opravné prostředky
12.	Název příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat. <i>Doporučuje se vzory formulářů zveřejnit způsobem, umožňujícím dálkový přístup, s aktivním odkazem.</i>	Formuláře
13.	Popisy postupů (návody pro řešení životních situací) <i>(viz dále kapitola 5).</i> <i>Doporučuje se umístit do této části informací aktivní odkaz na popisy postupů (návody pro řešení nejrůznějších životních situací).</i>	Návody pro řešení nejrůznějších životních situací
14.	Přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí. <i>Doporučuje se, pokud je to možné, na takové předpisy zřídit aktivní odkazy.</i>	Nejdůležitější předpisy
15.	Sazebník úhrad za poskytování informací.	Sazebník úhrad za poskytování informací
16.	Výroční zprávy minimálně za dva předchozí kalendářní roky o činnosti subjektu v oblasti poskytování informací. <i>Doporučuje se, aby i starší zprávy byly snadno přístupné, například v archivu dokumentů.</i>	Výroční zpráva podle zákona č. 106/1999 Sb.
17.	Seznam všech rozpočtových, příspěvkových, zřízovaných, řízených a jiných organizací, které jsou povinným subjektem zřízeny nebo jsou jakkoli pravidelně navázány na rozpočet povinného subjektu.	Seznam organizací

Komentář k položce 8: Tento požadavek bude splněn také tehdy, pokud bude uveden aktivní odkaz na příslušné položky veřejné aplikace, kterou do budoucna připravuje Ministerstvo financí.

Praktické ukázky z webů veřejné správy

Jaroslav Svoboda, odbor informatizace veřejné správy, Ministerstvo vnitra ČR

Úvod

Ukázky z webů veřejné správy lze pojmut z řady hledisek. Z pohledu užitečnosti pro občana, z pohledu kvality informací, z úhlu snadné orientace a podle rozsahu nabízených služeb. Náš pohled je zaměřen na informace o veřejné správě, na rozsah informačních služeb a na respektování Standardu ISVS [1].

Celkový pohled nabízí informační portály např. Seznam, Atlas a Redbox. Z pohledu informací o veřejné správě je zajímavý odkaz č. 10., který se snaží soustředit informace o veřejných institucích na nevládní úrovni.

Popis současného stavu

Pokud si do svého oblíbeného vyhledávacího programu zadáte hesla veřejná správa, státní správa, samospráva dostanete počet výskytů v rozsahu 15 000 až 40 000. Z toho je patrné, že sledovat aktuální stav je poněkud obtížné.

Vložení hesla životní situace prezentuje výsledek přes 25 000 výskytů. Při vyloučení psychologických poraden a podobných institucí je náš problém publikován na zajímavém výběru serverů. Z hlediska spolupracujících institucí jsou to Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Český úřad katastrální a zeměměřičský a další instituce. Je třeba uvést, že stranou nejsou ani krajské úřady, okresní úřady nebo města a obce. Vyjmenovat všechny odkazy by bylo nad rámec příspěvku. Z tohoto důvodu jsou publikovány zajímavé odkazy na řešení životních situací občanů v pořadí daném příslušným vyhledávačem.

Příklady stránek veřejné správy a o veřejné správě na Internetu

- <http://www.vlada.cz> – Úřad vlády ČR
- <http://www.vlada.cz/1250/vrk/vrk.htm> – Rada vlády pro státní informační politiku
- <http://www.euroskop.cz/euroskop/site/index.html> – Informace o Evropské unii
- <http://www.psp.cz> – Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna
- <http://www.senat.cz> – Parlament České republiky, Senát
- <http://www.centralniadresa.cz> – Portál veřejné správy
- <http://www.uvis.cz> – Úřad pro veřejné informační systémy
- <http://www.uouu.cz> – Úřad na ochranu osobních údajů
- <http://www.mvcr.cz> – Ministerstvo vnitra s novinkami
- <http://www.statnistrava.cz> – Server přináší informace o úřadech a institucích v ČR, poskytuje nástroje pro komunikaci s úřady a pro orientaci v informacích z veřejné správy ČR, spravuje nestátní subjekt
  - <http://zlatyerb.obce.cz> – Odkaz na vyhodnocené prezentace měst a obcí ve stejnojmenné soutěži, kam přibudou výsledky každoroční soutěže
  - <http://mesta.obce.cz> – Portál územní samosprávy zpracován ve spolupráci s Svazem měst a obcí
  - <http://www.seznam.cz> – Vyhledávací služby
  - <http://www.atlas.cz> – Vyhledávací služby
  - <http://www.redbox.cz> – Vyhledávací služby
- http://www.mze.cz/cz/lh/Zivotni_situace/Zivotni_situace.htm – Ministerstvo zemědělství – seznam životních situací
  - <http://www.army.cz/106/spravy/situace.htm> – Příklad řešení na serveru Ministerstva obrany
  - http://www.oku-fm.cz/info_obcan/ziv_situace – Okresní úřad Frýdek Místek – životní situace
  - <http://www.praha5.cz/odbory/zivsit.asp> – Odkaz na životní situace Prahy 5

Životní situace a standard ISVS

Jaroslav Svoboda, odbor informatizace veřejné správy Ministerstva vnitra ČR

Úvod

Životní situace jsou pojmem, který byl výsledkem řešení projektu Informační a komunikační služby a systémy veřejné správy zahrnutého do PHARE 97. Jsou tak pojmenovány služby veřejné správy z pohledu občana. Jako důležité se ukázalo jednotné řešení problematiky pro celý profil veřejné správy. Z toho pohledu je důležité strukturované a přehledné popsání postupu řešení životní situace občana. Problematikou tohoto postupu se zabývá tento příspěvek.

Popis postupu

Při stanovování systémového řešení tohoto postupu byly přijaty principy, zahrnující pohled na veřejnou správu jako na službu občanům. Odpovědnost za informace pro občany má mít nejvýše postavený subjekt v jehož kompetenci je řešení dané problematiky (životní situace). Kvalita informací je podmíněna jednoznačnou zodpovědností konkrétních pracovníků. Je vytvářen jednotný postup pro celé území a orgány místní správy doplňují informace o konkrétním místě, úřední době a pověřené osobě, která popsaný postup vykonává.

Předmětem již dříve zmíněného standardu ISVS pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup je kromě struktury povinných informací, také osnova postupů vyřizování žádostí občanů. Tato osnova popisu postupů je opět řešena jako strukturovaný popis, který umožňuje automatizovaný výběr informací resp. realizaci výměnného formátu na bázi jazyka XML. S uvedenými informacemi pracuje na jiném místě zmíněný metainformační vyhledávací systém [3], který pomáhá ukládat informace do připravených schémat a číselníků. Tento postup umožňuje rychlé vyhledávání informací uživateli z různých úhlů pohledu na základech multi-kritériálních podmínek, které je možné do určité míry předem připravovat. Takový metainformační vyhledávací systém by měl být součástí Portálu veřejné správy (v gesci Úřadu pro veřejné informační systémy).

Velkým problémem je formulovat popisy postupů v přirozeném jazyku srozumitelnou formou bez nutnosti užívání znalostí např. správných legislativních termínů. Vedle vytvoření popisu postupu je třeba na úrovni komunikačních technik realizovat jednoduchý text, který je srozumitelný pro širokou veřejnost.

Při prvních pokusech o popis vznikaly schémata plná odborných termínů, která byla srozumitelná pouze pro úzký okruh odborníků v oblasti řešené problematiky. Z tohoto důvodu bylo řešení zaměřeno na několik vzorových jednoduchých postupů řešení životních situací z různých oblastí veřejné správy. Tyto postupy by měly sloužit jako vzory pro vypracování dalších postupů v celé oblasti veřejné správy.

Vzorové popisy postupů slouží také k prověření realizovaných číselníků a řízených slovníků, včetně potřebných dosud realizovaných aplikací.

Pro snazší pochopení popisované problematiky je v další části příspěvku zveřejněn úplná osnova popisu postupů.

Osnova popisu postupu

Tabulka vymezuje povinné a doporučené atributy pro popis činností orgánů veřejné správy při vyřizování žádostí, návrhů a jiných dožádání veřejností. Tato tabulka se použije vždy pro rozpis všech popisů postupů v položce 13, povinně zveřejňovaných informací viz [5].

Atributy (položky), jejichž použití je podle předmětu standardu povinné, jsou vyznačeny stínováním.

č.	Název položky a komentář k obsahu	Uvozovací text, poznámka k zobrazování	Zařazení informace (podle doporučení v kap. 6)
1.	Označení postupu (jedinečná identifikace, bude upřesněna později, obecně bude složená z centrálně řízené zkratky subjektu + subjektem řízeného pořadového čísla)..	Identifikační číslo návodu:	kompletní
2.	Kód životní situace (pro zajištění svázání souvisejících návodů), bude dořešen později, souvisí s číselníky pro doprovodné informace (metainformace). Standardně nebude zobrazováno.		kompletní
3.	Pojmenování (název) životní situace.	žádný (formátování jako výrazný nadpis)	základní
4.	Základní informace k dané životní situaci, předmětu žádosti apod.	žádný (formátování jako normální text pod nadpisem)	základní
5.	Kdo je oprávněn podat žádost, iniciovat jednání apod. (např. plnoletost, místní příslušnost trvalým bydlištěm, jiné zákonem dané podmínky).	Kdo je oprávněn v této věci jednat (podat žádost apod.):	základní
6.	Podmínky, za kterých může být dosaženo výsledku (např. příjem nižší než x-násobek životního minima), a postup pro řešení dané životní situace.	Jaké jsou podmínky a postup pro řešení životní situace:	základní
7.	Způsob, jakým je možno iniciovat řešení životní situace, podat žádost apod. (je-li nutná osobní návštěva, používá-li se forma papírová nebo elektronická apod.).	Jakým způsobem můžete zahájit řešení této životní situace:	základní
8.	Název instituce (úřad veřejné správy, obcí zřizovaná instituce, jiná organizace najímaná k příslušnému účelu úřadem veřejné správy), která záležitost vyřizuje.	Na kterém úřadu můžete tuto životní situaci řešit:	základní
9.	Konkrétní organizační útvar (případně konkrétní pracovník) a kde (na jaké adrese, patro, číslo místnosti, úřední hodiny, telefonní číslo apod.) záležitost vyřizuje.	Kde, s kým a kdy můžete tuto životní situaci řešit:	rozšířená
10.	Potřebné doklady a další podklady požadované po žadateli.	Jaké doklady a informace musíte mít s sebou:	základní
11.	Formuláře používané při řešení dané životní situace požadované právním nebo interním předpisem	Jaké jsou potřebné formuláře a kde jsou k dispozici:	základní
12.	Správní a jiné poplatky – <i>uved'te výši poplatků, způsob placení (hotově, složenka, jiný), zda se platí předem a další související informace.</i>	Jaké jsou v této životní situaci správní a jiné poplatky a jak je máte uhradit:	základní
13.	Lhůty a termíny	Jaké jsou lhůty pro vyřízení:	základní
14.	Další účastníci (dotčení) postupu – <i>uved'te další účastníky (dotčené), jejichž zájmy budou muset být při řešení životní situace zohledněny (zejména se týká oblasti bydlení, dopravy, zdraví apod.).</i> <i>Vyplňuje se, je-li známo.</i>	Kteří jsou další účastníci (dotčení) postupu:	základní

č.	Název položky a komentář k obsahu	Uvozovací text, poznámka k zobrazování	Zařazení informace (podle doporučení v kap. 6)
15.	Popis dalších činností požadovaných po žadateli (např. organizační opatření a omezení, jako jsou lístečky pořadníku na následující den)..	Jaké další činnosti jsou po vás jako žadateli požadovány:	základní
16.	Název a odkaz na funkční elektronickou službu, která umožňuje vyřízení příslušné záležitosti, pokud existuje.	Můžete využít tuto elektronickou službu:	základní
17.	Číslo a název příslušného právního předpisu (předpisy vydávané ve Sbírce zákonů), a úplné označení příslušného ustanovení – uveďte úplné označení, jako např. část, paragraf, odstavec, písmeno (pokud je to vzhledem k rozsahu možné).	Podle kterého právního předpisu se postupuje:	rozšířená
18.	Označení souvisejících předpisů - uveďte úplný název, číslo, druh právního předpisu, kde je předpis publikován, dále úplné označení příslušného ustanovení, jako např. část předpisu, paragraf, odstavec, písmeno, pokud je to vzhledem k rozsahu možné. Uvádějí se související předpisy včetně dokumentů typu místní vyhlášky, usnesení rady, zastupitelstva apod. <ul style="list-style-type: none"> <i>Doporučuje se, aby byl použit aktivní odkaz do aktuálního znění takového ustanovení, pokud je to možné.</i> 	Jaké jsou související předpisy:	kompletní
19.	Místo, lhůta a způsob pro podání opravného prostředku (jako např. odvolání), a všechny s ním související požadavky kladené na žadatele včetně názvu příslušného formuláře, způsobu a místa, kde jej lze získat.	Jaké jsou opravné prostředky a jak se uplatňují:	rozšířená
20.	Sankce, které mohou být uplatněny vůči občanovi (podnikatelskému subjektu) nebo orgánu veřejné správy při nedodržení předepsaných povinností, postupů, podmínek apod.	Jaké sankce mohou být uplatněny v případě nedodržení předepsaných povinností:	rozšířená
21.	Vybrané nejdůležitější často kladené otázky, související s danou životní situací, a stručné odpovědi na ně.	Nejčastější dotazy veřejnosti na toto téma a odpovědi na ně:	kompletní
22.	Související informace z pohledu resortu a daného území, umožňující se seznámit se širším kontextem řešené životní situace, běžnými lhůtami vyřízení apod., odkud jsou čerpány potřebné finanční zdroje atd.	Další informace najdete na www stránkách:	kompletní
23.	Jiné informační zdroje, komunikační formy. Uveďte také, kde a za jakých podmínek jsou k dispozici.	Příslušné informace můžete získat také z jiných zdrojů nebo v jiné formě, a to:	rozšířená
24.	Související životní situace/návody k řešení životních situací a další související odkazy např. na právní předpisy.	Související životní situace a návody, jak je řešit:	rozšířená
25.	Označení odpovědného správce popsaného postupu – <i>uvádějte tak, aby bylo možné správce skutečně identifikovat, tj. orgán, organizační útvar, funkci.</i>	Za správnost návodu odpovídá útvar:	kompletní

č.	Název položky a komentář k obsahu	Uvozovací text, poznámka k zobrazování	Zařazení informace (podle doporučení v kap. 6)
26.	Jméno osoby – odpovědného správce popsaného postupu (návodu).	Za správnost návodu odpovídá pan/paní:	kompletní
27.	Datum, od kterého návod platí.	Návod je zpracován podle právního stavu ke dni:	kompletní
28.	Datum poslední aktualizace a nebo verifikace správnosti postupu (návodu).	Kdy byl návod naposledy aktualizován nebo ověřena jeho správnost:	základní
29.	Datum konce platnosti, je-li známo. (Je velmi důležité uvádět v aktuální situaci, kdy je předem známa změna pravidel od určitého budoucího data, například pokud vstoupí v platnost jiný zákon, upravující příslušný postup.)	Datum konce platnosti návodu:	základní
30.	Případná upřesnění a poznámky, především pro zaměstnance VS, které mohou pomoci úředníkovi při orientaci v životní situaci občana; řešení životní situace lze kvalifikovaně hledat až poté, co je k dispozici dostatečné množství informací o výchozím stavu	Případná upřesnění a poznámky k řešení dané životní situace:	kompletní

Komentář k položce 22: Připomínáme, že podmínkou pro uvádění tohoto druhu informací, je budování příslušných datových základů (statistická data, realie daného území/resortu atd.).

Komentář k položce 30: Bude zřejmě vhodné odlišit resp. oddělit "společně (celostátně platně) upřesňující informace" a "upřesňující informace konkrétního úřadu", které si bude moci úřad modifikovat sám.

Závěr

Z publikované osnovy popisu postupů je zřejmé, že položky jsou zveřejňovány selektivně ve třech úrovních – základní, rozšířené a kompletní. Důvodem je zpřehlednění publikace uvedených postupů na stránkách orgánů veřejné správy, což by měla zajistit také struktura výměnného formátu XML.

Z uvedené tabulky je patrný postup, který je ve smyslu Standardu ISVS závazný pro orgány veřejné správy.

Elektronická vlídná administrativa – EVA

Ing. Vlastimil Tlustý, CSc., předseda RV PSP ČR

Anotace

„Vytvořit systém pro usnadnění komunikace občanů s úřady formou samoobslužných stánků, do deseti vybraných obcí umístit tyto stánky a zajistit jejich zkušební provoz tak, aby bylo možno vyhodnotit přínos pro občany na základě jejich zájmu o využití služeb samoobslužného stánku.“ – to byl hlavní cíl projektu, který formuloval Ing. Vlastimil Tlustý, CSc., předseda RV PSP ČR. Výsledkem tohoto projektu je systém s názvem EVA – Elektronická Vlídna Administrativa. V polovině února letošního roku byl zahájen zkušební provoz systému EVA v následujících městech a obcích: Beroun, Karlštejn, Klobuky, Městec Králové, Mořina, Pátek, Poděbrady, Slaný, Smečno, Zvoleněves. Základním prvkem systému je samoobslužný stánek EVA. Jeho ovládání je snadné stejně jako obsluha běžného bankomatu. Hlavní výhody pro občana při využití služeb EVA jsou: Občan při vyřizování na úřadě nebude muset úřad navštěvovat osobně několikrát, v některých případech se vyřízení jeho záležitosti obejde úplně bez osobní návštěvy. Mnoha občanům se tak vyřeší problém s komplikovaným dojížděním na úřady. Vyřizování úředních záležitostí ze stánku EVA bude možné bez ohledu na úřední hodiny. Občan bude průběžně informován o stavu vyřízení své záležitosti na úřadě. Občan se na stánku EVA dozví, kde se co vyřizuje, na koho se obrátit a spoustu dalších, zejména aktuálních informací ze života obce a regionu.

Jak EVA vznikla

Na základě svých znalostí o současných možnostech nástrojů informačních technologií, o možnostech legislativních a na základě nabytých zkušeností ze zahraničí, zejména ze státu Pensylvanie v USA, jsem formuloval základní koncept projektu na vytvoření systému pro usnadnění komunikace občanů s úřady formou samoobslužných stánků, které umožní využít služeb takového systému všem občanům, nejen těm, kteří mají přístup k internetu.

Hlavní cíl projektu jsem formuloval takto: „Vytvořit systém pro usnadnění komunikace občanů s úřady formou samoobslužných stánků, do deseti vybraných obcí umístit tyto stánky a zajistit jejich zkušební provoz tak, aby bylo možno vyhodnotit přínos pro občany na základě jejich zájmu o využití služeb samoobslužného stánku.“

Výsledkem tohoto projektu je systém s názvem EVA – Elektronická Vlídna Administrativa. V polovině února letošního roku byl zahájen zkušební provoz systému EVA v následujících městech a obcích: Beroun, Karlštejn, Klobuky, Městec Králové, Mořina, Pátek, Poděbrady, Slaný, Smečno, Zvoleněves.

Co konkrétně EVA nabízí

EVA zbaví občana nutnosti vědět, co a jak se na kterém úřadě vyřizuje.

EVA podle konkrétní situace občana a jeho aktuální potřeby jej provede jednotlivými kroky při vyřizování konkrétní záležitosti, doporučí jak postupovat, které formuláře a přílohy je nutno vyplnit, co je třeba doložit. Sdělí kontakt na odpovědnou osobu příslušného úřadu a ostatní potřebné informace.

EVA v mnoha případech umožní záležitosti občana vyřídit bez nutnosti návštěvy úřadu.

U vybraných záležitostí EVA nabídne možnost na místě vyplnit potřebné formuláře a odeslat je k vyřízení na úřad elektronickou cestou přímo ze stánku. V současném okamžiku jsou to formuláře související se záležitostmi v oblasti sociálních dávek, ohlášení volné živnosti a ostatní záležitosti související s živnostmi, záležitosti odpadů, stavby a pozemky, stížnosti, žádosti o informace a další. Možnosti přímých elektronických podání se v průběhu zkušebního provozu budou rozšiřovat, záleží především na zájmu ostatních úřadů a jejich možnostech zapojit své agendy do tohoto systému.

EVA bude občana průběžně informovat o stavu jeho záležitosti.

EVA obsahuje tzv. Osobní schránku, které je soukromá a ochráněná proti přístupu jiných osob. Občan zde nalezne aktuálně zprávy o průběhu vyřizování své záležitosti, popřípadě instrukce

od úředníka, ve kterých sdělí, zda je ještě potřeba něco doplnit nebo zda je již záležitost vyřízena. V případě, že občan sdělí při registraci číslo svého mobilního telefonu, bude jej EVA prostřednictvím SMS informovat o každé nové zprávě v Osobní schránce.

EVA také poskytne informace o dění v obci/měště, regionu a státě.

Každý úřad v daném regionu zveřejňuje důležité informace na svých úředních deskách. Využije-li občan služeb EVA, nebude muset obcházet jednotlivé úřady a jejich úřední desky, ale může si je přečíst přímo na obrazovce. Stejně tak zde nalezne důležitá sdělení, aktuální zprávy z města či obce a další informace.

EVA poskytne i osobní asistenci

Přímo ze stánku EVA se může občan telefonicky spojit s pracovníkem centra EVA.

Hlavní výhody pro občana při využití služeb EVA

- občan při vyřizování na úřadě nebude muset úřad navštěvovat osobně několikrát, v některých případech se vyřízení jeho záležitosti obejde úplně bez osobní návštěvy, Mnoha občanům se tak vyřeší problém s komplikovaným dojížděním na úřady,
- vyřizování úředních záležitostí ze stánku EVA bude možné bez ohledu na úřední hodiny,
- občan bude průběžně informován o stavu vyřízení své záležitosti na úřadě,
- občan se na stánku EVA dozví, kde se co vyřizuje, na koho se obrátit a spoustu dalších, zejména aktuálních informací ze života obce a regionu

Co tvoří systém EVA

Hlavní komponenty celého systému jsou následující:

EVA – vlastní aplikace jako rozhraní pro občany ve verzi pro stánek EVA a ve verzi pro běžný internetový prohlížeč;

ADAM – rozhraní pro úředníky zapojené do systému EVA jako běžná internetová aplikace;

STÁNKY EVA – samoobslužné stánky instalované ve vybraných obcích sloužících jako základní přístupové místo k využití služeb EVA;

CENTRUM SLUŽEB – poskytující poradenské a asistenční služby ve všech záležitostech týkajících se systému EVA.

Samoobslužný stánek EVA

Základním prvkem systému je samoobslužný stánek EVA. Jeho ovládání je snadné stejně jako obsluha běžného bankomatu. Mohou jej proto bez obtíží použít všichni občané, nejen běžní počítačová uživatelé. Služby stánku EVA jsou v rámci zkušebního provozu pro všechny zdarma.

Zařízení stánku je poměrně technicky dokonalé. Obsahuje tyto základní komponenty:

dotyková obrazovka (17“ LCD monitor situovaný na výšku, aby se co nejvíce přiblížil formátu papírového formuláře A4, základní rozhraní pro ovládání systému), alfanumerická klávesnice (vysouvatelná z prostoru pod obrazovkou jako jedna z možností ovládání systému), tiskárna (slouží registrovaným uživatelům k tisku informací, formulářů, atd.), skener (je umístěn na horní ploše zařízení umožňuje např. načíst občanský průkaz či ručně vyplněný papírový formulář), fotografické zařízení (slouží pro pořizování snímku přímo na stánku a zároveň pro bezpečnostní monitoring prostoru stánku), telefon (slouží k on-line spojení s pracovníky Centra služeb, kteří může občanovi pomoci v případě jeho obtíží s obsluhou stánku EVA, ale též při vyřizování jeho záležitostí, dále sluchátko slouží při využití hlasového ovládání systému) počítač (se zdrojem záložního napětí připojený na internet prostřednictvím ISDN linky).

Registrace uživatele EVA

Výše uvedené technické zařízení stánku se využije v plné míře již při vlastní registraci občana. Při využití přímých elektronických podání na úřad a Osobní schránky je z důvodů zajištění bezpečnosti a důvěryhodnosti pro občana i úřad a z důvodu absence elektronického podpisu nutné se zaregistrovat. Registrace se provádí přímo na stánku či na městských a obecních úřadech výše zmíněných obcí. V rámci registračního dialogu na stánku bude občan vyzván, ať vyplní registrační údaje, ať naskenuje

občanku z obou stran (její obraz ihned uvidí na obrazovce), a potom ať se nechá vyfotit, přičemž fotografické zařízení promítá jeho obraz také na obrazovku, aby bylo možno zvolit vhodný záběr. Registrace občana na stánku je ukončena přidělením přístupového kódu, nicméně nabude účinnosti až po osobním schválení registrační autoritou na úřadě. Všechny informace o průběhu vyřizování – včetně vyřizování vlastní registrace – budou přicházet občanovi do jeho elektronické schránky, kterou si bude moci prohlížet na stánku.

Obsah systému EVA

Celý systém EVA je velmi pružný, jeho vlastní obsah jako je například informace z obce a regionu, ale i seznam formulářů ke stažení, se průběžně mění, doplňuje a aktualizuje. To, co je k dispozici v tomto okamžiku, nemusí být za pár hodin úplné, neboť jak jednotlivé obce tak provozovatel se neustále podílejí na rozvoji obsahové části systému. Navíc formuláře, které lze přímo elektronicky podat ze stánku, nejsou ve všech obcích totožné, někde jsou umožněny elektronicky odesílat formuláře na drobné stavby, někde na sociální dávky. To závisí na konkrétní situaci (například v některých obcích právě dělají přípojky na plyn, takže všichni občané tuto záležitost musí vyřizovat), ale zejména na ochotě, dohodě a možnostech úředníka daného úřadu vyřizujícího příslušnou agendu. Ve většině obcí jsou však shodně k dispozici následující záležitosti, ve kterých je možno učinit elektronické podání: sociální dávky, ohlášení volné živnosti a ostatní záležitosti související s živnostmi, záležitosti odpadů, stavby a pozemky, stížnosti, žádosti o informace a další. Možnosti přímých elektronických podání se průběžně rozšiřují.

Závěr

Systém EVA se bude i v rámci zkušebního provozu průběžně rozvíjet a přizpůsobovat potřebám občanů, bude reagovat na jejich podněty a připomínky tak, aby EVA pro občany byla vítanou a užitečnou službou. Pevně věřím, že občané tyto služby ocení a na základě vyhodnocení zkušebního provozu bude možnost doporučit jeho další rozvoj a umístění stánků v dalších obcích ČR.

Strategie využití informačních technologií ve veřejné správě

Ing. Jan Toman, zástupce pro školství a samosprávu v ČR, Microsoft, s. r. o.

Lidská společnost se nachází v období dramatických změn sociálních a ekonomických paradigmat. Z průmyslového věku, kdy byla rozhodujícím měřítkem masová produkce jednoduchými, jednotvárnými a opakovanými metodami v jednoznačně daném prostoru a čase se lidstvo velice rychle přesouvá do informační společnosti rozhodujícími měřítky úspěšnosti jsou flexibilita, znalosti, kvalita a pokud budeme hovořit o masové produkci v „NOVÉ ekonomice“, tak jedině bez ohledu na čas a místo výroby, v místech s nejmenšími náklady.

Vize společnosti Microsoft je umožnit veřejnému sektoru vést informační společnost pomocí špičkového software kdykoli, kdekoli, z jakéhokoli zařízení.

Správa věcí veřejných v Informačním věku musí umožňovat, podporovat a vytvářet spoluúčasti občanů na správě společnosti, poskytování elektronických a integrovaných veřejných služeb, pomocí celoživotního vzdělávání občanů uzavřít hrozící rozdělení společnosti „digitální propastí“ na občany, kteří umí a znají (jak pracovat s moderními technologiemi) a sociální outsiders, kteří se nemohou zúčastnit společenského nebo politického života, protože nemají k těmto moderním technologiím přístup. Zároveň lze v této oblasti hledat způsob urychlení hospodářského rozvoje společnosti a to zejména vznikem rozvíjením společných integrovaných služeb s obchodními firmami, poskytování nových a zajímavých služeb občanům. Neodstranitelnou úlohu má veřejná správa při stanovování potřebného legislativního rámce těchto bouřlivých změn v lidské společnosti.

Tři pohledy na využití IT ve správě věcí veřejných

V pohledu na využití IT ve správě věcí veřejných můžeme sledovat tři vzájemně se doplňující hlediska:

Pohled občana

Občan zcela nepochybně žádá od veřejné správy stejnou výkonnost jako u komerčních firem dosažitelnost základních úkonů a interakci se správou on-line, kdykoli, kdekoli a z jakéhokoli zařízení. Jedině tak lze vybudovat vztahy založené na vzájemně poskytované hodnotě.

Pohled firmy

Obchodní společnosti hledají místa s možností vytvoření nových podnikatelských příležitostí a obchodních výhod, místa s podporou rozvoje on-line obchodování, které má zásadní vliv na rentabilitu jejich činnosti a jistě hledají partnera pro poskytování integrovaných služeb, které jim i správě umožní vytvořit celou škálu nových služeb pro občana zákazníka.

Pohled veřejné správy

Využití informačních technologií ve veřejné správě přináší nebývalou možnost překonání vertikálního řešení problematiky správy, resortismu ať v malém (samospráva) nebo velkém (státní správa). Tento přístup je založen na podpoře schopných, samostatných pracovníků úřadů, kteří jsou schopni rychle reagovat a vytvářet nové pozitivní vztahy k občanům.

Co nabízí společnost Microsoft? E-Government.

Microsoft a řešení jeho partnerů umožňují občanům přijímat služby, přistupovat ke službám on-line, stát se účastníky celoživotního vzdělávání a podílet se na správě.

Firmám přistupovat on-line ke službám veřejné správy, vytvářet partnerství se složkami veřejné správy pro urychlení ekonomického rozvoje a podílet se na službách veřejné správy.

Pracovníkům veřejné správy a voleným představitelům zvýšit jejich osobní efektivitu, změnit vztahy s občany a zahrnout všechny občany do politických diskusí a zaměřit se na strategická rozhodnutí.

Jak lze E-Government charakterizovat?

E-Government lze charakterizovat jako otevřené a všudypřítomné systémy adaptující nejrozšířenější internetové standardy, umožňující přesun informací z data-center do zákaznických zařízení, kde jsou dostupné komukoli, kdekoli, kdykoli, na jakémkoli zařízení.

E-Government lze charakterizovat také jako systémy zákaznický orientované, zaměřené na procesy a celkovou kvalitu služby, umožňující řízení vztahů se „zákazníky“ = občany, kdy stálý nárůst hodnoty a kvality přitahuje k používání nových technologií stále více občanů.

Služby integrované dohromady s komerčními společnostmi a procesy překonávající hranice úřadů i kompetencí umožňují překonat vertikální přístup úřadů a úředníků, který občana nezajímá. Specifikace E-Governmentu je veřejná a rozvinutá na intranetových a internetových standardech. E-Government fyzicky funguje prostřednictvím intranetových a internetových portálů.

Budování E-Governmentu portálů představuje jednu z nejlepších příležitostí a příkladů pro Public - Private Partnership (PPP), jelikož služby veřejné správy zahrnující i soukromé instituce, společné provázání obsahu a propojení služeb umožňuje nejen vzájemné získávání zákazníků přes veřejné portály, ale také ustavit samofinancovatelný model, který je nejlepším akcelerátorem rozvoje služeb.

Jaké jsou kritické faktory úspěchu a nástroje umožňující vznik a provoz E-Government řešení?

Kritickým faktorem úspěchu je zejména **rychlost provedení** aby byl vytvořen jasný **pozitivní dopad** a začala **Komunikace s občany přes Internet**. Občané musí rychle rozpoznat zvýšení kvality a dostupnosti služeb, protože takový postup je přesvědčí o správnosti volby jejich volených zástupců. Nástroji, které umožní rychlý vznik E-Government řešení jsou zejména existující **E-Government infrastruktura**, správně zvolené **dostupné řešení** a **partnerství s veřejnými portály**.

Nabídka společnosti Microsoft pro veřejnou správu.

Nabídka společnosti Microsoft se skládá ze špičkové a nejrychleji rozvíjené softwarové technologie, nově zaváděné .NET platformy.

Společnost Microsoft pocítuje vážné závazky k veřejnému sektoru. Veřejná správa je považována za jeden z 4 nejdůležitějších segmentů trhu, pro který pracuje celosvětově více než 800 vyhrazených servisních a obchodních profesionálů. Společnost spolupracuje s vládami 59 zemí ve kterých existují její pobočky.

Špičková řešení společnosti Microsoft podporují a zavádějí i partneři, kterými jsou téměř všichni světoví i lokální systémoví integrátoři (SI) a nezávislé vývojářské firmy (ISV).

Strategické iniciativy pro E-Government jsou detailně popsány a dostupné na odpovídajících webových stránkách, v krátkosti jsou pojednány v následující části presentace.

Jak může platforma Microsoft .NET posloužit E-Government projektům?

Microsoft .NET umožňuje rozšíření a zabezpečení infrastruktury VS a tak pomoci vytvořit most přes „digitální propast“ otevírající se ve společnosti. Běžná dostupnost (služba kdekoli a kdykoli) umožňuje i řízení vztahů s občany. Standardizace a integrace služeb s komerčními společnostmi umožňuje urychlení ekonomického rozvoje a tak budovat občanskou společnost posílenou informačními technologiemi.

Strategické iniciativy spol. Microsoft pro E-Government

Strategické iniciativy lze rozdělit do tří oblastí.

Systém informačních technologií ve veřejné správě (EGF = Electronic Government Framework)

Systém informačních technologií ve veřejné správě (EGF = Electronic Government Framework) lze charakterizovat jako software, který mluví jazykem veřejné správy. Tato otevřená specifikace vytváří rámec pro technické specifikace, umožňující standardizovat pracovní nebo obchodní postupy (XML, XSL) a integrovat operace s jinými úřady veřejné správy nebo komerčními společnostmi. EGF umožňuje stanovit politiku spolupráce a standardizace. Jedním z příkladů je možnost vytvořit centrální odsouhlasené schéma, společné schéma a sdílení nejlepších úředních postupů, viz. www.govtalk.gov.uk.

Jiným příkladem je projekt TaXML, který umožňuje vytvořit otevřené a jednotné informační schéma pro všechny daňové transakce, do nichž jako účastníci by byly zahrnuty všechny centrální i regionální daňové orgány, finanční instituce, mzdové úřady, daňoví poradci.

Vývoj a nasazení je podporováno ANSI.

Jinou iniciativou společnosti Microsoft je Portál veřejné správy.

Portál veřejné správy lze popsat jako "Architektura pro integrovanou elektronickou veřejnou správu". Portál vytváří zákaznický orientovaný přístupový komunikační kanál, který lze podporovat jak vzdělávání tak podnikání, včetně integrace podnikové sféry.

Za dobré příklady portálů veřejné správy lze považovat UK Government Gateway (Velká Británie), @CCESS WASHINGTON (Washington State, USA) nebo PAPowerPort (Pennsylvania, USA).

Příkladem integrace Portálu veřejné správy a komerčních portálů může být např. volební registrace na portálu Microsoft Network, nebo založení komerčních firem prostřednictvím portálů @CCESS WASHINGTON a Microsoft bCentral.

Digitální společenství - "Ekonomický vývoj, vzdělávání, a sociální rozvoj poháněný a vedený novými technologiemi"

Vize Digitálního společenství je pronikavá idea občanské společnosti, kde všichni členové společenství mají přístup ke konkrétnímu obsahu a službám, možnost komunikace a spolupráce, celoživotního učení a propagace elektronického obchodování.

Společnost Microsoft má zkušenosti z budování digitálních občanských společenství z projektu IMAGINE. Tento evropský výzkumný projekt provedly společnosti Microsoft, Finsiel, France Telecom a Siemens, byl částečně podporován z fondů Evropské komise. Projekt zahájen před třemi lety ve 4 pilotních městech v Evropě. Pro projekt byla záměrně vybrána města, které nebyla v používání digitálních technologií rozvinutá. Vybrána byla města Weinstadt (SRN), Casale Monferato (I), Torgau (SRN) a Parthenay (F). V rámci projektu byly úspěšně řešeny problémy používání a dostupnosti elektronizovaných služeb („Most přes digitální propast“), přilákání občanů k opravdu živému používání elektronického obchodu i přístupu ke službám veřejné správy on-line. Detailní popis průběhu i výsledků projektu IMAGINE je uložen na webových stránkách společnosti Microsoft pro veřejnou správu v ČR (www.microsoft.com/cze/obce/).

Transformace veřejného sektoru je veliká příležitost k pozitivním změnám ve prospěch občanů. Jsme přesvědčení, že společnost Microsoft a její partneři dají své síly příští generaci veřejné správy a jsme dále přesvědčení, že Microsoft .NET je správná technologická platforma pro budování E-Government – nové, občanům blízké a kdykoli dostupné správy věcí veřejných.

Jak levně nakoupit produkty společnosti Microsoft

Ing. Jan Toman, zástupce pro školství a samosprávu v ČR, Microsoft, s. r. o.

Představení programu Licence & Software Assurance

Program Licence & Software Assurance nahrazuje velké množství licencí, např. Standard License, Version Upgrade, Competitive Upgrade, Product Upgrade, Language Upgrade a další. Tímto krokem došlo k zásadnímu zjednodušení licenčních podmínek.

Nákupem LICENCE získává zákazník právo na aktuální verzi programu, nejsou žádné podmínky před nákupem a jedná se o jednorázový nákup.

Nákupem Software Assurance získává zákazník právo na inovace a aktualizace po dobu trvání smlouvy (např. Select). Lze nakoupit i společný balík License a Software Assurance dohromady. Software Assurance je také k dispozici samostatně při obnovení smluv a pro OEM/FPP (do 90 dnů od nákupu).

Cena Software Assurance zohledňuje zbývající délku smlouvy a cena je pro lepší plánovatelnost rozdělena do ročních plateb.

Výhody Software Assurance

Nákupem **Software Assurance** získává zákazník možnost zjednodušení a usnadnění administrativy. Výhodou je i přehlednost vlastněných licencí, vzniklá zjednodušením nabídky licencí, kdy lze zároveň snadno určit nárok na inovaci (upgrade).

Zákazník získává také možnost přístupu na webový server pro správu a sledování licencí.

Celkově lze vysledovat větší předvídatelnost a řiditelnost licencování v organizaci, plánovatelé pevné roční platby. Při novém nákupu je nejlepší využít společné jednorázové platby za balík License a Software Assurance, který přináší i příznivější poměr ceny k hodnotě.

Cena Software Assurance je jednoduše a trvale určena procentem z ceny Licence, což dává zákazníkům nebývalé právo výběru

Nebývalou volnost svobodné volby přináší i možnost výběru tradiční platby (trvalá práva) nebo předplatného (netrvalá práva), které jsou k dispozici dle počtu počítačů, pro celou síť nebo podle skupin produktů.

Celkově program Software Assurance přináší záruku nejnovějších technologií od společnosti Microsoft, s právem na všechny inovace a rozšíření funkcí.

Ceny Software Assurance

Ceny jsou stanoveny objemově podle skupin produktů. Cena Software Assurance je stanovena na 29 % nové licence ročně u skupiny Aplikace a Systémy a na 25 % nové licence ročně u skupiny Servery.

Počítání bodového ohodnocení

Pro program Select není bez důležitosti i problematika započítávání bodového hodnocení.

Body programu Software Assurance narostou o ½ bodů programu License za každý zakoupený rok a sčítají se s bodovým hodnocením Licence, přičemž body jsou připočteny v okamžiku objednávky a zaokrouhlují se na nejbližší vyšší celý počet bodů.

Příklad: FrontPage – program Select

License = 1 bod

1 rok SA = ½ bodů License = 0,5 bodu

Software Assurance na 3 roky (3 x 0,5) = 1,5 bodu

Celkem body L a SA = 2,5 bodu

Celkem body za balík L&SA (zaokrouhlené) = 3 body

Finanční efekt

S přechodem na platformu .Net budou inovace produktů častější a jejich instalace jednodušší, proto se jeví přechod na program Licence & Software Assurance v dlouhodobém pohledu jako cenově výhodnější. Celková cena je nižší nebo stejná pro většinu zákazníků. V krátkodobém pohledu je pro některé zákazníky nákladnější, pokud zákazník provádí inovace z jiné verze (VUP) za dobu delší než tři roky.

Microsoft Select License

Nákupy Licence jsou placeny ve standardní výši, ale Software Assurance je placena formou průběžných splátek po dobu zbytku trvání smlouvy. Pokrytí programu SA vždy končí s koncem smlouvy, ale lze je obnovit při podpisu nové smlouvy Select. Platby jsou prováděny při podpisu a každém výročí smlouvy Select.

Za důležitý moment zvyšující důvěru zákazníků k programu Licence & Software Assurance lze považovat ustanovení, že pokud se změní ceník (cena Licence), pak jsou ovlivněny pouze budoucí nákupy, ale objednané Software Assurance jsou placeny v původní výši 25% respektive 29% nákupu.

OEM

License OEM je možno zahrnout do programu Software Assurance do 90 dnů po zakoupení koncové nebo OEM licence.

Jak nejnázem a nejlevněji do nového způsobu licencování?

Do 30.7. 2002 lze s velkou výhodou využít licenci Upgrade Advantage (UpgAdv), kterou lze v jistém ohledu považovat za předchůdce licence Software Assurance. UpgAdv má stejnou bodovou hodnotu jako příslušná licence a zaručuje právo instalace všech nových verzí produktu až do konce smlouvy Select ve které byla zakoupena.

V dalším období (nová smlouva Select) poskytuje právo na prodloužení a tak zařazení do SA.

Cenově je to nejvýhodnější možnost pro zařazení do Software Assurance (levnější než VUP + SA), přičemž definitivní rozhodnutí o počtu zařazených licenci do programu Software Assurance se odloží do konce stávající smlouvy Select pro veřejnou správu v ČR (30. 9. 2003).

O výhodách a možnostech programů Licence & Software Assurance se lze více dozvědět na webových stránkách společnosti Microsoft věnovaných licencování produktů.

Komunikační infrastruktura resortu MPSV – síť WAN IS SSP

Ing. Miloslav Vaněk, I. náměstek ministra, Ministerstvo práce a sociálních věcí

Dne 10. prosince 2001 proběhlo v Telči slavnostní ukončení výstavby datové sítě WAN (Wide Area Network) systému státní sociální podpory. Tento systém plošně pokrývá celou ČR a prostřednictvím referátů státní sociální podpory okresních úřadů a kontaktních míst zabezpečuje přiznávání a výplatu dávek. Informační systém státní sociální podpory (IS SSP) byl uveden do provozu 1. října 1995 a v současné době je provozovaný cca na 400 místech České republiky s téměř 3500 pracovníky a pro cca 3,5 milionů klientů. Právě dokončená datová síť WAN umožní na území celé ČR zejména podstatné zjednodušení způsobu potvrzování příjmů a dokládání dalších skutečností, které jsou rozhodné pro přiznání a stanovení výše sociálních dávek.

Cílem realizovaného rozvoje komunikačního systému s nasazením zdokonalené verze aplikačního programového vybavení je podstatné zlepšení služeb občanům, zjednodušení a zkvalitnění celého procesu práce s daty.

Technické řešení dokončené datové sítě WAN

WAN SSP je realizována na bázi pevných datových okruhů. Páteřní síť (meziregionální část) je vybudována na kapacitě 512 kb/s. Páteřní okresní síť je připojena k regionálnímu stupni přenosovou rychlostí 128 kb/s, mezi úřady na stupni okres je vybudována síť 64 kb/s. Na místní úrovni kontaktních míst a poboček ÚP je většinou realizováno komutované spojení na bázi ISDN infrastruktury. Pouze u velkých pracovišť (nad 10 PC v LAN) je použito rovněž pevných okruhů 64 kb/s.

Datová síť je realizovaná jako soubor virtuálních privátních sítí na úrovni IP protokolu. Tím je zajištěno požadované oddělení sítí jednotlivých složek resortu mezi sebou. Zvolením a realizací této moderní síťové architektury bylo dosaženo vybudování jednotné sítě, která sdílí v maximální míře drahé přenosové trasy a řadu komunikačních zařízení.

Rozlehlá datová síť WAN SSP integruje:

- regionální pracoviště SSP a odvolací pracoviště SSP na krajských úřadech
- pracoviště referátů SSP na OkÚ a vzdálená kontaktní místa SSP
- pracoviště úřadů práce (ÚP) a dislokovaných pracovišť ÚP (poboček ÚP).

Počet připojených pracovišť:

V případě SSP, která je koncipována jako hierarchický třístupňový systém, se jedná o

- vzdálená kontaktní místa s celkovým počtem téměř 300 míst
- lokální kontaktní místa s celkovým počtem 98 míst (okresy, městské části, magistráty)
  - centrum MPSV a jeho detašovaná pracoviště,
  - postupně jsou integrovány i referáty SSP na KÚ

Celkový počet kontaktních míst SSP všech typů dosáhl v současné době počtu cca 400 míst. Celkový počet ÚP + DiP (dislokovaných pracovišť, resp. poboček ÚP) je 262. Celkový počet pracovišť připojených k WAN IS SSP = cca 660.

Výhledově pro příští rok počítáme s připojením dalších cca 100 pracovišť ČSSZ na území ČR.

Přenášená data a služby – možnosti WAN

- Aplikační programové vybavení OKdávky umožňuje
  - on-line dotazy z KM SSP do centra
  - dávkové sehrávání dat do centrálních a záložních databází
- Internet dle kategorizace uživatelů
- Interní informace z Intranetu a WANPROXY (provozní informace)
- Elektronická pošta služební i Internetová
- Hlasová komunikace do regionálních uzlů VoIP
- Služby síťového charakteru (DNS, DHCP, NTP)

- Centrální dohled pro správu a řízení sítě

Pro zkvalitnění funkcí IS SSP a využití nově vytvářené komunikační infrastruktury bylo významně upraveno a rozšířeno aplikační programové vybavení OKdávky, zejména on-line dotazy. Nově byla vytvořena databáze „Kontrolní registr klientů“ a doplněny vazby s „Kontrolní databází vyplacených dávek“, „Centrální databází duplicit a konfliktů“ a databázemi na okresních úřadech pro on-line přístup. Bezpečnost dat v systému je řešena s pomocí aplikačního předřazeného proxy serveru na MPSV a systémem přidělování PIN. Komunikační systém je chráněn především soustavou interních a externích firewallů, oddělujících privátní sítě od Internetu a chránících jednotlivé VPN a LAN vzájemně. Pro zabezpečení komunikace mezi subjekty veřejné správy jsou vytvářeny externí autorizační databáze (EAD). Pro zvýšení dostupnosti (bezpečnosti) systému jsou vytvářena záložní datová a komunikační centra off-line i on-line. V APV byly nově vytvořeny moduly pro informační kiosky (v současnosti je k dispozici více než 70 instalací) pro bezpečné zpřístupnění dat a modul evidence využití a vytváření statistiky využití on-line přístupu.

Datová síť WAN SSP je zároveň integrována s metropolitní částí sítě MPSV (MAN MPSV), která propojuje lokality resortu Ve Smečkách (ČÚBP), Na poříčním právu (MPSV), Křížová (ČSSZ), Zborovská (detašovaná pracoviště). Lokalita Zborovská je zároveň tranzitní do sítě GOVBONE (neveřejná IP síť pro komunikaci mezi orgány veřejné správy) pro komunikaci s dalšími resorty a ústředními orgány (např. PČR, Úřad vlády, Pražský hrad apod.) a hlasové sítě MZRNet. Lokalita Na poříčním právu je tranzitní pro Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo spravedlnosti. Síť je provozována na pronajatých optických vláknech sítě za využití ATM technologie. Přenosové kapacity se pohybují mezi 155 a 622 Mb/s. MAN je využívána pro hlasové služby, datové služby a přenos obrazu.

Přenášená data a služby v rámci MAN:

- videopřenosy z Parlamentu a Senátu
- MZRNet – hlasové komunikace vnitroresortní i mezi resorty – propojení telefonních ústředí
- GOVBONE – pro přístup k registru obyvatel Ministerstva vnitra a bezpečné komunikaci s Ministerstvem financí a zejména i s Finančními úřady, zabezpečuje přístup k Vojenskému ústavu sociálního zabezpečení a je připravován přístup do dalších úřadů sociálního zabezpečení orgánů státní správy.
- Tranzitní data sousedících resortů

Předpokládaný další rozvoj a využití WAN:

- Dokončuje se realizace off-line záložního a datového centra v jiném objektu
- Probíhá příprava realizace III. záložního datového a komunikačního pilíře IS SSP pro on-line plnohodnotné převzetí centrálního systému ve 3. lokalitě v rámci zvýšení dostupnosti, bezpečnosti, spolehlivosti a zálohování IS SSP
- Rozšiřuje se implementace systémového managementu a realizace širšího pojetí HelpDesku, integrujícího služby dohledu nad komunikačním a aplikačním systémem, HW komponentami a dohled nad správou dat
- Bude podporován program využívání profesních a klientských čipových karet a rozvíjeny i další moderní služby na společné infrastruktuře.

Potvrzování příjmů klientů se prostřednictvím datové sítě WAN IS SSP zrychlilo ze dnů na vteřiny a přineslo výrazné zvýšení komfortu zejména žadatelům o dávky SSP. V aplikačním programu OKdávky se automaticky kontroluje úplnost vstupních dat, vyhodnocuje nárok na dávku a tisknou se jednotné tiskové výstupy (oznámení o přiznání, rozhodnutí, výzvy, předvolání, doručenky). Právě dobudovaná datová síť WAN v celé šíři umožňuje, aby klienti nemuseli obíhat s papírovými formuláři okresní správy sociálního zabezpečení, úřady práce, finanční úřady, ČSSZ a další orgány. Místo toho si úředníci okresních úřadů a dalších územních a ústředních orgánů vyměňují datové soubory a úředníci z osobního počítače či klienti z informačního kiosku mají možnost během několika sekund on-line přistoupit k evidovaným údajům.

Přehled fondů a sbírek archivů ČR – novinka na webu Ministerstva vnitra

Michal Wanner, archivní správa Ministerstva vnitra

Archivní správa Ministerstva vnitra má mj. za úkol vést centrální evidenci archivních fondů a sbírek, uložených v archivní síti České republiky. Archivní fondy a sbírky jsou základní evidenční jednotkou v archivnictví. K dnešnímu datu tato evidence obsahuje více než 130 000 záznamů. Jde o jedinečný soubor informací, který funguje v databázovém systému, vytvořeném rovněž pracovníky archivní správy. Údaje dodávají do systému jednotlivé archivy, a to na základě metodiky vytvářené Ministerstvem vnitra. Na tvorbě databáze se tak kromě tří pracovníků Ministerstva vnitra podílí okolo 150 archivářů ve více než stovce archivů. Protože řada údajů obsažených v této evidenci je užitečná i pro badatele, schválil ministr vnitra záměr archivní správy poskytovat tyto informace na Internetu v podobě přístupné pro širokou veřejnost. Archivní správa proto ve spolupráci s odborem public relations připravila webovou prezentaci klíčových údajů z této databáze.

Webová prezentace obsahuje údaje o názvu archivního fondu (sbírky), původci, časovém rozsahu, o počtu běžných metrů a o tom, zda je fond zpracovaný a inventarizovaný. Badatel tak má možnost zjistit, ve kterých archivech se nalézají archiválie, které hledá, z jakého časového období jsou zachovány a zda jsou zpracované či nikoli, což je jedno z hlavních kritérií jejich zpřístupnění. Součástí prezentace je stručný popis postupu při vyhledávání údajů doplněný příklady.

V prezentované aplikaci lze obecně nalézt informace o fondech a sbírkách Státního ústředního archivu v Praze a 7 státních oblastních archivů. Jde o státní oblastní archivy v Praze, Třeboni, Plzni, Litoměřicích a Zámrsku, Moravský zemský archiv v Brně a Zemský archiv v Opavě. Databáze dále obsahuje údaje z 5 archivů měst (Archiv hlavního města Prahy a archivy měst Brna, Ostravy, Plzně a Ústí nad Labem), 72 státních okresních archivů a některých dalších archivů. Zastoupena je i evidence archiválií v 77 muzeích a jiných kulturních institucích. Evidence bude pravidelně aktualizována a postupně rozšiřována.

Webová prezentace archivních fondů je dalším příspěvkem k praktické realizaci zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a přibližuje české i světové veřejnosti rozsáhlé archivní bohatství uchovávané v českých archivech a práci archivářů. V neposlední řadě je jeho cílem odstranit i jistý nádech tajuplnosti či nedůvěry, který je s archivy a jejich činností v rámci Ministerstva vnitra u neinformované veřejnosti občas spojován.

Tuto novou službu najdete na webové stránce Ministerstva vnitra na adrese www.mvcr.cz/archivy/peva.

Internet na veřejně dostupných místech

Jaroslav Winter, prezident BMI sdružení

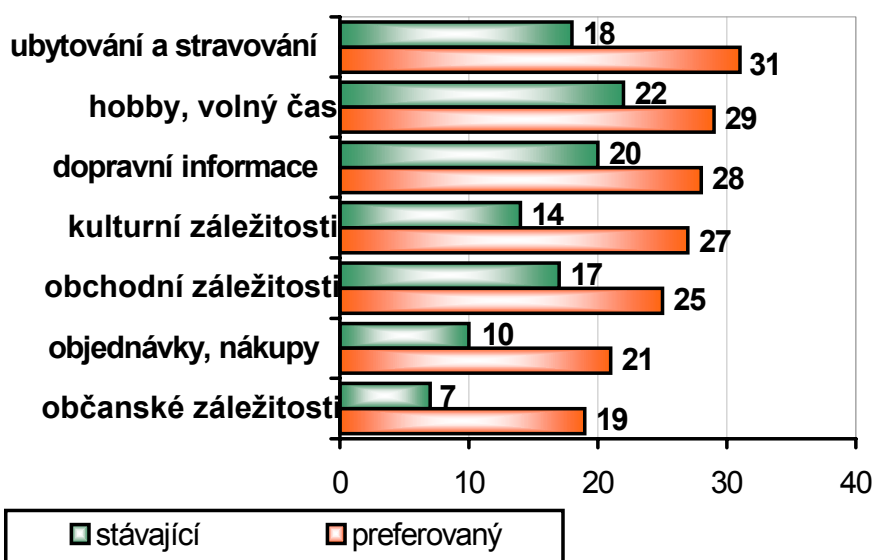
Již popáté se uskuteční jako jedna z nejvýznamnějších akcí Měsíce Internetu konference Internet ve státní správě a samosprávě. Účastníci se na ní seznámí nejen s chystanými novými projekty, ale získají přehled i o nejdůležitějších novinkách v oblasti využití internetu ve veřejné správě za uplynulé období. Na místě je však také otázka, jak se úsilí tvůrců informačních systémů setkává či mívá se zájmem veřejnosti o poskytované informace. Mají občané vůbec k nim přístup, popřípadě které informace je zajímaví a které nikoli? Odpovědi na řadu z těchto otázek poskytly výsledky průzkumu Internet na veřejně dostupných místech, který s podporou Úřadu pro veřejné informační systémy a společnosti Cisco Systems zorganizovalo BMI sdružení.

Stránku nabídky v něm metodou „utajeného nákupu“ zkoumala v okresních městech společnost DEMA, společnost Market zjišťovala prostřednictvím rozhovorů se 1254 obyvateli okresních měst ČR poptávku po informacích a veřejně dostupných místech s připojením k Internetu. Oba výzkumy navázaly na obdobný průzkum na podzim roku 2000, který se uskutečnil ve všech krajských městech.

Lidé si přejí kontakt přes web

Výzkum Marketu přinesl kromě jiného informace o preferovaných formách získávání informací o vybraných tématech jako například doprava, obchodní záležitosti, kultura, hobby, volný čas. Zvláštní pozornost byla přitom věnována občanským záležitostem, tedy informacím, které občané získávají od úřadů veřejné správy. Výzkum potvrdil dominantní význam osobních návštěv úřadů veřejné správy – více než dvě třetiny obyvatel okresních měst (69 %) v současnosti navštěvuje tyto úřady osobně. Nicméně osobní vyřizování občanských záležitostí návštěvou na úřadech preferuje „pouze“ 44 % dotázaných, přičemž největší část respondentů, kteří nyní osobně navštěvují úřady, by si přála vyřizovat své záležitosti prostřednictvím WWW (19 %). Teprve za tímto způsobem se v pořadí preferovanosti umístilo telefonické vyřizování (13 %) a použití pošty (6 %).

Stávající versus preferovaný způsob vyhledávání informací (webové stránky)

Přítom s rostoucím počtem uživatelů internetu lze očekávat další zvyšování podílu těch, kteří budou dávat přednost vyřizování úředních záležitostí prostřednictvím webových stránek. Na podzim 2001 bylo mezi dotazovanými 27 % uživatelů, kteří mají zkušenost s internetem. Běžně s ním pracuje 17 %, alespoň několikrát s ním pracovalo dalších 10 procent. Mezi těmito uživateli mělo zájem o komunikaci s úřady prostřednictvím internetu 67 procent.

Regionální rozdíly

Při rozboru uživatelů internetu se ukázalo, že nejvyšší podíl častých uživatelů je v Praze, kde jejich podíl představuje 27 % dospělé populace, v Moravskoslezském kraji (23 %) a v Libereckém kraji (22 %). Naopak nejnižší podíl častých uživatelů je v krajích Pardubickém (9 %), Středočeském (11 %) a Jihočeském (12 %).

Celkový počet všech uživatelů internetu (tedy častých spolu s příležitostnými) je pak opět nejvyšší v Praze (40 %) a dále v krajích Moravskoslezském (34 %), Karlovarském (32 %) a také v kraji Vysočina a ve Zlínském kraji (shodně 30 %). Pro všechny kraje s výjimkou Pardubického a Olomouckého platí, že většina uživatelů, popřípadě častých uživatelů pochází právě z krajského města. Největší rozdíly ve prospěch krajského města byly patrné v Královéhradeckém, ve Zlínském a v Libereckém kraji.

Práce s internetem	Ano, běžně s ním pracuji	Několikrát jsem s ním pracoval/a	Ještě jsem s ním nepracoval/a	Ne a ani mě to nezajímá
Hlavní město Praha	27	13	38	22
Moravskoslezský kraj	23	11	37	30
Liberecký kraj	22	9	22	48
Plzeňský kraj	17	8	48	27
Královéhradecký kraj	17	6	43	34
Karlovarský kraj	16	16	41	27
Zlínský kraj	16	14	27	43
Ústecký kraj	15	9	41	35
Jihomoravský kraj	14	5	51	30
Vysočina	14	16	41	29
Olomoucký kraj	13	11	39	37
Jihočeský kraj	12	5	35	49
Středočeský kraj	11	14	38	37
Pardubický kraj	9	9	39	43

Údaje jsou v procentech.

Není nedůležitých faktorů

Výzkumné šetření dále poukázalo na hlavní faktory, které obyvatelé považují za důležité při získávání informací od úřadů. Nejdůležitějším aspektem je splnění účelu návštěvy občana na úřadu, resp. poskytnutí uspokojivé odpovědi; dalším významným aspektem je ochota a vstřícnost personálu a rovněž profesionalita poskytovatele informací (v tomto kontextu je velmi významná poptávka po přesných a pravdivých informacích poskytovaných i méně formálními prostředky – například ústně nebo na webu).

Vysokou důležitost přikládají občané také rychlosti nalezení poskytovatele informace, pořizovací ceně informace, diskrétnosti při získávání informace. Za nejméně důležitou považují technickou nenáročnost získání informace, avšak rozdíl mezi první a poslední charakteristikou je nepříliš významný. Při škále od 1 (zcela nepodstatné) do 4 (velmi důležité) dosáhla konečná spokojenost známky 3,80 a technická nenáročnost získání informace 3,26, tedy všechny faktory jsou pokládány za hodně důležité. Důležitost jednotlivých faktorů přitom z hlediska meziročního srovnání nezaznamenala žádné změny.

Protipóly jsou Pražané a Středočeši

Výzkum rovněž zkoumal očekávané a preferované umístění veřejného internetu a zájem o komunikaci s úřady prostřednictvím internetu. Ten byl největší mezi obyvateli Prahy (82 %), Zlínského (80 %) a Moravskoslezského kraje (74 %), nejmenší v Pardubickém (59 %) a Středočeském kraji (49 %). Tyto

údaje se vztahují ke skupině respondentů, kteří používají internet (27 %) nebo mají o jeho využívání zájem (39 %), celkem tedy 66 % z celkového souboru.

Největší překážkou zájmu o komunikaci s úřady prostřednictvím internetu je absence vlastního připojení k internetu, popřípadě absence možnosti využívat internet k soukromým účelům. Významné jsou rovněž obavy ze zneužití osobních údajů spolu s nevyhovující formou komunikace, která postrádá lidský rozměr (tyto faktory odrazují přibližně dvě pětiny respondentů, kteří internet používají nebo mají o jeho využívání zájem).

Znalosti veřejného internetu

Necelé dvě třetiny (65 %) z dotazovaných, kteří používají internet nebo mají o jeho využívání zájem, znají v obci, kde žijí, alespoň jedno veřejně dostupné místo s připojením k internetu. Největší meziroční nárůst povědomí byl zaznamenán v krajských městech Ústí nad Labem, Jihlava, Zlín, Liberec a Brno.

Největší část dotázaných by intuitivně hledala veřejné připojení k internetu v internetové kavárně a v knihovně (shodně téměř tři pětiny respondentů). Obě uvedené lokality současně zůstávají na předním místě pokud jde o preferované umístění veřejného internetu; následovány jsou potom obecními/městskými úřady a Úřady práce. Pozoruhodné je, že bezkonkurenčně poslední místo jak u očekávaného, tak preferovaného umístění veřejného internetu zaujala telefonní budka. Přitom na poště by si internet většina dotazovaných uměla či chtěla představit.

Očekávané a preferované umístění veřejného internetu		
Místo	Průměrné hodnocení	
	Očekávané umístění	Preferované umístění
internetová kavárna	3,88	3,88
obecní, městská knihovna	3,46	3,71
úřad práce	2,79	3,26
škola	2,74	3,26
hotel	2,74	3,19
obecní, městský úřad	2,7	3,14
okresní úřad	2,61	3,13
krajský úřad	2,57	3,04
pošta	2,39	2,99
obchod, nákupní zóna	2,33	2,97
vlakové nádraží	2,28	2,85
autobusové nádraží, zastávka	2,11	2,83
Telefonní budka	1,58	2,03

Průměrné hodnocení: 4 = rozhodně ano, 3 = spíše ano, 2 = spíše ne, 1 = rozhodně ne

Údaje se vztahují ke skupině respondentů, kteří používají internet nebo mají o jeho využívání zájem (66 % z celkového souboru)

Kam informační kiosky

Samostatný blok otázek byl věnován informačním kioskům. Poskytovatele jejich obsahu bude jistě zajímat, že největší zájem je o zprávy o dopravě a kulturních záležitostech, které by si přály získávat z informačních kiosků více než dvě třetiny dotázaných. Přibližně polovina by se z něj chtěla dovídat o hobby a o aktivitách volného času, o možnostech ubytování a stravování a o občasných záležitostech. Ze spontánních odpovědí dotazovaných je dále patrný zájem o sport, počasí, nabídku volných pracovních míst.

Informační kiosky začínají být dávány do spojitosti také s internetem. Připojení informačního kiosku k internetu je podle průzkumu velmi důležité pro přibližně každého pátého respondenta a spíše důležité pro další více než čtvrtinu dotázaných. V této souvislosti je zajímavé, že počet lidí považujících za důležité, aby informační kiosk byl připojen k internetu, je větší, než je současná skupina uživatelů internetu. Nejdůležitější bylo připojení informačního kiosku k internetu pro občany Plzeňského

kraje (průměrné hodnocení 2,67), Prahy (2,60) a Moravskoslezského kraje (2,55), nejméně důležité pro občany Libereckého kraje (1,90), kraje Vysočina (1,98) a Královéhradeckého kraje (2,03).

Důležitost připojení k internetu z informačního kiosku

velmi důležité	19 %
spíše důležité	28 %
spíše ndůležité	20 %
zcela nepodstatné	33 %

Z hlediska umístění informačního kiosku je podle mínění dotazovaných optimální variantou obecní či městská knihovna a obecní úřad. Vysokých preferencí dosahují také internetové kavárny. Preference jsou přitom vyrovnané mezi krajským městem a ostatními okresními městy v daném kraji.

Nabídka veřejného internetu se zlepšuje

Stránku nabídky zkoumala ve výzkumu v okresních městech metodou „utajeného nákupu“ společnost DEMA. Její tazatelé navštívili celkem 576 míst 8 typů ve všech okresních městech ČR a zjistili, že na 31 % z nich se občané mohou připojit k internetu. V každém z měst se tázali na okresním a městském úřadu, v městské knihovně, na poště (největší, hlavní), autobusovém i vlakovém nádraží (hlavním, největším), v hotelu (největším v centru města) a v internetové kavárně.

Většina zájemců (69 %) však z navštíveného místa odešla s nepořízenou. V negativních odpovědích pracovníků přitom mnohonásobně (62 %) převažovalo konstatování „internet zde nelze využít, ani nevím, zda nebo kdy to bude možné“ a jen malá část (7 %), dávala zájemcům určitou naději, sdělovala „zatím to není možné, ale uvažuje se o tom“. Tři čtvrtiny z těch, kteří avizovali zavedení internetu, uvedli časový horizont realizace. Čtvrtina opět sdělila „nevím, nemám ponětí, jak dlouho to bude trvat“.

Knihovny a kavárny: bez překvapení

Nebylo překvapením, že ve všech okresních městech našli tazatelé internetovou kavárnu. Internetem pro veřejnost byla vybavena také naprostá většina městských knihoven (98 %). Zájemci byli úspěšní i v každém šestém hotelu (18 %), každém sedmém úřadu státní správy (13 % okresní úřad a 14 % městský úřad), na každém dvacátém pátém vlakovém nádraží (4 %) a třicáté třetí poště (3 %). Zcela bez úspěchu odešli ze všech autobusových nádraží.

Protože stejný výzkum se uskutečnil o rok dříve ve všech krajských městech, je možné srovnání, zda v nich došlo k nějakým změnám. To ukázalo, že se sice zlepšila vstřícnost, ochota a profesionalita pracovníků dotazových míst při podávání informací týkajících se internetu, avšak reálná šance občanů využít internet se zvýšila jen mírně. Jestliže v roce 2000 uspělo v krajských městech 31 % zájemců, v roce 2001 to bylo pouze o 6 procentních bodů více, tj. 37 % zájemců.

Z hlediska složení souboru reálné nabídky tvořily internetové kavárny a knihovny při loňském průzkumu v okresních městech po 39 %, veřejná správa 12 %, hotely 7 %, nádraží 2 % a pošta 1 %. Zájemci uspěli nejčastěji v Královéhradeckém kraji (40 %) a Praze (38 %) a naopak nejméně často v Karlovarském kraji (25 %).

Složení souboru reálné nabídky

okresní úřad	6 %
městský úřad	6 %
městská knihovna	39 %
pošta	1 %
vlakové nádraží	2 %
hotel	7 %
internetová kavárna	39 %

Vybavení, služby, vytíženost

Dále se ukázalo, že třetina míst s připojením k internetu disponuje jedním až dvěma počítači; čtvrtina je vybavena 3 až 5 počítači; další čtvrtina má 6 až 10 počítačů; osmina míst má k dispozici více než 11

počítačů. Vybavenost internetových kaváren je vyšší (v průměru 7,7 počítače) než knihoven (4,6), hotelů (3,2), městských (2,4) a okresních úřadů (1,3). Největší šance pro využívání internetu jsou dopoledne mezi devátou až jedenáctou hodinou, případně ráno mezi šestou až devátou hodinou nebo v poledne mezi jedenáctou až třináctou hodinou.

Nejčastěji se za hodinu připojení k internetu platí částka buď ve výši 40 korun (případně mírně pod touto hranicí) nebo částka v rozmezí 41 - 60 korun. Na dvou třetinách míst je možný vlastní vstup dat, tzn. že je možné si přinést vlastní disketu s předem napsaným dokumentem, zprávou a podobně; třetina míst tento způsob neumožňuje, benevolentnější jsou internetové kavárny a hotely. Většina míst (84 %) dovoluje ukládat výstupy na disketu; vstřícnější jsou knihovny, internetové kavárny a hotely. Naprostá většina míst (90 %) umožňuje vytisknout výstupy na papír; nabídka je vstřícnější v knihovnách a internetových kavárnách. Obvyklá sazba za jednu vytištěnou černobílou stránku činí dvě až tři koruny, státní úřady a knihovny jsou levnější než kavárny a hotely.

Více než dvě třetiny míst nezůstávají jen u provozu internetu, nýbrž nabízejí svým zákazníkům i další služby, které lze podle zaměření shrnout do čtyř skupin:

- služby navazující na internet (například možnost zakoupit si diskety, zapůjčit scanner, sluchátka, CD-ROM, hry),
- služby osvětové (například vzdělávací akce, besedy s odborníky, školení pro cílové skupiny, poradenství, účast v projektech „Březen – měsíc internetu“, dny otevřených dveří, spolupráce se školami),
- služby vztahující se k činnosti nebo zřizovateli dotazového místa (například paleta služeb knihovnických, hotelových, restauračních),
- služby speciální (například výstavy, pronájem sálu s technikou, internetová kancelář, prodej časopisů a knih s počítačovou a internetovou tematikou).

Reálná možnost využít Internet

vstup dat z diskety	62 %
výstup na disketu	84 %
výstup tiskem	90 %
poradenská služba	83 %
doprovodné služby	69 %

Vytížení je většinou dobré

Téměř všude lze využívat internet od pondělí do pátku, na více než dvou třetinách míst také v sobotu, necelá polovina míst je otevřena i v neděli. Městské knihovny jsou vázány na provozní řád, internetové kavárny mají „volnější ruku“ a mohou provoz usměrňovat podle potřeb. Úřady státní správy omezují nabídku zejména v úterý, ve čtvrtek a v pátek, o víkendy mají otevřeno obvykle internetové kavárny a hotely, v sobotu i knihovny.

Pracovníci, se kterými hovořili zájemci o internet, hodnotili vytíženost daného místa nejčastěji jako dobrou; to znamená, že občané mají o internet na tomto místě zájem, nikoliv však enormní, takže mohou být plynule uspokojováni. Čtvrtina hodnocení odráží menší a pětina velký zájem veřejnosti. Každé desáté místo kapacitně nestačí, poptávka je trvale vyšší než nabídka.

Polovina míst provozujících veřejně přístupný internetový terminál zahájila činnost v roce 2001 nebo 2000; polovina míst má za sebou dva roky nebo i více let provozu. Z hlediska celkové spokojenosti s navštíveným místem byly nejlépe hodnoceny internetové kavárny (1,5) a knihovny a hotely (1,7). Zhruba stejně byli tazatelé spokojeni s okresními i s městskými úřady (1,9).

Obstojí úřady?

Jak si vedly okresní a městské úřady ve srovnání s internetovými kavárnami a knihovnami v jednotlivých parametrech? Obecně platí, že orientace na úřadech je o něco složitější. Aby se zájemci dozvěděli, zda je možné využívat internet či nikoliv, museli oslovit více osob než v knihovnách nebo v kavárnách. Na úřadech se při pátrání mohli méně často opírat o informace uváděné na informačních tabulích a vývěskách. Celá operace byla na úřadech zdlouhavější.

Zatímco ochota a vstřícnost byla u pracovníků úřadů hodnocena skoro stejně jako v knihovnách a kavárnách, jejich profesionalita a znalost věci, tedy záležitostí kolem internetu, vyvolala častěji kritiku. Na úřadech měli zájemci mnohem častěji pocit, že na ně není pohlíženo jako na zákazníky. Velmi špatná byla na úřadech, zejména okresních, propagace internetu, prakticky neexistovaly o něm žádné písemné materiály. Úřady však reagují častěji než knihovny a kavárny pozitivně na dotazy týkající se dalších internetových možností v okresních městech. Většina dokáže doporučit alespoň jedno další místo, avšak často pouze obecně, bez mapy, adresy či jiných podrobností, například otevírací doby.

Rozdílná byla vytíženost jednotlivých míst. U okresních úřadů byla minimální až malá (vždy je možný přístup), u městských malá až dobrá (zájem je, obvykle není nutno čekat). U internetových kaváren byla vytíženost místa dobrá až velká, u knihoven dobrá, velká a někdy i maximální, což se řeší prostřednictvím objednávek.

Naprostá většina zájemců o internetové služby by poskytla pozitivní reference o navštíveném dotazovém místě, tzn. doporučila by ho pro případ, že by někdo potřeboval využít internet (85%). Doporučení by obdržely téměř všechny internetové kavárny (93%) a většina veřejných městských knihoven (83%). Z ostatních míst by podíl kladných referencí převažoval také u hotelů a okresních úřadů.

Doporučení výzkumníků

Z průzkumu společnosti DEMA vyplynula také některá doporučení pro poskytovatele veřejného internetu. První se týká orientace ve městě. Nelze předpokládat, že zájemce o internet se bezvadně orientuje ve městě. Proto je žádoucí, aby místo vybavené internetem bylo viditelně, nezaměnitelně a možná i jednotně označeno. V tomto směru může být užitečná také samolepka Veřejný Internet, kterou nabízí Úřad pro veřejné informační systémy zdarma všem zařízením poskytujícím veřejnosti přístup k Internetu. Registrace je možná na adrese www.uvis.cz, samolepku si již nalepilo kolem 500 zařízení.

Je rovněž žádoucí, aby označení veřejného internetu bylo začleněno do informačních systémů, orientačních plánů a průvodců měst.

Vedle orientace ve městě musí být také orientace na místě rychlá a bez komplikací. Důsledné značení je nutné hlavně tam, kde je internet umístěn v patře, v objektu s větším množstvím referátů, firem, místnostní, sálů, kanceláří.

Samostatnou kapitolou je informovanost. Pracovníci, kteří v daném zařízení podávají občanům informace, by měli být sami informováni dostatečně, aktuálně a konkrétně. Zdaleka to není pravidlem, zejména na místech, kde ještě internet není běžnou záležitostí. Tam se také stávalo, že u pracovníka za přepážkou vyvolalo údiv, že někdo potřebuje internet. Dokonce třeba paní u okénka neměla ponětí, co to internet je, a divila se, proč ho někdo hledá. Zarážející je také absence písemných materiálů, prospektů a propagačních materiálů.

Důležitou roli hraje rovněž prostředí, ve kterém jsou nabízeny služby. Při hodnocení míst vybavených internetem zájemci upozorňovali na řadu rušivých momentů, jako umístění počítače na místě, kde není zajištěno soukromí ani klid, jeho instalování tam, kde se soustřeďuje největší množství lidí, přílišnou zahuštěnost počítačů.

Celkově se dá shrnout, že hodnocení služeb okresních a městských úřadů se oproti prvnímu průzkumu po roce zlepšilo v řadě parametrů. Přesto však pro ně stále mohou být příkladem zejména ve vztahu k tazajícím se knihovny a internetové kavárny. I když tato místa jsou založena na jiných vlastnických strukturách, jedno mají společné: zájem o zákazníka. Tedy to, v čem ještě mají pracovníci úřadů největší rezervy.

Perspektivní architektura informačních systémů ve veřejné správě

aneb Jak vyhovět požadavkům na IT a nezbláznit se z toho

Ing. Jaroslav Zeman, vedoucí konzultant, Oracle Czech, s. r. o.

Koncepční přístup ke konsolidaci ISVS, ochraně existujících investic a efektivnímu využití nových standardů. Příspěvek demonstruje možnosti konsolidace informačních systémů na úrovni správy dat, vrstvy provozovaných aplikací a zjednodušení uživatelského přístupu. Celkový koncept je doplněn příklady realizovaných řešení pro vybrané oblasti veřejné správy.

Uvedený příspěvek se pokouší popsat pohled společnosti Oracle na způsob, jak zabezpečit požadavky kladené na funkčnost informačních systémů ve veřejné správě.

Jelikož jde o problém velmi komplexní, pokusíme se ho rozdělit na jednotlivé dílčí části, popsat vazby mezi nimi a vysvětlit stručně funkci jednotlivých součástí (komponent) informačních systémů veřejné správy. Tedy to, co nazývají pracovníci z oboru informačních technologií architekturou informačního systému.

Pokud navrhujeme jakýkoli nový informační systém musíme si všimnout několika základních faktorů. Komu informační systém má sloužit, jaké aplikace (agendy) v něm budou provozovány, kde jsou uložena data, která jsou zpracovávána. Jaký je charakter poskytovaných služeb (informace, interakce, transakce, integrace), jaké jsou nároky na dostupnost, spolehlivost, škálovatelnost požadovaného systému, jaké jsou potřeby jeho propojení a vazby na jiné existující informační systémy, na kolik je systém otevřený (nezávislý na platformách a operačních systémech) a na kolik je postaven na průmyslových standardech.

Přesto že na výše uvedené body je možné navrhnout řadu variantních řešení pro architekturu informačních systémů ve veřejné správě (a nejen v ní) platí několik zásad, které mají axiomatický charakter:

- Otevřenost systému, která je garantována tím, že jeho dodavatel zakomponovává hlavní průmyslové standardy.
- Bezpečnost uložení dat a ochrana proti nepovolanému přístupu k nim.
- Možnost nákladově efektivní konektivity k dalším informačním systémům.
- Architektura respektující prostředí Internetu

S ohledem na specifiku veřejné správy přikládá společnost Oracle vysokou důležitost několika dalším zásadám:

- Nutnost umožnit diferencovaný/personalizovaný pohled na data pro různé typy uživatelů (správní úřad, občan, firma, zaměstnanec úřadu)
- Nutnost, že systém musí být schopen reagovat na legislativní prostředí a to nejen tuzemské a to i na požadavky EU.
- Tyto systémy musí nabídnout svým uživatelům přívětivé rozhraní.

Domníváme se, že tak jak směřuje legislativa k tomu, aby přinutila propojení ISVS vertikálně i horizontálně ve všech úrovních. Je to právě kvalitní návrh architektury podmínkou, která podmiňuje bezproblémové nasazení aplikací od různých dodavatelů.

V pojetí Oracle doporučujeme řešit architekturu třívrstvou:

- Datová vrstva pro správu a sdílení všech typů dat (texty, strukturovaná data, obrázky, multimedia)
- Aplikační vrstva pro sdílený provoz a správu všech typů aplikací (transakční, analytické, informační, integrační)
- Prezentací vrstva realizovaná běžným Webovým prohlížečem, bez nutnosti instalovat na klientská zařízení specializované klientské aplikace

E-government v rakouských městech

Eberhard Binder, Správa města Vídně

Implementace e-governmentu v mnoha rakouských městech již značně pokročila. Předchozí zkušenosti však ukázaly, že dříve než budeme moci e-government používat v širokém rozsahu a úspěšně, budeme muset vyřešit ještě několik kritických otázek

1. Náklady na e-government

Pro orgány veřejné správy je e-government novým produktem, novým kanálem, jehož prostřednictvím mohou občanům a podnikům nabízet služby. Každý nový produkt vyžaduje investice. Potenciální úspory a návratnost investic (ROI) jsou závislé na částce, která má být investována, ale i na nárůstu efektivnosti a skutečné míry využití nového kanálu. Nemůžeme očekávat, že by úspory vyplývající ze zavedení ve velkém pokryly celé náklady na implementaci e-governmentu. Pro urychlené zavedení e-governmentu jsou proto nezbytné větší zdroje.

2. Využití e-governmentu

Pro zajištění úspor z provozování e-governmentu ve velkém je nutno maximalizovat přijetí nové služby veřejností. Míra využívání je závislá na tom, jak je služba známá, pohodlná a užitečná.

2.1 Informovanost

Z průzkumu veřejného mínění, který v listopadu 2001 provedla jedna rakouská poradenská firma, vyplynulo, že téměř dvě třetiny Rakušanů nevědí, co pojem „e-government“ znamená. Musíme tedy obyvatelstvo a podnikatelskou veřejnost přesvědčit o výhodách e-governmentu.

2.2 Důvěra

Pokud jde o zvyšování důvěry uživatelů v e-government, je nejdůležitější zavést rozsáhlá bezpečnostní opatření a využít nejmodernější technologie v oblasti zabezpečení sítí, dat, procesu, kódování a zpracování elektronických informací a také zajistit naprosté dodržování legislativy na ochranu dat.

Rozhodnutí Rady EU ze 6. prosince 2001 vyzývá k zavedení specifických opatření v oblasti ochrany sítí a informací. Pro úspěšné využívání e-governmentu je nutno toto rozhodnutí implementovat urychleně a v co největším rozsahu.

Jako spolehlivý prostředek elektronické identifikace má sloužit „občanská karta“. Karta bude kromě podpisu obsahovat další charakteristiky relevantní pro elektronickou identifikaci.

3. Úspory díky hromadnému zavedení e-governmentu

Náklady na využívání a provozování e-governmentu jsou obvykle velmi nízké. Přínosy díky vyšší efektivnosti, např. kolik peněz se za jednu transakci v oblasti služeb skutečně ušetří, nezáleží jen na míře zavedení nové informační a komunikační technologie, ale také na tom, zda byly administrativní procesy vhodně přizpůsobeny a upraveny tak, aby plně využívaly možností, které jim nové technologie nabízejí.

4. Resumé

E-government vyžaduje finanční zdroje navíc. Měli bychom se snažit dosáhnout úspor díky jeho využívání ve velkém.

Abychom dosáhli úspěchů, musíme zavést intenzivní interní i externí marketingová opatření na podporu využívání e-governmentu a zabezpečení jeho aplikace; finanční podporu pro veřejnou správu a uživatele; efektivní a rozsáhlou infrastrukturu (občanská karta, formáty výměny dat...) a potřebujeme také motivaci, školení a podporu reorganizace správních procesů.

Projekt E-MuniS

Bojil Dobrev, Mechthild Stoewer, Lambros Makris, Eleonora Getsova

Dokument prezentuje projekt financovaný programem IST Evropské unie, a to včetně jeho hlavních cílů a rozsahu. Popisuje aktivity realizované během první fáze projektu, očekávané výsledky a strategii rozšíření výsledků projektu.

Hlavní cíle projektu a jeho předpokládané přínosy

Municipální služby občanům a pracovní postupy obecní samosprávy jsou většinou spojeny s enormní byrokracií, procedurálními formalitami, dlouhými frontami před vždy vytíženými úřady, ztrátou času a nároky kladenými na pevné nervy občanů i administrativních pracovníků.

I když Evropa jako celek dosahuje rychlých pokroků na poli zavádění informačních technologií pro zkvalitnění a usnadnění lidského života, některé nedávné statistiky dokazují, že v současné době pouze 8 % obcí v Evropské unii poskytuje elektronické služby svým občanům a 56 % nabízí informace prostřednictvím internetu. V regionu jihovýchodní Evropy jsou aplikace informačních technologií omezené (většinou off line), elektronické služby občanům jsou nedostačující a pouze 1 % obcí nabízí informace na webu.

Projekt je realizován s finanční podporou programu IST Evropské unie. Byl zahájen v listopadu 2001 a bude zakončen v říjnu 2003.

Bezprostředním cílem E-MuniS je zajistit příležitosti pro zavádění vymožeností informačních technologií do pracovních postupů obecní samosprávy a do služeb občanům způsobem pohodlným pro uživatele. Hlavním cílem projektu E-MuniS je přemostit rozdíly mezi obcemi v EU a obcemi v oblasti jihovýchodní Evropy, pokud jde o využití informačních technologií v administrativních pracovních postupech a službách občanům, a tím usnadnit práci municipálních zaměstnanců a zjednodušit život občanů.

Shrnutí

Projekt E-MuniS bude přínosem pro rozvoj informační společnosti tím, že poskytne vybavení pro zlepšení služeb občanům a obecní práce na základě zavádění informačních a komunikačních technologií.

E-MuniS působí jako hybná síla spolupráce mezi veřejnou správou několika měst v různých zemích a přispívá k rozvoji partnerské spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem, zejména mezi místní správou a průmyslem informačních technologií, vytváří spojení a společné aktivity firem zaměřených na informační technologie z jihovýchodní Evropy a EU a poskytuje možnosti pro integraci obcí v jihovýchodní Evropě do sítě obcí EU.

Konsorcium projektu zahrnuje několik partnerů z místní samosprávy a firem zaměřených na informační technologie (koncoví uživatelé a poskytovatelé technologií) ze států EU (Německo, Španělsko, Itálie, Řecko) a ze zemí jihovýchodní Evropy (Bulharsko, bývalá Jugoslávská svazová republika Makedonie, Chorvatsko).

TeleCities – odrazový můstek do e-Evropy

Ingrid Götzl, prezidentka, TeleCities, město Vídeň

TeleCities je sítí přibližně 120 evropských měst, včetně měst hlavních, malých i středních. Sít' spolupracuje v celé Evropě na otázkách souvisejících s informační společností a předsedá jí město Vídeň. Klíčoví obchodní partneři se stali jejími přidruženými členy.

Strategie TeleCities

Sít' TeleCities má během předsednictví města Vídně následující strategické úkoly:

- uplatnění elektronické vlády (eGovernment) pro práci ve prospěch občanů,
- posílení postavení TeleCities jako zástupce měst pro oblast ICT,
- zintenzívnění spolupráce měst EU.

TeleCities podporuje zapojení klíčových účastníků do informační společnosti na základě přeshraniční spolupráce a předávání znalostí. V rámci sítě TeleCities jsou města jako taková považována za pilotní projekty pro výzkum a rozvoj projektů.

Spolupráce s Evropskou komisí

Na evropské úrovni je cílem TeleCities ovlivňovat aspekty rozvoje politiky EU. Je o to usilováno prostřednictvím vedení pravidelného dialogu s evropskými institucemi a přispíváním k jejich politice. Aby mohla sít' TeleCities hrát aktivní úlohu v takovém procesu, důsledněji směřuje své strategické aktivity tak, aby:

- se posílila pozice TeleCities jako hlavní partnerské sítě Evropské komise v ICT,
- potřeby a zájmy evropských měst získaly pevnější postavení v programu evropské politiky,
- byl uplatňován eGovernment jako hlavní aktivita členských měst TeleCities v oblasti ICT,
- bylo možné aktivně pracovat na podpoře digitálního zapojení.

Úloha měst

První prioritou TeleCities je zdůrazňovat úlohu měst v rozvoji, který s sebou přinesla informační společnost v Evropě. Zde je naším cílem zařadit municipální aspekty uvedeného vývoje na vyšší pořadí agendy EU i agend na národní a místní politické úrovni.

Pokud jde o politiku národních vlád, TeleCities udržuje pravidelné kontakty s příslušnými ministerstvy evropských zemí, které jsou v TeleCities zastoupeny prostřednictvím členských měst. TeleCities se pomocí podpory sítě a jejích iniciativ na národní úrovni zaměřuje na ovlivňování politiky národních vlád v otázkách rozvoje ICT tak, aby umožňovala přístup více zaměřený na města.

Klíčové aktivity rozvoje politiky sítě jsou však realizovány na místní úrovni, kde se TeleCities snaží usnadňovat podporu informační společnosti pro všechny.

Úkoly stojící před TeleCities

TeleCities identifikovala hlavní úkol na evropské úrovni, který bude vyřešen prostřednictvím 6. Rámcového programu a bude aktuální pro sít' – úkol, v němž jsou města klíčovými účastníky a zároveň zastupují občany. Hlavním úkolem bude:

„E-občanství a s ním související nové formy řízení měst“ budou zajištěny do roku 2010 pro všechny, ve všech členských zemích EU (v té době) a na všech úrovních.

Uvedený úkol vychází z předpokladu, že komplexní občanství také znamená udělit jednotlivcům právo na co nejúčinnější přístup k veřejným službám, právo aktivně se účastnit procesů rozhodování na místní úrovni, které mají vliv na kvalitu života občanů, a právo mít stejný užitek z výhod informační společnosti.

Uvedený úkol by mohl být rozpracován do 4 úkolů následných, všech s perspektivou do roku 2010:

- Všechna města budou realizovat své služby on-line, integrované do nově navržených procesů a využívající model multiplexního kanálu s cílem zlepšit kvalitu služeb poskytovaných občanům, odborníkům a podnikům.
- Všechna naplní e-demokracii, která bude zahrnovat všechny nové formy účasti občanů a zmocnění společnosti.
- Všichni evropští občané budou mít právo na e-bezpečnost.
- Všichni evropští občané budou digitálně gramotní a budou schopni využívat zisků informační společnosti.

Priority a aktivity TeleCities

Problematika TeleCities stojí na čtyřech pilířích:

Předávání znalostí

V informační společnosti je účelem výměny zkušeností, výsledků projektů a získaných poznatků mezi zainteresovanými městy usnadnění místních a globálních procesů vzdělávání. Znalosti, zkušenosti a nejlepší postupy jsou šířeny prostřednictvím aktivit sítě, jako jsou mezinárodní konference TeleCities, pravidelné pracovní skupiny, výstavy, publikace, vlastní internetová stránka TeleCities, školící kurzy i virtuální diskusní fórum.

Poskytování informací

Druhou prioritou TeleCities je poskytování pravidelných informací členům prostřednictvím:

- poskytování pravidelného stručného souhrnu elektronických zpráv,
- webové stránky TeleCities,
- akcí TeleCities.

Stejně nástroje budou použity pro zajištění širokého a strukturovaného rozšiřování projektů organizace TeleCities a jejich členů.

Politika a dialog

TeleCities působí jako platforma pro dialog mezi městy a institucemi EU, zvláště pokud jde o ICT. Účelem je zdůraznit postavení měst vůči institucím EU.

Financování Evropskou unií, podpora projektů a pomoc

TeleCities je svými členy vysoce oceňována za své úsilí při přípravě nových projektů, vyhledávání partnerů pro návrhy EU a za poskytování informací o programech, iniciativách a financování Evropskou unií. TeleCities je partnerem projektu „DEBUT – Využití dat a nejlepší způsob použití“. Účastní se projektu „EDEN – Evropská síť elektronické demokracie“ i na projektu „Výměna dovedností“ v rámci programu LEONARDO, projektech eContent „eCT – Elektronická výzva k výběrovému řízení“ a „ODA – otevřená digitální správa“, i na projektu IST eCommerce „PACE – Veřejná správa a elektronický obchod v Evropě“.

Do budoucna síť TeleCities předpokládá realizaci některých vynikajících projektů, např. projektů tří sítí „Tři růže“ společně se sítí ELANET a Eris@, PANISCO se sítí měst atd.

Shrnutí

Význam měst jako bezprostředního partnera občanů a prvotního zdroje poskytování správních služeb nezbytných pro každodenní život občanů a jejich blaho byl prokázán. Vzhledem k tomu, že se úkoly veřejné správy během posledních let zásadně změnily, ICT jsou stále více a více považovány za strategický nástroj pro městský rozvoj.

Síť TeleCities, která tyto dvě otázky kombinuje, je prezentována jako prostředek podpory měst na jejich cestě k informační společnosti a podpory, kterou si města navzájem poskytují společnou prací a provázaností svých snah.

Telecities

Ingrid Götzl, Město Vídeň, Teresa Serra, Město Barcelona

Základní informace

TeleCities je otevřenou sítí městských úřadů a soukromých firem. Byla založena v roce 1993 jako sesterská síť Eurocities několika jejími členskými městy, která chtěla zaměřit svoji činnost na problémy související s informační společností. Ve snaze podporovat aktivity sítě na místní úrovni a zaměřovat se na menší města TeleCities vytváří podpůrný rámec pro národní pobočky.

Města jako aktivní účastníci informační společnosti

Informační a komunikační technologie jsou klíčovým nástrojem místního rozvoje a místní demokracie. Podporou univerzální dostupnosti služeb a aplikací založených na informačních a komunikačních technologiích mohou města a obce zvýšit kvalitu života svých občanů. Vytvořením vzdělávací platformy pro města v celé Evropě, chce TeleCities zapojit města do rozvoje informační společnosti a tím působit jako katalyzátor rozvoje nových technologií.

Nadnárodní spolupráce & předávání znalostí

TeleCities podporuje pomocí nadnárodní spolupráce a předáváním znalostí zapojení místních aktérů do informační společnosti. Konkrétní město může být využito jako pilotní projekt skupinami místních účastníků, kteří mohou v rámci sítě TeleCities rozvíjet projekty zaměřené na výzkum a vývoj. TeleCities podporuje ve svých aktivitách princip partnerské spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem, který umožňuje zapojení evropského průmyslu. TeleCities vychází z názoru, že místní úřady musí hrát zásadní roli při rozvoji informační společnosti a nových forem řízení. TeleCities podporuje širší povědomí o možnostech nových aplikací a služeb informačních a komunikačních technologií.

Rozvoj politiky

Na evropské úrovni lze TeleCities připsat značnou politickou váhu, která vychází z aktivního zapojení politických zástupců měst a z odborných znalostí měst.

Projekty

TeleCities usnadňuje realizaci projektů. PACE (Veřejná správa a elektronický obchod v Evropě) a MUTEIS (Makroekonomické a městské trendy v evropské informační společnosti) spadají do Programu IST, další do působnosti programu eContent – eCT (Elektronická výzva k výběrovému řízení) a ODA (Otevřená digitální správa). Výměna dovedností je součástí programu Leonardo.

Služby členům

Aby organizace mohla reagovat na potřeby svých členů, koordinuje řadu jasně definovaných služeb. Mezi ně patří webová stránka sítě s databází on line, koordinace několika specializovaných pracovních skupin, pravidelné vydávání publikací a koordinace akcí.

Akce

TeleCities organizuje každý rok čtyři konference, které se konají v členských městech a jsou zaměřeny na témata z pracovního programu pro daný rok. Témata akcí TeleCities nabízejí městům příležitost, aby vyjádřila své potřeby a očekávání při přímém kontaktu s obchodními partnery.

Iniciativa eEurope+ a její implementace v podmínkách České republiky

Ing. Jiří Krump, předseda Úřadu pro veřejné informační systémy

Akční plán eEurope 2002

„Prodiho eEurope iniciativa“ – prosinec 1999

- Zasedání Evropské Rady, Lisabon, 2000 – cíl: EU se do roku 2010 stane nejdynamičtější ekonomikou založenou na znalostech
- Zasedání Evropské Rady, Feira, 2000 – Akční plán eEurope 2002 (realizace: členské státy EU)

Obecný cíl eEurope: Evropa on-line v co nejkratší možné době

Akční linie

- Levnější, rychlejší a bezpečný Internet
- Investice do lidí a dovedností
- Podpora využívání Internetu

Nástroje

- programová finanční podpora
- srovnávání dosažených výsledků (benchmarking)

Akční plán eEurope+ 2003

- Zahájení procesu – Evropská ministerská konference, Varšava, květen 2000
- Program kandidátských států EU, obdobný eEurope
- Oficiální vyhlášení na zasedání Evropské Rady ve švédském Göteborgu, v červnu 2001
- Reflektuje specifickou situaci v kandidátských zemích, navíc obsahuje:

Akční linie – Urychlení realizace základních stavebních prvků informační společnosti

- urychlení zabezpečení přístupu k dostupným komunikačním službám pro všechny
- převzetí a implementace *acquis* souvisejícího s informační společností

- Promítnutí priorit eEurope+ 2003: aktualizace Akčního plánu realizace státní informační politiky, do roku 2003 (pozn.. vláda přijala usnesením č. XXX/2002 – na programu vlády má být v únoru 2002)
- Jeho součástí je seznam projektů v oblasti IS orgánů veřejné správy
- Sledování pokroku prostřednictvím referenčních ukazatelů (benchmarking indicators) – stanoveny pro každou z akčních linií
- Český statistický úřad – na základě vládního usnesení 405/2001 vytvoří pro rok 2002 a následující organizační a metodické předpoklady pro sledování ukazatelů
- Vznik statistické pracovní skupiny pro sledování referenčních ukazatelů

Společný orgán JHLC – členové, zastoupení za ČR

- JHLC = Joint High Level Committee
- Společný orgán Evropské komise (GR Informační společnost) a zástupců kandidátských zemí EU pro otázky rozvoje informační společnosti
- Zasedá několikrát ročně dle potřeby (pozn.. nejbližší zasedání 14. 3. 2002 v Bruselu, další zřejmě koncem dubna – zač. května v Praze)
- Zastoupení za ČR – předseda Úřadu pro veřejné informační systémy a reprezentant Ministerstva zahraničních věcí
- Koordinace příprav a realizace akčního plánu eEurope+ 2003
- Příprava **První zprávy o pokroku** (First Progress Report - FPR)

- Zveřejnění FPR – u příležitosti Ministerské konference o informační společnosti v Ljubljani (2.–4. června 2002)

Ministerská konference k informační společnosti (Ljubljana, 2.–4. června 2002)

- Hostitelská země – Slovinská republika
- Příprava probíhá ve spolupráci s Evropskou komisí (GŘ Informační společnost) a kandidátskými zeměmi EU
- Účast – pětičlenná oficiální delegace (kandidátské země EU, členské státy EU, Evropská komise, představitelé balkánských zemí), 15členný doprovod za každou KZ
- Doprovodná výstava – omezený počet vystavovatelů

Výstup z konference

- První zpráva o pokroku v realizaci eEurope+ (First Progress Report)
- Doporučení a závěry

Ostatní významné zahraniční aktivity Úřadu pro veřejné informační systémy

- Vyjednávání s Evropskou komisí o vstupu ČR do komunitárního programu IDA (Networks between Administrations), zaměřeného na elektronickou komunikaci mezi státními správami – <http://europa.eu.int/ISPO/ida/> – předpokládané datum vstupu ČR: 2002
- Vyjednávání s Evropskou komisí o vstupu ČR do komunitárního programu eContent <http://www.cordis.lu/econtent> nebo <http://www.econtent.cz> – předpokládané datum vstupu ČR: 1. červen 2002
- Aktivity vůči OECD (gestorská spolupráce – Výbor pro informační, komunikační a počítačovou politiku – ICCP a pracovní skupiny).

Infoville: Rozsáhlá implementace modelu Inteligentní komunity

Manuel Muro Perez, Marketing Director, Oracle Iberria

V roce 1996 zahájila regionální správa kraje Valencie projekt, který měl realizací strategie Informační společnosti zlepšit celkovou konkurenceschopnost regionu se čtyřmi miliony obyvatel kraje včetně státních a soukromých podnikatelských subjektů. Projekt se dodnes úspěšně rozvíjí a zvolený model je dnes využíván v 18 městech regionu.

Význam konceptu Místního portálu

Význam portálu (vstupní brána do virtuálního prostoru Internetu) spočívá tom, že je jediným místem, kde je uživatel pod určitou úrovní kontroly či vedení. Vytvoření přitažlivého portálu s rozsáhlou nabídkou obsahu bude stimulovat uživatele k jeho využití jako vstupního bodu pro provádění svých transakcí. Uživatelé a přispěvatelé si takových portálu, které představují značná aktiva, cení.

Důležitost místních portálů roste s možností připojit velkou skupinu obyvatel, kteří až dosud jevíli malý zájem o Internet. Tato skupina vyžaduje spíše místní než celonárodní informace.

Implementace

Projekt Infoville byl zahájen s cílem modernizovat veřejnou správu v regionu Valencie. Téměř ihned se stal velmi ambiciózním programem s hlavním cílem zvýšit celkovou konkurenceschopnost regionu pomocí přijetí nástrojů a metod informační společnosti. Z tím účelem se regionální vláda využila pomoci dvou subjektů: OVSI (Úřad pro Informační společnost Valencie), který zodpovídal za sociologické aspekty projektu a TISSAT (soukromá společnost v níž měla regionální vláda podíl), která zodpovídala za technologický návrh. K projektu přizvána řada veřejných a soukromých společností s regionální nebo národní působností.

Pro pilotní ověření bylo vybráno město Villena, považované z hlediska sociologického mixu a povědomí o informačních technologiích za reprezentativní vzorek celého regionu. Pilotní implementace trvala 6 měsíců a umožnila vytvoření modelu přenositelného do dalších měst regionu. OVSI ověřila optimální způsob komunikace s občany, školení a marketingové podpory, TISSAT s pomocí vedoucích IT a komunikačních firem sjednotil jednotlivé komponenty technického řešení do funkčního městského portálu. Tehdy byla učiněna některé důležité technologické rozhodnutí (např. použití JAVA jako programovacího jazyka, Network Computing Model pro na zařízení nezávislý přístup k portálu a databází pro vysokou škálovatelnost od Oracle).

Občané, soukromé i státní organizace Villeny tuto iniciativu podporovali a do portálu rychle přibyla řada služeb, většina s vysokým stupněm personalizace. Do konce roku 97 byla Villena nejdále z celém Španělsku z pohledu zapojení občanů do Informační společnosti. Tamní lidé si mohli objednat restauraci, dostat potvrzení z radnice, poslat e-mail příbuzným, opravit osobní data v bance, zúčastnit se diskusí o úrovni místního školství, obdržet místní novinky, vytvořit osobní webové stránky nebo se objednat u lékaře. To mělo velký dopad na místní organizace. Bez velkých nákladů mohly do portálu dodat svůj obsah: banky, nemocnice, místní policie, obchody, fotbalový tým, privátní sdružení a většina podnikatelských subjektů byla připojena k informační společnosti. To vše přispělo k velké popularitě experimentu v regionu a ukázalo ostatním městům cestu k následování. Po své premiéře v 1996 byla Infoville realizována v 18 dalších městech regionu. Rozvoj projektu pokračuje rychlým tempem, v brzké době má být dokončeno dalších 50 měst a následně další.

Původní uživatele přistupovali přes PC, ale nyní mohou využít interaktivní TV a připravuje se mobilní přístup (WAP a UMTS), což přispívá ke snížení nákladů na účast obyvatel v projektu.

Výsledky jsou působivé. Rádově 16 000 terminálů umožňuje přístup více než 50 000 uživatelů, Infoville je k dispozici ve více než 100 školách, kde se děti seznamují se systémem a učí se pracovat s Internetem. Průměrná doba připojení na uživatele je 45 min denně (80 % času stráveno uvnitř Infoville, 20 % mimo na WWW). Průměrná doba na zaškolení jsou 4 hodiny.

Typické požadavky ve městech, kde bylo Infoville implementováno zahrnují potvrzení od úřadu, přístup k osobním datům (platba účtů přes bankovní účet), kontrola účtů a změna adres. Místní obchodníci včetně malých obchodů vytvářejí své webové stránky a inzerují svoji činnost přes portál.

Obyvatelé se zúčastní diskusí, soukromých i veřejných. Dotazy na místní úřady mohou být zpracovány téměř v reálném čase a občané mohou dokonce mohou kontaktovat učitele svých dětí kvůli informacím. Místní zpravodajství poskytuje občanů nejnovější informace o dění v jejich městě, místní farmáři a zemědělci mají přístup ke zprávám regionální vlády.

Jak veřejný tak privátní sektor shledává, že své služby může umístit do portálů s minimálními náklady, což podporuje jejich další rozvoj. V privátním sektoru je využívání e-commerce v regionu vyšší, než se čekalo. Samoobslužný přístup 24 hodin denně 7 dní v týdnu ve veřejném sektoru odlehčil místním úředníkům.

Zkušenosti z projektu

Bez ohledu na technologické přínosy je zřejmě největší poučení z pohledu lidského a sociologického. Vše směřovalo k tomu, aby se lidé přestali bát používat počítač. Použití systém se vyhýbal použití pojmu navigace (nahrazen pomocí menu na obrazovce nebo hyperlink, cut/paste či jiných technických úkonů se současným zdůrazněním jednoduchosti a možnost personalizace. Cíl byl nabídnout co nejatraktivnější portál, personalizovaný tak, že každý jedinec měl dojem, že vlastní svůj.

Současně byl velký důraz kladen na zahrnutí některých segmentů populace, které jinak nově navržená řešení míjí. Vznikly nové projekty s cílem vytvořit specifické sady služeb pro tyto skupiny, např. Infosenior (pro starší občany), Infodona (pro ženy), Infocole (pro žáky a učitele ve školách).

Další důležitou zásadou je vyloučení složitých aplikací ze systému. Každý jedinec využívá systém po svém a pouze seskupení kritického množství služeb zaručuje přitažlivost portálu a častý přístup na něj. Projekt vyřešil otázku tvorby místního portálu s lokálním obsahem a zároveň s komerčními příspěvky.

- První implementace trvala 6 měsíců, poslední instalace do provozuschopného stavu 2–3 měsíce
- Od začátku je relativně snadné nabídnout cca 100 služeb
- Využití služeb telekomunikačních operátorů se zvýšilo 3×.
- Ostatní evropská města a regiony zvažují uvedený model pro jeho úspěšnost

Díky relativně nízkým implementačním nákladům uvedeného modelu je možno použít různých přístupů podle rolí správního úřadu, telekomunikačního operátora, správců utilit, servisních organizací.

Doporučení na vybudování inteligentní komunity

Pro projekty inteligentní komunity je třeba analyzovat model (postavený na internetu) a zaručit potřebné množství uživatelů služeb a poskytovatelů obsahu a též maximální míru jeho využití občany jako faktory určující úspěch či neúspěch projektu.

- K dosažení potřebného množství služeb a poskytovatelů obsahu včas zapojit všechny potenciálních poskytovatele.
- Pro využití občany dimenzovat systém z pohledu průměrného občana.
- Přizvat partnery, kteří mají zkušenosti s podobnými projekty a mohou kromě technologií poskytnout implementační know-how.

e-MINDER

(Electronic Commerce Leveraging Network for Developing European Regions Elektronická komerční vyrovnávací síť pro rozvoj evropských regionů)

Sara Riso, manažer projektu, ELANET/CEMR

Cílem projektu e-MINDER je překlenout existující mezery mezi nejvíce a nejméně rozvinutými regiony ve využívání a rozvoji elektronického obchodování (e-commerce). Pro dosažení tohoto cíle bude vytvořena evropská síť tří vyrovnávacích center ve třech partnerských regionech (Galicie, Pomořansko a Kypr).

1. Vyrovnávací centra

Vyrovnávací centrum je nezávislý orgán, který bude poskytovat služby malým a středním podnikům. Tato centra budou provozovat všichni členové konsorcia a každý člen přispěje svým dílem odborných znalostí.

Díky vyrovnávacím centrům projektu e-MINDER si budeme moci udělat představu o silných a slabých stránkách ukazatelů e-commerce v Evropě a také o nezbytných a dostupných prostředcích pro lepší výkon v této oblasti. Činnosti lze rozdělit do tří hlavních kategorií:

- Zlepšení regionální politiky na podporu inovačního podnikání;
- Podpora inovačních podniků a perspektivních inovačních podniků;
- Zvýšení informovanosti o e-commerce.

Zmíněná tři vyrovnávací centra budou fungovat jako pilotní. Existuje záměr později vybudovat další centra po celé Evropě v jejich méně rozvinutých regionech. Každé z nich bude zahrnovat 4 moduly činnosti: Observatoř, Vzdělávání a školení, Demontrace a podpora, Informace a komunikace.

2. Cíle

Specifické cíle programu e-MINDER jsou: Zvyšovat informovanost MSP a vzdělávacích a školicích struktur o aplikaci ICT a poskytovat občanům a podnikům služby a podporu při implementaci jejich činností spojených s e-commerce.

3. Účastníci

- Koordinátor: SlumbergerSema (Španělsko)
- Hlavní dodavatelé:
  - Centro de Supercomputacion de Galicia (Španělsko)
  - Virtual IT (Kypr)
  - Pomořansko a kancelář prezidenta (Polsko)

Resumé

V první etapě projektu budou stanoveny požadavky na e-commerce, zjištěny proměnné charakteristiky regionálních prostředí a bude vydána příručka pro založení příslušných vyrovnávacích center. Druhá etapa: Budou založena tři centra, a to v Galicii, na Kypru a v Pomořansku. Během prvních devíti měsíců budou realizovány čtyři zmíněné hlavní činnosti. Na konci druhé etapy proběhne synchronizační seminář a po něm bude okamžitě následovat třetí etapa. Projekt bude ukončen závěrečnou mezinárodní konferencí s celoevropskou účastí, na níž se bude podílet minimálně dalších 7 regionů.

EUSlanD

(European System for Local Authorities Networking Domains Evropský systém pro síťové domény orgánů místní správy)

Sara Riso, manažer projektu, ELANET/CEMR

EUSlanD je pružný a otevřený systém, určený pro orgány místní a regionální správy, založený na společném modelu pro řízení sdílení informací a práci v síti (networking). Tento systém značně usnadňuje výměnu informací v 5 oblastech hlavního zájmu evropských orgánů místní správy: Možnosti financování v rámci programů EU, implementace evropské legislativy na regionální úrovni, porovnání řešení dopravy ve větších městech, politika zaměstnanosti orgánů místní a regionální správy, inovace na místní a regionální úrovni vycházející z ICT a sledování nových technologií.

1. Hlavní vlastnosti systému EUSlanD

V projektu EUSlanD se důrazně a průběžně uplatňuje vzájemná spolupráce. Již teď je jasné, že výsledkem spolupráce a zapojení všech uživatelů EUSlanD, kteří se chtějí o své vědomosti podělit, bude banka znalostí EUSlanD.

Systém EUSlanD se skládá ze dvou základních *mechanismů pro tvorbu abstrakt*: „příznaková“ abstrakta a doména pojmů EUSlanD

2. Ostatní funkce

Do systému EUSlanD byl začleněn nový prvek nazvaný „crawler“. Je to interaktivní nástroj pro řízení sběru dat a informací, který umožňuje získávat informace, jež jsou k dispozici na internetu a v dalších specifických veřejných i soukromých databázích.

EUSlanD crawler bude zajišťovat součinnost veřejných vyhledávacích systémů nezávislých na internetu a pokud možno některých dalších speciálních vyhledávacích systémů.

3. Cíle

Základním cílem tohoto projektu je posílit a sjednotit proces decentralizace probíhající v Evropě.

Přispět ke zvýšení efektivnosti orgánů místní a regionální správy v decentralizované společnosti. Posílit existující tématické sítě na nadnárodní evropské úrovni a vytvořit sítě nové.

4. Účastníci

Koordinátor: ANCITEL SpA (Itálie)

Hlavní dodavatelé:

- Engineering Ingegneria Informatica SpA (Technický partner – Itálie)
- Národní asociace orgánů místní správy v Dánsku
- URBA 2000 (Francie)
- NEUROSOFT Polsko
- Asociace «Cities on Internet»

Projekt EUSlanD dotuje Rada evropských municipalit a regionů (CEMR) a její Síť informační společnosti (ELANET).

Resumé

Hlavním potenciálním přínosem systému je, aby se stal důležitým nástrojem na podporu evropské soudržnosti a rozšíření EU.

EUSlanD usnadní přístup orgánů místní správy ke klasifikovaným informacím v hlavních doménách za účelem zlepšení jejich vlastní administrativy a služeb.

Prezentace Urban Data Management Society

Dr. Ing. Massimo Rumor, Urban Data Management Society

Rozsah působnosti UDMS

Urban Data Management Society (UDMS) je panevropskou společností, která organizuje mezinárodní symposia na různých místech. Cílem symposií UDMS je propagovat rozvoj městských informačních systémů v Evropě. Záměrem UDMS je poskytnout tak fórum, kde mohou lidé diskutovat o nových přístupech, posoudit nové technologie a sdílet praktické zkušenosti v této oblasti. V rámci městských informačních systémů je zvláštní pozornost věnována všem aspektům geografických informačních systémů.

Cílem je tedy zkvalitnit místní samosprávu rozsáhlejším a účinnějším využíváním údajů o městě, zvýšením znalosti a profesionální úrovně na tomto poli a rozšiřováním informací a rozvojem spolupráce v Evropské unii a v Evropě jako celku.

UDMS vždy usilovala o úzké kontakty se všemi evropskými zeměmi a mimořádnou pozornost věnovala České republice. 23. symposium UDMS společně s 3. konferencí Městské informační systémy se bude konat 1.–4. října 2002 v Praze (www.imip.cz/digim), poprvé za hranicemi EU.

Praha – informatika a e-government ve správě města

Ing. Jaroslav Šolc, odbor informatiky, Magistrát hl. m. Prahy

Obecná charakteristika hl. m. Prahy:

Rozloha:	496 km ²
Počet obyvatel (2001):	1,18 mil.
Hustota obyvatel (2001):	2,357 obyv./km ²
Počet podniků (2001):	366 453
Podíl města na HDP (2001):	22,4%
Míra nezaměstnanosti (2001):	3,5%
Průměrný měsíční příjem (2001):	16,6 tis. Kč (cca 520 EUR)

Praha, hlavní město České republiky, leží v srdci Evropy, je turisticky atraktivním místem, s bohatou historií, kulturou a architekturou (Evropské město kultury 2000).

Mezinárodní spolupráce

Podle koncepce zahraniční politiky je prioritou Prahy příprava na vstup ČR do EU a rozvoj spolupráce s dalšími městy Evropy i celého světa. Praha má smluvní partnerské vztahy s řadou zahraničních měst, významná je osa Berlín – Praha – Vídeň s rozšířením na Hamburg, Bratislavu a Budapešť. Praha je členem organizací jako METROPOLIS, CLARE, OWHC i evropských sítí EURO CITIES, UCEU, METREX, POLIS. Pro oblast informatiky je významné členství v organizaci TeleCities (od r. 2001) a Global Cities Dialogue (2000).

Organizace správy města

Kromě statutu hlavního města plní Praha dvojí roli ve veřejné správě. Je jedním ze 14 krajů ČR (dle reformy z r. 2000) i městem s úlohami samosprávy a přenesené státní správy. Správa města je organizována ve dvou úrovních – centrální a 57 městských částí (22 z nich má speciální roli z hlediska agend státní správy). Volebným orgánem města je Zastupitelstvo hl. m. Prahy (ZHMP, 55 členů), které dále volí ze svých řad Radu hl. m. Prahy (11 členů) v čele s primátorem (Jan Kasl). Výkonným orgánem města je Magistrát hl. m. Prahy (MHMP) vedený ředitelem (Zdeněk Zajíček). Struktura úřadu prochází od r. 2000 intenzivním vývojem (t.č. přes 30 odborů v 8 sekcích, cca 1900 zaměstnanců). Ve strukturách hl. m. Prahy pracuje celkem cca 40 tis. zaměstnanců.

Organizace informatiky

Obdobně složitá je organizace informatiky v hl. m. Praze. Informatiku má v působnosti určený člen Rady HMP (nám. primátora Petr Švec), jako poradní orgán má Rada Komisi informatiky. Na Magistrátu jsou koncepční a technologické aspekty ICT řešeny centrálně v odboru informatiky (INF MHMP, t.č. 63 zaměstnanců v 7 odděleních v čele s ředitelem – Jana Kratinová).

Rekapitulace vývoje informatiky

V první etapě nasazení IT nástrojů ve správě města (cca 1990–1994) vznikla pracoviště informatiky na MHMP i v úřadech městských částí, byly nakupovány první PC. Pro zajištění některých specifických činností (digitální mapy, adresní registr, IS o životním prostředí) byla zřízena organizace Institut městské informatiky (IMIP). V druhé polovině 90. let byla zahájena výstavba lokálních sítí i celoměstské neveřejné počítačové sítě ZRIS a MePNet, tvorba aplikací klient-server nad robustní databází (Informix, Oracle), využití GIS, zavedení el. pošty a tvorba městského web serveru. Rok 2000 odstartoval další etapu, kdy vedle pokračování předchozích aktivit, organizačních změn je věnována zvýšená pozornost koncepčním dokumentům (IT strategie, bezpečnost, datová základna), poskytování informačních služeb veřejnosti, celoměstským projektům pro správní obvody, příprava na zavedení el. podpisu aj. Dále je v oblasti informatiky zahájena i mezinárodní spolupráce.

Současný stav informatiky

Z hlediska infrastruktury je významná existence celoměstské neveřejné datové sítě MePNet. Lokální sítě mají všechny významné úřady a organizace města. Téměř všichni administrativní pracovníci města jsou vybaveni PC (MS Office, agendy), používají el. poštu a mají přístup k Internetu. Téměř všechny agendy mají IT podporu, většina je podporována aplikacemi ve 2-3 vrstvé architektuře klient-server se sdílenými daty. Jsou užívány internetové technologie pro interní i veřejné informační služby, webové aplikace mají vazbu na udržované databáze, na webu jsou prezentována i grafická data (GIS). Většina úřadů a organizací města prezentuje informace na internetu. Město má stěžejní dokumenty v el. podobě, udržuje adresní registr, soustavu digitálních map, jsou zavedeny základní toky dat mezi úřady v rámci města i s orgány ČR. Tlak na standardizaci je vytvářen i novou legislativou na úrovni státu (zákony, standardy ÚVIS).

Informační strategie, priority e-governmentu

V minulém roce byl odborem informatiky zpracován dokument Informační strategie hl. m. Prahy. Východiskem byl Strategický plán hl. m. Prahy z r. 2000 (kapitola Řízení a správa) a požadavky vyplývající z národní legislativy a koncepčních materiálů na úrovni státu i města. Dokument přináší základní vizi rozvoje informatiky (nikoliv HW a SW, ale z hlediska informačních služeb) na několikaleté období. Základní strategické cíle jsou zaměřeny na tři oblasti, rozlišené podle kategorií uživatelů. Prvním cílem, nezbytným pro plnění cílů dalších, je rozvoj podmínek pro efektivní výkon správy města (heslovité označení „digitální správa města“). Druhým cílem je rozvoj informačních služeb pro veřejnost s využitím internetu („elektronická komunikace s veřejností“), tj. je zaměřen problematiku e-governmentu. Třetím cílem je rozvoj prestiže a spolupráce města na národní i mezinárodní úrovni formou účasti v programech a projektech zaměřených na rozvoj informační společnosti.

Příklady projektů a plány

Městská počítačová síť MePNet

Jde o neveřejnou datovou síť ATM využívající protokol TCP/IP, budovanou od r. 1996. Jádrem sítě je tvořeno optickými kabely (spolupráce Pragonet). Postupně bylo v etapách připojeno 35 subjektů města, další jsou připojeny jinou technologií (modem, projekt ZRIS). Tato síť zároveň umožňuje připojení subjektů města k internetu.

Informační server hl. m. Prahy na internetu

Od r. 2001 má městský web novou podobu, do níž byly integrovány dříve samostatně nabízené aplikace a informační zdroje (www.praha-mesto.cz). Vývoj a naplňování serveru zajišťují zejména odbor informatiky a odbor public relations MHMP. Některé informace jsou čerpány z databází naplňovaných a udržovaných určenými pracovišti MHMP. Pomocí víceúrovňového menu jsou nabízeny informace:

- Volené orgány: tj. Zastupitelstvo, Rada, primátor HMP – vč. složení, výborů a komisí, kontaktů, programů zasedání a usnesení.
- Magistrát – struktura úřadu a jeho organizační řád, úřední budovy, informace pro veřejnost, kontakty, nabídka volných pracovních míst aj.
- Kontakty – opět na volené orgány a Magistrát, dále na městské organizace, odkaz na centrální státní instituce, na telefonní seznam.
- Dokumenty – opět organizační řád, usnesení Zastupitelstva a Rady HMP, dále vyhlášky, strategický plán, územní plán, cenová mapa, rozpočet, přehled smluv, odkaz na zákony ČR.
- Úřední deska – dokumenty úřední desky v elektronické formě v celkovém přehledu i tematicky tříděné (pozemky, byty, veřejné zakázky, granty, oznámení).
- Potřebuji si vyřídit – dokumenty s informacemi tematicky tříděné (byty, daně, doprava, památková péče, sociální péče, pozemky, energetika, odpady aj.).

- Chci vědět – široká škála informací o městě, faktografie i úřední informace, tematicky členěno (zdravotní a sociální péče, kultura, vzdělání, územní rozvoj, doprava, bezpečnost, životní prostředí, turistické informace, informace pro podnikatele, pro Pražany aj.).
- Aktuality – internetové noviny, výběr z tisku, Listy hl. m. Prahy (v PDF).
- Diskusní klub – diskusní skupiny obecné i na jednotlivá témata, dopisování vybraným představitelům města
- Členění Prahy, MČ – mapky, informace a odkazy na servery úřadů městských částí.

Geografické aplikace na webu

Od r. 1999 jsou vytvářeny a provozovány speciální internetové geografické aplikace (MURIS a Atlas životního prostředí Prahy), které dostaly ocenění na národní úrovni. S využitím digitálních mapových podkladů a územních registrů města jsou nabízeny aplikace, prezentaci cenové mapy, územního plánu, vyhledávání adres, prezentaci map životního prostředí aj. Je zajišťována aktualizace a počítá se s dalším rozvojem a integrací s ostatními geografickými aplikacemi.

Informační systém o životním prostředí

Má v Praze dlouholetou tradici a na internetu prezentuje vedle již zmíněného Atlasu další výstupy v podobě publikací a aplikací (ročenky, statistika, zdroje znečišťování ovzduší, výsledky modelování – ovzduší a hluk, výsledky měření znečištění ovzduší – PREMIS, vegetační mapa aj.). Ročenky (od r. 1992) i Atlas obsahují informace a mapy členěné do tematických kapitol (ovzduší, voda, krajina, odpady, hluk aj.).

Elektronická podatelna

V souladu s požadavky kladenými na veřejnou správu ČR zprovoznil Magistrát na svých webových stránkách elektronickou podatelnu (využití zatím pro agendy nevyžadující el. podpis).

Formuláře

Obdobně jako jiné úřady, pracuje Magistrát na zveřejnění formulářů, nezbytných k vyřizování různých agend, na webových stránkách města. Jako první jsou zveřejněny formuláře dopravně správních agend.

Bezpečnost

Bezpečnost informačních systémů je aktuálním tématem, které si vyžaduje koncepční řešení. Magistrát zpracoval k tomuto tématu základní dokument se zásadami a pracuje na bezpečnostní politice a další nezbytné dokumentaci již realizovaných či připravovaných bezpečnostních opatření.

Elektronický podpis

V návaznosti na legislativní podmínky ČR se Magistrát připravuje na zavedení elektronického podpisu, nejprve pro vnitřní potřebu úřadu, následně pro komunikaci s veřejností.

Projekt EAP

Jaroslav Svoboda, odbor informatizace veřejné správy, Ministerstvo vnitra ČR

„Spolupráce mezi státní správou a samosprávou pro vytvoření podmínek přímé státní podpory v oblasti vytváření a použití elektronických služeb s cílem dosažení podmínek e-vlády (eGovernment) podle EU (**tj. optimalizace podmínek e-slужeb [eServices]**).“

EAP – Enhancing Active Participation of Sub-National Governments in EU Enlargement Process (Posílení aktivní účasti sdružení místních a regionálních samospráv střední a východní Evropy v procesu rozšiřování Evropské unie)

Rozloha ČR je 78 860 km², počet obyvatel ČR je 10 292 933, podle výsledků sčítání lidu k 28. únoru 2001. Organizační členění – centrální správa: 14 ministerstev (resortů) a úřad vlády, cca 37 správních úřadů. Existuje 14 krajů, 8 regionů (NUTS II), okresů je 77, navrhované obce s rozšířenou působností (III. typu): 192, obce pověřené výkonem státní správy (II. typu): 384, celkem obcí (I. typu): 6258.

Státní správa v ČR

Reforma veřejné správy má 3 oblasti: reforma územní veřejné správy, reforma ústřední veřejné správy a obsahová reforma vlastního fungování veřejné správy. Byly konstituovány **kraje** jako samosprávné orgány a jsou zřizovány **krajské úřady**. Současně se připravuje nové rozdělení území na cca 200 útvarů s **obecními úřady s rozšířenou působností (III. typu)**, které mají přebrat výkonnou část kompetence **okresních úřadů** zaměřenou na poskytování služeb veřejné správy občanům.

Investice, které jsou odhadované v minimální výši 50 miliard Kč do IT veřejné správy, včetně komunikačních sítí, pomohly vybavit české úřady na všech úrovních – centrum, okresy, města a obce. Ze všech úrovní veřejné správy je nyní vytvářen tlak na standardy a příslušnou legislativu. Celkový počet serverů pro resorty je cca 52. Města a obce v současné době provozují cca 1800 domovských web stránek.

Vláda ČR přijala program **Státní informační politika (SIP)**. Program je rozpracován v Akčním plánu SIP. Hlavní oblasti SIP je: informační gramotnost, informatizovaná demokracie, rozvoj informačních systémů veřejné správy, komunikační infrastruktura, důvěryhodnost a bezpečnost informačních systémů a ochrana osobních dat, elektronický obchod, transparentní ekonomické prostředí. Cílem uvedených aktivit je informační společnost, která je díky transparentnosti stabilní a bezpečná. Přijatá **Koncepce budování ISVS** definuje hlavní **cíle** optimalizace a budování informačních systémů veřejné správy: Zvýšení efektivity a autority veřejné správy. Posílení důvěry občanů ve veřejnou správu. Zvýšení transparentnosti a rozvoje ekonomického prostředí.

Základními **podmínkami** pro funkčnost a další řízený rozvoj ISVS jsou úpravy, případně i vytvoření příslušné legislativy, zkvalitnění obsahu ISVS, vymezení služeb ISVS, vytvoření korektního tržního prostředí, znalost stavu a vývoje v zahraničí.

V rámci upřesňování Akčního plánu SIP v souvislosti s mezinárodní spoluprací v rámci EU a materiálu eEurope+2003 byly specifikovány tyto **priority**: urychlená realizace základních stavebních prvků informační společnosti; levnější, rychlejší, bezpečnější Internet; investice do lidí a kvalifikace; podpora používání Internetu, veřejná správa on-line.

Koordinace státní informační politiky

Za koordinaci SIP odpovídá **Rada vlády pro informační politiku**. Výkonným orgánem rady jsou **Odborné pracovní skupiny** (centrálních orgánů, krajů a měst a obcí), které připravují konkrétní realizaci cílů, koordinují práci v oblasti budování informační společnosti. Operativně vznikají **expertní komise** (př: komunikační infrastruktura, základní registry, veřejné informační služby, portál veřejné správy, eBusiness). Do řešení problematiky informační společnosti se zapojují i **nestátní** organizace a uskupení, která mají statuty platform, poradních skupin a zájmových uskupení.

Úřad pro veřejné informační systémy (ÚVIS) vznikl na základě zákona o informačních systémech veřejné správy (ISVS). Zkoumá nové informace pro rozvoj a strategické plánování

v oblasti ISVS, věcnou koordinaci záměrů a projektů pro budování nebo přetváření ISVS vyvolané společnou potřebou více správců ISVS, dále je pověřen normotvorbou tj. zajišťuje tvorbu a publikaci standardů, stanovuje a spravuje referenční rozhraní a pravidla pro sdílení dat a služeb. Vytváří a spravuje veřejně přístupný informační systém, který obsahuje základní informace o dostupnosti a obsahu zpřístupněných ISVS, zvláště pak tzv. **portálu** veřejné správy, v současné době na adrese www.centralniadresa.cz/portal. Vydává **věstník**, ve kterém zveřejňuje standardy a jejich platnost, **oznamuje** seznam atestačních středisek a udělených atestů a další dokumenty veřejné správy. Zajišťuje osvětu a vzdělávání s možností dálkového přístupu k informacím o ISVS. Je pověřen **kontrolou** orgánů veřejné správy při dodržování pravidel zákona o ISVS, hodnotí projekty meziresortních aktivit a dodržování standardů a **atestů** v oblasti ISVS. Vydává a odnímá pověření právníckým a fyzickým osobám k výkonu atestací v rámci ISVS. Ukládá **sankce** za porušení povinností stanovených zákonem a ukládá opatření směřující k nápravě nedostatků. Standardy postupně kodifikují jednotlivé oblasti ISVS a pro státní správu jsou závazné. Pro ostatní subjekty jsou doporučeny. Jejich vymahatelnost umožňuje právě zákon o ISVS.

České fórum pro informační společnost (ČFIS) bylo zřízeno vládou ČR v r. 1999 jako **poradní** orgán pro dialog mezi vládou a veřejností o odborných a společenských aspektech realizace státní informační politiky a vývoje informační společnosti. Prostřednictvím této platformy je vláda informována o různých aspektech uvedeného vývoje a ČFIS se podílí na informovanosti veřejnosti.

Při **Českém úřadu katastrálním a zeměměřičském** (ČÚZK) vzniklo jako výsledek mezinárodní spolupráce **Nemoforum** - sdružení státních, podnikatelských a profesních skupin za účelem vytvoření IS o území, které vychází z katastru nemovitostí a bude se dále rozvíjet v oboru geodézie.

Česká asociace pro geoinformace (CAGI) je občanské odborné sdružení fyzických a právnických subjektů, působících v oblasti geografických systémů. Oblast koordinačních, poradních a standardizačních prací v oboru geografických informací

Sdružení pro informační společnost (SPIS) – propaguje, věcně usměrňuje a rozvíjí IT v ČR. Sdružení soustřeďuje 50 nejvýznamnějších firem na české trhu s ročním obratem přes 80 miliard Kč. Jedním z cílů tohoto sdružení je i efektivní a racionální veřejná správa. Sdružení deklaruje pomoc veřejné správě i ve svých prohlášeních.

Svaz měst a obcí

Svaz měst a obcí (SMO) je dobrovolným sdružením měst a obcí ČR. Ve svazu je v současné době 2192 obcí, ve kterých žije 70 % obyvatel ČR.

Kancelář SMO zabezpečuje profesionální podporu činností celého Svazu, jehož činnosti jsou vykonávány aktivisty z měst a obcí. Při personálním obsazení **14 pracovníků** zajišťují agendy celého svazu, servis předsednictvu SMO, radě SMO. V rámci SMO pracuje 18 komisí mezi nimi komise pro informační systémy měst a obcí – ISMO.

Komise pro informační systémy měst a obcí si pro svou práci vytkla tyto hlavní cíle: efektivní samospráva měst a obcí a státní správa v přenesené působnosti za podpory informačních technologií a služeb, otevřená komunikace s občany a s podnikateli s maximálním využitím veřejných informačních služeb, města a obce jako rovnoprávní členové mezinárodního společenství informační společnosti.

Komise se podílí převážně na připomínkování zákonů a dalších norem a materiálů v oblasti ICT z pohledu měst a obcí. V oblasti ICT má tato komise zastoupení i v dalších orgánech, např. Radě vlády pro informační politiku, odborné pracovní skupině této rady, Nemoforu (při ČÚZK) a dalších. Byla ustavena Odborná pracovní skupina měst a obcí při Radě vlády pro SIP, která se zaměřuje na formulaci problémů lokální správy a jejich řešení v rámci státní informační politiky.

Města a obce a ICT

Většina měst a řada obcí jsou vybaveny výpočetní technikou a provozují informační systémy na databázovém základě. Cca 1800 měst a obcí má svou WWW stránku a 1300 obcí aktivně používá vlastní e-mailovou adresu. Obsah informací na www stránkách je nevyrovnaný. Na úrovni centrálních úřadů byla zpracována závazná **metodika** pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Každý rok je **konference Internet ve státní správě a samosprávě** - přehlídka činností a aktivit ICT. Obecné otázky informační společnosti, prezentace výsledků v oblasti veřejných služeb. Účastníci konference jsou zástupci ze státní správy, samosprávy, podnikatelské subjekty z oblasti ICT, partneři z mnoha zemí.

Všechny městské a obecní úřady tzv. **I. typu** (tj. 6258) provozují v rámci přenesené státní správy **ohlašovny pobytu** na území své obce, které slouží např. k vedení volebních seznamů pro volby, k sestavení seznamů pro občanské průkazy a seznamy pro odvody branců. Obce a města **II. typu**, zabezpečují výkon státní správy na pověřeném území vždy pro více obcí (dle definice příslušného okresního úřadu) v oblastech **matrik, přestupkových řízení, stavebních řízení, živnostenských oprávnění, sociální péče, životního prostředí a dopravního řádu** a provozují podle rozsahu pověřené státní správy různě rozsáhlé informační systémy. Jejich rozsah je dán finančními možnostmi dané obce nebo města a osvědčeností jeho místní vlády.

Bohužel **chybí** užší vazba informačních systémů měst a obcí na ISVS. V současné době jsou problémy s definicí, zda takové IS jsou pouze vnitřní systémy měst a obcí nebo zda budou klasifikovány jako součást ISVS.

Na základě těchto skutečností je jedním z požadavků české strany **státní garance za informace o správních činnostech a možnosti autorizovaného přístupu k potřebným datům pro obce a města**. V této oblasti je nejvíce očekávána pomoc státních orgánů a je vytvářen tlak na podíl ústředních orgánů na změně přístupu v poskytování potřebných dat.

Dalším požadavkem je **doplnění standardů ISVS** k funkčnímu provozu IS měst a obcí. Zde je potřeba vykonat větší objem prací pro splnění platných standardů v IS měst a obcí.

Rezerva ústřední správy je i v **definování činností a postupů při výkonech státní správy v jednotlivých oblastech – resortech**. Dosavadní řešení jsou izolovaná, bez systému definování postupů a přístupů k datům státní správy.

Důležitou otázkou je absence **systému vzdělávání v oblasti informačních systémů měst a obcí, resp. ICT pro informatiky měst a obcí**. Chybí nejen definice odborné způsobilosti, ale i přímé šíření informací o těchto specifických aplikacích ICT. Často převažuje odbornické řešení proti komplexnímu přístupu služby veřejnosti a podpory činností a služeb v dané oblasti.

Závěr

Účelem zpracování projektů EAP je vyvolání **diskuse** na úrovni měst a obcí a definice dalšího postupu směrem k informační společnosti s využitím ICT a poskytováním veřejných informačních služeb (eGovernment). Uvedené snahy by měly nalézt směry řešení pro města a obce při plnění cílů eEurope+2003 a vytvořit koordinovaný tlak na ústřední správu k plnění potřeb měst a obcí.

Rada Evropských municipalit a regionů (CEMR)

Základní informace

Rada Evropských municipalit a regionů (CEMR) vychází ze dvou hlavních předpokladů:

- Místní demokracie tvoří základ demokratického veřejného života všech států.
- Protože „všechno rozděluje státy a všechno spojuje obce“, **hrají orgány místní správy v realizaci Evropské Unie zásadní úlohu.**

Ve světě, který je dnes silně vzájemně provázaný, jsou tedy města a regiony vyzývány k tomu, aby spolupracovaly se svými protějšky z jiných zemí. Nejzajímavější je pro ně výměna zkušeností a transfer znalostí v nejrůznějších oblastech. Aby však tato spolupráce mohla být úspěšná, musí mít k dispozici vlastní nástroje na národní úrovni a vytvořit také společné struktury s orgány místní správy ostatních zemí.

Jako reakce na tuto potřebu byla v r. 1951 v Ženevě založena Rada evropských municipalit (CEM), z níž se v r. 1984 stala Rada evropských municipalit a regionů.

- Myšlenka, z níž vycházelo založení CEMR, byla natolik silná, že **dnes CEMR sdružuje více než 100 000 orgánů místní a regionální správy v Evropě** od Lisabonu po Tallin, Reykjavíku po Sofii, od Osla po Palermo, podporovaných 42 velkými národními asociacemi orgánů místní a regionální správy v 29 evropských zemích. CEMR je tedy po svém spojení s Mezinárodní unií orgánů místní správy (IULA) zdaleka největším sdružením orgánů místní a regionální správy v Evropě. V současnosti jí předsedá Valéry Giscard d'Estaing, prezident regionu Auvergne.
- CEMR je organizace, která se inspirovala federálním uspořádáním. Od svého založení výrazně uplatňuje zásadu subsidiarity.

Pokud jde o CEMR, neměla by zásada subsidiarity jen regulovat vztahy mezi členskými státy a Evropskou unií, ale také všechny vazby mezi orgány veřejné správy navzájem a vzhledem k občanovi.

CEMR v rámci aktivní přípravy a implementace nových forem správy zpracovala Bílou knihu o konzultačním procesu s orgány místní a regionální správy v Evropě.

CEMR byla u zrodu Evropské charty místní samosprávy, která se stala Úmluvou Rady Evropy a byla podepsána a ratifikována 34 členskými státy. CEMR podpořila také návrh Evropské charty místní samosprávy, kterou v r. 1977 schválil Kongres orgánů místní a regionální správy Rady Evropy.

CEMR jako asociace orgánů místní a regionální správy vystupuje ve prospěch evropského občanství a zejména usiluje o účast Evropanů v různých volbách, jež se jich dotýkají.

Při zachování věrnosti závazku svých zakladatelů vůči Evropě je současná CEMR organizace poskytující služby svým členům, orgánům místní a regionální správy.

K jejím hlavním cílům patří:

- Rozvíjet evropského ducha v orgánech místní a regionální správy,
- Přispívat k vlivu orgánů místní a regionální správy na hlavní politické dokumenty,
- Podporovat dialog, výměnu zkušeností a spolupráci mezi jejími,
- Šířit mezi svými členy informace z institucí Společenství,
- Pomáhat svým členům, aby jejich hlas uslyšely instituce a orgány na evropské úrovni.

Nejširší základnou činnosti CEMR však nadále je pozoruhodná síť twinningu, kterou založila: více než 15 000 evropských twinningů je výsledkem unikátního hnutí.

ELANET

Evropská telematická síť místní správy (European Local Authorities' Telematic Network – ELANET) je iniciativou asociací místních a regionálních samospráv a jejich dceřinných společností působících na poli informační společnosti, která vznikla v roce 1996. V současné době se tato síť skládá ze zástupců 19 evropských zemí, včetně všech členských států EU.

Poslání

ELANET byla vytvořena, aby podporovala své členy a evropské místní a regionální orgány veřejné správy v jejich úsilí přebudovat své organizace prostřednictvím využití moderních informačních a komunikačních technologií.

Struktura

Síť ELANET je koordinována řídicím výborem voleným členy organizace na každoroční valné hromadě. Vrcholnými výkonnými činiteli ELANETu jsou prezident a viceprezident. Oddělení ELANET v sídle Rady evropských obcí a regionů zodpovídá za webovou stránku sítě (<http://www.elanet.org>) a poskytuje podporu různým pracovním skupinám: *Skupina pro politiku, Projektové skupiny, Tým EISCO*

Zásadní projekty

Od roku 1998 ELANET realizuje některé důležité projekty spolufinancované Evropskou komisí: **ISLA** (Informační společnost v místních oblastech), **SÍŤ pro síť** (Finsko, Německo, Itálie a Španělsko), **ELADIS** (Francie, Řecko, Irsko, Itálie a Spojené království), **EUSland** (Itálie, Dánsko, Francie a Belgie) vytváří systém řízení znalostí pro místní a regionální odborníky.

V kontextu evropské kooperace ELANET spolupracuje rovněž s evropskými projekty, v nichž hrají určující úlohu místní a regionální samosprávy.

Doprovodná opatření

Během roku 2002 budou realizována v rámci programu IST dvě nejvýznamnější doprovodná opatření pro místní a regionální samosprávy:

- **PRELUDE** (Promoting European Local and Regional Sustainability in the Digital Economy) je „předehrou“ k 6. Rámcovému programu výzkumu a rozvoje technologií Evropské komise (2003 – 2007).
- **KEeLAN** (Klíčové prvky elektronických sítí místních orgánů) je komplexní studií zahrnující všechny státy Evropské unie.

Politika rozšíření

Mnoho iniciativ sítě bude v blízké budoucnosti určeno nově přidruženým státům a zemím střední a východní Evropy. ELANET jako součást Rady evropských obcí a regionů chce výrazným způsobem přispět k evropské soudržnosti a rozšíření Evropské unie.

Spolupráce mezi evropskými sítěmi

ELANET je prostřednictvím projektu PRELUDE a dalších multilaterálních iniciativ zapojen do společných aktivit s ostatními evropskými sítěmi, zvláště eris@ a TeleCities.

Konference EISCO

Evropská konference EISCO 2002: „*Internetové portály a reorganizace místních a regionálních samospráv v Evropě*“ se bude konat ve dnech 27.–29. května 2002 v Cagliari v Itálii. Očekává se účast zástupců téměř 30 zemí EU, kandidátských zemí a států z oblasti Středozevního moře.

ELANET rovněž připravuje konferenci EISCO 2003 (listopad) v Aalborgu v Dánsku.

Asociace evropských regionů pro informační společnost

Hlas evropských regionů v informační společnosti, www.erisa.be

Evropské regiony & informační společnost

Regiony Evropy pocítují narůstající důsledky globalizace, zvyšující se konkurenci a rychlý technologický rozvoj. Tak tomu je zvláště v souvislosti s vývojem a rozšiřováním informačních a komunikačních technologií (ICT) a s tím souvisejícím rozvojem informační společnosti. Každý region se svým vlastním způsobem snaží reagovat na tyto pronikající.

S vědomím výše uvedeného byla v roce 1998 vytvořena **Asociace evropských regionů pro informační společnost (European Regional Information Society Association, eris@)** jako iniciativa regionální veřejné správy v rámci Evropské unie.

Členské regiony **eris@** pracují na tvorbě strategií a akčních plánů pro využití potenciálu informačních a komunikačních technologií tak, aby byly pro regiony hospodářským a sociálním přínosem a aby urychlily jejich přerod v informační společnost. Podílejí se na stimulaci inovačních kroků, na nové partnerské spolupráci a na dosažení regionálního konsensu v otázkách stanovení priority činnosti.

Členové **eris@** sdílejí několik společných cílů a úkolů: 1) využívání nových technologií pro regionální hospodářský a sociální rozvoj, 2) určení nejučinnějších nástrojů a aplikací ICT, 3) spolupráce s rozhodujícími politickými činiteli při ovlivňování finanční podpory pro nové technologické akce, a to včetně využití Strukturálních fondů, 4) poznání příležitostí, kde vzájemná spolupráce může přinést zvýšený užitek z hlediska ekonomiky, výkonnosti a snížení nákladů.

Cíle

Hlavním cílem **eris@** je nalézat cesty k prosazování trvale udržitelného hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje členských regionů ve vyvíjející se informační společnosti a vytvořit společnou platformu pro výměnu zkušeností, know-how a projektů mezi regiony. Uvedenými aktivitami se **eris@** snaží zvýšit konkurenceschopnost svých členských regionů a podporovat a urychlit rozvoj informační společnosti v celé Evropě.

Eris@ je jedinou evropskou asociací, jejímž konkrétním cílem je podpora regionů při využívání možností informační společnosti pro účely regionálního růstu a rozvoje.

Aktivity, služby & přínosy

Eris@ nabízí svým členům celou škálu aktivit a služeb, např.:

- meziregionální elektronické komunikační platformy, včetně webové stránky,
- meziregionálních kurzů, seminářů a dalších příležitostí pro výměnu znalostí a zkušeností, včetně každoroční konference,
- regionálního srovnání (benchmarking),
- podpory integrace plánů strukturálního rozvoje,
- vyhledávání parterů a zprostředkování partnerské spolupráce a pomoci při tvorbě návrhů mezi-regionálních projektů,
- poradenství v otázkách zdrojů financování projektů a cílených informací o výzvách EU k výběrovému řízení,
- dostupnosti odborného poradenství v oblastech regionálního rozvoje, strategie inovace, transferu technologií atd.,
- seminářů o metodologii a procesech,
- průzkumu trhu,
- poradenství při tvorbě programů, formulování strategií, realizaci a řízení akčních plánů,
- poradenství a podpory při tvorbě zásad pro monitoring a hodnocení aj.

Práce orgánů veřejné správy v sítích – poslání IDA

Posláním IDA (Interchange of Data between Administrations, výměna dat mezi administrativami) je podporovat implementaci politik a aktivit Společenství pomocí koordinovaného vytvoření transevropských telematických sítí spojujících jednotlivé správní orgány. Protože výměnu dat je nutno provádět v celé Evropě, funguje IDA také jako důležitý nástroj pro restrukturalizaci pracovních procesů v administrativě. Práce v rámci IDA zajišťuje několik akčních linií:

Prosazování implementace odvětvových sítí v prioritních oblastech činnosti

Ve své první etapě IDA provedla významné kroky na podporu elektronické výměny dat mezi administrativami, usnadňování komunikace mezi institucemi a fungování evropských agentur. Ve druhé etapě programu jsou realizovány akce zaměřené na vytvoření nebo podporu odvětvových sítí v prioritních oblastech.

Rozvoj opatření pro vzájemnou slučitelnost, využití odvětvových sítí

- Pro usnadnění kompatibility a propojování různých sítí je nutno zavést řadu plošných opatření protínajících i jednotlivé odvětvové sítě. IDA zde zajišťuje koordinovaný postup při zjišťování a řešení společných problémů a zpracování řešení, která splňují odvětvové uživatelské požadavky a podporují osvědčené postupy. To se týká nejen technických ale i organizačních, právních a kulturních aspektů.

Poskytování přínosů a výhod sítí průmyslovým podnikům a občanům Společenství

Program IDA se stal hybnou silou změn a modernizace v Komisi i v členských státech. Jedním z hlavních úkolů je zajistit, aby se přínosy transevropských sítí dostaly ke klientům orgánů veřejné správy, především k občanům a podnikům. Akce, které probíhají nebo jsou připravovány, se týkají hlavně těchto oblastí:

- Rozvoj vztahů s ministerstvy zodpovědnými za průmysl, obchodními komorami, podnikatelskými sítěmi atd.
- Analýza konkrétních možností pro vytvoření relevantních telematických sítí (např. snazší přístup k databázím, o něž má zájem průmysl)
- Podpora iniciativ EC zaměřeným na usnadnění přístupu občanů k veřejným informacím

Spolupráce s ústředními orgány státní správy

- Je třeba, aby všechny členské státy viděly, že se aktivní zapojení do procesu budování transevropských sítí vyplatí. V této souvislosti je zřejmě nejdůležitější respektovat princip subsidiarity, protože jednotlivým členským státům je nutno poskytnout prostor pro akce a svobodu volby.

Spolupráce s ostatními službami Evropské komise

- Do programu IDA je přímo zapojeno několik odvětvových služeb Komise, ostatní nespolečující služby jsou však o vývoji IDA průběžně informovány za účelem využití možných synergetických efektů.

Projekt PANISCO

Hlavním cílem projektu PANISCO je vytvoření tématické sítě organizací místní správy z EU i z kandidátských zemí a expertů z průmyslu a vědeckých organizací. Úkolem je poskytnout Evropské komisi analýzu současného stavu rozvoje technologií informační společnosti (IST) v kandidátských zemích. Analýza bude zaměřena zejména na dostupnost a transparentnost veřejných informací, e-demokracii a GIS.

Díličními úkoly, které mají výše uvedené záměry naplnit, jsou

- rozvoj znalostní základny, který bude zaměřen na rozvoj IST na úrovni lokálních a regionálních orgánů veřejné správy; po analýze současné situace v kandidátských zemích bude provedeno srovnání se situací v EU a navržena řada doporučení pro místní správu v kandidátských zemích
- vytvoření tématické sítě eGovernment a její zaměření na účast v 6. Rámcovém programu; pro realizaci projektů v tomto programu budou vybráni partneři z kandidátských zemí a EU z hlediska nejvýhodnější spolupráce
- vytvoření základny pro šíření poznatků; toho bude dosaženo vytvořením vícejazyčného portálu, organizací sítě konferencí a vytvořením Institutu eGovernment v Tarnowu v Polsku a rozšířením odpovídajících standardů a výsledků projektů.

Výstupy projektu PANISCO budou:

- analýza stavu rozvoje IST v kandidátských zemích
- návrh doporučení pro rozvoj programů eGovernment v jednotlivých kandidátských zemích
- vytvoření eGovernment tématické sítě umožňující plné využití příležitostí poskytovaných 6. Rámcovým programem
- vytvoření vícejazyčného informačního portálu poskytujícího příslušné údaje o rozvoji eGovernment v kandidátských zemích
- vytvoření sítě tématických konferencí zaměřených na IST
- založení Institutu eGovernment PANISCO.

Generální partner konference

Česká spořitelna, a. s.

Na Příkopě 29, Praha 1
tel.: +420-2-61071111
fax: +420-2-61073006
e-mail: csas@csas.cz
<http://www.csas.cz>

Hlavní partneři konference

IBM, s. r. o.

Murmanská 4/1475, 100 00 Praha 10
tel.: +420-2-72 13 11 11
fax: +420-2-72 13 14 01
<http://www.cz.ibm.com>

KPNQwest – EUNET Czechia, s. r. o.

Slunná 25, 160 00 Praha 6
tel.: +420-2-81 081 081
fax: +420-2-81 081 082
e-mail: info@kpnqwest.com
<http://www.kpnqwest.com>

MICROSOFT, s. r. o.

Novodvorská 1010/14B, 142 01 Praha 4
tel.: +420-2-61 19 71 11
fax: +420-2-61 19 71 00
e-mail: msczech@microsoft.com
<http://www.microsoft.cz>

NOVELL Praha, s. r. o.

Klimentská 46, 110 00 Praha 1
tel.: +420-2-21 85 66 11
fax: +420-2-21 85 66 22
<http://www.novell.cz>

ORACLE CZECH, s. r. o.

Římská 15, Praha 2-Vinohrady
tel.: +420-800-16 72 25
+420-2-24 40 81 50
fax: +420-2-24 40 81 51
e-mail: mktg@cz.oracle.com
<http://www.oracle.cz>

Partneři konference

Autocont CZ, a. s.

Nemocniční 12, 702 00 Ostrava
tel.: +420-69-61 52 202
fax: +420-69-61 13 562
e-mail: info@autocont.cz
<http://www.autocont.cz>

ČESKÝ TELECOM, a.s.

Olšanská 55/5, 130 00 Praha 3
tel.: +420-2-71411111
<http://www.ct.cz>

PVT, a. s., ÚSTŘEDÍ

Kovanecká 2124/30, 190 00 Praha 9
tel.: +420-2-84 82 93 26, 84 82 92 62-4
fax: +420-2-84 82 93 30
e-mail: obch@pha.pvt.cz
<http://www.pvt.cz>

Prezentace ostatní

BMI sdružení

Za papírnou 5, 170 00 Praha 7
tel. 02/6671 0622
e-mail: bmi@brezen.cz
<http://www.brezen.cz>

Lesy České Republiky, s.p.

Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové
tel.: +420-49-5860111
fax: +420-49-5262391
e-mail: lesy-cr@lesy-cr.cz
<http://www.lesy-cr.cz>

SPIS – Sdružení pro informační společnost

Blanická 16, 120 00 Praha 2
tel.: 02/21 50 34 81-3
fax: 02/21 50 34 82
e-mail: spis@spis.cz
<http://www.spis.cz/>

Úřad pro veřejné informační systémy

Havelkova 22, 130 00 Praha 3
tel.: +420-2-21 00 81 11
Fax: +420-2-24 22 14 84
e-mail: posta@uvis.cz
<http://www.uvis.cz>

Východočeská energetika a.s.

Sladkovského 215, 501 03 Hradec Králové
tel.: +420-49-584 11 11
fax: +420-49-584 21 98
e-mail: info@vce.cz.
<http://www.vce.cz>

Východočeská plynárenská

Pražská 702, 501 17 Hradec Králové
tel.: +420-49-50 60 111
fax: +420-49-55 32 745
e-mail: info@vcp.cz.
<http://www.vcp.cz>

Firemní prezentace

A-21 s.r.o.

Bránská 9, 571 01 Moravská Třebová
 tel.: +420-462-319023
 fax: +420-462-311758
 e-mail: a21@a-21.cz

INFOPOLIS DQI & Inteligentní kooperativní portál – integrovaný informační systém pro samosprávu na bázi procesního modelu organizace.

ANECT, a. s.

Vídeňská 125, 619 00 Brno
 tel.: +420-5-47214721
 fax: +420-5-47214722
 e-mail: anect@anect.com
 http://www.anect.com

ANECT – architekt komunikačních a systémových infrastruktur

ARCDATA PRAHA, s. r. o.

Hybernská 24, 110 00 Praha 1
 tel.: +420-2-24190511
 fax: +420-2-24190567
 e-mail: office@arcdata.cz
 http://www.arcdata.cz

ARCDATA PRAHA nabízí geografické informační systémy firem ESRI a ERDAS. Státní správa využívá ArcInfo, ArcView a k publikování na internetu ArcIMS.

ASPI Publishing s. r. o.

U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
 tel.: +420-2-22863400
 fax: +420-2-22863401
 e-mail: obchod@aspi.cz
 http://www.aspi.cz

Právní a ekonomické informace.

Producent právního informačního systému ASPI. Vydavatel a nakladatel právní a ekonomické literatury a časopisů.

Autodesk spol. s r.o.

Klimenstská 10, 110 00 Praha 1
 tel.: +420-2-51018280
 fax: +420-2-51018299
 INFO linka 0800-11 22 77
 e-mail: info.czech@autodesk.com
 http: //www.autodesk.cz

Autodesk

Geografické informační systémy pro státní správu a samosprávu
 Aplikace pro publikování prostorových informací na Internetu založené na Autodesk MapGuide.

CAD Studio

Řešení v oblasti GIS a publikování nejen mapových informací pro města, obce, kraje a další instituce a organizace.

Aplikace Město@Web.

G Plus

Internetové projekty v oblasti územního plánování.

Grall

Významný český systémový integrátor s řešením i pro státní správu

Bentley Systems ČR, s.r.o.

Mošnova 4, 150 00 Praha 5
 tel.: +420-2-57314131
 fax: +420-2-57311984
 e-mail: info@bentley.cz
 http://www.bentley.cz

Bentley Systems patří k největším softwarovým společnostem na světě a obsluhují více než 300 000 profesionálů a více než 20 000 společností a organizací po celém světě.

BERIT, a.s.

Cejl 62b, 602 00 Brno
 tel.: +420-5-45554111
 fax: +420-5-45554999
 e-mail: info@berit.cz
 http://www.berit.cz

Informační systém pro státní správu a samosprávu.

CCA Group a.s.

Škrétova 12, 120 00 Praha 2
 tel.: +420-2-21441000, +420-19-8229411
 fax: +420-2-21441001, +420-19-8229410
 e-mail: cca@cca.cz
 http://www.cca.cz

Vývoj a zavádění informačních systémů na zakázku, podpory manažerského rozhodování a webovských aplikací pro státní správu, výrobní podniky, velkoobchod.

CISCO SYSTEMS s.r.o.

V Celnici 10, 110 00 Praha 1
 tel.: +420-2-2143 5111
 fax: +420-2-2224 4488
 e-mail: marketing-czech@cisco.com
<http://www.cisco.cz>

Corpus Solutions, a.s.

Pod Pekařkou 1, 147 00 Praha 4
 tel.: +420-2-41020333
 fax: +420-2-41020331
 e-mail: sales@corpus.cz
<http://www.corpus.cz>

Společnost Corpus Solutions prosazuje koncept otevřených komponentových informačních systémů a dodává řešení pro zajištění provozu internetových IS a bezpečnosti datových komunikací. Více informací naleznete na adrese www.corpus.cz.

CT-Group, a.s.

Xaveriova 10, 150 00 Praha 5
 tel.: +420-2-51101211
 fax: +420-2-51101212
 e-mail: ctgroup@ctgroup.cz
<http://www.ctgroup.cz>

CT-Group, a.s. je generálním dodavatelem a provozovatelem systému EVA zaměřeného na zkvalitnění a zjednodušení komunikace občanů s veřejnou správou.

Česká tisková kancelář

Opletalova 5/7, 111 44 Praha 1
 e-mail: obchodni@mail.ctk.cz
 tel.: +420-2-22098111
 fax: +420-2-24230256
<http://www.ctk.cz>

ČTK je národní tisková agentura zabývající se získáváním, zpracováváním, ukládáním a šířením textových, obrazových a infografických informací.

Česká vydavatelská pro internet

Masarykovo nám. 47, 586 01 Jihlava
 tel.: +420-66-7311 772, +420-66-7310 166
 e-mail: info@webhouse.cz

<http://mesta.obce.cz> <http://webhouse.cz> <http://www.vismo.cz>

Středisko Města a obce online (mesta.obce.cz) se přetváří v portál územní samosprávy. Kromě databáze měst a obcí nabízí celostátní Archiv dokumentů a informací z úřadů územní samosprávy ČR. Nabízí publikační prostředí pro redakční systém VISMO (vismo.obce.cz), zvýhodněné připojení k internetu - balíčky OBCE IOL (obce.iol.cz), tvorbu a správu internetových stránek obcí, provozuje Katalog dodavatelů městům a obcím (katalog.obce.cz) a Diskuzní fórum (diskuze.obce.cz). Zaštiťuje soutěž Zlatý erb. Portál je otevřen každému obecnímu a městskému úřadu.

České dráhy, státní organizace, Datové a informační služby, odštěpný závod

Křížíkova 2, 180 00 Praha 8
 tel.: +420-2-24813523
 fax: +420-2- 24813523
 e-mail: info@datis.cdmail.cz
<http://www.datis.cdmail.cz>, www.vlak-bus.cz
 Informační systémy v osobní i nákladní dopravě.
 Jízdní řády IDOS.

ČESKÝ TELECOM, a. s.

Prokopova 14, 130 00 Praha 3
 tel.: +420-2-71469060
 fax: +420-2-71469853
 e-mail: kamil.vondrak@ct.cz
 (Product Manažer Informační Terminály)
<http://www.ceskytelecom.cz>

Český Telecom nabízí Informační terminály, které umožňují uživateli v rámci jediného kontaktního místa veřejný přístup na internet, k telefonu, k zaslání e-mailů a SMS zpráv.

Terminály jsou centrálně řízeny tzv. management systémem, který kromě sledování provozu terminálů umožňuje okamžitou aktualizaci dat (např. regionálních zpráv) na jednotlivých terminálech po celé ČR.

Platebním nástrojem jsou běžně dostupné telefonní karty, do budoucna se uvažuje i o kartách platebních.

Eurotel Praha, spol. s r.o.

Sokolovská 855/255, 190 00 Praha 9
 tel.: +420-2-67016666
 e-mail: info@eurotel.cz
<http://www.eurotel.cz>

EuroTel Praha, spol. s r. o., je největším poskytovatelem bezdrátových služeb v ČR. Jako jediný operátor dosáhl certifikace kvality ISO 9001 a ověření NBÚ o ochraně utajovaných skutečností.

GEO DIS BRNO, spol. s r.o.

Lazaretní 11a, 615 00 Brno
 tel.: +420-5-38702040
 fax: +420-5-38702061
 e-mail: fotogrammetrie@geodis.cz
<http://www.geodis.cz>

Sběr geografických dat pro IS. Letecké snímkování, fotogrammetrické zpracování dat a internetový archiv leteckých snímků a ortofotomap.

GEOVAP, spol. s r.o.

Čechovo nábřeží 1790, 530 03 Pardubice
 tel.: +420-40-6024111
 fax: +420-40-6210314
 e-mail: info@geovap.cz
<http://www.geovap.cz>

Společnost je zaměřena na vývoj a implementaci sw a IS pro města a obce a provozních IS pro správu inženýrských sítí.

GEPRO, s. r. o.

Štefánikova 52, 150 00 Praha 5

tel.: +420-2-57313328-31

fax: +420-2-57313328-31

e-mail: gepro@gepro.cz<http://www.gepro.cz>

Komplexní řešení geografických informačních systémů pro obce, města, závody, regiony, okresy, kraje i celou českou a slovenskou republiku.

*...digitální řešení***GORDIC spol. s r.o**

Erbenova 4, 586 01 Jihlava

tel.: +420-66-7309136

fax: +420-66-7307343

e-mail: gordic@gordic.cz<http://www.gordic.cz>

Informační systémy pro státní správu, samosprávu a bankovníctví

HiPro s.r.o.

Královopolská 139, 612 00 Brno

tel.: +420-5-41240096

fax: +420-5-41244428

e-mail: kaluzik@hipro.cz

RADNÍ – systém pro výkon státní správy a samosprávy více než 50 uživatelů, běžné agendy úřadu, nově i odpady, e-mail, GIS, osvědčený a inovovaný.

Město Hradec Králové

Ulrichovo nám. 810, 500 02 Hradec Králové

tel.: +420-49-5751111

fax: +420-49-5513139

e-mail: magistrat@umhk.cz<http://www.umhk.cz>

Demografické údaje v sensitivní mapě na internetu

Interaktivní mapa MHD na webu města

Viditelný pes – databáze zvířátek k osvojení

HSI, spol. s r.o.

Vítkova 8, 186 00 Praha 8

tel.: +420-2-22318790

fax: +420-2-22318846

e-mail: info@hsi.cz<http://www.hsi.cz>

Geoinformační systémy zejména pro výrobní podnikovou sféru. Projekty pro státní správu (OkÚ a Pozemkové úřady) přihlášené do soutěže Geoaplikace roku.

Hydrosoft Praha, s. r. o.

Zahradníčkova 1220/20b, 150 00 Praha 5
 tel.: +420-2-57214466
 fax: +420-2-57215405
 e-mail: info@hydrosoft.cz,
 http://www.hydrosoft-praha.cz

Sirion s.r.o.

Zahradníčkova 1220/20b, 150 00 Praha 5
 tel.: +420-2-57214466
 fax: +420-2-57215405
 e-mail: info@sirion.cz
 http://www.sirion.cz
 Geografické informační systémy pro veřejnou správu.

Hydrosoft Veleslavín, s. r. o.

U Sadu 13, 162 00 Praha 6
 tel.: +420-2-20611045
 fax: +420-2-20611045
 e-mail: hydrosoft@hv.cz
 http://www.hv.cz

WEBMAP – Internetový prohlížeč map

Územní plány, městské informační systémy, hlukové mapy, energetické studie, vegetační mapy a další informace na internetu.

ICZ a.s.

V Olšinách 75, 100 97 Praha 10
 tel.: +420-2-81002222
 fax: +420-2-81002244
 e-mail: info@i.cz
 http://www.i.cz

Komplexní řešení IT: bezpečnost IS, analýza a projekty IS, projekty komunikačních sítí, síťových služeb a aplikací, outsourcing a konzultace.

Institut regionálních informací, s.r.o.

Beethovenova 4, 602 00 Brno
 tel.: +420-5-42523213, +42-603-822646
 fax: +420-5-42523209
 e-mail: michal.hadlac@iri.cz
 http://www.iri.cz

Tvorba a provozování internetových a intranetových informačních systémů o území ČR se zaměřením na oblasti regionálního rozvoje, územního plánování a bydlení s analýzami hodnotových a cenových vztahů.

Intergraph ČR, s. r. o.

Podbabská 20, 160 46 Praha 6-Dejvice

tel.: +420-2-24311741

fax: +420-2-24311742

e-mail: info-cz@intergraph.com<http://www.intergraph.com/cz>

Intergraph je celosvětovým dodavatelem technologie pro celopodnikové informační systémy se zaměřením na GIS. Intergraph technologie GeoMedia umožňuje tvorbu, správu, analýzu a publikaci dat, což zahrnuje kompletní nabídku pro práci s daty. Navíc GeoMedia dovolují pracovat s daty v jakémkoli formátu bez nutnosti jejich převodu.

MBM TRANS s.r.o.

Vlkova 20, 130 00 Praha 3

tel.: +420-2-22718433

fax: +420-2-22719566

e-mail: mbm@mbm.cz<http://www.mbm.cz>

Výhradní distributor softwarového informačního systému účetní poradce, který obsahuje kompletní soubor legislativy a výkladů pro podnikatele.

Ministerstvo vnitra

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7 – Letná

tel.: +420-2-61 42 11 15, 61 43 29 72 - 4

fax: +420-2-61 43 35 52

e-mail: dotazy@mvcz.cz<http://www.mvcz.cz>**MoonFace, s.r.o.**

Koubkova 10, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

tel.: +420-2-24256502, 22515427

fax: +420-2-22515426

e-mail: info@moonface.cz<http://www.moonface.cz>

Publikační www systém APOLLO

Výhodné řešení pro www stránky měst a obcí. Snadná aktualizace, 100% splnění požadavků zákona 106/99.

NEWTON Information Technology, s. r. o.

Politických vězňů 10, 110 00 Praha 1

tel.: +420-2-22192110

fax: +420-2-22192192

e-mail: obchodni@newtonit.cz<http://www.newtonit.cz>

NEWTON IT poskytuje monitoring aktuálních i historických dat z tisku, rozhlasu, televize, agenturního zpravodajství a Internetu.

OKsystem, spol. s r. o.

Na Pankráci 125, 140 21 Praha 4

tel.: +420-2-44021111

fax: +420-2-44021112

e-mail: ok@oksystem.cz

http:// www.oksystem.cz

OKsystem se zaměřuje na vývoj rozsáhlých informačních systémů především pro veřejnou správu. Zajišťuje všechny související služby jako je analýza, návrh, realizace a optimalizace provozu klient-server a web aplikací, databázových systémů, PKI a využití čipových karet.

ORTEX, spol. s r. o.

Veverkova 1631/5, 500 02 Hradec Králové

tel.: +420-49-5813111

fax: +420-49-5522590

e-mail: ortex@ortex.cz

http://www.ortex.cz

IS Orsoft® RADNICE obsahuje moduly Finance, Lidské zdroje i specifické moduly státní správy a samosprávy.

Počítačová škola GOPAS, a. s.

Kodaňská 46, 101 00 Praha 10

tel.: +420-2-67154900-3

fax: +420-2-67154949

e-mail: info@gopas.cz

http://www.gopas.cz

Největší specializované školicí středisko v oboru výpočetní techniky v ČR. Autorizovaná školení Microsoft, Oracle, SCO, IBM, Compaq, certifikace ECDL, MOUS.

PRAGONET, a.s.

Na Pankráci 1685/19, 140 21 Praha 4

tel.: +420-2-36099111

fax: +420-2-36099999

e-mail: pragonet@pragonet.cz

http://www.pragonet.cz

Robustní a vysoce kvalitní přístup k internetu

Pevné okruhy se službami datové sítě

Hlasové služby

Member of

ProCA, s. r. o.

V Lužích 818, 142 00 Praha 4

tel.: +420-2-67283111

fax: +420-2-67283120

e-mail: info@proca.cz

http://www.proca.cz

Velkoobchod výpočetní technikou, výrobce značkových počítačů BRAVE, distributor spotřební elektroniky LG.

Sodexho Pass ČR a.s.

Na Královce 31/4, 110 00 Praha 10 – Vršovice
tel.: +420-2-33113411
fax: +420-2-33113400
e-mail: info@sodexhopass.cz
<http://www.sodexhopass.cz>

Poukázky a čipové karty
Jejich využití ve službách občanům.

Solution, s.r.o.

Spálená 51, 110 00 Praha 1
tel.: +420-2-22317988, 22317989, 22317993
fax: +420-2-22317988, 22317989, 22317993
e-mail: info@2s.cz
<http://www.2s.cz>, www.offo.net.cz, www.epodpis.cz

Společnost Solution, s.r.o. se od roku 1999 zabývá vývojem internetových aplikací a informačních systémů se specializací na veřejnou správu. V současné době je naším nejnovějším produktem vyhledávací technologie UFFO. Její novou verzi se zaměřením na integrované vyhledávání na stránkách obcí, jsme se rozhodli prezentovat na konferenci ISSS 2002.

Střední škola aplikované kybernetiky s.r.o.

Hradecká 1151/9, 500 03 Hradec Králové
tel.: +420-49-5210777
fax: +420-49-5210778
e-mail: info@ssakhk.cz
<http://www.ssakhk.cz>
Výuka v oborech: výpočetní technika, virtuální grafika, programování.
Kursy, školení.
Testy ECDI
Škola je lokální akademií CISCO.

SUN MICROSYSTEMS CZECH, s. r. o.

Evropská 33e, 160 00 Praha 6
tel.: +420-2-33009311
fax: +420-2-33009355
e-mail: sales@czech.sun.com
<http://www.sun.cz>

Společnost SUN MICROSYSTEMS CZECH, s.r.o. si již od svého založení v roce 1994 klade za cíl nabízet na českém trhu produkty a služby na nejvyšší možné úrovni. SUN MICROSYSTEMS se zaměřuje na podporu svých partnerů i koncových zákazníků. Společnost SUN najdete ve 170 zemích a také na <http://www.sun.cz>.

Super Automation Systems, s.r.o.

Vyšehradská 28, 128 00 Praha 2
 tel.: +420-2-24911872
 fax: +420-2-24916736
 e-mail: info@s-a-s.cz
 http://www.infomaty.cz
 INFOMAT – veřejný informační systém GS

Symantec (ČR & SR)

Klimentská 46, 110 02 Praha 1
 tel.: +420-2-21852066
 fax: +420-2-21852099
 e-mail: rsmolik@symantec.cz
 http://www.symantec.cz

Symantec je hlavním poskytovatelem bezpečnostních řešení pro počítačové klienty, webové brány a servery z hlediska antivirové ochrany, firewallové a virtuální neveřejné sítě, detekce napadení, filtrování internetového obsahu a emailů atd...

T-MAPY, spol. s r. o.

Nezvalova 850, 500 03 Hradec Králové
 tel.: +420-49-5313335
 fax: +420-49-5513371
 e-mail: tmapy@tmapy.cz
 http://www.tmapy.cz

Komplexní nabídka v oblasti GIS – software, data a služby pro Váš informační systém, desktop i intranet/internet.

Tempo Mělník s.r.o.

Nad Šafranicí 574, 276 01 Mělník
 tel.: +420-206-629120, 626449
 fax: +420-206-626522
 e-mail: ssl@tempo-sro.cz
 http://www.tempo-sro.cz

Spisová služba je informační systém který slouží k sledování oběhu dokumentů v organizaci od jejich příchodu do systému až po archivaci a skartaci.

TOM – COMPUTER, s.r.o.

Sládkova 3, 170 00 Praha 7
 tel.: +420-2-33373510, 33371205
 fax: +420-2-33373510
 e-mail: des@destom.cz
 http://www.destom.cz

IDES – internetový a intranetový DES

DES – domovní evidenční systém, program pro správu nemovitostí, města, obce, správní firmy.

TORI Soft, spol. s r. o.

Ježkova 3, 130 00 Praha 3

tel.: +420-2-22718980

fax: +420-2-22719671

e-mail: torisoft@ezn.cz

http://www.sbirka.cz, www.euroleg.cz

Elektronický archiv sbírky zákonů denní aktualizace, veškeré platné právo včetně aktualizovaných znění, periodika MF, legislativa EU, cenová dostupnost.

Trinity Systems, a.s.

Tychonova 2, 160 00 Praha 6

tel: +420-2-

fax: +420-2-

e-mail: mailto:info@tovek.cz

http://www.anglictina.com

TRIADA, spol. s r. o.

U Svobodárny 12/1110, 190 00 Praha 9-Libeň

tel.: 02/84814041, 84819145

fax: 02/84818027

e-mail: info@triada.cz

http://www.triada.cz

MUNIS – Informační systémy pro města a obce

Obec & finance – odborné periodikum pro finanční otázky měst a obcí

Deník veřejné správy na internetu

Konference, semináře a školení pro pracovníky ve veřejné správě.

VERA, spol. s r. o.

Sídlo: Lužná 2, 160 00 Praha 6

Kontaktní adresa: Branická 66 147 00 Praha 4,

tel.hotline: +420-448-595957

fax : +420-2-44466830, +420-448-500210

e-mail: hotline@vera.cz

http://www.vera.cz

IS RADNICE VERA® - osvědčený informační systém pro města a obce, který podpoří činnost Vašeho úřadu v potřebné kvalitě.

VITA Software, s.r.o.

Na Beránce 2, 160 00 Praha 6

tel.: +420-2-22812231

fax: +420-2-22812304

e-mail: vita@vitasw.cz

<http://www.vitasw.cz>

Software pro veřejnou správu

Stavební úřad, Přestupky, VitaWeb a další

Vazby na ISVS, databáze MSSQL, Oracle, Informix

Zeměměřičský úřad

Pod sídlištěm 9, 182 11 Praha 8

tel.: +420-2-84041411

fax: +420-2-84041416

e-mail: zu.praha@czuk.cz

<http://www.cuzk.cz>

Prezentace ZABAGED a státního mapového díla

Dostupný, rychlý a bezpečný Internet pro každého

Irina Zálišová, výkonná ředitelka BMI sdružení

Konference ISSS vypadá jako ušitá na míru v rámci iniciativy eEurope+, vyhlášené v roce 2000 na Evropské ministerské konferenci ve Varšavě kandidátskými státy v reakci na iniciativu EU eEurope. Stala se místem setkávání představitelů samosprávy s vrcholovými představiteli státní správy, IT firm a odbornou veřejností. Stává se taky významnou evropskou akcí, kterou využívají k pracovním jednáním a prezentacím představitelé různých mezinárodních projektů a networků (Telecities, ERISA, ELANET, CEMR).

BMI sdružení, které spolu s pořadatelem, společností **TRIADA**, stálo u zrodu původního nápadu uspořádání takové cyklické konference, se snaží podporovat povědomí o významu této české iniciativy jak v rámci svého širokého národního projektu **Březen – měsíc Internetu**, tak i svých mezinárodních aktivit. V roce 2000 bylo BMI oceněno v rámci ESIS (European Survey of Information Society) za své projekty, spojené s propagací informační společnosti. Věnuje se vyhledávání vhodných projektů ke spolupráci především v rámci 5. Rámcového programu, IST, participuje na přípravě **6FP** jako expert a národní katalyzátor. Co se týče ISSS, jedná se především o navázání spolupráce a výměny zkušeností s podobnými konferencemi v Evropě, i když zatím žádná se nemůže srovnávat s ISSS ani z hlediska počtu účastníků, ani co do pestrosti projednávaných témat.

Akční plán eEurope+ usiluje o urychlení reforem a modernizace ekonomik kandidátských zemí, a v souladu s tím probíhá v České republice proces internetizace obcí, měst a krajů. Na letošní konferenci přichází BMI s novými výsledky výzkumů o dostupnosti Internetu na veřejných místech v krajích České republiky. Tyto výsledky by mohly krajům pomoci zefektivnit proces internetizace a plnění národního akčního plánu SIP. Rádi bychom tak přispěli k naplnění motta letošního 5. ročníku širokého národního projektu **Březen – měsíc Internetu**:

„Dostupný, rychlý a bezpečný Internet pro každého.“

České fórum pro informační společnost

Co je České fórum pro informační společnost?

České fórum pro informační společnost bylo zřízeno Radou vlády pro státní informační politiku dne 7. 6. 1999 jako poradní orgán, reflektující svým zaměřením odborné a společenské aspekty realizace státní informační politiky a vývoje informační společnosti v úzkém vztahu jak k Odborným pracovním skupinám Rady vlády pro státní informační politiku, tak k odborné a ostatní veřejnosti.

Jaké je poslání Českého fóra pro informační společnost?

Posláním Českého fóra pro informační společnost je podporovat dialog o vývoji informační společnosti, technických, technologických, vzdělanostních, společenských, kulturních, náboženských, sociálních, ekonomických, etických, bezpečnostních, ekologických a obranných aspektech tohoto vývoje, rizicích a příležitostech a o roli vlády a veřejnosti v tomto vývoji.

Jaká je působnost Českého fóra pro informační společnost?

České fórum je zapojeno do práce poradní struktury Rady vlády pro státní informační politiku, kde jak na požádání, tak i ze své iniciativy, připravuje stanoviska ke konkrétním otázkám a problémům. České fórum předkládá Radě vlády pro státní informační politiku ke schválení program své činnosti, návrh rozpočtu a dále výroční zprávu o výsledcích.

Administrativní a technickou podporu činnosti Českého fóra zajišťuje sekretariát Rady vlády pro státní informační politiku. Financování činnosti Českého fóra podle schváleného programu a rozpočtu zajišťuje Úřad pro veřejné informační systémy.

Kdo jsou členové Českého fóra pro informační společnost?

České fórum je složeno ze zástupců skupin veřejnosti podle klíče schváleného Radou vlády pro státní informační politiku. Soustřeďuje odborníky a zástupce veřejnosti k řešení konkrétních otázek souvisejících s vývojem informační společnosti. Pro realizaci odborné činnosti České fórum vytváří pracovní skupiny složené ze svých členů a dalších účastníků podle zaměření skupin.

České fórum má v současné době 59 členů z následujících oblastí: Podnikání v oboru IT a komunikací, Podnikání obecně, Vzdělávací a vědecké instituce, Obce a regiony, Státní správa, Zdravotnictví, Zaměstnanci (odborníci), Rodiny (vychovatelé a senioři), Občanské aktivity, Kultura, Náboženství, Menšiny, Média.

Předsedou Českého fóra pro rok 2002 byl zvolen Ing. Jiří Benedikt. Členy výkonného výboru jsou dále MUDr. Pavel Zubina, Ing. Zbyšek Bahenský, Jaroslav Winter, RNDr. Tomáš Řehák, PhDr. Vít Richter, RNDr. Tomáš Renčín, Milan Pešák, Doc. RNDr. Milan Konečný CSc., Ing. Jan Duben a PhDr. Mgr. Zdeňka Čechová.

Kontakt

České fórum pro informační společnost

Úřad pro veřejné informační systémy

Havelkova 22, Praha 3

tel.: 02/21 00 83 81

fax: 02/22 71 67 59

email: forum@uvis.cz

<http://www.cfis.cz>

Úřad pro veřejné informační systémy

„Systemový integrátor veřejné správy“

Role úřadu podle § 4 zákona č. 365/2000 Sb.

Je ústředním orgánem veřejné správy s integrující rolí v informačních systémech veřejné správy.

- vyhledává, zpracovává, ukládá a vytváří nové informace, které jsou znalostní základnou pro kvalitní vytváření a rozvoj informačních systémů veřejné správy
- připravuje nebo koordinuje přípravu záměrů pro budování nebo přetváření informačních systémů veřejné správy vyvolané společnou potřebou více správců informačních systémů veřejné správy
- koordinuje a vytváří podmínky pro činnost veřejné správy prostřednictvím veřejných informačních systémů, včetně dálkového přístupu

Produkty a služby

- Standardy ISVS (Věstník)
- Atestace – udělení pověření
- Kontrola ISVS Architektura ISVS
- Řízení bezpečnosti
- Portál veřejné správy
- Komunikační infrastruktura a řízení sítě
- Integrace s evropskými projekty – IDA, eContent

Rozpracované projekty

- Přístupový portál
- Referenční rozhraní Koordinace základních registrů
- Adresářové služby
- Infrastruktura veřejného klíče
- Metainformační systém
- Centrální podpora uživatelů

Kontakt

Úřad pro veřejné informační systémy

Havelkova 22, 130 00 Praha 3

tel.: 02/21 00 81 11

fax.: 02/22 71 67 59

<http://www.uvis.cz>

e-mail: posta@uvis.cz

Poznámky: